Sven Wimnell 18 december 2020: Skatter och skattesystem. Debattartiklar 8 - 12 och DN-artiklar utrikes 8-13 inrikes 8 - 12 december 2020.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzy2.pdf

Sven Wimnell 18 december 2020:
Skatter och skattesystem. Debattartiklar 8 - 12 och DN-artiklar utrikes 8-13 inrikes 8 - 12 december 2020.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzy2.pdf

Innehåll:

Sida

5 **Kapitel 1:Om skatter och skattesystem. Krav om skatter.**

6 **Ledare: Las-frågan är löst – dags att ta tag i skatterna**

7 **Skatteförslag Katalys: ”Vi har råd att bevara den svenska välfärdsmodellen”**

16 **Timbros skatteförslag 26 november 2019**

19 **Innehållet i Sven Wimnell 12 juli 2020: Utvecklingen i Sverige och världen. Samhällsplaneringens problem**. Ledare m m i juli. Utrikes och inrikes artiklar 22-30 juni 2020. **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzg.pdf**

22 **Innehållet i : Sven Wimnell 22 juli 2020: Brysselavtalet, Sverige från franska revolutionen 1789. Skattereformer, levnadskostnader, bostadsbidrag som kompensation för för höga inkomstskatter.** Utrikes och inrikes DN-artiklar 1-17 juli 2020 **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzh.pdf**

24 **Sidorna 4 - 5O i det nyss nämnda dokumentet:**
26 Brysselavtalet är början på en ny historia
28 Ledare: EU:s principer fick vika för coronamiljarderna
30 Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet
33 Sveriges regeringar under 100 år
35 Kompensation vid de lägsta inkomsterna för alltför höga inkomstskatter till följd av låga grundavdrag.
36 1970 års skattereform
37 1990 års skatterefom
37 Levnadskostnader
41 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
43 Levnadskostnader 2020
50 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

60 **Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.**
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf
64 Barnfamiljer med bostadsbidrag.
64 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar.
65 Socialförsäkringsbalken
55 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.
67 Skatteverket.se
67 Bostadstillägg för pensionärer.
69 Regeringen och alla som sysslar med politik måste förstå, att inkomstskattesystemen 1970 och 1990 inte är efter skatteförmåga utan är kompromisser där tonvikten ligger på den vertikala fördelningen.

71 **Finanspolitiska rådets skatteförslag**

73 Innehållet i : Sven Wimnell 15 maj 2020:
Påminnelser och utrikes och inrikes tidningsartilar 5-12 maj 2020 **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzb.pdf**

74 **Innehållet i Sven Wimnell 20 augusti 2020:**
Något om Sverige och svenskarna. Socialministern, Socialförsäkringsministern och Bostadsministern. Länsstyrelser, SCB, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Boverket, Sveriges kommuner och regioner och Jämlikhetskommissionen
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzk.pdf

Några artiklar med anknytning till skatter och välfärd:

76 Sänkta marginalskatter kan ge tusentals nya industrijobb
78 Påminnelse om skattsystem och låga inkomster.
79 Värnskatten slopades med falska argument från L och C
81 S vill prioritera jobb och välfärd i budgeten
84 Låt välfärdsskatt finansiera sjukvård och äldreomsorg

86 Sven-Eric Liedman 7 september 2020:
Det enda heliga i dagens värld är egendomen

89 **Välfärden. Sveriges och världens historia.**
92 Välfärden får ytterligare 30 miljarder nästa år

94 Ledare: Inte en budget för alla, utan för varje deltagande parti
95 Ewa Stenberg: Budgetutrymmet är så stort att alla ser ut som vinnare
97 Miljardsatsning på jobb och omställning
98 Snabbguide. Sex saker du måste veta om budgeten
99 Pensionärer och arbetslösa får mer kvar i plånboken

101 Carl Johan von Seth: Krisbudgeten har ruckat politikens tanke ramar

102 Miljarder satsas på nya Gripenplan samtidigt som de används allt mindre
103 Företagare: Sänkta avgifter gör att vi har råd att anställa unga

105 Viss ljusning på arbetsmarknaden
106 Ledare: Vi har inte råd att snåla i kriget mot gängen
107 S måste gå åt höger för att vinna tillbaka arbetarväljare
112 Klimaträttvisa i stället för regeringens skattesänkningar
114 Budgetmotioner. Framtidsförslag m m

116 **Skattesystemet behöver en genomgripande reform**
Förslag av Klas Eklund
118 Innehåll i rapporten
120 Sammanfattning

127 Bara några få kommentarer:
På det hela taget är det ett oskickligt gjort förslag som inte bör genomföras. Ett skattesystem bör formas efter vad skattebetalarna får kvar av inkomsterna sedan skatterna betalats. Och det som blir kvar måste stå i proportion till levnadskostnaderna och vara fördelat på skattebetalarna efter någon fördelningsprincip som ger acceptabel balans mellan höga och låga inkomster, och det finns det inget om i förslaget.

128 Vartannat barn har upplevt ekonomisk utsatthet
130 Så kan hemtjänsten bli tryggare och säkrare
133 Våga prova nya lösningar och arbetssätt i offentlig sektor
135 Svensk välfärd fungerar inte för den som är sjuk länge

139 **Kapitel 2: DN debattartiklar 8 - 12 december 2020**

152 **Kapitel 3 Utrikes och inrikes DN-artiklar 8-12 december 2020**

154 Sven Wimnells hemsida med projekt: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
154 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
155 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
158 Utvecklingens krafter.
159 Systemet för mänskliga verksamheter.
162 Den fundamentala påverkanskedjan
164 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.
166 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
167 Folkmängd 2017 i världen
175 Kapitlet om Världen från Big Bang till början på mars 2020
176 Klimatet och FNs mål för framtiden
180 Om SIDA
185 Sven Wimnells hemsida med projekt: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
185 En balansakt mellan kungen och penningpåsen
188 Ateism är inte en livsåskådning.

154 **Utrikes DN-artiklar om USA 8-13 december 2020,**

164 **Utrikes DN-artiklar 8-13 december 2020, utom USA**

354 **Inrikes DN-artiklar 8-12 december 2020**

355 Riksdagen och politiska partier

392 Statsrådsberedningen och statsministern

403 Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.

449 Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet

501 Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi

534 Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem

670 Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.

747 Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.

788 Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.

793 De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna.

809 Myndigheter - 828

Kapitel 1:Om skatter och skattesystem. Krav om skatter

Ett nytt skattesystem ska finansiera den offentliga sektorn och på sikt ge en starkare ekonomi genom att stimulera arbete, studier och teknisk utveckling. Då måste helheten ses över och bland annat behöver skatterna på arbete sänkas, fastighetsavgiften ses över och momsen breddas, skriver Klas Eklund som den 6 november 2020 presenterade ett reformförslag.

* Han menar att skatten ska tas ut efter bärkraft, men det sker inte i förslaget.
* Han föreslår sänkt skatt på arbete, men det finns inget behov av det.
* Fastigheter bör inte beskattas efter taxeringsvärden som han föreslår
* Han föreslår ökad skatt på kapital, men sänker kapitalinkomstskatten från 30 % till 25 %.
* Han föreslår enhetlig moms 25%, men det betyder alltför stora ändringar.
* Han föreslår att grundavdraget höjs. Det är bra för dem med låga inkomster, men de med högre inkomster får också skattesänkningar som ger större skattelätnader än vid låga inkomster på grund av högre marginaleffekter.

På det hela taget är det ett oskickligt gjort förslag som inte bör genomföras. Ett skattesystem bör formas efter vad skattebetalarna får kvar av inkomsterna sedan skatterna betalats. Och det som blir kvar måste stå i proportion till levnadskostnaderna och vara fördelat på skattebetalarna efter någon fördelningsprincip som ger acceptabel balans mellan höga och låga inkomster, och det finns det inget om i förslaget.

Det som främst behöver göras i det rådande skattesystemet är att införa lämpliga bostadsbidrag för ickepensionärer, ensamma och makar, i åldrar 28-65 år med de lägsta inkomsterna och utan barn.

Samt att ta bort från bostadsbidrag och bostadstillägg regeln om att 15% av kapital ska räknas som inkomst.

En pensionär med fritidshus som köpt huset i yngre dar för 20 000 kr och fått det upptaxerat till 2 miljoner kr på grund av att några i omvärlden betalat det för sina hus ska nu anse att huset ger en inkomst på orimliga 300 000 kr per år, något som gör att det inte kan bli bostadstillägg, även i fall då pensionären har inkomst bara 10 000 kr per månad, långt under det som behövs för vanlig levnadsstandard och skulle behöva bostadstillägg.

I det följande visas tidigare förslag och behandlas hur skattesystemet kommit till och hur det bör vara.

I början redovisas skattesystemförslag från Katalys och Timbro i november 2019. Sedan kommer långa kommentarer om skatter och skattesystem. Därefter förslag från Finanspolitiska rådet i juni 2020. Efter ytterligare kommentarer kommer Klas Eklunds förslag den 6 november 2020.

De här förslagen är av samma karaktär, går huvudsakligen ut på att sänka skatterna för höga inkomster. Påstår felaktigt att deras system fördelar skatterna efter bärkraft och redovisar inget om levnadskostnader och skattebetalarnas inkomster efter skatt.

De stora problemen nu är klimatet och coronakrisen. Artiklar om det och annat finns i kapitel 3. Där finns artiklar om utrikes förhållanden 8 - 13 december och om inrikes förhållanden 8-12 december 2020 . Tyvärr finns det inte nu plats för artiklar senare dagar som skildrar förskräckliga saker, de får komma i senare dokument.

"Ledare: Las-frågan är löst – dags att ta tag i skatterna

DN 8/12 2020

Förra veckan gick förhandlingarna om villkoren på arbetsmarknaden i lås och det pågår åtminstone två utredningar om bostadsmarknaden. Det betyder att det är dags för nästa tunga punkt i januariavtalet: skattereformen.

Här kan två rapporter som presenterats under året fungera som utgångspunkt. Först ut var Finanspolitiska rådet som i somras bland annat föreslog lägre skatt på arbete, enhetlig moms och höjd fastighetsskatt. Ett par av dessa slutsatser drogs även i november av skatteutredaren Klas Eklund, som exempelvis menade att alla inkomster från arbete på upp till 95 000 kronor om året ska vara skattefria.

Därutöver bör kommunalskatten bli lika för alla. Gärna genom att den tas in av staten och delas ut till kommuner och regioner utifrån invånarantal och de parametrar som utjämnings-systemet är tänkt att kompensera för.

Då får skolan och äldreomsorgen mer likvärdiga förutsättningar oavsett var verksamheterna bedrivs och kommunalskatten slutar att ticka uppåt. I dag är den i snitt nästan 2 kronor högre per intjänad hundralapp än för 20 år sedan och ingenting tyder på att kurvan är på väg att vända, vilket är ett problem som måste lösas i grunden. Inte genom att lappa och laga.

För Klas Eklund har en poäng när han skriver att ”sänkt skatt är bättre än mer avdrag”. Då får var och en bestämma vad pengarna ska läggas på – städning, renovering, restaurangbesök eller hemmabio – i stället för att staten går in och pekar ut vilka branscher och vilken sorts konsumtion som ska premieras.

Dessutom finns en rättviseaspekt i att skatten på pengar som en person har tjänat ihop sänks, medan skatten på kapital höjs. Det är även bland annat av fördelningspolitiska skäl som bostads-beskattningen bör ses över, då det är orimligt att subventionera ägande i så hög grad jämfört med att hyra.

Ytterligare en orsak till att det är viktigt att regeringens och samarbetspartiernas skattereform blir av är att få av de här förslagen går att införa separat. Dels eftersom plus och minus måste gå ihop. Dels för att det finns starka särintressen som kommer att skicka ut beräkningar på hur mycket mer snickaren Markus och lågstadieläraren Anna tvingas betala i moms och fastighetsskatt, utan att nämna ett ord om hur mycket mer de får behålla av sina löner.

Den sortens ensidiga kalkyler är en dålig utgångspunkt för att utforma ett skattesystem som alltid måste ses i sin helhet. Ingen medborgare är enbart villaägare, bilägare, pensionssparare eller löntagare, för att tala med Klas Eklund: ”Vi är hela människor, inte endimensionella stuprör med ett enda intresse” (DN 6/11).

Därför behöver den nya skattereformen baseras på principer. Som att strävsamhet, ambition och eget arbete inte ska värderas lägre än att äga och låna. Att det är bättre att sänka skatten generellt än att subventionera viss konsumtion eller vissa branscher. Och att modellen ska vara enkel och lättöverskådlig, samt svår att hitta kryphål i.

Här har även politikerna ett ansvar: Kritisera gärna mot-ståndarnas förslag – men ryck inte ut enskilda delar från sina sammanhang. "

Skatteförslag 26 november 2019

Från Sven Wimnell 6 februari 2020: Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020. Kapitel 9: Om inrikes förhållanden och inrikespolitik. Kapitel 10:partiledardebatt. Kapitlen 11-13. Kapitel 11: miljöer m m. Kapitel 12 Transporter o d. Kapitel 13 näringsliv, arbetsmarknad, löner o d.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq9-13.pdf

Om förslag till skattereformer från Katalys och Timbro

Katalys: ”Vi har råd att bevara den svenska välfärdsmodellen”

DN LÖRDAG 23 NOVEMBER 2019

"DN. DEBATT 20191123
Sverige har urstarka statsfinanser och vi har som land aldrig varit rikare. De summor som behövs för att lösa dagens brister och sluta finansieringsgapet framöver är långt ifrån oöverkomliga. I en ny rapport visar vi på tre sätt att säkra välfärdens gemensamma finansiering, skriver Daniel Suhonen, Balder Bergström och Enna Gerin på fackliga idéinstitutet Katalys.

Frågan om välfärdens framtida finansiering har diskuterats länge. Vi kan nu konstatera att framtiden är här och frågan har blivit akut.

Demografin slår nu till med kraft samtidigt som Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. Kommuner och regioner har det redan tufft ekonomiskt och gapet mellan kostnader och intäkter växer dramatiskt de kommande åren. De som värnar den svenska generella välfärdsmodellen måste ta debatten om välfärdens finansiering på allvar. I en ny rapport från Katalys ”Tre sätt att finansiera välfärden” visar vi att det finns mycket goda förutsättningar för att säkra välfärdens gemensamma finansiering.

På tröskeln till 2020-talet står Sveriges kommuner och regioner inför ett allvarligt ekonomiskt läge. Enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL) väntas ett 90-tal av landets 290 kommuner gå med underskott i år samtidigt som 79 procent av kommunernas ekonomichefer varnar för att det ekonomiska läget kommer att bli

ännu värre under 2020. Enligt Lärarförbundets enkät planerar närmare nio av tio kommuner att göra nedskärningar i skolan nästa år. Inom regionernas somatiska hälso- och sjukvård räknar SKL med att 18 av 20 regioner kommer att gå med underskott i år.

Effekterna av sparkraven och nedskärningarna märks redan nu. I Motala kommun planerade man att sänka värmen på äldreboenden och i Ystad kommun ska den varma maten för äldre dras in. I Gullspång bävar undersköterskor för fler nedskärningar, de hinner inte gå på toaletten som det är i dag. Från Kiruna rapporteras det om lärare som gråter när kommunen ska skära ner på 50 elevassistenter. I Region Stockholm uppmärksammades nyligen varslet av 250 läkare och 350 undersköterskor på Karolinska sjukhuset som väntas gå back med 1,6 miljarder kronor i år.

Det märkliga med dessa uppsägningar och varsel är att de kommer samtidigt som rekryteringsbehoven i den offentliga sektorn är enorma. Enligt SKL:s försiktiga prognos behöver det anställas 200 000 fler inom välfärden fram till 2026. Räknar man med pensionsavgångar behöver totalt 508 000 nyrekryteras till 2026. Behovet av fler anställda är direkt kopplat till den demografiska utvecklingen där antalet barn och framför allt äldre i befolkningen ökar kraftigt. Antalet äldre över 80 år beräknas näst intill fördubblas fram till 2028.

Enligt finansdepartementet leder de ökande behoven till att välfärden i dagsläget dras med ett finansieringsgap på 90 miljarder kronor fram till 2026. Enligt SKL är gapet mellan kostnader och intäkter ännu större och ligger på 18 miljarder kronor 2021, ytterligare 27 miljarder kronor 2022 och 33 miljarder 2023. Men dessa prognoser underskattar behoven då man utgår ifrån dagens otillräckliga personaltäthet och standard. Enligt Kommunal behövs det i dag runt 50 000 fler heltidsanställda inom välfärden för att nå en acceptabel arbetsmiljö för dagens välfärdsarbetare. Vi är eniga med Kommunal på denna punkt, dagens nivå räcker inte.

Grundfundamentet i den svenska generella välfärdsmodellen är att alla medborgare inkluderas på lika villkor och att välfärden finansieras gemensamt. Men ekonomiska och politiska krafter mobiliserar nu för att utnyttja välfärdskrisen och dagens brister i ett försök att utmana välfärdens gemensamma finansiering.

Karin Svanborg-Sjövall, vd på näringslivets tankesmedja Timbro förutsåg att ”i en lågkonjunktur kommer vi tvingas till mycket tuffa prioriteringar, och då kommer diskussionen om hur välfärden ska finansieras att komma i gång på allvar” (Di 2/11, 2018). Enligt henne ska Timbros ”nästa stora opinionsoffensiv” rikta in sig på sjukvården och äldreomsorgen och driva på för att öppna upp för privat finansiering via olika försäkringslösningar.

MUF-ordförande Benjamin Dousa driver linjen att vården ska finansieras med privata sjukvårdsförsäkringar som ska ersätta landstingskatten. Efter påtryckningar från MUF beslutade Moderaternas partistämma nyligen att partiets nytillsatta arbetsgrupp för framtidens vård och omsorg ska göra en översyn av den skattebaserade finansieringsmodellen. Moderaternas främsta sjukvårdpolitiker, Stockholms skandalomsusade finansregionråd Irene Svenonius, föreslog liknande idéer nyligen i en intervju i Svenska Dagbladet.

Ett vanligt argument från de som vill överge den solidariska finansieringen är att det i dag inte skulle finnas pengar nog för att upprätthålla ett gemensamt finansierat välfärdssystem av hög standard. I vår rapport visar vi att detta inte är sant. Sverige har urstarka

statsfinanser och vi har som land aldrig varit rikare. De summor som behövs för att lösa dagens brister och sluta finansieringsgapet framöver är långt ifrån oöverkomliga.

Vi pekar på tre sätt som möjliggör en fortsatt gemensam finansiering:

1 Höj skattekvoten. Den svenska skattekvoten som andel av bnp har minskat dramatiskt de senaste tjugo åren. Detta har bidragit till att erodera den ekonomiska basen för det svenska välfärdssystemet. Om vi i dag hade haft samma skattekvot som 1999 hade det bara under 2019 genererat runt 240 miljarder kronor mer i skatteintäkter. Det är långt mycket mer pengar än vad som behövs årligen för att lösa dagens underbemanning och möta de ökande behoven framöver. Vår slutsats är att det i dag finns gott om utrymme att höja skattekvoten om man vill säkra välfärdens finansiering.

2 Överge överskottsmålet. Dagens finanspolitiska ramverk är förlegat. Sverige har i dag en rekordlåg statsskuld som, enligt prognoser, kommer fortsätta sjunka mot noll med nuvarande regler. Om ramverkets överskottsmål slopas och ett balansmål införs skulle omkring 17 miljarder kronor frigöras varje år. Detta är pengar som kan användas till att börja täppa igen kommunernas och regionernas växande gap mellan intäkter och kostnader för välfärden.

3 Stabilisera statsskulden. Ett balansmål räcker dock inte för att stabilisera statsskulden vid skuldankarets rekommenderade 35 procent av bnp. I dagens läge behöver Sverige gå med underskott för att statsskulden ska stabiliseras och sluta sjunka som andel av bnp. Enligt våra beräkningar behövs ett underskott på strax under 1 procent, vilket innebär att det finns ett utrymme att tillföra nästan 45 miljarder kronor om året till statsbudgeten, utöver de 17 miljarder som balansmålet skulle ge, utan att statsskulden växer. Detta är pengar som kan användas till viktiga investeringar i infrastruktur, bostäder och välfärd. En möjlig höjning av skuldankaret bör också diskuteras vid behov av större samhällsviktiga investeringar.

För den som värnar den svenska välfärdsmodellen är det största problemet i dag inte bristen på pengar. Bara genom att införa ett balansmål kan finansieringsgapet på 90 miljarder kronor fram till 2026 enkelt hanteras. Bara genom att höja skattekvoten 1 procent kan cirka 50 miljarder kronor användas till att anställa minst 50 000 fler i välfärden och bryta dagens underbemanning. Därutöver kan skattekvoten höjas ytterligare eftersom den sänkts kraftigt sedan 1999.

Alternativet till de lösningar vi skisserar är att ge upp möjligheten till en sammanhållen välfärd där arbetarklass och medelklass ingår i samma solidariska system. Det skulle innebära ett förödande systemskifte. Vi visar i vår rapport att välfärdens svältkur inte är nödvändig. Den är ett politiskt val. För ett socialdemokratiskt parti som administrerar denna välfärdsstat och just nu tappar stöd är denna politiska strid en ödesfråga.

Daniel Suhonen, chef för det fackliga idéinstitutet Katalys
Balder Bergström, utredare på det fackliga idéinstitutet Katalys
Enna Gerin, utredare på det fackliga idéinstitutet Katalys

Rapporten ”Tre sätt att finansiera välfärden” ges ut i dag och finns att läsa på www.katalys.org "

https://www.katalys.org/publikation/tre-satt-att-finansiera-valfarden/

Kommentarer:

Katalys påstår att det nuvarande inkomstskattesystemet fördelar skatter efter bärkraft. Detta är inte sant.

Det befintliga skattesystemet fördelar inte skatt efter behov och bärkraft. Det bestämdes redan i 1970 års skattereform.

Att Katalys och svenska folket tror att skattesystemet fördelar efter behov och bärkraft är ett missförstånd som de politiska partierna och regeringen inte talar om.

Fördelningsproblemen finns på vertikala och horisontella nivåer. De vertikala efter inkomsternas storlek och de horisontella efter skattebetalarnas levnadskostnader.

Fördelningarna på vertikal nivå ombesörjs i 1990 års skattereform huvusakligen av de statliga inkomsskatterna och efter jobbskatteavdragens tillkomst också av jobbskatteavdragen.

Den horisontella fördelningen ombesörjs huvudsakligen av grundavdrag och vissa bidrag som t ex barnbidrag och bostadsbidrag.

Att skatterna inte fördelas efter behov och bärkraft framgår av att plånbokarna efter inkomstskatt och rimliga levnadskostnader nu på året för förvärvsarbetande blir 37 000 kr större för en make/ sambo än för en ensamstående och för två makar tillsamman 75 000 kr.

Katalys ger exempel på "skatter som kan ses över" och de är mycket problematiska, de ger oöverskådliga konsekvenser för skattefördelningen. Isynnerhet är det mycket olämpligt att införa förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt och ny fastighetsskatt.

Ändringar av moms kräver långa utredningar om fördelningseffekter och behov av kompensationer. Jobbskatteavdragen bör minskas vid vissa högre inkomster, men Socialdemokraterna är rädda för att förslag om det leder till att antalet röstande för dem i valen blir för lågt.

Men Katalys har resonemang om överskottsmål o d som finansdepartementet bör undersöka närmare. Nu tar staten in skatter och lägger en del av dem på hög för att använda någon annan gång än nu.

Enligt Katalys borde mer av de inkomna skatterna användas nu på områden där det finns stora behov av resurser. Det behandlas i avsnittet 2.2 "Sluta betala av på en rekordlåg statsskuld" och i avsnitten därefter.

Det vore bra om finansdepartementet kan hålla med Katalys när det gäller överskottsmål o d så att det blir mer pengar till de stora behov som finns idag och i framtiden.

Katalys nr 76 TRE SÄTT ATT FINANSIERA VÄLFÄRDEN

Enna Gerin & Balder Bergström

Enna Gerin är utredare och biträdande chef på det fackliga idéinstitutet Katalys. Balder Bergström praktiserar som utredare på det fackliga idéinstitutet Katalys.

Katalys – Institut för facklig idéutveckling
Katalys är ett oberoende fackligt idéinstitut som bedriver utredningsverksamhet och opinionsbildning. Våra verksamhets områden är välfärd, samhällsekonomi, arbetsmarknad och fördelningsfrågor. Vår uppgift är att generera kunskap och perspektiv som kommer såväl den politiska debatten som fackföreningsrörelsen och dess företrädare på lokal, regional och central nivå till gagn. Men vår uppgift är även att driva den politiska debatten framåt i dessa frågor, med egna analyser och förslag grundade i fackliga perspektiv. Vi står på två ben – idéutveckling och politisk påverkan. Värderingsmässigt står vi på LO-medlemmarnas sida.

Katalys tror inte att ökade samhällsklyftor är en naturlig eller opåverkbar följd av en globaliserad värld. Vi ställer inte upp på resonemang om att bara för att det går att skapa en marknad av något som vi äger gemensamt, så ska den marknaden skapas. Vi ser att det finns konstruktiva vägar framåt för den svenska arbetsmarknaden och att de principer som en gång formade arbetsmarknaden är relevanta även i framtiden. Vi vill bidra till att den generella välfärden och trygghetssystem säkras och utvecklas. Katalys – Institut för facklig idéutveckling startades på initiativ av 6F – fackförbund i samverkan. 6F utgörs av LOförbunden Byggnads, Elektrikerna, Fastighets, Målarna och Seko.
Besök vår hemsida: www.katalys.org

Sammanfattning

n På tröskeln till 2020talet står Sveriges kommuner och regioner inför ett allvarligt ekonomiskt läge. Omfattande nedskärningar riskerar att drabba skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Effekterna av den akuta välfärdskrisen märks redan i dag och riskerar att förvärras framöver om inget görs.

n De demografiska utmaningarna välfärden står inför har länge varit kända. Antalet barn och äldre i befolkningen ökar kraftigt, samtidigt som antalet personer i arbetsför ålder ökar betydligt mindre. Antalet äldre personer över 80 år förväntas nära på fördubblas fram till 2028.

n Enligt SKL behövs 200 000 fler anställda i välfärden fram till 2026 för att möta de ökande behoven till följd av den demografiska utvecklingen. Räknar man därtill med pensionsavgångar behöver totalt 508 000 rekryteras till välfärdssektorn fram till 2026.

n Enligt finansdepartementet finns ett finansieringsgap på 90 miljarder kronor fram till 2026 i välfärden. Enligt SKL ligger gapet mellan kostnader och intäkter på 18 miljarder kronor 2021, ytterligare 27 miljarder 2022 och 33 miljarder 2023. Men dessa prognoser underskattar behoven då man utgår ifrån dagens otillräckliga personaltäthet och standard. Enligt Kommunal skulle det redan i dag behövas runt 50 000 fler heltidsanställda inom välfärden för att nå en acceptabel arbetsmiljö för dagens välfärdsarbetare.

n Ett fundament i den svenska generella välfärdsmodellen är att välfärden finansieras gemensamt. Bristerna i välfärden utnyttjas av ekonomiska och politiska intressen som vill utmana den gemensamma finansieringen och öppna upp för privat finansiering av välfärdenen via privata försäkringssystem.

n Mellan 1999 och 2014 sjönk skattekvoten med 6,6 procent, i dag ligger den på runt 43,5 procent av BNP. Om vi i dag hade haft samma skattekvot som 1999 skulle det offentliga fått in runt 240 miljarder kronor mer i skatteintäkter bara under 2019. Det finns i dag utrymme att höja skattekvoten om man vill säkra välfärdens finansiering.

n Sverige har i dag en rekordlåg statsskuld som prognosticeras fortsätta sjunka med nuvarande regler. Om man slopar överskottsmålet och istället inför ett balansmål skulle omkring 17 miljarder kronor frigöras årligen. Pengar som kan användas till att börja täppa igen välfärdens finansieringsgap.

n Om statsskulden ska stabiliseras vid skuldankarets 35 procent av BNP behöver man i dagens läge gå med underskott. Detta kräver enligt våra beräkningar ett underskott på runt 0,85 procent av BNP vilket innebär att det finns ett utrymme på drygt 60 miljarder kronor om året att tillföra statsbudgeten utan att statsskuldskvoten växer. En möjlig höjning av skuldankaret bör diskuteras vid behov av större samhälls viktiga investeringar.

Innehåll

Sammanfattning 3
Förord:Striden om den gemensamma välfärden har bara börjat 5
1.Välfärdensutmaningar och framtid 7
1.1.Den akuta välfärdskrisen 7
1.2.Det demografiska trycket 8
1.3.Välfärdens ökande behov 8
1.4.Den kroniska under bemanningen 10
1.5.Striden om den svenska välfärdsmodellen 12
2.Tre sätt att finansiera välfärden gemensamt 15
2.1.Det finns utrymme atthöja skattekvoten 15
2.2.Sluta betala av på en rekordlåg statsskuld 19
2.3.Stabilisera statsskulden med ett underskott 24
3.Slutsats:Vi har råd med välfärden 27
Bilaga1 28
Noter 30

FÖRORD

Striden om den gemensamma välfärden har bara börjat.

Innan välfärdssamhället skapades fanns naturligtvis vård, omsorg och utbildning fast i privat form. För den som kunde betala fanns mycket god omvårdnad och omsorg, som alltid varit en personalintensiv verksamhet. Högre utbildning krävde att man hade resurser att låta nästan vuxna tonåringar och vuxna stå utanför produktionen, vilket var en klassfråga. Fram till 1900talets välfärdsreformer var dessa avgörande nyttigheter en privatsak och ojämlikt fördelade.

Med det framväxande moderna välfärdssamhället, som intensifierades och fick en riktning med Socialdemokraternas regeringsperiod 1932, inleddes en politik där vård, omsorg, trygghet och högre utbildning började ses som sociala rättigheter som skulle tillhandahållas av samhället och bekostas efter förmåga och ges efter behov. Kring dessa sociala rättigheter byggdes en omfattande offentligt driven och finansierad välfärdsstat upp.

Sedan 1980talet är dock politiska och ekonomiska krafter på frammarsch för att nedmontera, privatisera och försvaga det gemensamma. I dag är den offentliga välfärden betydligt mindre om fattande som del av samhällets alla resurser och bristerna är många, vilket visas i denna rapport.

Vi menar att det finns starka skäl att tala om en välfärdskris under uppsegling, som redan pågår men riskerar att förvärras de kommande åren.

Vänsterteoretikern Noam Chomsky har sagt att den bästa standardtekniken för att montera ner ett välfärdssystem är att ”minska resurserna, se till att saker inte fungerar, människor blir arga, du

överlämnar det till privata företag.” Tyvärr verkar socialdemokratin ha glömt sina egna strategier för att försvara den gemensamma välfärden.

I dag vill starka ekonomiska och ideologiska krafter exploatera de resursbrister som växer fram i välfärden. Sjukvården är ett strategiskt exempel där köer vållar stor risk och oro, och där möjligheten att köpa sig före i kön blir lockande för de som har möjlighet. Redan i dag omfattas 650 000 människor i vårt land av privata sjukvårdsförsäkringar och det är denna grupp som skall växa, tänker sig välfärdsstatens fiender.

I grundargumentationen från högerns tankesmedjor finns idén att gemensam sjukvård eller äldrevård plötsligt blivit så dyr att vi inte längre har råd att tillsammans via skattsedeln betala detta. Lösningen är istället att var och en av oss betalar detta själva. Då får alla plötsligt, var för sig, den vård de behöver, säger högern. Vad är det för magi som händer när var och en ”väljer” sin vård och betalar den själv? Jo, vården blir en spegel av vår plånbok. Med en privatiserad vård får vi en klasskiktad vård, där den som kan betala får det bästa och de längst ner det sämsta. Vill vi ha ett sådant samhälle?

Denna rapport varnar för en stor kris i svensk välfärd. Men den visar i grunden politikens möjligheter. Vilken välfärd vi har handlar om politiska val och prioriteringar. Bästa sättet att försvara den gemensamma välfärden är att ge den ordentligt med resurser och personal så att medborgarna, även de något mer välbeställda, blir nöjda och har skäl att stanna i det gemensamma. Vi har råd med en bra välfärd för alla om vi vill. Vi på Katalys tror att det är viktigt att vi till vänster tar den striden nu, innan det är försent.

Daniel Suhonen, chef Katalys

1. Välfärdens utmaningar och framtid

1.1 Den akuta välfärdskrisen

Sverige står på tröskeln till 2020talet och även på tröskeln till en omfattande välfärdskris. Under 2010talets sista år har det blivit uppenbart att det nya årtiondet kommer inledas med ett allvarligt ekonomiskt läge för landets kommuner och regioner. Om inget görs kommer välfärdens verksamheter drabbas hårt. Det handlar om barnens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, det handlar om de äldres omsorg på boenden och i hemtjänsten, och det handlar om vår sjukvård. Redan nu märks den ansträngda ekonomiska situationen av. Dess effekter ger oss en föraning om hur den akuta välfärdskrisen kan komma att materialiseras i en allt större omfattning framöver.

Aftonbladets reportageserie När Sverige sviker har under hösten granskat kommunkrisen och effekterna av de tuffa sparkraven. I Motala aviserade kommunen att man tänkte sänka värmen med tre grader på äldreboendena. 1 Kommunalrådet föreslog att de gamla kan använda filtar om de fryser. 2 Efter protester backade man och beslöt att bara sänka värmen med en grad.3 I Ystad kommun ska den varma maten för äldre dras in och städning kommer bara göras var tredje vecka. 4 I Kiruna rapporteras det om lärare som gråter och funderar på att säga upp sig när kommunen planerar att skära ner på femtio elevassistenter. 5 I Gullspång larmar fackförbundet Kommunals huvudskyddsombud om en ständig tidspress och att undersköterskor inte hinner gå på toaletten – nu bävar man inför fler nedskärningar. 6

I oktober presenterade Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) sin ekonomirapport. Där bekräftas det att 2019 varit ett tufft år för kommunerna och man räknar med att ett 90tal av landets 290 kommuner kommer att redovisa underskott 2019. 7 I SKL:s egna enkät som är ställd till kommunernas ekonomichefer har 216 kommuner som totalt

härbärgerar runt 80 procent av Sveriges befolkning svarat. I den framgår att 79 procent av ekonomicheferna bedömer att det ekonomiska läget kommer vara ännu sämre under 2020.8

Enligt SKL har regionerna, det som tidigare hette landsting, ”fortsatt mycket svaga resultat”. Resultatet väntas försämras i nio regioner och man räknar med att sju regioner kommer gå med underskott 2019. Bara två regioner väntas ha ekonomisk balans inom den så kallade somatiska hälso- och sjukvården, resterande arton beräknas gå med underskott inom det verksamhetsområdet. I primärvården och psykiatrin väntas ett underskott jämfört med budgeten i 16 regioner, i tandvården 11 och kollektivtrafiken 7. 10

I september rapporterade Sveriges Radio om att sjukvården i Sverige ser ut att kosta sju miljarder kronor mer än planerat under 2019. 11

En av regionerna med störst underskott sett till antalet invånare var Örebro län som prognosticerade att man skulle gå 450 miljoner kronor minus. Socialdemokraten Karin Sundin som är ordförande i Hälso- och sjukvårdsnämnden förklarade att situationen ”beror på att vi har höga ambitioner att erbjuda vård och service till våra med-borgare än vad vi har pengar till i vår budget”.12

I Sveriges Radios enkät som skolcheferna i 262 av landets 290 kommuner svarade på framgår det att drygt hälften av landets kommuner under 2019 gjort besparingar inom grundskolan.13 I mer än var fjärde svensk kommun har besparingarna lett till en minskning av personal i relation till antalet elever. Trots alla besparingar bedömer hälften av skolcheferna att grundskolan inte kommer hålla sin budget 2019. År 2020 bedöms bli ett ännu tuffare år då tre fjärdedelar av skolcheferna svarat att det är sannolikt att man kommer behöva göra ytterligare besparingar inom grundskolan. Enligt Lärarförbundets enkät planerar närmare nio av tio kommuner att göra nedskärningar i skolan nästa år. 14

Under hösten 2019 förväntade sig många bedömare att regeringen skulle öka de generella statsbidragen till kommuner och regioner i höstens budgetproposition 2020. Besvikelsen var stor bland många aktörer när inga väsentliga höjningar presenterades utöver de tidigare planerade tillskotten på fem miljarder per år under denna mandat-period. Detta blir extra bekymmersamt om vi tittar närmare på välfärdens kraftigt stigande behov av resurser och personal framöver.

1.2 Det demografiska trycket

Det är viktigt att påminna sig om att den akuta välfärdskrisen som vi nu ser ta form inte var oförutsägbar och plötsligt drabbade kommuner och regioner. Självklart har den aktuella inbromsningen i ekonomin förvärrat läget och SKL räknar nu med att Sverige går in i en mild lågkonjunktur 2020 som kommer fortsätta under 2021. Samtidigt har välfärdens kraftigt ökande behov av resurser och personal på grund av den demografiska utvecklingen varit kända under en längre tid.

Med tanke på den offentliga och politiska debatten i Sverige kanske många tänker på de senaste årens migration när demografin kommer på tal. Men kommuners och regioners demografiska utmaningar handlar främst om att antalet barn och äldre i befolkningen ökar kraftigt, samtidigt som antalet personer i arbetsför ålder ökar betydligt mindre, och i vissa delar av landet till och med minskar. 15

Försörjningskvoten räknar på hur många personer som 100 personer i åldern 20–65 ska försörja utöver sig själva – den ökar enligt SKL från 75 till 89 fram till 2026.16

I Diagram 1 ser man SKL:s beräkning av snittkostnaden för offentlig individuell välfärdskonsumtion per ålder i kommuner och regioner från 2017. I diagrammet framgår det tydligt att barn och unga har en högre snittkostnad och att de allra äldsta, de över 80 år, kostar mest både för kommunerna och för regionerna i form av hälso- och sjuk-vård.17

I SKL:s senaste beräkningar av förändringen av antalet invånare i olika åldersgrupper mellan åren 2018 och 2028 framgår tydligt den dramatiska ökningen av antalet äldre över 80 år. I Tabell 1 ser man att den äldsta åldersgruppen nästan fördubblas och ökar med 47 procent fram till 2028. 18 På kortare sikt räknar finansdepartementet med att antalet personer över 80 år ökar med 200 000 personer, vilket är en ökning på 36 procent fram till 2026 19

TABELL 1

Ökning av antal invånare 2018–2028 i olika åldersgrupper.

Här måste tyvärr avbrytas. Dokumentet från Katalys kan inte kopieras och har hittills huvudsakligen skrivits av, vilket tar för lång tid. Läsaren bör klicka www.katalys.org Och kopiera dokumentet: Tre sätt att finansiera välfärden, där fortsätta med tabell 1 på sidan 8.

Och efter det

1.3 Välfärdens ökande behov
1.4.Den kroniska underbemanningen
1.5.Striden om den svenska välfärdsmodellen
2.Tre sätt att finansiera välfärden gemensamt
2.1.Det finns utrymme att höja skattekvoten
2.2.Sluta betala av på en rekordlåg statsskuld
2.3.Stabilisera statsskulden med ett underskott
3.Slutsats:Vi har råd med välfärden
Bilaga 1
Noter

Kommentarer.

I början är det intressanta beskrivningar om hur det varit och behov för framtiden.

I avsnitt 2.1 Det finns utrymme att höja skattekvoten, kommer ett avsnitt Skatt efter bärkraft är en viktig princip ssom visar att Katalysgruppen inte förstått det befintliga skattesystemet på ett riktigt sätt.

Där står:
"Trots att de högsta marginalskatterna sänktes så var principen om skatt efter bärkraft central i 1990 års skattereform. Att ta ut skatt efter bärkraft är en enkel princip som innebär att varje medborgare efter förmåga bidrar till det gemensamma. Om alla skulle bidra med samma andel av sin inkomst skulle en betydligt större del av låginkomsttagarnas privata konsumtionsutrymme gå till det offentliga i förhållande till höginkomsttagarnas. Principen om skatt efter bärkraft är således viktig ur en rättvise-aspekt.

Principen har dessutom ett brett folkligt stöd. När Katalys hösten 2013 lät Novus ställa frågan om skatt efter bärkraft ansåg 60 procent av svenskarna att inkomstskatten ska tas ut så att de som tjänar mest även ska betala mest procentuellt. 57 När Katalys tillsammans med Jämlikhetsfonden hösten 2019 lät Novus ställa frågor om en kommande skattereform svarade 73 procent av svenskarna att de tycker det är viktigt att en ny skattereform leder till minskade ekonomiska klyftor. Bland sympatisörerna till varje svenskt riksdagsparti fanns en majoritet som tyckte att minskade klyftor var en viktig aspekt i utformandet av en ny skattereform. 58 "

TIMBROS SKATTEFÖRSLAG 26 NOVEMBER 2019.

”Sänk skatterna på arbete och kapital med 245 miljarder”

DN TISDAG 26 NOVEMBER 2019

"DN. DEBATT 20191126
Trots att behovet av förändringar i skattesystemet är uppenbart börjar tiden för januariöverenskommelsens utlovade skattereform att rinna ut. Det skriver Jacob Lundberg och Karin Svanborg-Sjövall, Timbro, som i dag presenterar en samlad skattereform med halverad bolagsskatt, sänkt kapitalskatt, enhetlig moms och avskaffad statlig inkomstskatt.

Bristerna i det svenska skattesystemet blir allt tydligare. Medan höga marginalskatter på arbete gör att det lönar sig sämre för människor att utbilda sig och anstränga sig på jobbet leder kapitalbeskattningen till färre investeringar, att sparande lönar sig sämre och att skuldsättning premieras. Resultatet blir sämre sysselsättning, svag tillväxt och en lägre levnadsstandard för medborgarna.

Vi är inte ensamma om att se dessa brister och på senare tid har allt fler efterlyst en reform av skattesystemet. Timbro valde 2017 att inleda ett större projekt i syfte att bidra till nya idéer och förslag och under 2018 och 2019 har tre delrapporter publicerats. Det reformförslag som vi i dag lägger fram innebär genomgripande förslag till förändringar i nästan alla delar av skattesystemet och berör skatterna på arbete, kapitalskatterna och momsen.

Med våra förslag sänks skatterna på arbete och kapital med sammanlagt 245 miljarder kronor. 63 miljarder beräknar vi kan finansieras med dynamiska effekter när arbetsutbud och investeringar efter några år ökar till följd av sänkta skattesatser. 107 miljarder, motsvarande 2 procent av bnp, behöver finansieras med utgiftsminskningar eller reformutrymme. Resterande 75 miljarder finansieras med höjd moms. Konjunkturinstitutet räknar med ett reformutrymme på 105 miljarder kronor för 2021–2023. Minskade transfereringar kan också vara ett sätt att finansiera reformen.Som en jämförelse kan nämnas att skattetrycket har minskat med drygt 5 procentenheter sedan 2000.

Reformförslaget består av sex konkreta huvudpunkter:

1 Ersätt jobbskatteavdraget med ett jobbgrundavdrag.
Jobbskatteavdraget är krångligt, subventionerar höga kommunalskatter och kommer inte bidragstagare med låga arbetsinkomster till del. Det jobbgrundavdrag på 10 000 kronor per månad som vi föreslår skulle lösa dessa problem, göra det mer lönsamt att arbeta och skapa uppskattningsvis 60 000 nya jobb. Det är ett viktigt tillskott i ett läge där konjunkturen viker och arbetslösheten riskerar att växa.

2 Avskaffa den statliga inkomstskatten.
Även efter att värnskatten tas bort vid årsskiftet kommer Sverige att ha världens tredje högsta marginalskatter på högre inkomster. Om vi vill att människor ska utbilda sig, anstränga sig och ta ansvar i yrkeslivet krävs ytterligare lättnader. En avskaffad statlig inkomstskatt skulle sannolikt, i likhet med vad som är fallet med värnskatten, vara självfinansierande för statskassan.

3 Synliggör arbetsgivaravgifterna.
Det finns starka demokratiska motiv till att göra det lättare för människor att förstå hur mycket de betalar i skatt. Därför bör arbetsgivaravgifterna göras om till direkta skatter som betalas av löntagarna. Av samma skäl bör pensionsavgiften särredovisas, och

bara betalas upp till taket för pensionsgrundande inkomst, för att stärka kopplingen mellan inbetalningarna och pensionsrätten.

4 Halvera bolagsskatten och sänk kapitalinkomstskatten.
För att värna välståndet måste förutsättningarna att starta, driva och utveckla företag bli bättre. En halvering av bolagsskatten till drygt 10 procent, som vi föreslår, gör det lättare att attrahera kapital till Sverige. Det skapar också utrymme för löneökningar. Skatten på kapitalinkomster, som i dag varierar mellan 15 och 30 procent, sänks till en enhetlig skattesats på 15 procent i syfte att främja sparandet.

5 Reformera fastighetsbeskattningen.
I dag är hyrt boende skattemässigt missgynnat jämfört med ägt boende, eftersom inkomster från uthyrning av bostäder beskattas som kapitalinkomst – en kostnad som egnahemsägare slipper. Vi föreslår en reform av bostadsbeskattningen där skatten på villor och bostadsrätter höjs samtidigt som fastighetsskatten på hyreshus avskaffas. På så sätt skapas neutralitet mellan upplåtelseformerna.

Fastighetsskatten på kommersiella fastigheter gör det mindre lönsamt att investera i fastigheter jämfört med andra tillgångar. Den snedvrider på så sätt företagens investeringar och bör avskaffas. Stämpelskatten, som betalas vid köp och belåning av fastighet, är en ren transaktionsskatt som minskar rörligheten på bostadsmarknaden. Även den bör slopas. Reformerna på fastighetsområdet innebär, tillsammans med sänkt reavinstskatt till 15 procent, en skattesänkning med 17 miljarder.

6 Gör momsen enhetlig och bredda skattebasen.
Företag i branscher som omfattas av momsundantag lägger inte moms på sin försäljning, men får inte heller tillbaka momsen på sina inköp, vilket gör att de har incitament att bedriva verksamhet i egen regi.

Därför bör undantagen begränsas. Vi föreslår att skattebasen utvidgas till att även omfatta bland annat hyror, lotterier och föreningar.

Olika momssatser innebär också att politiken gynnar vissa branscher på andras bekostnad och därigenom skapar gränsdragningsproblem. Därför bör momsen bli enhetlig. Vi föreslår att den enhetliga skattesatsen sätts till 25 procent, vilket tillsammans med bredare skattebas inbringar 75 miljarder kronor till statskassan.

Vårt förslag till skattereform innebär alltså en skatteväxling från arbete och kapital till moms. Vi föreslår det eftersom momsen är en av de minst skadliga skatterna. Momsen är en konsumtionsskatt och påverkar därför inte hur mycket det lönar sig att spara – den höjer priset på dagens konsumtion och framtidens konsumtion med lika mycket.

Genom denna egenskap kan momsen hjälpa till att skilja arbetsinkomster från kapitalinkomster för företagare, ett återkommande problem i svensk skattepolitik. I dag är skatten på kapitalinkomster lägre än på arbetsinkomster, något som har gett upphov till de omdebatterade 3:12-reglerna. Vi föreslår inga förändringar i detta komplicerade regelverk, men vårt förslag till en övergång till mer av konsumtionsbeskattning skulle sänka kapitalbeskattningen och samtidigt minska incitamenten för så kallad inkomstomvandling. Detta är en aspekt som sällan hörs i debatten.

Det är nu 30 år sedan Århundradets skattereform annonserades. Överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet (numera Liberalerna) är ett stycke politisk historia och sannolikt en viktig förklaring till Sveriges goda ekonomiska utveckling efter 1990-talskrisen. Ska denna framgångsrika historia få en fortsättning krävs dock högre ambitioner för en rättvis och effektiv beskattning än vad som hittills framkommit av partierna i debatten.

Tiden för den i januariöverenskommelsen utlovade skattereformen börjar bli knapp. Ett år in på mandatperioden finns varken några tydliga former för reformen eller direktiv till utredningar. Det svenska skattesystemet är i väsentliga delar inte anpassat för vår tid. Utan

reformer som gynnar arbete och företagande är risken uppenbar att det kommer att gå ut över välståndet och därmed också framtidens välfärd.

Jacob Lundberg, chefsekonom, Timbro
Karin Svanborg-Sjövall, vd, Timbro "

Kommentarer

Timbros skatteförslag är ett högerpolitiskt förslag som gynnar höga inkomster och ökar klyftorna. Det framgår isynnerhet av **2 Avskaffa den statliga inkomstskatten**. Den statliga inkomstskatten svarar för progressionen i skattesystemet. Tas den bort blir skatten huvudsakligen proportionell och den ökar procentuellt inte vid högre inkomster så som vi är vana vid. Timbro anser att förslaget är självfinansierande, vilket nog är fantasier.

De övriga förslagen går till stor del ut på att gynna höga inkomster. Det ska bli intressant att få veta vad de politiska partierna anser om förslaget.

I Timbros rapport har inte hittats beskrivningar om konsekvenser för hushållen, vilket gör bedömningen svår.
Timbro måste redovisa konsekvenserna för olika hushåll för olika stora inkomster (deciler) utan barn och med olika antal barn i olika åldrar, ensamma, makar/sambor förvärvsarbetande, pensionärer, kapitalinkomster, anställda, företagare o s v i olika kombinationer.

Det kan inte en enskild läsare göra. Och det måste redovisas antal i olika grupper och kombinationer. Det måste göras så att man kan uppfatta hur hela systemet fungerar. Redovisningen måste vara skriftlig på internet och inte muntlig. Och kopierbar så att man kan diskutera konskvenserna skriftligt på internet.

Innehållet i Sven Wimnell 12 juli 2020: Utvecklingen i Sverige och världen. Samhällsplaneringens problem. Ledare m m i juli. Utrikes och inrikes artiklar 22-30 juni 2020.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzg.pdf

Innehåll:

Sida

5 **Kapitel 1: Samhällsplaneringens problem**

Coronaviruset bildade en ny epok. Sammanställningen daterat 25 mars 2020, var till en början tänkt som en förutsättning för den fortsatta verksamheten som skulle handla om klimatet och välfärden. Det blev istället början på epoken med coronaviruset som skulle komma att dominera Sverige och världen fr o m mars 2020 och därefter långt in i framtiden.

Från 25 mars till 30 juni 2020 har dokumenten mest handlat om coronsjukan och dess följder. Nu ska på försök innehållet i sammanställningarna minskas, i synnerhet när det gäller inrikes artiklar. Man får se hur det går.

Sammanställningen nu innebär en repetition av samhälls-planeringens problem som en ny start för den gamla epoken med klimat och välfärd

9 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

25 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

26 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

29 Utvecklingens krafter.

30 Systemet för mänskliga verksamheter.

33 Den fundamentala påverkanskedjan

35 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämp-lig uppställning på biblioteken.

55 Sveriges regeringar under 100 år

57 Makthavare i världen efter andra världskriget.

59 Världskarta

60 Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m. http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

65 Innehållet i:Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

80 Innehållet i :Sven Wimnell 25 mars 2020: Samhällslaneringens problem. Världen från Big Bang till mars 2020. Planering av framtiden för världen och Sverige. Tidningsartiklar 15-20 mars, mycket om coronaviruset och dess följder.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzs.pdf

84 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.

90 Konsumentverkets beräkningar 2020

91 Kostnader. Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2020

93 Bostadskostnader

93 Konsumentverket 2020: Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende .

94 Månadskostnader år 2020, förvärvsarbetande icke-pensionärer.

94 Årskostnader år 2020, förvärvsarbetande icke-pensionärer.

95 Pensionärer 2020.

95 Årskostnader år 2020, pensionärer.

96 Kostnader för barn 2020

97 Inkomstskatterna

99 Mer om skatter och bidrag

102 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

104 Nyss har nämnts om kapital:

105 Vad ingår i skattetabellerna?

105 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

106 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

107 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

115 Om värnskatten

117 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

118 Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

121 Barnfamiljer med bostadsbidrag. Förslag för 2019

122 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar. Förslag för 2019

123 Socialförsäkringsbalken

123 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.

Verkan av kapital

124 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnads-kostnader,

125 Finanspolitiska rådets skatteförslag

127 Regeringen, politiska partier och politiska organisationer o d klarar för det mesta att hitta politiska problem och förslag, men en del saker känner de inte till eller bryr sig om.

Inom projeket om samhällsplaneringens problem har hittats saker som andra försummat. Påminneler om sådant har gjorts i dokumentet 15 maj 2020 som regeringen fått men inte tycks ha uppfattat.

Ministrarna bör sätta sig in i problemen och åtgärda. Ladda hem dokumentet och begrunda påminnelserna i kapitel 1.

Innehållet i : Sven Wimnell 15 maj 2020:
Påminnelser och utrikes och inrikes tidningsartilar 5-12 maj 2020
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzb.pdf

129 **Kapitel 2: DNs huvudledare och DNs debattartiklar**

178 **Kapitel 3: Utrikes och inrikes DN-artiklar 22-30 juni 2020**

179 **Utrikes DN-artiklar 22 -30 juni 2020 sid 179-606**

607 **Inrikes DN-artiklar 22-30 juni 2020 sid 607-1296**

Kommentar 15 december 2020: sidorna 125-126 om finanspolitiska rådets skatteföeslag infogas i de följande

Innehållet i : Sven Wimnell 22 juli 2020: Brysselavtalet, Sverige från franska revolutionen 1789. Skattereformer, levnadskostnader, bostadsbidrag som kompensation för för höga inkomstskatter. Utrikes och inrikes DN-artiklar 1-17 juli 2020 http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzh.pdf

Innehåll:

5 **Kapitel 1: Brysselavtalet och Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet, skattereformer, levnadskostnader, underskott och överskott i hushållsbudgetarna, bostadsbidrag som kompensation för för höga inkomstskatter. Och det partierna glömt.**

6 Brysselavtalet är början på en ny historia

8 Ledare: EU:s principer fick vika för coronamiljarderna

10 Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet

13 Sveriges regeringar under 100 år

15 Kompensation vid de lägsta inkomsterna för allrtför höga inkomstskatter till följd av låga grundavdrag.

16 1970 års skattereform

17 1990 års skatterefom

17 Levnadskostnader

21 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

23 Nyss har nämnts om kapital

23 Levnadskostnader 2020

30 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

40 Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019. http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

44 Barnfamiljer med bostadsbidrag. Förslag för 2019

44 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar. Förslag för 2019

46 Socialförsäkringsbalken

46 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer. Verkan av kapital

47 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader, i förhållande till inkomster, skatter och bidrag som gör att det går att bedöma skäligheten i de regler som gäller.

47 Skatteverket.se

48 Finanspolitiska rådets skatteförslag

50 Regeringen, politiska partier och politiska organisationer o d klarar för det mesta att hitta politiska problem och förslag, men en del saker känner de inte till eller bryr sig om.

Inom projeket om samhällsplaneringens problem har hittats saker som andra försummat. Påminneler om sådant har gjorts i dokumentet 15 maj 2020 som regeringen fått men inte tycks ha uppfattat.

Ministrarna bör sätta sig in i problemen och åtgärda. Ladda hem dokumentet och begrunda påminnelserna i kapitel 1.

51 Kapitel 2: DNs huvudledare och DNs debattartiklar 1-17 juli 2020

116 Kapitel 3: Utrikes och inrikes DN-artiklar 1-17 juli 2020

117 Utrikes DN-artiklar 1-17 juli 2020

964 Inrikes DN-artiklar 1-17 juli 2020. Börjar på sidan 964

-1940

Sidorna 4 - 5O i det nyss nämnda dokumentet:

Kompensation vid de lägsta inkomsterna för alltför höga inkomstskatter till följd av låga grundavdrag.

Skattereformen 1970 handlade om att ersätta det gamla sambeskattningssystemet med särbeskattning. Det hade varit möjligt att i någon mån göra fördelningen efter skatteförmåga, men det blev att inkomstskatten skulle vara lika för alla med samma inkomst men progressiv så att skatterna blev högre vid högre inkomst. En ledande folkpartist var vid fråga mycket noga med att det skulle vara så.

Det följde med vid 1990 års skattereform. Och politikerna har inga bekymmer med de svåra konsekvenser som uppstår.

Årliga levnadskostnaderna är nu cirka 170 000 kr för ensam förvärvsarbetande utan barn och för makar/sambor tilllsammans cirka 262 000 kr (2x131 000). **Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39 000 kr= 78 000 kr mera disponibelt i plånboken sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.**

Det räcker för årskostnaderna för två barn, men alla makar/sambor har inte barn.

Det här gäller när ensamma har inkomster över cirka 18 000 kr per månad och makar var för sig cirka 11 000 kr per månad.

Vid lägre inkomster blir det underskott i hushållsbudgeterna. Underskotten beror bl a på låga grundavdrag som är högst cirka 36 000 kr /år 2020, dvs högst cirka 20 % av lägsta rimliga levnadskostnader 170 000 kr för ensamma.

Det hjälper inte att ändra grundavddrag. För att det ska bli någon förbättring för de lägsta inkomsterna måste införas något som gäller de horisontella fördelningarna och lämpligt är att införa regler om bostadsbidrag.

Det finns bostadsbidrag för barnlösa ungdomar under 29 år, med låga inkomster. En tid fanns bostadsbidrag också för barnlösa över 29 år men de avskaffades i ovist nit.

Bostadsbidrag för äldre barnlösa upp till pensionsåldern bör snarast införas. De ska inte betraktas som bidrag utan som kompensation för alltör låga grundavdrag vid låga inkomster.

De kan göras i princip som för yngre där bostadsbidragen är gjorda med hänsyn till skillnaderna i bostadskostnad för ensamma och makar/sambor. Det behandlas mer utförligt i det följande

Kapitel 1: Brysselavtalet och Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet, skattereformer, levnadskostnader, underskott och överskott i hushållsbudgetarna, bostadsbidrag som kompensation för för höga inkomstskatter.
Och det partierna glömt.

”Brysselavtalet är början på en ny historia”

DN ONSDAG 22 JULI 2020

DN. DEBATT 200722
Natten mot tisdagen slöts ett historiskt avtal mellan EU-länderna. Räddningspaketet är inte bara ett svar på coronakrisen och dess ekonomiska efterverkningar, utan också en fingervisning om framtidens politik, skriver Sverker Sörlin, professor i miljöhistoria.

”En historisk dag för Europa!”, twittrade Emmanuel Macron. Ja, men inte bara för Europa. Avtalet i Bryssel är i själva verket ett tecken på en historisk förskjutning av politikbegreppet och en fingervisning om vad vi kan vänta av politiken i det nya och helt annorlunda århundrade som vi alltmer börjar inse att vi lever i. Det är en större och rikare form av politik. Och det beslut som just tagits har tydligare än någon annan enskild politisk handling hittills förmått fånga hur de kriser som vi nu upplever tillsammans kan hanteras – om de alls ska kunna lösas.

Det yttre motivet för att agera på en ekonomisk skala världen förut aldrig skådat är en pandemi och dess följder. Men det enorma stödprogrammet har potential att inte bara att rädda Europa, eller för den delen euron som de mest klentrogna försökt göra gällande. Avtalet bygger på att genomföra en ny fas i moderniseringens historia. Det vilar faktiskt på något så otidsenligt som en politisk idé om att det är möjligt att ta sig ur kriser och tänka sig framtiden som radikalt annorlunda och bättre. Inte en återgång till det normala 2019, utan en politik för den värld vi ska leva i.

Europa gör detta samtidigt som Kina och USA väljer helt andra vägar. Dessa kolosser lever ännu kvar i en realpolitik som vilar på kontroll av naturresurser, särskilt fossil energi, och exklusiv nationell säkerhet. De för ett farligt geopolitiskt nollsummespel som successivt höjer konfliktnivån och inte erbjuder någon lösning på klimatkrisen. Den åsidosätter också mindre staters intressen och mänskliga fri- och rättigheter överallt.

Brysselavtalet är bekräftelsen på att det ”slut på historien” som Francis Fukuyama förkunnade med sin bok 1989 var en alldeles felaktig idé. I Bryssel den 21 juli 2020 är historien tillbaks på världens scen. Den skapas mitt framför våra ögon.

Och det sekel som våra barn ska leva i dess helhet kommer att vara i alla delar lika storslaget, tragiskt och märkvärdigt som det vi nyss lämnade bakom oss.

Och det skapas av människorna själva i ännu fler och djupare betydelser än det förra som innebar demokratins födelse och genombrottet för jämställdhet och frihet.

Man bör se på Brysselavtalet som den punkt där flera förut åtskilda kriser och processer möts. En nivå är den globala, geopolitiska nivån där Europas väg innebär bevarad välfärd och solidaritet med svårt coronadrabbade länder, men samtidigt ett delat ansvarstagande för världens gemensamma klimatsäkerhet.

En annan är den nationella politikens nivå. Dagordningen under det senaste årtiondet har satts av populister som förenas av sin misstro mot överstatliga lösningar och förakt för mångfald och skapande. De har lyckats pressa liberala, gröna och reformistiska krafter över hela det

politiska spektrum att kompromissa med sin insikt att lösningarna på de flesta stora utmaningar kräver inte bara samarbete utan också investeringar. Att bygga det tjugoförsta århundradets samhälle är inte billigare än att bygga nittonhundratalets. Gröna infrastrukturer, digitalisering, välfärd och omsorg är just vad våra resurser behövs till.

Att avskaffa fossila bränslen på ett eller ett par årtionden är en extrem utmaning som kommer att mobilisera Europas budgetar, företag och hushåll som om det rådde krig. Men det är den klokaste investering vi kan göra och även den mest fredsbefrämjande och den som allra bäst säkrar liv, hälsa och välstånd.

Den tredje och den mest grundläggande är den nya politiska nivå som erbjuds av begreppet antropocen. Tanken är nu välbekant. Världens samhällen och människor har blivit den största verkande kraften på planetär nivå, större än naturens egna processer. Vi deltar alla i omgestaltningen av jorden och alla dess livsuppehållande system. Jorden själv har därmed blivit en del av oss, en politisk aktör, omöjlig att tänka bort.

Hittills har vi mest av allt skadat jorden och de livsuppehållande systemen och vi hotar nu planetens gränser. Den antropocen vi lever i är också orättvis och ohållbar. De rikaste och största skadar mest och bär det största ansvaret – utan att ta det. Den kloka vägen ut är att göra det möjligt att bygga välfärdssamhällen som inte bygger på orättvisa uttag av gemensamma resurser i atmosfären, världshaven, den biologiska mångfalden.

Antropocen politik är en historiskt ny politik för vårt nya århundrade. Begreppet introducerades år 2000 av Nobelpristagaren Paul Crutzen. På senare år har det kopplats allt närmare till en förståelse av ”global environmental governance”. En tidig milstolpe i detta tänkande var FN:s miljökonferens i Stockholm 1972. Men under många årtionden var detta ännu väsentligen en politik för miljön i snäv mening. Den levde åtskild från de stora sociala, ekonomiska och geopolitiska skeendena. Så kan det inte förbli.

Det är just därför avtalet är så väsentligt: det kopplar samman en hel kontinents politiska prioriteringar med en förståelse av det samtidiga och oupplösliga sambandet mellan alla dessa politiska nivåer. Den politik som här tar form är framprovocerad av en kris, men dess djupare och långsiktiga drivkrafter finns i en förståelse som för bara ett par årtionden sedan inte ens var möjlig att tänka. Den begreppsliggjordes, som så ofta, först inom forskning och idédebatt. Men verkligt genomgripande nya förståelser stannar sällan där. De omgestaltar den värld vi lever i och de skapar i en yttersta instans villkoren för vår framtid.

Beslutet i Bryssel bekräftar också vad vi länge vetat om kriser. De är påskyndare och förlösare. Pandemin, föregången av finanskrisen 2008–2009 och den underliggande klimat- och miljökrisen och de geopolitiska spänningar som ökar i Mellanöstern, Sydkinesiska havet,

Arktis – dessa kopplade kriser ser nu en politik födas som äntligen inger en smula hopp. Den politik som här tar form med Europa som global ledare och progressiv kraft har också en skala som gör den omöjlig att genomföra för enskilda länder. Den pressar tillbaks den samhällsundergrävande populismen.

Ända sedan Europa uppstod som politisk idé på 1600-talet har det förts en aldrig avstannande debatt om var ansvaret ska ligga. Hos nationalstaterna – furstarna, parlamenten – eller på en gemensam nivå?

Svaret har aldrig varit ett antingen-eller utan ett både-och. Men trenden går obevekligen mot ett mer och mer gemensamt ansvarstagande.

Sverige har klokt drivit på för rättsstatsmekanismen och ökat klimatåtagandena i avtalet. Men i övrigt har detta inte varit vårt lands största stund. Sveriges idéer ledde en gång utvecklingen. Nu förhandlar man med oss så att vi åtminstone inte bromsar den. Vad Europa nu genomför tillsammans är vår tids version av den politik för modernisering, välfärd, solidaritet och rättvisa som den svenska samhällsmodellen vilat på och som gjort Sverige till ett av världens mest framgångsrika och framsynta länder. Från Bryssel har det nu utgått ett budskap till världens folk och en av de platser där man borde lyssna mest uppmärksamt är Stockholm. Det är dags att bejaka.

Sverker Sörlin, professor i miljöhistoria, KTH "

"Ledare: EU:s principer fick vika för coronamiljarderna

DN ONSDAG 22 JULI 2020

Efter fyra dygns gastkramande toppmöte kom EU-ländernas - ledare på tisdagsmorgonen till slut överens. Det var kanske i sig en bedrift, och ambitionen att starta om unionens ekonomi efter coronavirusets härjningar är det inget fel på. Ett sammanbrott i Bryssel hade gett illavarslande signaler.

Men att det finns en uppgörelse betyder inte att det finns någon enighet, tvärtom präglades drabbningen av gräl och dåligt humör. Och slutresultatet har allvarliga brister.

Sifferexercisen kring pengar har dominerat rapporteringen. Under tiden har toppmötet kastat ett antal viktiga principer överbord.

Kraftfulla stimulanser finns redan på plats, exempelvis centralbanken ECB:s närmast gränslösa löften att köpa statsobligationer. Nu föds ändå en ”återhämtningsfond” på 750 miljarder euro, varav 390 miljarder ska pytsas ut som rena gåvor till medlemsländerna.

De ”fyra sparsamma”, däribland Sverige, ville egentligen att allt skulle vara lån. Eftersom Frankrikes president Emmanuel Macron och Tysklands förbundskansler Angela Merkel drev en gemensam linje hamnade kompromissen av naturliga skäl i deras härad.

Det bekymmersamma är att EU-kommissionen ska låna upp miljarderna på finansmarknaderna, och att länderna tillsammans

borgar för summan. Ett dåligt prejudikat skapas, som Merkel tidigare alltid varit emot. Syftet är primärt att rädda det skuldtyngda Italien, och det må vara lovvärt. Förhoppningen om goda strukturreformer och produktiva investeringar i utbyte är dock en illusion. Risken är uppenbar att pengarna går till medborgarlöner i stället för nya jobb.

Macron betraktar den kollektiva skuldsättningen som en fransk landvinning för framtiden. Återbetalning blir ett senare dilemma. EU-kommissionen är för sin del ytterligt nöjd med att paketet öppnar för att den tillåts ta in ”egna” skatter, även om de kallas avgifter, på till exempel plast. Ett ordentligt kliv i federalistisk riktning har tagits, sedan får folket tycka vad det vill om överstatlighet.

Stödet från coronafonden ska i teorin gå till de länder som har drabbats hårdast. Desto märkligare då att parametrarna som bestämmer nivån hämtats från före krisen när det gäller arbetslöshet och bnp. Sverige drar ett av de kortare stråna. Däremot gynnar det Italien, Spanien och andra Medelhavsländer, men också medlemmarna i Central- och Östeuropa som har haft relativt få smittade.

De fyra sparsamma försökte pressa fram villkor om att bidragsmottagare ska acceptera EU:s värderingar om demokrati, rättsstatliga principer och yttrandefrihet. Därav blir intet.(?)

Polens och Ungerns nationalkonservativa regeringar har redan gett sig på unionens grundbultar genom att underminera domstolarnas oberoende och ta kontroll över medierna. Coronakrisen har utnyttjats för att stärka det auktoritära greppet. För Macron och Merkel var EU:s ”enighet” kring återhämtningsfonden viktigare än att Viktor Orbán och hans polska vänner håller sig till demokratiska spelregler.

Parallellt med fonddebatten har också EU:s långtidsbudget lagts fast. Här får Sverige ett tröstpris i form av höjd rabatt på medlemsavgiften, men måste ändå betala mer för att fylla det hål som uppstått genom Storbritanniens utträde. En sorglig konsekvens av brexit är också förlusten av en tung svensk allierad även i kommande strider om ekonomi och frihandel.

Frankrike är toppmötets segrare, tillsammans med Italien, Polen och Ungern. Det finns det ingen större anledning att jubla åt.

DN 22/7 2020 "

Kommentar 15 december 2020: Utvecklingen vidare skildras i senare tidningsartiklar.

Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet

Franska revolutionen 1789 är ett stort årtal i historien. Den ingick i försöken att avskaffa kejsares, kungars och furstars enväldiga makt och ersätta det med folklig makt. Drygt hundra år senare i början av 1900-talet bröt de demokratiska krafterna formellt igenom.

Svenske kungen Gustaf III i slutet av 1700-talet är mest känd för kulturella saker som teater. Han blev skjuten på operan och dog senare av det.

Hans son invecklade sig i krig med Ryssland, förlorade och Finland överlämnades till Ryssland. Finland blev en tämligen självständig del av Ryssland och har senare blivit en fri stat.

Den förlorande kungen avsattes och levde sedan utomlands som överste Gustafsson.

Sverige fick en ny kung, men ingen kronoprins och det skickades ut folk i Europa för att hitta en kronprins. En kom hem med ett förslag Bernadotte, som hade kompetens som stor krigare. Han gillades , blev kronprins och senare kung Karl IV Johan.

En del trodde att han skulle kunna återerövra Finland, men han hade andra tankar. Han ordnade så att han blev kung också över Norge, och Sverige och Norge gick in i en union, som senare upplöstes i början av 1900-talet.

Sverige styrdes av kungen hela 1800-talet och hade till en början hjälp av riksdagens fyra stånd, adel, präster, borgare och bönder.

Den industriella revolutionen sägs ha börjat i England med bl a vävstolar. Med var också ångmaskiner. ångbåtar och järnvägar med ånglok.

Sveriges 1800-tal var ett klssamhälle. Sverige var ett jordbrukarland men började bli mer industrialiserat.

Fotogenlampor gav ljus när det var mörkt. Den svenska folkskolan bildades 1842. Typografer bildade den första fackföreningen 1846. Strengnäs tidning bildades 1846, Dagens Nyheter 1864.

Darwin kom något senare än mitten av 1800-talet med sin bok om arternas uppkomst , som kastade omkull de kristna kyrkornas bud om mänsklighetens uppkomst.

I slutet av 1800-talet avskaffades de fyra stånden och Sverige fick 1865 en tvåkammarriksdag, men den innehöll regler om inkomst och kapital som gjorde att den nya arbetarklassen knappast kom in i riksdagen.

Det socialdemokratiska arbetarpartiet bildades 1889 med första mål åtta timmars arbetsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet av 1910-talet och rösträtt för alla infördes på 1920-talet då alla kvinnor fick rösträtt.

Flickor fick före 1924 inte komma in på läroverk , en del kommuner hade istället kommunala flickskolor för dem som ville ha mer utbildning än folkskolan.

OscarII var den siste svenska kungen som var i union med Norge. Han tyckte om att vara ute i landet på invigningar av järnvägar, han dog i början av 1900-talet och efterträddes av Gustav V som spelade tennis långt upp i hög ålder. Han dog 1950 och ersattes av Gustav IV Adolf som var intresserad av arkeologi och på somrarna kunde vara utomlands i arkeologiska undersökningar.

Gustav IV Adolf dog 1973. Hans äldsta son som skulle blivit kung efter honom hade omkommit i en flygolycka i Köpenhamn och därför blev barnbarnet kung Karl XIV Gustav.

I mitten av 1910-talet ordnade Sveriges riksdag så att parlamentarismen infördes i Sverige, d v s att Sverige styrs av riksdag/ regering och inte av kungen. I fortsättningen blev det alltså så och kungarna vara bara formellt styrande. Det gällde till slutet av 1900-talet, 1974, då all makt togs bort från kungen , som nu bara är en dekoration. Vi kallar oss fortfarande demokrati . Senare har också arvsföljden för kungarna ändrats så att ädsta barnet blir kung/drottning.

I slutet av 1900-talet har Svenska kyrkan avskaffats och nu är en privat organisation utan makt i staten. Tidigsre hade Svenska kyrkan hand om folkbokföringen, men den sköts nu av staten.

Många är av tradition fortfarande med i den privata Svenska kyrkan och betalar en avgift till den som staten hjälper till att ta in på skattsedeln.

Parlamentarismen, allmänna rösträtten och avskaffandet av statskyrkan är stora förändringar under 1900-talet.

Det var socialdemkraterna och liberala som hjälptes åt med rösträtten.

Socialdemokraterna innehade (med ett litet undantag) statsministerposten från 1932 till 1976, 44 år.

Elektricitet och telefoner fanns i slutet av 1800-talet. Den första biografföreställningen anses ha gjors av bröderna Lumière i Paris 1895 (Svensk Uppslagsbok, kinematografi).

Den första flygningen anses ha gjots 1903. Titanic, den stora atlantångaren, sjönk 1912 i havet sedan den stött på ett isflak. Oympiska spel hölls i Sverige 1912. August Strindberg dog 1912.

De nu äldsta svenskarna, 100 år gamla, har varit med om världens och Sveriges utveckling under tiden efter första världskriget.

På bio kunde de se stumfilmer med Greta Garbo. På teatrar i landet Karin Swanströms föreställningar. På radio höra radionyheter från 1925, i apparater med hörlurar. och höra Sven Jerring med barnens brevlåda.

Från 1929 se ljudfilmer och den första ljudfilmen med Amerikanen Al Jolson, en vit underhållare som målade sig svart för att se ut som en svart. Höra Amerikanska grammofonskivor med Jazz från södra USA. Med musik av svarta som inte fick leva som vita

Det civila flyget fanns knappats på 20-talet. Stockholms kommun

började kunna starta och landa flygplan på sjön i norra Stockholm - och byggde i mitten på 30-talet Bromma Flygplats.

På 30- och 40-talen var bio och radio den vanligaste underhållningen. Det fanns många filmbolag och de kunde komma med nya filmer varje vecka. De som hade råd gick nog på bio åtminstone en gång i veckan. Biograferna kunde ha två filmer i veckan, enklare filmer i början och större filmer i slutet. Var det svensk film var det ofta fullsatt.

Till filmerna hörde förspel som ofta var aktuella journalfilmer som visade delar av Sverige och världen. Det blev nästan som nuvarande SVT-nyheter.

Det var alltid folk vid biograferna, isynnerhet ungdomar som snackade.

På 30- och 40-talen fanns det nazister som kunde skryta med att de var det , åtminstone före Hitlers bortfall. En stor del av svenska män var inkallade och var någonstans i Sverige. Kvinnor fick sköta det män vanligen gjort och det var ofta knapert i hushållskassan. Det var ransoneringar.

Vi följde krigen men var ändå utanför dem.

Samhället stod inte still. Saltsjöbadsandan gällde och Sverige fick sin första semesterlag 1938.

Torparsystemet var ett gammalt system som låste fast joebruksarbetare vid godsägarna genom att låta jorbruksarbetaren få bo på ett torp mot att han utförde dagsverken för godsägaren. Socialdemokraten Gunnar Sträng arbetade i unga år som jrdbuksaretare och trädgårsarbetare och arbetade för att avskaffa torpsystemet. Det skedde 1943 enligt Svensk Uppslagsbok. Sträng var sedan i många år finansminister och glömde aldrig att i möjligaste mån förbättra för dem med låga inkomster.

Krigen tog slut och vi flaggade för det.

Stockholmsutställningen 1930 var en manifestation om nya tänkesätt på byggande. De gamla stilarna var föråldrade och det skulle byggas enkelt och byggas bostäder som de med låga inkomster hade råd med. Makarna Myrdal och ledande arkitekter var bland dem som förespråkade det. Inom byggmarknaden gjodes stora utredningar om samhällsutvecklingen.

Under kriget och länge därefter måste man ha tillstånd för att bygga och tillstånd gavs inte alltid för bostäder. För industrier och transporter m m behövdes ivesteringar och det uppstod svår bostadsbrist .

Under kriget var det samlingsregering. Stora socialdemorater var Statsministern Per Albin Hansson . Gustaf Möller, Ernst Wigfors m fl. Per Albin dog en dag när han klev av spårvagnen och man skulle välja ny statsminister. Efter många om och men föll valet på Tage Erlander. som sedan regerade i 29 år till 1969. Då Palme tog över.

Tage Erlander hade många år Bertil Ohlin, socialliberal folkpartist, som huvudfiende. Gunnar Helander var bondeförbundare med parollen "Vi gillar alla bra förslag."

Tage Erlander insåg såsmåningom att det var en stor bostadsbrist och föreskev att en miljon bostäder skulle byggas på tio år. Så gjordes men sedan föll intresset för bostadsbyggande.

Sveriges regeringar under 100 år

Nedan finner du en förteckning över de ca 40 olika regeringar som har styrt Sverige under de senaste 1900-talets början.

Årtal Statsminister Typ av regering

1900-09-12
1902-07-0 Fredrik von Otter Borgerlig

1902-07-05
1905-04-13 Erik Gustaf Boström Borgerlig

1905-04-13
1905-08-02 Johan Ramstedt Expeditionsministär

1905-08-02
1905-11-07 Christian Lundeberg Borgerlig samlingsregering

1905-11-07
1906-05-29 Karl Staaff Liberal

1906-05-29
1911-10-07 Arvid Lindman Höger

1911-10-07
1914-02-17 Karl Staaff Liberal

1914-02-17
1917-03-30 Hjalmar Hammarskjöld Höger

1917-03-30
1917-10-19 Carl Swartz Höger

1917-10-19
1920-03-10 Nils Edén Koalition: Liberal, Socialdemokratisk

1920-03-10
1920-10-27 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1920-10-27
1921-02-23 Louis De Geer (dy) Ämbetsmannaministär

1921-02-23
1921-10-13 Oscar von Sydow Ämbetsmannaministär

1921-10-13
1923-04-19 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1923-04-19
1924-10-18 Ernst Trygger Höger

1924-10-18
1925-01-24 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1925-01-24
1926-06-07 Rickard Sandler Socialdemokratisk

1926-06-07
1928-10-02 Carl Gustaf Ekman Koalition: Frisinnad, Liberal

1928-10-02
1930-06-07 Arvid Lindman Höger

1930-06-07
1932-08-06 Carl Gustaf Ekman Frisinnad

1932-08-06
1932-09-24 Felix Hamrin Frisinnad

1932-09-24
1936-06-19 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1936-06-19
1936-09-28 Axel Pehrsson (i Bramstorp) Bondeförbundet

1936-09-28
1939-12-13 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet

1939-12-13
1945-07-31 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet, Folkpartiet och Högern

1945-07-31
1946-10-06 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1946-10-11
1951-10-01 Tage Erlander Socialdemokratisk

1951-10-01
1957-10-31 Tage Erlander Koalition: Socialdemokratiskt, Bondeförbundet

1957-10-31
1969-10-14 Tage Erlander Socialdemokratisk

1969-10-14
1976-10-08 Olof Palme Socialdemokratisk

1976-10-08
1978-10-18 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1978-10-18
1979-10-12 Ola Ullsten Folkpartiet

1979-10-12
1981-05-19 Thorbjörn Fälldin
Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1981-05-19
1982-10-08 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Folkpartiet

1982-10-08
1986-02-28 Olof Palme Socialdemokratisk

1986-03-01
1990-02-26 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1990-02-26
1991-10-04 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1991-10-04
1994-10-07 Carl Bildt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet

1994-10-07
1996-03-22 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1996-03-22
2006-10-06 Göran Persson Socialdemokratisk

2006-10-06 Fredrik Reinfeldt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet

I september 2014 förlorade de borgerliga valet och en regering Stefan Löfven med socialdemokrater och miljöpartister trädde till.

Kompensation vid de lägsta inkomsterna för alltför höga inkomstskatter till följd av låga grundavdrag.

Skattereformen 1970 handlade om att ersätta det gamla sambeskattningssystemet med särbeskattning. Det hade varit möjligt att i någon mån göra fördelningen efter skatteförmåga, men det blev att inkomstskatten skulle vara lika för alla med samma inkomst men progressiv så att skatterna blev högre vid högre inkomst. En ledande folkpartist var vid fråga mycket noga med att det skulle vara så.

Det följde med vid 1990 års skattereform. Och politikerna har inga bekymmer med de svåra konsekvenser som uppstår.

Årliga levnadskostnaderna är nu cirka 170 000 kr för ensam förvärvsarbetande utan barn och för makar/sambor tilllsammans cirka 262 000 kr (2x131 000). Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39 000kr= 78 000kr mera disponibelt i plånboken sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Det räcker för årskostnaderna för två barn, men alla makar/ sambor har inte barn.

Det här gäller när ensamma har inkomster över cirka 18 000 kr per månad och makar var för sig cirka 11 000 kr per månad.

Vid lägre inkomster blir det underskott i hushållsbudgeterna. Underskotten beror bl a på låga grundavdrag som år högst cirka 36 000 kr år 2020, dvs högst cirka 20 % av lägsta rimliga levnadskostnader 170 000 kr för ensamma

Det hjälper inte att ändra grundavddrag. För att det ska bli någon förbättring för de lägsta inkomsterna måste införas något som gäller de horisontella fördelningarna och lämpligt är att införa regler om bostadsbidrag.

Det finns bostadsbidrag för barnlösa ungdomar under 29 år, med låga inkomster. En tid fanns bostadsbidrag också för barnlösa över 29 år men de avskaffades i ovist nit.

Bostadsbidrag för äldre barnösa upp till pensionsåldern bör snarast införas. De ska inte betraktas som bidrag utan som kompensation för alltör låga grundavdrag vid låga inkomster.

De kan göras i princip som för yngre där bostadsbidragen är gjorda med hänsyn till skillnaderna i bostadskostnad för ensamma och makar/sambor. Det behandlas mer utförligt i det följande

1970 års skattereform

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då "hemmafruar" med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans, som "obemärkt". Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning.

Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till.

Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. "Dynamiska effekter" skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvs-arbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginal-effekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomför-des av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

1990 års skatterefom

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till en viss inkomt över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Levnadskostnader

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt bör utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen borde ske efter bärkraft. Den borde ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru.

Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster.

Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra.

I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.
Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet har framfört krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en **utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.**

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor,

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdra-

get så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushålls-kostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återin-föra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskost-nader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barn-kostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnader-na för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom.
http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf
Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år,

Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.

2019 är kostnaden per barn cirka 46 000 kr per år inklusive antagna tillsynskostnader för småbarn.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019:
Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa.
Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Reglerna för bostadstilläggen för pensionärer är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borger-

liga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara.

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften. TV-avgiften har avskaffats och ersatts med en särskild avgift.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt. Se utredningar för senare år.

Nyss har nämnts om kapital

"Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.
Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

Levnadskostnader 2020

Från konsumentverkets hemsida, "Koll på pengarna"

Konsumentverkets beräkningar 2020

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. De individuella kostnaderna är en beräknad genomsnittskostnad för män och kvinnor. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer. Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Använd beräkningarna
Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 5. Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Läs mer om Konsumentverkets beräkningar på **konsumentverket.se**

Detta innehåller kostnadsposterna

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper med mera.

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator, surfplatta med mera. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, streamingtjänster, dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkrings-belopp och bostadsort.

Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.

All mat lagas hemma: alla måltider för både barn och vuxna lagas hemma, baserat på Konsumentverkets nya matsedel. Det är en fyraveckors basmatsedel som är mer hållbar för både hälsa, klimat och miljö. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två mellanmål. Du hittar matsedeln på Konsumentverkets webbplats.

All mat lagas hemma utom lunch vardagar: Lunch fem dagar per vecka är borträknad. Barnen äter i skolan. Du får själv lägga till vad dina luncher kostar.

Övriga matkostnader: Kostnader för exempelvis festmåltider och extra fika ingår inte i beräkningarna. Du får själv lägga till den kostnaden.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring som även omfattar fritid.

Kostnader. Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2020

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.
Det betyder 2 rok för ensamstående och 3 rok för makar/sambor.

Hyreslägenheter 2019. Riket
2 rok 5761 kr per månad
3 rok 7147

År 2020 ökning säg1,9% (ökning 2019 1,9%. 2018 1,1%)
2 rok 5870 säg 5800 = 69600/år för ensamstående (utan barn)
3 rok 7283 säg 7200 = 86400/år för makar/sambor (utan barn)

Gemensamma kostnader enligt Konsumentverket

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	**130**	**160**
Hemutrustning	**590**	**690**
Medier	**1180**	**1230**
Hemförsäkring		
storstad	**160**	**180**
mellanstor stad	**100**	**120**
mindre tätort	**90**	**110**
Summa gemensamma kostnader		
storstad	**2060**	**2260**
mellanstor stad	**2000**	**2200**
mindre tätort	**1990**	**2190**

Individuella kostnader per månad

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år>
Alla mat lagas hemma	**2950**	**2770**	**2490**	**2490**
Alla mat lagas hemma utom lunch vardagar	**2240**	**2110**	**1890**	**1890**

	18-25år	26-49år	50-64år	65-år>
Kläder och skor	**520**	**500**	**500**	**490**
Fritid och lek	**660**	**640**	**680**	**560**
Mobiltelefon	**350**	**250**	**240**	**150**
Personlig hygien	**500 ***	**500**	**480**	**480**
Summa kostnader, exklusive livsmedel	**2030**	**1890**	**1860**	**1680**

*** För 18- 23-åringar ska kostnaden minskas med 70 kr/månad p.g.a. fri tandvård.**

Genomsnittliga kostnader per månad 2020 för åldrar 18-65 år
Enligt konsumentverket

Individuella kostnader:

All mat lagas hemma	2790 kr
Kläder och skor	503
Fritid och lek	654
Mobiltelefon	263
Personlig hygien	493
Summa	4703 säg 4700

Gemensamma kostnader, storstad:
En person 2060 kr
Två personer 2260 kr
Med individuella kostnader:
En person 2060+ 4700 =. 6760 kr per månad = 81120 kr per år
Två personer: 2260+4700 +4700= 11660 kr per månad = 139920/ år

Med hyra för bostad:
Ensam: 81120+ 69600= 150720
Två personer: 139920+ 86400 = 226320

El ingår inte i konsumentverkets beräkningar

El. 2010 angavs: Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh.

Fortum - ELLEVIO 2020 El i Stockholm, treårskontrakt: fast avgift ca 68 kr per mån. KWh-pris ca 0,95 kr. Gör:
1 person 68+171=239 kr per mån. 2 pers 228+68=296 kr.
Säg 1 person 240 kr. 2 personer 300 kr.

Kostnader för förvärvsarbetande: konsumentverkets förslag:
Resor med lokaltrafik 570 kr per månad
Medlemskap i fack och a-kassa 490 kr per månad =5880 kr perår

Kollektivtrafik.Månadskort på SL i Stockholm:
30 dagar**:** 930 kronor för vuxna, 620 kronor för pensionär, student, ungdom.
Biljettt för enkelresa:vuxen 37 kr, pensionär,studentm ungdom 25 kr

Säg arbetsresor för förvärvsarbetende vuxen 930 kr per månad, för 11 månader 10230 kr, säg 10000 kr som ligger under de 11000 kr som gäller i skatteverket för reseavdrag.

Hyreslägenheter 2018 (SCB)	**2 rok**		**3 rok**	
Riket	**5591**		**6904 per månad**	
Stor-Stockholm	**6244**	**112%**	**7705**	**112%**
Stor-Göteborg	**5704**	**102%**	**6859**	**99%**
Stor-Malmö	**6257**	**112%**	**7520**	**109%**
Kommuner med > 75000 inv	**5683**	**102%**	**6893**	**100%**
Kommuner med< 75000 inv	**5005**	**98%**	**6245**	**90%**
		% av riket		

Stor-Stockholm och Stor-Malmö ligger cirka 10% över riket.
De andra ligger ungefär på riket.

Bostadskostnader

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person
- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),
65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer
- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),
65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 1,95 rok,
65- år 2,46.
Makar - 64 år 2,92 rok,
65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 4,17 rok,
65 - år 4,19.
Makar - 64 år 4,72,
65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med
2rok för ensam och
3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Det betyder 2 rok för ensamstående och 3 rok för makar/sambor.

Konsumentverket 2020:

Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende .

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	2240	2240
Förbrukningsvaror	70*	130
Hemutrustning	240*	590
Medier	300*	1180
Hyra	2270*	5760
Hemförsäkring	40*	100
Summa hushållsutgifter	5160	10000
Övriga utgifter		
Personlig hygien	500	500
Kläder och skor	520	520
Fritid	660	660
Mobil	350	350
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1960	1960
Resor med lokaltrafik	570	570
Medlemskap i fack och a-kassa	490	490
Summa övriga utgifter	5050	5050
Total summa utgifter	10210	15050
Per år:	122520	180600
Skillnad:	58080	

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

Månadskostnader år 2020, förvärvsarbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2790	5580
Hygien	493	986
Kläder och skor	503	1006
Lek och fritid	654	1308
Mobiltelefon	263	526
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	590	690
Medier	1180	1230
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	240	300
Summa per månad 2020	7003	11966

Medlemskap i fack och a-kassa 490 kr per månad =5880 kr perår

Säg arbetsresor för förvärvsarbetende vuxen 930 kr per månad, för 11 månader 10230 kr, säg 10000 kr som ligger under de 11000 kr som gäller i skatteverket för reseavdrag.

Årskostnader år 2020, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2020	7000	11960
enligt månadsedovisningen. 2020 per år:	84000	143520
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5800	69600	
2 personer 3rok, 12x 7200		86400
Summa per år 2020, bostad + övrigt	153600	229920
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	15880	31760
Summa per år 2020: bostad + övrigt	169480	261680
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	170000	262000
2 personer 154 % av ensam. Per person:	170000	131000
		77% av ensam

170000-131000= 39000kr

Pensionärer 2020.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma	2490	4980
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	490	980
Lek och fritid	560	1120
Mobiltelefon	150	300
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	590	690
Medier	1180	1230
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	240	300
Summa per månad 2020	6470	10900

Kollektiva lokalresor i Stockholm kostar för åldespensionärer med enkelbiljett 25 kr. Månadsbiljett 620 kr per månad. Det motsvarar ungefär 3 tur och returresor i veckan med enkelbiljetter för 2x25 kr tur och retur,
Säg resor 300 kr per månad = 3600 kr per år= en lokalresa per vecka = 200 kr per månad + långresor 1200 kr per år

Sjukvård Stockholms län:
Vårdkostnad 1150 kr per år (gräns i försäkringen)
Läkemedelskostnad 2350 kr per år (gräns i försäkringen)
Vård + läkemedel per år per person 3500 kr

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Årskostnader år 2020, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2020	6470	10900
enligt månadsedovisningen. 2020 per år:	77640	130800
Bostadshyra per år säg :		
Ensam 2rok, 12x 5800	69600	
2 personer 3rok, 12x 7200		86400
Summa per år 2020, bostad + övrigt	147240	217200
Resor	3600	7200
Vård, läkemedel	3500	7000
Hemtjänst.	1200	1800
Summa per år 2020: bostad + övrigt	155540	233200
Säg för enkelhets skull, avrundat	156000	233000
2 personer 149 % av ensam. Per person	156000	116500
		75% av ensam
Pensionärer i % av förvärvsarbetande:	92%	89%

Kostnader för barn 2020

Att beräkna genomsnittskostnader för barn är komplicerat , kräver mycket arbete och kan inte genomföras här.

Några av konsumentverkets sffror som rör barnkostnader:

Hushållets gemensamma kostnader per månad

	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
Förbrukningsvaror	240	280	350	400	445
Hemutrustning	850	940	1030	1160	1250
Medier	1240	1290	1300	1410	1460
Hemfösäkring					
storstad	210	260	300	330	340
mellanstor stad	140	170	190	210	210
mindre tätort	120	170	160	180	148
Summa gemen-samma kostnader					
storstad	2540	2770	2980	3300	3510
mellanstor stad	2470	2680	2870	3180	3380
mindre tätort	2450	2660	2840	3150	3350

Individuella matkostnader per månad.

All mat lagas hemma

6-11mån	1 år	2-5år	6-9år	10-13	14-17	18-30år
870	950	1220	1780	2230	2590	2950

Övriga individuella kostnader per månad

	0 år	1-3år	4-6år	7-10år	11-14	15-17	18-25
Kläder, skor	690	690	950	950	700	570	520
Fritid, lek	110	200	410	530	530	610	660
Mobiltelefon	-	-	-	150	170	250	350
Personlig hygien	500	650	140	170	250	370	500*
Barn-o ungdomsförsäkr.	190	190	190	190	190	190	-
Summa kostnader	1490	1730	1690	1990	1840	1990	2030

Barntillsynskostnader, dagis, fritidsgårdar: kostnader varierar mycket efter antal barn, åldrar, inkomster och kommuner.

Skatter

Skatter på inkomster kan hämtas på skatteverket.se.

Punktskatter o d ingår i konsumentverkets priser.

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

Vad ingår i skattetabellerna?

I beräkningen av skattetabellerna ingår kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster, allmän pensionsavgift, begravningsavgift och avgift till registrerat trossamfund. Även den nya public service-avgiften är inkluderad i skattetabellerna för 2019. Avdrag och skattereduktioner för grundavdrag, allmän pensionsavgift, jobbskatteavdrag och skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning ingår också i tabellerna.
Kolumn 1
Avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som vid årets ingång inte fyllt 65 år om inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag. Tabellen ska tillämpas oavsett om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte.

Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

Ensamståendes levnadskostnader per år 2019 är 174000kr
En makes/sambos kostnad är 134500 kr, dvs 39500 kr lägre och därför blir överskottet för en make 39500 kr högre för en ensamstående. Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans

Underskott tillsammans för ett par makar blir på motsvarande sätt 79000 kr lägre än för en ensamstående

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217. Månad ca	
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken inte uppdelad efter ensamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr

Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag. Ungdomsbidragen avtrappas med 33,33% av viss stigande inkomst. I ett nytt bidrag för äldre kan det vara 33,33 % eller 20%, som gälller för barnbostadsbidrag.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019. http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	/år	Efter skatt /mån	/år	Över-skott/år		**Makar lika inkomst** Överskott/år		**Årsinkomst per person**
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2-180000)		
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048		84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384		96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840		108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240	kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648	gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936		144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224		156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512		168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800		180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088		192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376		204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554		216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952		228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400		240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688		252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976		264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264		276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552		288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840		300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248		312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848		324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408		348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688		360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088		420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480		480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880		540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280		600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680		660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080		720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752	**Ensams**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088	**förbättring**
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424	**på skatten**
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184 kris-	**2006 - 2008**
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800	3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096	4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008	5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304	6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624	6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920	7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448	8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744	8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064	9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360	9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784	10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764	10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696	10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752	12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096	15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376	15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776	15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176	15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048	17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448	17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848	17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180	kris-	69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448	gräns	85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140 kris-		66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248 gräns		83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**
Mån. lön	**Prelskatt /mån**	**Prelskatt /år**	**Efter skatt /mån**	**Efter skatt /år**	**Över-skott/år**		**Överskott /år**
6001	**680**	**8160**	**5321**	**63852**	**-70148**		**- 73296**
7001	**911**	**10932**	**6090**	**73080**	**-60920**		**- 54840**
8001	**1142**	**13704**	**6859**	**82308**	**-51692**		**- 36384**
9001	**1373**	**16476**	**7628**	**91536**	**-42464**		**- 17928**
10001	**1630**	**19560**	**8371**	**100452**	**-33548**		**- 96 kris-**
11001	**1930**	**23160**	**9071**	**108852**	**-25148**		**16704 gräns**
12001	**2231**	**26772**	**9770**	**117240**	**-16760**		**33480**
13001	**2532**	**30384**	**10469**	**125628**	**- 8372**		**50256**
14001	**2833**	**33996**	**11168**	**134016**	**16 kris-**		**67032**
15001	**3134**	**37608**	**11867**	**142404**	**8404**	**gräns**	**83808**
16001	**3435**	**41220**	**12566**	**150792**	**16792**		**100584**
17001	**3736**	**44832**	**13265**	**159180**	**25180**		**117360**
18001	**4037**	**48444**	**13964**	**167568**	**33568**		**134136**
19001	**4338**	**52056**	**14663**	**175956**	**41956**		**150912**
20001	**4669**	**56028**	**15332**	**183984**	**49984**		**166968**
21001	**4970**	**59640**	**16031**	**192372**	**58372**		**183794**
22001	**5271**	**63252**	**16730**	**200760**	**66760**		**200520**
23001	**5572**	**66864**	**17429**	**209148**	**75148**		**217296**
24001	**5873**	**70476**	**18128**	**217536**	**83536**		**234072**
25001	**6181**	**74172**	**18820**	**225840**	**91840**		**250680**
26001	**6510**	**78120**	**19491**	**233892**	**99892**		**266784**
27001	**6843**	**82116**	**20167**	**242004**	**108004**		**283008**
29001	**7504**	**90048**	**21497**	**257964**	**123964**		**314928**
30001	**7834**	**94008**	**22167**	**266004**	**132004**		**331008**
35001	**9931**	**119172**	**25070**	**300840**	**166840**		**400680**
40001	**12581**	**150972**	**27420**	**329040**	**195040**		**457080**
45001	**15231**	**182772**	**29770**	**357240**	**223240**		**513480**
50001	**18054**	**216648**	**31947**	**383364**	**249364**		**565728**
55001	**20954**	**251448**	**34047**	**408564**	**274564**		**616128**
60001	**23854**	**286248**	**36147**	**433764**	**299764**		**666528**

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor= 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	630	7560	5371	64452	-84548		- 103096
7001	852	10224	6148	73788	-75212		- 84424
8001	1074	12888	6927	83124	-65876		- 65752
9001	1296	15552	7705	92460	-56540		- 47080
10001	1518	18216	8483	101796	-47204		- 28408 kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108		-10216 gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660		6680
13001	2352	28224	10649	127788	-21212		23576
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris-	40496
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns	57392
16001	3239	38868	12762	153144	4144		74288
17001	3535	42420	13466	161592	12592		91184
18001	3831	45972	14170	170040	21040		108080
19001	4127	49524	14874	178488	29488		124976
20001	4452	53424	15549	186588	47588		141176
21001	4748	56976	16253	195036	46036		158072
22001	5044	60528	16957	203484	54484		174968
23001	5340	64080	17661	211932	62932		191864
24001	5636	67632	18365	220380	71380		208760
25001	5932	71184	19069	228828	79828		225656
26001	6228	74736	19773	237276	88276		242552
27001	6524	78288	20477	245724	96724		259448
29001	7115	85380	21886	262632	113632		293264
30001	7423	89076	22578	270936	121936		309872
35001	9073	108876	25928	311136	166208		390272
40001	11376	136512	28825	343500	194500		455000
45001	14026	168312	30975	371700	222700		511400
50001	16682	200184	33319	399828	250828		567656
55001	19581	234972	35420	425040	276040		618080
60001	22631	271572	37370	448440	299440		664880

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam			Makar lika inkomst		
Mån.	Över-		Överskott		skillnad
lön	skott/år		/år	per person ensam-	en make
6001	-90452		- 109904	-54952	35500
7001	-81116		- 91232	-45616	35500
8001	-71780		- 72560	-36280	35500
9001	-62444		- 53888	-26944	35500
10001	-53108		- 35216	-17608	35500
11001	-43904		-16808 kris-	-8404	35500
12001	-35444		112 gräns	56	35500
13001	-26996		17008	8504	35500
14001	-18548		33904	16952	35500
15001	-10100	kris-	50800	25400	35500
16001	-1652	gräns	67696	33848	35500
17001	6796		84592	42296	35500
18001	15244		101488	50744	35500
19001	23692		118384	59192	35500
20001	31792		134584	67292	35500
21001	40240		151480	78740	35500
22001	48688		168376	84188	35500
23001	58136		187272	93636	35500
24001	65584		202168	101084	35500
25001	74032		219064	109532	35500
26001	82480		235960	117980	35500
27001	90928		252856	126428	35500
29001	107860		286720	143360	35500
30001	116284		303568	151784	35500
35001	156484		383968	191984	35500
40001	190624		452248	226124	35500
45001	218824		508648	254324	35500
50001	247024		565048	282524	35500
55001	273016		617032	308516	35500
60001	296416		663832	331916	35500

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i % av inkomst	
6001	622	7464	5379	64548	-90452	10,4	1 1 008 kr/mån Decilgrupp
7001	844	10128	6157	73884	-81116	12,1	
8001	1066	12792	6435	83220	-71780	13,3	2 8 252 kr/mån
9001	1288	15456	7713	92556	-62444	14,3	
10001	1510	18120	8491	101892	-53108	15,1	
11001	1743	20916	9258	111096	-43904	15,8	
12001	2038	24456	9963	119556	-35444	17,0	
13001	2334	27888	10667	128004	-26996	18,0	
14001	2630	31560	11371	136452	-18548	18,8	
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	19.5	3 15 276 kr/mån
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	20,1	
17001	3518	42216	13483	161796	6796	20.7	
18001	3814	45768	14187	170244	15244	21,2	
19001	4110	49320	14891	178692	23692	21,6	
20001	4435	53220	15566	186792	31792	22,2	4 20 802 kr/mån
21001	4731	56772	16270	195240	40240	22.5	
22001	5027	60324	16974	203688	48688	22,8	
23001	5323	63876	17678	213136	57136	23,1	* Medianinkomst
24001	5619	67428	18382	220584	65584	23,4	23 467 kr/månad
25001	5915	70980	19086	229032	74032	23,7	2017 enl SCB
26001	6211	74532	19790	237480	82480	23,9	(20-64 år)
27001	6507	78084	20477	245928	90928	24,1	* Medelinkomst
29001	7096	85152	21905	262860	107860	24,5	27 450 kr/månad
30001	7394	88728	22607	271284	116284	24.6	2017 enl SCB
35001	9044	108528	25957	311484	156484	25,8	
40001	11199	134388	28802	345624	190624	28,0	9 41 666 kr/mån
45001	13849	166188	31152	373824	218824	30.8	
50001	16499	197988	33502	402024	247024	33,0	
55001	19333	231996	35668	428016	273016	35,2	
60001	22383	268596	37618	451416	296416	37,3	10 67 442 kr/mån

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sida

2 **Innehåll**

6 **Botadsbidrag för barnfamiljer och barnlösa i förvärvslivsåldrar**

_7 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
7 Konsumentverket: Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter och marginalskatter
8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Överskott och underskott
9 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år
10 Från skatteverket.se Inkomståret 2019
11 Vad ingår i skattetabellerna?

12 **Bostadsbidragen för barnfamiljer**
12 Kostnader för barn 2019
13 Socialförsäkringsbalk (2010:110) t.o.m. SFS 2018:1952 Avd. G BostadsstödAVD.13
14 Bostadsbidragen

15 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Tabell
15 Ett resonemang om inkomster vid avtrappningsbörjan.
16 Levnadskostnader
17 SCB-statistik 2013 om antalet hushåll

17 Barnkostnader. Ensam med 1 barn.
19 Kostnad för ett barn. Genomsnitt för åldrar 0-18 år. Ensam förälder.
19 För makar/sambor med 1 barn

20 Stockholm barntillsynskostnader
22 barnomsorgsguiden.se
23 Försäkringskassan 2019. Aktuella belopp.

24 Ensam med 2 och 3 barn
25 Makar/sambor med 2 och 3 barn
26 Barnkostnader. Sammanfattning.
27 Förslag för 2019
27 Socialförsäkringsbalken om kapital

28 **Bostadsbidrag för barnlösa. ickepensionärer.**
29 forsakringskassan.se Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
30 Socialförsäkringsbalk (2010:110). Kapitler om barnlösa

31 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar.

31 Ungdomsbostadsbidragen. Barnlösa 18 - 29 års ålder.
32 Socialförsäkringsbalken om kapital

34 **Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.**
35 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension
38 Fastställd förvärvsinkomst 2017.Andelen personer efter inkomst och kön

41 Regeringen:Tydligare mål och uppföljning för Pensionsmyndigheten
42 Promemoria Socialdepartementet. Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer
42 Innehåll
43 Inledning
48 Förslag för ett förbättrat grundskydd
59 Promemoria Socialdepartementet Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer Promemoria 1 februari 2019 Tabell 4.2 Typfall med effekter av förslagen

59 Verkan av kapital
61 I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
61 Om en lång historia om pensionärer

63 Regeringskansliet. Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
67 Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
75 Stora möjligheter att få fler över 65 år att jobba vidare

78 Socialförsäkringsbalk (2010:110)
81 66 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare
84 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader. Kapitler i socialförsäkringsbalken

84 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
84 Fakta om bostadstillägg
98 pensionsmyndigheten.se 1 april 2019. Som mest kan garantipensionen bli 8 254 kronor för ensamstående och 7 363 kronor i månaden för gifta

99 Garantipensioner. Ensam 2019
99 Bostadstillägg Ensam 2019
99 Marginaleffekter av skatt och bostadstillägg 2019
100 2019. Ensam pensionär över 65 år Två tabeller

101 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
101 Pensionärer 2019 Månadskostnader
102 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
102 Årskostnader år 2019, pensionärer.
103 Årskostnaderna för pensionärer 2020
103 Ensam väntad ändring 2020

106 Tabell 33 Skatteavdrag för månadslön 2019 Tabell 33
112 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
Sidor i pensionsmyndigheten.se

120 **Kopior av tidigare utredningar om systemet för pensionärernas pensioner och bostadstillägg.**
121 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
122 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
123 Bostadstillägg för pensionärer
123 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
124 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
130 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

131 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)
132 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
133 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
136 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013
138 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
140 Så mycket kan du få i bostadstillägg
141 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
143 Avtrappningsregler

144 Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.

145 **Kopior av tidigare utredningar om mänskliga verksamheter som styr världen.**

146 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

148 **Inkomstskatterna**
150 Mer om skatter och bidrag.
153 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
156 Nyss har nämnts om kapital

157 **Statsråd och myndigheter**
157 Politikområden för politiken 21 januari 2019
159 Myndigheter
178 Länsstyrelserna

184 **Befolkning och bostäder**
184 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.
185 641- 642 Det börjar med maten.
185 643. När det gäller bostaden har boverket krav
186 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
186 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
186 646 Utveckling av de inre verkligheterna
189 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
189 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
189 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d

190 SCB Statistiska Centralbyrån. Om allt och hyror

196 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp

202 De föreslagna nya lägenhetstyperna
204 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
205 Bostad 2 rum och kök i större skala
206 Bostad 3 rum och kök i större skala
207 Fyra rum och kök.
208 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
209 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
210 Bostad 2,3 och 4 r o k, beskrivning
211 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
212 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
212 Det är viktigt med rejäla balkonger
213 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
214 Trångboddhet

Barnfamiljer med bostadsbidrag. Förslag för 2019

Enligt gällande regler för barnfamiljernas bostadsbidrag ska de trappas av med 20% av den del av inkomsten som överstiger 150 000 kr per år.

Det bör höjas till 200 000 kr per år= 16 666 kr per månad.

För ensamma med 1, 2 och 3 barn räcker då inkomsterna efter skatt till levnadskostnader ungefär enligt konsumentverkets beräknade kostnader mm och hyror för lägenheter enligt boverkets krav.

Enligt beräkningarna i det föregående ligger den lämpliga inkomstgränsen för ensamma på cirka 17000 kr per månad= 204 000 kr per år

För makar/sambor med 1 barn skulle avtrappningen kunna börja vid cirka 14 000 kr per månad, för 2 barn vid inkomst cirka 16 000 kr och för 3 barn vid cirka 17 000 kr. För enkelhets skull kan man nog sätta gränsen till 16 666 kr per månad = 200 000 kr/ år.

Marginalskatten i avtrappningsperioderna är cirka 30%, bostadsbidragen avtrappas med 20% och barntillsynsavgifterna ligger kanske på 2-4% av inkomsterna. Summan blir marginal-effekter cirka 52-54%.

Om inkomstgränsen för avtrappnings början höjs med 50000 kr innebär det att avtrappningarna minskar med 10000kr under året. Om man behåller gränsen vid 150000 kr betyder det att levnadskostnad 174000 kr för ensam förälder minskar till 164000 kr. För makarna minskar 269000 till 259000.
Men vill man ha mer exakt måste man räkna mer exakt.

Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar. Förslag för 2019

För bostadsbidrag till enamma utan barn föreslås här samma bidrag som för åldrarn 18-29 år och samma avtrappningsfaktor 33,33%, men inkomstgräns för avtrappningens början som är satt så att bidraget är avtrappat vid inkomst där underskotten är noll. Cirka 18300 kr/månad = cirka 220000 kr/ år för ensam och cirka 13700 kr/månad = 164400 kr/år per make för makar.

Enligt reglerna kan bostadsbidraget bli 90% av hyran mellan 1800 och 2600 kr per månad = 720 kr per månad = 8640 kr per år. Samt 65% av hyran mellan 2600 och 3600= 650/mån = 7800 kr per år. Ensam summa bidrag och makar summa bidrag 16440 kr per år =1370 kr/månad.

16440 är 9,45% av hela levnadskostnaderna 174000 för ensam.
16440 är 6,11% av hela levnadskostnaden 269000 för makar.
Då bör man komma ihåg att skattesystemet gynnar makar med 39000kr på året i förhållande till ensam.

Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39500kr= 79000 kr mera disponibelt sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Avtrappningssträckan blir 49320 kr per år. Inkomst när bidraget för ensam tar slut om avtrappning sker från inkomst 41000 kr blir: 41000+49320= 90320 per år = 7527kr/mån.

Om man höjer gränsen för avtrappnings början till 220000-49320= 170 680=14223kr/månad ska underskottet bli noll.

Kontroll: Inkomst 220000 minus skatt cirka 45802= 174198 nästan precis som ensams levnadskostnader 174000
För makarna blir avtrappningsgänsen 164400x2 minus 49320= 279480. 139740 per make.
Kontroll: Inkomst 164400 minus skatt 29376 =134664 för varje make= 269328 för båda, nästan precis som makars levnadskostnader 269000

Bostadsbidragen bör trappas av från inkomst 170680 kr för ensam och trappas av från inkomst 139740 för make.

De beloppen bör rundas av på lämpligt sätt, förslagsvis inkomstgräns när bostadsbidrag ska börja trappas av med 33,33%:
170 000 för ensam = 14157 kr /månad och
140 000 för make = 11667 kr/månad.

Bidragen är slutavtrappade vid inkomst cirka
För ensam 18300 kr/ månad
För makar 13700 kr/månad för make

Avtrappning sker
För ensam: inkomster mellan 14157 och 18300 kr/ månad.
För make: inkomster mellan 11667 och 13700 kr/ månad.
Marginalskatten är i dessa intervall cirka 29% för ensam och cirka 23% för makar. Med avtrappning 33.33% för bostadsbidrag gör det summa marginaleffekt cirka 62% för ensam och cirka 56% för makar. Vid kommunal utebitering 33% som är nästan precis som genomsnittet i Sverige.

Om avtrappningseffekt 20% hade valts hade marginaleffekterna kblivit lägre, men avtrappningarna hade börjat vid en lägre inkomst så att bidragen blivit lägre vid lägre inkomster. Därför har faktorn 33,33% valts istället för 20%. 33,33% är också det som gäller för ungdomsbostadsbidragen. Förslaget för äldre har tidigare innehållit 20% och det kanske kan accepteras, men då får man räkna om.

Socialförsäkringsbalken

Kapitel 97
"**Förmögenhet**
6 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten. *Lag (2017:1123).*
7 § Tillägg för makars förmögenhet ska fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.
Tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.
8 § Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§.
Förmögenheten beräknas per den 31 december det år som bostadsbidraget avser. "

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen bör avskaffas. Regeln bör avskaffas även för bostadsbidrag till personer utan barn och för pensionärernas bostadstillägg.

Detta bör gälla också för ungdomsbostadsbidragen och bidragen till äldre barnlösa

Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.

Verkan av kapital

Varken promemorian, regeringen eller utredningarna behandlar inverkan av kapital enligt de gällande reglerna.

De gällande reglerna om att 15 % av kapital ska tas upp som inkomst vid bostadstilägg för pensionärer bör tas bort. Det är särskilt viktigt att taxeringsvärden för pensionärernas fritidshus tas bort.

De gällande reglerna säger att kapital över 100 000 kr för ensam och 200 000 för makar ska inverka på bostadstilläggen så att 15% ska tas upp som inkomst. Det innbär en förmögenhetsskatt för dem med låga inkomster vilket är synnerligen orättvist eftersom de med högre inkomst inte betalar någon förmögenhetsskatt.

Vid skattereformen 1970 sattes de nuvarande gränserna 100 000 och 200 000 till 75 000 och 150 000 och skulle de har räknats upp med inflationen enligt KPI skulle de nu ha varit drygt 400 000 och 800 000.

Att de gällande reglerna för bostadstilläggen är mycket krävande och olämpliga för pensionärer med låga inkomster har påpekats under flera decennier och det är anmärkningsvärt att regeringen och utredningarna inte beaktar detta.

Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnads-kostnader, i förhållande till inkomster, skatter och bidrag som gör att det går att bedöma skäligheten i de regler som gäller.

När det gäller bostadstillägg finns i socialförsäkringsbalken följande:

- 99 kap. Innehåll
- 100 kap. Allmänna bestämmelser om bostadstillägg
- 101 kap. Rätten till bostadstillägg
- 102 kap. Beräkning av bostadstillägg
- 103 kap. Särskilda handläggningsregler för bostadstillägg
- 103 a kap. Innehåll
- 103 b kap. Allmänna bestämmelser om boendetillägg
- 103 c kap. Rätten till boendetillägg
- 103 d kap. Beräkning av boendetillägg
- 103 e kap. Särskilda handläggningsregler för boendetillägg

Skatteverket.se

Till skatteverkets grundavdragstabell

https://skatteverket.se/download/
18.6de6b99e16e94f3973b799/1575288238992/
grundavdragstabell-2020.pdf

Förhöjt grundsvdrsg för personeröver 65 år
https://skatteverket.se/download/
18.6de6b99e16e94f3973b798/1575288238956/grundavdrag-forhojt-grundavdrag-2020.pdf

Bostadstillägg för pensionärer.

Från http://wimnell.com/omr36-39k.pdf. 060316

Sid
59 **Pensionärer med låga inkomster.**
61 I samband med småhus finns två sätt att bo.
62 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia.
62 I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
62 1995 föreslog regeringen att skärpningsregeln skulle tas bort.
63 Dråpslaget kom i prop 1995/96:150 och 1996/97:1,
mot pensionärer med fritidshus.
63 I intervju av Thomas Hempel i P1:statsminister Göran Persson sa, att han var beredd dra tillbaka förslagen
63 I prop 2000/01:140 har det istället blivit ytterligare försämringar.
64 Kommentar 051122:
65 Avskrift av brev Till statsminister Göran Persson.
66 Skattereduktion för fastighetsskatt.
67 Andra påpekanden o förslag.
68 Summa marginaleffekt 2004.
70 Ett alternativ med bara en faktor 57%_för avtrappning av bostadstillägg.
73 Innehållet i sidorna 3380-3459: Sven Wimnell 20040208: Pensionärer födda 1937 eller tidigare.
75 Påminnelser om pensionärsproblemen. Har gått till statsråd och partiledare.Flera gånger efter 8 april 2004.

Sidorna finns på sidorna77-98 i
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Exempel om pensionär med fritidshus.

En ensam pensionär kan ha låg inkomst efter skatt. T ex 9 000 kr per månad = 108 000 kr per år. Rimlig lägsta levnadskostnad är 2019 174 000 kr. Det finns behov av bostadstillägg.

Men pensionären har ett fritidshus som hon köpte kanske för 20 000 kr för femtio år sedan. Huset är litet men tomten är värdefull och grannarna har fått sälja sina fastigheter så att taxeringsvärdet för hennes fastiget blivit 2 miljoner eller 3 miljoner.

Göran Persson införde att fastigheten ger en inkomst på 15% av taxeringsvärdet =300 - 450 000 kr per år, vilket naturligtvis gör att hon inte kan få något bostadstillägg och får leva på 108 000 kr för året när det rimliga är 174 000 kr.

Så är situationen sedan länge och varken socialdemokraterna elller vänsterpartisterna ser trots påpekande varja år sedan Göran Persson införde, att det är orimligt att anta att fastigheten kan ge en inkomst på 300-450 00 kr för året när fastigheten kan beräknas användas halva året.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstillägg och bostadsbidrag o d bör avskaffas. Regeln bör avskaffas för pensionärernas bostadstillägg och för bostadsbidrag o d till personer med och utan barn.

Regeringen och alla som sysslar med politik måste förstå, att inkomstskattesystemen 1970 och 1990 inte är efter skatteförmåga utan är kompromisser där tonvikten ligger på den vertikala fördelningen.

Den horisonella fördelningen gäller fördelningen mellan dem som har lika stora inkomster men har olika levnadskostnader.

Hushållen och levnadskostnaderna har redovisats på sidorna 36-49 i
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzk.pdf

Årskostnader för levnadskostnader år 2020 för förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn är för ensam 170 000 kr och för makar/ sambor 262 000. Kostnader för makar/ sambor har sedan 1970 legat på nära 150 % av kostaden för ensam och inte det dubbla.

Kostnaderna är enligt beräkningar av Konsumentverket plus bostadskostnader enligt statistik från SCB. Kostnaderna 2019 var något högre.

Drar man från arbetsinkomsterna bort skatt och levnadskostnader uppstår överskott eller underskott.

Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

Ensamståendes levnadskostnader per år 2019 är 174000kr
En makes/sambos kostnad är 134500 kr, dvs 39500 kr lägre och därför blir överskottet för en make 39500 kr högre än för en ensamstående.

Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 79 000 kr mer i plånboken.

Underskott tillsammans för ett par makar blir på motsvarande sätt 79000 kr lägre än för en ensamstående

79 000 kr är väldigt mycket pengar som alltså två makar/sambor får mer än en ensam. Regeringen och de som sysslar med politik tycks inte förstå denna enorma skillnad.

Den bygger på att inkomstskatten inte tar hänsyn till levnadskostnaderna.

79 000 kr motsvarar nära kostnaderna för två barn och systemet kan anses ge rättvisa när makarna/samborna har två barn, men alla makar har inte barn och inte två barn.

Orättvisorna kompenseras i någon mån av bostadsbidrag och barnbidrag, men reglerna är otydliga och socialförsäkringsministern tycks inte förstå förhållandena.

Inkomstskatten 2019 vid inkomst 60 000 kr per månad, 720 000 kr per år var 35,1 % inklusive värnskatten och långt ifrån marginalskatten.

Höga marginaleffekter förekommer också vid låga inkomster i samband med bostadsbidrag o d.

Vill man minska skatten vid låga inkomster utan att minska skatten vid högre inkomster måste man höja marginalskatten mellan låga och höga inkomster.

Det är inte troligt att svenska folket vill ändra inkomstskattesystemet så att skatten fördelas med hänsyn till skilda levnadskostnader, men nuvarande orättvisor bör kunna kompenseras genom bättre regler för bostadsbidrag o d och bidrag i speciella situationer som man kan finna genom att studera hushållens verksamheter och förhållanden i **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzk.pdf**

Finanspolitiska rådets skatteförslag

Ett enklare och effektivare skattesystem

Innehåll

Ett enklare och effektivare skattesystem....1
1Inledning 4
2 Behov av ett enklare skattesystem.... 4
3 Behov av ett samhällsekonomiskt effektivare skattesystem 6
4 Ett optimalt skattesystem.... 7
5 Förändringar av nuvarande skattesystem 10
6 Effekter av förändringarna i skattesystemet 14
6.1 Effekter utan anpassning....14
6.1.1 Ändrad beskattning av förvärvsinkomst 15
6.1.2 Ändrad kapitalinkomstbeskattning.... 15
6.1.3 Ändrad bostadsbeskattning 16
6.1.4 Enhetlig moms 16
6.1.5 Totala effekter utan anpassning 17
6.1.6 Marginaleffekter 17
6.2 Effekter med arbetsutbudsanpassningar.... 21
6.2.1 Arbetsutbudseffekter.... 22
6.2.2 Fördelningseffekter före och efter arbetsutbudseffekter 23
7 Sammanfattning och slutsatser 29
Referenser 30
Appendix A 32
Appendix B 34

Finanspolitiska rådet behandlar inte levnadskostnadernas betydelse för skattefördelningen och rådets förslag blir därför värdelösa.

PRESSMEDDELANDE 23 juni 2020

ETT ENKLARE OCH EFFEKTIVARE SKATTESYSTEM

Finanspolitiska rådet publicerar idag en särskild studie om det svenska skattesystemet. Studien visar att skattesystemet kan reformeras så att det blir både enklare och ger samhällsekonomiska vinster. En sådan reform kan genomföras med bibehållna skatteintäkter och oförändrad inkomstfördelning.

Skattesystemet har blivit komplicerat och ineffektivt
Skattereformen 1990/91 byggde på principen om likformig beskattning av förvärvsinkomster, kapitalinkomster och fastigheter och förenklade skattesystemet. Likformigheten har sedan dess successivt urholkats. Marginaleffekterna i förvärvsinkomstbeskattningen har skärpts, för kapitalinkomster finns fem olika skattesatser och momsen har differentierats. Skattesystemet har också blivit mer komplicerat. Differentieringen av de olika skatteavdragen har t.ex. gjort det svårt att se marginaleffekten av en löneökning. Därtill är 3:12-reglerna komplicerade och har på grund av skatteskillnaden mellan skatten på förvärvsinkomst och kapitalinkomst lett till en betydande skatteplanering.

Minskade skattekilar och ökad likformighet ger samhällsekonomiska vinster

Skattekilar – skillnaden mellan vad en arbetsgivare betalar och vad en löntagare får efter skatt eller skillnaden mellan vad ett företags vinst uppgår till och vad aktieägaren får i utdelning efter skatt – skapar samhällsekonomiska kostnader. Givet en viss omfattning på offentligt finansierad verksamhet bör skattekilarna vara så små som möjligt. Samhällsekonomiska kostnader uppstår också när skattesystemet inte är likformigt, dvs. när vissa varor och tjänster eller vissa inkomster får en gynnsammare beskattning än andra varor och tjänster eller andra inkomster. De beslut som individer, hushåll eller företag fattar bör inte snedvridas av skattesystemet.

Ett enklare och effektivare skattesystem

Om marginalskatter sänks och nuvarande differentierade grund- och jobbskatteavdrag ersätts av ett enhetligt skatteavdrag blir beskattningen av förvärvsinkomster enklare och skattekilarna mindre.

Beskattningen av kapitalinkomster, inklusive inkomster i form av hyresvärdet av boende i småhus, bostadsrätt och ägarlägenhet, blir mindre snedvridande om nuvarande fem skattesatser och fastighetsavgiften ersätts med en enhetlig skattesats. Genom att ersätta tre olika momsnivåer med en enhetlig moms elimineras även de snedvridningar som dagens beskattning av konsumtionen ger upphov till.

Skatteintäkterna och inkomstfördelningen kan hållas oförändrade
Vi beräknar effekterna av två alternativa reformer som gör skattesystemet enklare, med mindre skattekilar och ökad likformighet, utan att skatteintäkterna eller inkomstfördelningen förändras. Vi visar också att de föreslagna förändringarna ökar sysselsättningen och antalet arbetade timmar. Dessa anpassningar ger en samhällsekonomisk vinst mätt som en ökning av BNP.

Finanspolitiska rådet, Box 3273, SE-103 65 Stockholm, Fleminggatan 7, Tel: +46 8 453 59 90, info@fpr.se www.fpr.se

Ytterligare information
Finanspolitiska rådet består av Harry Flam (ordförande), Kari Lotsberg (vice ordförande), Lina Aldén, Åsa Hansson, Ragnar Torvik och Pär Österholm.

Kontakt
Vill du veta mer, kontakta rådets ordförande Harry Flam (tel. 070-918 85 45) eller kanslichef Joakim Sonnegård (tel. 08-453 59 88).
Finanspolitiska rådet är en statlig myndighet som har regeringens uppdrag att granska om finanspolitiken möter sina grundläggande mål.

Dessa inkluderar långsiktigt hållbara offentliga finanser, överskottsmålet och utgiftstaket. Rådet ska även bedöma hur finanspolitikens inriktning förhåller sig till konjunkturutvecklingen och utvärdera regeringens prognoser för ekonomins utveckling samt redovisningen till riksdagen av de offentliga finanserna. Rådet får också bedöma om finanspolitiken ligger i linje med god långsiktigt uthållig tillväxt och långsiktigt hållbar hög sysselsättning, samt analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och lång sikt. En uppgift är också att granska tydligheten i de ekonomiska propositionerna samt kvaliteten i de underlag som regeringen baserar sina bedömningar på. Rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken. Rapporten Svensk finanspolitik publiceras en gång per år.

Regeringen, politiska partier och politiska organisationer o d klarar för det mesta att hitta politiska problem och förslag, men en del saker känner de inte till eller bryr sig om.

Inom projeket om samhällsplaneringens problem har hittats saker som andra för-summat. Påminneler om sådant har gjorts i dokumentet 15 maj 2020 som regeringen fått men inte tycks ha uppfattat.

Ministrarna bör sätta sig in i problemen och åtgärda. Ladda hem dokumentet och begrunda påminnelserna i kapitel 1.

Innehållet i : Sven Wimnell 15 maj 2020:
Påminnelser och utrikes och inrikes tidningsartilar 5-12 maj 2020
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzb.pdf

Innehåll

Sida	
4	**Kapitel 1: Påminnelser om förslag**
6	Hushållsverksamheter.
6	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
9	Vad man har och vad man gör i bostäderna.
12	Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskun-skap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunska-pen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.
16	Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar. Förslag för 2019
17	Barnfamiljer med bostadsbidrag. Förslag för 2019
17	Bostadtillägg för pensionärer.
40	Det behövs bra förteckningar över professorer/professurer
46	Grundskolans och gymnasiets skolämne Religionskunskap bör ändras till Religion och levnadskunkap.
55	Förslag om att museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om klimatkrisen.
60	Sveriges regering bör ha en planering för världens framtid och en planering för Sveriges framtid.
93	Om kommuner och bostäder
96	Några artiklar 13-15 maj 2020

Innehållet i Sven Wimnell 20 augusti 2020:
Något om Sverige och svenskarna. Socialministern, Socialförsäkringsministern och Bostadsministern. Länsstyrelser, SCB, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Boverket, Sveriges kommuner och regioner och Jämlikhetskommissionen
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzk.pdf

Innehåll:

4 **Kapitel 1:Något om Sverige och svenskarna**
5 Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet
8 Sveriges regeringar under 100 år
10 Efter sekler av acceleration – nu måste människan sakta ner

13 1970 års skattereform
14 1990 års skatterefom
14 Levnadskostnader
18 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
20 Nyss har nämnts om kapital
20 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

31 Välfärd i hushållsverksamheterna
31 Kompensation vid de lägsta inkomsterna för alltför höga inkomstskatter till följd av låga grundavdrag.
32 Barnfamiljer med bostadsbidrag
33 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar
34 Socialförsäkringsbalken
34 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer. Verkan av kapital
35 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader, i förhållande till inkomster, skatter och bidrag som gör att det går att bedöma skäligheten i de regler som gäller.
35 Till skatteverkets grundavdragstabell
35 Bostadstillägg för pensionärer.

36 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.
36 641/642 Det börjar med maten.
37 643. När det gäller bostaden har boverket krav .
37 644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
37 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
38 646 Utveckling av de inre verkligheterna
40 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
40 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter od
40 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

41 Konsumentverkets beräkningar 2020
46 Årskostnader år 2020, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
47 Årskostnader år 2020, pensionärer.
47 Kostnader för barn 2020
49 Riksnormen

50 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
50 Klicka **http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf**
sida
197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp
202 De föreslagna nya lägenhetstyperna och trångboddhet mm

51 Politikområden för politiken Lista över regeringen.

53 **Kapitel 2: Till Lena Hallengren om hushåll**

Det kan vara lämpligt att socialminister Lena Hallengren blir ledare för regeringens välfärdspolitik, välfärden i hushållen. I innehållet i det följande ligger tomvikten vid välfärden i hushållen.

På slutet finns liberalernas förslag till nåsta statsbudget

54 Den föreslagna organisationen om välfärd i hushållsverksamheter

55 Det som nu nämnts om områdena 640-649 är i stort sett det som bör ingå i socialdepartementets organisation om välfärd i hushållens verksamheter.

56 Socialministern, Socialförsäkringsministern, Bostadsministern och Länsstyrelserna

78 Statistiska centralbyron, SCB.se

99 Folkhälsomyndigheten, FHM.se

126 www.socialstyrelsen.se

222 boverket.se

246 Sveriges kommuner och regioner SKR.se

259 Jämlikhetskommissionen

DN-artiklar:
297 Sänkta arbetsgivaravgifter för unga budgetkrav från L
299 De sjuka ska isoleras – inte våra äldre. Moderaterna
301 Centern kräver statligt stöd till nöjesparker
303 Ska inte vara möjligt att köpa sig före i vårdkön. Socialministern.
304 Ledare: Våga vara tråkiga i budgetförhandlingarna
306 Shekarabi öppnar för att behålla karensersättning
308 Boendechef vädjar till regeringen: ”Häv besöksförbudet hos äldre!
309 Finansministern: Jobbsatsningar ska lyfta ekonomin
311 Regionen rustar för rusning efter vaccin

312 Påminnelser från sidorna 31-35

”Sänkta marginalskatter kan ge tusentals nya industrijobb”

FREDAG 14 AUGUSTI 2020

"DN. DEBATT 200814
En halvering av den statliga inkomstskatten kan skapa tusentals nya jobb inom industrin, även för individer som inte direkt tar del av skattesänkningen. En betydande andel, cirka 7 000, av de tillkommande arbetstillfällena skulle finnas inom arbetarkollektivet, skriver ekonomer vid Teknikföretagen och Svenskt näringsliv.

Regeringen äger ett skarpt verktyg när det gäller att skapa varaktiga nya jobb i spåren av den ekonomiska kris som utlösts av covid-19-pandemin. Det är en sänkning av marginalskatten.

En sänkt marginalskatt skulle kunna skapa arbete motsvarande mer än 15 000 årsarbetskrafter inom industrin. Detta motsvarar exempelvis den totala sysselsättningen för nio anläggningar som Domnarvets järnverk. Av dessa bedöms cirka 7 000 vara helt nya arbetarjobb.

Fler än 93 000 personer har varslats om uppsägning sedan i mars, i spåren av coronakrisen. Arbetsförmedlingen spår att arbetslösheten fortsätter öka till 11 procent, från dagens drygt 9 procent. Vi talar alltså om en uppgång med 230 000 arbetslösa till nära 600 000 personer 2021, jämfört med läget före krisen.

Det är ett grovt understatement att säga att all kreativitet som syftar till att få fart på ekonomin och stimulera tillväxten av nya varaktiga jobb är starkt efterfrågad. Vad som hittills kommit bort i debatten är marginalskatternas betydelse för sysselsättningen i bred bemärkelse. Det råder stor konsensus inom forskningen om att den nu avskaffade värnskatten ger effekter på arbetsutbudet som gör reformen statsfinansiellt neutral. Omfattande studier har också genom åren genomförts om marginalskatters effekter på tillväxttakten i ekonomin.

Ökad inkomst per arbetad timme tack vare sänkt marginalskatt gör helt enkelt att man får incitament att jobba fler timmar.

Men en aspekt är inte alls lika studerad – nämligen det faktum att sänkta marginalskatter också kan skapa nya arbetstillfällen i grupper som inte berörs direkt av förändringar av marginalskatten. I ljuset av den snabbt stigande arbetslösheten som coronakrisen skapar blir detta naturligtvis extra viktigt.

Detta är fokus i en ny rapport som Teknikföretagen i dag lanserar och som tagits fram i samarbete med ekonomer på Svenskt näringsliv. Rapporten visar att en halvering av den statliga inkomstskatten skapar tusentals nya jobb inom industrin, även för individer som inte direkt tar del av skattesänkningen.

I industrin, likväl som för andra sektorer i ekonomin, stärks drivkrafter för arbete och företagsamhet när incitamenten för att anstränga sig ytterligare ökar. Inkomstskattesänkningar har breda positiva beteendeeffekter som gynnar stora delar av samhället genom exempelvis ökad produktivitet, arbetskraftsdeltagande och utbildning.

Dessa effekter möts ofta i debatten av att det endast är personer som ligger över gränsen för statlig inkomstskatt som gynnas när

skattesatsen sänks. Effekter av sänkt marginalskatt för industrin är betydligt bredare än så, vilket påvisas i Teknikföretagens nya rapport.

Av de personer som arbetar med industrins kärnverksamhet (direkt) träffas i dag 29 procent av statlig inkomstskatt. Motsvarande andel för tjänster kopplade till industriproduktion (indirekt) är 53 procent. Dessa grupper träffas alltså direkt av en halverad statlig inkomstskatt och de kommer då att öka sina ansträngningar och sitt arbetsutbud.

För att kalkylera detta utgår rapporten från tidigare studier av den så kallade skattebaselasticiteten, det vill säga hur skattebasen förändras när marginalskattesatsen förändras. Detta blir ett mått på hur många fler arbetade timmar som förväntas komma ut av en sänkning av marginalskatten. I rapporten görs en bedömning av olika studier och landar i en elasticitet om 0,25. Med detta som utgångspunkt ger en halverad statlig inkomstskatt i storleksordningen 2 700 nya årsarbetskrafter inom den direkta industrin och inom den indirekta industrin cirka ytterligare 4 400 nya årsarbetskrafter.

Men effekten stannar inte där. Industrin har successivt ökat sin andel sysselsatta bland underleverantörer, inte minst i tjänstesektorn. De så kallade input–output-sambanden visar att ett nytt jobb inom industrin genererar 1,2 jobb bland dess underleverantörer. När det skapas ett nytt jobb inom industriproduktion skapas alltså ytterligare arbetstillfällen bland dess leverantörer av varor och tjänster. Denna indirekta effekt brukar kallas multiplikatoreffekt.

Ett exempel: En grupp tekniker som jobbar i ett industriföretag blir tack vare marginalskattesänkningen motiverade att arbeta något mer och något hårdare i ett utvecklingsprojekt. Tack vare deras ytterligare arbete utvecklar företaget en bättre teknisk lösning av en produkt. Nya maskiner och flera nya komponenter behöver produceras för att företaget ska kunna förändra sin produktion med den nya tekniken. Även en ny programvara behöver tas fram. Teknikernas ökade arbete leder därför till att företagets underleverantörer får fler uppdrag som i sin tur kräver att de anställer fler.

Genom att företagen får ut fler timmar av sina högavlönade personer, exempelvis ingenjörer, förbättras gradvis företagens produkter och tjänster och tack vare det ökar efterfrågan på företagens varor och tjänster. För att klara av att leverera på den ökade efterfrågan krävs det att företagen anställer fler personer i produktionen, samt ökar sina inköp från underleverantörer. En betydande andel av dessa tillkommande arbetstillfällen skulle finnas inom arbetarkollektivet. På grund av industrins sammansättning och multiplikatoreffekten genereras, enligt kalkylerna i rapporten, totalt cirka 15 700 årsarbetskrafter av skattesänkningen.

Av dessa utgör cirka 10 000 jobb för personer som inte betalar marginalskatt. De berörs alltså inte direkt av marginalskattesänkningen, men däremot indirekt. Under ett antagande om att de 70 procent inom direkt industri som inte betalar statlig skatt också är andelen som erhåller dessa jobb, skapas cirka 7 000 arbetarjobb av marginalskattesänkningen.

Sverige har bland de högsta marginalskatterna i världen som dessutom sätter in på internationellt sett mycket låga nivåer. Debatten om marginalskatterna måste lyftas från den förenklade retoriken om fördelning och vem som vinner och förlorar vid nästa årsskifte efter en budget.

Nivån på vårt välstånd styrs bland annat av hur många som arbetar och hur mycket högkvalificerat arbete som utförs. Vi blir som samhälle fattigare om människor väljer att arbeta mindre på grund av höga skatter. När effekterna av en skattesänkning kan påvisas ha än bredare sysselsättningspotential än vad som tidigare visats förefaller det ohållbart att inte vidta åtgärder mot de mest skadliga skatterna på ekonomin. Dessutom i ett läge där varje möjlighet till att skapa ett ytterligare jobb är mer önskvärd än någonsin.

Mats Kinnwall, chefekonom, Teknikföretagen
Lena Hagman, ekonom, Teknikföretagen
Oscar Brissle, nationalekonom, Svenskt näringsliv
Johan Lidefelt, nationalekonom, Svenskt näringsliv "

Från Sven Wimnell 4 september 2020 :

Påminnelse om skattsystem och låga inkomster. DNs debattartiklar 23 augusti - 4 september 2020 och utrikes och inrikes artiklar 23 augusti - 3 september.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzm.pdf

”Värnskatten slopades med falska argument från L och C”

TISDAG 25 AUGUSTI 2020

"DN. DEBATT 200825
Slopandet av värnskatten i januariavtalet drevs igenom med argumentet att svenska löntagare skulle motiveras att arbeta mer. Vår nya rapport visar att detta huvudargument är svagt. Skattenivåerna visar sig ha en mycket begränsad påverkan på arbetsutbudet, skriver företrädare för LO och Tankesmedjan Tiden.

Huvudsyftet med inkomstskatterna är att finansiera den svenska välfärden samt andra offentliga verksamheter och insatser. För att skapa en bred folklig acceptans för detta har vi ett progressivt skattesystem: de som tjänar mest får också betala mest – även procentuellt. Denna grundprincip bygger på en stark rättvisetanke. Ett konkret uttryck för beskattningens progressivitet var värnskatten.

Den innebar att den som tjänade över cirka 60 000 kronor per månad fick betala 5 procent mer i inkomstskatt.

Trots de stora behov som den svenska välfärden står inför, krävde Liberalerna och Centerpartiet i förhandlingarna om januariavtalet ett avskaffande av värnskatten och tvingade regeringen att gå med på detta.

Huvudargumentet bakom slopandet av värnskatten var att en sådan åtgärd skulle ”betala sig själv”. Logiken var att höginkomsttagare skulle arbeta fler timmar om de fick sänkt skatt. Arbetsutbudet skulle alltså höjas, vilket skulle generera ökade skatteintäkter. Som i ett trollslag skulle höginkomsttagare kunna få kraftigt sänkt skatt – utan att det skulle undergräva statens finanser.

Detta synsätt har under stora delar av 2000-talet varit en ”sanning” som har legitimerat stora skattesänkningar. Borgerliga debattörer och skattesänkarlobbyister har med stor iver hävdat att värnskatten är skadlig för att den hämmar högproduktiva löntagares vilja att utbilda sig, ta större ansvar och arbeta fler timmar.

I en ny rapport, ”Skatta eller gråta – marginalskatternas betydelse för arbetsutbudet”, visar vi att hela denna idé vilar på svag grund. Rapporten, som bygger på en genomgång av aktuell ekonomisk forskning om så kallade marginalskatteeffekter, visar att de empiriskt beräknade effekterna på nordiska data av skattesänkningar generellt är väldigt små:

1 En förklaring är att de allra flesta löntagare inte tar hänsyn till marginalskatter när de fattar beslut om sina arbetstider. Avgörande är i stället vilka arbetstider arbetsgivare erbjuder, om arbetet är för krävande för att utföras på heltid samt andra bedömningar av hur arbetsinsatsen kan påverka lön och karriär. Men skatternas betydelse för beslut om att arbeta mer ser alltså ut att vara litet.

2 De allra flesta höginkomsttagare jobbar redan i dag heltid och kan inte få betalt för fler arbetstimmar. Undantaget är vissa konsulter, stafettläkare och ett fåtal andra grupper. Men för de flesta gäller normen om 40-timmarsveckan fortfarande för lönerna.

3 Få löntagare vet hur mycket marginalskatt de betalar. När prissättningen på varor och tjänster eller skattesystemet inte är linjärt finns det flera studier som visar att människor inte agerar på marginalpriset/marginalskatten utan på genomsnittspriset/genomsnittsskatten.

4 Av de effekter som kan utrönas är det också troligt att olika typer av skatteplanering (inkomster flyttas mellan olika år eller mellan inkomstslag – från lön till utdelningar) misstas för arbetsutbudseffekter.

En internationell jämförelse visar i stället att sambandet mellan skatter och sysselsättning kan vara positivt. Länder med högre skatt har högre sysselsättningsgrad än länder med lägre skatteuttag.

Sysselsättningsgraden är jämförelsevis mycket hög i de nordiska länderna, där skatten på arbete är som högst internationellt sett. Om skattenivån hade en kraftigt negativ effekt på sysselsättningen skulle detta samband inte hålla år efter år.

Till exempel pekar viss nationalekonomisk forskning mot att offentligt finansierad barn- och äldreomsorg kan vara viktigare för sysselsättningen än skattenivåerna. En offentligt finansierad barnomsorg som är tillgänglig för alla ökar arbetsutbudet hos småbarnsföräldrar. I USA är den enskildes kostnad för förskola ungefär 30 procent av en medianlön, medan den i Sverige är 4,5 procent (3 procent för ensamstående). Låga skatter ger ett mindre offentligt åtagande som gör det dyrt att arbeta för småbarnsföräldrar.

Liberalernas och Centerpartiets slopande av värnskatten leder alltså till mindre pengar till sjukvården, skolan och äldreomsorgen och mer pengar i plånboken för de som redan tjänar mest. Detta trots att det fanns stora behov av mer resurser till välfärden redan innan coronakrisen visade på brister i äldreomsorgen och skapade längre köer till sjukvården. Den nuvarande krisen förstärker detta behov. Investeringar i barn- och äldreomsorg, infrastruktur och grön omställning, samt aktiv arbetsmarknadspolitik är både jobbskapande och minskar de ekonomiska klyftorna.

Sänkt skatt för höginkomsttagare har inga sådana positiva effekter, utan drar tvärtom i motsatt riktning. Vi menar därför att en framtida skattereform borde begränsa skattesystemets möjligheter till avdrag och inkomstomvandling (exempelvis 3:12-reglerna, vars åtstramningsbehov Tiden och LO belyst redan i tidigare rapport) snarare än att sänka skatten. Välfärden, klimatet och jämlikhetssträvan kommer att behöva varenda skattekrona.

Om skatteintäkterna behöver öka för att finansiera de investeringar för framtiden som behövs i Sverige finns det fortsatta möjligheter att öka marginalskatten på arbete för de som tjänar mest. Viktigast är dock att vi kommer bort från antaganden om att skattesänkningar på arbete betalar sig själva genom ökat arbetsutbud. Om skatten på arbete sänks, så måste detta kompenseras genom en utökning av andra skatter, förslagsvis på kapital, för att inte de offentliga verksamheterna ska riskera att underfinansieras än mer. Men sannolikt behöver vi både sätta stopp för ytterligare stora sänkningar av inkomstskatterna och höja skatten inte minst för de rika.

Inför årets budgetförhandlingar fortsätter C och L att kräva skattesänkningar. Det är hög tid att de släpper borgerliga fantasier om att lägre skatt för höginkomsttagare gynnar alla. Det Sverige behöver just nu är rejäla förbättringar av välfärden, arbetslivet och

trygghetsförsäkringarna som gynnar vanligt folk, inte fler skattesänkningar för de som tjänar mest.

Åsa-Pia Järliden Bergström, LO-ekonom
Niklas Blomqvist, utredare på LO, rapportförfattare
Daniel Färm, chef Tankesmedjan Tiden "

”S vill prioritera jobb och välfärd i budgeten”

FREDAG 28 AUGUSTI 2020

"DN. DEBATT 200828
Vi socialdemokrater prioriterar fyra områden: Nya jobb i hela landet genom storsatsningar på infrastruktur, vägar, järnvägar och grön teknik. Satsningar på trygghetssystemen och möjligheten till omskolning. Fler medarbetare och bättre arbetsvillkor i välfärden samt en upprustad krisberedskap, skriver Lena Rådström Baastad (S).

När historiker och statsvetare i framtiden kommer att beskriva den tid vi lever i nu, kommer de sannolikt att vittna om hur det fanns ett Sverige innan coronaviruset drabbade oss och ett annat Sverige efter krisen. Den pågående pandemin har utmanat oss som land och vårt samhällsbygge, och det råder ingen tvekan om att vi står inför stora utmaningar och att läget är tufft. Men i dessa utmaningar ryms också möjligheter. Vi socialdemokrater föreslår därför fyra prioriterade områden för att både ta oss ur krisen och bygga vårt samhälle ännu starkare än det var före pandemin.

Det kommer att finnas de som vill göra gällande att det som vi socialdemokrater vill prioritera inte är något nytt. Vissa kommer till och med hävda att det inte finns någon politisk konflikt inom dessa områden. Ingen skulle vara gladare än jag om de hade rätt, men de har tyvärr helt fel.

Vi ser på område efter område att andra partier hellre har gjort – och fortsätter göra – andra val. Vi ser det i Stockholms stad där fyra av tio anställda inom äldreomsorgen är visstidsanställda med timlön. Detta efter politiska beslut. Vi såg det när apoteksmarknaden avreglerades och ansvaret för beredskapslager prioriterades bort. Vi ser det just nu i Region Stockholm som trots att pandemin inte är över går vidare i syfte att säga upp hundratals undersköterskor och läkare på det stora sjukhuset i regionen – för att i stället hyra in personal. Inget av detta händer av sig självt, utan sker efter politiska beslut och som en direkt konsekvens av val som gjorts.

Vi socialdemokrater vill bygga samhället starkare och mer jämlikt för framtiden, och vi vill göra det på samma sätt som vi har tagit oss an pandemin: tillsammans.

Coronakrisen har slagit hårt mot Sverige. Liv har gått förlorade, många har blivit sjuka och arbetslösheten ökar. Samtidigt har krisen tagit fram det bästa ur Sverige och det svenska folket. Vi har tagit ansvar för varandra, hjälpt varandra, gjort vår plikt mot samhället och visat solidaritet med såväl äldre medmänniskor som andra i riskzonen.

Många är också de som avstått från att leva sitt liv som man brukar för att på så sätt skydda familjemedlemmar, grannar och andra medmänniskor från smitta.

Samtidigt har personalen inom vården och omsorgen tillsammans med blåljuspersonal slitit dygnets alla timmar för att ge alla som behöver det vård, omsorg och trygghet. Lärare, bussförare och butiksanställda har fortsatt att göra sina jobb, för att på så sätt möjliggöra att samhället i sin helhet står starkt mot pandemin. Solidaritet, plikt, tillit och samarbete har präglat det starka samhällets svar på krisen.

Men krisen har också blottlagt brister i såväl vår krisberedskap som i välfärden. Det är tydligt för alla och envar att äldreomsorgen inte stod rustad för att hantera smittspridningen, likaså att avregleringen av apoteksmarknaden gjorts till ett pris där ingen aktör känt ansvar för att hålla beredskapslager av läkemedel och skyddsutrustning.

Vi vet från andra kriser att klassklyftorna dessutom riskerar att förvärras när krisen slår hårdast mot de med små ekonomiska marginaler, oavsett om det handlar om hälsa eller arbetslöshet.

Tack vare att vår regering har fört en ansvarsfull ekonomisk politik under högkonjunkturen finns det nu möjlighet att investera landet ur krisen. Vi har redan räddat fler än 150 000 jobb genom permitteringsavtalen, och det är i dag 100 000 fler anställda i välfärden jämfört med när den S-ledda regeringen tillträdde 2014.

Olof Palme myntade en gång begreppet att politik är att vilja, och det stämmer fortfarande. Men politik handlar också om att välja. Vi socialdemokrater sätter jobben och välfärden först. Det är så vi på bästa sätt kan ta oss ur krisen. Därför är våra prioriteringar följande inför såväl höstens budget som kommande budgetar:

1 För det första vill vi skapa nya jobb i hela landet genom storsatsningar på infrastruktur, vägar, järnvägar och grön teknik. Vi tror inte på att skapa nya låglönesektorer eller konkurrera på världsmarknaden med låga löner och dåliga arbetsvillkor. De världsledande svenska industriföretagen har inte nått sin position genom att pressa ner lönerna utan genom tekniskt avancerad produktion som kräver medarbetare med rätt utbildning. Här finns en stor potential, som vi måste ta tillvara. Genom rätt investeringar bidrar vi också i arbetet mot klimatförändringarna.

2 Ett andra prioriterat område är våra trygghetssystem och möjligheten till omskolning. I krisens spår stiger arbetslösheten. Jobb försvinner, varav vi redan ser att vissa inte kommer tillbaka. Samtidigt som vi investerar i fler jobb i landets företag och i välfärden måste vi därför säkra den ekonomiska tryggheten för den som drabbas av arbetslöshet och sjukdom. A-kassan ska finnas där för de som förlorar jobbet och ersättningsnivåerna ska vara rimliga. Men det ska också finnas bra möjligheter att ta steget till ett nytt yrke eller en ny bransch för den som behöver omskolning.

3 För det tredje behöver vi investera i fler medarbetare och bättre arbetsvillkor i välfärden, i synnerhet i äldreomsorgen men även inom sjukvården. Coronakrisen har tydligt visat att personalens utbildning och villkor har stor betydelse för möjligheten att begränsa smittspridningen på äldreboenden. Det har också stor betydelse för de äldres livskvalitet och därtill bidrar det till att pressa ned arbetslösheten. Vi vill dessutom höja pensionerna.

4 Den avslutande delen i våra prioriteringar handlar om kris-beredskapen. Vårt samhälle är sårbart för globala kriser och där vi också ser att hoten mot det svenska samhället i framtiden tar sig nya former. Med klimatförändringarna och den pågående urbaniseringen kommer vi sannolikt att se fler pandemier, liksom skogsbränder och andra katastrofer som kommer med ett varmare klimat. Vi ser också nya typer av hot, via den nya tekniken, som utmanar vår demokrati och våra samhällen. Sverige måste därför rustas inte bara militärt utan också civilt för att klara av framtida kriser. Det gäller allt från beredskapslager och datasäkerhet till smittskyddsarbete, internationellt samarbete i kris och katastrofberedskap.

Listan på samhällsproblem som skulle behöva lösas, och andra angelägna satsningar som skulle behöva göras i pandemins kölvatten, är som alla förstår längre än så. Politik handlar om att vilja och att välja, men också om att prioritera. Det här är vår socialdemokratiska idé om hur vi bygger samhället starkare i coronavirusets spår. Vårt mål är att tillsammans bygga ett Sverige som är ett bättre land att leva i – för alla som bor i vårt land – än innan pandemin slog till. Den närmaste framtiden lär utvisa om andra partier är beredda att följa vårt exempel.

Lena Rådström Baastad (S), partisekreterare "

”Låt välfärdsskatt finansiera sjukvård och äldreomsorg”

TISDAG 1 SEPTEMBER 2020

"DN. DEBATT 200901
I ett Sverige präglat av pandemin justerar vi våra skatteförslag i progressiv riktning. Vi vill bland annat ha en ”välfärdsskatt” som ska öronmärkas till sjukvård och äldreomsorg: utöver att vi återinför värnskatten för inkomster över 62 000 kronor per månad lägger vi på ytterligare 5 procentenheter på inkomster över 85 000 kronor, skriver Ulla Andersson (V).

Corona har sänt en chockvåg genom samhället. Många har blivit sjuka och fått vård. I Sverige har tusentals dött. Vissa tillhör en riskgrupp och sitter isolerade. Andra känner någon som är i riskgrupp eller har drabbats på något annat sätt av pandemin.

Vi har lärt oss att hålla distans till varandra för att överleva. Det här har haft en enorm påverkan på oss som människor. Det har så klart fått stora konsekvenser för samhällsekonomin. Många förlorade jobbet när ekonomin tvärnitade i våras. Många fler riskerar att förlora jobbet i framtiden. Som vanligt är det vanligt folk som drabbas värst.

De senaste decennierna har tillhört de redan rika. Det har funnits en blind tro på att en politik som gynnar dem också innebär att andra med betydligt lägre inkomster ska få det bättre. Överflödet ska sippra ner till folkmassorna. Men i verkligheten har klyftorna ökat, välfärden underfinansierats och otryggheten ökat. Stora ekonomiska skillnader har lett till sämre ekonomisk tillväxt.

Resultatet av den här politiken kunde vi se långt före corona. Många är de välfärdsarbetare, varav de flesta är kvinnor, som gått in i väggen.

Det är de som fått betala priset för att rika män i Danderyd och Djursholm ständigt ska vara de som politiken fokuserar på. Kvinnor betalar med utslitna kroppar för att det ska stå ännu en Ferrari eller Porsche framför garagen i de fina kvarteren. Hur detta kan vara viktigare än välfärden är obegripligt. Därför blir det ännu mer verklighetsfrånvänt när Liberalerna, mitt under brinnande coronakris, föreslår nya miljardskattesänkningar och Centerpartiet får igenom en utökning av de välbeställdas rutavdrag. Nu ska skattebetalarna betala för ommöblering av Östermalmsvåningar och för att de rika ska få sin smutstvätt tvättad. Att Socialdemokraterna går med på det, i stället för att sätta välfärden först, är en skam.

För mitt i allt mörker, när trycket har varit som värst, så har pandemin satt ljuset på de otroliga insatser som görs av de som arbetar i välfärden. Vård- och omsorgspersonal, men också förskole- och skolpersonal, har dragit ett tungt lass. De har gjort det trots dåliga löner, undermåliga arbetsvillkor med deltider och visstidsanställningar.

De har gjort det med en tidsjakt som om de stod vid ett löpande band. De har gjort det i en sjukvård där bristen på vårdplatser är skriande. Många har gjort ett fantastiskt jobb trots att de arbetar i en verksamhet där vinstjakt för ägarna sätts före allt annat.

Det här är yrken som allt fler nu inser betydelsen av. De allra flesta har ställt sig upp och applåderat deras insatser. Men många har höjt sina röster och även krävt bättre löner och arbetsvillkor. Det räcker inte bara med applåder.

Vi i Vänsterpartiet har länge påtalat bristerna inom välfärden. Vårt fokus är dess finansiering, uppbyggnad och utveckling. Vi vill bygga ett jämlikt samhälle. Vi lever nu i ett Sverige präglat av pandemin. Vi behöver skruva på vår politik i vissa delar och föreslår därför en ny skattepolitik som är anpassad för den tid vi lever i.

Därför justerar vi våra skatteförslag i mer progressiv riktning än tidigare för att säkra välfärdens finansiering under de kommande åren. Det innebär att vissa förslag, som till exempel den nya ”välfärdsskatten”, kan bli tillfällig eftersom den är anpassad för att klara av ett välfärdsbygge under pandemin. Men vilka skatter som i slutändan blir tillfälliga eller permanenta är något vi kommer att behöva utvärdera löpande.

Vi kommer att föreslå följande i vår skuggbudget:

1 Vi vill införa en ”välfärdsskatt” som ska öronmärkas till sjukvård och äldreomsorg. Vi föreslår att värnskatten återinförs från inkomster över 62 000 kronor per månad. Därutöver lägger vi på ytterligare 5 procentenheter, den extra ”välfärdsskatten”, på inkomster över 85 000 kronor. Den ger totalt 3,6 miljarder i ökade skatteintäkter. Tillsammans med den återinförda värnskatten blir det 10,1 miljarder mer i intäkter till nästa år.

2 Vi vill sänka brytpunkten för statlig inkomstskatt, från cirka 44 000 kronor per månad nästa år till 42 000. Det ger 8,6 miljarder i ökade skatteintäkter.

3 Vi föreslår en ny progressiv förmögenhetsskatt. Där vårt ursprungliga förslag ligger fast med 1,5 procent på nettoförmögenheter mellan 6–10 miljoner kronor, men där vi föreslår en ny högre skattesats för nettoförmögenheter mellan 10–20 miljoner på 2 procent, och 5 procent på nettoförmögenheter som överstiger 20 miljoner. Sammantaget beräknas skatten inbringa 10,7 miljarder kronor.

4 En större progressivitet i kapitalbeskattningen än vad vi tidigare föreslagit. Vår utgångspunkt är att vanliga människor med pensionssparande i fonder eller liknande inte ska beröras utan enbart de med absolut högst avkastning. Vi kommer att återkomma med en mer exakt utformning och beräknad statlig inkomst från den senare i höst. Men då kapitalinkomsterna vuxit kraftigt framför allt i de högre inkomstskikten bör den ge en rejäl inkomst till statskassan och välfärdens finansiering.

5 Dessutom kommer vi att återkomma med en mer progressiv fastighetsskatt där utgångspunkten är att de allra flesta betalar som i dag, men fastigheter med höga taxeringsvärden beskattas ytterligare.

Andra skattehöjningar behöver vi vänta med eftersom många företag har haft det svårt i krisen, som till exempel höjd restaurangmoms och bolagsskatt. Men samtidigt kommer vi att föreslå att klyftan i beskattning mellan den som har turen att vara frisk och att ha jobbet kvar, och den som har oturen att förlora jobbet eller bli sjuk, tas bort helt redan nästa år. I stället för att den ska trappas ner över flera år som vi tidigare föreslagit. En sådan skattesänkning är rätt ur ett rättviseperspektiv, men det är också en viktig konjunkturåtgärd då människor med låga inkomster, som sjuka och arbetslösa, ofta har eftersatt konsumtionsbehov.

Vänsterpartiets mål är full sysselsättning. Politiken måste inriktas på att skapa fler och bättre jobb. Vi har ett stort antal bristyrken, inte minst inom välfärden. Statens investeringar måste kraftigt öka,

arbetslösheten pressas ned och samhället behöver genomgå en grön omställning. Genom att kraftsamla för att ställa om samhället mot en mer hållbar riktning skapas samtidigt mängder av nya arbetstillfällen då ny infrastruktur behöver byggas, resandet gå i mer hållbar riktning, bostäder byggas, elnätet byggas ut, landsbygdens service och infrastruktur förbättras och livsmedelsförsörjningen säkras och göras mer hållbar.

Vänsterpartiets ekonomiska politik skulle göra skillnad för vanligt folk. Med vår skattepolitik visar vi vilken väg vi tycker att samhället ska gå, en välfärdens och jämlikhetens väg, ett tryggt samhällsbygge där människors behov sätts i centrum.

Ett Sverige där alla får plats, inte bara de rikaste.

Ulla Andersson (V), ekonomisk-politisk talesperson "

Kommentar: Observera påminnelserna i kapitel 1,

Sven-Eric Liedman 7 september 2020 " Det enda heliga i dagens värld är egendomen

DN MÅNDAG 7 SEPTEMBER 2020

Det sensationella med ekonomen Thomas Piketty är hans långa historiska perspektiv. Han vandrar obesvärat genom århundradena – och framhåller att dagens svindlande klyftor påminner om 1900- talets början. Sven-Eric Liedman läser ”Kapitalet och ideologin”.

Thomas Piketty
”Kapitalet och ideologin”
Övers. Öyvind Vågen, Monidal förlag, 1 165 sidor

Thomas Piketty är ett fenomen. Hans bok ”Kapitalet i det tjugoförsta århundradet” från 2013 framstår i efterhand som en vattendelare.

Märkligt nog slog denne fransman igenom framför allt i USA. Medan han själv förblivit Paris trogen har andra franska ekonomer som delar hans grundsyn nu etablerat sig vid centrala amerikanska universitet och blivit mycket inflytelserika.

Efter Piketty blev det lättare att angripa den ekonomiska ordning som vuxit fram sedan 1970-talets slut. Strömlinjeformade ekonomer hade länge lyckats övertyga tongivande opinionsbildare och politiker om att utvecklingen var helt enligt naturens ordning. Alla hade glädje av att miljardärerna blev fler. Det var också ofrånkomligt att den gamla

välutbildade medelklassen fick det sämre, liksom att det växte fram jobb så tillfälliga och så illa betalda att ingen kunde leva ett rimligt liv på dem.

Piketty talade om den ”konservativa anglosaxiska revolutionen”, och det är en beteckning som borde bli gängse. Det är verkligen en revolution som förändrat världen på djupet. Men det är viktigt att komma ihåg att den hänger nära samman med en annan revolution, den digitala. Utan datorerna hade ekonomin inte kunnat fungera som den gör, med blixtsnabb kommunikation och lika blixtsnabba beslut om köp och försäljning. Världen har upplevt en globalisering långt mer genomgripande än den som avbröts av första världskriget.

Pikettys betydelse ligger inte i att hans ekonomiska teori är originell.

Visst står han närmare Keynes än Friedman eller Hayek, och han har en klockarkärlek till Marx; men det sensationella är hans långa historiska perspektiv. Medan den svenske eller amerikanske genomsnittsekonomen har ett minne som sträcker sig tillbaka till finanskrisen 2007-08 vandrar Piketty obesvärat genom århundradena, och han har en överskuggande tes: utvecklingen i dag påminner om den som rådde årtiondena före första världskriget. Även då var de ekonomiska klyftorna svindlande, och även då samlades förmögenheterna på allt färre händer. Även då var den säkraste vägen till rikedom att ärva den.

Detta är en avgörande tankefigur inte bara i ”Kapitalet i det tjugoförsta århundradet” utan också i Pikettys andra storverk, ”Kapitalet och ideologin”, som kom på franska 2019 och som nu översätts till mängder av språk. Myndigheter i Kina vill censurera utgivningen och få bort avslöjandet om den skriande ojämlikheten i landet. Piketty säger nej.

Den svenska översättningen förligger nu (från engelska!) av Öyvind Vågen (Mondial). Samma botemedel rekommenderas som i förra boken: kraftigt progressiva skatter på förmögenheter och arv av det slag som genomfördes i synnerhet efter andra världskriget i många länder och inte minst i USA. Den kuren var en bidragande orsak till den exempellösa ekonomiska och sociala utvecklingen fram till 1970-talets kriser.

Men hur skulle man enligt Piketty kunna återskapa ett sådant skattesystem när motståndarna till det är så mäktiga? Det är huvudfrågan i den nya boken.

För att komma dit tar han åter ett stort grepp på historien. Den nya boken är ännu mer omfattande än den förra; den svenska översättningen är på 1 165 sidor. Ett långt kapitel handlar om ojämlikheten i det förflutna, ett annat om slaveri och kolonialism. Här har Piketty samlat ett väldigt material från hela klotet. Ojämlika samhällen är normalt tredelade, med prästerskap, adel och alla de övriga som buntas ihop i det tredje ståndet.

Under 1800- och 1900-talen sker en genomgripande förändring till vad Piketty kallar ägarsamhällen (sociétés de propriétaires). Det är borgerlighetens stora tid. Dess definitiva genombrott är förstås franska revolutionen från 1789, men då har Storbritannien redan hunnit en gott stycke på samma väg. Egendom blev något på samma gång djupt personligt och närmast heligt. Det var inte bara den egna kroppen och de egna tankarna som uteslutande var individens. Det var också frukterna av hennes initiativkraft.

Den tanken är inte bara central för många hjältar i Honoré de Balzacs romaner från 1800-talets första hälft som Piketty så gärna hänvisar till.

Den är lika uppslukande för dagens borgerliga politiker.

De som saknar egendom är beklagansvärda men har ytterst sig själva att skylla.

Ett viktigt kapitel i Pikettys nya bok handlar om det omvälvande 1900-talet. Det börjar med ”la belle époque” då livet var ljuvt för de rika – och slit och fattigdom för de flesta. Första världskriget förstör oändligt mycket, och inte ens de stora förmögenheterna skonas. På 1920-talet sker en viss återhämtning som avbryts av 30-talets stora kriser och andra världskrigets gränslösa förstörelse. Ur ruinerna reser sig ett nytt samhälle, jämlikare än något annat. Detta samhälle håller stånd fram till den ”konservativa anglosaxiska revolution” som vi fortfarande lever under.

Med sitt globala perspektiv väljer Piketty genomgående ett antal stora länder vars utveckling han följer. Det är Kina, Indien, USA, Ryssland, Tyskland, Storbritannien och förstås hans eget Frankrike. Men det finns också ett litet land som han ägnar särskild uppmärksamhet, och det är Sverige.

Det är inte riktigt den vanliga Sverigebilden vi får. Sverige är extremernas land.

Ännu vid sekelskiftet 1900-talet hade ett fåtal svenska väldiga förmögenheter medan den stora majoriteten levde i fattigdom.

Skillnaderna var också svindlande när det gällde politiskt inflytande. Med den graderade röstskalan kunde en godsägare väga upp en hel by.

Genom vad Piketty kallar en ”folklig mobilisering” vände utvecklingen på ett unikt sätt. Vi fick ett ”i grunden egalitärt socialdemokratiskt samhälle”. Ägarideologin mötte ett kraftigt och effektivt motstånd. Sverige blev vad Timbro-högern kallar ”DDRSverige” (ack, dessa unga zeloter vet ingenting om DDR!).

Från 80-talet och framåt har förändringarna snabbt gått i motsatt riktning. Den konservativa anglosaxiska revolutionen har brutalt drabbat Sverige. Ojämlikheten ökar snabbare än i något annat OECD-land, låt vara från en låg nivå. Piketty skriver ingenting om detta. Sverige är inte något undantag längre.

Möjligen skulle man kunna säga att Sverige i ett avseende avviker från det mönster som Piketty klarlägger i USA och Frankrike. Här kan man urskilja två eliter, å ena sidan vad Piketty kallar brahminerna med en hög humanistisk-samhällsvetenskaplig utbildning, å andra sidan den merkantila högern som består av de högavlönade och förmögna.

Brahminerna väljer de politiska partierna åt vänster, de rika partierna åt höger. Tidigare har vänsterpartierna främst varit arbetarklassens och de lågavlönades val, medan de flesta med längre utbildning röstat borgerligt. Den nya ordningen innebär att allt fler lågavlönade känner sig hemlösa i det politiska landskapet och därför söker sig till nya alternativ som de båda eliterna avfärdar som populistiska.

I USA har demokraterna allt tydligare blivit ett parti som domineras av brahminer och republikerna de besuttnas alternativ. Kampen om ”de andra” har hårdnat. Trumps trumf är att han inte bara dragit miljardärerna utan också det missnöjda (vita) folket med sig. I Frankrike är

utvecklingen likartad, medan Sverige ännu inte uppvisar ett så tydligt mönster. Det kan bero på att brahminerna har en svagare ställning här än i USA och framför allt Frankrike.

Men vad kan man göra åt dagens skenande ojämlikhet?

Pikettys hopp står till ideologin. I avslutningen parafraserar han ”Det kommunistiska manifestet” och skriver att alla samhällens historia är ”historien om den ideologiska kampen och strävan efter rättvisa”. Det kan man förvisso säga, men frågan är vad som är möjligt att driva igenom för förändringar i ett visst historiskt skede.

Piketty hävdar att dagens system inte bara präglas av kapitalism utan också av proprietarismen eller ägarideologin. Den är äldre än kapitalismen och utgör ett arkaiskt inslag i all vår hypermodernitet.

Egendomen betraktas som helig. Den är det enda heliga i en värld där allt blivit varor.

Piketty hoppas att den heliga egendomen ska sättas i fråga av människor som fått nog av samtidens elände. Så kan det säkert vara; inte minst i USA växer massrörelser snabbt fram som vill upprätta en annan rättvisa. Men frågan är: hur skapar man en solid grundval för en verklig samhällsförändring? Hänger inte ideologin intimt samman med samhället i övrigt? Om den ska förverkligas måste den kunna sätta makt bakom sina aldrig så berättigade önskemål.

Det är nog en lång väg dit – men säkert inte utsiktslös.

Sven-Eric Liedman "
"Läs en intervju med Thomas Piketty på dn.se/ekonomi "

Sven Wimnell 26 september 2020: Välfärden. Sveriges och världens historia. Mänskliga verksamheter. Statsbudgeten, riksdagsdebatt och kommentarer. Debattartiklar 15- 25 september. Utrikes och inrikes artiklar 15-20 september.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzp.pdf

Innehåll:

Sida	
4	**Kapitel 1: Välfärden. Sveriges och världens historia. Mänskliga verksamheter. Statsbudgeten, riksdagsdebatt och kommentarer.**
5	Välfärden får ytterligare 30 miljarder nästa år
8	Sveriges kungalängd
11	Riksdagens historia
14	Regeringskansliet genom tiderna
28	Så betalade Sverige inte av sin statsskuld
36	Sveriges historia
40	Vänstervåg. Högervåg.

44 Svensk politik 1889- 2014.

46 Sveriges regeringar under 100 år

48 Makthavare i världen efter andra världskriget.

50 Världskarta

51 Världshistorien på nio sidor

59 Innehållet i:Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
'

60 Efter sekler av acceleration – nu måste människan sakta ner

63 Så bidrog ingenjörerna till den svenska framgången

65 Sverige från franska revolutionen 1789 fram till slutet av 1970-talet

68 Det är nu vi väljer hur Sverige ska se ut efter pandemin

71 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

71 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

75 Utvecklingens krafter.

76 Systemet för mänskliga verksamheter.

79 Den fundamentala påverkanskedjan

81 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

83 Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

89 Innehållet i:Sven Wimnell 15 september 2020: Riksdagens öppnande. Kungen, regeringsförklaring, partiledardebatt. politik 8-14 september. Debattartiklar. Utrikes och inrikes artiklar 4-14 september. Utredningar om politik sedan början av mars 2020.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzo.pdf

90 Politikområden för politiken 1 oktober 2019
Regeringens ministerområden.

92 Budgetpropositionen för 2021: Jobba Sverige ur krisen tillsammans Publicerad 21 september 2020. Prop. 2020/21:1

94 Budgeten för 2021 på fem minuter

95 Ur budgeten: Finansplanen.

96 Riksdagens snabbprotokoll 2020/21:11 den 21 september 2020
96 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

145 Några DN-artiklar med anknytning till statsbudgeten.

229 **Kapitel 2: Debattartiklar i DN 15-25 september 2020**

254 **Kapitel 3: Utrikes och inrikes DN-artiklar 15 - 20 september 2020**

255 **Utrikes DN-artiklar 15- 20 september 2020**

552-1099 **Inrikes DN-artiklar 15-20 september 2020**

”Välfärden får ytterligare 30 miljarder nästa år”

DN MÅNDAG 21 SEPTEMBER 2020

"DN. DEBATT 200921
Under våren fick kommunsektorn besked om ett permanent tillskott på 12,5 miljarder kronor från och med nästa år. Därutöver föreslår regeringen nu närmare 30 miljarder kronor till välfärden nästa år, varav 10 miljarder i allmänna statsbidrag, skriver Magdalena Andersson (S) och Per Bolund (MP).

Nu följer vi upp vårens historiska krispaket med en kraftfull grön ekonomisk återstart för Sverige. Genom att investera i en snabbare klimatomställning och en starkare välfärd stimuleras ekonomin så att människor snabbt kommer tillbaka i arbete igen. Vi ska jobba Sverige ur krisen tillsammans och bygga Sverige mer hållbart än före pandemin.

När regeringen överlämnar budgetpropositionen för 2021 till riksdagen sker det i ett historiskt allvarligt läge. Hela vårt samhälle har under våren kraftsamlat för att begränsa spridningen av covid-19 och dess konsekvenser, men trots det har pandemin drabbat Sverige hårt. Var och en som har mist livet är en tragedi och i pandemins spår har en kraftig ekonomiska nedgång drabbat såväl Sverige som vår omvärld med snabbt stigande arbetslöshet som följd.

Sedan virusutbrottet har regeringen och riksdagen vidtagit historiska krisåtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Det var möjligt tack vare att regeringen sparade under de goda åren så att Sverige kunde gå in i krisen med den lägsta statsskulden sedan 1977. Nu tar vi nästa steg och föreslår reformer på över 105 miljarder kronor nästa år och över 85 miljarder kronor 2022.

En statlig grön kreditgaranti på 50 miljarder kronor under de tre kommande åren införs för att möjliggöra större investeringar för minskade utsläpp. Klimatklivet förstärks och förlängs och ett grönt avdrag införs för installation av solceller, energilagring och laddningspunkter. Solcellsstödet förlängs och energiskatten sänks på bland annat egenproducerad solel. Nya medel avsätts för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus.

Transportsektorns utsläpp ska fortsätta att minska genom investeringar för att elektrifiera tunga vägtransporter och öka järnvägens konkurrenskraft. Miljöstyrningen inom bonus malus-systemet förstärks och inblandningen av förnybara drivmedel inom reduktionsplikten höjs successivt. Industriklivet förstärks och breddas till bland annat biodrivmedelsproduktion och batteritillverkning. Fler gröna naturnära jobb skapas och nya satsningar görs på skötsel av skyddad natur.

Sverige ska vara en ledande forsknings- och innovationsnation och svenska företag ska ligga i frontlinjen av den internationella teknikutvecklingen. FoU-avdraget förstärks och skattelättnaden för experter utvidgas. Universitet och högskolor får en extra förstärkning redan nästa år.

En skattereduktion som minskar företagens kostnader för tidigarelagda investeringar införs för att stimulera nya jobb. För att motverka att bostadsbyggandet minskar under pandemin förstärks investeringsstödet för hyresbostäder och studentbostäder. Möjligheterna att bo och verka i hela landet förbättras med ett kraftfullt landsbygdsprogram,

utbyggt bredband och mer vägunderhåll. Ett särskilt stöd införs för kollektivtrafiken.

Den ekonomiska nedgången har slagit hårt mot kommuner och regioner. Trots de senaste årens stora ekonomiska tillskott har pandemin inneburit minskade kommunalskatteintäkter och därför krävs statligt stöd för att undvika besparingar och massuppsägningar inom vård, skola och omsorg. Under våren fick kommunsektorn besked om ett permanent tillskott på 12,5 miljarder kronor från och med nästa år. Därutöver föreslår regeringen närmare 30 miljarder kronor till välfärden nästa år, varav 10 miljarder i allmänna statsbidrag.

Sveriges äldre förtjänar en trygg äldreomsorg och därför skjuter regeringen till fyra miljarder kronor per år på fler kunniga medarbetare som har en god arbetsmiljö. Äldreomsorgslyftet utökas för att fler ska utbilda sig till undersköterska eller vårdbiträde. En återhämtningsbonus som möjliggör nya arbetstidsmodeller, till exempel kortare arbetstid, införs i vård och omsorg.

Sveriges sjukvård och äldreomsorg har prövats hårt. Många medarbetare har gjort stora uppoffringar för att vårda drabbade och begränsa smittspridning. En vårdskuld har byggts upp där många patienter har fått planerad vård senarelagd. Sjukvården får därför nya ekonomiska tillskott.

Arbetet för en jämlik kunskapsskola förstärks med fler insatser som främjar likvärdighet och kunskapsutveckling, mer stöd för lovundervisning och läxhjälp samt fler insatser för ett attraktivare läraryrke.

Regeringen föreslår ett stimulansstöd för att stödja återstart av kulturaktiviteter och stärka det civila samhället i hela landet. Ett institut för mänskliga rättigheter ska inrättas.

Utöver omfattande investeringar stärks även hushållens ekonomi som en del av återstarten. Skatten sänks för bland annat pensionärer så att den kvarvarande skatteklyftan försvinner helt den 1 januari 2023. Ett pensionstillägg införs för pensionärer som jobbat hela livet men ändå har låg pension.

Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Miljöskatter höjs, vilket kompenseras med sänkt skatt på inkomster från såväl arbete och pension som andra socialförsäkringsförmåner.

Brotten och dess orsaker ska bekämpas med full kraft. Arbetet med att anställa 10 000 fler polisanställda fortsätter. För att intensifiera arbetet mot gängbrottsligheten kompletteras Polismyndighetens anslagshöjning på två miljarder kronor med nya åtgärder. En särskild satsning görs på socioekonomiskt utsatta områden för att bland annat förebygga rekryteringen av unga till kriminalitet. Nya åtgärder vidtas mot missbruk av statliga ersättningar och felaktig folkbokföring. Pandemin har visat att samhällets krisberedskap måste höjas.

Civilförsvaret förstärks kraftigt. Samtidigt fortsätter utbyggnaden av det militära försvaret.

Förslagen i budgetpropositionen väntas stimulera tillväxten och sysselsättningen kraftigt de närmaste åren. Forskningen visar att finanspolitiken i nuvarande läge är särskilt effektiv för att snabbt öka tillväxten och sysselsättningen. Inte minst gäller det ökad offentlig

konsumtion, offentliga investeringar samt stärkt köpkraft för hushåll med lägre inkomster.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

Magdalena Andersson (S), finansminister
Per Bolund (MP), biträdande finansminister "

"Ledare: Inte en budget för alla, utan för varje deltagande parti

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Ett problem med den påkostade eurokampanjen 2003, har det konstaterats i efterhand, var att det fanns pengar till allting och att dåliga idéer därför inte stoppades. Dela ut bananer för euron? Absolut! Skicka tio taggade kampanjare till en liten skärgårds-fest? Blås på! Moderata ungdomsförbundet vill gå omkring med en strutsdräkt i Almedalen för att få folk att tycka om EMU? Visst, kör!

Den budget som förhandlats fram av regeringen, Centern och Liberalerna lider av samma problem. Coronakrisen – och behovet att stimulera ekonomin – har skapat en situation där ingen har behövt säga stopp med hänvisning till brist på resurser.
Och det märks, tyvärr.

Alla partier sade sig på måndagen vara vinnare. Delar av budgeten investeras klokt nog i infrastruktur och i framtida fossilfri industriproduktion. På samma sätt har nödvändiga investeringar i välfärden gjorts. Men mycket spenderas på tillfälliga åtgärder som snabbt kan rullas ut. Och detta alldeles oavsett om de är effektiva eller inte – illustrerat av den sänkning av ungas arbetsgivaravgifter som till stora kostnader skapar ett fåtal nya anställningsmöjligheter.

Till detta kommer den politiska situationen. I svensk politik finns en omvittnad förmåga att samarbeta kring långsiktiga beslut, inte minst på det ekonomiska området. Möjligheterna att i dag spendera för att få

fart på ekonomin beror på det ramverk för långsiktiga beslut och budgetansvar som infördes på 1990-talet.

Både den nuvarande regeringen och partierna som utmanar den är dock dåligt rustade att förvalta detta arv. Januaripartierna har förenats för att mandatfördelningen inte skapar bättre alternativ, och även om partierna kan förstå varandra på många områden så drivs de av olika agendor. Olikheterna skulle bli än mer påtagliga vid ett samarbete mellan Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Även det skulle skapa incitament att med miljarder motivera sina nya relationer för de ombytliga väljarna.

Sådana koalitioner har sin sämsta stund i tider av ekonomiskt lättsinne. Då blir alla intresserade av sitt, och ingen har råd att se till helheten och driva igenom impopulära beslut. Att inte försvaret får tillräckligt med pengar ens med dagens unikt vida budgetram illustrerar i sig bristen på långsiktigt ansvarstagande. Och det är jättebra att inkomstskatter sänks, men vem vågar yppa ordet fastighetsskatt? Var är de jobbiga, men nödvändiga besluten?

Många åtgärder i budgeten tycks ha drivits igenom med större hänsyn till partiernas konjunktur än ekonomins. Det är ingen tillfällighet att både a-kassehöjningar och skattesänkningar tar sikte på valåret 2022.

Prognoserna för ekonomin är förvisso osäkra, men det slår åt båda håll. Skulle krisen förvärras av en ny virusspridning lär vi ha än större anledning att ångra dagens dåligt genomtänkta stimulansförslag. Statsbudgeten är inte en budget för alla så mycket som en budget för vart och ett av partierna. Det kan bli kostsamt, inte minst i termer av förtroendekapital.
DN 22/9 2020 "

" Ewa Stenberg: Budgetutrymmet är så stort att alla ser ut som vinnare

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Staten lånar till ett historisk stort krispaket – 105 miljarder kronor. Nästan en tredjedel är skattesänkningar, i strid med S vallöften. Ändå får budgeten ”ett socialdemokratiskt hjärta att ta ett glädjeskutt”, enligt finansministern. Hur går det ihop?

På måndagsmorgonen presenterade en glad finansminister Magdalena Andersson (S) en rekordtjock budget. Hon berättade att presentationen av den skulle ta en timme. ”Njut!”, manade finansministern och satte i gång att redovisa alla förslagen.

När skattesänkningarna, a-kassan, utbildningen, klimatåtgärderna och det andra var avklarat visade hon ett färggrant stapeldiagram över hur olika inkomstgrupper gynnas av 105-miljarderssatsningen.

Trots att regeringen lägger förslag som Socialdemokraterna har tillbringat två valrörelser med att häckla, har de lyckats forma om och komplettera de kritiserade skattesänkningarna. Nu gynnar budgeten som helhet låg- och medelinkomsttagare.

Det var detta som fick finansminister Anderssons hjärta att ta ett glädjeskutt. ”Det här är faktiskt sossepolitik när det är som allra bäst”, sade hon.

Socialdemokraterna skällde hela valrörelsen 2014 på den sänkning av arbetsgivareavgifter för unga som regeringen Reinfeldt genomförde. Enligt S var det en ineffektiv stimulans som inte gav några nya jobb att tala om.

Den var dåligt använda skattepengar, menade Magdalena Andersson då. Nu genomför hon precis samma förslag, också denna gång på initiativ av Centerpartiet. Magdalena Andersson vill inte svara på frågan om hur många jobb arbetsgivareavgiftssänkningen kan tänkas skapa denna gång.

Den senaste valrörelsen upprepade Socialdemokraterna att välfärd alltid ska gå före skattesänkningar. Nu använder man 30 miljarder kronor till just skattesänkningar. Vissa av dem är tillfälliga, men huvuddelen kommer att bestå och minska reformutrymmet framöver.

Det blir alltså mindre pengar över till välfärden, trots att andelen unga och barn ökar i befolkningen.

Ändå börjar Socialdemokraterna hitta ett sätt att inlemma de liberala förslagen i sin politik. Och det syns hur mittenpolitik skapas mellan C, L , S och MP på vissa områden.

Socialdemokraterna har smält om jobbskatteavdraget, som Liberalerna förhandlat in i budgeten. Det ger nu mer utdelning längre ner i inkomstskalan än under den borgerliga regeringen Reinfeldt. Efter ett par år ersätts det med ett skatteavdrag som inte bara ska gälla löntagare utan också pensionärer, arbetslösa och sjukskrivna.

Finansministerns varma hjärta kan förstås också förstås som att hon är glad över att budgetförhandlingen gick i hamn och att regeringsunderlaget består. Det har funnits stora motsättningar mellan partierna. Centern och Liberalerna har länge förespråkat en arbetslinje med återgång till en lägre a-kassa och lägre sjukförsäkring. Det ökar drivkrafterna för människor att söka arbete, med deras synsätt. Nu lägger regeringen ungefär fem miljarder kronor per år under de kommande två åren på högre ersättning till de arbetslösa. Också det slopade karensavdraget för första sjukdagen blir kvar en tid.

Men också här finns möjligheter för en kompromisslinje. Magdalena Andersson talade om den nya arbetslinjen, med satsningar på utbildning och en mer generös ersättning i a-kassan än den som gällde före coronakrisen.

Förhandlingarna om försvaret var mycket svåra. Januaripartierna var sinsemellan oense och nu är de inte beredda att gå Moderaterna och Kristdemokraterna till mötes. Sverige ser alltså inte ut att få ett nytt, brett förankrat försvarsbeslut, trots att omvärldsläget är det sämsta sedan Berlinmuren föll. Det som finns är en mittenuppgörelse också om försvaret.

Regeringen och deras samarbetspartier planerar att fortsätta låna till stimulanser fram till och med valåret 2022.

Den djupa ekonomiska krisen har fått alla svenska politiska partier att göra helt om när det gäller budgetdisciplin.

Inget parti vill finansiera sina reformer helt med besparingar eller skatteökningar. Det minskar förstås påfrestningarna på januari-samarbetet. Budgetutrymmet är så stort att alla kan utropa sig till vinnare. Magdalena Andersson kan tala sossepolitik när det är som bäst och Annie Lööf kallar budgeten ”klassisk liberal, borgerlig politik”.
Nu är det inte pengar, utan principer som blir stridsfrågor. Januaripartierna har några sådana sammandrabbningar framför sig. Den första kommer att handla om arbetsrätten. Om inte arbetsmarknadens parter kommer överens om ett avtal som lyfter bort frågan hotar den att bli uppslitande. Och då hjälper inte den hjärtevärmande borgerliga sossebudgeten.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

" Miljardsatsning på jobb och omställning

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Skattesänkningar med 30 miljarder kronor och välfärdssatsningar med ungefär lika mycket. Det är huvudpunkterna när regeringen nu lägger fram sin rekordstora höstbudget.

Med satsningar på sammanlagt 105 miljarder kronor är det en historiskt stor budget som i coronakrisens spår förhandlats fram mellan regeringspartierna och samarbetspartierna Centern och Liberalerna.

Finansminister Magdalena Andersson menar att budgeten som helhet värmer hennes socialdemokratiska hjärta. Hon pekar på att budgeten fördelningspolitiskt ger mest till dem med lägre inkomster. Hon tillbakavisar också de analyser som på förhand pekat på att S har fått ge upp mycket i förhandlingarna med övriga partier.

– Det här är sossepolitik när det är som allra bäst, säger Magdalena Andersson.

Samtidigt innehåller budgeten skattesänkningar på sammanlagt cirka 30 miljarder kronor, något som knappast stått högst upp på finansministerns önskelista. Landets företag kan se fram mot rejäla skattesänkningar nästa år, och även privatpersoner kommer att få mer kvar i plånboken efter att S tvingats ge med sig om sänkta inkomstskatter.

– Fördelningsprofilen i den här budgeten har en väldigt socialdemokratisk prägel. Den ger mest till dem som har lägre inkomster och de som redan är rika får inte på samma sätt ta del av den här budgeten. Men det är klart att budgeten inte har exakt samma prägel som den skulle haft om det var bara en socialdemokratisk regering, säger Magdalena Andersson.

Samtidigt kommer kommuner och regioner att få rejäla tillskott under nästa år. Det handlar både om generella statsbidrag och en rad riktade satsningar på vård, skola och omsorg till en summa av 28 miljarder kronor under 2021.

Gemensamt för mycket av satsningarna i höstbudgeten är att de är av tillfällig karaktär. Cirka 75 miljarder av de totalt 105 miljarderna som budgeten omfattar gäller i första hand under 2021 och sträcker sig ibland in även över följande år. Det handlar alltså om akuta åtgärder för att bromsa effekterna av coronakrisen och innebär att ingen kan räkna med fler statsbudgetar i den här storleksordningen kommande år.

– När krisen är över ska vi tillbaka till överskott i statsfinanserna. Därför har vi lagt mycket av de här satsningarna tillfälligt. Sedan behöver vi följa utvecklingen, säger Magdalena Andersson.
Hon menar att höstens budget har en tydlig röd linje.

– Syftet är att vi ska jobba Sverige ur krisen. Bedömningen är att det här skapar 75 000 fler jobb.

I samband med budgetpresentationen lade finansministern fram ett S-märkt jobbpaket på sammanlagt elva miljarder kronor. Den största delen av pengarna går till att förlänga höjningen av a-kassan, som infördes som en krisåtgärd tidigare i år. Närmare sex miljarder blir kostnaden för att behålla den högre nivån i a-kassan under nästa år och ytterligare fem miljarder för 2022.

– Det är viktigt att människor inte ska behöva lämna hus och hem när man blir arbetslös utan kan koncentrera sig på att söka jobb, säger Magdalena Andersson.

Oppositionspartierna är inte oväntat kritiska till regeringens budgetförslag. Vänsterpartiets ekonomisk-politiska talesperson Ulla Andersson är till skillnad från finansministern missnöjd med fördelningen i regeringens budget.

– Regeringen har noll handlingskraft när det gäller att bekämpa den ekonomiska ojämlikheten. Det är någon form av beröringsskräck när det gäller att beskatta den ekonomiska eliten, säger Ulla Andersson som efterlyser betydligt högre pålagor på dem som har det allra bäst ställt.

Moderaternas Elisabeth Svantesson riktar i sin tur hård kritik mot bland annat förlängningen av a-kassehöjningen och rättspolitiken.
– Det är fyra partiers önskelistor. Det är inte vad Sverige behöver, säger Elisabeth Svantesson och fortsätter:

– Vi har presenterat rättspolitik som gör skillnad men pengar spelar också roll. Det är helt obegripligt hur man kan lägga en budget men inte skjuta till nya pengar till polisen eller åklagarmyndigheten. Det är helt obegripligt för mig, säger hon.

Sverigedemokraternas ekonomiskpolitiska talesperson Oscar Sjöstedt kritiserar att delar av tillskotten till kommuner och regioner bara är tillfälliga och försvinner efter ett par år.

– Vad ska de göra sedan då, börja sparka folk? Kommuner och regioner behöver kunna planera sina verksamheter, säger Oscar Sjöstedt.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se
Sebastian Orre
sebastian.orre@dn.se
Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

"Snabbguide. Sex saker du måste veta om budgeten

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

1 Vilka är de största satsningarna? Den enskilt största posten är 10 miljarder kronor i höjda generella statsbidrag till kommuner och regioner, inte minst för att kompensera för merkostnader och sämre intäkter under pandemin. Välfärden får även stora riktade tillskott, till äldreomsorgen, skolan och sjukvården. En stor del av budgetpengarna riktas till företagen i form av sänkta arbetsgivaravgifter för unga och nya skatteavdrag. Syftet är att näringslivet ska få hjälp att lyfta sig ur den lågkonjunktur som pandemin har orsakat. Skattesänkningar till såväl löntagare som pensionärer är en annan stor del, liksom satsningar på klimat och miljö. Pengar till kollektivtrafik och järnvägsunderhåll ska tillsammans med andra åtgärder minska utsläppen från transporter. Naturvården får också nya miljarder.

2 Kom finansministern med någon nyhet? Magdalena Andersson (S) hade sparat ett stort jobbpaket med S-prägel till måndagen. Här finns fortsatt höjd ersättning i a-kassan och utbildningsplatser för de som behöver omskolning i coronakrisens spår.

3 Kommer budgeten att märkas i hushållens plånböcker? Ja, en hel del budgetposter får effekter på svenskarnas privatekonomi.

Skattesänkningarna för såväl löntagare och pensionärer hör dit. Pensionärer med relativt sett låga inkomster får dessutom en höjning. Arbetslösa får fortsatt generösare villkor i a-kassa. Utökade avdrag för ruttjänster och nya avdrag för privatpersoners investeringar i grön teknik finns också med. Alkohol och tobak blir lite dyrare.

4 Varför rekordsumman 105 miljarder kronor? Pandemin har orsakat ett brutalt ras i svensk ekonomi, liksom i många andra länder. Genom att pumpa ut pengar i samhället hoppas regeringen och samarbetspartierna Centern och Liberalerna kunna starta om ekonomin. Det behövs. Enligt finansdepartementets beräkningar backar Sveriges BNP med 4,6 procent i år, arbetslösheten stiger till 9 procent och den offentliga sektorns sparande hamnar på minus 5,5 räknat i procent av BNP.

5 Hur har Sverige råd med detta? Sverige gick in i krisen med mycket starka offentliga finanser, bland de bästa i Europa. Skulden låg på historiskt låga 35 procent av BNP förra året. Trots utgifterna i budgeten beräknar finansdepartementet att skulden inte växer mer än till knappa 43 procent, vilket fortfarande är lågt i en internationell jämförelse. De goda statsfinanserna gör att Sverige kan låna pengar till låg ränta för att finansiera satsningarna. Sveriges gynnsamma läge beror till stor del på det strikta finanspolitiska ramverk som infördes efter 90-talskrisen och som skapat överskott i goda tider.

6 Hur ser prognosen ut för ekonomin framåt? Raset har bromsats upp. Så kan man beskriva finansdepartementets prognoser. Tillväxten skuttar upp rejält redan nästa år. Arbetslösheten stiger något även 2022 för att sedan vända neråt. Den offentliga sektorn går med underskott i tre år och hamnar på plus först 2023. Statsskulden toppar på 42,7 procent av BNP i år och sjunker därefter sakta. Det kommer dock att ta många år innan skulden når till ner till riktmärket på 35 procent, även kallat skuldankaret. Prognoserna är dock osäkra och många faktorer i omvärlden ligger utom Sveriges kontroll.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se

"Pensionärer och arbetslösa får mer kvar i plånboken

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Regeringens coronabudget påverkar privatekonomin för de flesta. Pensionärer med många arbetsår och låg pension får ett extra tillägg och alla som har inkomster får sänkt skatt. Här är en genomgång av plånboksförslagen.

Det mest utmärkande för plånboksförslagen i den här budgeten är att regeringen tillsammans med samarbetspartierna L och C inför en skattesänkning med koppling till coronakrisen. Coronabonusen är direkt riktad till personer med en månadsinkomst som ligger under 50 000 kronor.

Så här påverkas privatekonomin av höstens budget för 2021:

Lägre skatt för alla
Nästa år sänks inkomstkatten för alla med som mest 1 500 kronor per år. Förutom de som har arbetsinkomster gäller skattesänkningen pensionärer, arbetslösa, sjuka och föräldralediga. Sänkningen gäller från 2021.

Coronabonus
Alla som har arbetsinkomster ska få en skattereduktion 2021 och 2022 som kompensation för ökade utgifter under coronakrisen. Skattereduktionen ska ge mest till låg- och medelinkomsttagare och de som har en inkomst på 50 000 kronor i månaden eller mer får ingen reduktion alls.

Skatten för 2021 reduceras i slutet av året och märks när man får slutskattsedeln 2022. Under 2022 ska skattereduktionen finnas med i skattetabellerna.

Höjt och utökat rutavdrag
Taket för rut-avdraget ska höjas från 50 000 kronor per år till 75 000 kronor per år. Det ska också gå att få avdrag för fler tjänster än i dag.

Bland nyheterna finns transport av tvätt samt kostnaden för själva tvätten. Möblering av bostad liksom montering av möbler i hemmet ska bli avdragsgillt liksom transport av möbler till andrahandsmarknader och för magasinering. Det samma gäller tillsyn av fritidshus.

Höjt underhållsstöd
Ensamstående föräldrar ska få mer pengar från den 1 juni 2021. Underhållsstödet höjs med 100 kronor i månaden för barn som är yngre än 15 år och med 150 kronor i månaden för barn som är 15 år eller äldre.

Höjda skatter på alkohol och tobak
Regeringen vill höja skatterna på alkohol och tobak från 2023 men än är det inte klart hur stora höjningarna ska bli.

Inkomstpensionstillägg
Pensionärer med en pension på mellan 9 000 och 17 000 kronor i månaden får ett inkomstpensionstillägg. Inkomstgränserna gäller den pension som betalas ut av Pensionsmyndigheten och har sitt ursprung i arbete i minst 40 år.
Tillägget är som mest 600 kronor i månaden och trappas av ner till 25 kronor i månaden. Beloppen är före skatt och tillägget betalas ut från 65 års ålder.

Inkomstpensionstillägget ska inte påverka andra förmåner som garantipension, äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. Hemtjänstavgiften ska inte heller påverkas.

Tillägget ska börja betalas ut från den 1 september 2021 och det krävs ingen ansökan för att få det.

Sänkt skatt på pensionsinkomster
Regeringen vill avskaffa skatteskillnaden helt för alla som har pensionsinkomster och har fyllt minst 65 år vid det nya årets ingång. Skillnaden ska vara helt borta för alla den 1 januari 2023 .

Skattereduktion för gröna investeringar
Privatpersoner som investerar i grön teknik ska kunna få en skattereduktion på upp till 50 000 kronor om året för arbeten som utförs efter den 31 december 2020. Reduktionen gäller både arbets- och materialkostnader och blir 15 procent på solceller och 50 procent för lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter för elfordon.

Dyrare förmånsbil
Regeringen vill justera schablonen som används när man beräknar värdet av bilförmån så att förmånen bättre speglar kostnaden för att äga en bil privat. Hur detta ska gå till får vi veta senare i höst.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se

"Carl Johan von Seth: Krisbudgeten har ruckat politikens tankeramar

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Finansminister Magdalena Anderssons höstbudget är den största finanspolitiska satsningen i Sverige på decennier. DN:s ekonomiska kommentator Carl Johan von Seth svarar på tre frågor om den.

1 Vad är unikt med den nya budgeten?
Den nya höstbudgeten kommer att bli historisk främst för sin storlek. Här talar vi om ett reformpaket på över 100 miljarder kronor. Alltihop är lånade pengar. Underskotten i statens budget väntas nu bli de största på decennier.

Något liknande var egentligen aldrig aktuellt under finanskrisen. Tidigare regeringar har inte sett det som sin uppgift att sjösätta lånefinansierade stimulanser i den här skalan. Det har betraktats som ineffektivt och riskabelt. Att jämna ut konjunkturen har i stället varit Riksbankens jobb.

Men pandemikrisen har rubbat gamla tankeramar. Och finansminister Magdalena Andersson pekar på en förändrad verklighet. Riksbankens styrränta väntas ligga kring 0 procent flera år framöver. Den kan inte stimulera så mycket. Regeringen kan därför göra mer, enligt resonemanget. Och med en låg statsskuld, i en riktig lågkonjunktur, kan lånefinansierade stimulanser ha bra effekt, enligt de senaste tio årens forskning.

2 Kommer budgeten att hjälpa svensk ekonomi ur krisen?
Regeringen räknar med att stimulanserna kommer att leda till 2,3 procent högre svensk tillväxt nästa år. Det är en ganska stöddig kalkyl. Men den ligger faktiskt grovt sett i linje med de effekter som statliga Konjunkturinstitutet tidigare har räknat med.

Samtidigt finns en del frågetecken. Blir tajmningen i stimulanserna rätt? Flera av skattesänkningarna kommer ganska sent och den stora plånbokseffekten ligger två år framåt i tiden. En annan fråga är om alla pengar verkligen kan användas. Det är vanligt att regeringen avsätter stora summor för projekt som aldrig blir av.

En ytterligare aspekt är om åtgärderna ger någon långsiktig energi åt ekonomin. Många ekonomer hade nog gärna sett en högre ambitionsnivå när det gäller utbildning och omställning, till exempel.

3 Vad innebär det här för statens finanser?
Runt hälften av de 100 miljarderna är permanenta reformer, resten är tillfälliga satsningar. I takt med att stimulanserna löper ut räknar regeringen med att svensk ekonomi också återhämtar sig och att skatteintäkterna växer. Budgeten väntas vara tillbaka i balans framåt år 2023. Då har Sverige, enligt regeringens beräkning, en statsskuld som fortfarande ligger väldigt lågt i ett europeiskt perspektiv.

Men krisbudgeten innebär också att regeringen tar ett kliv ut i det okända. När partierna budgetförhandlar om ett år igen är det en valårsbudget det gäller. Att styra tillbaka mot balans i finanserna kan bli en större utmaning.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se "

"Miljarder satsas på nya Gripenplan samtidigt som de används allt mindre

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Hela 181 miljarder kronor ska satsas på att bygga svenska Gripenplan och ubåtar de närmaste tolv åren. Men samtidigt flyger stridsflygarna allt mindre och det saknas materiel för att utbilda de värnpliktiga. Det framgår av regeringens budget för nästa år.

För första gången redovisas öppet hur mycket skattebetalarna betalar för att utveckla och köpa svenskt stridsflyg och svenska ubåtar. Det sker sedan försvarsberedningen förra året kritiserat bristande transparens om vad dessa två prioriterade områden egentligen kostar.

I budgeten anger regeringen nu att det 2021 ska satsas 7 miljarder kronor på investeringar i stridsflyget, främst på det nya planet Gripen E som nu byggs hos Saab i Linköping.

De årliga summorna ökar sedan hela tiden fram till 2026 (då är nivån 11,5 miljarder). Därefter anges för åren 2027–2032 ytterligare 50 miljarder. När DN summerar alla siffrorna för stridsflyget blir summan 107,9 miljarder kronor.

I Malmö och Karlskrona utvecklar och bygger Saab den nya ubåten A 26 Blekinge. Ubåtsinvesteringarna kostar nästa år 3,9 miljarder kronor. Även här ökar kostnaderna stegvis till 2026 (då 7 miljarder). Åren 2027–32 tillkommer 41 miljarder och totalsumman för åren 2021–2032 blir 72,9 miljarder kronor.

Sammanlagt kostar stridsflyg och undervattensförmåga därmed 180,8 miljarder till och med 2032. Satsningarna har motiverats med att områdena är så kallade ”väsentliga säkerhetsintressen” där Sverige måste ha egen kompetens.

Det militära försvarets olika myndigheter har de senaste åren fått ökade anslag. För nästa år föreslås en ökning från cirka 58 miljarder kronor i år till 66 miljarder 2021. Av dem går cirka 20 miljarder till materiel och anläggningar.

Men samtidigt som staten investerar miljarder i framtida system så flyger Gripenplanen allt mindre:

”För Jas 39 har flygtidsproduktionen sjunkit för fjärde året i rad vilket Försvarsmakten uppger beror på bland annat att större tillsyner tagit längre tid än planerat”, skriver regeringen.

Efter Rysslands annektering av Krim 2014 ökade flygtiden för Gripen till toppnoteringen 11 287 flygtimmar år 2015. Men sedan dess har flygtiden dalat och hamnade 2019 på endast 9 624 timmar.

Förutom att planen står på verkstäderna, så har Flygvapnet vakanser bland personalen. Därför har man ”tvingats prioritera insatsverksamhet och utbildning före förmågeutveckling”, skriver regeringen. I klartext: stridsflyget hinner inte öva tillräckligt på sina stridsuppgifter.

Samtliga Flygvapnets flygplanstyper flög 2019 mindre än 2018 – med ett undantag: radarspaningsplanet S 100D/ASC 890 som varit flitigt i luften i ett allt sämre säkerhetsläge. Den nya helikopter 14 som fortfarande levereras och dras med höga driftskostnader flygs alltmer sällan: 1 025 timmar år 2019 mot 1 454 år 2018.

Det råder obalans i Försvarsmakten, vilket både försvarsberedningen och överbefälhavaren påpekat. Trots förbättringar saknas utrustning när de 4 500 värnpliktiga ska utbildas.

”Det finns fortsatt brister vad gäller tillgång till materiel för att bland annat kunna genomföra grundutbildning med värnplikt parallellt med att de stående förbanden utbildar och övar vilket påverkar både förbandsutvecklingen och förbandsproduktionen”, konstaterar regeringen.

I armén räcker inte lastbilar, stridsfordon och stridsvagnar till. Orsaken är att fordonen är gamla med låg tillgänglighet eller håller på att renoveras. Marinen har lyckats öka gångtiden för sina fartyg, men övningarna begränsas av brist på reservdelar ”för ålderstigen materiel”.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

" Företagare: Sänkta avgifter gör att vi har råd att anställa unga

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Regeringen aviserar sänkta arbetsgivaravgifter för unga.
– Det gör att det går att anställa och vidareutbilda unga, säger Olle Persson, vd i företaget Allt i plåt. – För oss gör det inte någon stor skillnad, säger Fredrik Zöögling, vd på Profilgruppen.

Sänkta avgifter och sänkt arbetsgivaravgift för unga är regeringens recept i budgeten för att få fart på näringslivet och minska arbetslösheten.

I den småländska orten Åseda finns flera små och mellanstora företag som drabbats på olika sätt och reaktionerna på de sänkta arbetsgivaravgifterna är blandade, men mest positiva.

Företaget Allt i Plåt, med cirka 130 anställda, tillverkar bland annat hytter till yrkesfordon, färdtjänstbilar eller ambulanser.
– Coronan slog mot taxinäringen och flera andra beställningar minskade så vi har tappat cirka 15 procent av årsomsättningen.

Märkligt nog har vi behållit beställningar från flygplatser. Eftersom flyget är parkerat behöver flygplatserna våra dragfordon för att flytta flygplanen på marken, säger Olle Persson, vd på Allt i Plåt.

– Sänkt arbetsgivaravgift för unga har vi haft förut, det gör att vi kan anställa och har råd att vidareutbilda unga. Förra gången det infördes anställde vi flera. Och trots att vi nu har haft lägre omsättning och tagit

del av permitteringsstöd så har vi investerat flera miljoner i nya verktyg, säger Olle Persson.

Ett annat företag i Åseda som drabbats av konjunkturen är Spaljisten, vars 150 anställda och 60 robotar årligen producerar fem miljoner platta paket för bland andra ett stort internationellt möbelföretag.

Under mars, april och maj gick omsättningen ner med 50 procent. Vd:n Florim Albborn visar en av de hundra meter långa produktionslinjerna. En fläkt i taket sprider ut en fuktdimma för att luftfuktigheten ska vara konstant.

– Limmet i spånskivorna kräver en viss luftfuktighet.

Florim Albborn hade helst sett lägre arbetsavgivaravgift för alla.
– Det är bättre att göra det billigt att anställa och lägga skatt på annat. Men den sänkta avgiften för unga är välkommen. Vi har målet att fördubbla vår kapacitet i produktionen och vi bygger nu en ny industrilokal för 6 500 kvadratmeter som förväntas blir klar våren 2021 och då kommer vi också att anställa fler, säger Florim Albborn.

På Anebyhusgruppen, som har en omsättning på 700 miljoner kronor är det full fart. På årsbasis har företaget med drygt 200 anställda ökat omsättningen med tio procent.

– Vårt svåra år var 2018, då gjorde vi förlust, men i år räknar vi med en omsättning på 770 miljoner och en högre vinst. Folk har fortsatt att köpa och bygga hus, säger Niklas Lundin, vd på Anebyhusgruppen.

– För oss kommer sänkningen av arbetsgivaravgift att spara pengar direkt och det kommer nog också att påverka våra nyanställningar. Just nu är 16 anställda i den åldersgruppen, fortsätter Niklas Lundin.

Störst arbetsgivare i Åseda är Profilgruppen som tillverkar olika produkter i aluminium och som har närmare 500 anställda.

– För oss är nog inte den sänkta arbetsgivaravgiften avgörande. Det är inte en obetydlig utgift för oss men det viktiga är att det är någon som vill jobba här som vi ser talang i, säger Fredrik Zöögling, vd på Profilgruppen.

Anders Forsström
anders.forsstrom@dn.se "

"Viss ljusning på arbetsmarknaden

DN TISDAG 22 SEPTEMBER 2020

Läget på arbetsmarknaden har förbättrats något och arbetslösheten har nu minskat till 9,0 procent. Samtidigt har mer än 100 000 varslats sedan coronapandemins utbrott.

Arbetsförmedlingens nya siffror visar på en liten förändring när det gäller arbetslösheten.

Från att ha legat kring 9,2 procent sedan mitten av juli har den nu tickat ned något, 0,1 procentenheter, sedan veckan dessförinnan.

– Det tyder på att det finns en viss ljusning på arbetsmarknaden. Det är nu ungefär lika många som skriver in sig som också lämnar för arbete, säger Annika Sundén, analyschef på Arbetsförmedlingen.

Den gångna veckan varslades 1 913 personer om uppsägning vilket gör att det nu är totalt 100 849 personer som varslats sedan början av mars. Under veckan skrev 9 135 personer in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

– Vi hade en bedömning före sommaren att arbetslösheten skulle stiga i högre takt, vår fortsatta bedömning är att den kommer att fortsätta stiga men hur mycket är osäkert.

Arbetsförmedlingen arbetar för närvarande med en ny uppdaterad prognos som ska presenteras under oktober månad.

– Tittar man var det finns jobb i nuläget så är det inom vård och omsorg och utbildning, men även som transportbud och personliga assistenter.

Ytterligare påverkan får det ökade antalet studieplatser vilket gör att många nu i stället valt att skriva in sig vid exempelvis högskolor och universitet.

– Det är en bra tid att utbilda sig. Många som förlorat jobb är unga människor. En hel del av de jobb som försvunnit inom industrin och handeln är också sådana jobb som inte kommer att komma tillbaka eftersom det pågår en strukturomvandling, säger Annika Sundén.

TT "

"Ledare: Vi har inte råd att snåla i kriget mot gängen

DN ONSDAG 23 SEPTEMBER 2020

Det råder relativ enighet inom det politiska Sverige att straffen måste skärpas och fler grovt kriminella hållas inlåsta. Det är något bra.

Erfarenheter från vår omvärld visar att man kan nå framgång i kampen mot gängen om samhället bestämmer sig för att kraftsamla, lagar tillämpas bättre eller skärps, brottsofferperspektivet lyfts fram och rättskedjan får tillräckliga resurser.

Men det går inte att snåla. När måndagens budget presenterats stod det klart att den hårt prövade Åklagarmyndigheten tillhör de instanser som blir utan behövliga resurser. I en budget där alla samarbetspartier tycks få vad de pekar på ska vi alltså spara på kärnområden som försvaret och brottsbekämpningen.

Det är oroväckande, för att inte säga obegripligt.

På tisdagen slog också Kriminalvården larm. I en artikel på DN Debatt skriver generaldirektören Martin Holmgren att hans myndighet nu går upp i stabsläge. Fängelserna är överfulla. Farorna med det uppkomna läget är uppenbara. Säkerheten äventyras, det förebyggande arbetet försvåras, dömda får längre tid i frihet innan de spärras in. En av de misstänkta bakom den uppmärksammade våldtäkten på kyrkogården i Solna i augusti var dömd för mordbrand men hade ännu inte börjat avtjäna straffet.

I dag måste kampen mot det grova våldet, inte minst i gängmiljöer, prioriteras. Ett problem med prioriteringar är att mjuka och fluffiga ord ofta kommer i konflikt med en hård verklighet.

Vi ska ha nolltolerans i narkotikapolitiken, få stopp på alla inbrott och cykelstölder, tillämpa ”trasiga fönster-teorin” som säger att även skadegörelse ska tas på stort allvar, sända signaler genom att gå stenhårt mot sexköpare...

Och märk väl: Inget av ovan nämnt är oviktigt. Man kan argumentera för att ett par av dessa åtgärder dessutom är medicin mot gängbrottsligheten, på längre sikt.

Men i mitten av augusti sa en polis till radions ”Studio ett” att polisen prioriterar all brottslighet. Det var kanske ett stressat sätt att formulera att inga brott är acceptabla, men samtidigt sätter uttalandet fingret på ett problem: Den som prioriterar allt prioriterar inget.

Och det är klart att med alla dessa prioriteringar kommer hela rättskedjan att utsättas för svåra påfrestningar. Det är dags att fundera på vilka brott som verkligen är viktigast att lägga resurser på – såväl i polisinsatser som i utmätta straff.

Den balansgången kommer att bli extra påfrestande till dess att vi har en bättre rustad poliskår på plats.

Redan i fjol varnade Kriminalvården för fulla fängelser och vädjade om att fler dömda brottslingar skulle avtjäna sitt straff med fotboja i stället för bakom galler. Och ja, det är en väg att gå. Fotbojan kan dessutom användas på flera sätt, inte minst för att förhindra vissa

gängmedlemmar att komma tillbaka till gängens kärnkvarter och hålla dem fysiskt ifrån varandra. En sorts kommunarrest, helt enkelt.

Tillsammans med larmet från kriminalvården visar diskussionen om de bortglömda åklagarmyndigheterna på en tydlig slutsats: Rättskedjan består av många länkar. Det är bra om man förstärker polislänken, men så länge de andra är svaga kommer kedjan ändå inte att hålla.

Den allt grövre gängbrottsligheten är inte något som går att åtgärda på kort tid. Långsiktighet och tålamod kommer att krävas. Den besegras inte heller med aldrig så hårda ord i tv-debatter och på valaffischer. Det kommer att kosta, och det måste få kosta.

DN 23/9 2020 "

”S måste gå åt höger för att vinna tillbaka arbetarväljare”

DN SÖNDAG 20 SEPTEMBER 2020

" DN. DEBATT 200920
Svenska arbetare kan inte längre betraktas som vänsterväljare. De har nästan lika ofta sympatier som ligger till höger. Även på de områden som allra starkast brukar förknippas med vänstersympatier: höga skatter, utbyggd välfärd, minskade inkomstskillnader och reglerad arbetsmarknad, skriver opinionsanalytikern Markus Uvell.

De senaste åren har den svenska politiska kartan ritats om i grunden. Partiernas relationer har förändrats, delvis nya frågor står i centrum och konfliktlinjerna har flyttats.

Särskilt två skiften är viktiga. Dels har den svenska höger/vänsterskalan breddats, från att nästan uteslutande handla om frågor kring skatter och välfärd till att även omfatta värderings- och identitetsfrågor. Dels har värdekonservativa värderingar kommit att bli allt starkare och alltmer synliga i väljarkåren.

I centrum för båda dessa förändringar står arbetarväljarna. I tidigare val har olika väljargrupper pekats ut som särskilt viktiga, som att de håller valresultatet i sin hand. Grupper som generellt varit eftertraktade är förstagångsväljarna, de kvinnliga väljarna och Stockholmsväljarna. I nästa val framstår arbetarväljarna som den grupp som kommer att avgöra vem som blir statsminister.

Länge var mönstret att arbetarväljarna ofta bodde i mindre städer eller på landsbygden och i regel röstade vänster medan tjänstemannaväljare bodde i större städer och oftare röstade höger. I dag är detta mindre tydligt. Många tjänstemannaväljare, särskilt yngre i storstäderna, röstar vänster medan många arbetarväljare, särskilt på landsbygden, röstar höger.

Det som främst drivit denna förändring är Sverigedemokraternas kraftiga ökning bland arbetarväljare. I den senaste SOM-rapporten från Göteborgs universitet ägnas ett kapitel (”10 år med Sverigedemokraterna”) åt att beskriva flera viktiga skiften bland SD-väljarna.

Sedan 2009 har partiets stöd bland arbetarväljare ökat från 7 till 25 procent. Under samma tidsperiod har SD-väljarnas ideologiska position skiftat från i huvudsak mitten till tydligt höger. Sammantaget 41 procent av arbetarväljarna röstar i dag på M, KD eller SD – vilket kan jämföras med att S och V har stöd av 46 procent i samma grupp. Vilken politik efterfrågar då dessa högersympatiserande arbetarväljare? Svaret är delvis politik vi inte är vana vid att förknippa med väljare som har arbetarbakgrund.

Vi ser det exempelvis i klassiska höger/vänster-frågor som skattesänkningar, den offentliga sektorns storlek och inkomstskillnader. På dessa områden ligger SD-väljarnas sympatier mycket nära väljare som röstar på M eller KD.

Faktum är att detta mönster går igen även i en av de allra mest laddade höger/vänster-frågorna: synen på arbetsmarknadsregleringar.

I en färsk undersökning som Demoskop har genomfört på uppdrag av nyhetsportalen Arbetsmarknadsnytt (från vilken jag på begäran fått tillgång till partinedbrytningar) framgår att det bland SD-väljarna finns ett mycket starkt motstånd mot dagens las – en av de allra viktigaste fackliga principfrågorna.

I undersökningen ställs bland annat frågan vilka man anser borde få behålla jobbet när företag tvingas göra neddragningar. Här svarar nästan åtta av tio SD-väljare (79 procent) de medarbetare som har bäst kompetens för de arbetsuppgifter som kommer att finnas kvar i företaget. Endast knappt var femte (19 procent) föredrar dagens sist-in-först-ut, det vill säga att de som jobbat längst i företaget får behålla jobbet. Även här ligger SD-väljarna mycket nära de väljare som röstar på M och KD, där 83 respektive 80 procent vill att kompetensen ska avgöra.

Svenska arbetare kan helt enkelt inte längre utan vidare betraktas som vänsterväljare, utan har nästan lika ofta sympatier som ligger till höger. Även på de områden som allra starkast brukar förknippas med vänstersympatier: höga skatter, utbyggd välfärd, minskade inkomstskillnader, reglerad arbetsmarknad.

Vilka konsekvenser får detta för de politiska partiernas agerande inför valet?

Jag tror åtminstone tre slutsatser kan dras av förskjutningen i arbetarväljarnas sympatier:

1 För det första behöver de borgerliga partierna, särskilt M och KD, driva en politik som inte bara lockar klassiskt borgerliga grupper som

högutbildade tjänstemän i storstäderna, utan i högre utsträckning även arbetarväljare utanför storstäderna.

När Allianspartierna vann valet 2006 var en av de avgörande orsakerna att man drev en politik för arbete och mot utanförskap som uppfattades som relevant även av många arbetarväljare. Något liknande lär krävas även i nästa val, men då inte bara utifrån ett arbetslinjeperspektiv utan minst lika mycket i frågor om invandring och brottslighet. Därför ökar kampen om arbetarväljarna politikens fokus på just dessa frågor.

2 För det andra behöver SD driva en politik som ligger tydligt till höger även i frågor om skatter, välfärd och arbetsmarknad. Partiets företrädare har till och från beskrivit det som varken vänster eller höger, men väljarna ligger numera klart till höger i så gott som alla frågor.

Kraften i SD:s opinionsframgångar har varit så stark att partiet bidragit till att bredda höger/vänster-skalan så att den även handlar om värderingar och identitet, men fortfarande är ekonomiska frågor det som framför allt skiljer höger från vänster i Sverige. Detta kan inte heller SD i längden motstå, man måste välja väg. Därför är det logiskt att partiet förefaller ha bestämt sig för att stödja en borgerlig regering i nästa val. För SD-väljarna är detta det givna valet, och partier måste i slutänden följa sina väljare.

3 För det tredje behöver S inse att sambandet mellan arbetarbakgrund och vänstersympatier i dag är så svagt att det knappt är värt att beakta. Om S ska kunna fortsätta att vara Sveriges största arbetarparti behöver man erbjuda annat än klassisk vänsterpolitik. Det som skett är att framför allt manliga LO-medlemmar övergivit S för SD, främst på grund av oro för invandring och brottslighet. Den traditionella S-politiken räckte inte för att hålla dem kvar, och kommer knappast att räcka för att locka dem tillbaka.

Historiskt har S framgångar i Sverige byggt på en internationellt sett unik förmåga att locka såväl småstädernas och landsbygdens arbetarväljare som progressiva välutbildade tjänstemän i storstäderna. På senare år har arbetarväljarna svikit, S blir alltmer ett parti för tjänstemän och pensionärer. Förenklat står S inför ett vägskäl: antingen följa arbetarväljarna högerut eller vänja sig vid tillvaron som ett smalare vänsterparti.

Politiken förändras ständigt och det är alltid lätt att inbilla sig att den tid man själv lever i är unik. Men förändringen av arbetarväljarnas politiska sympatier rubbar de facto en av de verkliga grundstenarna i svensk politik, och konsekvenserna av detta kan bli mycket långtgående.

Markus Uvell, opinionsanalytiker Nordic public affairs, författare till boken ”Bakslaget – radikalt etablissemang, konservativa medborgare” (Timbro 2018) "

”Välfärden får ytterligare 30 miljarder nästa år”

DN MÅNDAG 21 SEPTEMBER 2020

"DN. DEBATT 200921
Under våren fick kommunsektorn besked om ett permanent tillskott på 12,5 miljarder kronor från och med nästa år. Därutöver föreslår regeringen nu närmare 30 miljarder kronor till välfärden nästa år, varav 10 miljarder i allmänna statsbidrag, skriver Magdalena Andersson (S) och Per Bolund (MP).

Nu följer vi upp vårens historiska krispaket med en kraftfull grön ekonomisk återstart för Sverige. Genom att investera i en snabbare klimatomställning och en starkare välfärd stimuleras ekonomin så att människor snabbt kommer tillbaka i arbete igen. Vi ska jobba Sverige ur krisen tillsammans och bygga Sverige mer hållbart än före pandemin.

När regeringen överlämnar budgetpropositionen för 2021 till riksdagen sker det i ett historiskt allvarligt läge. Hela vårt samhälle har under våren kraftsamlat för att begränsa spridningen av covid-19 och dess konsekvenser, men trots det har pandemin drabbat Sverige hårt. Var och en som har mist livet är en tragedi och i pandemins spår har en kraftig ekonomiska nedgång drabbat såväl Sverige som vår omvärld med snabbt stigande arbetslöshet som följd.

Sedan virusutbrottet har regeringen och riksdagen vidtagit historiska krisåtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Det var möjligt tack vare att regeringen sparade under de goda åren så att Sverige kunde gå in i krisen med den lägsta statsskulden sedan 1977. Nu tar vi nästa steg och föreslår reformer på över 105 miljarder kronor nästa år och över 85 miljarder kronor 2022. En statlig grön kreditgaranti på 50 miljarder kronor under de tre kommande åren införs för att möjliggöra större investeringar för minskade utsläpp. Klimatklivet förstärks och förlängs och ett grönt avdrag införs för installation av solceller, energilagring och laddningspunkter. Solcellsstödet förlängs och energiskatten sänks på bland annat egenproducerad solel. Nya medel avsätts för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus.

Transportsektorns utsläpp ska fortsätta att minska genom investeringar för att elektrifiera tunga vägtransporter och öka järnvägens konkurrenskraft. Miljöstyrningen inom bonus malus-systemet förstärks och inblandningen av förnybara drivmedel inom reduktionsplikten höjs successivt. Industriklivet förstärks och breddas till bland annat biodrivmedelsproduktion och batteritillverkning. Fler gröna naturnära jobb skapas och nya satsningar görs på skötsel av skyddad natur.

Sverige ska vara en ledande forsknings- och innovationsnation och svenska företag ska ligga i frontlinjen av den internationella teknikutvecklingen. FoU-avdraget förstärks och skattelättnaden för experter utvidgas. Universitet och högskolor får en extra förstärkning redan nästa år.

En skattereduktion som minskar företagens kostnader för tidigarelagda investeringar införs för att stimulera nya jobb. För att motverka att bostadsbyggandet minskar under pandemin förstärks investeringsstödet för hyresbostäder och studentbostäder.

Möjligheterna att bo och verka i hela landet förbättras med ett kraftfullt landsbygdsprogram, utbyggt bredband och mer vägunderhåll. Ett särskilt stöd införs för kollektivtrafiken.

Den ekonomiska nedgången har slagit hårt mot kommuner och regioner. Trots de senaste årens stora ekonomiska tillskott har pandemin inneburit minskade kommunalskatteintäkter och därför krävs statligt stöd för att undvika besparingar och massuppsägningar inom vård, skola och omsorg. Under våren fick kommunsektorn besked om ett permanent tillskott på 12,5 miljarder kronor från och med nästa år. Därutöver föreslår regeringen närmare 30 miljarder kronor till välfärden nästa år, varav 10 miljarder i allmänna statsbidrag.

Sveriges äldre förtjänar en trygg äldreomsorg och därför skjuter regeringen till fyra miljarder kronor per år på fler kunniga medarbetare som har en god arbetsmiljö. Äldreomsorgslyftet utökas för att fler ska utbilda sig till undersköterska eller vårdbiträde. En återhämtningsbonus som möjliggör nya arbetstidsmodeller, till exempel kortare arbetstid, införs i vård och omsorg.

Sveriges sjukvård och äldreomsorg har prövats hårt. Många medarbetare har gjort stora uppoffringar för att vårda drabbade och begränsa smittspridning. En vårdskuld har byggts upp där många patienter har fått planerad vård senarelagd. Sjukvården får därför nya ekonomiska tillskott.

Arbetet för en jämlik kunskapsskola förstärks med fler insatser som främjar likvärdighet och kunskapsutveckling, mer stöd för lovundervisning och läxhjälp samt fler insatser för ett attraktivare läraryrke.
Regeringen föreslår ett stimulansstöd för att stödja återstart av kultur-aktiviteter och stärka det civila samhället i hela landet. Ett institut för mänskliga rättigheter ska inrättas.

Utöver omfattande investeringar stärks även hushållens ekonomi som en del av återstarten. Skatten sänks för bland annat pensionärer så att den kvarvarande skatteklyftan försvinner helt den 1 januari 2023. Ett pensionstillägg införs för pensionärer som jobbat hela livet men ändå har låg pension.

Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Miljöskatter höjs, vilket kompenseras med sänkt skatt på inkomster från såväl arbete och pension som andra socialförsäkringsförmåner.

Brotten och dess orsaker ska bekämpas med full kraft. Arbetet med att anställa 10 000 fler polisanställda fortsätter. För att intensifiera arbetet mot gängbrottsligheten kompletteras Polismyndighetens anslagshöjning på två miljarder kronor med nya åtgärder. En särskild satsning görs på socioekonomiskt utsatta områden för att bland annat förebygga rekryteringen av unga till kriminalitet. Nya åtgärder vidtas mot missbruk av statliga ersättningar och felaktig folkbokföring.

Pandemin har visat att samhällets krisberedskap måste höjas. Civilförsvaret förstärks kraftigt. Samtidigt fortsätter utbyggnaden av det militära försvaret.

Förslagen i budgetpropositionen väntas stimulera tillväxten och sysselsättningen kraftigt de närmaste åren. Forskningen visar att finanspolitiken i nuvarande läge är särskilt effektiv för att snabbt öka tillväxten och sysselsättningen. Inte minst gäller det ökad offentlig konsumtion, offentliga investeringar samt stärkt köpkraft för hushåll med lägre inkomster.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

Magdalena Andersson (S), finansminister
Per Bolund (MP), biträdande finansminister "

”Klimaträttvisa i stället för regeringens skattesänkningar”

LÖRDAG 3 OKTOBER 2020

"DN. DEBATT 201003
Regeringen lägger 30 miljarder på skattesänkningar, vi investerar i stället 30 miljarder på det gemensamma samhällsbygget för välfärd och klimatomställning. S och MP sitter fast i ett budgetsamarbete med skattesänkningar med C och L som leder till ökade klyftor, skriver Nooshi Dadgostar (V) och Ulla Andersson (V).

Världen befinner sig i klimatnödläge. Den ekonomiska kris som uppstått i coronakrisens spår öppnar ett fönster för en politik som både skapar arbete och påbörjar den nödvändiga klimatomställningen som Sverige och världen nu måste genomgå. Vänsterpartiet lägger i sin höstbudget fram ett förslag på en statlig plan för massiva investeringar i en grön och jämlik väg ur krisen. Med gemensamma satsningar på energiomställning, gröna städer, järnväg, ökat byggande, bredband och trygga gröna livsmedel kan Sverige sättas i arbete samtidigt som vi påbörjar den klimatomställning som så desperat behövs.

En investeringsplan på 2020-talet måste ta sig an större uppgifter än att bara öka tillväxten och få hjulen i rullning igen. Det ligger på vår generation att ställa om hela samhället för att klara klimatet. Det är mycket konkret – Sverige behöver byggas om. Vi måste göra det för att nå nollutsläpp och göra det möjligt för alla att leva bra och rika liv på ett hållbart sätt. Det sätt som vi använder resurser som finns tillgängliga är avgörande för vårt samhälles utveckling. Regeringen vill via skattesänkningar investera i nya motorbåtar och lyxlägenheter på Östermalm. Vi satsar på utbildning, forskning och infrastruktur. Men vi behöver också möta den andra stora utmaningen för vår tid. Den växande ojämlikheten. Den senaste tiden har såväl regeringens Jämlikhetskommission som den tongivande ekonomen Thomas Piketty slagit fast att Sverige tillhör de länder i världen där klyftan mellan fattig och rik ökar allra mest. Sverige är på väg mot USA-nivåer i ojämlikhet. Den utvecklingen vill vi bryta. Vi vet att mer jämlika samhällen är lyckligare, mer kreativa och mer effektiva.

Coronakrisen visar hur skört vårt samhälle är. År av skattesänkningar har dränerat välfärden på resurser. Besparingar och privatiseringar har lett till en underdimensionerad sjukvård och äldreomsorg, med små marginaler och brist på såväl personal som utrustning. Mycket av det offentliga är så hårt nedbantat att även små störningar leder till stora problem. Centrala samhällsuppgifter har splittrats upp och överlåtits på olika privata företag utan blick för det gemensammas bästa.

Coronakrisen visar också att när vi gör saker tillsammans står vi starkare än när vi gör saker var och en för sig. Gemensamma problem kräver gemensamma lösningar. Därför vänder sig människor till det offentliga och till myndigheterna när det verkligen gäller, medan idén om att marknaden löser alla problem i dag är hopplöst passé. Under lång tid har politiken förhållit sig passiv till samhällets långsiktiga utveckling.

För att möta krisen bör Sverige starta ett omfattande statligt investeringsprogram. Genom att staten över lång tid satsar stora summor på investeringar skapas en mängd arbetstillfällen. Genom dessa investeringar ser vi också till att komma ifatt de stora samhällsbehov som länge har präglat mycket av det gemensamma. Det

handlar om alltifrån att se till att tågen går som de ska till att barnen på förskolan får tillbringa sina dagar i vackra och funktionella lokaler. Tillsammans kan vi se till att stad och landsbygd håller ihop och att fungerande samhällsservice är en självklarhet oavsett var i landet man bor. Vi skapar ett robustare samhälle som står starkt också när det blåser.

Över tid handlar det om hundratals miljarder kronor som behöver satsas på statlig nivå. Det bör ske i form av en tydlig investeringsplan där prioriteringar, kostnader och tidsperspektiv finns redovisade. En sådan plan är viktig ur ett demokratiperspektiv. Hur vill vi att samhället utvecklas? Vilka områden ska prioriteras och vad ska få stå tillbaka? Det är beslut som bör formas öppet och demokratiskt av medborgarna, inte överlåtas åt marknadskrafter.

I årets budgetmotion föreslår vi följande investeringar:

1 Klimatanpassa städerna. Fyra miljarder per år till klimatanpassade, jämlika städer. Stöd till exempel utbyggnad av gång- och cykelbanor och ombyggnad av kontor till bostäder eller andra lokaler för allmänt nyttjande. Återuppbygg samhällsservicen i glesbygden och förorten. Rullande bygdegård och servicebussar.

2 En stor satsning på att möjliggöra investeringar i att sätta sol och vindkraft på offentliga byggnader och tomter.

3 Ge statligt investeringsstöd till byggande av framför allt förskolor, skolor och äldreboenden. Det gemensamma är det finaste vi kan ge varandra. När vänstern satsar på byggande så bygger vi gemensamt. Barnen och de gamla ska inte behöva sitta i gamla dåliga förskolor, skolor och äldreboenden. I många kommuner får satsningar på barnens livsviktiga idrottande stå tillbaka när pengarna inte ens räcker till skola och omsorg. Nya bad och idrottsanläggningar får skjutas på framtiden. Vi storsatsar därför på detta – 10 miljarder kronor 2021 och 15 miljarder kronor för 2022 respektive 2023.

4 Bygg nya bostäder och rusta upp gamla. Vi föreslår en modell för statliga topplån och utökat investeringsstöd för att pressa kostnader i byggandet av hyresbostäder. Krav på rimliga hyror ställs för att få ta del av stöden. Vi föreslår också ett utökat stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer. Detta skulle utgöra den största satsningen på bostadsbyggande i Sverige på flera decennier. Dessutom föreslår vi ett investerings- och upprustningsstöd för idrottsanläggningar över hela landet samt ett tillgänglighetsstöd för bättre tillgång för alla till sådant som möteslokaler, badplatser, lekplatser, idrottsytor, naturområden och kulturlokaler.

5 Satsa på järnväg och bredband. Satsa på järnväg över hela landet, bygg Norrbottniabanan färdig 2030. Stora statliga satsningar på fiber över hela landet. Tre miljarder till regional kollektivtrafik, till exempel nya el- och biogasbussar. Vi lägger cirka fyra miljarder mer än regeringen på järnvägsinvesteringar 2021.

6 Trygga livsmedel. Stärk självförsörjningsgraden av livsmedel. Inför beredskapslager. Investeringsstöd till klimatanpassat jordbruk, främja produktion av växtbaserade livsmedel, stärk stödet till ekologisk produktion och investeringsstöd till lokala och mobila slakterier.

7 Öka de gröna investeringarna. Inrätta en grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder kronor i kapital. Ur den ska stora och små företag kunna låna pengar för gröna investeringar till låg ränta.

När regeringens budget lägger 30 miljarder på skattesänkningar lägger vi 30 miljarder på satsningar på klimaträttvisa. Det är i dag bara Vänsterpartiet som i riksdagen arbetar för både klimatsatsningar och ökad jämlikhet. Socialdemokraterna och Miljöpartiet sitter fast i ett budgetsamarbete med skattesänkningar med Centerpartiet och Liberalerna som i stället leder till ökade klyftor.

Att jämlikheten i Sverige ökade under en stor del av 1900-talet, var ett resultat av röda politiska partiers kamp för demokrati och ekonomisk jämlikhet. På samma sätt är det i dag vår röda politik som står emot när jämlikheten hotas i grunden och klyftorna ökar. Tillsammans med kraftfulla gröna investeringar kan vi ta Sverige ur krisen samtidigt som vi visar att vi har förstått allvaret i klimathotet och agerar därefter.

Ulla Andersson (V), ekonomisk talesperson
Nooshi Dadgostar (V), vice partiordförande och valberedningens förslag till ny partiordförande "

Sven Wimnell 14 oktober 2020: Introduktion. Budget-motioner. Framtidsförslag. Viktiga inrikes artiklar och debattartiklar 4 - 14 oktober 2020 samt utrikes och övriga inrikes artiklar 4 - 14 oktober
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzr.pdf

Innehåll

Sid

4 **Kapitel 1: Introduktion. Budgetmotioner, fram-tidsförslag och många artiklar 4-14 oktober 2020 om inrikes förhållanden**

5 Introduktion

6 Innehåll i närmast föregående sammanställningarnas

10 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

12 Maria Gunther: Så avslöjade de universums hemligheter

14 Därför kan Donald Trump inte ta död på ”den amerikanska drömmen”

18 Stort intresse för att förstå hur spädbarn uppfattar världen

21 Politikområden för politiken 1 oktober 2019
Regeringens ministerområden.

23 Partiernas Budgetmotioner

25 Några budgetmotioner i särskilda ämnen från vänsterpartledamöter om bostäder m m

54 Innehållet i :Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019. **http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf**

58 Sidorna 196 -213 i http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

58 Befolkningsstorlek per kommun, 2015

58 Utrymmesstandard i bostäderna

61 Antal hushåll efter hushållstyp

65 Föreslagna nya lägenhetstyper

77 Sökning Trångboddhet på boverket.se 14 oktober 2020

79 Enkla jobb och kunskaper i svenska – nycklar till integration?

86 Svenskt Näringsliv: Återstarta Sverige

98 Många artiklar 4-14 oktober 2020 om inrikes förhållanden som kan anses som viktiga, om anknytning till statsbudgeten och om annat som har betydelse för framtiden.

Mer artiklar finns i kapitel 3.

273 **Kapitel 2: DN debattartiklar 4 - 14 oktober 2020**

299 **Kapitel 3: Utrikes och inrikes DN-artiklar 4 - 14 oktober 2020**

300 **Utrikes förhållanden. DN-artiklar 4 - 14 oktober 2020**

617 **Inrikes förhållanden. DN-artiklar 4 - 14 oktober 2020**
-1407 DN-artiklar i kapitel 1 och 2 är ej med här

Tillägg

Blixtförsök av fack och arbetsgivare för att enas om las
DN. TORSDAG 15 OKTOBER

V pausar hotet om misstroende mot regeringen
DN TORSDAG 15 OKTOBER 2020

Ewa Stenberg: Löfven kan andas ut – i alla fall tillfälligt
DN TORSDAG 15 OKTOBER 2020

”Skattesystemet behöver en genomgripande reform”

FREDAG 6 NOVEMBER 2020

"DN. DEBATT 201106
Ett nytt skattesystem ska finansiera den offentliga sektorn och på sikt ge en starkare ekonomi genom att stimulera arbete, studier och teknisk utveckling. Då måste helheten ses över och bland annat behöver skatterna på arbete sänkas, fastighetsavgiften ses över och momsen breddas, skriver Klas Eklund som i dag presenterar ett reformförslag.

Sverige skulle må bra av en skattereform. Världen stöps om genom digitalisering och globalisering. På hemmaplan ser vi segregation och arbetslöshet. Vi behöver ett skattesystem som både finansierar den offentliga sektorn och som ger en starkare ekonomi på sikt, genom att stimulera arbete, studier och teknisk utveckling.

Då räcker det inte att bara skruva lite grand. Skatterna hänger ihop, och de tunga pjäserna bör ses över samtidigt. Jag presenterar i dag en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (Finansdepartementets ”think tank”) med ett förslag till en sådan genomgripande reform.

Sverige har fortfarande hög skatt på arbetsinkomster (även efter värnskatten) för det vi kan kalla medelklassen. Skatten försvagar viljan att förkovra sig och fördyrar internationell rekrytering. Den driver fram krav på avdrag och undantag. Därför har vi avdrag för vissa, noggrant definierade, hushållsnära tjänster, samtidigt som det är lönsamt för den som kan att ta ut ersättning som lågt beskattad utdelning i stället för lön.

Samtidigt som staten beskattar arbete hårt styr den vår konsumtion via momsen på ett sätt som inte verkar helt logiskt. Varför ska geléråttor gynnas men tandkräm missgynnas? Varför har en jordglob fyra gånger högre skatt än en karta? Varför betalar ett dansband högre moms än en orkester?

Även vårt boende möts av olika skatter. Ägda bostäder gynnas jämfört med hyresrätt, bostadsrätt mer än småhus. Dyra bostäder betalar en mindre andel av värdet i skatt jämfört med billiga. Hög belåning gynnas. Det är svårt att förstå varför staten vill gynna högt belånade ägda bostäder men missgynna hyresboende.

1 De höga skatterna på arbete bör sänkas för att ge skatter som är mindre snedvridande och mer legitima. Jag föreslår att brytpunkten för statlig skatt höjs och skattesatserna där ovanför sänks rejält. Sänkt marginalskatt ger ett ökat antal arbetade timmar. Samtidigt föreslår jag en kraftig skattereduktion under brytpunkten. Alla inkomster från arbete upp till 95 000 kronor om året blir skattefria.

Genomsnittsskatten sänks, vilket ger ökad sysselsättning.
Rejält sänkt skatt på arbete gör att rut och rot inte behöver utvidgas: sänkt skatt är bättre än mer avdrag.

2 Skatten på inkomst av kapital bör reformeras. I dag förekommer flera skattesatser, i snitt ligger den högre än i omvärlden. Skatten bör bli mer enhetlig och nivån sänkas till 25 procent, vilket minskar gapet till andra länder. De flesta skattesatser sänks därmed, men den lägsta skatten på utdelningar i fåmansbolag höjs, från i dag 20 procent.

Tillsammans med sänkt marginalskatt minskas gapet mellan skatt på tjänst och skatt på utdelning med 15–25 procentenheter. Det försvagar drivkrafterna för så kallad inkomstomvandling i fåmansbolag.

När kapitalinkomstskatten blir mer enhetlig bör värdet på ränteavdragen anpassas till samma nivå, det vill säga 25 procent.

Schablonbeskattningen på ISK, lägre skatt på pensionssparande och reavinstskatt på bostadsförsäljning behålls dock på låga nivåer. En återinförd förmögenhetsskatt skulle jämna ut livschanser och fördelning. Men jag tror inte att en sådan skulle fungera.

Gränsdragningsproblemen blir svåra och risken för utflyttning ökar. Jag lägger därför inte något förslag om återinförd skatt på förmögenhet eller arv.

3 Fastighetsavgiften behöver ses över. I dag är den regressiv. Men en höjning av skattesatsen, vilket föreslagits av många ekonomer, skulle ge stora skattehöjningar för många. Jag föreslår därför att skattesatsen i stället sänks, till 0,5 procent, samtidigt som dagens tak slopas – lika för villor och bostadsrätter. Fastighetsavgiften på hyreshus tas bort.

Därmed minskar skillnaderna i skatt mellan olika boendeformer.

Resultatet blir sänkt skatt för majoriteten av villaägarna, men höjd skatt för de dyraste villorna. Förmögenhetsskillnaderna minskar något, liksom skillnaden stad–land. De flesta som får höjd fastighetsskatt får också rejält sänkt inkomstskatt. En begränsningsregel gör att skatten inte drabbar hushåll med låga inkomster. Jag föreslår dessutom att stämpelskatten tas bort, liksom räntan på uppskov. Det blir alltså billigare att flytta.

4 Miljöskatterna bör bli mer effektiva. De ska bedömas utifrån hur de når uppsatta miljömål, inte utifrån vilka skatteintäkter de ger – en lyckad miljöskatt urholkar nämligen sin egen skattebas. Reseavdrag, bonus malus-system och förmånsbeskattning bör stramas upp så att fossildrivna transporter gradvis minskar. Undantagen från koldioxidskatten bör slopas.

5 Momsen borde vara enkel och bred. Så är det inte. Rader av undantag skapar krångel och minskar skatteintäkterna. Jag föreslår att all konsumtion beskattas med enhetlig moms – så som det var efter skattereformen 1991. Samma skatt tvärsöver betyder skatt efter bärkraft, eftersom vi alla konsumerar och konsumtionen styrs av våra inkomster. Dock bör barnfamiljer och pensionärer kompenseras för höjd matmoms.

Reformförslaget innehåller många sammanlänkade skatteförändringar. Sammanlagt sänks skatter för 113 miljarder kronor, andra höjs med samma belopp. Största skattesänkningen är skatt på tjänst under brytpunkten; största höjning är momsbreddningen. Reformen är statsfinansiellt neutral – den tar inte ställning till den offentliga sektorns storlek, vilket är i linje med det uppdrag jag fått.

En sådan här skattereform ger positiva samhällsekonomiska effekter. Sysselsättningen ökar, Produktion och inkomster stiger. Arbete och studier blir mer lönsamt. Skuldsättningen minskar och den finansiella stabiliteten ökar. Fastighetsbeskattningen blir mer neutral.

Drivkrafterna att skatteplanera minskar. Investeringarna stiger. Ett sådant system blir enklare och mer överblickbart, med färre skattesatser och mindre strul. Medborgarna får behålla mer av sina hoparbetade inkomster och får större möjligheter att välja själva hur de

vill bo och vad de ska konsumera. Jag ser det som både mer rättvist och mer legitimt.

En stor reform förutsätter breda politiska uppgörelser. Jag skulle då önska att medier och intressegrupper ser till helheten – att de inte betraktar oss medborgare som enbart villaägare eller endast bilägare, enbart pensionssparare, endast löntagare etcetera. För sanningen är ju att vi i de flesta fall är allt på en och samma gång. Vi är hela människor, inte endimensionella stuprör med ett enda intresse.
Jag hoppas att mitt förslag ska kunna bli inledningen till en diskussion om hur skattesystemet som helhet bör se ut – och hur det kan reformeras. För Sveriges bästa.

Klas Eklund, seniorekonom Mannheimer Swartling, skatteutredare "

"Bakgrund. Skatterapporten
Klas Eklund presenterar i dag, fredag, ett förslag till en genomgripande skattereform i en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

ESO är en kommitté under Finansdepartementet och arbetar med att ge underlag för ekonomisk-politiska beslut. Rapporten kan laddas ned från ESO:s hemsida: eso.expertgrupp.se "

Kommentar:Förslaget är mycket problematiskt
Meddelande med länk till rapporten:
https://eso.expertgrupp.se/rapporter/2020_7_vart_framtida_skattesystem/
Länk till rapporten:
https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2020/11/2020_7-vårt-framtida-skattesystem-webb.pdf

Innehåll i rapporten

Sammanfattning 11
Summary 25
1 Inledning: Varför skattereform? 33
1.1 Trender i omvärlden 34
1.2 Skatterna och coronapandemin 35
1.3 Dags för sammanhängande översyn 36

2 Förutsättningar och utgångspunkter för en skattereform 39
2.1 Fyra uppgifter – finansieringen viktigast 39
2.2 Svenska skatter i internationell jämförelse 41
2.3 Skattesystemet har förändrats 45
2.4 Den stora skattereformen..... 46
2.5 Varför ny reform? 47
2.6 Principer för beskattning 49
2.7 Effektivitet och produktivitet 53
2.8 Legitimitet och rättvisa 55
2.9 Skattesystemets tre lager 65
2.10 Skatteundandragande 66
2.11 Incidens: lurig och okänd 67
2.12 Konsumtions- och miljöskatter 69
2.13 Skatter ändrar vårt beteende 70
2.14 En politiskt acceptabel reform 73

3 Dags för lägre skatt på arbete 75
3.1 Marginalskatt och genomsnittlig skatt – viktiga på olika sätt ...75
3.2 Vad är problemen? 79
3.3 Hög skatt driver fram avdrag 83
3.4 Arbetsgivaravgiften – inte vad den låter som 86
3.5 Förslag till reformerad inkomstskatt 90

4 Kommunalskatten – ämne för en egen rapport 99
4.1 Tilltagande problem..... 100
4.2 Ökat ansvar för staten 102
4.3 Utjämningssystemet i skottlinjen 103

5 Kapitalinkomstskatterna: läge för förenkling 105
5.1 Flera skattesatser 110
5.2 Beskattning med avigsidor 112
5.3 Likväl: komplement till skatt på arbete 114
5.4 Schablon och box 117
5.5 Mer enhetlig beskattning 118

6 Arvs- och förmögenhetsskatt: knepigare än du tror 125
6.1 Arvsskatten har avskaffats 125
6.2 Tillbaka på agendan?..... 128
6.3 Även förmögenhetsskatten har avskaffats 129
6.4 Växande förmögenheter 131
6.5 Kontrollmöjligheter – bättre men fortfarande problem 132

7 Den förkättrade fastighetsskatten 135
7.1 Omtyckt bland ekonomer men ogillad av andra 135
7.2 Snedvridande skatt i Sverige 136
7.3 Avkastning på fastigheter? 139
7.4 Principer för en reform 140
7.5 Effekter av en reformerad fastighetsavgift 146
7.6 Bostadsrätt och hyresrätt 149
7.7 Kommunal fastighetsskatt? 151
7.8 Skatt på rörlighet 152
7.9 Ränteavdragen bör reduceras 153

8 Bolagsskatten: komplicerad materia 155
8.1 Reformen 1991 följde omvärlden 155
8.2 Ska bolag beskattas? 156
8.3 Likformighet 159
8.4 Internationell skattekonkurrens 161
8.5 Internationellt skattesamarbete 164
8.6 Nyordning av bolagsskatten? 165
8.7 En utmaning för Sverige 167
8.8 Särskilda sektorskatter? 169
8.9 Ägarskatter – hur gynna innovation? 171
8.10 3:12-reglerna – en oändlig följetong 176
8.11 Ändra – avskaffa! 180

9 Miljöskatterna behöver skarpare fokus 185
9.1 Grön skatteväxling – svårare än det låter 186
9.2 Osäkra fördelningseffekter 187
9.3 Miljöskatter med oklara mål 188
9.4 Vad bör göras? 191
9.5 Framtida hållbara skattebaser 195

10 Mervärdesskatten borde vara enkel och enhetlig 197
10.1 Stor fiskal betydelse 197
10.2 Nedsatt moms av oklara skäl 199
10.3 Dold moms 203
10.4 EU-rätten och mervärdesskatten..... 205
10.5 Tillbaka till enhetlig moms! 206
10.6 Sektorer som är undantagna från moms 207
10.7 Moms på offentlig verksamhet – svårare 210

11 Och vad blir då konsekvenserna? 211
11.1 Skatteförslagen i rapporten 211
11.2 Försiktig bedömning av beteendeförändringar 213
11.3 Samhällsekonomiska effekter 214
11.4 Fördelningseffekter av många slag 221
11.5 Effekter på statsfinanserna 223
11.6 En pragmatisk och genomförbar reform..... 231

12 Slutord 233
12.1 Ingen människa är en ö 233
12.2 En modernare helhet 234

Referenser .....

Sammanfattning

Sverige skulle må bra av en skattereform. Sedan den genomgripande reformen 1990–91 har **omvärlden förändrats** i stora kliv. Globalisering och digitalisering har gjort skattebaserna rörligare och den internationella skattekonkurrensen hårdare. Sverige har blivit medlem i EU; delar av Sveriges skattesystem avgörs därmed numera i samråd med EU eller står under EU-rätten. Miljö- och klimatfrågorna har blivit viktigare och skattesystemet förväntas bidra till utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Till detta ska läggas **akuta svenska samhällsproblem** som utanförskap och bristande integration samt svag produktivitetstillväxt. Dessutom har coronapandemin krävt liv och försvagat de offentliga finanserna. Skattesystemet måste i detta läge både finansiera den offentliga sektorn och stimulera framtida ekonomisk omvandling och styrka. Därför behöver Sverige en omstart – där en skattereform blir en grundbult.

Ett system där medborgarna bestämmer mer

Ett väl fungerande skattesystem kännetecknas av några grundläggande principer. Skatt ska tas ut efter **bärkraft**. Företagens och medborgarnas beslut om produktion, investeringar och konsumtion ska inte styras av **skattehänsyn**.[1] Breda och stabila skattebaser ger robust finansiering av den offentliga sektorn med få **snedvridande effekter**. I verkligheten kan systemet inte leva upp till alla ambitioner samtidigt. Målkonflikter uppstår, i synnerhet om man ska rensa i ett system där gamla beslut lagrats på varandra utan hänsyn till helheten. Kompromisser måste göras i den politiska processen. Men vi bör

[1] Det motsäger inte att staten ibland bör använda skatter för att rätta till så kallade externa effekter, till exempel lägga skatt på miljöförstörande verksamhet.

likväl hålla de ovanstående principerna i minnet när vi strax dyker in i den komplexa verkligheten.

Det svenska systemet beskattar arbete hårt men skatt på egendom är låg eller regressiv samtidigt som skatten på konsumtion är komplicerad, med skiftande skattesatser och snåriga avgränsningar. Detta ger märkliga effekter.

De höga skattesatserna på arbete driver fram en rad avdrag med effekter som inte alltid är avsedda. Staten drar in en hög andel av medborgarnas arbetsinkomster, samtidigt som staten starkt gynnar eller missgynnar vissa former av boende och viss konsumtion. Så gynnas till exempel boende i dyra och högt belånade ägda bostäder, medan boende i hyreslägenhet missgynnas. Statens val av stöd till vissa varor och tjänster verkar inte alldeles genomtänkt: tandkräm beskattas till exempel dubbelt så hårt som chips och geléråttor, för att ta ett av många, många exempel. Särskilda avdrag för städning och trädgårdsarbete – med specificerade regler för exakt vilka tjänster som ska få lägre skatt – har införts för att kompensera för den höga inkomstskatten.

Ett syfte med en skattereform bör mot denna bakgrund vara att låta medborgarna behålla mer av sina inkomster efter skatt – och samtidigt själva bestämma, utan att styras av skatten, var de vill bo och vad de vill konsumera. Det talar för lägre skatt på arbete, samt en mer enhetlig beskattning av kapital och konsumtion. Samma slutsats följer av ambitionen att skattesystemet ska vara så effektivt som möjligt – det vill säga att snedvridningarna inte ska förorsaka samhällsekonomiska kostnader.

Sänkt skatt på arbete

Sverige skiljer sig alltså från relevanta jämförelseländer på så vis att vi har hög skatt på arbete men låg skatt på egendom. De höga skattesatserna på arbete snedvrider vårt beteende och driver fram undantag och avdrag som gör systemet komplicerat. Lägre skatt på arbete skulle ge ökade arbetsinsatser och starkare drivkrafter för studier och förkovran – vilket gynnar ekonomiskt välstånd och möjliggör hållfast finansiering av den offentliga välfärden. Jag föreslår således att **skatten på inkomst av tjänst sänks** tvärsöver hela skatteskalan.[2]

[2] När jämförelser görs mellan mina förslag och det rådande skattesystemet avses, om inget annat anges, regler och skattesatser som gällde vid ingången av budgetåret 2020. Skatteför-slagen i budgetpropositionen hösten 2020 inkluderas således inte mer än *en passant* i analysen; budgetförslaget kom precis när föreliggande rapport var så gott som färdig och skulle gå i tryck, och jag har därför inte haft möjlighet att justera beräkningarna. Det är dessutom i dags-läget oklart exakt vilka av förslagen som kommer att förverkligas.
[3] Den inkomstnivå vid vilken man måste erlägga statlig skatt. I dag är den 509 300 kronor i årsinkomst, efter att det för alla gemensamma grundavdraget dragits bort.
[4] Formellt är således inte jobbavdraget ett avdrag utan en skattereduktion, på samma sätt som det tidigare jobbskatteavdraget; se vidare i kapitel 3. Jag behåller dock beteckningen ”avdrag” för enkelhetens skull.

• Brytpunkten för statlig inkomstskatt på tjänst[3] höjs kraftigt och skattesatsen för de flesta som ligger över dagens brytpunkt sänks med 15–20 procentenheter – det gynnar den medelklass och övre medelklass vars arbetsinkomster i Sverige beskattas hårdare än i nästan alla andra länder. Högsta marginalskattesats sänks med 5 procentenheter. Åtgärderna sänker kostnaden för att anställa och ökar möjligheterna att konkurrera om kompetens på den internationella arbetsmarknaden. De höjer också den så kallade utbildningspremien – det man kan tjäna på att utbilda sig.

• Inkomstskatten sänks rejält även under brytpunkten. Detta både för att stimulera sysselsättning generellt och för att underlätta integrationen av de som befinner sig i utkanten av den reguljära arbetsmarknaden. I dag reduceras skatten under brytpunkten av ett så kallat jobbskatteavdrag. Jag föreslår att detta ersätts av ett nytt, större **jobbavdrag**. Inkomsttagare under ett visst prisbasbelopp får en skattereduktion.[4] Alla inkomster upp till 95 000 kronor om året blir skattefria. Förslaget ger skattesänkningar för alla förvärvsarbetande.

• Även **pensionärer** utan förvärvsinkomst får del av skattesänkningen. Att enbart sänka skatten för de förvärvsarbetande kan motiveras utifrån att stimulera till ökade arbetsinsatser, men strider mot den förhärskande uppfattningen att pension (bortsett från garantipension) är upparbetad lön och i princip bör beskattas likadant som förvärvsinkomst. Pensionärer föreslås därför få höjt grundavdrag.

Att många skattebetalare återfinns i den nedre delen av skatteskalan medför att det är statsfinansiellt kostsamt att sänka skatten där. I de

inkomstintervallen är arbetsutbudet ofta tämligen okänsligt för mindre skattesänkningar på marginalen. De föreslagna sänkningarna av skatten under brytpunkten måste, för att ge effekt, därför innefatta mer omfattande sänkningar av **genomsnittsskatten**. Enligt förslagen i denna rapport kostar skattesänkningarna under brytpunkten totalt fyra gånger så mycket som de över brytpunkten. Detta är den största skattesänkningen bland mina förslag.

Så stora sänkningar av inkomstskatten betyder att behoven av avdrag för hushållsnära tjänster minskar. Sänkt skatt är bättre än höjda avdrag. Därför innebär mina förslag att den hösten 2020 plane-rade **utökningen av RUT-avdraget inte bör genomföras**.

Sänkt skatt på inkomst av tjänst betyder att skatteintäkterna (netto, dvs efter hänsyn till ökad sysselsättning, högre inkomster och ökad konsumtion) minskar med ca 13 miljarder kronor för inkomsttagare över brytpunkten. Det nya jobbavdraget under bryt-punkten kostar ca 52 miljarder kronor mer än det gamla jobbskatteavdraget, netto. Sammantaget sänks således skatten på inkomst av tjänst med ca 65 miljarder kronor. Eftersom mitt uppdrag innebär att förslagen ska vara statsfinansiellt neutrala måste detta belopp tas in någon annanstans.

Inkomstskatterna bör också bli mer transparenta. Medborgarna ska kunna se och förstå vad de faktiskt betalar till det gemensamma. Därför bör **arbetsgivaravgifterna** redovisas öppet i lönebesked och på skattsedel. Den så kallade allmänna löneavgiften (en del av arbetsgivaravgiften) bör döpas om till **allmän löneskatt** – eftersom den faktiskt är en skatt och inget annat. Jag vill understryka att omrubriceringen inte utgör någon skattehöjning utan bara är ett sätt att synliggöra en skatt som redan finns.

De svåra egendomsskatterna

Sverige har inte bara hög skatt på arbete. Vi har också bland de lägsta egendomsskatterna i världen. Det är en besynnerlig kombination för ett land som har höga utjämningsambitioner och som har berömt sig av att prioritera arbete och full sysselsättning. Det är rimligt att högre skatt på kapital finansierar en del av den föreslagna sänkningen av skatten på arbete. Men det är inte så lätt som det låter.

•**Arvs- och förmögenhetsskatt** på höga arv och stora förmögenheter vore fördelningsmässigt rimligt och skulle ge människormer likartade utgångspunkter i livet. Erfarenheterna visar dockatt det är svårt att avgränsa vilka tillgångar som ska beskattas ochvilka som ska undantas. Risken är stor att det hela resulterar isnåriga regler som den resursstarke har lätt att gå runt. Så var detmed den förra förmögenhetsskatten – vilket ledde till att den av-skaffades. Den ekonomiska integrationen försvårar dessutomförmögenhetsskatt på rörliga skattebaser, eftersom dessa lätt kanförsvinna utomlands. Jag lägger därför inte något förslag omåterinförda arvs- och förmögenhetsskatter.

•**Fastighetsavgiften**, däremot, bör reformeras. Den gamla fastig-hetsskatten var med rätta illa sedd. När den lades samman medförmögenhetsskatten kunde det medföra orimliga resultat förden enskilde. Men när skatten sänktes och belades med tak förlorade den sin koppling till skattebasen – värdet av att bo i sittägandes hus. I stället fungerar den i dag regressivt. Dyra fastigheter beskattas betydligt lägre än billiga, och ju dyrare de är destolägre beskattas de. Dessa dyra bostäder ägs främst av högin-komsttagare. De översta 20 procenten inkomsttagare iStockholm beräknas i snitt få en – nästan obeskattad – avkastningpå sitt bostadskapital på 60 000 kronor var om året.

Skatten behandlar dessutom boende olika. Ägda bostäder beskattas lindrigare än hyresboende. Bostadsrätter beskattas lägre än småhus. Och via avdragsrätten på skuldräntor beskattas belånade bostäder lägre än icke-belånade. Skattesystemet stimulerar således boende i högt belånade ägda bostäder. Den bristande neutraliteten är sannolikt ett skäl till att hyresrätter i så hög utsträckning omvandlas till bostadsrätter och att det byggs så pass få hyreshus. På lång sikt innebär värdestegringen av det ägda boendet en kapitalöverföring till ”*insiders*” som är inne på marknaden – sam-tidigt som den försvårar inträdet för dem som försöker ta sig in. De skeva effekterna på inkomst- och förmögenhetsfördelning påverkar bostadskarriären och hela livssituationen; de är långt större än de förändringar på marginalen som ges av avtalsrörelser eller smärre justeringar av inkomstskatten. Låga räntor och generös avdragsrätt bidrar dessutom till skulduppbyggnad, som kan ge finansiell instabilitet.

Fastighetsavgiften bör inte vara regressiv! En fungerande fastighetsskatt bör vara proportionell, utan tak, lika för bostadsrätt och småhus, samtidigt som de uttaxerade beloppen inte ska röra sig i stora steg. Det talar för att skatten bör beräknas med viss eftersläpning och med en begriplig tumregel. En metod som åstadkommer detta är att beskatta taxeringsvärdet i stället för marknadsvärdet, utifrån en schablon som utgår från en viss antagen ränta och stabil förväntad avkastning. Andra utredare har med denna metod föreslagit en skattesats på runt 1 procent av taxeringsvärdet, utan takbegränsning. Då skulle fastighetsskatten bli neutral i förhållande till kapitalinkomstbeskattningen i övrigt.

Men sådana förslag skulle ge en kraftig höjning av skatten för alla – och sannolikt också brett fallande fastighetspriser. Förslag med sådana effekter torde inte överleva politikernas behandling, medias rubriker och särintressenas attacker. Eftersom mitt uppdrag är att leverera genomförbara reformer antar jag en lägre schablonavkastning; något som dessutom sakligt kan motiveras utifrån det låga ränteläget. Konkret föreslår jag att den **kommunala fastighetsavgiften sänks till 0,5 procent av taxeringsvärdet, utan dagens tak**. Den skattesatsen är klart lägre än både den gamla fastighetsskatten och de flesta förslag i debatten – och även lägre än den nuvarande kommunala fastighetsavgiften. Den ska inte heller läggas ihop med någon förmögenhetsskatt, så som var fallet med den gamla fastighetsskatten.

En viktig förändring är att skatten inte längre blir regressiv. Förslaget medför sänkt skatt för de flesta småhus, men högre skatt för dyra villor och för bostadsrätter. En klar majoritet av hushåll med småhus får alltså *lägre* fastighetsavgift med mitt förslag. Större höjningar drabbar enbart de dyraste bostäderna. Därmed sker en viss förmögenhetsutjämning, eftersom bostadens förmögenhetsvärde kan antas stiga något för billigare villor, men sjunka för dyra. De allra flesta ägare av dyra bostäder får dock med mitt sammantagna reformförslag inkomstskattesänkningar som är större än fastighets-skattehöjningen. Syftet är att stimulera arbete men beskatta större så kallade *windfall gains* från fastighetsmarknaden.

Likväl är det nödvändigt att införa särskilda **begränsningsregler** som hindrar hushåll med låga inkomster att betala försvårande höjd skatt. Ingen ska betala mer än 4 procent av sin inkomst i fastighetsavgift. Fastighetsavgiften på hyresfastigheter bör slopas.

•Jag föreslår att de flesta av dessa olika skattesatser ersätts av en **enhetlig skatt på 25 procent**. Det innebär lägre skatt på utdel-ning för noterade aktier men högre lägsta skatt på utdelning i fåmansbolag.•**ISK-systemet** bör finnas kvar i dess nuvarande form eftersom det ger ett enkelt och förutsägbart alternativ.•För att undvika negativa effekter på rörligheten på bostadsmarknaden föreslår jag också att reavinstskatten vid bostadsför-säljning ligger kvar på dagens nivå, 22 procent.•Fastighetsköp blir billigare genom att **stämpelskatten** tas bort. Den är en anakronism som utgör en ren skatt på rörlighet. **Även räntan på uppskjuten kapitalvinst** bör avskaffas.•En enhetlig och sänkt kapitalinkomstskatt och en reformerad fastighetsavgift gör det också möjligt att minska storleken på **ränteavdragen**. Jag föreslår 25 procent, vilket ger symmetri med inkomstskatten på kapital. Det bidrar till att dämpa skuldsättningen och ger på sikt en sundare ekonomi.

Enhetlig och enklare kapitalbeskattning

Kapitalinkomster beskattas med olika skattesatser. Flera av dessa skapar skattedrivna placeringar.

Kombinationen av höjd lägsta skatt på utdelningar i fåmansbolag å ena sidan och kraftigt sänkt marginalskatt på arbete medför också att dagens starka skattedrivna incitament till **inkomstomvandling** – att ta ut sin inkomst som kapitalinkomst i stället för tjänsteinkomst –minskar. Inklusive bolagsskatt blir skatten på utdelningar enligtmina förslag 41 procent, medan marginalskatten på inkomst av tjänstför de flesta berörda hamnar mellan 32 och 47 procent. Även omarbetsgivaravgiften ska läggas på blir det inte längre lika attraktivtsom hittills att starta bolag, förlora trygghetsförmåner, sätta igångpappersarbete och kanske skaffa revisor, när man inte längre görnågon större skattevinst på bolagsformen.

Dock är det inte troligt att åtgärden tillräckligt påverkar inkomstomvandling i större så kallade partnerbolag. Jag föreslår därför att Regeringskansliet utreder möjligheten att reducera det lönebaserade garantibeloppet i den så kallade huvudregeln för fåmansbolag. På

• Färdriktningen bör vara att **renodla miljöskatterna** – ge dem tydligare fokus på miljön och inte tro att de kan finansiera offentlig sektor i någon större omfattning.

• Konkret föreslår jag att ett antal **undantag från koldioxidskatten** utanför det europeiska utsläppshandelssystemet ETS bör avskaffas. Därmed höjs dieselskatten i jord- och skogsbruket samt för inrikes sjöfart. Alla bör betala samma CO_2-skatt.

• **Reseavdraget** bör göras om; det gynnar i sin nuvarande utform-ning långväga arbetspendling med bil jämfört med kollektivtrafik, också i storstadsregioner. **Bonus malus-systemet** bör reformeras så att det inte gynnar stora stadsjeepar. Skatteförmånerna på så kallade **förmånsbilar**

sikt bör inriktningen vara att helt undanröja behovet av särskilda undantag och regler för fåmansbolag. De skatteförslag som läggs här ska, tillsammans med en reduktion av garantibeloppet i huvudregeln, bara ses som ett steg på vägen att helt avskaffa 3:12-reglerna.

Bolagsbeskattningen bör bli mer neutral, och undvika olika skat-tesatser för olika placeringar, vinster och sektorer. Skattesystemet bör heller inte gynna lån framför finansiering med eget kapital. Här pågår en utveckling åt rätt håll, men den kan skyndas på. Sverige är utsatt för en allt skarpare skattekonkurrens. Den **nominella bolagsskatten bör därför sänkas** vidare, och **ränteavdragen minskas**. En sådan åtgärd får sannolikt små effekter på statskassan, men underlättar för svenska företag att klara sig i den internationella konkurrensen, samtidigt som deras balansräkningar blir sundare.

Effektivare miljöskatter

Miljöskatter är viktiga inslag i en strategi för övergång till ett mer hållbart samhälle. Men flera av dagens skatter ger motstridiga effek-ter, och några saknar tydliga mål. Att ”skatteväxla” i stor skala är inte förenligt med fiskal neutralitet, eftersom gröna skatter på sikt urholkar sin egen skattebas. Ju mer lyckade de är som miljöskatter, desto lägre intäkter ger de.

• Färdriktningen bör vara att **renodla miljöskatterna** – ge dem tydligare fokus på miljön och inte tro att de kan finansiera offent-lig sektor i någon större omfattning.

• Konkret föreslår jag att ett antal **undantag från koldioxidskatten** utanför det europeiska utsläppshandelssystemet ETS bör avskaffas. Därmed höjs dieselskatten i jord- och skogsbruket samt för inrikes sjöfart. Alla bör betala samma CO_2-skatt.

• **Reseavdraget** bör göras om; det gynnar i sin nuvarande utform-ning långväga arbetspendling med bil jämfört med kollektivtrafik, också i storstadsregioner. **Bonus malus-systemet** bör reformeras så att det inte gynnar stora stadsjeepar. Skatteförmånerna på så kallade **förmånsbilar** bör reduceras. Åtgärderna skulle samman-taget bidra till en snabbare omställning av transportsektorn.

- Sverige bör intensifiera sina försök att vässa **EU:s utsläpps-handelssystem**, få EU-medlemmarna att anta högre CO_2-skatt samt agera på internationella klimatmöten för global samordning och höjning av koldioxidskatter. Om EU gör allvar av sina planer på en *Carbon border tax* – i praktiken en sorts tullar på importvaror med stort CO_2-innehåll – bör Sverige medverka.

- • Jag föreslår att mervärdesskatten på alla nedsatta sektorer höjs till en **gemensam, enhetlig skattesats** på 25 procent, så som avsikten var i skattereformen 1990–91. En effekt blir höjda matpriser eftersom livsmedel i dag har nedsatt moms. De positiva fördel-ningseffekter som anförs som argument för sänkt moms på livsmedel är en myt. Momsen är ett trubbigt fördelningsinstrument.

• För att skydda barnfamiljer föreslår jag ändock höjt **barnbidrag**; det ger samma fördel till mindre än halva kostnaden. Även **pensionärer med låg pension** bör skyddas, genom ett direkt bidrag.

Enhetlig mervärdesskatt

Det svenska momssystemet är krångligt, och skattebasen utnyttjas bara till hälften, eftersom flera sektorer har nedsatt moms eller ingen alls. Gränsdragningsproblem skapar underligheter – som ibland gränsar till det bisarra – och administrativa kostnader. Dagens system med undantag och sänkta skattesatser ger ”dold” moms som fördyrar produktionen och skapar höga administrationskostnader.
Bland sektorer som är undantagna från moms föreslår jag att lotte-risektorn belastas med full moms, och att bankerna åläggs en särskild aktivitetsskatt. Även fastighetssektorn bör föras in i momssystemet, samtidigt som dess ränteavdrag minskas.

Neutral budgetpåverkan

Sammantaget är reformförslagen statsfinansiellt neutrala. De före-slagna skattesänkningarna summerar till ca 113 miljarder kronor.[5] Skattehöjningarna summerar till samma belopp. Den offentliga sektorns totala storlek påverkas således inte.

[5] Siffran inkluderar de utgiftsökningar till barnfamiljer och pensionärer som ska kompensera för höjd moms. Mitt uppdrag handlar formellt enbart om skatter. Men just i detta fall är det rimligt att också föreslå en justering av de offentliga utgifterna, såsom ett sätt att bidra till ett bättre skattesystem.

Siffrorna är osäkra. En avgörande fråga är hur kalkylen ska ta hänsyn till ändrat beteende. Sänkt inkomstskatt på tjänst kan till exempel öka arbetsutbudet och därmed indirekt både öka andra skatteintäkter, till exempel mervärdesskatten, och ge kompense-rande intäkter från inkomstskatten – så kallade **dynamiska effekter**. Dessa är dock i denna rapport konservativt estimerade i enlighet med Finansdepartementets konventioner och den beräkningsmodell (”FASIT”) som utvecklats av SCB och används av riksdagens utredningstjänst. Skulle man räkna in rimliga långsiktiga effekter på sysselsättning, investeringar och tillväxt (se nedan) torde effekten av mina förslag bli starkare statsfinanser. Osäkerheten i att kvantifiera den typen av dynamiska effekter på lång sikt gör emellertid att de inte inkluderats i analysen.

Den avgörande uppgiften i uppdraget att reformera skattesystemet är att få till stånd ett effektivt skattesystem för att finansiera en välfärdsstat som kan skapa likvärdiga livschanser och bryta segrega-tionen. Skattesystemet bör bidra genom att underlätta inträdet på arbetsmarknaden och stimulera ökad sysselsättning. Detta är skat-ternas viktigaste bidrag till fördelningspolitiken.

Skatt efter bärkraft är centralt i denna rapport. Det betyder progressiv skatt på tjänst, högre skatt på konsumtion (som ju styrs av inkomsten), proportionell fastighetsavgift och mindre lönsam inkomstomvandling. De sammantagna fördelningseffekterna av så många och olika förslag på skilda områden är svåra att kvantifiera. En av de få aspekter som kan mätas är de direkta, statiska effekterna

av skattesänkningen på arbete – något som brukar väcka stort in-tresse i den allmänna debatten. Sänkningen ovanför brytpunkten ger störst ökning av den disponibla inkomsten till den högsta decilgruppen i inkomstfördelningen och ökar **Gini-koefficienten**[6] med en hundradels enhet, från ca 0,30 till 0,31. Den sortens effekt är ofrånkomlig om vi ska minska gapet mellan inkomst av tjänst och inkomst av kapital.

[6] Med decilgrupper avses tiondelar. Den högsta decilgruppen är alltså de 10 procent som har högst inkomst. Ginikoefficienten är ett mått på ojämlikhet i inkomstfördelningen. Den anger hur stor andel av de samlade inkomsterna som behöver omfördelas från hög- till låginkomst-tagare för att fördelningen skulle bli helt jämn.

• **Inkomstskatten på tjänst under brytpunkten** för statlig skatt sänks kraftigt. Det ger mest till de lägre decilgrupperna i inkomst-fördelningen och medför en liten minskning av Gini-koefficien-ten.

• **Pensionärer** under brytpunkten får motsvarande skattesänkning. Därmed undviks att nya gap öppnas mellan arbetande och pensionärer.

• Innebörden är att **inkomstskatten på tjänst sänks för alla**. Samt-liga arbetande får sänkt genomsnittsskatt. Den största sänkningen av marginalskatten tillfaller dem som befinner sig allra längst ned i inkomstfördelningen.

• **Fastighetsavgiften** höjs för dyra bostäder medan den sänks för lägre värderade småhus. Den blir därmed inte längre regressiv. In-komstskillnaderna efter skatt minskar. Höginkomsttagare, som i allmänhet bor i dyrare hus, får höjd skatt medan ägarna till billigare hus får sänkt skatt.

• Ytterligare en effekt är en viss **förmögenhetsutjämning av fastighetsvärden**. Värdet av dyra bostäder minskar medan värdet av lågt värderade bostäder ökar. Det mildrar också spänningen stad–land.

Men även mindre ökningar av inkomstojämlikheten bör balanse-ras, i synnerhet efter flera år av stegrade, lågt beskattade förmögen-heter och kapitalinkomster. I den här rapporten föreslås flera steg i den riktningen, på områden som inte bara rör inkomstfördelningen utan också förmögenhetsfördelningen, relationen mellan genera-tioner, mellan arbete och kapital, osv.

• Hushåll med låga inkomster i förhållande till bostadens värde skyddas mot höjd fastighetsskatt med hjälp av en **begränsningsregel**.

• Hushåll med stora lån får betala mer i ränta efter skatt eftersom **avdragen minskar** i värde; det slår mot medel- och höginkomsttagare, eftersom dessa i snitt har större lån.

• **Inkomstomvandling** blir mindre lönsam. Färre kommer därmed att kunna tjäna på att omvandla inkomst av tjänst till inkomst av kapital.

• Att mervärdesskatten höjs på nedsatta sektorer betyder **dyrare konsumtion**. Det påverkar alla inkomstgrupper. Men det slår jämnt. Att beskatta konsumtion är att beskatta efter bärkraft.

• **Barnfamiljer och pensionärer** med låg inkomst föreslås ändå kompenseras för höjd matmoms.

I μερ αλλμännα ορδαλαγ μεδφöρ sänkt skattt på ινκομστ απ τφänst **ökade arbetsinsatser** – ökad ansträngning, fler arbetade timmar och en direkt ökning av sysselsättningen (se nedan), vilket i sig är en central faktor för utjämning av livsbetingelser. För egen del tror jag att de åtgärderna som föreslås i den här rapporten kan bidra till att något minska segregation och utanförskap via ökad sysselsättning. Utifrån mina värderingar blir det skattesystem som skissas här mer rättvist än dagens; det ger medborgarna mer likartade förutsättningar, det gör skatterna mer synliga, det belönar arbete och förkovran bättre men manna från himlen mindre.

Positiva effekter på samhällsekonomin

Övriga **samhällsekonomiska effekter är entydigt positiva**. Ana-lysen antyder att, även med FASIT:s försiktiga perspektiv, leder de sänkta skatterna på inkomst av tjänst till en sysselsättningsökning med 20 000 personer samtidigt som antalet arbetade timmar ökar med 1,5 procent. Allmänt kan man säga att de som redan har arbete kommer att arbeta mer, medan fler som i dag står utanför arbets-marknaden får jobb. I ett långsiktigt perspektiv, då vi tar hänsyn till

• sänkt skatt på arbete med plattare skatteskala och mindre skillna-der i skattesatser

• mer enhetlig kapitalbeskattning och ränteavdrag på samma nivå

• breddad, mer enhetlig moms med färre undantag.

πιδαρε βετεενδεφöräνδρινγαρ, βλιρ σψσσελσättνινγσεφφεκτεν στöρρε – men den fångas alltså inte av modellen.
Den direkta effekten på **BNP-nivån** av skattesänkningarna på arbete är en höjning med 1,4 procent; dock medför breddningen av mervärdesskatten en tillfällig minskning av den disponibla inkomsten som dämpar BNP-ökningen. Förändringarna av kapitalinkomstskatten medför att kapitalmarknaderna fungerar bättre. Resultatet torde bli ökade investeringar och högre produktivitet. När sysselsättning och produktivitet båda stiger, ökar också **den ekonomiska tillväxten** på längre sikt. Incitamenten till skuldsättning försvagas både för hushåll och företag. Det minskar risken för finansiell instabilitet.
På flera av dessa områden är noggrann kvantifiering så gott som omöjlig. FASIT-modellen fångar inte alla de dynamiska effekter som ger ökad sysselsättning. De siffror som anges här är därför en underskattning av den långsiktiga effekten.

En helhet

Förslagen ger i sin helhet ett **enklare, mer överblickbart system** genom bredare skattebaser och färre skattesatser:
Vidare tillåts **människors egna preferenser** slå igenom mer med de förslag som läggs fram här. Skattebetalarna får behålla mer av sina inkomster, medan staten i mindre grad styr medborgarnas konsum-tion och val av boende. Ett sådant system torde också bli mer **legitimt**, med lägre förekomst av skatteplanering. Enligt ekonomisk analys ger ett system med lägre marginalskatt på arbete och ökat inslag av enhetlig skatt på konsumtionen mindre effektivitetsförluster och ”spill”. Allt annat lika betyder det **en mer effektiv finansiering av den offentliga sektorn** och därmed mer välfärd för pengarna. Skatteuttaget behöver då inte vara lika högt för en given ambitionsnivå för den offentliga verksamheten.

Ett budskap i den här rapporten är att skattesystemet bör betraktas som en **helhet**. Alla delar hänger ihop. Ett viktigt skäl till dagens bristande effektivitet är att skattebeslut alltför ofta tas styckevis och delt – utan hänsyn till hur de påverkar andra delar av systemet. Den politiska debatten saknar ofta helhetsperspektivet. Media, partier och intressegrupper koncentrerar sig vanligen på kortsiktiga och statiska fördelningseffekter utan att försöka se hel-heten eller de långsiktiga konsekvenserna. Att utse ”vinnare” och ”förlorare” genom att välja mer eller mindre aparta typfall tar tyvärr ofta över den viktigare debatten om långsiktiga effekter.

Det sorgliga är att dessa röster därigenom också stämplar oss medborgare som en sorts endimensionella stuprör. Vi är bara villa-ägare eller löntagare, enbart konsument eller barnfamilj, inget annat än bilägare eller pensionssparare. Men de flesta av oss är ju allt detta på en och samma gång. Det blir därför missvisande att lyfta ut en enskild åtgärd ur ett större paket där helheten är det viktiga. Ja, inte bara missvisande. Fördummande.
Den här rapporten utgår tvärtom från att samhället är en helhet, att skatteförslagen bör analyseras samlat och utifrån deras effekt på just helheten – och att vi människor är hela individer, inte bara enögda särintressen.

Bara några få kommentarer:

* Han menar att skatten ska tas ut efter bärkraft, men det sker inte i förslaget.
* Han föreslår sänkt skatt på arbete, men det finns inget behov av det.
* Fastigheter bör inte beskattas efter taxeringsvärden som han föreslår
* Han föreslår ökad skatt på kapital, men sänker kapitalinkomst-skatten från 30 % till 25 %.
* Han föreslår enhetlig moms 25%, men det betyder alltför stora ändringar.
* Han föreslår att grundavdraget höjs. Det är bra för dem med låga inkomster, men de med högre inkomster får också skattesänkningar som ger större skattelätnader än vid låga inkomster på grund av högre marginaleffekter.

På det hela taget är det ett oskickligt gjort förslag som inte bör genomföras. Ett skattesystem bör formas efter vad skattebetalarna får kvar av inkomsterna sedan skatterna betalats. Och det som blir kvar måste stå i proportion till levnadskostnaderna och vara fördelat på skattebetalarna efter någon fördelningsprincip som ger acceptabel balans mellan höga och låga inkomster, och det finns det inget om i förslaget.

Det som behöver göras i det rådande skattesystemet är att införa lämpliga bostadsbidrag för ickepensionärer, ensamma och makar, i åldrar 28-65 år med de lägsta inkomsterna och utan barn. Samt att ta bort från bostadsbidrag och bostadstillägg regeln om att 15% av kapital ska räknas som inkomst. En pensionär med fritidshus som köpt huset i yngre dar för 20 000 kr och fått det upptaxerat till 2 miljoner kr på grund av att några i omvärlden betalat det för sina hus ska nu anse att huset ger en inkomst på 300 000 kr per år, något som gör att det inte kan bli bostadstillägg. även i fall då pensionären har inkomst bara 10 000 kr per månad, långt under det som behövs för vanlig levnadsstandard och skulle behöva bostadstillägg.

”Vartannat barn har upplevt ekonomisk utsatthet”

ONSDAG 11 NOVEMBER 2020

"DN. DEBATT 201111
Nästan hälften av alla barn i den årskull som föddes år 2000 har - åtminstone vid något tillfälle befunnit sig i en ekonomiskt utsatt situation under sin uppväxt. Vår kartläggning visar på de brister i familjepolitiken som allt sämre förmår kompensera för barns varierande ekonomiska uppväxtvillkor, skriver Helena Thybell och Tapio Salonen.

De flesta av oss vill leva i ett samhälle där alla människor har en realistisk möjlighet till ett bra liv. Enligt Barnkonventionen har alla barn rätt till en skälig levnadsstandard enligt förutsättningar i respektive medlemsstat. På samhällsnivå bestäms sannolikheten för en gynnsam utveckling mycket tidigt i livet. I forskningen talar man ofta om de första 1 000 dagarna från befruktningen som avgörande. Här har vi som samhälle allra störst möjligheter att lägga grunden till en god hälsa och goda förutsättningar för ett barns uppväxt.

Rädda Barnen har, tillsammans med professor Tapio Salonen, tagit fram rapporten ”Millenniebarnen – en studie om ekonomisk utsatthet bland barn under hela uppväxten”, som är den första i sitt slag i Sverige. Den följer en hel årskull barn under hela deras barndom utifrån deras ekonomiska villkor. Syftet med studien är att undersöka ekonomisk utsatthet för den årskull som föddes år 2000 under hela deras uppväxt, från födelseåret till 17 års ålder. Barnen är antingen födda i Sverige eller har flyttat till Sverige. Måttet ekonomisk utsatthet utgår från att barn lever i hushåll med låg inkomststandard och/eller försörjningsstöd under ett år. Det här sättet att följa barn under hela deras uppväxttid ger oss ett nytt och hittills unikt perspektiv.

Resultatet av denna studie visar att nästan hälften av alla barn i denna årskull åtminstone vid något tillfälle befunnit sig i en ekonomiskt utsatt situation under sin uppväxt, 53 726 av 113 432 barn (47,4 procent). För de flesta har det rört sig om något eller några enstaka år, medan drygt en tredjedel av samtliga barn har levt i en familj i ekonomisk utsatthet mellan ett och sex år. För andra barn har den ekonomiska utsattheten varat längre, mellan sju och tolv år. Detta gäller nästan 9 000 barn eller 7,9 procent. Slutligen har familjens ekonomiska knapphet varit en mer eller mindre ständig följeslagare under hela uppväxten för 2,9 procent av alla barn födda år 2000.

För många barn i familjer med tillfälliga ekonomiska problem lämnar detta inte några allvarligare eller bestående problem. De flesta har erfarit ekonomisk knapphet under något eller några enstaka år, oftast när barnen varit små och då hushållen ofta varit i en etableringsfas i livet. För många barnhushåll kan ekonomisk utsatthet uppstå i samband med separationer, föräldrars arbetslöshet eller ohälsa eller vid oväntade akuta familjesituationer. Utrikesfödda barn har nästan tre gånger så hög fattigdomsrisk som barn födda i Sverige. Bland de barn som levt i ett hushåll i ekonomisk utsatthet under ett begränsat antal år ingår dock många barn som kommit till Sverige och som varit en begränsad tid i landet.

Studien förstärker den bild av brister i olika samhällssystem som Rädda Barnen har lyft i flera tidigare rapporter, till exempel inom familjepolitiken som numera allt sämre förmår kompensera för barns varierande ekonomiska uppväxtvillkor. När vi följer en årskull under

hela deras barndom framträder konsekvenserna av politiska beslut tydligare. Den ger oss fler ledtrådar i hur till exempel långvarigheten i nyanlända familjers etablering, grundnivåerna i föräldraförsäkringen och hur bostadsbidraget är utformat, påverkar den enskilda familjen. Och när vi har ett längre tidsspann, så blir olika politiska samhällstendenser mer uppenbara.

I Sverige finns en stolthet som bygger på bilden av en bred och inkluderande välfärdspolitik. Vi ser en växande uppdelning mellan de som har en förankring på arbets- och bostadsmarknaden, det vill säga de som har ”kommit in” i välfärdssystemen och de som inte har det.

Detta går på tvärs mot vår självbild av vår inkluderande välfärd. Men denna utveckling har skett oavsett politisk majoritet under de senaste decennierna. Vi ser vissa tecken på trendbrott i form av relativt nyligen tillsatta utredningar om exempelvis en social bostadspolitik, ökad träffsäkerhet i den ekonomiska familjepolitiken och ökad jämlikhet på flera områden. Senare tids enstaka höjningar av bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för barnfamiljer är också steg i rätt riktning. Som vi kunde visa i vår rapport Välfärd inte för alla ökar trots detta de ekonomiska klyftorna bland barnfamiljer och den ekonomiska familjepolitiken förmår allt sämre att reducera dem.

Vad vi vill se är en, gärna tvärpolitisk, ambition att bygga och förvalta ett välfärdsystem som ger alla barn en skälig levnadsnivå. Rent konkret rekommenderar vi att:

Regeringen bör se till att den ekonomiska familjepolitiken verkligen bidrar till att minska barnfattigdom. Den bör utformas så att den verkligen når till exempel familjer med skulder, ensamförsörjande och/eller familjer utan en stadigvarande bostad.

Barn, unga och föräldrar med erfarenheter av att leva i ekonomisk utsatthet i större grad involveras i forskning och utredning om orsaker och konsekvenser av barnfattigdom i dagens Sverige för att skapa bättre förutsättningar för en fördjupad förståelse för olika levnadsvillkor och mer effektiva politiska åtgärder.

Socialstyrelsen får i uppdrag att utreda och tydliggöra innebörden av en ”skälig levnadsstandard” i relation till principen om barnets bästa, samt samhällets skyldighet att beakta denna rättighet. Rädda Barnen anser att det ofta finns skäl att ifrågasätta exempelvis Socialtjänstens tolkning av begreppet en ”skälig levnadsstandard”.

Bostadsfrågan som sådan lyfts in mer centralt i den familjepolitiska debatten och då i synnerhet för barnfamiljer med bestående låga inkomster.

Alla kommuner säkerställer kompensatoriska åtgärder såsom tillgängliga och utvecklande fritids- och lovaktiviteter för barn och unga i olika åldrar. För att möjliggöra detta bör de få stöd från staten.

I dagens samhälle finns en tendens att söka snabba lösningar på bekostnad av de mer långsiktiga investeringar som vi vet av erfarenhet fungerar bättre. Det som i samhällsdebatten benämns som ”utanförskap” ska stävjas med innovativa och avgränsade metoder.

Innovation är nödvändigt, men vi måste prioritera helhetstänkande och beprövad kunskap. Sverige behöver en robust bottenplatta av fungerande välfärd för att minska ökande klyftor och för att kunna erbjuda alla barn i Sverige en trygg uppväxt som ger verkliga förutsättningar att kunna välja sin framtid. Vi får inte låta högljudda

krav på snabba åtgärder, överrösta ett sansat och framåtsyftande samtal om själva fundamenten för en bra start i livet.

Helena Thybell, generalsekreterare, Rädda Barnen
Tapio Salonen, professor i socialt arbete "

"Bakgrund. Rapporten

Rapporten ”Millenniebarnen” utges av Rädda Barnen. Den är framtagen och sammanställd av Tapio Salonen.

Studien baseras på ett avidentifierat forskningsregister som SCB sammanställt mikrodata för forskningsändamål.

Huvudsyftet är att fånga den faktiska dynamik och de förändringar som sker på hushållsnivå över tid. För detta krävs individ- och hushållsdata, som kan följa den ekonomiska sårbarheten under en följd av år."

Länk till rapporten
https://resourcecentre.savethechildren.net/node/18437/pdf/millenniebarnen_raddabarnen_201105.pdf

Rapporten kan ej kopieras, måste läsas på Rädda Barnens skärm

Information:
https://www.raddabarnen.se/nyheter/2020/studie-millenniebarnen/

”Så kan hemtjänsten bli tryggare och säkrare”

FREDAG 27 NOVEMBER 2020

"DN. DEBATT 201127
Allt fler äldre får hemtjänstinsatser från flera olika aktörer. Men brister i samordningen gör att omsorgstagare och deras anhöriga känner otrygghet. I dag överlämnar jag till regeringen ett utredningsförslag om en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Det ska öka tryggheten för äldre och deras anhöriga, skriver Barbro Westerholm (L).

I dag överlämnar jag ett förslag om fast omsorgskontakt i hemtjänsten till socialminister Lena Hallengren. Förslaget innebär att äldre som har hemtjänst ska få en tryggare tillvaro präglad av kontinuitet och individanpassad omsorg. Mot bakgrund av dagens hemtjänstlandskap, med allt fler omsorgstagare med komplexa och omfattande behov föreslår jag också att en fast omsorgskontakt ska ha yrkestiteln undersköterska. Yrkestiteln innebär en gemensam kompetensstandard för vad en undersköterska ska kunna.

Jag har haft regeringens uppdrag att komma med förslag om hur en fast omsorgskontakt kan införas i hemtjänsten för att öka tryggheten för äldre och deras anhöriga samt för att få till stånd en bättre personalkontinuitet och en mer individanpassad omsorg. Uppdraget är en del av januariavtalets 73-punktsprogram som säger att det ska finnas en fast omsorgskontakt i hemtjänsten.

Det är sedan länge känt att hemtjänsten har ett antal problem och utmaningar. Det handlar bland annat om brister i personalkontinuitet, kompetens och samordning. I genomsnitt träffar omsorgstagare 16 olika hemtjänstpersonal under en tvåveckorsperiod. Men det handlar i praktiken ofta om betydligt fler personer eftersom nattpersonal och hemsjukvårdspersonal inte är inräknade. För de flesta äldre är det tryggare att få stöd av personal som de känner igen och med vilka en ömsesidig relation har byggts upp. Personalkontinuiteten hänger samman med personalens arbetsförhållanden som har försämrats över tid. Det är svårt att få till stånd en god personalkontinuitet om sjukfrånvaron är stor och personalen lämnar yrket på grund av brister i arbetsmiljön.

Allt fler äldre med komplexa och sammansatta behov bor hemma och får kvalificerade insatser från flera aktörer inom vården och omsorgen.

Arbetet i hemtjänsten präglas av stor komplexitet. Det handlar om att bemöta den äldre i svåra omsorgssituationer och kunna ge stöd på ett adekvat sätt utifrån omsorgstagarens behov. Om den som utför omsorgsarbetet har bristande kompetens finns risk för att omsorgstagare drabbas av otrygghet, dålig livskvalitet och i värsta fall av skador och olyckor.

Dålig samordning inom vård- och omsorgskedjan kan innebära att insatser uteblir och att de inte anpassas till den äldres funktions- och hälsotillstånd. Många anhöriga upplever att de behöver ta ett stort ansvar för kontakter med olika yrkesgrupper runt omsorgstagaren.

Anhöriga känner även ofta otrygghet när de inte kan kontakta en person som har en helhetsbild av omsorgstagarens situation.

I dag har cirka åtta av tio omsorgstagare en omsorgskontakt men vad rollen betyder i praktiken är inte känt. Utredningen har därför genomfört en kartläggning i 20 kommuner från norr till söder och i olika kommuntyper. Över 90 intervjuer har genomförts med chefer och omsorgskontakter i hemtjänsten, såväl i privat som offentlig regi, samt med personal som beslutar om vilken hemtjänst den äldre ska få.

Dessutom har telefonintervjuer genomförts med närmare 20 omsorgstagare, anhöriga och närstående. Andra informanter som har bidragit med kunskap är forskare och myndighetsexperter. Utredningens bedömningar bygger också på vetenskaplig litteratur och rapporter från myndigheter och organisationer.

Kartläggningen visar att det finns en stor variation i hur hemtjänsten arbetar med fast omsorgskontakt. Det handlar om allt från en ”pappersprodukt” till ett fullödigt omsorgsskap där omsorgskontakten har en god personkännedom om den äldre. När omsorgskontakten har en mer administrativ roll går mervärdena av det fullödiga omsorgsskapet förlorade. Hemtjänstverksamheterna behöver därför planera arbetet med fokus på kontinuitet och låta omsorgskontakten gå ofta till ”sina” omsorgstagare. Omsorgskontakten kan då bygga en nära och tillitsfull relation till omsorgstagaren, vilket i sin tur skapar bättre möjligheter för att anpassa insatserna till den äldres önskemål, behov och dagsform. Det förutsätter att omsorgskontakten ges flexibilitet och handlingsutrymme i sitt arbete. Ett sådant omsorgsskap ökar möjligheterna att arbeta förebyggande och bevarande.

1 Utredningen föreslår att det i socialtjänstlagen införs ett krav om att äldre med hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt. Med en fast omsorgskontakt i hemtjänsten kan stödet och hjälpen bättre anpassas till den äldres behov och önskemål. Ett fullödigt

omsorgsskap kan bidra till bättre kontinuitet och ökad trygghet för såväl omsorgstagare, som anhöriga och personalen. Samordningsvinster kan uppnås då den fasta omsorgskontakten utgör en viktig informationskälla till anhöriga, närstående, arbetslaget och andra professioner inom vården och omsorgen.

Ett väl fungerande omsorgsskap kan dessutom öka arbetsglädjen hos personalen och minska sjuktalen.

De fördelar som följer rollen som fast omsorgskontakt blir än tydligare under den pågående covid-19-pandemin. När färre ur hemtjänstpersonalen går till omsorgstagarna minskar det risken för smittspridning samtidigt som personalen med god personkännedom tidigt kan uppmärksamma sjukdomstecken hos omsorgstagarna och vid behov koppla in andra yrkesgrupper. En tydlig fördel är också minskad oro hos anhöriga då de har en tydlig ”väg in” i hemtjänsten.

2 Den fasta omsorgskontakten ska ha yrkestiteln undersköterska.
I den fasta omsorgskontaktens roll ingår att planera och utföra omsorgsarbete och medicinska uppgifter hos ”sina” omsorgstagare.

För att kunna utföra uppgifterna på ett tryggt och säkert sätt behöver omsorgskontaktens kompetens motsvara en undersköterskas. Genom det ställda kompetenskravet skapas förutsättningar för att arbeta kunskapsbaserat.

Det kan handla om att göra rätt bedömningar i olika omsorgssituationer, känna igen skiftningar i hälso- och funktionstillståndet, hantera medicinska uppgifter på ett patientsäkert sätt och veta när andra yrkesgrupper behöver kopplas in. Ett krav på att omsorgskontakten ska ha titeln undersköterska kan också professionalisera hemtjänsten vilket i förlängningen kan öka yrkets attraktivitet och status. Ett fullödigt omsorgsskap handlar således både om hur rollen utformas och att omsorgskontakten har nödvändig kompetens för sin roll.

Lagförslaget kommer att medföra kostnader för kommuner i samband med att fler undersköterskor behöver anställas i verksamheterna.

Kostnaderna behöver dock vägas mot de positiva effekter som förslaget kan medföra. Det kan till exempel handla om förväntade hälsoförbättringar hos omsorgstagare, anhöriga och personal. När omsorgskontakten har rätt kompetens och ges tid, flexibilitet och handlingsutrymme skapas förutsättningar för att arbeta förebyggande och rehabiliterande. De positiva effekterna är svåra att uppskatta i kronor och ören men utredningens analys pekar mot att lagförslaget kan vara kostnadseffektivt.

Att arbeta i hemtjänsten är inget enkelt jobb. Det innebär att man har ansvar för kvalificerade sociala och medicinska uppgifter där man ofta arbetar ensam och under tidspress. För att säkerställa en trygg och säker hemtjänst av god kvalitet menar jag att det i lagstiftningen ska införas ett krav på omsorgskontakt i hemtjänsten med yrkestiteln undersköterska.

Barbro Westerholm (L), utredare, riksdagsledamot "

”Våga prova nya lösningar och arbetssätt i offentlig sektor”

SÖNDAG 29 NOVEMBER 2020

"DN. DEBATT 201129
En offentlig aktör som väljer att inte pröva något nytt ser kanske det som en strategi för att undvika att göra fel. Men det omöjliggör nödvändig utveckling och omställning. Det räcker inte att myndigheter gör på rätt sätt, de måste också göra rätt saker och snabbare ta sig an ny teknik och nya lösningar, skriver Kommittén för teknologisk innovation och etik.

Det är bråttom nu. Riktigt bråttom. Nyheter om skogsbränder, översvämningar och utrotade arter har blivit en del av vår vardag.

Samtidigt skapar pandemin ytterligare utmaningar och osäkerhet. Kan Sverige hantera detta? Kan vi bidra till en global hållbar utveckling? Ja, det kan vi, men då måste vi våga testa nya lösningar och arbetssätt. Offentliga aktörer måste ha mod och möjlighet att försöka!

För att ställa om till ett hållbart samhälle behövs nya produkter och tjänster, men även nya arbetssätt och regelverk. Behoven av nya lösningar är stora och tiden att införa dem knapp. Det gäller inte minst problem kopplade till klimatförändringar och samhällets återhämtning efter pandemin. Och det gäller även förmågan och möjligheten att framtidssäkra vård, skola och omsorg. Detta är utmaningar som ställer helt nya krav på offentliga aktörer, krav som träffar alla, från regeringen till minsta kommun. Att fortsätta som vanligt duger inte.

En självklar utgångspunkt är att alla samhällets aktörer ska agera lagenligt, etiskt och korrekt. Myndigheter ska självklart lägga stort fokus på att göra rätt. Men de måste även hantera vårt samhälles och den globala utvecklingens utmaningar – det vill säga göra rätt saker.

En offentlig aktör som väljer att inte pröva något nytt ser kanske det som en strategi för att undvika att göra fel. Ett sådant förhållningssätt omöjliggör nödvändig utveckling och omställning. Det räcker alltså inte att myndigheter gör på rätt sätt, de måste också göra rätt saker och snabbare ta sig an ny teknik och nya lösningar.

Sverige har höga ambitioner att genomföra de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Enligt FN krävs innovation och ny teknik för detta. Vi har tio år på oss att ställa om samhället. Det kan kännas som en väldigt kort tid, men ny teknik utvecklas nu mycket snabbt. Tempot är till vår fördel, eftersom ny teknik bidrar till att lösa våra problem.

Samtidigt har samhället en utmaning i att se till att offentlig förvaltning, företag och individer hänger med. Inte minst tar det tid att utveckla regelverk som går i takt med teknikutvecklingen.

Offentlig sektor måste våga försöka!

Vi i Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) tror på stegvist förbättringsarbete som utgår från kunskap om problemet och att våga pröva olika lösningar. Enklare uttryckt – att göra försök i verkliga miljöer.

Försök är ett lärande arbetssätt för utveckling och anpassning av såväl produkter och tjänster, som arbetssätt och regelverk. Genom att avgränsa ett försök i tid och till en viss plats, till exempel en kommun

eller region, skapas bättre förutsättningar för att förbättra och trygga nya lösningar innan en mer storskalig lansering. På motsvarande sätt kan försök användas för att pröva nya regler innan de permanentas.

Att använda försök som arbetsmetod skapar förståelse både för grundproblemet och för det som testas. Om försöket visar att den nya lösningen eller regelverket inte fungerar så är det också ett viktigt resultat. Vi tror att försök främjar kreativitet och stimulerar till omställning. Men arbetssättet förutsätter att avvägningar görs mellan nytta och risker, såväl för samhället som för enskilda. Det kräver ledarskap och mod.

Vi är inte först med att se värdet av att göra försök. Redan Axel Oxenstierna utvecklade Sverige via försök. Behovet av att pröva nya lösningar i verkliga miljöer har nyligen lyfts av de statliga forsknings-finansiärerna, Sveriges kommuner och regioner och av Fossilfritt Sverige. En gemensam nämnare är att förändringen bör utgå från den eller de aktörer som ser behovet av förnyelse och utveckling.

Sanna Marin och finska regeringen har gått ut med ett löfte om att systematiskt uppmuntra och möjliggöra försök som ett sätt att bana väg för en tryggare och mer hållbar samhällsutveckling. Även den tyska regeringen skapar aktivt möjligheter för försök kopplade till utveckling av regelverk och nya lösningar. Där har regeringen tillsatt en särskild funktion som ska hjälpa offentlig förvaltning med ökad flexibilitet och ”Luft zum Atmen” (på svenska: utrymme att andas). Regeringen bör göra det lättare att kunna pröva ny teknik och nya lösningar.

Vi föreslår att regeringen tar fram en konkret handlingsplan med insatser för att göra det möjligt att starta fler försök i hela landet. Planen bör utvecklas stegvis och påbörjas omgående. Exempel på insatser kan vara att regeringen ökar incitament för försök, utvecklar arbetssätt och verktyg för att regelverk och tillståndsprocesser ska gå i takt med teknikutvecklingen, skapar stöd för att hantera risk vid försök samt tydligare följer upp försök och innovation.

Vi tror även att det behövs bättre möjligheter att genomföra försök som kombinerar utveckling av regelverk med test av ny teknik. Till exempel försök med självkörande maskiner inom jordbruket eller digitala lösningar för informationsutbyte mellan välfärdens aktörer. Vi föreslår därför att alla kommuner, regioner och statliga myndigheter på ett enkelt sätt ska kunna anmäla behov av regelförändringar för att kunna genomföra försök. Därigenom kan ett mer dynamiskt arbetssätt införas som gör det möjligt att skapa förbättringar i mindre steg och oftare.

Regering och riksdag bör även utveckla hur styrning och uppföljning av aktörer inom offentlig sektor går till. För att säkerställa grundlagens skrivning om att det allmänna ska främja en utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer behöver Sverige myndigheter som uppmuntras, vill och kan pröva ny teknik och nya lösningar.

Vi vill därför uppmana regeringen att uppmuntra till försök. Vi vill också uppmana offentliga aktörer att våga försöka. Det kommer att krävas mod, ledarskap och initiativ, men är en tydlig väg mot ett tryggt och hållbart samhälle. Det kommer att löna sig.

Charlotte Brogren, teknologichef Alimak AB och fd generaldirektör Vinnova
Stefan Einhorn, professor i molekylär onkologi Karolinska Institutet
Rikard Jermsten, generaldirektör Konkurrensverket
Ulla Sandborgh, generaldirektör vid näringsdepartementet
Jon Simonsson, ordförande Kommittén för teknologisk innovation och etik
Kristina Svahn Starrsjö, justitieråd Högsta förvaltningsdomstolen
Erik Thedéen, generaldirektör Finansinspektionen
Artikelförfattarna är ledamöter i Kommittén för teknologisk innovation och etik "

"Bakgrund. Komet
Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) arbetar på uppdrag av regeringen för att Sverige ska kunna vara ledande på ansvarsfull utveckling och användning av ny teknik. Uppdraget syftar till att skapa goda förutsättningar för innovation och konkurrenskraft samtidigt som utvecklingen och spridningen av ny teknik sker tryggt, säkert och med ett långsiktigt samhällsperspektiv.
Läs mer på kometinfo.se. "

”Svensk välfärd fungerar inte för den som är sjuk länge”

MÅNDAG 7 DECEMBER 2020

"DN. DEBATT 201207

Svårt sjuka människor kan i dag förlora sin ersättning eftersom de anses ha en arbetsförmåga de egentligen inte har, vilket ofta leder till fattigdom och förvärrad ohälsa. Regelverket är strikt och förutsätter snabb återgång i arbete. Försäkringskassan har också skapat bedömningsinstrument som försvårar ytterligare för den som är sjuk, skriver 17 forskare.

Vi har i dag ett sjukförsäkringssystem som inte tjänar sitt grundläggande syfte: att erbjuda ekonomisk trygghet till personer som inte kan arbeta på grund av sjukdom. I stället har vi en situation där svårt sjuka människor kan förlora sin ersättning eftersom de anses ha en arbetsförmåga de egentligen inte har, vilket ofta leder till fattigdom och förvärrad ohälsa. Detta visar mycket av forskningen om socialförsäkringarna. Den lagändring som januaripartierna aviserade den 26 november i år är långt ifrån tillräcklig för att reparera systemet.

Det finns en vanlig föreställning att Sverige har en generös och välfungerande välfärd, där staten ger trygghet vid sjukdom eller funktionsnedsättning. Detta stämmer till viss del fortfarande – i alla fall så länge man inte är sjuk för länge och i rätt diagnoser. Men om man blir sjuk en längre period eller i sjukdomar som inte kan bekräftas med tester eller provtagning så har vi i dag ett tufft system. Både eftersom att vi har ett strikt regelverk som förutsätter snabb återgång i

arbete och eftersom att Försäkringskassan har skapat bedömnings-instrument som försvårar ytterligare för den som är sjuk.

Enligt Försäkringskassans egna siffror avslås i dag fem gånger så många ansökningar om sjukpenning mellan 6 och 12 månaders sjukdom jämfört med 2015. I dagsläget handlar det om runt 2 300 personer varje månad. För fem år sedan avslogs i snitt 452 per månad. För många som är långtidssjuka leder detta till en situation där man å ena sidan är för sjuk för att arbeta och å andra sidan får sin ekonomiska trygghet undanryckt.

I förlängningen hamnar många, efter att de har sålt sina ägodelar och uttömt alla andra möjligheter att försörja sig, hos det kommunala försörjningsstödet. Den senaste tillgängliga statistiken visar att det i dag är över 22 000 personer som får försörjningsstöd eftersom de nekas sjukpenning, trots att de har läkarintyg på att de inte kan arbeta. I denna grupp finns både personer som fått avslag på sina ansökningar om sjukpenning och de som inte har arbetat tillräckligt länge för att vara berättigade till ersättning.

Forskningen om sjukförsäkringen har identifierat tre huvudsakliga orsaker till dagens situation:

Alliansregeringarna skapade ett strikt regelverk med fasta tidsgränser, som kallas ”rehabiliteringskedjan”. Denna har sitt namn till trots ingenting med rehabilitering att göra, utan är ett system som gradvis gör bedömningen av rätten till sjukpenning tuffare ju längre man har varit sjuk. Framför allt efter 180 dagar, då man prövas mot ett ”normalt förekommande arbete” faller många ur systemet. Den ursprungliga rehabiliteringskedjans ”bortre gräns”, som skapade problemet med utförsäkringar, är i dag borttagen.

Men i dag fungerar 180-dagarsgränsen på ett liknande sätt: på grund av att Försäkringskassan gör en bred tolkning av vem som har arbetsförmåga faller många ur systemet då de anses kunna arbeta. Innan rehabiliteringskedjan infördes gjordes

arbetsförmågebedömningar mot hela arbetsmarknaden när det ansågs relevant i det individuella fallet, medan detta i dag görs för alla som passerar en godtyckligt bestämd tidsgräns.

Regeringen styrde mellan 2015 och 2018 Försäkringskassan mot att göra striktare bedömningar genom att införa siffermål för att minska sjukfrånvaron. I regleringsbrevet för 2016 fick Försäkringskassan i uppdrag att verka för att sjukpenningtalet i december 2020 inte överstiger 9,0 dagar, vilket ledde till att antalet avslag och indrag accelererade. Försäkringskassans samordningsuppdrag (att samordna den sjukskrivnes rehabiliteringsinsatser) nedprioriterades till förmån för strikta prövningar av rätten till ersättning.

Försäkringskassan har i sin tur svarat på de politiska styrsignalerna genom att göra systemet betydligt hårdare för sjuka människor.

Forskningen har visat att målet om ett sjuktal på 9,0 dagar ledde till en stark press på handläggare att bli striktare i sina bedömningar – dels från chefer och dels på grund av hur handläggarnas arbete organiseras och utvärderas. Myndigheten har systematiskt tolkat regelverket på ett sätt som lägger bevisbördan på den som ansöker om ersättning, trots att myndigheten enligt lag har en omfattande utredningsskyldighet.

Därtill har modeller för hur läkarintyg ska värderas tillförts (till exempel den så kallade DFA-kedjan och kravet på undersökningsfynd och observationer) som saknar täckning i lagstiftningen.

Ett centralt tema i forskningen om sjukförsäkringen är att Försäkringskassan har fått en alltmer kontrollerande och administrativ roll, som bygger på en misstänksamhet mot att sjuka vill ha mer ersättning än de har rätt till. Studier av sjukskrivnas agerande i utredningar pekar på motsatsen – de vill vara ärliga och göra rätt för sig.

För att tala klarspråk: tusentals, kanske till och med tiotusentals, människor har fått avslag som har byggt på bedömningar som inte stämmer överens med hur lagstiftningen ser ut. Försäkringskassan kan inte skylla detta på regeringens styrning, eftersom deras uppdrag är att tillämpa lagen såsom den är beslutad av riksdagen. Detta är en stor rättsskandal som har fått förödande konsekvenser för enskilda. Samtidigt ger sjukförsäkringsforskningen också vägledning om hur vi kan åtgärda de mest akuta bristerna. Vi ser två åtgärder som på kort sikt skulle ha stor betydelse:

1 Det behövs lagändringar som gör att det blir enklare att få sjukpenning efter 180 dagar. Januaripartiernas överenskommelse om att ändra regelverket för när undantag kan göras vid prövningen efter 180-dagar är ett första steg, men det är långtifrån tillräckligt. Regeringen och riksdagspartierna behöver nu ta ytterligare steg för att ändra bedömningsgrunderna vid denna prövning. Det är nu tolv år sedan rehabiliteringskedjan infördes.

En rehabiliteringskedja som lever upp till sitt namn bör ha mer fokus på att erbjuda sjukskrivna adekvat stöd än på att dra undan deras försörjning. Även en politik som handlar om att ge tydliga incitament för återgång i arbete måste baseras på insikten att rehabilitering kan ta tid och försvåras av ett system som straffar sjuka människor med fattigdom. Det här behöver de partier som i dag värnar om rehabiliteringskedjan ta till sig. Annars finns en påtaglig risk att konsekvenserna av dagens system undergräver försäkringens legitimitet.

2 För att lagändringar ska få avsedd effekt måste Försäkringskassans ledning göra en omfattande och självkritisk granskning av hur verksamheten har utvecklats under de senaste åren. Myndigheten har fått ett regeringsuppdrag att göra en intern genomlysning av hur myndighetsutövningen brister. Förhoppningsvis vågar man ta detta uppdrag på allvar. Det är inte acceptabelt att en central myndighet i vårt välfärdssystem förhåller sig nonchalant till gällande lag.

I dagens statsförvaltning talas ofta om tillitsbaserad styrning. Den här diskussionen har dessvärre inte nått sjukförsäkringen. Snarare bygger denna i dag på en institutionaliserad misstänksamhet mot sjuka och en bristande tilltro till handläggarnas förmåga att göra professionella bedömningar.

Det är inte en ordning värdig en modern välfärdsstat.

Niklas Altermark, docent och forskare i statsvetenskap, Lunds universitet;
Kerstin Ekberg, professor emerita i arbetslivsinriktad rehabilitering, Linköpings universitet;
Anna-Carin Fagerlind Ståhl, fil dr i medicinsk vetenskap, arbetsmiljöforskare;
Katarina Hollertz, universitetslektor i socialt arbete, Göteborgs universitet;
Sara Hultqvist, postdoktor vid socialhögskolan och CASE, Lunds universitet;
Kerstin Jacobsson, professor i sociologi, Göteborgs universitet;

Björn Johnson, professor i socialt arbete, Malmö universitet;
Johan Kaluza, ek dr i företagsekonomi, senior utredare Jämställdhetsmyndigheten;
Margareta Kristenson, överläkare och professor emerita i socialmedicin och folkhälsovetenskap, Region Östergötland och Linköpings universitet;
Rafael Lindqvist, professor emeritus i sociologi, Uppsala universitet;
Ruth Mannelqvist, professor i rättsvetenskap, Umeå universitet;
Stina Melander, universitetslektor i statsvetenskap, Lunds universitet;
Tora Nord, universitetslektor i arbetsvetenskap, Högskolan i Borås;
Ida Seing, universitetslektor i sociologi, Linköpings universitet;
Christian Ståhl, bitr professor i sociologi, docent i arbetslivsinriktad rehabilitering, Linköpings universitet;
Stefan Svallfors, professor i sociologi, Institutet för framtidsstudier;
Ylva Wallinder, universitetslektor i socialt arbete, Göteborgs universitet. "

Kapitel 2: DN debattartiklar 8 - 12 december 2020

”Rika svenskar måste minska utsläppen med 90 procent”

" Den halva av svenska befolkningen som har lägst inkomster släppte i snitt ut 4 ton kol-dioxid per person och år. Den rikaste procen-ten släppte ut 43 ton per person. Det visar vår nya rapport. Nu behöver mål och styrmedel införas som säkerställer att de som släpper ut mest också minskar sina utsläpp mest, skriver Mira Alestig och Robert Höglund, Oxfam Sverige.

DN. DEBATT 201208

Den globala klimatojämlikheten är extrem. Den rikaste procenten släpper ut mer än dubbelt så mycket kol-dioxid som den fattigaste hälften av jordens befolk-ning. Men utsläppen är ojämnt fördelade även i Sverige.

Rapporten ”Svensk klimatojämlikhet” som vi på Oxfam släpper i dag tisdag visar att de 10 procenten med högst inkomst i Sverige släpper ut fyra gånger mer per person än de 50 procenten med lägst inkomst, och 24 gånger mer per person än de som befinner sig i den fattigaste hälften av jordens befolkning. Nu krävs kraftfull politisk handling för att få ner de svenska konsumtionsutsläppen.

Tillsammans med Stockholm environment institute har vi undersökt koldioxidutsläpp kopplade till inkomst i 117 länder mellan 1990 och 2015. Rapporten visar att majoriteten av Sveriges befolkning minskat sina utsläpp. Däremot förblev de totala utsläppen för de rikaste 10 procenten i stort sett oförändrade, medan utsläppen från den rikaste procenten ökade (även om per capita-utsläppen minskade något).

Den halva av befolkningen med lägst inkomster släppte i snitt ut 4 ton koldioxid (andra växthusgaser ej inkluderade) per person och år, medan de rikaste 10 procenten släppte ut 17 ton. Den rikaste procenten hade utsläpp på hela 43 ton per person. Det är 430 gånger högre utsläpp än en person som lever i extrem fattigdom i exempelvis Moçambique, ett land som drabbas hårt av klimatkrisen.

För att vara i linje med målet med 1,5 graders uppvärmning behöver koldioxidutsläppen minska till cirka 2,1 ton per capita år 2030. Detta innebär att utsläppen för den rikaste procenten i Sverige måste minska med 95 procent på mindre än tio år. Utsläppen för de rikaste 10 procenten behöver minska med cirka 87 procent. Minskningstakten per capita för denna grupp behöver vara cirka 20 gånger snabbare än mellan 1990 och 2015.

Utsläppen är starkt kopplade till inkomst. Ju mer pengar en person spenderar, desto mer släpper den i nästan alla fall ut. Men det finns även skillnader i vad olika inkomstgrupper lägger sina pengar på. Den största skillnaden är att höginkomsttagare reser mer, både med bil och flyg. Svenska höginkomsttagare genomför dubbelt så många bilresor per vecka som de med låg inkomst. De med högst inkomst gör också 2,1 flygresor per år medan de med lägst inkomst enbart gör 0,5 flygresor i snitt. Flygresor och bilåkande står för så mycket som hälften av utsläppen för Sveriges rikaste 10 procent.

Det är också de rikaste som har störst möjlighet att minska utsläppen. Den som spenderar större delen av sin inkomst på mat, hyra och det allra nödvändigaste har inte i närheten av lika stora möjligheter att minska sina utsläpp som den som flyger flera gånger om året, äger flera bilar och köper kläder och prylar för tiotusentals kronor.

En utsläppsminskning för de rikaste skulle också göra stor skillnad. Skulle den rikaste femtedelen av svenskarna minska sina utsläpp till samma medelnivå som de övriga 80 procenten skulle också de totala svenska konsumtionsutsläppen minska med cirka 20 procent. Den

svenska klimatomställningen behöver ta hänsyn till de ojämlika utsläppsnivåerna och införa styrmedel som gör att de som släpper ut mest också får betala mest för den klimatskada man orsakar.

Ett exempel på ett styrmedel som tar hänsyn till rättviseaspekten är avgift och utdelning: En extra avgift på särskilt utsläppsintensiva varor och tjänster skulle kunna införas där intäkterna sedan delas ut lika till befolkningen. Exempelvis en avgift vid köp av bensin och diesel, flygresor och särskilt utsläppsintensiva varor såsom tunga personbilar. De med höga utsläpp betalar då mer i avgifter än de får tillbaka, men de som har låga utsläpp får mer pengar i plånboken. En sådan åtgärd kan både minska utsläppen då det ger ekonomiska incitament till att släppa ut mindre, och öka klimaträttvisan då det är de med höga utsläpp som får betala mest. I Kanada har en variant av detta införts.

Vi kan också minska konsumtionsutsläppen genom att införa styrmedel som exempelvis sänkt moms på klimatvänliga tjänster, stöd till delningsekonomi, införa klimatkrav i upphandlingar och i nybyggnation inklusive utsläpp från byggfasen. Att införa förbud för nyförsäljning av bensin- och dieselbilar samt ett stop för försäljning av fossila bränslen kan vara andra tänkbara åtgärder.

Även om åtgärder som framför allt minskar de rikastes utsläpp införs så kvarstår faktumet att ingen av inkomstgrupperna i Sverige ligger på en hållbar utsläppsnivå. De allra flesta svenska medborgare har använt och använder mycket mer än sin rättvisa andel koldioxid. De två grupperna som drabbas värst av orättvisan är de som är minst ansvariga för klimatkrisen – fattigare och marginaliserade människor som kämpar för att klara av klimatförändringarnas effekter, samt kommande generationer.

De totala svenska konsumtionsutsläppen behöver minska kraftigt. Glädjande nog har den parlamentariska miljömålsberedningen i riksdagen fått ett uppdrag om att ta fram en strategi för hållbar konsumtion och ska bereda frågan om mål för konsumtionsutsläppen. Målet bör utformas så att Sverige agerar för att minska konsumtionsbaserade klimatutsläpp till så nära noll som möjligt, men också ta hänsyn till att utsläppen är ojämlikt fördelade. Måluppfyllelsen kommer att underlättas betydligt om våra största handelspartners uppfyller de mål om nära nollutsläpp som finns till 2050. Ett övergripande långsiktigt svenskt mål för konsumtionsutsläppen bör kompletteras med etappmål för olika konsumtionsområden, så att effekten av styrmedel kan följas upp tätare och mer exakt.

Sverige och andra länder med historiskt höga utsläpp har också ett ansvar att betala för att motverka uppvärmningens effekter. Det är av största vikt att låginkomstländer får tillgång till klimatfinansiering för att kunna bygga upp sina ekonomier på ett hållbart sätt och för att få stöd att hantera klimatkrisens effekter.

Även om Sverige ger relativt stora summor i klimatbistånd är det inte utöver det ordinarie biståndet. Sverige bör åta sig att ge klimatfinansiering i tillägg till biståndsramen på 1 procent av brutto-nationalinkomsten. Betalning för den klimatskada vi ställt till bör inte ske på bekostnad av viktigt bistånd för att uppnå de globala målen och demokratisk utveckling.

Klimatojämlikheten existerar både globalt och i Sverige. Vår konsumtion är ohållbar och ojämlik och kan inte fortsätta som den ser ut i dag. Mål och styrmedel som säkerställer att både de totala utsläppsnivåerna går ner till hållbara nivåer och att de som släpper ut mest också gör mest behöver nu införas.

Mira Alestig, researcher Oxfam Sverige och författare till rapporten ”Svensk klimatojämlikhet”

Robert Höglund, kommunikationschef Oxfam Sverige "

”Statens sena beslut har bromsat kampen mot viruset”

När staten har agerat snabbt och resolut under coronakrisen – och i samverkan med SKR, regionerna och kommunerna – så har det gett resultat. Men sena eller uteblivna beslut, liksom långdragna processer, har däremot skapat svårigheter i stället för möjligheter, skriver Sveriges kommuner och regioners tre ordförande.

DN. DEBATT 201209

Vi lär medan vi bekämpar covid-19. Pandemin är fortfarande en ny och utmanande situation för oss alla. Det är därför viktigare att tillsammans dra lärdomar än att försöka två sina händer genom att peka finger mot andra. En nations ledarskap behöver bygga på att samla och kraftsamla, inte på att splittra. Alla vi som har ansvar, behöver ta vår del av ansvaret och vara tydliga i det.

Varje dygn kämpar 1,2 miljoner anställda i välfärden med att vårda sjuka, bekämpa smittspridning och hantera konsekvenserna av pandemin. Även om vi lärde oss mycket under våren, så är utmaningen fortfarande stor. Brister eller misstag, oavsett om de görs av enskilda individer eller är av strukturell karaktär, ska rättas till. Kommuner och regioner tar kritik på allvar.

Regioner och kommuner har ansvaret för välfärden lokalt och regionalt, varje dag oavsett om en kris pågår eller ej. Vi har också att hantera konsekvenserna av den strategi som beslutats nationellt. Staten måste tydliggöra spelreglerna. Just nu tycks det bli fel hur regioner och kommuner än gör. Sätter vi in åtgärder för att minska smittspridning så kritiseras det och avvaktar vi statens agerande, så får vi kritik för det.

Pandemin tas av vissa som intäkt för att ansvaret för vissa kärnverksamheter bör ligga hos staten. Normalt sett har vi en rätt sansad diskussion om den svenska styrmodellen med flernivåstyre, men pandemin har skruvat upp tonläget. Mot en robust, och genom finans- och flyktingkriser beprövad modell, står enkla lösningar om att staten ska kliva in och styra mer. Som vi ser det, bör staten använda sitt mandat till det som är dess monopol: att skapa stabila planeringsförutsättningar och undanröja försvårande hinder. Tidigare erfarenheter visar att resultaten inte blir så goda om myndigheter som i vanliga fall inte arbetar med en fråga, kommer in för att lösa en fråga under kris. Att upprätthålla ansvarsprincipen – en av krishanteringens grundprinciper – är central.

Ett aktuellt exempel är vaccinationen mot covid-19. Regeringen har gett besked om 300 miljoner kronor i ett startbidrag till regionerna, vilket är bra. Nu behöver vi snabba besked om legala, praktiska och bredare finansiella förutsättningar. De diskussioner om en överenskommelse som nu pågår mellan regeringen och SKR har goda förutsättningar för att snart vara i hamn. Det krävs för att vi i Sverige ska säkra vaccinering med start efter årsskiftet och ger regionerna möjlighet att klara sitt åtagande.

Staten styr över för medborgarna viktiga verksamheter. Är det Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller Polisen som ska stå modell för hur välfärdstjänster ska utformas och ledas regionalt och lokalt? Det tycks som att förespråkarna av mer centralisering ser förebilder i hur dessa statliga verksamheter klarar närvaron och servicen lokalt.

Det är varken sakligt eller professionellt att, med coronakrisen som grund, göra stora omorganiseringar, särskilt inte när de som säger sig förespråka detta inte kan visa på några realistisk alternativ.

Samverkan och tillit mellan region, kommun och stat är en nyckel till framgång. Tilliten brister tyvärr i dag, men det får inte drabba medborgarna. Det är lätt att i en krissituation falla för frestelsen att leta syndabockar, men från stormens mitt blir analysen ofta fel. Därmed inte sagt att allt är perfekt. Men lösningen är inte att gå från lokal demokrati till centralism, från att medborgarna har insyn och närhet till sina politiker. Sveriges 40 000 förtroendevalda regionalt och lokalt är valda för att medborgarna känner tillit, och de har tagit ansvar.

Nu gäller det att vi utvärderar nogsamt, drar lärdomar av krisen och hittar träffsäkra lösningar på gemensamma utmaningar. Coronakommissionen kommer inom kort med sitt första betänkande med äldreomsorgen i fokus, och vi ser fram emot en saklig och framåtsyftande diskussion utifrån detta.

Möjligheten att agera snabbt och resolut är viktigt i en samhällskris. Den regionala och lokala nivån tog tidigt under våren egna beslut för att minska smittspridningen, och upplevde i vissa fall ett bristande stöd från regeringen och dess myndigheter. När staten har agerat snabbt och resolut och dessutom i tät dialog och samverkan med SKR, regionerna och kommunerna, så har det gett resultat. Snabba beslut om ekonomiskt stöd och viktiga insatser för att stödja branscher som drabbats hårt av pandemins samhällseffekter. Sena eller uteblivna beslut liksom långdragna processer har däremot skapat svårigheter i stället för möjligheter:

1 Tidigt under pandemin ville de först och hårdaste drabbade kommunerna ha nationella besöksförbud i äldreomsorgen. De gick före trots bristande lagstöd, tills regeringen införde besöksförbudet ett par veckor senare. Nu efterfrågar kommunerna återigen möjlighet att införa besöksförbud för att minska smittspridningen och öka tryggheten. Trots att regeringen gav Folkhälsomyndigheten befogenhet att besluta om lokala besöksförbud i mitten av november, finns ännu inte några kriterier eller beslut om långsiktiga besöksförbud.

2 Under hösten ökade smittspridningen och följsamheten till de allmänna rekommendationerna var inte tillräcklig. Folkhälsomyndigheten öppnade för att införa lokala allmänna råd i samråd med regionerna. Men regionerna fick vänta hos myndigheten för att få lov att inför de lokala allmänna råden, fast smittan spreds och behoven av att minska folksamlingar, minska restaurang- och gymbesök var skriande. Folkhälsomyndigheten ville offentliggöra några regioner i taget, så många fick vänta på sin tur.

3 Socialstyrelsen fick regeringens uppdrag att stödja regioner och kommuner i jakten på skyddsutrustning, som det rådde global brist på i mars. Regionerna fick stöd, medan Socialstyrelsens stöd till kommuner dröjde en månad. Samtidigt kritiserade Folkhälsomyndigheten utbildningsnivån och andra strukturella problem i äldreomsorgen, som var omöjliga att göra något åt mitt under krisen. Stödet från myndigheten riktade sig dock nästan enbart till vården.

4 Testningen under våren var kantad av frågetecken och regering och myndigheter ställde höga krav på regionerna, men dröjde med att reda ut syftet med testningen, vilka som skulle testas, ansvarsfördelningen mellan regionerna och myndigheter samt hur finansieringen skulle fungera. SKR och regeringens överenskommelse i början på juni rätade ut dessa frågetecken och testningen sköt fart.

Pandemin har satt ljuset både på vad som fungerar och vad som inte fungerar i vårt land i kristid. Smittskyddslagen har begränsningar och har inte kunnat användas för att lösa problem. En pandemilag skulle behövas, inte minst för att regeringen inte ska hamna i sena beslut och

en otydlig roll. Samarbetet mellan samhällets olika nivåer kan också förbättras, förenklas och förtydligas.

För en sak kan vi med säkerhet veta: vi kommer att möta nya kriser. Oavsett vilken kris, kommer den att kräva både samarbete och tydliga roller och ansvar. Det är samverkan där var part tar sitt ansvar och kraftsamlar som är nyckeln till goda resultat. Där är Sveriges kommuner och regioner redo att ta vår del av ansvaret, hjälpas åt och kroka arm – lokalt, regionalt och nationellt.

Anders Knape (M), ordförande Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Carola Gunnarsson (C), 1:e vice ordförande SKR

Anders Henriksson (S), 2:e vice ordförande SKR

”Nytt center ska stärka Sveriges cybersäkerhet”

Samhällets direkta och indirekta kostnader för cyberangrepp beräknas i dag till miljardbe-lopp. Detta är en realitet och något Sverige måste förhålla sig till och motverka. Därför är det glädjande att regeringen i dag, torsdag, fattar beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet, skriver cheferna för MSB, Säpo, Must och FRA.

DN. DEBATT 201210

Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder. Vi är även en världsledande nation på flera områden kring innovation och utveckling av nya digitala lösningar. Detta är i många avseenden fantastiskt och något vi ska vara stolta över. Samtidigt är Sverige i dag helt beroende av kontinuerligt fungerande informa-tions- och kommunikationsteknik för att upprätthålla våra samhällsfunktioner. I takt med att detta beroende ökar, ökar också sårbarheten i samhället vid angrepp på dessa system.

Ett stort antal aktörer har i dagsläget förmåga att genomföra cyberangrepp. Vissa statliga aktörer är mycket kvalificerade på området och utför cyberangrepp som är storskaliga, systematiska och uthålliga för att tillgodose det egna landets intressen.

Cyberangrepp från statliga aktörer mot svenska intressen sker hela tiden, och de blir alltmer avancerade. Underrättelsehotet ligger på en hög nivå och informationsinhämtning genom it- och nätverksoperationer är ett allvarligt och konkret hot mot Sverige. Även angrepp med rent kriminella motiv pågår ständigt, mot såväl

samhälleliga verksamheter och företag som mot privatpersoner. Samhällets direkta och indirekta kostnader för cyberangrepp beräknas i dag till miljardbelopp.

Detta är en realitet och något Sverige måste förhålla sig till och motverka.

Utifrån det rådande omvärldsläget och den breddade och alltmer komplexa hotbild vi ser är det därför glädjande att regeringen nu fattar beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet. Det arbete som nu kan inledas kommer, i takt med att centrets verksamhet och förmåga successivt ökar, att göra Sverige säkrare och mer robust på cyberområdet.

Inrättandet av ett nationellt center för cybersäkerhet innebär att de unika kompetenser och förmågor som vi och våra tre samverkansmyndigheter har, än mer effektivt samordnas. Tillsammans med insatser från övriga samhället kommer detta att påtagligt öka Sveriges cybersäkerhet.

Syftet med det nationella centret för cybersäkerhet är att samla och stärka Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige. Vidare ska centret ge ett utvecklat och samordnat stöd om hur olika verksamheter i privat och offentlig sektor kan skydda sig mot cyberattacker.

Verksamheten ska, fullt etablerad, bidra till att förbättra skyddet mot antagonistiska hot och minska de digitala sårbarheterna. En central del i skyddet kommer att vara ett samordnat agerande med gemensamma analyser och lägesbilder om hot, sårbarheter, risker och skyddsförmågor. Centret ska också kunna stödja Regeringskansliet i strategiska frågor rörande cybersäkerhet.

Ett utvecklat cybersäkerhetscenter kommer också att ge möjlighet till en fördjupad näringslivssamverkan. Sammantaget bedömer vi att centret kommer att bli ett kraftfullt stöd i det fortsatta arbetet med att utveckla grunden för ett modernt totalförsvar.

Parallellt med centrets verksamhet bibehåller ingående myndigheter sina respektive ansvarsområden, uppgifter och förmågor på informations- och cybersäkerhetsområdet.

När regeringen nu ger besked om förutsättningarna för inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet innebär det att vi bygger vidare på den goda samverkan som myndigheterna har sedan tidigare.

Det arbete vi redan påbörjat har på ett effektivt sätt, trots de utmaningar som vi alla fått möta under detta väldigt speciella år, stakat ut vägen mot inrättandet av centret. Pågående coronapandemi har gett utveckling och användande av digitala plattformar en skjuts, och mycket data hanteras i hemmanätverk. Med mycket data i luften ökar sårbarheten – vilket gör inrättandet av centret än mer angeläget. Det har i ljuset av pandemin visat sig att hälso- och sjukvård och läkemedelsindustri inte heller är förskonade från antagonistiska attacker. Det rådande världsläget har i praktiken inneburit att vi skyndat på den myndighetsgemensamma samverkan, redan innan centrets faktiska inrättande. I juni 2020 publicerades två myndighets-gemensamma rapporter som ger en god grundläggande förståelse för var vi som nation befinner oss avseende sårbarheter på cyberområdet och hur vi skyddar oss.

Inledningsvis kommer centret att kunna leverera stöd i en begränsad omfattning för att stegvis byggas upp allteftersom resurser kommer på plats. Utveckling av och samverkan inom centret ska ske stegvis

2021–2023 för att sedan utvärderas av regeringen som då tar ställning till hur centrets verksamhet bör inriktas och bedrivas efter 2023.

Men, och detta kan inte nog understrykas, ett center för cybersäkerhet kommer inte ensamt att kunna möta de utmaningar inom informations- och cybersäkerhet som Sverige står inför. Att skydda sig mot cyberangrepp från kvalificerade aktörer är en nationell angelägenhet, och alla samhällets aktörer måste hjälpas åt.

I detta arbete är det avgörande att digitaliseringen stärks med en robust basplatta när det gäller cybersäkerhet. Det innebär att alla har ett ansvar att bidra till ett systematiskt säkerhetsarbete. Det handlar om vardagsrutiner, tekniklösningar, upphandlingsförfaranden och uppföljning av säkerhetsrutiner och så vidare.

Detta arbete kommer att kosta. Sveriges säkerhet måste få kosta. Men det är en nödvändig investering för såväl myndigheter som näringsliv.

Vi vet att säkerhetsarbetet i dag tyvärr är eftersatt på många håll. Kunskapen om sårbarheter och hur de kan motverkas behöver öka, i hela samhället. Det finns sårbarheter som måste täppas till. Angreppen mot oss pågår här och nu.

Kunskap är därmed vår första försvarslinje. Det är av stor vikt att kunskapen om och förståelsen för hoten sprids brett i samhället för att öka medvetenheten och engagera fler i säkerhetsskyddsarbetet. Detta ser vi som en av de viktigaste uppgifterna för den verksamhet som nu inleds inom ramen för inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet.

Våra respektive myndigheters mest fundamentala uppdrag är att skydda liv och hälsa, Sveriges intressen, den svenska demokratin, och våra medborgares fri- och rättigheter. I och med inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet ökar vår möjlighet att effektivt fullgöra detta uppdrag. Gemensamt stärker vi Sveriges motståndskraft mot dagens och morgondagens cyberhot.

Dan Eliasson, generaldirektör, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Klas Friberg, generaldirektör, Säkerhetspolisen

Lena Hallin chef, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), Försvarsmakten

Björn Lyrvall , generaldirektör Försvarets radioanstalt (FRA)"

"FAKTA. NATIONELLT CENTER FÖR CYBERSÄKERHET

Den 10 december fattar regeringen beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet.

Centret kommer att inrättas av fyra samverkande myndigheter – Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt (FRA), Säkerhetspolisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Centret ska ha en nära samverkan med Post- och telestyrelsen (PTS), Polismyndigheten samt Försvarets materielverk (FMV) som ska ges möjlighet att medverka i centrets verksamhet.

Det övergripande målet för Nationellt center för cybersäkerhet kommer vara att stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige och minska cybersårbarheterna.

Samverkan med privata och offentliga aktörer ska utgöra en central del av uppdraget.

Under 2021 kommer personal i det nyinrättade centret att samlokaliseras i en gemensam lokal. Beslut om var centret ska lokaliseras kommer att fattas i närtid.

Centrets personalstyrka kommer att byggas upp stegvis. År 2023 beräknas ett 100-tal personer arbeta i centret "

”Svensk krisberedskap har inte fungerat som den borde”

Om kriser och olyckor finns en mängd olika bestämmelser i svenska lagar och förord-ningar. Men bristande systematik och samord-ning försvagar krisberedskapen. Den rättsliga regleringen bör därför arbetas om för att skapa ett överskådligt och tydligt regelverk som är praktiskt användbart också i en fredstida kris, skriver Johan Hirschfeldt och Olof Petersson.

DN. DEBATT 201211

Under tillväxtens och välfärdsreformernas årtionden fanns visserligen kalla krigets yttre hot. Men Sverige var länge lyckligt förskonat från större kriser och katastrofer.

Sedan dess har situationen förändrats. Terroristattentat under 1970-talet, Palmemordet 1986, Estonias förlisning 1994, tsunamikatastrofen 2004, terrordådet på Drottninggatan 2017 och skogsbränderna 2014 och 2018 är några exempel. Dessutom ökar riskerna för cyberattacker och andra så kallade gråzonshot eller hybridhot.

Under fredliga och normala förhållanden fungerar Sveriges statsskick jämförelsevis väl. Demokratins grundprinciper är fast förankrade och rättsstatens garantier för grundläggande fri- och rättigheter samt den offentliga maktens lagbundenhet håller minst lika hög standard som i andra europeiska demokratier.

Men det har visat sig att den offentliga makten inte fungerar lika väl när det inträffar allvarliga kriser. Det är i sådana lägen som statsmakterna sätts på särskilt hårda prov.

Tsunamikommissionen slog fast att den grundläggande bristen i statsförvaltningen var att det vid denna tidpunkt saknades en fungerande organisation för hantering av större kriser. I samband med den pågående coronapandemin konstaterar socialministern att det har blivit uppenbart att den ordning som gäller i Sverige, att varje myndighet och region själv tar ansvar för sin krisberedskap, inte har fungerat som den ska.

”Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen och ansvariga statliga myndigheter inte säkerställer en god beredskap för hantering av ett utbrott av en pandemisk influensa”, var huvudslutsatsen i en granskningsrapport 2008.

Det är inte så att Sverige saknar en krisberedskap. Problemet är snarast det motsatta. Det finns i olika lagar och förordningar en mängd olika bestämmelser om kriser och olyckor. Men dessa bestämmelser har tillkommit vid olika tidpunkter och för olika situationer.

När vi för vår nya bok har inventerat regelverket har vi funnit ett stort antal krisbegrepp som är helt eller delvis överlappande: utomordentliga förhållanden, utomordentliga händelser, extraordinära förhållanden, extraordinära situationer, extraordinära händelser i fredstid, fredstida krissituationer, påtaglig fara, allvarliga händelser, allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, allvarliga kriser och påfrestningar, katastrofer, gråzon, hybridhot, oförutsedda händelser och yttre påverkningar, orostider, samhällsstörningar och svåra påfrestningar på samhället i fred.

Det finns brister vad gäller systematik och samordning. Dessa svagheter riskerar att försvaga krisberedskap och räddningstjänst. Om anvisningarna är oklara och motsägelsefulla kan det leda till praktiska problem när beslutsfattare på olika samhällsnivåer ska fatta snabba, samordnade och kloka beslut i akuta krissituationer.

Den rättsliga regleringen bör därför arbetas om för att skapa ett överskådligt och tydligt regelverk som är praktiskt användbart också för en fredstida kris.

Men det räcker inte. En del fredstida kriser kan komma helt oförutsett och ställa krav på snabba beslut och åtgärder. Mycket kan förberedas genom en god författningsberedskap. Det förutsätter att de olika fackdepartementen, under en stark ledning och samordning, förbereder ett enhetligt system av rättsregler som kan sättas i kraft i händelse av en kris. Den svenska riksdagen har möjlighet att fatta snabba beslut.

Det kan ändå hända att det inte finns tid att invänta riksdagens beslut. Då faller ansvaret på regeringen. Vår regeringsform innehåller redan en sådan möjlighet i händelse av krig och krigsfara. Regeringen kan då ytterst ta över det mesta av riksdagens lagstiftningsmakt. Regeringen får dock aldrig ändra grundlagarna, riksdagsordningen eller vallagen.

Det är en svaghet att Sverige saknar en liknande möjlighet för allvarliga kriser i fred. Ett förslag till en sådan bestämmelse i regeringsformen lades fram av Grundlagsutredningen 2008. Regeringens roll skulle enligt detta förslag kontrolleras av riksdagen. Regeringens krisföreskrifter skulle få gälla i högst tolv dagar. Sedan måste riksdagen ta över. Men efter viss remisskritik valde den dåvarande alliansregeringen att inte gå vidare med förslaget.

Ett tillägg till regeringsformen ersätter inte behovet av att se över andra rättsregler för den fredstida krisberedskapen. Däremot skulle en ny grundlagsbestämmelse kunna bidra till att ge enhetlighet och stadga åt det samlade regelverket. En beredskapslag för fredstida kriser, som

baseras på en ny grundlagsbestämmelse, kan användas för att, under riksdagens kontroll, hålla samman systemet och inrymma startsignaler eller omslagspunkter för att sätta beredskapsreglerna i kraft.

En översyn av rättsreglerna för fredstida krissituationer är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för en välfungerande krisberedskap. Att besluta om nya lagar och förordningar är en sak. Men frågan är om besluten kommer att få åsyftad verkan.

Flera av de senaste årtiondenas reformer av det svenska statsskicket har visserligen gått ut på att stärka de granskande funktionerna. Men kontrollmakten letar ändå efter sina former. Inom en del områden finns en noggrann uppföljning av myndigheternas verksamhet men inom andra områden kan missförhållanden pågå länge utan att upptäckas.

En välfungerande kontrollmakt är av vikt för hela den offentliga verksamheten men särskilt för ett krisläge. En akut kris ställer krav på snabba och precisa beslut och åtgärder. Då är det av extra stor betydelse att myndigheterna faktiskt fungerar som det är tänkt.

Ett sätt att stärka kontrollmakten är att ge Riksrevisionen ett vidgat uppdrag. Som det nu är granskar Riksrevisionen endast den statliga sektorn. Mandatet borde i stället, liksom för JO, omfatta hela den offentliga verksamheten, inklusive regioner och kommuner. Tanken är inte att ersätta utan att komplettera dagens system för kommunal revision. Ett vidgat uppdrag för Riksrevisionen skulle göra det möjligt att systematiskt och kontinuerligt följa hur riksdagens och regeringens mål faktiskt förverkligas av den offentliga sektorns myndigheter, oavsett om de har staten, regionerna eller kommunerna som huvudman.

Demokratin bygger ytterst på förtroende. Om statsmakterna inte har förmåga att i en akut kris skydda landets befolkning och vitala samhällsfunktioner så riskerar förtroendet för det demokratiska systemet att undergrävas. Uppgiften är att skapa en mer robust statsmakt.

Johan Hirschfeldt, tidigare rättschef i Statsrådsberedningen, justitiekansler och hovrättspresident i Svea hovrätt, var ordförande i Tsunamikommissionen och ledamot i Grundlagsutredningen.

Olof Petersson, tidigare professor i statskunskap vid Uppsala universitet, var ordförande i Maktutredningen, ledamot i Ekonomikommissionen och rådgivare i Utredningen om en ny myndighet för psykologiskt försvar "

"Artikelförfattarna utkommer i dag med boken ”Rättsregler i kris” (Dialogos Förlag) "

”Smittspridningen i samhället drev smittan på äldreboenden”

Det finns ett mycket tydligt samband mellan smittspridning i det omgivande samhället och på äldreboendena. Det visar vår analys av smittspridningen på äldreboenden. Men samband saknas för flera faktorer som lyfts i debatten – till exempel basala hygienrutiner och anställningsformer, skriver Eva Nilsson Bågenholm och Antje Dedering , Vårdföretagarna .

DN. DEBATT 201212

För att äldreomsorgen ska stå bättre rustad för framtida pandemier har Vårdföretagarna låtit ett oberoende analysföretag göra en genomlysning av smittspridningen på landets äldreboenden. Resultaten visar ett mycket tydligt samband mellan smittspridning i det omgivande samhället och på äldreboendena, medan samband saknas för flera faktorer som i debatten lyfts som orsaker till att smittan drabbat äldreomsorgen – till exempel basala hygienrutiner och anställningsformer. Analysen är ett viktigt kunskapsunderlag när politik och myndigheter fattar beslut om äldreomsorgens utveckling, och för vår förmåga att hantera framtida pandemier.

Sambandet mellan smittspridning i samhället och smitta på äldreboenden bekräftas ytterligare om man också studerar offentlig statistik från Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen för samtliga kommuner i riket. Kommuner som har haft hög smitta i samhället har haft en hög smitta på sina äldreboenden och kommuner som har haft låg smitta i samhället har haft låg smitta på sina äldreboenden.

Analysen stärker vad flera experter redan pekat på: att samhällsspridningen tycks vara den viktigaste förklaringen till att så många på äldreboenden drabbades av covid-19. Äldreomsorgen är en del av samhället – och det är svårt att förhindra att smittan tar sig in om den är etablerad i det kringliggande samhället. Det är med andra ord en riskfylld strategi att tillåta samhällsspridning om målsättningen är att skydda de sköraste äldre.

Analysen visar också att storleken på boendet samvarierar med att få in smittan på boendet. En naturlig förklaring till det är sannolikt att fler personer går ut och in på ett större äldreboende där det finns fler medarbetare, fler äldre och fler anhöriga. Äldreboendets storlek tycks dock inte ha någon betydelse för förmågan att hantera smittan när den väl kommit in.

Det finns också ett tydligt samband mellan smitta hos personalen och att smittan kommit in på ett äldreboende. När Vårdföretagarnas medlemsföretag redovisat de troliga orsakerna till hur smittan kommit in på boenden nämns bland annat spridning från medarbetare utan symtom. Karolinska universitetssjukhuset har i en studie visat att 7 procent av nära 600 testade medarbetare i ett äldreomsorgsföretag hade en pågående covid 19-infektion, trots att de var symtomfria.

Minst lika viktigt som att studera de faktorer som har samband med smittan, är att studera de faktorer som inte uppvisar någon korrelation.

Under våren har andelen visstidsanställda på äldreboenden pekats ut som en orsak till smittspridningen. Det motsägs av vår analys. Det finns inte något statistiskt samband mellan andelen fast anställda och smitta. Inte heller hur många som smittats. Påståendet att andelen visstidsanställda har varit en orsak till smittspridningen på äldreboenden har baserats på andelen vikarier under pandemin. Det är

ett logiskt felslut. Under pandemins värsta veckor, när personal var tvungna att stanna hemma vid minsta symtom, var vikarier i själva verket en förutsättning för att klara omvårdnaden. Detta bekräftas av Vårdföretagarnas medlemsföretag. På boenden med smitta hade man något svårare att hitta personal under de svåra vårveckorna. Boenden som inte har haft smitta har, liksom före pandemin, haft en god personaltillgång.

Analysen visar inte något samband mellan basala hygienrutiner och smittspridning, något som varit ett flitigt förekommande påstående i debatten. Detta resultat bekräftas också av offentlig statistik.

Om man ser till hur smittspridningen sett ut i kommunerna och jämför detta med kommunernas resultat i SKR:s mätning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler ser man inget samband. Det finns kommuner som noterats ha en hög efterlevnad av basala hygienrutiner men där smittan på boendena varit mycket hög. Det finns också exempel där kommunen har en låg efterlevnad av basala hygienrutiner men där smittan varit låg.

God hygien är absolut nödvändigt att tillämpa för att förhindra smittspridning i äldreomsorgen och våra medlemsföretag vittnar om att de utbildningsinsatser som gjorts under året har varit omfattande. Men vår slutsats är att det sannolikt inte är bristande följsamhet till hygienrutiner som varit drivande för smittspridningen.

Ytterligare ett antal parametrar såsom utbildningsgrad och närvaro av sjuksköterskor och läkare har studerats utan att studien kunde påvisa något entydigt samband.

Smittspridningen till och inom äldreboenden är en komplex fråga. Vi hoppas att vår analys bidrar till att bygga kunskap. Men det är av största vikt att fortsätta analysera och studera vilka faktorer som bidrar till smittspridning i samhället generellt, och inom äldreomsorgen. Här behövs studier som kan ge en bättre förståelse och därmed underlag för att bedöma vad som faktiskt leder till ökad eller minskad smittspridning. Sverige befinner sig just nu i en andra våg av pandemin, med en pressad sjukvård och ökande smitta inom äldreomsorgen. Effekterna av ett eventuellt vaccin ligger månader bort. Därför är analysen betydelsefull redan nu.

Diskussionen framåt bör i högre utsträckning baseras på fakta och data och mindre på spekulation och gissningar.

Eva Nilsson Bågenholm, ordförande Vårdföretagarna

Antje Dedering, förbundsdirektör Vårdföretagarna"

"FAKTA. ANALYSEN
Analysen bygger på:
Data från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.
Enkätundersökning på 133 äldreboenden i 62 kommuner, med sammanlagt 6 763 äldre.
Analysen visar att:
Kommuner som har fler smittade i samhället har fler smittade på äldreboenden.
Det finns ingen korrelation mellan smittspridningen till äldreboenden och anställningsform eller hygienrutiner.
Enkätundersökning och analys av Sirona AB, på uppdrag av Vårdföretagarna. "

Kapitel 3 Utrikes och inrikes DN-artiklar 8-12 december 2020

Kopior av artiklar blir i den form Dagens Nyheter levererar.

.

Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

På Sven Wimnells hemsida på Internet, http://wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som styr världen. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.
Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste bilagorna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. förtecknas i kronologisk ordning på hemidan http://wimnell.com med den senaste allra överst.

Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzn.pdf**

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

I Svenska regeringen har biståndsministerns område omvandlats till ett område för internationellt samarbete. Sverige är ett litet land, men bör använda samarbetsministern för att förbättra världen utanför Sverige.

Men regeringens huvuduppgift är de inrikes förhållandena.

Förbättringar både utomlands och Sverige kräver i första hand förbättringar av människornss kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration och senare överenskommelser

Den fundamentala påverkanskedjan

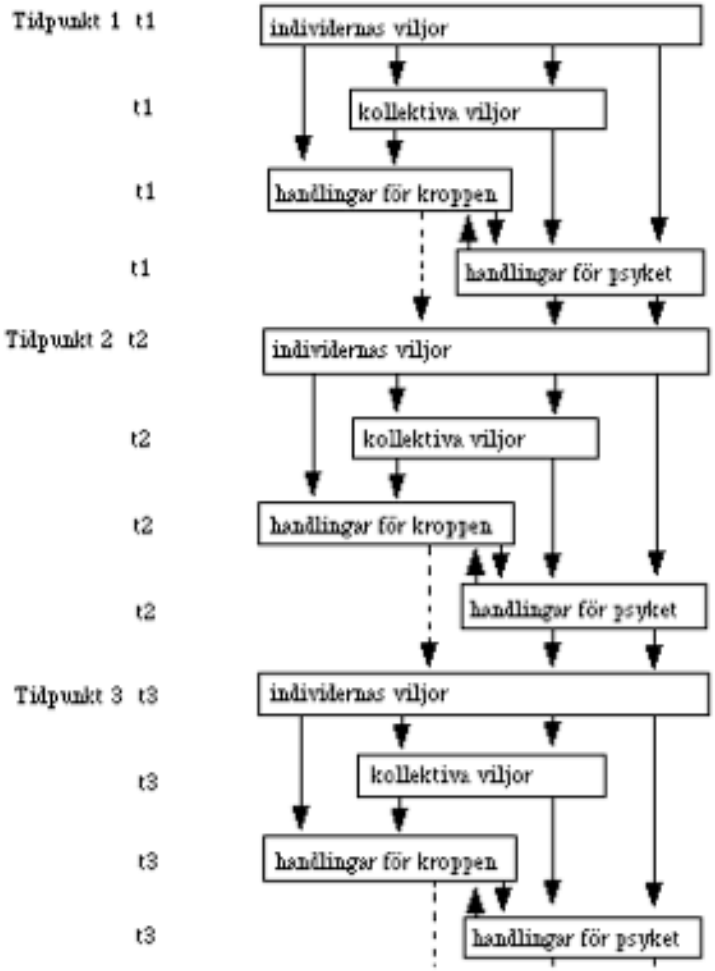

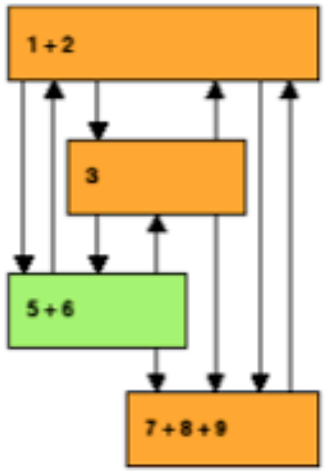

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företankjgsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika

Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden.. (Från omr36-39zzzzzu)
Från regeringens hemsida 11 april 2016 (+ 20 februari 2017)*

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK

UD:S RAPPORTER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
Afrika (söder om Sahara)
Asien och Oceanien
Europa och Centralasien
Mellanöstern och Nordafrika
Nordamerika, Latinamerika och Karibien
Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014

Antal invånare i länderna i miljontal hämtade 20 februari 2017 från

2016 WORLD POPULATION DATA SHEET, WITH A SPECIAL FOCUS ON HUMAN NEEDS AND SUSTAINABLE RESOURCES

Från omr40zp. Sidorna 437- 445.

Folkmängd 2017
Afrika (söder om Sahara)

Angola	25,8
Benin	10,8
Botswana	2,2
Burkina Faso	19,0
Burundi	11.1
Centralafrikanska Republiken	5,0
Dr Kongo	79,8
Djibouti	0,9
Ekvatorialguinea	0,9
Elfenbenskusten	23,9
Eritrea	5,4
Etiopien	101,7
Gabon	1,8
Gambia	2,1
Ghana	28,2
Guinea-Bissau	1,9
Guinea-Conacry	11,2
Kamerun	24,4
Kap Verde	0,5
Kenya	45,4
Komorerna	0,8
Kongo	4,9
Lesotho	2,2
Liberia	4,6
Madagaskar	23,7
Malawi	17,2
Mali	17,3
Mauretanien	4,2
Mauritius	1,3
Mocambique	27,2
Namibia	2,5
Niger	19,7
Nigeria	186,5
Rwanda	11,9
Sao Tomé Och Principe	0,2
Senegal	14,8
Seychellerna	0,09
Sierra Leone	6,6
Somalia	11,1
Sudan	42,1
Suan syd	12,7
Swaziland	1,3
Sydafrika	55,7
Tanzania	54,2
Tchad	14,5
Togo	7.5
Uganda	36,6
Zambia	15,9
Zimbabwe	16,0

Asien och Oceanien

Afghanistan	33,4
Australien	24,1
Bangladesh	162,9
Bhutan	0,8
Brunei	0,4
Fiji	0,9
Filippinerna	102,6
Hong Kong	7,4
Indien	1328,9
Indonesien	259,4
Japan	125,3
Kambodja	15,8
Kina	1378,0
Kiribati	0,1
Laos	7,1
Macao	0,7
Malaysia	30,8
Maldiverna	0,4
Marshallöarna	0,06
Mikronesien	0,1
Mongoliet	3,1
Myanmar (Burma)	52,4
Nauru	0,01
Nepal	28,4
Nordkorea	25,1
Nya Zeeland	4,7
Pakistan	203,4
Palau	0,02
Papua Nya Guinea	8,2
Salomonöarna	0,7
Samoa	0,2
Singapore	5,6
Sri Lanka	21,2
Sydkorea	50,8
Taiwan	23,5
Thailand	65,3
Tonga	0,1
Tuvalu	0,01
Vanuatu	0,3
Vietnam	92,7
Östtimor	1,3

Europa och Centralasien

Albanien	2,9
Andorra	0,08
Armenien	3,0
Azerbajdzjan	9,8
Belgien	11,3
Bosnien Och Hercegovina	3,5
Bulgarien	7,1
Cypern Mr-Rapport 2010.Doc	
Cypern	1,2
Danmark	5,7
Estland	1,3
Finland	5,5
Frankrike	64,6
Georgien	4,0
Grekland	10,8
Irland	4,7
Island	0,3
Italien	60,6
Kazakstan	17,8
Kirgizistan	6,1
Kosovo	1,8
Kroatien	4,2
Lettland	2,0
Liechtenstein	0,04
Litauen	2,9
Luxemburg	0,6
Makedonien	2,1
Malta	0,4
Moldavien	3,6
Monaco	0,04
Montenegro	0,6
Nederländerna	17,0
Norge	5,2
Polen	38,4
Portugal	10,3
Rumänien	19,8
Ryssland	144,3
San Marino	0,03
Schweiz	8,4
Serbien	7,1
Slovakien	5,4
Slovenien	2,1
Spanien	43,3
Storbritannien	65,6
Tadzjikistan	8,6
Tjeckien	10,6
Turkiet	79,5
Turkmenistan	5,4
Tyskland	82,6
Ukraina	42,7
Ungern	9,8
Uzbekistan	31,9
Vatikanstaten	
Vitryssland	9,5
Österrike	8,8
Sverige	9,9
Channel Islands	0,2

Mellanöstern och Nordafrika

Algeriet	40,8
Bahrain	1,4
Egypten	93,5
Förenade Arabemiraten	9,3
Irak	38,1
Iran	79,5
Israel	8,2
Jemen	27,5
Jordanien	8,2
Kuwait	4,0
Libanon	6,2
Libyen	6,3
Marocko	34,7
Oman	4,4
Palestinska Områdena	4,8
Qatar	2,5
Saudiarabien	31,7
Syrien	17,2
Tunisien	11,3
Västsahara	0,6

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzze.pdf

Nordamerika Latinamerika och Karibien

Antigua Och Barbuda	0,09
Argentina	43,6
Bahamas	0,4
Barbados	0,3
Belize	0,4
Bolivia	11,0
Brasilien	206,1
Chile	18,2
Colombia	48,8
Costa Rica	4,9
Dom Rep	10,6
Dominica	0,07
Ecuador	16,5
El Salvador	6,4
Förenta Staterna	323,9
Grenada	0,1
Guatemala	16,6
Guyana	0,3
Haiti	11,1
Honduras	8,2
Jamaica	2,7
Kanada	36,2
Kuba	11,2
Mexiko	128,6
Nicaragua	6,3
Panama	4,0
Paraguay	7.0
Peru	31,5
St Kitts Och Nevis	0,05
St Lucia	0,2
St Vincent Och Grenadinerna	0,1
Surinam	0,5
Trinidad Och Tobago	1,4
Uruguay	3,5
Venezuela	31.0
Curacau	0,2
Guadelooupe	0,4
Martinique	0,4
Puerto Rico	3.4

Från regeringen.se 28 april 2019

Afrika

- Angola
- Burkina Faso
- Burundi
- Centralafrikanska republiken
- Demokratiska republiken Kongo
- Eritrea
- Etiopien
- Gambia
- Kenya
- Liberia
- Mali
- Moçambique
- Niger
- Nigeria
- Republiken Kongo
- Rwanda
- Senegal
- Somalia
- Sudan
- Sydafrika
- Sydsudan
- Tanzania
- Uganda
- Zambia
- Zimbabwe

Amerika

- Argentina
- Bolivia
- Brasilien
- Chile
- Colombia
- Ecuador
- El Salvador
- Guatemala
- Haiti
- Honduras
- Jamaica
- Kanada
- Kuba
- Mexiko
- Nicaragua
- Uruguay
- USA
- Venezuela
- Peru
-

Asien och Oceanien

- Afghanistan
- Australien
- Bangladesh
- Brunei
- Filippinerna
- Hongkong
- Indien
- Indonesien
- Japan
- Kambodja
- Kina
- Malaysia
- Maldiverna
- Myanmar
- Nordkorea
- Pakistan
- Papua Nya Guinea
- Singapore
- Sri Lanka
- Sydkorea
- Thailand
- Vietnam
- Östtimor

Europa och Centralasien

- Albanien
- Armenien
- Azerbajdzjan
- Belgien
- Bosnien och Hercegovina
- Bulgarien
- Cypern
- Danmark
- Estland
- Finland
- Frankrike
- Georgien
- Grekland
- Irland
- Island
- Italien
- Kazakstan
- Kirgizistan
- Kosovo
- Kroatien
- Lettland
- Litauen
- Luxemburg

- Malta
- Nordmakedonien
- Moldavien
- Montenegro
- Nederländerna
- Norge
- Polen
- Portugal
- Rumänien
- Ryssland
- Schweiz
- Serbien
- Slovakien
- Slovenien
- Spanien
- Storbritannien
- Tadzjikistan
- Tjeckien
- Turkiet
- Turkmenistan
- Tyskland
- Ukraina
- Ungern
- Uzbekistan
- Vitryssland
- Österrike

Mellanöstern och Nordafrika

- Algeriet
- Bahrain
- Egypten
- Förenade Arabemiraten
- Iran
- Irak
- Israel
- Jemen
- Jordanien
- Kuwait
- Libanon
- Libyen
- Marocko
- Oman
- Palestina
- Qatar
- Saudiarabien
- Syrien
- Tunisien
- Västsahara

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzv.pdf

Innehåll sidorna 7- 173:

7 **Kapitlet om Världen från Big Bang till början på mars 2020**

8 Världens befolkning i början på 1990-talet
9 Världshistorien på nio sidor. Sven Wimnell 1995
18 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
24 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.
44 Kunskapens makt (och maktens kunskap)
48 Tillägg 20 november 2020 om ny filosofibok

49 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.
58 Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.
59 Världen byggdes om på 1900-talet.
80 Sverige under 1900-talet.
84 1900-talet.

89 Om FN och Svenska FN-förbundet som undersöker hur världen är och försöker göra den bättre
90 FN, *Förenta Nationerna* (engelska *The United Nations*), internationell freds- och säkerhetsorganisation och institution för mellanfolkligt samarbete, bildad vid andra världskrigets slut. Från
96 Medlemsstater
103 Förenta Nationerna, FN.

107 Svenska FN-förbundet 16 mars 2020.
110 Vad gör FN?
111 FN:s arbete för fred, säkerhet och nedrustning
117 FN:s arbete med mänskliga rättigheter och demokrati
124 FN:s arbete för utveckling och fattigdomsbekämpning

135 Om Svenska FN-förbundet

141 FN som organisation
155 FN:s underorgan
166 Sverige och FN

169 Agenda 2030 och klimatet: Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen
170 Förenta nationernas mål i Agenda 2030
171 Klimatförändringen och miljöerna
172 Hav och marina resurser
173 Ekosystem och biologisk mångfald

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzu.pdf

Klimatet och FNs mål för framtiden

Det största problemen i världen nu är klimatkrisen, coronasjukan och problemen bakom FNs 17 mål för framtiden. Alla enskilda och alla myndigheter och organisationer bör observera detta.

Förenta nationens 17 mål gäller för hela världen och också för Sverige.

Som de viktigaste problemen nu kan ses FNs mål om klimat, hav och marina resurser och ekosystem och biologisk mångfald.

Här från regeringens skrivelse till riksdagen: **Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030, skr. 2015/16:182 (pdf 782 kB) :**

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna.

Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter.

Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Arbeten som syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktiga för anpassningen till ett förändrat klimat.

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden.

Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten.

Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatfonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetsuppbyggnad, teknikutveckling och innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna.

Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Hav och marina resurser
Sammanfattat handlar det om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförsurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas.

Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras.

Utvecklingsländers och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.
Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga.

Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentrålning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämras. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut.

Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling.

För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik.

Ekosystem och biologisk mångfald
Sammanfattat handlar det om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införseln av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt.

De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras.

Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen.

Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning.

Arbete med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Förenta nationernas mål i Agenda 2030

Mars 2019

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.
- **Ingen fattigdom**

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.
- **Ingen hunger**

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.
- **Hälsa och välbefinnande**

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
- **God utbildning för alla**

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.
- **Jämställdhet**

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.
- **Rent vatten och sanitet**

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.
- **Hållbar energi för alla**

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt**

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.
- **Hållbar industri, innovationer och infrastruktur**

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.
- **Minskad ojämlikhet**

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.
- **Hållbara städer och samhällen**

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.
- **Hållbar konsumtion och produktion**

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.
- **Bekämpa klimatförändringen**

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.
- **Hav och marina resurser**

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
- **Ekosystem och biologisk mångfald**

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.
- **Fredliga och inkluderande samhällen**

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.
- **Genomförande och globalt partnerskap**

Från https://www.sida.se/Svenska/

4 december 2020 (Det går att klicka)

- Om Sida
- Organisation
  - Styrelsen
  - Generaldirektörens stab
  - Internrevision
  - Avdelningen för ledningsstöd
  - Avdelningen för HR och kommunikation
  - Avdelningen för verksamhetsstöd
  - Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd
  - Avdelningen för partnerskap och innovation
  - Avdelningen för Europa och Latinamerika
  - Avdelningen för Asien, Mellanöstern och humanitärt bistånd
  - Avdelningen för Afrika
  - Sidas vetenskapliga råd
- Så styrs vi
  - Förordning med instruktion
  - Regleringsbrev
  - Policy och strategier
- Budget
- Lediga jobb
- Om webbplatsen
  - Sajtkarta
  - Tillgänglighet för sida.se
  - Behandling av personuppgifter

Aktuellt och press

- Nyheter
  - 2020
  - 2019
  - 2018
  - 2017
  - 2016
- På gång
  - Tidigare evenemang
- Development Talks
- Pressrum
  - Pressmeddelanden
  - Pressinbjudningar
  - Pressbilder
  - Logotyp
  - Sidas bildbank
  - Historiska biståndsbilder
- Debattartiklar

- 2020
- 2019
- 2018
- 2017
- Sida i medierna
  - 2020
  - 2019
  - 2018
  - 2017
  - 2016
  - 2015
  - 2014
  - 2013
  - 2012
- Prenumerera

Så fungerar biståndet

- Svenskt bistånd
  - Svenskt utvecklingssamarbete får högst betyg
  - Globala Målen och klimatavtalet
  - Prioriteringar i biståndet
  - Uppföljning och kontroll av biståndet
  - Bra bistånd är effektivt
  - Syftet med biståndet
  - Åsikter om bistånd
- Olika sorters bistånd
  - Långsiktigt utvecklingssamarbete
  - Humanitärt bistånd
- Finansieringsformer
  - Alternativ finansiering av utveckling
- Aktörer i biståndet
  - Civilsamhället
  - Offentlig sektor
  - Forskare och universitet
  - Näringslivet
  - Svenskt bistånd via FN
  - Svenskt bistånd via EU
  - Världsbanken
- Öppenhet och anti-korruption
  - Vårt arbete mot korruption
  - Öppenhet och transparens
- Resultat av svenskt bistånd
  - Resultat av svenskt bistånd 2019
  - Att mäta och kommunicera resultat
  - Människan i centrum
  - Resultatexempel

Teman

- Demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet.
  - Resultatexempel
- Fredliga och inkluderande samhällen
  - Resultatexempel
- Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
  - Sida försvarar aborträtten
- Jämställdhet
  - Resultatexempel
- Utbildning
- Forskning och innovation
- Miljö och klimat
  - Resultatexempel
- Hållbara hav och vatten
- Hållbar energi
- Hälsa
  - Sidas arbete mot covid-19
  - Resultatexempel
- Vatten och sanitet
- Lantbruk och livsmedelsförsörjning
  - Resultatexempel
- Handel
- Privatsektorutveckling
- Sysselsättning
- Migration

Länder

- Afrika söder om Sahara
  - Burkina Faso
  - Centralafrikanska republiken
  - Demokratiska republiken Kongo
  - Etiopien
  - Kamerun
  - Kenya
  - Liberia
  - Mali
  - Mauretanien
  - Moçambique
  - Niger
  - Nigeria
  - Rwanda
  - Somalia
  - Sudan
  - Sydsudan
  - Tanzania
  - Tchad
  - Uganda
  - Zambia

- Zimbabwe
- Regionalt samarbete i Afrika
- Mellanöstern och Nordafrika
  - Sidas regionala arbete i Mellanöstern och Nordafrika
  - Irak
  - Jemen
  - Palestina
  - Syrien
- Asien
  - Regionalt samarbete i Asien och Oceanien
  - Afghanistan
  - Bangladesh
  - Kambodja
  - Myanmar
- Europa
  - Regionalt samarbete i Europa
  - Albanien
  - Belarus
  - Bosnien-Hercegovina
  - Georgien
  - Kosovo
  - Moldavien
  - Nordmakedonien
  - Ryssland
  - Serbien
  - Turkiet
  - Ukraina
- Latinamerika
  - Bolivia
  - Colombia
  - Guatemala
  - Kuba
  - Venezuela
- Globala utvecklingsinsatser
  - Resultatexempel

Engagera dig

- Att arbeta med bistånd
- Lediga jobb på Sida
  - Tillsatta befattningar
  - Personalstrategi
- Internationella tjänster
  - Bilaterala Biträdande Experter (BBE)
  - Junior Professional Officer (JPO)
  - Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC)
  - Junior Professionals in Delegation (JPD)
  - UN Youth Volunteer

- Traineeprogrammet
- Sidas stipendier och praktikprogram
- Boka en föreläsning genom Sida Alumni
- Vanliga frågor om engagemang

För samarbetsparter

- Aktörsgrupper
  - Civila samhället / organisationer
  - Forskarsamhället och universitet
  - Näringslivet
  - Offentlig sektor
- Resurser för alla aktörsgrupper
  - Att samarbeta med Sida
  - Kurser och utbildning
  - Metod och verktyg
  - Mål- och resultatstyrning
  - Utlysningar
  - Upphandlingar
  - Utvärderingar
  - OECD-DAC
  - Globala målens logotyper
  - Sidas logotyp

Sidas uppdrag

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Genom vårt arbete och tillsammans med andra bidrar vi till att genomföra Sveriges politik för global utveckling.

Läs mer om oss

Kontakt

Valhallavägen 199
105 25 Stockholm
Växel: 08-698 50 00
Fax: 08-20 88 64
E-post: sida@sida.se

Ställ din fråga i vårt forum.

Kontakta oss

Snabblänkar

Pressrum
Publikationer
Kurser
Sajtkarta
Om webbplatsen och cookies
Sidas behandling av personuppgifter
Anmäl korruption
Openaid.se

Följ oss

Sven Wimnells hemsida med projekt: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Ska man kunna förbättra världen måste man ha bra kunkaper om världen: Hur den var, hur den är, kan bli och bör bli. Vetenskapliga forskningsrapporter om det tar flera år att göra och är vanligen inte dagsaktuella när resultaten presenteras. För förbättringar av världen behövs aktuella uppgifter, i tidningsartiklar kan man få underlag. Men de kan vara sanna eller falska, låmpliga eller olämpliga.

I projeket om samhällsplaneringens problem har under många år införts tidningsartiklar från DN, Dagens Nyheter, som är Sveriges största morgontidning och har många medarbetare över hela världen, och på ett enkelt sätt, vad man kan antaga, ger en bild av världen som kan vara till hjälp när man vill förbättra världen. Artiklarna kan ha brister men det finns ingen möjlighet att kunna kommentera alla artiklar om hur bra eller dåliga de är.

Regeringen har ingen minister för grundläggande livsåskådningar och idéer för politik, det närmaste de kommer det är Kulturministern som ska stå för demokrati och kultur och i arbetsuppgifterna har bl a religion och idrott. Kulturministern har enligt arbetsuppgifterna, verkar det, ett mycket bredare arbete än det hon visar upp. Aktörer inom politiken har svårt att hantera det som borde ingå i kulturministerns uppgifter .

När det gäller livsåskådingar o d är bland de främsta i Sverige Sven - Erik Lidman och när det gäller religion Christer Sturmark. De har artiklar i DN den 10 december 2020, som bifogas här.

" En balansakt mellan kungen och penningpåsen

DN 10 dec 2020

Moderaternas nya idéprogram genomsyras av en nostalgisk vurm för familjen och nationen. Idéhistorikern Sven-Eric Liedman synar tankarna om liberalkonservatism och finner en skvader.

Sverige har på några få år genomgått en dramatisk ideologisk förändring. Den började med att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010. Budskapet var ett och bara ett: invandringen höll på att förstöra Sverige.

Deras röstläge skruvades upp i falsett när den stora flyktingströmmen kom 2015. Snart var de inte ensamma i sin kritik. Parti efter parti talade om vikten av en stram invandringspolitik, i takt med att SD:s opinionssiffror sköt i höjden.

Både Kristdemokraterna och Moderaterna fick nya partiledare. Den fräna unga Ebba Busch övergav den lite veliga politik som Göran Hägglund fört. Hon drömde om en kristen höger i Sverige, lik den i USA.

Moderaternas Ulf Kristersson gjorde en ännu skarpare gir med sitt parti. Nu skulle det breda välfärdssystem som hans företrädare Reinfeldt försvarat bantas ordentligt. Sverige skulle också bli svenskare.

Jimmie Åkesson började drömma om ett stort högerblock.

I april 2019 tillsatte Moderaterna en grupp som skulle ta fram ett nytt idéprogram för Moderaterna. Sekreterare blev Alice Teodorescu. Hon hade redan gett liberalkonservatismen ett ansikte. Det är också liberalkonservatismen som genomsyrar det programförslag som kommittén nyligen lagt fram.

Nationalismen är påfallande. ”Svensk kultur och svensk historia förenar människor över generationerna, men är också en viktig brygga in i det svenska samhället.”

På Reinfeldts tid höll man tyst om svenskhet och nationalstat och judisk-kristen tradition. Desto viktigare har dessa stora ord nu blivit. Vi får veta att ”Sverige är format av ett kristet socialt och kulturellt arv som sträcker sig mycket långt tillbaka”. Ja, ”Sverige är en av världens äldsta nationalstater”.

Gamla tiders högermän skulle ha skrockat belåtet inför sådana meningar, Men kanske hade de blivit lite betänksamma när de läst hyllningen till ”upplysningens och förnuftets tradition”.

Å andra sidan hade de tagit till sig de stränga orden om brott och straff i förslaget och än mer åt allt det vackra som sägs om vikten av ett starkt svenskt försvar (låt vara nu inlemmat i Nato).

I god konservativ anda värnar programförslaget också om familjen. Skribenterna är visserligen inte helt omoderna utan talar om familjen ”i de olika former den kan ha i vårt samhälle idag”. Men det är i familjen som vi framför allt tar ansvar för andra människor. En trygg familj gör barnen till ”starka vuxna”.

Ändå har inte allt återgått till det gamla. Plötsligt får man veta att Moderaterna också är ”individualismens parti”. Så sa man inte i gamla Högerpartiet. I all traditionell konservatism var familjen samhällets minsta beståndsdel. Men här är det fråga om den liberala sidan i det nya liberalkonservativa partiet.

Programförslagets rubrik är ”Frihet och ansvar”.

Vad är då frihet? ”Friheten att välja” står det först. Det är vad alla de gamla allianspartierna hävdade och fortfarande hävdar. Det är med valfriheten som vårt bisarra skolsystem motiveras. Valfriheten gör människan till konsument. Hon väljer fritt i det utbud som finns till salu.

Kanske har programkommittén funnit att det också krävs något mer. Friheten har ”ett avgörande existentiellt värde”, heter det. Det öppnas en vidare rymd över oss; vi slipper ut från varuhuset. Är det inte lite Jean-Paul Sartre över orden?

Å nej, så roligt ska det inte bli. Friheten är vägen till ”nya vetenskapliga insikter, till ett växande välstånd och till kulturella landvinningar”. Förhållandet mellan den enkla valfriheten och frihetens existentiella sida förblir oklart.

Friheten tillhör individen, men individen har också ett ansvar ”för sig själv, sina nära och vårt samhälle”. Ja, individen måste också göra sig ”anställningsbar” och därmed smidigt anpassa sig till den rådande arbetsmarknaden. Arbetslinjen gäller fortfarande.

När människor flyr från krig och nöd har vi också ett ansvar. Men ansvaret gäller först och främst närområdet, i synnerhet grannländerna. Underförstått: vårt ansvar för syrier och afghaner är begränsat.

Därmed är vi inne på det hetaste området i programmet, invandringen. Invandringen ska vara ”ändamålsenlig”, heter det. Människor som söker sig hit ska vilja arbeta eller ”driva företag”.

Massinvandringen har skadat Sverige. Integrationen har under de senaste årtiondena varit usel. Denna integration är en enkelriktad process – kort sagt, de som kommer hit ska anpassa sig efter oss, inte vi efter dem. De ska bli som vi.

Uppenbarligen är detta en norm, ett påbud och inte en beskrivning av hur integration gått till i verkligheten. Kulturer tar färg av varandra. Under hela efterkrigstiden har det svenska samhället påverkats av dem som kommit hit.

Men nu ska det enligt Moderaterna bli slut på detta. Människor långt bortifrån ska anpassa sig efter den uråldriga kristna svenska kulturen. Och helst ska de inte komma hit alls.

I några meningar sammanfattas den moderata versionen av den svenska utvecklingen efter 1945.

Fram till slutet av 60-talet genomgick landet en strålande utveckling (inte ett ord om att detta var socialdemokratins stora period). Sedan stagnerade ekonomin under ett kvartssekel, staten blev för stor, vård och skola likriktades. (I själva verket hade det varit så sedan reformationen.)

Så kom räddningen på 90-talet, den alltför stora välfärdsstaten ersattes med entreprenörskap.

Arbetslinjen gällde! Men under 10-talet stannade allting åter upp, och brottsligheten blev aggressivare. (Åter en sanning med modifikation: antalet mord ökade inte.)

Och nu är det alltså dags för liberalkonservatismen.

Liberalismen är närmare bestämt nyliberalism. Men en förändring har skett sedan Bildts tid. Då följde man Milton Friedman med hundlik tillgivenhet. Friskolorna var en kopia av Friedmans förslag. ”Voucher” blev ”skolpeng” på svenska.

Nu är det den andre store nyliberalen, Friedrich Hayek, som håller i taktpinnen. Det moderna samhället är ”oöverblickbart”. Därför är det omöjligt att detaljstyra.

Hayek in i detalj!

Men miljö och klimat måste man åtminstone ta tag i. Människan och inte den övriga naturen ska vara utgångspunkten. Vi har ett ”förvaltaransvar” (väl samma ansvar som Gud gav Adam i Bibeln). Och allt måste förenas med ”ekonomisk tillväxt”.

Himmel och jord må brinna, men tillväxten den står kvar.

Jämlikheten är enbart en jämlikhet inför lagen. Inte ett ord om de skenande sociala, ekonomiska och kulturella skillnaderna i dagens Sverige. De är inte politikens problem.

Till sist är frågan oundviklig: Hur går liberalism och konservatism ihop? Man kan lugnt svara: inte alls! Å ena sidan kungen och altaret, å andra sidan den ständigt mer välfyllda penningpåsen.

Men Sverigedemokrater och Kristdemokrater slickar säkert girigt i sig den kristna och nationalistiska grädden. Ekonomin får man ta på köpet.

Sven-Eric Liedman"

" Idéhistorikern och författaren Sven-Eric Liedman är aktuell med ”Från Platon till demokratins kris” (Albert Bonniers förlag). "

"Ateism är inte en livsåskådning. Karikatyren av icke-troende skapar inga samtal, skriver Christer Sturmark

DN 10 dec 2020

Ett stort antal människor – bland andra undertecknad – menar att religion inte spelar någon betydande roll eller någon roll alls i deras liv. Men vi har fel, enligt religionshistorikern Paul Linjamaa (DN Kultur 4/12).

Religion, hävdar han, spelar i själva verket fortfarande en central roll i alla människors liv och det är till och med svårt att föreställa sig tillvaron utan den.

Vi behöver ha ett seriöst samtal om livsåskådningsfrågor i den offentliga debatten. Vår samtid präglas av en tilltagande globalisering och migration. Om vi inte förstår varandras livsåskådningar, eller ens vår egen, så kan vi inte heller förstå eller kommunicera med varandra. Det försvårar en fredlig samexistens.

Detta mål gagnas inte av den typ av resonemang som det Paul Linjamaa för där begrepp omdefinieras till oigenkännlighet och resonemang förenklas till halmgubbar (till exempel i kritiken av Björn Ulvaeus).

De flesta människor uppfattar begreppet ”religion” som någon form av tro på övernaturliga fenomen, gudar, andar, transcendenta själar, återfödelse eller liknande, vilket bekräftas av de flesta uppslagsverk.

Men det är uppenbart att vi är ett stort antal – sannolikt ett växande antal – människor, i Sverige och i världen, som inte tror på sådana fenomen. När Linjamaa påstår att religion spelar en central roll även för dem, och att det är svårt att föreställa sig en tillvaro utan religion, så beror det inte på att han i grunden ifrågasätter detta.

I stället utgår påståendet från en omdefiniering av begreppet religion till att vara i det närmaste identiskt med kultur. Man brukar kontrastera kultur mot natur; med kultur i vid bemärkelse avses all mänsklig aktivitet. Till den räknas – för att ta exempel från Linjamaas artikel – litteratur, musik och konst, men också sociala företeelser som att människor gifter sig, ger sina barn namn och begraver sina döda.

Linjamaa låtsas som om dessa ritualer alltid utövas i en religiös kontext, men faktum är att de i växande omfattning sker under helt sekulära former. Allt färre gifter sig i kyrkan eller döper sina barn. Men i Linjamaas värld spelar det ingen roll. Alla dessa mänskliga aktiviteter är enligt honom ett uttryck för religion.

Vi människor har naturligtvis en stor frihet att sätta namn på ting och företeelser. Men kommunikationen oss emellan underlättas om vi är någorlunda överens om definitionerna. Med den etablerade förståelsen av begreppet religion råder det knappast någon tvekan om att ett stort antal människor inte är religiösa, särskilt i Sverige.

Linjamaa vill emellertid omdefiniera religion på ett sätt som innebär att den omfattar precis alla. Om man omdefinierar religion så att det är detsamma som fascination och förundran inför verklighetens natur och alla kulturella uttryck, så inkluderas givetvis fler i begreppet. Men det förlorar samtidigt sin innebörd och relevans, och Linjamaa missar att berätta vilket nytt begrepp han vill använda för det som hittills har kallats religion.

Linjamaa lyfter också fram det kända fenomenet att en grupps samhörighet och identitet ibland i högre grad formas av gemensamma yttre fiender än av en inre gemenskap. Han hävdar att det här gäller ateister, som enligt honom betraktar religion som en fiende.

Däremot menar han att gudstroende människor genom sin religiositet får både identitet och samhörighet. Det är riktigt, som Linjamaa själv konstaterar, att det enda som förenar ateister är en specifik fråga, nämligen uppfattningen att Gud inte existerar. I andra frågor som rör värderingar, kultur och politik har ateister runt om i världen vitt skilda uppfattningar. Det finns därför knappast någon strävan efter en gemensam identitet.

Men samma motsättningar finns bland religiösa. Den ”identitet och samhörighet” dem emellan som Linjamaa talar om existerar inte. I själva verket råder det, som alla har noterat, starka motsättningar inte bara mellan skilda religioner utan också mellan olika inriktningar inom samma religion. De leder många gånger till krig snarare än samhörighet.

Han skriver vidare att ”oavsett om man är kristen apologet eller ateist finns det anledning att stanna upp och tänka efter exakt vad det är man egentligen diskuterar”. Han myntar begreppet ”bekännande ateist”, ett begrepp som rimligen inte betyder någonting. (Jag tror inte att astrologi fungerar, är jag då en ”bekännande a-astrolog”?)

Linjamaa gör ett kategorifel när han ställer kristendom (en livsåskådning och religion) mot ateism (en uppfattning i en enskild sakfråga).

Ateism är inte en livsåskådning. Ateism är tomt på både innehåll och värderingar. En ateist kan tro på astrologi och spöken, kan vara vänster eller höger, demokrat eller antidemokrat. Ateism är förutom uppfattningen att det inte finns någon gud en innehållslös beteckning.

För egen del bekänner jag mig till livsåskådningen sekulär humanism. Den har en specifik kunskapsteoretisk hållning som bland annat leder till uppfattningen att astrologi inte fungerar och att spöken inte finns. Den livsåskådningen har en värdegrund och människosyn som vilar på en sekulärt formulerad etik. Den har också en naturalistisk verklighetsuppfattning: uppfattningen att världen definieras och styrs av naturliga, snarare än övernaturliga, krafter. Av naturalismen följer ateism. Så därmed är jag också ateist, men det är bara en av många konsekvenser av att vara sekulär humanist.

Alla sekulära humanister är således ateister (eller agnostiker), men alla ateister (eller agnostiker) är inte sekulära humanister. Att som Paul Linjamaa betrakta ateismen som ett kulturbärande och meningsskapande begrepp är bara vilseledande.

Vi behöver tala om kultur och livsåskådningar med respekt och utan att göra karikatyrer av andras livsåskådningar. Först då kan diskussionen bli meningsfull.

Christer Sturmark
Författare, bokförläggare och vd för fackboksförlaget Fri Tanke. "

"Den ”identitet och samhörighet” religiösa emellan som Linjamaa talar om existerar inte. I själva verket råder det, som alla har noterat, starka motsättningar inte bara mellan skilda religioner utan också mellan olika inriktningar inom samma religion. De leder många gånger till krig snarare än samhörighet. "

Utrikes DN-artiklar om USA 8-13 december 2020.

DN 12 dec 2020

"Barack Obama: Som kollektiv kommer Greta Thunbergs - generation inte bara att förändra världen. De kommer att rädda den.

Han var den första svarta presidenten i USA. I en exklusiv intervju med Dagens Nyheter - reflekterar Barack Obama – aktuell med själv-biografin ”Ett förlovat land” – över åren i Vita huset, kampen för äktenskapet, - klimathotet och protesterna mot rasism och polisbrutalitet.

– Jag närde aldrig några falska förhoppningar om att min tid som president på något sätt - skulle befria landet från rasmotsättningar.

I åtta år var han världens mäktigaste man. Nu sitter han i Washington DC och skriver mejl där han svarar på Dagens Nyheters fråga om vad han saknar mest från åren som president.

– Jag ska inte låtsas att jag inte saknar mitt eget plan, min egen helikopter, och ett hem utrustat med gym, pool, tennisbana, biosalong, bowlingbana och frisörsalong. Jag menar, att ha en biosalong i mitt hus? Det var ganska coolt, konstaterar Barack Obama.

Så fortsätter han i allvarligare tonläge:

– Men det som jag saknar, mer än någon av förmånerna, är att få tillbringa tid med folk varje dag och få höra deras berättelser. Oavsett om jag hängde vid repet på valmöten eller om jag talade med familjer i deras vardagsrum eller läste folks brev på nätterna, så kom jag att lära känna fler amerikaner under dessa åtta år än jag hade gjort någonsin tidigare i mitt liv, och så många hade en verklig påverkan på hur jag såg på världen.

Barack Obama, 59, har särskilda anledningar att vara nostalgisk senhösten 2020. Pandemin har påverkat lanseringen av hans nyutkomna memoarer, ”Ett förlovat land”, på ett påtagligt sätt. Tv-framträdanden på skärm. Intervjuer via e-post.

Expresidenten och hans familj lever i isolering, för att minimera spridningen av coronaviruset. Det kan gå en vecka utan att han träffar någon annan än hustrun Michelle och döttrarna Malia och Sasha.

– Missförstå mig inte: Jag har varit så tacksam för chansen att tillbringa mer tid med familjen. Som jag skrev i boken, att skära ned på tiden som jag hade med dem var en av de svåraste delarna av att kampanja till presidentposten. Men särskilt sedan starten av den här pandemin har jag överraskats av hur mycket jag saknar att se nya ansikten. Jag är säker på att det är sant för många.

– Det är bara en av anledningarna till att jag är lättad över att USA kommer att ha en president som kommer att lyssna på vetenskapen – och göra vad som måste göras för att övervinna den här krisen, berättar han.

○ ○ ○

Men när Barack Obama beskriver kontakten med väljarna i ”Ett förlovat land” är det inte bara en historia om gemenskap, utan också om ensamhet.

Klockan är ett på natten i Vita huset. Presidenten gnuggar sig i ögonen och konstaterar att han behöver en bättre lampa. Men han fortsätter läsa, kväll efter kväll. Han har bett medarbetarna att välja ut tio brev om dagen. De ska hjälpa honom att tränga ut ur presidentbubblan till de människor som han är satt att tjäna.

Det är inte svårt att föreställa sig bördan på hans axlar. Världen har bländats av Barack Obamas makalösa resa mot toppen, historien om den svarta pojken som växer upp på Hawaii med mamma, mormor och morfar. Han som får sitt nationella genombrott när han är senator för delstaten Illinois och får tala på det demokratiska partikonventet sommaren 2004 om sin vision om USA: Det finns inget konservativt eller liberalt Amerika, inget svart eller vitt Amerika, bara ett enda Amerikas förenta stater. Hans presidentkampanj växer till en folkrörelse med löften om förändring och budskap som ”Yes we can”.

Han tillträder som president i januari 2009, när finanskrisen skakar USA och världen.

Medborgarna vittnar om umbäranden. Aldrig känner han den allvarliga tyngden i arbetet så tydligt som när han läser deras brev. Sällan är trösten större än när avsändarna tackar för olika insatser. I självbiografin beskriver han hur breven håller hans mod vid liv och trycker tillbaka ”de viskande tvivlen” under sena, ensamma nätter.

Vi får väl använda scenen med presidenten vid läslampan, för att försöka visualisera hur det går till när han något årtionde senare svarar på mejl från Dagens Nyheter.

Förutsättningarna för DN-intervjun är som följer: Vi får mejla tolv frågor. Han svarar utförligt på fem av dem.

”Ett förlovat land” sträcker sig bara fram till avrättningen av Usama Bin Ladin i maj 2011 (det ska komma en andra del av memoarerna om åren i Vita huset så småningom). Men mycket av uppmärksamheten kring boken har ändå kommit att handla om turbulensen valåret 2020 – om presidenten som vägrar avgå, om pandemin och polariseringen, och om de landsomfattande protesterna mot rasism och polisbrutalitet.

Vad hände?

○ ○ ○

Obama var USA:s första svarta president. Men introduktionen till den svarta kulturen stod hans mamma för.

Hon var vit.

På Hawaii, där Barack Obama föddes 1961, försåg mamman Ann sin son med böcker om afroamerikansk kulturhistoria. Baracks mormor och morfar, vita amerikaner som flyttat till Hawaii från Kansas i Mellanvästern, tog med honom på basketmatcher och barer som frekventerades av svarta gäster.

Obamas svarta identitet var positivt laddad. Hans morföräldrar hade aldrig rynkat på näsan åt hans problematiska pappa, en ”blåsvart broder” från Kenya, som Obama har beskrivit sin frånvarande far.

Morföräldrarnas tolerans var ovanlig. I början av 1960-talet var blandäktenskap fortfarande förbjudna i de flesta av USA:s delstater. Att födas i ett sådant kunde vara förenat med livsfara. Barack Obama överöstes av kärlek.

”Jag tyckte alltid det var coolt att vara svart”, har han sagt. ”En del tror jag har att göra med att min mamma tyckte att svarta människor var coola.”

I början av sin politiska bana utgick han sällan ifrån att han skulle diskrimineras eller behandlas illa av vita väljare – han var mindre misstrogen än till exempel hustrun Michelle.

Hans erfarenhet tycktes göra honom unikt lämpad för att överbrygga klyftan mellan vita och svarta väljare. Läka såret från slaveriet och segregationen. Han var ett nytt kapitel i USA:s historia. ”Han pratade med vita väljare på ett nytt språk – som om han faktiskt litade och trodde på dem”, skrev den afroamerikanska journalisten Ta-Nehisi Coates.

Förväntningarna kunde inte vara högre när han tillträdde i januari 2009. Nu skriver Obama till DN att drömmen om att fullständigt radera ut skillnader mellan svarta och vita var orealistisk från första början:

– Det är en fråga som vi har brottats med sedan de första slavarna anlände långt innan vi ens var ett land – så jag närde aldrig några falska förhoppningar om att min tid som president på något sätt skulle befria landet från rasmotsättningar.

Bakslaget kom nästan omedelbart. Under första året i Vita huset insåg Obama att konflikter mellan polismakten och USA:s svarta var ”mer polariserande än någon annan fråga som hade med livet i USA att göra”. Att kommentera sådana kriser kostade honom politiskt kapital.

Det stod klart när en god vän, en framstående svart professor i engelska och afroamerikanska studier vid Harvard, greps utanför sitt hem i universitetsstaden Cambridge i juli 2009.

Henry Louis Gates, som professorn heter, fick inte upp ytterdörren när han kom hem efter en resa till Kina. Han försökte med våld. En granne ringde polisen. Den vita konstapeln bad Gates att identifiera sig. Professorn protesterade, legitimerade sig till sist, men kallade sedan polisen för rasist och fortsatte läxa upp honom från sin veranda. Han greps för förargelseväckande beteende.

När Obama hörde talas om incidenten tänkte han på alla gånger som han själv tvingats visa sitt id-kort på väg in i universitetsbiblioteket eller skuggats av vakter när han handlat julklappar; inte ens de mest civiliserade miljöerna undgår arvet efter raskonflikterna i USA:s historia.

Men hans offentliga kommentarer var försiktiga. ”Det var ett korkat agerande av polisen” att gripa någon som redan befann sig i sitt eget hem, påpekade han. (Men

han visste också att professor Gates var ”så pass kaxig” att man enkelt kunde föreställa sig hur en svavelosande uppläxning ”kunde få testosteronet att rinna till även hos en relativt återhållsam polis”, skriver Obama i sin självbiografi.)

Obamas milda tillrättavisning skrämde iväg en ansenlig del av hans vita väljare och orsakade det största popularitetsfallet för honom under hans åtta som president. ”Och det värsta var att det stöd jag tappade aldrig helt skulle gå att få tillbaka”, skriver han.

Den första svarta presidenten kunde inte tala öppet om rasism utan att riskera att förlora vita väljare.

En statsvetare vid University of Pennsylvania som granskade presidentens alla tal och kommentarer konstaterade att Obama under sina första två år i Vita huset pratade mindre om rasproblematik än någon tidigare demokratisk president gjort sedan 1961.

Försiktigheten skapade besvikelse bland afro-amerikanska aktivister. När Obama i början av 2016 bjöd in Black lives matter till Vita huset tackade företrädare för gruppen nej, eftersom de inte ville användas i PR-syfte av den institution som de protesterade mot – den amerikanska staten.

Obama blev stött. ”Man kan inte vägra att mötas bara för att det äventyrar ens perfekta ideal”, sa han då.

Nu frågar vi:

Du skrev dina memoarer med sommarens Black lives matter-protester som bakgrundsljud. Har demonstrationerna påverkat din egen bild av ditt presidentskap?

– Även om jag tillstår att det är mycket arbete kvar att göra, är jag stolt över vad vi åstadkom inom straffrätt – att minska antalet intagna i federala fängelser till att avsluta användandet av isoleringsceller för ungdomar till att återuppliva justitiedepartementets avdelning för medborgarrätt och skapandet av en specialstyrka för polisarbete på 2000-talet.

– Vårt straffrättsliga system är fortfarande dysfunktionellt – många av framstegen har varit under attack de senaste åren. Därför är jag stolt över att se att så många unga människor gav sig ut på gatorna i somras.

Samma dag som Trump tillträdde skrev den nya regeringen på Vita husets hemsida: ”Vårt jobb är inte att göra livet mer bekvämt för upprorsmakare.” Trump hetsade poliser att vara hårdföra ute på fältet. George

Floyd, en 46-årig afroamerikan i Minnesota, fick sätta livet till i slutet av maj när en polisman tryckte sitt knä mot hans hals i nästan nio minuter.

Obama är fortfarande motsatsen till aktivist. Även som expresident, fri att uttrycka sitt hjärtas mening, distanserar han sig från vissa av Black lives matters krav. Han finner slagordet *defund the police*, kravet att strypa resurser till polismakten, kontraproduktivt.

”Man går miste om en stor publik i samma sekund som man säger det, vilket gör det mycket mindre sannolikt att man faktiskt får igenom förändringar”, sade han häromdagen i en intervju.

Men i sitt mejl till DN försvarar han vissa typer av civil olydnad som metod.

– Att öka allmänhetens medvetenhet, sätta strålkastarljuset på orättvisor och utmana makten – det finns inget viktigare än den sortens civil olydnad. Faktum är att under vår historia har det ofta varit det enda sättet att få det politiska systemet att uppmärksamma marginaliserade grupper, hävdar han.

Och Black lives matter har mognat sedan företrädarna nobbade hans inbjudan, antyder han.

– För att rörelser ska kunna driva igenom förändringar måste de transformeras till lagar och sakpolitik – och i en demokrati sker detta enbart när vi väljer en regeringsrepresentant som reagerar på våra krav, särskilt när det gäller polisfrågor på lokal nivå.

– Det är därför jag blir uppmuntrad av det faktum att så många aktivister som stödjer Black lives matter avvisar valet mellan protester och politik. De ägnar sig åt bådadera. Och på grund av deras arbete kommer vi att minska klyftan mellan landet som Amerika är och det land som Amerika kan bli.

○ ○ ○

”När vi väl träffades såg den stackars lille mannen traumatiserad ut, hans ljusblå ögon var blodsprängda av utmattning och det blonda håret svettigt och tovigt som om han just gått en brottningsmatch.”

Så kan en dansk statsminister karakteriseras i en bok av en amerikansk expresident, om författaren är Barack Obama, med en önskan att komma bort från det officiösa och skildra politiken i all dess tragikomik. På FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009 har värden Lars Løkke Rasmussen överväldigats av försöken att nå ett globalt samförstånd. Barack Obama

tar till en del kontroversiella metoder för att trumfa igenom ett tillfälligt avtal, där växande stormakter som Kina och Indien tar ett ansvar för klimatkampen. Han stormar in i ett möte han inte är bjuden till.

”Alltså, chefen, det var ju en riktig jävla gangstapryl du körde”, säger en av medarbetarna förtjust på planet hem. Men Barack Obama försjunker i tankar om klimatkrisen och hur världens ledare bara har slängt en hink vatten över en rasande brand.

Tio år senare ska den svenska aktivisten Greta Thunberg ställa frågan direkt till världens ledare: *”How dare you?”* Hur vågar ni?

Vad skulle Barack Obama vilja svara?

– Vet ni, från början av mitt presidentskap, även med vår ekonomi i fritt fall, så gjorde jag kampen mot klimatförändringarna till en av våra huvudprioriteringar. Och jag är stolt över mycket som vi lyckades åstadkomma, säger han.

Han nämner investeringar i energin och tuffare bränsleförbrukningsregler som exempel.

– Jag tror också fortfarande att Parisavtalet var en stor sak. För vi övertygade i stort sett resten av världen att erkänna att klimatförändringarna var ett problem och att bidra till lösningen.

Efterträdaren Donald Trump har fört USA ut ur Parisavtalet. Med Joe Biden som ny president ska stormakten återvända. Är det allt som krävs? Självklart inte, konstaterar Barack Obama. Han efterlyser allt ifrån massiva investeringar i ren energi, rena transporter och ett hållbart jordbruk till forskning och utveckling av nya tekniker som kan skapa jobb och minska kolberoendet.

Det kan vara frustrerande att arbetet med att skapa regler och lagar och förhandla fram internationella avtal går så trögt, samtidigt som klimathotet är så akut.

– Men det är precis därför som aktivismen och den rättfärdiga vreden hos unga människor som Greta, som jag hade privilegiet att tillbringa tid med förra året, ger mig hopp. Därför att de kräver handling, och det är nödvändigt. Och som kollektiv vet jag att hennes generation inte bara kommer att förändra världen. De kommer att rädda den, hävdar Barack Obama.

Det finns ett par unga kvinnor i Greta Thunbergs generation som står honom särskilt nära: Döttrarna Malia, 22, och Sasha, 19.

○ ○ ○

Ett klockslag var heligt: 18.30. Då serverades familjemiddagen i residenset.

– Du vet, jag ville inte att min karriär skulle hindra från mig att vara en närvarande far, berättar Barack Obama för DN.

– Det var därför, som jag skriver i boken, jag såg till att alltid befinna mig vid middagsbordet med Michelle och våra döttrar vid halv sju även om jag sedan var tvungen att återvända till jobbet efteråt.

Vita huset gjorde det möjligt för – eller tvingade – Barack Obama att bli en mer närvarande familjefar. Det lilla livet med hushållsbestyren hade alltid tråkat ut honom.

”Så länge jag känt Barack”, skriver Michelle Obama i sina memoarer ”Min historia” från 2018, ”hade han aldrig haft någon glädje av att handla, laga mat eller ta hand om hemmet på något sätt.”

När paret fick sin första dotter arbetade han som delstatssenator i Illinois och veckopendlade till parlamentet i Springfield, dryga tre timmar sydväst om Chicago.

– Uppoffringarna som jag gjorde var inget jämfört med vad Michelle behövde göra för att balansera kraven från karriären mot hennes önskan om att uppfostra en familj, tillstår Barack Obama.

– Jag tänker fortfarande på hur jag, när jag var i delstatsparlamentet, tillbringade dagar hemifrån, medan bördan av att uppfostra våra ungar oproportionerligt och orättvist föll på Michelle.

– Redan vid den tidpunkten visste jag att det var fel.

I Vita huset träffade han familjen varje dag. Det fanns assistenter som höll ordning. Ändå utplånades äktenskapets traditionella rollfördelning inte helt i presidentpalatset.

Michelle Obama varnades tidigt för att lägga sig i arbetet i västra flygeln. Upprepa inte mina misstag, sa Hillary Clinton, som själv hade misslyckats med att reformera sjukvården under sina år som första dam.

Vid ett enda tillfälle bad Barack Obama sin hustru att komma till Ovala rummet. Det var efter skolskjutningen i Sandy Hook i december 2012, där tjugo förstaklassare och sex lärare mördats. Presidenten var utom sig.

”Min man behövde mig”, skriver Michelle Obama med ett styng av förvåning i sina memoarer. ”Det skulle visa sig vara det enda tillfället under de åtta åren som han bad om min närvaro mitt under en arbetsdag.”

Om Vita huset för makarna närmare varandra i fysisk mening – de delar nu bostad – dras de samtidigt isär känslomässigt.

De reagerar olika på ämbetets utsatthet. Han stålsätter sig under stress medan hon kan övermannas av ensamhetskänslor. Han sitter och läser till ett, två på natten med en sportkanal påslagen på låg volym. När han slutligen kryper ned under täcket undrar han om de någonsin kommer hitta tillbaka till varandra.

Han berättar i sina memoarer att han ”låg intill Michelle i mörkret och funderade på dagarna då allting mellan oss känts så mycket lättare, när hennes leende varit mer konstant och vår kärlek mindre tyngd av bekymmer, och mitt hjärta snörptes ihop av tanken att den tiden kanske aldrig skulle återvända”.

I efterhand tänker han att det var hustrun som reagerade mänskligt och att hans skenbara lugn och försäkringar om att allt ska ordna sig bara är ett skydd som han satt upp för sig själv. ”Möjligen bidrog det till hennes ensamhetskänslor”, tillägger han i boken.

Hon inser hur allt i Vita huset kretsar kring en person. Hur hon och hennes döttrar bara är stödtrupper som får dra nytta av alla privilegier eftersom deras lycka är förbunden med presidentens. De måste må bra för att *han* ska kunna tänka klart.

Hon börjar identifiera sig med tjänstefolket.

”Ibland kändes det som om vi hade kastats tillbaka till en svunnen era då hushållet kretsade enbart kring mannens behov, vilket var motsatsen till vad jag ville att mina döttrar skulle uppfatta som det normala”, skriver hon i ”Min historia”.

Vi frågar Barack Obama:

I vilken grad är det möjligt att vara en världsledare och en modern man på 2000-talet?

Han svarar med en dos pappafeminism.

– Som jag skrev i en essä för några år sedan, måste jag erkänna att när man är fader till två döttrar så blir man mer medveten om om hur könsstereotyper präglar vårt samhälle. Man känner det enorma tryck som flickor befinner sig under för att se ut och bete sig på ett visst sätt. Och man inser hur nödvändigt det är att allt detta måste förändras.

– Det är därför jag är en stark anhängare av politiska förslag som prisvärd barnomsorg och föräldraledighet i USA.

Det fanns kvinnor i Obamas stab i Vita huset: FN-ambassadören Samantha Power, nationella säkerhetsrådgivaren Susan Rice, rådgivaren Valerie Jarrett. Men kretsen som omgav Obama i Ovala rummet var manlig, för att inte säga burdust grabbig. När medarbetare slog larm tvingades Obama inse att han hade närt ett arbetsklimat där hans mest förtrogna män skrek och svor under politiska diskussioner och ständigt avbröt kvinnliga kollegor mitt i meningen. Han fick rannsaka sin egen ”manliga stolthet”.

Samtidigt kan ”Ett förlovat land” läsas som ett verk av en ganska grabbig expresident. En manlig stolthet framtonar till exempel i beskrivningen av den tidigare franske presidenten Nicolas Sarkozy – en ”stridstupp” med skoinlägg för att kompensera för sin ”ringa längd”.

Obamas egen maskulinitet är präglad av självkontroll. Under uppväxten på Hawaii var han en slacker, en självgod drömmare som drack, raggade och rökte på. Under universitetsåren lade han sig till med ett ”personligt utvecklingsprogram” som han aldrig helt gjort sig av med – listor, löprundor, tonfisk på burk.

Hans manliga fyrkantighet ger upphov till ständigt gyckel från Michelle och döttrarna. Pappa Obama kan inte sticka tårna i en swimmingpool utan att börja simma längder.

– Deras äktenskap utmärks av en särskild stil, där hon driver med honom för hans ambitioner, säger David Remnick till DN, chefredaktör för tidskriften New Yorker och författare till biografin ”The bridge. The life and rise of Barack Obama”.

Han uppfattar att makarna, trots alla påfrestningar, har en nära relation.

– Även äktenskap har sina särskilda stilar! Hon har alltid gett honom en känsla av att vara förankrad, i en plats, i en familj, i jordnära saker. Obama, som växte upp utan en far, och som befann sig i ett tillstånd av konstant sökande efter förankring och sammanhang, fann det i Chicago och sedan i Michelle Obama.

Efter Vita huset har Barack Obamas manliga självkänsla fått sig en törn. Miljoner av framför allt vita män har tytt sig till Donald Trump. Obama inser, säger han till tidskriften Atlantic, att man kan vara trött på ”klagosången om patriarkatet”. Men han är förvånad över att så många amerikanska män investerat i hans

maskulina motsats – ”den klagande, ljugande, inte-ta-ansvar-för-något-typen”.

Att Trump vann anhängare bland svarta män i höstens val tillskriver Obama inflytande från hiphopen.

– Om man lyssnar på rapmusik, så handlar allt om bling, kvinnorna, pengarna. Många rapvideos använder samma framgångsskala som Donald Trump, säger han i Atlantic.

För DN berättar Obama att ”han inte har alla svar”.

– Så jag kommer att följa ledarskapet från alla unga kvinnor runt världen som tågar mot en framtid där jämlikhet över könsgränserna inte är ett abstrakt mål utan en konkret verklighet i människors liv.

○ ○ ○

Kan vi ana en progressiv agenda? Barack Obama väljer att svara på DN:s frågor om kampen mot rasismen, klimatförändringarna och jämställdhet. Han ratar frågorna om Donald Trump, Joe Biden och Kamala Harris (han har i ärlighetens namn svarat på varianter av dem under den senaste månaden).

”Ett förlovat land” är oundgänglig läsning, för den som funderar över de tvära kasten i toppolitiken i USA.

Boken riktar sin udd mot det republikanska partiet. John McCains val av vicepresidentkandidat 2008 tillmäts stor betydelse: Med Alaskaguvernören Sarah Palin tycks ”mörka krafter” ta steget in i ljuset – ”främlingsfientlighet, anti-intellektualism och framför allt en aversion mot svarta och färgade”. Efter valet gör Republikanerna i kongressen allt för att obstruera mot Obamaadministrationen. Obama upplever att han är instängd bakom grindar och vakter, medan hans budskap filtreras genom mediebolag som Fox News, som har som affärsmodell att skrämma tittarna.

I mellanårsvalet till kongressen 2010 backar Demokraterna kraftigt. Dagen efter vaknar Barack Obama med en känsla av trötthet, smärta, ilska och skam.

Vad är egentligen hans eget ansvar? Direkt efter förlusten 2010 får han kritik för att han har hållit för högt tempo och tappat fokus på ekonomin, genom att driva igenom en sjukvårdsreform. Men i dag anklagas han tvärtom för att ha varit för kontrollerad och kompromissvillig.

Han är en man som betraktar sig själv när han betraktar sig själv, sammanfattar författaren Chimamanda Ngozi Adichie i en recension av ”Ett förlovat land” i New York Times. Hon beskriver den

tidigare presidenten som märkligt puritan i sin skepsis, ivrig att se allt ur alla vinklar, oförmögen att agera ideolog.

Kanske var det alla löften om förändring som bäddade för besvikelsen. I ”Ett förlovat land” medger Obama att han kom undan med ”ett snyggt knep” i kampanjen 2008, när han fick stöd från mittenväljare genom löften om brett samarbete, samtidigt som han upprätthöll entusiasmen på vänsterkanten. Han skulle aldrig använda Trumps vulgära språkbruk om ”träsket” i Washington DC, men han erövrade makten genom att porträttera sig som en outsider mot etablissemanget.

Det är värt att notera hösten 2020: Den tidigare vicepresidenten Joe Bidens valseger är inte bara en revansch för Obamaadministrationen, utan också något helt annat. Nu ska USA styras av en insider med närmare ett halvsekels erfarenhet från Washington, och lite mindre självkontroll.

”Om jag betraktades som lugn, samlad och välbetänkt i mina formuleringar var Joe en varm, ohämmad person som gärna delade med sig av vad som helst som dök upp i huvudet”, konstaterar Barack Obama i sina memoarer.

Hans åtta år långa samarbete med Joe Biden har med åren blivit allt mer mytomspunnet – en bromansernas bromans, i skarp kontrast mot den fientliga atmosfären mellan medarbetare i Trumpadministrationen. De nya memoarerna gör ingenting för att förstöra den bilden. Biden porträtteras som hygglig och uppriktig, lite långrandig i sina tal, men framför allt en man med stort hjärta.

Mest spännande är skildringarna av Bidens konflikter med försvarshögkvarteret Pentagon. ”Kanske har jag varit med för länge, men om det är något jag vet hur det går till så är det när de där generalerna försöker måla in en ny president i ett hörn”, säger han till Barack Obama, efter överläggningar om Afghanistan. I hanteringen av Egypten under den arabiska våren manar han till försiktighet. Han tycker att det verkar ”korkat” av USA att ge sig in i Libyen. Han är skeptisk till en regelrätt räd mot ett hus i Abbottabad i Pakistan som misstänks vara Usama bin Ladins gömställe.

Men när operationen trots allt är genomförd och terrorledaren är död blir det Joe Biden som lägger handen på Obamas axel och kramar till.

”Gratulerar, chefen”, säger han.

○ ○ ○

Donald Trump ville inte bara avveckla krig utan också stora delar av det internationella samarbetet. Joe Biden har lovat att återskapa respekten för USA i världen.

Vilka lärdomar kan han dra nytta av från Obama-administrationen? DN ställer frågor om USA:s roll i världen till Barack Obama.

– Jag skulle säga att mina åtta år som president förstärkte två idéer: Ett, att USA är det mäktigaste landet i världen. Två, att det finns begränsningar även för vad ett land med så mycket inflytande som vårt kan uppnå på egen hand. Oavsett om man vill åstadkomma förändringar på hemmaplan eller internationellt så måste man bygga koalitioner, investera i relationer och hitta sätt att samarbeta, lyder början på svaret.

Obama nämner kampen mot ebola och diplomatin för att stoppa Irans kärnvapenprogram som två exempel.

– USA ledde, ja, men vi gjorde det tätt ihop med andra länder i varje steg på vägen. För vi visste att om vi kunde foga ihop våra intressen med deras, så kunde vi åstadkomma så mycket mer än vad vi någonsin hade kunnat göra på egen hand.

Expresidenten förnekar inte att globaliseringen har baksidor – den snabba spridningen av ett virus är bara ett av dem. Trots stora framsteg och möjligheter är våra samhällen fyllda av oro och osäkerhet.

Vi står inför ett val, hävdar han:

– Vi kan retirera till en skarpt splittrad värld, och slutligen med konflikter längs uråldriga gränser för nationer och stammar och raser och religioner. Eller så kan vi hitta en bättre modell för samarbete. Och det är vad vi behöver göra.

Björn af Kleen

bjorn.afkleen@dn.se

Karin Eriksson

karin.eriksson@dn.se "

"USA:s 44:e president

Namn: Barack Hussein Obama

Född: 1961. Främst uppvuxen på Hawaii med mamma, mormor och morfar. Tillbringar några år som barn i Indonesien, där modern träffat en ny man.

Familj: Hustrun Michelle och döttrarna Malia och Sasha.

Karriär: Jurist från Harvard. Medborgarrättsadvokat och universitetslärare i statsrätt i Chicago. Författare till bästsäljarna ”Min far hade en dröm” och ”Att våga hoppas”. Ledamot av delstatssenaten i Illinois 1997–2004. Federal senator från Illinois från 2005. President från 2009 till 2017. Tilldelades Nobels fredspris 2009 för sina insatser att stärka internationell diplomati och samarbete.

Aktuell: Med självbiografin ”Ett förlovat land” (Albert Bonniers förlag).

Om intervjun

Före utgivningsdatum, strax efter valet, medan rösträkningen fortfarande pågår i viktiga vågmästarstater, får vi ögna igenom ”Ett förlovat land” och formulera tolv frågeställningar som bokförlaget sedan vidarebefordrar till presidentens team för ett urval. I början av december anländer svarsmejlet – det behandlar fem av våra frågor, men vart och ett av svaren är utförligt.

Obama om världsledarna

”Ett förlovat land” innehåller många vassa omdömen om toppolitikerna:

Om Angela Merkel (Tysklands förbundskansler sedan 2005): ”Hon var känd för att vara skeptisk mot känsloutbrott och uppblåst retorik, och hennes medarbetare skulle senare erkänna att hon först hade varit skeptisk mot mig just på grund av min retoriska förmåga. Jag tog inte illa vid mig, utan tänkte att det nog var sunt för en tysk ledare att känna ett motstånd mot eventuell demagogi.”

Om Nicolas Sarkozy (Frankrikes president 2007–2012): ”Händerna i ständig rörelse, bröstet utskjutet som en stridstupp och en personlig tolk ständigt vid hans sida (till skillnad från Merkel talade han knappt engelska) som frenetiskt försökte spegla varje gest och tonfall i de tvära kasten i konversationen, där han gick från smicker till översitteri och sedan blixtrade till med genuina avsikter, utan att någon gång avvika från sitt huvudsakliga, illa dolda intresse – att vara i händelsernas centrum och ta åt sig äran av allt som kunde vara värt att ta åt sig äran för.”

Om Vladimir Putin (Rysslands ledare sedan 1999): ”Medan vi utbytte artigheter med våra respektive delegationer lade jag märke till en nonchalans i hans rörelser, ett invant ointresse i rösten som tydde på en person som räknade med att omges av underordnade och undfallande individer. Någon som vant sig vid makten.”

Om David Cameron (Storbritanniens premiärminister 2010–2016): ”Cameron var bara fyrtiotre, en ungdomlig och utstuderat informell före detta privatskoleelev (vid varje internationellt toppmöte var det första han gjorde att ta av sig kavajen och lossa på slipsen) med imponerande koll på de politiska frågorna, verbal begåvning och den otvungna självsäkerhet som personer som inte pressats alltför mycket i livet brukar utstråla.”

Om Benjamin Netanyahu (Israels premiärminister sedan 2009): ”Men hans bild av sig själv som det judiska folkets främste försvarare gjorde att han kunde rättfärdiga i stort sett vad som helst som höll honom kvar vid makten – och hans insikter i amerikansk politik och media gjorde honom övertygad om att han kunde motstå hur mycket press som helst från en demokratisk regering som min.” "

DN 8 dec 2020

"Det händer med muren när Trump avgår

På fyra år har Donald Trump inte kommit särskilt långt på den mur längs gränsen mot Mexiko som var hans stora vallöfte 2016. Men nu, i sista minuten, lägger Vita huset in en överväxel och stressar fram nya muravsnitt.

I södra Texas hoppas många att Joe Biden stoppar bygget.

Hon pekar på det rostbruna stängslet av stål som sticker upp över slänten längst bak i trädgården.

– Migranterna brukade komma i gäng på kanske tjugo, trettio stycken. Men nu på sistone har det varit mindre grupper, säger Kimberly Falcon.

Vi befinner oss i byn Penitas vid Rio Grande, floden som utgör en del av gränsen mellan USA och Mexiko. Denna del av Texas är fattig, nedgången och nästan helt bebodd av spansktalande latinos som Kimberly Falcon.

Hon är 31 år gammal och arbetar som hemsjukvårdare för sin funktionshindrade mamma Teresa. Det lilla, fallfärdiga huset delar de med Kimberlys lillasyster och hennes moster Maria Munguia. På gården finns hunden Benji som Kimberly fann övergiven på landsvägen för några månader sedan.

– Jag har gått omkring här och frågat om han tillhör någon, men till sist bestämde jag mig för att ta hand om honom, säger Kimberly.

Stålbalkarna längst bak i trädgården är en del av ”muren”, barriären längs USA:s gräns mot Mexiko som ska stoppa illegal invandring söderifrån. Sedd från den andra sidan är den ett fem meter högt stängsel.

– Visst är det lite läskigt att bo så här nära. Jag tycker synd om dem som måste lämna sitt land, men vissa av dem är inte så bra människor, säger Kimberly.

Hon är kluven i frågan om invandring.

Å ena sidan är de som kommer spansktalande som hon själv och hon känner sympati för dem. Å andra sidan är hon rädd för brottslingar, och bekymrad över att flyktingarna nästan aldrig bär ansiktsmask i pandemin.

Och Kimberly kan, som många andra här, vittna om att varken murar eller stängsel stoppar invandringen. Folk tar sig över ändå, oftast med repstegar. Dessutom är barriären i hennes egen bakgård inte något som har byggts under Donald Trumps tid i Vita huset.

– Jag tror det var Obama som byggde den. Eller Bush, jag är inte säker.

”En stor, vacker mur” längs gränsen, som dessutom skulle ”betalas av Mexiko” – det var Donald Trumps stora signalfråga under valrörelsen 2016. Och därmed ett av hans viktigaste vallöften.

Hur har det gått med löftet nu när fyra år har gått?

Sådär. Att Mexiko skulle betala en enda peso var förstås bara tomt prat.

Men presidenten stötte också genast på patrull i kongressen när han ville finansiera sitt bygge ur USA:s egna skattkistor.

Totalt har han lyckats skrapa ihop cirka 5 miljarder dollar (43 miljarder kronor) från CBP, USA:s federala gränsbevakningsmyndighet. Till detta kommer ungefär dubbelt så mycket av militära medel som han har beordrat försvarsdepartementet att flytta från andra projekt – en åtgärd som han redan har fått bakläxa på i domstolar.

Resultatet på marken är blygsamt. Bara cirka 25 kilometer av helt ny gränsmur har byggts hittills under Trump, längs den totalt drygt 300 mil långa gränsen. Till detta kommer 56,3 mil mur som ersätter eller kompletterar tidigare barriärer.

Dessutom handlar det egentligen inte om någon ”mur”. I praktiken utgörs barriären oftast av stålbalkar som de i Kimberly Falcons trädgård, mellan 5 och 9 meter höga från den mexikanska sidan.

Men kontrakt är också påskrivna för drygt 60 mil av ny barriär. Och nu gasar Vita huset på i en sista ansträngning för att så mycket som möjligt av detta ska hinna byggas innan Trump lämnar sin post den 20 januari.

Hans efterträdare Joe Biden har ju lovat att ”inte en enda fot” av ny mur ska uppföras under hans presidentskap.

I södra Arizonas ödemarker, där utrotningshotade jaguarer är fler än flyktingar, sprängs nu en skåra genom nationalparken Coronado National Memorial.

Och i södra Texas jobbar regeringens advokater intensivt med att expropriera och köpa upp mark längs gränsen.

Ofta stöter de på patrull.

I utkanten av byn San Ygnacio bor 91-åriga Ernesto Uribe ensam med sin hund Spot. Han har en remsa mark som sträcker sig ner till floden och som regeringen nu vill ta i beslag.

– Jag kan inte förstå vad de ska ha den där muren till. Inte stoppar den några fattiga människor, säger Ernesto Uribe som har anlitat en advokat för att stoppa regeringens planer.

Själv växte han upp i huset i San Ygnacio, arbetade sedan i Houston och i Kalifornien, men flyttade tillbaka efter pensioneringen.

– Jag minns hur det gick till när jag var ung, under kriget. Då kunde fem, sex killar från andra sidan ta sig över helt fritt för att jobba en dag på fälten. På kvällen reste de tillbaka igen. Det fungerade alldeles utmärkt.

De allra flesta som bor i den här delen av Texas är latinos. Många i den äldre generationen – som Kimberly Falcons mamma och moster – talar i princip ingen engelska.

Men de är inga nykomlingar som har smugit sig över gränsen till USA. En stor del av befolkningen är tejanos, ättlingar till dem som bodde här redan i början av 1800-talet, när Texas först var en spansk, sedan en mexikansk provins.

På politiska kartor syns Rio Grande-regionen som en blå rand i det i övrigt nästan helröda, republikanska Texas. Här röstar majoriteten i regel på Demokraterna.

De gör de fortfarande, men i årets val ökade Trump faktiskt sin väljarandel längs gränsen jämfört med 2016. I ett litet county vann han till och med, något som ingen republikan lyckats med där på 100 år. Republikanerna har sett denna inbrytning bland latinoväljare som ett positivt tecken inför framtiden, en signal om att Texas – där andelen amerikaner av europeiskt ursprung krymper – inte nödvändigtvis behöver gå förlorat för partiet.

Men beror de begränsade framgångarna för Trump i årets val på muren? Nej, inte mycket tyder på det. Även om många, även bland de spansktalande, vill begränsa invandringen så tror väldigt få att en svindyr mur får den effekten.

Att vissa ändå röstade på Trump, tror bedömare här, har mer att göra med allmänt konservativa åsikter när

det gäller frågor som abort och rätten att bära vapen. Liksom att Biden uppfattas som negativt inställd till olje- och gasutvinning, som är en viktig näring även i södra Texas.

I staden Laredo, Texas, är 95,6 procent av de 250 000 invånarna latinos.

Här finns ingen barriär längs floden – än. Men hela 11,4 mil av mur planeras i området, och majoriteten i staden är motståndare till bygget.

Melissa Cigarroa är en av ledarna för No Border Wall Coalition, en organisation som försöker stoppa gränsmuren. Vi träffar henne nere vid Rio Grandes strand, där fordon från gränsmyndigheten CBP står parkerade och uniformerade vakter kikar mot tvillingstaden Nuevo Laredo i Mexiko ett par hundra meter bort.

– Trumps mur tar bort vår enda källa för dricksvatten. Men den är också en attack mot hela vår livsstil. Den skär av oss från våra vänner och släktingar på andra sidan, säger hon.

– Vi har alltid varit här, många av oss är tejanos. Och vi har välkomnat invandring ända sedan den här staden grundades.

Många av dem som stöder murbygget säger att det behövs för att stoppa inflödet av droger från Mexiko. Men det argumentet ger inte Melissa Cigarroa mycket för.

– Visst, droghandeln är ett enormt problem. Men drogerna kommer inte med människor som simmar över Rio Grande, de kommer i lastbilar och personbilar som kör över broarna, över de lagliga gränspassagerna.

Melissa Cigarroa menar att staten borde satsa mer på bevakning av broarna i stället för att lägga pengarna på ett meningslöst monument över Donald Trump.

Hon och hennes organisation driver en rad rättstvister med den amerikanska regeringen, till förmån för markägare längs floden. Deras mål är att fördröja murbygget så länge som möjligt, tills Joe Biden tillträder den 20 januari.

Kommer Biden att stoppa bygget som han har lovat?

– Ja, han har sagt det: inget mer murbygge. Han kommer att riva upp de kontrakt som är skrivna, och vi väntar oss att det sker genast när han tillträder.

Men kanske hoppas murmotståndarna i Laredo på för mycket.

Att riva upp redan påskrivna kontrakt kan bli mycket dyrt för den amerikanska statskassan. Den välrenommerade nyhetssajten Propublica har avslöjat att ett enda kontrakt för cirka 5 mil av barriär i Arizona kostade staten 15 miljoner dollar (nästan 130 miljoner kronor) att köpa sig fri från.

Det kan bli frestande för Biden att prioritera annat – som stödpaket i pandemin – snarare än att betala byggfirmor mångmiljonbelopp för något de låter bli att göra.

New York Times har talat med rådgivare i den tillträdande presidentens övergångsstab, som gör klart att Biden har andra prioriteringar när det gäller invandringspolitiken än att stoppa muren.

Han vill hellre avskaffa Trumps inreseförbud från vissa länder och öka asylmottagandet i USA, säger de. Och att riva redan existerande muravsnitt finns inte på hans dagordning.

En rådgivare kallar till och med muren ”en distraktion”.

Så skulle inte många av dem som bor utmed den planerade muren uttrycka sig.

Ernesto Uribe, den 91-årige mannen i byn San Ygnacio, pekar mot den tjocka vegetationen på sluttningen mellan hans hus och Rio Grande.

– Så här såg det ut redan när jag var en liten pojke. En trettio fot hög mur här. Vad ska det vara bra för?

Hans hund Spot springer nerför backen och skäller på hjortar som gömmer sig i det höga gräset. Hundra meter bort finns ett naturreservat där sällsynta fågelarter stannar till på sin årliga flytt mellan Nord- och Sydamerika.

– Jag hoppas jag vinner i domstolen så det inte blir någon mur. Men även om jag förlorar så hinner de nog inte bygga den innan jag dör, säger Ernesto Uribe.

Ingmar Nevéus "

DN 8 dec 2020

"Covidsjuk Giuliani på sjukhus

USA. De senaste veckorna har han rest kors och tvärs över USA för lämna in stämningar om påstått valfusk. Nu har president Donald Trumps advokat Rudy Giuliani lagts in på sjukhus med covid-19.

”Jag får fantastisk vård och känner mig bra”, twittrade den Trumplojale tidigare New York-borgmästaren under natten till måndagen svensk tid.

76-åringen ska ha tagits in på Georgetown University Medical Center i Washington DC, skriver bland andra tidningen USA Today med hänvisning till källor. På grund av sin ålder är han i riskgruppen för att utveckla allvarlig sjukdom.

TT "

DN 8dec 2020

"Så kan Biden upphäva Trumps klimatpolitik

New York. Som president drev Donald Trump igenom en historisk reträtt i USA:s klimat-politik. Han har genomfört 84 omfattande avregleringar och försöker nu i sista stund öppna naturreservat i Alaska för oljeborrning.

Men mycket av Trumps klimatpolitik har genomförts med presidentdekret, som enkelt kan upphävas av Joe Biden.

Miljöaktivisten David Buckel tände eld på sig själv i en park i New York i april 2018. Han avled snart av lågorna. I ett brev förklarade Buckel att han såg protesten som nödvändig för att väcka uppmärksamhet kring de skador som Donald Trump åsamkar planeten. Buckel var inte ensam om att känna förtvivlan över Trumps klimatpolitik. I USA har aktivister och organisationer mobiliserat de senaste fyra åren, i landsomfattande protester mot den kontroversiella klimatpolitiken.

Redan under Donald Trumps första vecka som president gjorde han klart att han skulle prioritera en reträtt i klimatpolitiken. Han lovade att upphäva alla reformer som Barack Obama genomfört under de föregående åtta åren. Trump började omedelbart med beskedet att varje ny klimatpolitisk reglering som genomfördes innebar att två befintliga regleringar måste upphävas. Sedan dess har han försökt få igenom 104 avregleringar, varav 84 redan genomförts, enligt en färsk sammanställning av New York Times.

Under sina första år som president kom Trump även med beskedet att USA lämnar Parisavtalet om klimatet, vilket trädde i kraft nu i november.

Konsekvenserna av presidentens klimatpolitik kommer att vara kännbara en lång tid framåt, enligt klimatexperter i USA. Den mest omfattande förändringen var att överge den så kallade Clean Power Plan som Barack Obama genomförde, i ett försök att minska utsläpp av växthusgaser. Donald Trump har även kraftigt höjt gränserna för utsläpp för bilar, lastbilar och fraktindustrin, samtidigt som han stoppat flera delstaters försök att införa egna utsläppsgränser.

Trumps administration har även tillåtit oljeborrning längs Atlantkusten och försökt godkänna två kontroversiella projekt för nya oljeledningar, Dakota Access och Keystone XL. Två vidsträckta nationalparker i Utah har öppnats för oljeborrning och naturgas. Med presidentdekret införde Trump även ett krav på att timmerhuggningen i USA måste öka med 30 procent.

Den mest tongivande klimatpolitiska förändringen var att försvaga den federala miljömyndigheten EPA, där Trump genomfört kraftiga nedskärningar. EPA har sedan 1970-talet varit ett slags polis som stoppar miljöskadliga projekt i USA. Men under de senaste fyra åren har EPA:s ingripanden varit färre än under något år sedan 1989.

– Jag har arbetat med klimatpolitik i tre decennier och har aldrig sett något som liknar detta, sade Martin Hayden på miljörättsorganisationen Earth Justice i en tidigare intervju med DN.

Under presidentens allra sista veckor i Vita huset i januari hoppas han genomföra ytterligare ett kontroversiellt klimatpolitiskt drag. Då ska försäljningen av licenser för oljeborrning börja i ett av USA:s största naturreservat i Alaska, på Trumps initiativ. Han har ägnat den senaste månaden åt att påskynda den juridiska processen för att möjliggöra försäljningen, som ska börja den 6 januari, två veckor innan Joe Biden tillträder.

Lokala miljöorganisationer varnar för att energiföretagens intåg i naturreservatet kan få förödande effekter för djurliv och natur. Bland annat kan det leda till att isbjörnarna i regionen utrotas. Sju av USA:s största banker och finansföretag har gått samman och sagt att de inte kommer att godkänna några lån eller finansiering av projekt som rör olje- och gasindustrin i området – ett tecken på hur kontroversiell frågan är.

Trumps politik har genomförts med argumentet att det gynnar landets energiföretag. Nicolas Loris, energipolitisk expert på konservativa tankesmedjan Heritage, försvarade Trumps energipolitik i en tidigare intervju med DN, där han sade att Trump ”kommer att frigöra amerikansk innovation, sänka energikostnaderna för familjer och företag och skapa hundratusentals jobb de kommande åren”.

Men trots rekorden i avregleringar har amerikanska företag inom olja, naturgas och kolkraft haft fyra svaga år. Kolförbrukningen i USA minskade under Trumps styre med 22 procent, trots alla åtgärder. I ett drastiskt försök att hjälpa oljeindustrin när pandemin lamslog USA i början av året förklarade Trump att all tillämpning av befintliga regleringar och förbud mot företagen skulle ta en paus under sju månader. Det gjorde inget för att tämja oljeföretagens kris.

Börsvärdet för USA:s största oljeföretag Exxon har halverats i år, medan det näst största oljeföretaget Chevrons aktievärde fallit med en tredjedel. Under en period i år såg vi negativa oljepriser i USA, då oljelager tvingades betala för att göra sig av med överskott.

Många av presidentens försök att upphäva klimatpolitiska regleringar har mött juridiskt motstånd. Enligt en granskning av New York University har Trumpadministrationen förlorat 87 procent av de juridiska fall där deras regleringar utmanats i domstol. I somras stoppades även försöket att godkänna den kontroversiella oljeledningen Dakota Access i norra USA. Ledningens framtid är nu oviss.

Mycket tyder på att Joe Biden, när han tillträder som president, kan upphäva en betydande del av Donald Trumps klimatpolitik. De flesta av presidentens klimatpolitiska förändringar har genomförts med exekutiva presidentorder, dekret, snarare än med konventionell lagstiftning i kongressen.

Det gör det betydligt lättare att återinföra reglerna. Biden har redan sagt att USA kommer att ansluta sig till Parisavtalet igen. Han har även räknat upp tio andra klimatpolitiska åtgärder som han omedelbart hoppas genomföra, där han inte behöver förlita sig på kongressen.

Om Republikanerna behåller sin majoritet i senaten, vilket mycket tyder på, blir det däremot svårt för Biden att genomföra det omfattande reformpaket han lovade under valkampanjen, med en historisk satsning på 1 700 miljarder dollar för grön omställning inom jobb och infrastruktur.

Men i den globala politiken lovar Biden en ny riktning. Han utnämnde nyligen John Kerry, tidigare utrikesminister, till en ny tjänst som klimatansvarig för USA:s säkerhetspolitiska råd, NSC. Det innebär i praktiken att USA får ett slags biträdande utrikesminister som enbart fokuserar på klimatfrågor.

– USA kommer snart att ha en regering som betraktar klimatkrisen som det akuta nationella säkerhetshot den faktiskt är, sade John Kerry i en kommentar efter nomineringen.

Även Biden kommer dock att få räkna med hårda juridiska strider för att genomföra klimatreformer. Han möter en förstärkt konservativ majoritet i Högsta domstolen, samt federala domstolar där Trump gjort mer än 200 republikanska tillsättningar de senaste fyra åren. Det kan göra det särskilt svårt att få igenom regleringar i oljeproducerande konservativa delstater som Texas, Oklahoma och North Dakota.

Aktivisterna som försöker pressa Biden att prioritera klimatfrågorna har åtminstone opinionsvindarna i ryggen. Antalet amerikaner som vill se drastiska förändringar i klimatpolitiken ökade under Trumps första tre år som president från 55 till 70 procent. Det är nu en av de få frågor där Republikanernas egna väljare skiljer sig från partiets ledare. 64 procent av republikanerna säger att de tror att klimatkrisen är verklig, en ökning från 49 procent när Trump tillträdde.

Trumps klimatpolitik tycks ha orsakat en rekyleffekt bland unga aktivister. Var fjärde amerikansk tonåring säger nu att de ägnar sig åt klimatpolitisk aktivism regelbundet.

Martin Gelin "

DN 9 dec 2020

"Trumps kamp mot valresultatet orsakar spricka i partiet

Donald Trumps kamp för att underkänna Joe Bidens seger i presidentvalet skapar sprickor i det republikanska partiet. I Washington är lojaliteten bland partikamraterna stor – men ute i delstaterna väljer flera tunga republikaner i stället att försvara valresultatet.

På tisdagen passerades ännu en viktig punkt på vägen mot installationen av nästa president i USA: Safe Harbor Day. Därmed ska delstaterna ha räknat klart alla röster, rett ut eventuella juridiska dispyter och skickat in namnen på sina elektorer inför det viktiga sammanträdet på måndag i nästa vecka, när elektorskollegiet ska utse USA:s 46:e president.

Domstolarna har konsekvent underkänt Trumplägrets anklagelser om omfattande valfusk. Nya rösträkningar har bekräftat Joe Bidens övertag i avgörande vågmästarstater.

Ändå vägrar Donald Trump att erkänna sig besegrad. Han inledde veckan med att försöka sätta press på delstatspolitikerna i Pennsylvania, för att få dem att trotsa valprocessen. Hans medarbetare har tidigare försökt utöva påtryckningar på politiker i Michigan och Georgia.

Hittills har ansträngningarna varit förgäves. Medan de republikanska toppolitikerna i kongressen håller låg profil, väljer företrädare på regional nivå att ta fajten för valresultatet.

Några av dem – som guvernörerna Larry Hogan från Maryland och Phil Scott från Vermont – hör sedan tidigare till Trumps motståndare i det republikanska partiet.

Andra har däremot betraktats som trogna Trumpanhängare. Ändå insisterar de på att själva valet har gått rätt till.

Arizonas guvernör Doug Ducey har tagit strid mot Trump på favoritplattformen Twitter, och förklarat att delstaten har några av de tuffaste vallagarna i hela landet och att kontrollerna av väljarna och röstsedlarna är rigorösa.

Även i Georgia har guvernören Brian Kemp hamnat i konflikt med Trump om valsäkerheten. Och delstatens statssekreterare Brad Raffensperger har gått till hård attack mot den republikanske presidenten i en debattartikel i USA Today. Han tycker att medborgarna i Georgia borde fira att röstproceduren gick så smidigt – oavsett vem som vann eller förlorade.

Han och hans partikamrater i delstaten har helt enkelt ett ansvar för att valet gick rätt till. Och det påverkar deras ställningstaganden.

– Det är skillnad om du står vid sidan av och gör kalkyler, eller om du faktiskt har makten att avgöra eller åtminstone bekräfta resultatet, konstaterar den republikanske strategen Liam Donovan till CNN.

Republikanerna i kongressen har andra hänsyn att ta – de vill inte distansera sig från Trumps väljarbas inför omvalet i Georgia den 5 januari, som avgör vilket parti som kan koppla greppet om senaten.

Men de flesta ledamöter har varit ganska vaga om Trumps anklagelser om utbrett valfusk. Många uppger att ”alla lagliga röster ska räknas”, utan att definiera vilka röster som borde betraktas som olagliga. De har också gjort klart att striden kan ta slut på måndag, när elektorerna väljer president.

– Så länge de är åskådare så kan de bara ducka, och det är nog det smartaste som de kan göra politiskt, säger strategen Donovan.

Karin Eriksson "

"FAKTA. VÄGEN TILL DET FORMELLA SKIFTET

14 december: Elektorskollegiet sammanträder för att formellt välja en president. Resultatet skickas sedan till Washington för att registreras.

3 januari: Den nya kongressen svärs in och ledamöterna i senaten och representanthuset tillträder.

5 januari: Omval i Georgia avgör om Republikanerna behåller greppet om senaten. Två platser står på spel.

6 januari: Kongressen samlas för att räkna alla elektorsrösterna och fastställa vem som blir president. Senatens ordförande tillkännager vem som blir president.

20 januari: Joe Biden svär presidenteden och flyttar in i Vita huset – om inget oförutsett inträffar. "

DN 10 dec 2020

"Anklagelser om valfusk tas bort från Youtube

Videoplattformen Youtube tar från och med i dag bort alla inlägg där det framförs påståenden och anklagelser om ett omfattande fusk i samband med presidentvalet i USA.

Beslutet om att fortsättningsvis ta bort samtliga inlägg om påstått valfusk från plattformen offentliggjordes av Youtube på onsdagen, detta sedan tiden för att överklaga valresultatet gått ut och USA:s delstater därmed fått sina resultat godkända.

Youtube konstaterar i ett inlägg på Twitter att företaget sedan september tagit bort mer än 8 000 kanaler som man ansett strida mot Youtubes regler.

I inlägget på onsdagen skriver Youtube vidare:

”I går gick tiden ut och nu när nog många delstater har bekräftat sina resultat från presidentvalet så kommer vi att ta bort allt innehåll som publiceras i dag (och hädanefter) som påstår att omfattande valfusk eller felaktigheter har förändrat utgången av 2020 års amerikanska presidentval.”

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se "

DN 11 dec 2020

"Joe Biden får betala priset för sonen Hunters affärer

Hunter Bidens insatser som affärsman kan få allvarliga konsekvenser för hans pappa, den tillträdande presidenten Joe Biden. DN:s Karin Eriksson svarar på tre frågor om utredningen om skattebrott som pågår mot Hunter Biden.

1. Vad är nytt i den här affären?

Att federala åklagare i Delaware samarbetar med FBI och den amerikanska skattemyndigheten för att få klarhet i om Hunter Biden gjort sig skyldig till skattebrott. Enligt amerikanska medier gäller misstankarna i första hand redovisningen av inkomster från affärer i Kina. Granskningen ska ha inletts 2018, alltså innan Joe Biden inledde sin kampanj för presidentposten. Men sonen Hunter Biden uppger att han fick kännedom om utredningen i tisdags. Han skriver i ett uttalande att han tar beskedet ”på största allvar”, men att affärerna skötts på ett lagenligt och lämpligt sätt.

Det är däremot ingen nyhet att Hunter Biden är en kontroversiell person i amerikansk politik. Han har länge varit en måltavla för Trump och hans allierade. Republikanerna hävdar att Hunter Biden har utnyttjat sina politiska kontakter och faderns tidigare ställning som vicepresident under Obama-administrationen. Det var Trumps påtryckningar om att utreda Hunter Bidens aktiviteter i Ukraina som ledde fram till riksrättsprocessen om maktmissbruk i vintras.

I ett reportage i The New Yorker förra året berättade Hunter Biden själv om hur han tog emot en diamant från en kinesisk affärsman i samband med ett energiprojekt 2017. Han uppgav också att hans affärspartners fick ta hand om juvelen, och att han inte vet vart den tog vägen. ”Jag visste att det inte var en bra idé att ta den”, sa han i intervjun.

2. Hur har Joe Biden reagerat på beskedet?

Bidens team har meddelat att den tillträdande presidenten är ”djupt stolt” över sin son, och att han uppfattar att sonen har utsatts för ”brutala personliga attacker” under de senaste månaderna. Men Joe Biden har fortfarande inte meddelat vem han vill se som ny

justitieminister efter maktskiftet den 20 januari. Det kommer att ställas skyhöga krav på den personens integritet – eftersom han eller hon kan få det högsta ansvaret för utredningen om Hunter Biden.

3. Hur påverkas maktskiftet i USA av beskedet om utredningen?

Det är svårt att se att den formella processen påverkas, även om beskedet kommer mitt i en viktig vecka i USA. Nu har valresultatet i alla delstater fastställts, och på måndag samlas elektorskollegiet för att formellt utse vinnaren i presidentvalet 2020. Trumplägret kämpar ju in i det sista för att ogiltigförklara röster från de avgörande delstaterna Georgia, Wisconsin, Pennsylvania och Michigan. Av allt att döma kommer Joe Biden att väljas till president, med 306 elektorer mot 232 för motståndaren Donald Trump.

Problemet är att många republikanska väljare har svårt att acceptera resultatet.

Donald Trump har matat dem i många månader med olika konspirationer om allt ifrån poströstning till familjen Bidens privata affärer. Om det visar sig att det finns en grund för en enda av anklagelserna mot Hunter Biden – anklagelser som i princip nonchalerats av åtskilliga etablerade medier under själva valrörelsen – hur ska väljarna då kunna lita på att Donald Trumps påståenden om korruption i valsystemet saknar all rimlighet?

Pappa Joe kan få betala ett högt pris för sonen Hunters kinesiska juvel. Diamanter varar för evigt, en nyvald president kan tappa auktoritet och trovärdighet på ett ögonblick.

Karin Eriksson "

DN 11 dec 2020

"Martin Gelin: Kriget mot Facebook det enda som enar republikaner och demokrater

USA:s federala handelskommission och åklagare i 46 delstater har enats om att stämma Facebook. Det kan bli början på ett nytt kapitel i Washingtons kamp mot teknikjättarnas dominans, en av de ytterst få politiska frågor där republikaner och demokrater är överens.

NEW YORK. Demokrater och republikaner är inte eniga om mycket just nu. 90 procent av republikanerna i kongressen har inte ens erkänt att Joe Biden vann presidentvalet.

Men de två partierna verkar åtminstone överens om att Facebook har för mycket makt.

Det bekräftas av onsdagens besked att USA:s federala handelskommission, FTC, tillsammans med högsta åklagare i 46 delstater samt Washington DC och Guam, nu stämmer Facebook. Enligt stämningen har Facebook missbrukat sin maktställning genom att ägna sig åt en olaglig och ”rovdjursliknande” jakt på andra företag.

Facebook anklagas för att krossa småföretagare och innovation, missbruka persondata och skada USA:s konsumenter. Åklagarna och FTC kräver nu att Facebook säljer Instagram och Whatsapp, två av deras mest framgångsrika appar.

Kongressen har sedan förra sommaren gjort en omfattande utredning av Facebook och de andra Silicon Valley-jättarnas dominans. Utredningen har haft stöd av båda partierna i kongressen och gjordes på initiativ av bland andra republikanen Josh Hawley och demokraten Richard Blumenthal.

Beskedet om stämningen möttes av beröm även från vänsterdemokrater som Alexandria Ocasio-Cortez.

– Facebook har missbrukat sitt marknadsövertag för att krossa konkurrenter, manipulera demokratier och förstöra journalistik, sade Ocasio-Cortez.

Kritiken mot Facebook från höger handlar främst om att de påstås censurera eller tysta ner konservativa

röster, ett påstående som det enligt forskning inte ska finnas någon grund för. Men debatten om detta, och de envisa anklagelserna från Donald Trump och republikanska senatorer som Hawley och Ted Cruz, har skapat en bred opinion mot Facebook i USA.

Under de senaste åren har kraven på att bryta isär Facebook och de största teknikföretagen i Silicon Valley gått från att diskuteras bland en liten krets av radikala jurister på universiteten i New York och Kalifornien, till att bli en vedertagen politisk fråga med stöd i Washingtons politiska mittfåra.

– Det är en stor dag i internets historia, sade Tim Wu, juridikprofessor på Columbia University och författare till boken ”The curse of bigness”, om techföretagens makt.

Jennifer Newstead, juridisk rådgivare och vicepresident på Facebook, avfärdade stämningen som ”revisionism”, med hänvisning till att den federala regeringen redan tidigare godkände Facebooks köp av Instagram och Whatsapp. Newstead påstår att det tvärtom var just Facebooks investeringar i de två företagen som gjort dem till globala succéer.

Det ska förstås mycket till för att Facebook ska förlora fallet. Facebook är ett av de företag i USA som har den mest omfattande och resursstarka armén av lobbyister i Washington. De kommer nu arbeta frenetiskt för att stoppa stämningen.

I förhör i kongressen i somras hävdade Facebook att den federala regeringens försök att tämja techjättarnas dominans riskerar att försvaga Silicon Valley i den globala konkurrensen med Kina om världsledande teknik. Men även Kina har i år presenterat en rad nya regleringar just för att stoppa landets egna techjättar för att få allt för stor dominans.

På hemmaplan har Facebook opinionsvindarna emot sig. I en opinionsmätning av Public Policy Polling i oktober svarade 70 procent av amerikanerna att de vill se ”omedelbara åtgärder” för att bryta upp Amazon, Google och Facebook. 81 procent sade att techjättarnas konsoliderade makt ”skadar småföretag och konsumenter”.

Det är en av ytterst få politiska frågor som förenar republikaner och demokrater i dag. 78 procent av republikanerna och 89 procent av demokraterna vill att den federala regeringen gör mer för att tämja techjättarnas makt, enligt mätningen.

Roger McNamee, en tidig investerare i Facebook, har på senare år blivit en av de ledande rösterna för

hårdare tag mot just Facebook och de andra techjättarna. I en debattartikel i New York Times förra året skrev McNamee att det krävs radikala förändringar av den federala regeringens hantering av teknikjättarna.

– Det här handlar inte om höger eller vänster; det handlar om rätt eller fel, skrev McNamee.

Martin Gelin "

DN 11 dec 2020

"Låt inte tyrannen spela på din ångest – kräv sjukvård åt alla

Timothy Snyders bok om krisen i den amerikanska sjukvården är ett personligt och stundom rasande manifest. Människor som lider är de mest mottagliga för demagogi. Maciej Zaremba läser ett nyskapande bidrag till den politiska filosofin.

Timothy Snyder

”Frihet och solidaritet. Om hälsa som en mänsklig rättighet”

Övers. Öyvind Vågen, Mondial, 190 sidor

Låt er inte avskräckas av den svenska titeln. Timothy Snyders lilla bok är ingen akademisk uppsats. Den är ett manifest: personlig, passionerad, stundom rasande. Originalets titel fångar dessa kvaliteter: ”Our malady. Lessons in liberty from a hospital diary”. ”Vår sjuka” är

det amerikanska sjukvårdsystemet och dess politiska följder.

Kritiska böcker om USA:s kommersiella sjukvård kunde fylla ett mindre bibliotek, så ingen kan skylla på bristande insikter. Som att en nyfödd har större chanser att fylla år i Sarajevo än i Sacramento. Och råkar mamman vara svart är också Kazakstan (och sjuttio andra länder) en tryggare plats att födas på. Och medan världens dyraste sjukvård blir allt dyrare, lever amerikaner allt kortare. Missbruk av mediciner skördar numera flera liv än trafikolyckor.

Det är nog bara på Wall Street detta kan tas med ro. Tjugo procent av sjukvårdsutgifterna är företagens vinster.

Snyders förklaring till varför hans landsmän finner sig i detta är inte ny. Det är baksidan av ”sin egen lyckas smed”, den amerikanska idén om frihet, som skambelägger beroendet – och särskilt det av staten. Den gör det bara alltför lätt att framställa solidariskt finansierad sjukvård som förmynderi.

Det nya är Snyders insikter om hur denna frihetslängtan kan bana väg för tyranniet. För knappt ett år sedan svävade han mellan liv och död på ett amerikanskt sjukhus. Tre läkarmisstag på raken gav honom blodförgiftning. När han kommit ut ur skuggorna var han förändrad. Inte så att han varit ovetande om hur illa det stod till. Men först nu fick han känna vad det gör med människan. Om jag får spetsa till det: Först på sjukhuset blev Timothy Snyder från Dayton, Ohio, amerikan på riktigt. Och förstod bättre varför så många av hans landsmän tyr sig till Donald Trump.

Man kan se hans manifest som en efterskrift till ”Om tyranni” (2017), där han i katekesform samlat lärdomar av sina studier av kommunismen och nazismen. Att den nu läses världen över måste bero på att hans råd är användbara mot all smygande underkastelse: i USA:s senat, på svenska vårdcentraler och i Facebookbubblor. ”Var aktsam om språket. Undvik ord och fraser som ligger i var mans mun.” ”Håll yrkesetiken högt.” ”Skilj dig från mängden.” ”Lyd inte i förväg.”

Om man kunde sammanfatta ”Our malady” till en förmaning skulle den lyda: ”Låt inte tyrannen spela på din ångest. Kräv sjukvård åt alla.”

Man tänker inte på amerikaner som ett ängsligt folk. Men på sjukhuset drabbades Snyder av en existentiell rädsla han inte känt tidigare. Och när han kom ut var det i ett tillstånd av obegripligt raseri, en vrede utan

föremål. Det var inte dödens närhet – det var övergivenheten. Förutom hans närmaste verkade ingen angelägen om hans livhank. Han hade en god försäkring, men det hjälpte föga. Han insåg att man ville skriva ut honom så fort det gick. Läkarna var inte oskickliga, men de gjorde inte sitt bästa, förstod han av journalen. I denna beskrevs inte sjukdomens faktiska förlopp. Där stod mest sådant som kunde faktureras, varför missgrepp följde på missgrepp. Det var alltså inte patienten som var föremålet för sjukvårdens omsorger. Det var aktieägarna. Patienten var bara medlet.

Och läkarna? Snyder skriver om en omyndigförklarad profession, som dock dagligen tvingas låtsas för patienten att det är de som rår över besluten.

Timothy Snyder kan inte säga varför folk i Ohio hade så ont året 2016. Om det var av för hårt arbete, ledsnad, eller för att de inte hade råd med sjukgymnast. Men de var så många att det året dog sju hundra av dem av en överdos av värktabletter, och ytterligare två tusen av heroin eller fentanyl, som de skaffade när recepten på Oxikodon tagit slut.

Ohio och Pennsylvania utgjorde epicentrum i den nationella opioidepidemi som skördade 42 000 döda det året. Snyder skriver att om man velat förutse Trumps seger den gången, skulle man inventera de valkretsar där epidemin härjade som värst. I nästan samtliga flyttade de som tidigare röstat på Obama helt oväntat sina röster till Donald Trump. Vilket avgjorde valet.

Visst låter det absurt. Trump hade inte någon bättre sjukvård att erbjuda. Nej, skriver Snyder, men han tillhandahöll måltavlor för den vrede som inte förstår sin källa; den som Snyder upptäckt hos sig själv. Människor som lider men förblir ohjälpta är de mest mottagliga för demagogi. De är inte fria, skriver Snyder, har inte kraft att tänka, att se samband, att känna empati. Och just därför är det knappast troligt att Trumps republikaner vill reformera sjukvårdssystemet. De är beroende av ”smärtans politik”, den som sår ångest och skördar fiendskap.

Av samma skäl landar Snyder i slutsatsen att rätten till hälsa (läs: allmän sjukförsäkring) är lika oumbärlig för demokratin som yttrandefrihet och oberoende domstolar. Detta är onekligen ett nyskapande bidrag till politisk filosofi. Men för att ens kräva denna rätt måste amerikaner ompröva sin idé om frihet – och även den om manlighet. De måste inse att deras stolthet manipuleras för att hålla dem ofria. De måste hitta en ny balans mellan *solitude* och *solidarity*.

Hur översätta *solitude* till svenska? Vi har inget positivt ord för den avskildhet som följer på att vara sin egen herre, oberoende av andras välvilja och omdömen. Översättaren Öyvind Vågen tvingas avvända *ensamhet*, *självständighet* och *självtillräcklighet* om vartannat. Ja, vad ska han göra. Men den amerikanska frihetens lyskraft (och elände) ligger just i att dessa tre legerats av historien. *Solitude* ljuder av både stolthet och framsteg, en i våra dagar sällsynt kombination. I inget annat land har så många satsat allt på att gå sin egen väg, inte sällan till gagn för mänskligheten. Solidaritet? Det verkar vara något socialistiskt, för den som inte är karl nog att resa sig på nio. Eller för dessa veklingar som längtar efter att uppgå i massan.

Timothy Snyder är själv ett barn av detta. Man skulle uthärda smärta, tiga, inte be om hjälp, lärde han av sin beundrade farfar, jordbrukare i Ohio. Hans morfar dog på traktorn. Själv tror han inte att han blivit den han är utan sin uppväxt i mellanvästern. (Hans väldiga lärdom, inkluderande nio språk, skaffades under ständiga migränanfall.) Snyder är den siste att håna detta ideal. Han ser dess frihetliga dygder, han fylls av ömhet när han lyssnar till Lucinda Williams ”Car wheels on a gravel road”. Desto mer trovärdig blir han när han nu hävdar att de håller på att förvandlas till lyten.

Amerikanska män, skriver han, rör sig från att förneka smärtan, till att förneka att de har ett problem med smärtstillande läkemedel. De glider från att klara allt på egen hand och inte ta pillret, till att ge upp allting och bara ta pillret. De fylls av för mycket vrede och för litet medkänsla, av för mycket *solitude* och för litet solidaritet. Men tänk på vad ni gör. Ni som tror er fria – ni står i skuld till solidariteten. Någon har uppoffrat sig för er när ni var små. Självständigheten är bara ett lån. Den ska betalas tillbaka – som solidaritet.

Det är vackert och det är enkelt. En och annan finsmakare rynkar kanske på näsan åt Snyders retoriska omtagningar och emellanåt predikande tonfall. Men det må vara. ”Our malady” är inte skriven för dem. Den vill in mellan pappmuggarna på McDonald’s.

P.S. Dessvärre lär översättaren Öyvind Vågen haft lite väl bråttom. Snyders spänstiga prosa förslappas här och var av onödiga tillägg, otympliga fraser och slarvigt ordval. ”Abnormal” betyder väl ”abnormt”, inte ”avvikande”. Varför utstoffera ”det är lögn” med ”ren och skär”? Garnera ”återkommande” med ”ständigt”? Inte heller redaktören tycks ha varit på sin vakt. Vad är

”en saklig värld”? (factual world). ”Professionella yrkesmänniskor”?

Maciej Zaremba "

DN 13 dec 2020

"Så byggdes myten om valfusket i USA

Majoriteten av Donald Trumps 74 miljoner väljare tror att Joe Bidens valseger berodde på systematiskt fusk – ”döda väljare”, rösträkningsmaskiner programmerade av kommunister, mystiska lastbilar fulla med ogiltiga valsedlar.

Gång på gång har påståendena motbevisats. Men det spelar ingen roll. Myten kommer att bestå långt efter det att Trump har lämnat Vita huset.

Och ingenstans är den mer livskraftig än i Michigan.

DETROIT. Måndagen den 14 december samlas USA:s 538 elektorer i landets delstatshuvudstäder. Deras omröstning är det formella presidentvalet, och resultatet kommer att bli 306 röster för Joe Biden och 232 för Donald Trump.

Är det över då? Knappast.

Trump kommer att fortsätta tala om ”kriminellt valfusk”, om att han ”egentligen vann överlägset” men stoppades av en konspiration ledd av Demokraterna, kaliforniska techmiljardärer – till och med av den sedan länge döde venezuelanske diktatorn Hugo Chávez.

På ett plan är det skrattretande, och många av världens mediekonsumenter är vid det här laget utleda på att höra Trump ventilera sin paranoia offentligt.

Nu lämnar USA:s 45:e president trots allt plattformen som världens mäktigaste man och blir ”vanlig” affärsman igen. Möjligen tvingas han fokusera på rättsprocesser om skatteflykt och sextrakasserier. Kanske stängs hans Twitterkonto av.

Men nere på marken, bland miljontals vanliga amerikaner, kommer arvet efter Trump att leva vidare i många år. Och hörnstenen i det arvet är just myten om valfusket 2020.

Michigan i Mellanvästern var en av de delstater Trump sensationellt vann i valet 2016 mot Hillary Clinton, med knapp marginal. I år hade vinden vänt och han förlorade med 154 188 röster.

Ett tydligt resultat kan tyckas. Men ändå har presidenten och hans anhängare fokuserat på just Michigan i sin kamp för att få valet ogiltigförklarat.

Delstaten har blivit själva grundbulten i fuskmyten.

I en förort till Detroit, Michigans största stad och centrum för den amerikanska bilindustrin, bor Melissa Carone. Hon är en tills nyligen helt okänd ung tvåbarnsmamma som har kommit att spela en huvudroll i USA:s surrealistiska eftervalsdebatt.

Det beror på vad hon påstod sig ha sett under valnattens rösträkning i konferenscentret TCF Center i Detroit, där hon hade kallats in för att jobba med it-support. Bland annat hävdade hon att ”100 000 röster för Biden” anlände mitt i natten i en skåpbil.

Över en natt blev Melissa Carone en stjärna i USA:s högermedier.

Hon har intervjuats i direktsändning på Fox News, liksom av kanaler längre ut i periferin som Newsmax och OAN. Hon har till och med parodierats i humorprogrammet ”Saturday Night Live”, något som få vanliga amerikaner kan skryta med.

I förra veckan satt hon på en scen i Lansing, Michigan, tillsammans med Trumps personlige advokat Rudy

Giuliani – förevigat i ett videoklipp som har retweetats av presidenten i egen hög person.

Och nu tar hon emot DN i sitt vardagsrum som hon har inrett särskilt för tv-intervjuer. På väggen har hon satt upp en stor amerikansk flagga som bakgrund, och i soffan ligger matchande kuddar.

Först vill hon säga att Barack Obama är muslim, att Joe Biden har alzheimer och att coronapandemin skapades av Kina för att ta ifrån Donald Trump makten.

Sedan berättar hon om den där skåpbilen.

– En garagedörr öppnades och en skåpbil körde in. Det var mellan ett och tre på natten. Jag såg inte vad som lastades ut ur den, men många andra gjorde det. Och enligt vad de säger så var den full med valsedlar. Alla för Biden.

– Jag satte mig i bilen vid sextiden och satte på radion. Där sa de att Detroit just hade hittat 100 000 nya valsedlar. Ingen visste varifrån de kom.

Men Melissa Carone tror sig veta att det var storskaligt fusk i görningen.

Detta och många andra påståenden om rösträkningen lämnade hon in till domstol några dagar efter valet, i ett vittnesmål under ed. Där hävdar hon också att hon ”oräkneliga gånger” har sett stora buntar med valsedlar räknas mellan fyra och åtta gånger.

En domare avfärdade snabbt vittnesmålet som baserat på hörsägen och ”helt enkelt inte trovärdigt”. Men hon har inte gett upp och tror att fallet så småningom hamnar i Högsta domstolen.

– Demokraterna tog alla chanser de hade att fuska i det här valet. Det fanns döda människor som röstade. De åkte ut till äldreboenden och betalade folk för att rösta. Trump vann, det finns så mycket bevis för det.

Det är lätt att göra sig lustig över en person som Melissa Carone, och många gör det nu i sociala medier. Särskilt efter hennes framträdande med Giuliani, där hon uppträdde aggressivt och verkade alkoholpåverkad.

Samtidigt spelar hon en inte oviktig roll. Hon är en av många som nu hjälper Donald Trump att bygga upp en myt som USA kommer att få leva med i många år: den om valet 2020 som olagligt.

Inget svetsar samman en nation som en dolkstötslegend, en saga om inhemska förrädare som skadat landets heder. Det visste redan tyska höger-extrema politiker på 1920-talet.

Flera veckor efter valet tror hela 81 procent av Trumps väljare att valfusk skedde i så stor skala att det påverkade utgången, enligt en undersökning från Yougov. Det motsvarar nära 60 miljoner människor.

Att Biden fick nästan sju miljoner fler röster än Trump, och att han vinner i elektorskollegiet med 74 rösters marginal, det verkar inte spela någon roll. Inte heller att republikanska politiker i vågmästarstater, inklusive Michigan, har godkänt Bidens seger.

Några hundra av dem som tror blint på fuskmyten möts regelbundet utanför delstatskongressen i Michigans huvudstad Lansing. Där träffar vi under några dagar arga och besvikna Trumpväljare som demonstrerar under parollen ”stoppa stölden”.

Här talar folk gärna om rätten att bära vapen, om abortmotstånd och om att coronapandemin är en bluff. Vägran att bära munskydd är ett politiskt ställningstagande.

Men den gemensamma nämnaren verkar egentligen inte så mycket vara politiska frågor – utan mer vreden över att ha bestulits på en rättmätig valseger. Nu vill många här starta ett uppror.

Vi talar med Stew Hershberger, en veteran från marinkåren som går omkring helt öppet med en automatkarbin i axelrem. I byxfickan har han en pistol.

– Tvinga in ett lejon i ett hörn och se vad han gör, säger han och klappar på vapnet.

– Folk kommer inte att stå ut med Demokraternas tyranni.

Genevieve Peters har kommit med en skottkärra full av brev från väljare som vägrar godkänna valet. Hon ska lämna över dem till republikanska delstatspolitiker så att de kan rätta till valresultatet.

– Jag vet att det har skett fusk i stor skala. Jag är säker – jag har ju själv knackat dörr före valet och märkt hur starkt stödet är för vår president. Det har hänt skumma saker i Detroit, säger hon

Ingen annan av USA:s storstäder har en så stor andel svarta invånare som Detroit. 82,7 procent är afroamerikaner.

När president Trump räknar upp städer där han påstår att valet inte har gått rätt till nämner han oftast Detroit först, sedan följer Philadelphia och Atlanta, även de städer med stor afroamerikansk befolkning. Ett annat av hans favorituttryck är ”demokratledda städer”.

Många ser detta som ett rasistiskt kodspråk, riktat till Trumps mestadels vita anhängare. Det handlar om påstått korrumperade och fuskande svarta medborgare och politiker, i kontrast mot hederliga vita i småstäder och på landsbygden.

Vid rösträkningen i Detroit var i stort sett alla rösträknare afroamerikanska kvinnor. Även de flesta valobservatörer från Demokraterna var afroamerikaner.

De republikanska observatörerna däremot, var vita. Inklusive en grupp som samlades utanför TCF Center på morgontimmarna, bankade på fönstren och krävde att rösträkningen skulle stoppas.

Katrina Dunigan, en pensionerad lågstadielärare, var en av rösträknarna på centret. Vi träffar henne i ännu en av Detroits förorter mellan åttafiliga motorvägar.

Hon berättar om vad som hände tidigt på morgonen den 4 november i rösträkningslokalen.

– Stämningen började bli spänd. Vi märkte att valobservatörerna hade fått någon sorts instruktioner som hade att göra med hur valresultatet utvecklade sig.

– Plötsligt började folk ropa: ”Stoppa räkningen, stoppa räkningen!” Och sen började andra banka på glasrutorna utifrån. Folk skrek. Det var som en arg folkmassa, så såg det ut. Men vår chef sa åt oss att fokusera på räkningen. Och det gjorde vi.

Incidenten i Detroit hamnade i nyheterna i hela USA. Bakgrunden var att Bidens resultat ”plötsligt” hade förändrats, vilket vissa såg som ett tecken på fusk.

I själva verket var detta något högst väntat. Demokratiska väljare var långt mer benägna än republikanska att poströsta under pandemin, och när poströsterna kom in fick Biden extra skjuts.

I slutändan vann Biden Wayne county, där Detroit ligger, med 420 986 röster mot 144 232 eller 73,3 procent mot 25,1. Nästan 300 000 av Bidens röster var poströster. Resultatet för Demokraterna var ändå något sämre än 2016.

Katrina Dunigan känner sig personligen förolämpad över att Detroit pekas ut som ett fusknäste. Hon vet ju

hur hårt och professionellt alla jobbade för att valet skulle räknas korrekt.

– Det fanns ju fel på andra ställen. Så varför pekar de ut just Detroit?

– Frågar du mig så var det för att valet i Detroit sköttes av afroamerikanska rösträknare, av afroamerikanska chefer. Det kunde vissa inte hantera. Anklagelserna var baserade på ras, det var rasistiskt.

De människor vi möter på ”stoppa stölden”-mötena utanför delstatskongressen i Lansing är inte något tvärsnitt av USA:s befolkning, knappast heller av republikanska väljare. De har sin övertygelse om att Trump egentligen vann valet, och inget verkar kunna rubba den. Men hur står det till med resten av de 60 miljoner Trumpväljare som säger sig tro att fusk avgjorde valet? Går det att övertyga dem med öppenhet och faktakontroller?

Myten byggs upp av många små och stora påståenden, en del med en liten kärna av sanning, andra helt uppåt väggarna.

Ta uppgifterna om att det fanns ”obalanser” i Detroit, mellan vallängden och det antal röster som har räknats. Detta var anledningen till att två republikanska politiker i en valnämnd först vägrade godkänna resultatet där.

Visst fanns det obalanser. Men det visar sig att sådana finns överallt. De kan exempelvis bero på att en väljare tröttnar på att stå i kö till vallokalen och går hem utan att rösta.

Den totala obalansen i Detroit visade sig vara 433 röster av flera hundra tusen, allt öppet redovisat – vilket bara var hälften så många som 2016, då Trump vann i Michigan. Den gången talade ingen om fusk.

Eller ta den mycket större konspirationen om it-företaget Dominion systems, som ligger bakom rösträkningsmaskiner som användes i bland annat Michigan.

Företaget påstås – bland annat av Rudy Giuliani – vara knutet till Hugo Chávez, den venezuelanske diktatorn och socialisten som dog 2013. Dess mjukvara sägs vara framtagen för att ändra valresultat – och ska i det här fallet ha använts specifikt för att ”radera” miljontals Trumpröster och skänka dem till Biden.

Inget av detta är sant. Dominion har ingen koppling till Venezuela och dess system har genomgått omfattande tester av amerikanska myndigheter.

Dominions maskiner används dessutom i många delstater, inklusive flera där Trump vann valet.

Dessutom kan man fråga sig följande: om påståendena vore sanna – om alltså någon med ett enkelt knapptryck kunde ge valsegern till Biden – varför skulle de onda krafterna då bry sig om att småfuska med valsedlar som räknas dubbelt? Varför skulle de köra in lastbilar mitt i natten med falska Bidenröster?

De frågorna får jag aldrig något riktigt svar på.

Och så det där med de ”döda väljarna”. Det är påståenden som dyker upp överallt – i tweets från Trumps söner och i samtal med vanliga republikanska väljare.

Men även detta är falskt.

Ursprunget är flera listor över påstått döda väljare i Michigan som cirkulerade i sociala medier efter valet. En hade 10 000 namn och en annan 14 000.

CNN:s faktakontrollanter tog 50 namn slumpvis från en av listorna. Det visade sig att 37 av personerna verkligen var döda, men de hade inte röstat. Fem levde och hade mycket riktigt röstat, medan resterande åtta levde och hade avstått från att rösta.

Men det fanns inga ”döda väljare”. BBC har gjort en liknande faktakontroll med samma resultat. Bakgrunden till myten är troligen att man har hittat döda personer med samma namn som röstande Michiganväljare, fast i andra delstater.

DN reser hem till en av de ”döda väljarna” i Detroit. Hon heter Maria Arredondo, är 72 år gammal och pensionerad efter 40 års arbete på en fabrik.

Sedan maken gick bort häromåret bor hon på nederplanet i en liten villa tillsammans med dotterdottern Alexandra.

Jag frågar hur hon reagerade när hon hörde att hennes namn fanns på listan över döda väljare.

– Jag blev arg. Jag blev arg eftersom jag lever i högsta grad. Jag röstade, jag röstade på den jag ville rösta på, och han vann. Och nu säger de att det var fusk eftersom jag påstås vara död. Nej, det gör mig arg.

Medan Trump och hans anhängare fortsätter att göda myten om valfusk från Bidens sida anser många demokratiska väljare att det är tvärtom – att Republikanernas försök att ogiltigförklara valet är en form av fusk.

Maria Arredondo hör till den gruppen.

– Varför skulle någon publicera en falsk lista över döda väljare om de hade rent mjöl i påsen? Trump vann inte och det vill de inte acceptera. Så nu hittar de på saker.

– Men ingen har stulit valet. Vi valde helt enkelt den vi ville välja. Det är inte vårt fel att er president förlorade.

Ingmar Nevéus

FAKTA. ”MOTOWN” – BILARNAS OCH MUSIKENS STAD

Detroit är den största staden i delstaten Michigan, med cirka 670 000 invånare i själva staden och 4,3 miljoner totalt i storstadsområdet.

Staden ligger vid Detroitfloden mitt emot den kanadensiska staden Windsor, Ontario.

Ingen annan av USA:s storstäder har en så stor andel afroamerikansk befolkning som Detroit.

82,7 procent av invånarna är svarta och 10,6 procent vita.

I flera årtionden var Detroit en symbol för ekonomisk kris och förfall.

Befolkningen minskade med två tredjedelar på 50 år, brottsligheten och drogproblemen var bland de högsta i USA.

Men sedan 2017 upplever staden något av en renässans, och befolkningen ökar igen.

Detroit är känt som centrum för den amerikanska bilindustrin. Alla de tre stora bilkoncernerna Ford, General Motors och Chrysler har sina högkvarter här.

Kulturellt utmärker sig Detroit som ett centrum för populärmusik, framför allt genom skivbolaget Motown som från 60-talet och framåt tog fram artister som

The Supremes, Stevie Wonder och Jackson 5. Men Detroit betraktas också som technons födelseort."

13 dec 2020

"57 förluster för Trump sedan valet

Med Donald Trumps och Republikanernas senaste motgång i Högsta domstolen noterar man 57 misslyckade försök att få domstolar att ändra valutgången.

Det betyder också att ansträngningarna bara nått framgång i ett enda fall, som dock inte var i närheten av att påverka Joe Bidens seger i Pennsylvania.

Det är den demokratiska advokaten och valexperten Marc E Elias som hållit räkningen på den strida strömmen av stämningsansökningar från Trump och andra republikaner, som följt presidentvalet den 3 november.

Med Texas misslyckade försök på fredagen att få Högsta domstolen att ogiltigförklara rösterna i fyra andra delstater är den totala ställningen 57 förluster och en seger. Det senaste nederlaget gällde delstatens justitieminister Ken Paxtons trevare att diskvalificera rösträkningen i Georgia, Michigan, Pennsylvania och Wisconsin – ”klagomålet avslås för sin brist på juridisk bärkraft”, skrev HD i sitt beslut.

Den enda framgången gäller en stämning i Pennsylvania för en månad sedan då Trumps jurister lyckades med att få domstolen att ogiltigförklara svåridentifierbara valsedlar som räknades under en rösträkningsperiod som hade förlängts i ett sent skede. Exakt hur många röster det rörde sig om är oklart, men långt från Bidens försprång på dryga 80 000 och delstatens gräns för när det blir omräkning.

En annan stämning i Pennsylvania avslogs av en Trump-utsedd domare för att den var ”tunn på fakta” och ”saknade grund”. Liknande besked kom i Nevada där ett fall avfärdades för att det var ”renons på trovärdiga och vederhäftiga bevis”.

Parallellt med denna juridiska kampanj har Trump-lägret försökt andra sätt att ändra valresultatet för att säkra en andra mandatperiod för honom. Mest anmärkningsvärt har varit ihärdiga försök att förmå republikanskt styrda delstater att i strid mot praxis utse egna elektorer inför måndagen då elektorskollegiet ska spika slutresultatet, också det en strategi som varit lönlös.

Ossi Carp

ossi.carp@dn.se "

DN 13 dec 2020

"Stängda skolor slår hårt mot fattiga elever i USA

När skolundervisningen sker på distans under coronapandemin drabbas svarta elever hårdare än vita i USA, visar flera granskningar.

Välbärgade familjer kan undvika stängda skolor genom att skicka barnen till privatskolor som fortfarande håller öppet.

NEW YORK För en majoritet av USA:s 74 miljoner skolbarn har höstterminen präglats av kaos och ovisshet. Ena veckan har de allmänna skolorna öppet, nästa vecka stänger de, då smittotalen i pandemin blivit för höga.

För skolbarnens föräldrar har det gjort det svårt att planera tillvaron. Varje nytt besked om stängda skolor möts av högljudda protester och Facebook-upprop, samtidigt som många familjer stöder

skolstängningarna som en nödvändig åtgärd för att få stopp på pandemins spridning.

En rad nya undersökningar visar nu att distansundervisningen under året kraftigt förvärrat studieresultaten för amerikanska skolbarn.

Granskningarna visar att de fattigaste eleverna drabbats värst av ett skolår då mycket av undervisningen inte sker i klassrummen, utan på distans, hemma i vardagsrum och vid stökiga köksbord. Det har spätt på problemen med segregation i amerikanska skolor.

Svarta skolbarn i USA har i snitt förlorat utbildningstid som motsvarar drygt nio månader under året, medan vita skolbarn förlorat utbildningstid som motsvarar sex månader, visar en granskning av konsultföretaget McKinsey.

I Kalifornien har frånvaron i allmänna skolor ökat med i snitt 60 procent. För svarta elever är ökningen 80 procent, för latinamerikaner 69 procent, men för vita elever bara 13 procent.

I Washington DC har bara 31 procent av svarta elever klarat proven för att läsa och skriva, medan siffran för vita elever är 67 procent.

I angränsande Fairfax County, i norra Virginia, har antalet skolelever som fått F, sämsta betyg, ökat med 83 procent i år. Bland elever med engelska som andra språk, till stor del barn från fattigare familjer, har antalet F-betyg ökat med 106 procent.

Lärare och forskare varnar för att det här kan få långsiktiga konsekvenser för skolbarnen. Enligt en ny studie av University of Oregon säger 79 procent av amerikanska föräldrar att deras barn blivit mer irriterade och trotsiga under året. Nästan hälften av föräldrar till skolbarn säger att barnen varit mer oroade och haft mer ångest sedan de började med hemmaundervisning.

De som tvingats vara hemma hela året lider enligt studien av större problem med inlärningssvårigheter, humörproblem och depressioner.

Resultaten varierar tydligt beroende på hur mycket tid och pengar deras föräldrar har att lägga på utbildningen hemma.

De mest välbärgade familjerna behöver dock inte oroa sig för dessa problem, då de kan skicka sina barn till privatskolor som i de flesta fall hållit öppet under hela året. Av New Yorks 1,1 miljoner skolbarn går knappt 20 procent på privata skolor och religiösa friskolor.

Bland vita elever är det dock en majoritet, 52 procent, som går på privatskolor. Det är framför allt de dyraste, mest prestigefulla privatskolorna, som Dalton, Brearley och Horace Mann, som vuxit snabbast.

Trots löften om mångfald på skolorna lockar de främst välbärgade vita familjer, som har råd med årsavgifter som ofta överstiger 50 000 dollar. Ett fåtal låginkomsttagare kvoteras in med finansiellt stöd.

När många av Manhattans mest förmögna familjer flydde ut till sommarhus i strandorterna The Hamptons tidigare i år startade den exklusiva privatskolan Avenues en ny filial för New York-barn i temporär exil. Så länge du har råd med årsavgiften på 58 700 dollar, en halv miljon kronor, kan du skicka barn från två till 18 års ålder till New Yorks tjusigaste privatskola. Då får de inte bara undervisning i små klassrum, med max tio elever, utan även vistas i lokaler med originalverk av världsnamn inom konsten som Sol LeWitt och Chuck Close, eller möjligheten att ta en spontan utbytestermin i Shanghai eller São Paulo, för att bli de ”världsmedborgare” som skolan lovar att producera.

Sedan den andra vågen av pandemin kom till New York i höst har de allmänna skolorna tvingats stänga i perioder.

Men privatskolorna håller öppet. I annonskampanjer under hösten skyltar privatskolorna med möjligheten att låta dina barn gå till ett fysiskt klassrum, något som nu blivit en eftertraktad högstatussymbol för de som har råd.

På Instagram delar välbärgade föräldrar numera foton som visar att deras skolbarn lämnar hemmet på morgonen, på väg till privatskolan.

Att kunna erbjuda ett klassrum för skolbarnen har blivit det högsta privilegiet för välbärgade amerikaner under pandemins långa vinter.

Martin Gelin"

"FAKTA. LÄGRE BETYG OCH ÖKAD FRÅNVARO

Av USA:s 74 miljoner skolelever går drygt en tiondel på privata skolor. I New York går 20 procent av eleverna, och 52 procent av vita elever, på privatskolor. Under pandemin har många allmänna skolor stängt på grund av lokala restriktioner.

Distansundervisningen har drabbat svarta och latin-amerikanska elever värst. I Kalifornien har frånvaron band svarta elever ökat med 80 procent, medan den ökat med 13 procent för vita elever. I Fairfax County i norra Virginia, har antalet skolelever som fått F, lägsta betyg, ökat med 83 procent i år. Bland elever med - engelska som andra språk har antalet F-betyg ökat med 106 procent."

DN 13 dec 2020

"En pilot av det rätta virket

Chuck Yeagers liv är i mångt och mycket också historien om det amerikanska 1900-talet,

skriver *Niklas Wahllöf* i sitt minnesord över mannen som sprängde ljudvallen.

I hela nittiosju år fick Charles Elwood Yeager vandra på jorden. Sedan i måndags sitter han dock, möjligen, på en molnkant bredvid bröderna Wright, Amelia Earhart, Charles Lindbergh. För, ja, luften var ”Chuck” Yeagers rätta element. Uppe i skyn tillbringade han mer än ett av sina levnadsår, närmare bestämt drygt 10 000 timmar.

Om hans bemärkta kollegor främst sprang ur flygets barndom, eller åtminstone ungdom, så satte Yeager sitt främsta märke i historien i den tidiga jetåldern: den 14 oktober 1947 blev han första människa att spränga ljudvallen (när ett objekt accelererar förbi ljudets hastighet, eller Mach 1) i ett flygplan.

Det var en enorm sak. Dittills hade försöken varit skakiga, minst sagt, och bara ett år tidigare gick det så illa att den engelska testpiloten Geoffrey de Havilland jr omkom då hans flygplan slets itu vid 0,9 Mach.

Chuck Yeager skulle utmärka sig på fler sätt i luften. Nämligen i strid. I oktober 1944 sköt han under en och samma dag ned fem tyska stridsflygplan. Och bara en månad senare fyra till, också det på en enda dag. Då hade han själv ett halvår tidigare blivit nedskjuten över Bordeaux, och med huvud- och underkroppskador lyckats hålla sig undan den tyska armén med hjälp av den franska motståndsrörelsen.

Småningom vandrade han över Pyrenéerna till Spanien, varifrån han skickades tillbaka till basen i Storbritannien. Och där omgående, personligen, bad general Eisenhower om att få ge sig upp i strid igen. Vilket var emot reglerna för en nedskjuten av motståndsrörelsen räddad stridspilot.

Här är Chuck Yeager alltså endast 21. Och redan har han samlat på sig stoff för en hjältestory av klassiskt amerikanskt snitt.

Och hjälte blir han. År 1979 kom Tom Wolfes bok ”Rätta virket” ut (och 1983 som film i regi av Philip Kaufman och med Sam Shepard som Yeager). Den handlar just om testpiloter och de första amerikanska astronauterna. Chuck Yeager har en stor roll i skeendena och enligt Wolfe själv hade ingen ”rätta virket” mer än Yeager.

Vid det laget hade han redan hunnit med att braka igenom ljudvallen en gång till – och nu i dubbla hastigheten gentemot senast, Mach 2, vilket betydde både världsrekord och en nära döden-upplevelse då han höll på att störta. Därpå följde år som befälhavare

på en skola för blivande astronauter. Och så hela 127 flyguppdrag under Vietnamkriget.

Chuck Yeagers historia är i mycket också historien om det amerikanska 1900-talet. Han kan ses som modell för seklet som hela tiden blickade framåt – större, snabbare, högre, längre. Allt var möjligt. Men Yeager kan också tjäna som symbol för celebritetskulturens grunder: Vilka beundrar vi och varför beundrar vi dem?

Jo, Chuck Yeager ska ha haft en medfödd känsla för samspelet med ett flygplan, och han uppges haft förmågan att behålla lugnet under tillbud och i strid. Och känd blev han. Men själv var han aldrig bekväm med ”rätta virket”-måttet. I sina memoarer ”Yeager”, 1985, uttryckte han det så här: ”Om något utmärker rätta virket för en pilot så är det erfarenhet. Hemligheten bakom mina framgångar är att jag alltid lyckades hålla mig vid liv så att jag kunde flyga ännu en dag. Jag såg till att lära mig allt om planet och nödutrustningen. För jag var alltid rädd att dö. Alltid.”

Det brukar också lyftas fram att första gången som den unge flygmekaniker Yeager fick följa med upp i ett plan han servat blev han så flygsjuk att han kräktes som en kalv. ”Men eftersom killarna som flög sällskapade med snygga tjejer och hade rena händer så sökte jag ändå till pilotprogrammet”. Att satsningen lyckades syntes på många av de fler än 150 stridsplan som Chuck Yeager rattade: Framemot nosen på dem var målat ”Glamorous Glennis” – hans fru.

Niklas Wahllöf

niklas.wahllof@dn.se"

"Charles Elwood Yeager 1923–2020

Född i Myra, West Virginia, USA.

Tog värvning som mekaniker i amerikanska flygvapnet 1941. Påbörjade året efter pilotprogrammet och fick 1943 sitt certifikat.

Totalt sett flög Chuck Yeager över 150 flygplan och deltog i strid i andra världskriget, Korea-kriget och Vietnam-kriget.

1975 gick han i pension från flygvapnet som brigadgeneral. Fick en rad utmärkelser, bland annat: Bronze star medal (för att ha räddat livet på en

nedskjuten navigatör i Frankrike), Purple heart (för att ha blivit sårad i strid) och Presidential medal of freedom.

Var gift två gånger och fick fyra barn."

Utrikes DN-artiklar 8-13 december 2020, utom USA

DN 8 dec 20220

"Här får Louise Glück sitt Nobelpris

Louise Glück, årets Nobelpristagare i litteratur, har nu tagit emot sitt pris.

Överlämnandet skedde i pristagarens trädgård, under söndagen, och ceremonin leddes av generalkonsul Annika Rembe.

Covidpandemin har resulterat i förändrade och nedbantade överlämningar, enligt Rebecka Oxelström, presschef vid Nobelstiftelsen. Vissa pristagare tar emot priset på sitt hemlands ambassad, men Louise Glück gjorde det alltså i sitt hem i Cambridge, Massachusetts.

– Vi har haft en ganska lång dialog med både pristagarna och UD som hjälper oss på plats kring hur man ska göra det här på bästa sätt, och vi har anpassat överlämningarna utifrån vad pristagarna vill och vad som är möjligt att göra, säger Rebecka Oxelström.

TT " "

2020-12-08

"Netflix: Behövs ingen brasklapp för ”The crown”

Tv. Serien ”The crown” om det brittiska kungahuset är inne på sin fjärde säsong där förhållandet mellan prins Charles och prinsessan Diana står i fokus. Säsongen har skapat debatt i Storbritannien, bland annat efter seriens skildringar av Dianas ätstörningar och Charles sätt att behandla sin fru.

Debatten har till och med nått politisk nivå och den brittiske kulturministern Oliver Dowden anser att Netflix bör varna tittare om att serien är fiktion då yngre tittare kan missta innehållet för fakta.

Netflix svarar nu på kritiken och förklarar att serien hela tiden har beskrivits som drama. ”Därför har vi inga planer på, och ser heller inget behov av, att ha med en brasklapp”, skriver strömningsjätten i ett uttalande enligt BBC.

TT"

DN 8 Dec 2020

"Jag undviker poeter som talar med sig själva

”I min barndom verkade det viktigt att dela ut ett pris. En människa skulle stå på bergstoppen, synlig från stort avstånd.” DN Kultur publicerar här poeten Louise Glücks Nobelföreläsning, som hon håller från hemlandet USA.

När jag var ett litet barn på kanske fem eller sex år arrangerade jag en tävling i mitt huvud, en tävling för att utse världens bästa dikt. Finalisterna var två: William Blakes ”The little black boy” och Stephen Fosters ”Swanee river”. Jag gick av och an i gästrummet hemma hos mormor i Cedarhurst, ett litet samhälle på Long Islands sydkust, och reciterade Blakes oförglömliga dikt på det sätt jag tyckte bäst om: inte med munnen, utan i tanken, och sjöng, också i tanken, Fosters stämningsmättade och ödsliga sång. Hur det kom sig att jag hade läst Blake är ett mysterium. Jag tror att det fanns några få poesiantologier hemma hos mina föräldrar, bland de betydligt vanligare böckerna om historia och politik och de många romanerna. Men Blake förknippar jag med mormors hus. Min mormor var ingen storläsare. Men hon hade Blakes ”Oskuldens och erfarenhetens sånger”, och en liten bok med sånger från Shakespeares pjäser. Jag lärde mig flera av dem utantill. Sången från ”Cymbeline” tyckte jag särskilt mycket om. Jag förstod antagligen inte ett enda ord, men jag hörde tonen, rytmen, de ringande imperativen, gripande för ett mycket skyggt och lättskrämt barn. ”Må äran sväva kring din grav!” Det hoppades jag.

Den här sortens tävlingar, om ära, om stora belöningar, framstod som naturliga; myterna, som var min första läsning, var ju fulla av dem. Världens bästa dikt framstod för mig, även när jag var mycket ung, som den högsta av höga utmärkelser. Det var även så jag och min syster uppfostrades: att rädda Frankrike (Jeanne d’Arc), upptäcka radium (Marie Curie). Senare började jag inse det hierarkiska tänkandets faror och begränsningar, men i min barndom verkade det viktigt att dela ut ett pris. En människa skulle stå på bergstoppen, synlig från stort avstånd, det enda av intresse på berget. Människan en bit nedanför var osynlig.

Eller, i det här fallet, dikten. Jag var säker på att särskilt Blake på något vis var medveten om den här tilldragelsen, spänd på utfallet. Jag förstod att han var död, men det kändes som att han levde, jag kunde ju höra hans röst tala till mig, visserligen förklädd, men ändå hans röst. Jag upplevde att det enbart var till mig den talade, eller särskilt till mig. Jag kände mig utvald, privilegierad; jag kände också att det var Blake jag själv försökte tala med, att han och Shakespeare var dem jag redan talade till.

Blake vann tävlingen. Men senare insåg jag hur lika de här två dikterna var; jag drogs, nu som då, till den ensamma människorösten, som höjs i klagan eller längtan. Och poeterna jag återvände till när jag blev äldre var de poeter i vars verk jag, som utvald åhörare, spelade en avgörande roll. Intima, förförande, ofta förstulna eller hemliga. Inte arenapoeter. Inte poeter som talade med sig själva.

Jag tyckte om den här pakten, jag tyckte om känslan av att det som dikten uttryckte var oumbärligt och även privat, ett meddelande som togs emot av en präst eller psykoanalytiker.

Prisutdelningen i min mormors gästrum framstod, i kraft av sin hemlighetsfullhet, som en förlängning av den intensiva relation dikten skapat: en förlängning, inte en kränkning.

Blake talade till mig genom den lille svarte pojken; han var röstens dolda källa. Han gick inte att se, precis som den lille svarte pojken inte blev sedd, eller sågs på ett felaktigt vis, av den okänslige, föraktfulle vite pojken. Men jag visste att det han sa var sant, att hans tillfälliga jordiska kropp innehöll en själ som var självlysande i sin renhet; det visste jag eftersom det som det svarta barnet säger, hur han själv beskriver vad han känner och upplever, är fritt från skuldbeläggande och hämndlystnad. Där finns bara tron att i den perfekta värld som lovats honom efter döden kommer han att erkännas för den han är och i omåttlig glädje skydda det bräckligare vita barnet från det plötsliga, omåttliga ljuset. Att detta inte är någon realistisk förhoppning, att det bortser från verkligheten, gör dikten hjärtskärande och även djupt politisk. Smärtan och den rättmätiga vrede den lilla svarte pojken inte kan tillåta sig själv att känna, som hans mor försöker skydda honom från, känner läsaren eller åhöraren i hans ställe. Även när läsaren är ett barn.

Men offentliga hedersbetygelser är något annat.

De dikter som jag under hela mitt liv dragits till allra starkast är dikter av det slag som jag beskrivit, dikter

valda i förtrolighet eller maskopi, dikter till vilka lyssnaren eller läsarens bidrag är avgörande, som mottagare av ett förtroende eller en protest, ibland som sammansvuren. ”Jag är ingen”, skriver Dickinson. ”Är du ingen med?/Då är vi två – var tyst ...” Eller Eliot: ”Så låt oss vandra, du och jag,/nu, när aftonen mot horisontens rest av dag/ligger sövd som sjuklingen på läkarbordet ...” Eliot manar inte på en trupp pojkscouter. Han begär något av läsaren. Till skillnad från exempelvis Shakespeares ”Ska jag dig likna vid en sommardag”: det är inte mig Shakespeare liknar vid en sommardag. Jag tillåts att tjuvlyssna till bländande virtuositet, men dikten kräver inte min närvaro.

I konst av det slag som jag drogs till är det kollektivas röst eller kritik farlig. Det osäkra i ett intimt tilltal ökar dess makt och makten hos läsaren, genom vars medverkan rösten uppmuntras i sin enträgna vädjan eller tillit.

Vad händer med en poet av den här sorten när det kollektiva, i stället för att tydligt förskjuta eller ignorera honom eller henne, applåderar och upphöjer? Jag skulle säga att en sådan poet då skulle känna sig hotad, utmanövrerad.

Det här är Dickinsons ämne. Inte alltid, men ofta.

Jag läste Emily Dickinson med störst passion när jag var i tonåren. Oftast sent om kvällen, efter läggdags, i vardagsrumssoffan.

Jag är ingen! Vem är du?

Är du ingen med?

Och, i versionen jag läste då och fortfarande föredrar:

Då är vi två – var tyst!

Du vet, de driver oss iväg ...

Dickinson hade valt mig, eller erkänt mig, när jag satt där i soffan. Vi tillhörde en elit, var följeslagare i osynlighet, ett faktum bara vi kände till och som vi bekräftade för varandra. I världen var vi ingen.

Men vad skulle ivägdrivningen bestå av för människor som levde som vi, på vår trygga plats under den nedfallna trädstammen? Man drivs i väg när trädstammen flyttas.

Det jag talar om här är inte Emily Dickinsons fördärvliga inflytande på tonårsflickor. Jag talar om ett sinnelag som misstror offentligheten eller ser det som en plats där generaliseringar utplånar precision, där halvsanningar ersätter uppriktighet och brännande

avslöjanden. För att illustrera: antag att konspiratörens röst, Dickinsons röst, ersätts av tribunalens. ”Vi är ingen, vem är du?” Det budskapet blir med ens olycksbådande.

Morgonen den 8 oktober blev jag överraskad av att drabbas av det slags panik jag beskrivit ovan. Ljuset var för starkt. Skalan för stor.

De bland oss som skriver böcker förmodas vilja nå ut till många. Men vissa poeter betraktar inte detta att nå ut till många ur ett rumsligt perspektiv, som i den fyllda salongen. De betraktar det temporalt, som att nå ut till många i tur och ordning, över tid, in i framtiden, men på ett grundläggande plan kommer alltid dessa läsare en åt gången, en efter en.

Jag tror att Svenska Akademien genom att tilldela mig det här priset väljer att hedra den förtroliga, personliga rösten, en röst som offentliga yttranden ibland kan förstärka eller förlänga, men aldrig ersätta.

Louise Glück "

"Glück håller sitt Nobeltal från hemlandet USA och är på grund av pandemin inte på plats i Stockholm.

Glück.

Född 1943 i New York.

Hon fick sina första dikter publicerade i tidningar och tidskrifter i mitten av 1960-talet. Bokdebuterade 1968 med diktsamlingen ”Firstborn”.

Under 1980- och 1990-talen fick hennes poesi ett alltmer hyllande mottagande och 1993 fick hon Pulitzerpriset för samlingen ”Vild iris”.

Hennes poesi har ofta kretsat kring teman som förlust och trauma, liksom bibliska berättelser, antika myter och motiv från psykoanalysen har varit starkt närvarande i dikterna.

Hon är sedan 2004 knuten till Yaleuniversitetet som lärare i kreativt skrivande.

På svenska finns samlingarna ”Averno” (i översättning av Jonas Brun, 2017), ”Ararat” (i översättning av Stewe Claeson, 2019), och ”Vild iris” (i översättning av Jonas Brun, 2020), samtliga på Rámus förlag. Förlaget ger i dagarna ut hennes samling ”Meadowlands” (i översättning av Stewe Claeson), och i maj 2021 kommer ”Ett byliv” (i översättning av Jonas Brun). "

DN 8 dec 2020

"Reportrar utan gränser fördömer - stämning mot svensk nyhetssajt

En stämningsansökan mot chefredaktören och två nyhetsreportrar på nyhetssajten Realtid har lämnats in till en domstol i London. Det efter en granskning av en svensk finansman och dennes företag. Fem pressfrihetsorganisationer fördömer nu stämningsansökan.

Det är pressfrihetsorganisationerna Reportrar utan gränser, Index on censorship, Article 19, Media defence och European center for press and media freedom (ECPMF) som står bakom uttalandet, som DN har tagit del av.

I uttalandet skriver organisationerna att stämningsansökan mot Realtid kan liknas vid *slapp* (strategic litigation against public participation), det vill säga missbruk av juridiska metoder med syfte att skrämma Realtid, och reportrarna bakom granskningen, till tystnad.

– Att undersökande journalister i Sverige som publicerar på svenska för en svensk läsekrets översvämmas av juridiska hot från andra länder är upprörande. Realtid har visat prov på stort mod inför dessa hot, men publiceringen av granskande nyhetsartiklar ska inte hänga på enskilda journalisters mod. Vi måste sätta stopp för *slapp*, säger Jessica Ní Mhainín, senior juridisk rådgivare på Index on censorship, i ett uttalande.

Stämningsansökan mot Realtids chefredaktör och två reportrar på tidningen lämnades in till en domstol i London den 20 november. De anklagas enligt pressfrihetsorganisationerna för förtal, publicering av falsk information och brott mot sekretess genom att publicera, vad advokaterna påstår vara, konfidentiell information. Bakgrunden är en granskning som Realtid tidigare i höst gjort av en svensk finansman och dennes företag inför en förestående börsintroduktion. Journalisten rapporterade tidigare under hösten att Realtid under granskningens gång mottog flera mejl från bolagets advokater där man hotade med en förtalsstämning om man publicerade något som skulle handla om finansmannen.

– Våra reportrar har granskat en stor kapitalanskaffning på ett föredömligt sätt. Att då försöka runda det grundlagsfästa svenska utgivaransvaret genom att stämma Realtid, mig och reportrarna i London är inte acceptabelt. Det enda rimliga är att publiceringarna prövas i Sverige med mig som ansvarig utgivare, säger Camilla Jonsson, chefredaktör för Realtid.se, i ett uttalande till DN.

Pressfrihetsorganisationerna skriver även i uttalandet att bolaget har möjlighet att vända sig till den svenska Medieombudsmannen i de fall man vill få sina anklagelser prövade. ”Att hota tidningen och journalisterna med rättsliga åtgärder, fängelsestraff och dryga böter i andra länder är helt fel väg att gå”, står det i uttalandet.

DN har sökt företaget.

Hugo Lindkvist

hugo.lindkvist@dn.se "

DN 8 dec 2020

Bob Dylans låtkatalog såld i miljardaffär

Bob Dylans hela låtkatalog har sålts i vad som kan vara tidernas största affär för en enskild artist.

På måndagen meddelade Universal Publishing Group att man köpt samtliga Dylans låtar från 1962 och framåt, direkt av Dylan själv. Kostnaden för katalogen är inte känd, men affären innefattar även Dylans upphovsrätt, vilket sammantaget gör att affären värderas till omkring 300 miljoner dollar, motsvarande omkring 2,5 miljarder svenska kronor, skriver New York Times.

”Det är ingen hemlighet att låtskrivandets konst är den fundamentala nyckeln till all stor musik, och inte heller är det någon hemlighet att Bob är en av de största utövarna i den konsten”, säger Universal Music Groups chef Lucian Grainge i en kommentar till jätteaffären.

Katalogen, som Dylan hittills har haft närmast hundraprocentig kontroll över, innehåller över 600

låtar och naturligtvis klassiker som ”Blowin’ in the wind”, ”The times they are a-changin’” och ”Like a rolling stone”.

Bob Dylan har inte kommenterat affären.

Det senaste året har en rad högprofilerade artister gjort just detta – sålt sina låtkataloger. Stevie Nicks gjorde exempelvis just det i förra veckan i en affär som uppskattas vara värd omkring 680 miljoner kronor. Även Blondie, Barry Manilow och Chrissie Hynde finns bland dem som gett upp rättigheterna till sina låtar för stora summor pengar det senaste året.

Dylans katalog anses dock av många vara ett slags kronjuvel som får det att vattnas i munnen på musikförlagen. Hans breda spann över folk, rock och pop har inspirerat artister ända sedan debuten i början av 60-talet. Dessutom har det väl gått få förbi att hans texter gav honom Nobelpriset i litteratur 2016.

TT "

DN 8 dec 2020

"Maduros män har redan dödat fler civila än Chiles militärdiktatur

En regim som varken vill lyssna på folket eller bidra till att det ska sluta svälta har bara hårdhandskarna kvar. I Venezuela får det brutala konsekvenser.

Häromdagen, i Caracasstadsdelen Petare, världens kanske största fattigkvarter, gjorde venezolanska säkerhetsstyrkor en razzia mot två omtyckta och respekterade välgörenhetsorgan. Deras bankkonton har frusits och det utreds nu om de gjort sig skyldiga till ”konspiration”, ett allt rymligare och allt vanligare begrepp på denna ort.

Projektet Alimenta La Solidaridad ser till att fattigbarn får ett rejält mål mat om dagen. Måltiderna tillagas av kvinnor från kvarteret, som också ser till att barnen går i skola – kravet för att antas till programmet. Hur ska

man förklara ett sådant ingrepp, från en regim vars varumärke är just kampen mot fattigdomen? Och hur ska man förklara en så impopulär åtgärd dagarna före söndagens parlamentsval?

Ingenstans är klyftan större än i Venezuela mellan maktens självbild och dess meritlista. Kampen mot fattigdomen är just ett varumärke, den har aldrig varit ledstjärnan för den nu 22-åriga regimen. Politik har alltid övertrumfat folkhushållning och kontroll har alltid övertrumfat jämlikhet, både för regimens skapare Hugo Chávez och för fackföreningsbasen Nicolas Maduro, som tog över efter Chávez död 2013.

För regimen är förklädnaden viktigare än rollen. Inget generar den och dess yrväder av progressiva slagord mer än frivilliga som i allas åsyn lyfter barn ur misär. Att skjuta upp ingreppet mot nödhjälpsorganen av valtaktiska skäl behövdes inte, eftersom regimens seger i valet var given på förhand. Den egentliga oppositionen hade gjort klart att den inte skulle delta i valet, och de fyra listor som tävlade mot Maduros egen är ”tama” oppositionspartier nära knutna till regimen.

Samma motiv, att upprätthålla det revolutionära skenet kring en regim som mist sin folkliga förankring, ligger bakom de senaste månadernas attacker mot ortodoxa kommunister och obekväma vänsterledare. Den populäre radiojournalisten José Bislick avslöjade hur bossarna i det styrande enhetspartiet PSUV för egen räkning lade beslag på allt bränsle – oljestaten Venezuelas stora bristvara – i kuststaden Guiria. Han fördes bort inför ögonen på sin familj, sköts ihjäl och lämnades i ett dike.

Under regimens segerrika första decennium samlade Hugo Chávez de flesta av landets vänsterpartier i en gemensam front. Nu, då regimen är allmänt avskydd, vill dessa partier slippa associeras med våld och vanstyre, och har försökt ställa upp på egna listor i valet. Flera av dessa partier har bannlysts av Högsta domstolen, vänsterpolitiker har anklagats för mord, för att ha besökt bordeller och för att ha stulit boskap.

En regim som inte förser sina undersåtar med livets nödtorft måste vara beredd att ta i med hårdhandskarna. Chávez var inte hjärtnupen, de som gick i vägen för honom burades in eller överfölls av ”colectivos” – hans beväpnade fans. Men under ekonomins slutliga sammanbrott, med hungerkravaller och allt häftigare polarisering, har dessa maktmedel inte räckt. För fyra år sedan upprättades en ny specialstyrka, FAES, enligt människorättsorgan en terror- och dödspatrull, särskilt inriktad på kriminella och oliktänkande. Under sina få år i aktion har FAES

dödat fler civila än Chiles militärdiktatur gjorde 1973–1990.

Denna regim var intill nyligen föremål för utbredd dyrkan bland vänsterintellektuella, också i Sverige. Förtjusningen hade mycket litet att göra med vad som faktiskt hände i Venezuela, den var en lyckoreflex över den frejdige Hugo Chávez plakatbetonade retorik. Chávez kunde byta ståndpunkt med kort varsel, men ett slagord var konstant: USA var livets och världspolitikens onda princip. Detta trots att USA länge var hans viktigaste handelspartner.

Sanningen att säga behandlade presidenterna George W Bush och Barack Obama det revolutionära Venezuela med stort tålamod. Vapenexporten upphörde och enskilda chavister som bistått Hizbollah, hade deltagit i narkotikahandel eller människorättsbrott drabbades av riktade åtgärder. Men Venezuelas mycket stora tillgångar i USA förblev intakta fram till Trumps order att sätta energibolaget Citgo – en av USA:s stora bensinstationskedjor – under förvaltare. (Dess intäkter konfiskeras inte men åtkomsten blockeras.)

Citgo var kronjuvelen i en redan förslösad förmögenhet. Oljemonopolet PDVSA drog under Chávez bästa år in 100 miljoner dollar om dagen. Regimen, som folksagans stollar när de skar halsen av gåsen som värpte guldäggen, tog maximal vinst ur PDVSA, gjorde inga nyinvesteringar och lät pengamaskinen rosta sönder. Venezuela, som i många år delade ut gratis olja till sina allierade, är i dag beroende för sin energi av Iran. USA prejar dock de iranska leveranserna, säljer oljan och betalar skadestånd till offer för iranska terrordåd.

En kursomläggning av USA:s politik visavi Kuba och Venezuela är redan aviserad. Det återstår att se om det som inte uppnåddes med piska går att ordna med morot. Regimen i Caracas har visat sig långt mer slitstark än någon kunnat förutse, och dess fortlevnad är en hjärtesak inte bara för Iran, utan en prestigesak för Rysslands och Turkiets ledare.

Nathan Shachar

naranjal@gmail.com"

"Shachar är DN:s korrespondent i Jerusalem, författare och fristående kolumnist på ledarsidan. "

DN 8 dec 2020

"Danmark stänger igen – unga ombeds testa sig

Malmö. Den senaste tiden har antalet smittade av coronaviruset ökat med 20–25 procent per vecka i Danmark. Nu införs nya, hårda restriktioner i 38 kommuner i landet, däribland Köpenhamnsområdet. Restauranger, teatrar och gym stängs och skolelever från årskurs 5 skickas hem för distansundervisning.

– Är smittan för hög när vi når julen kan vi mista kontrollen över smittspridningen och det får inte ske, säger statsministern Mette Frederiksen (S).

Smittspridningen stiger dramatiskt i Danmark. På måndagen registrerades 2 046 nya fall av bekräftad covid-19, vilket är det största antalet sedan pandemin bröt ut.

Redan på söndagskvällen fick den danska befolkningen en föraning om att nya, tuffare restriktioner var att vänta då statsminister Mette Frederiksen (S) i en film på Facebook aviserade en ny nedstängning i de mest smittdrabbade områdena i landet.

– Med anledning av de synpunkter vi får från myndigheterna har vi under helgen förberett en geografisk, målinriktad och delvis nedstängning. Dessvärre, sade statsministern i filmklippet.

Under måndagen förtydligades restriktionerna vid en presskonferens. I 38 kommuner – däribland Köpenhamn, Århus och Odense samt kommunerna i huvudstadsområdet, införs från och med onsdag en nedstängning som påminner mycket om den som landet införde i våras.

Restauranger, barer, teatrar och andra kulturinstitutioner stängs helt fram till den 3 januari. Samma gäller idrottshallar, simhallar och gym. Alla skolelever från årskurs 5 och uppåt skickas hem för distansundervisning och offentliganställda som inte har samhällskritiska funktioner ska jobba hemifrån.

Samtidigt förlängs de nationella restriktioner som tidigare införts fram till den 28 februari. Det innebär bland annat fortsatt förbud mot folksamlingar med fler

än tio personer och förbud mot alkoholförsäljning efter klockan 22.

– Vi har några kalla och hårda månader framför oss. Smittan är för hög och utvecklingen är bekymmersam. Vi måste se till att få kontroll på smittan och därmed pandemin, sade Mette Frederiksen under presskonferensen och upprepade mantrat att max tio personer får samlas på julafton och vikten av att hålla två meters avstånd till andra.

För stora delar av näringslivet i de 38 berörda kommunerna kommer restriktionerna som ett dråpslag och flera branschorganisationer går nu ut och kräver kompensation och snabba åtgärdspaket, skriver tidningen Berlingske.

– Det här får enorma konsekvenser för verksamheterna som hela tiden måste öppna och stänga. Det är inrättningar som har varit i kris i tio månader, där många bara har omsatt hälften av vad de gjorde förra året, säger Kirsten Munch Andersen från Horesta, branschorganisation för hotell- och besöksnäringen till tidningen.

Viggo Andreasen, lektor i matematik och fysik som har arbetat med statistik under pandemin, säger till den danska nyhetsbyrån Ritzau att krafttagen är välkomna.

– Jag menar att vi den här gången måste vidta åtgärder som vi är säkra på fungerar. Vi måste säkerställa att coronafesten stoppas.

Han framhåller att antalet smittade i Danmark den senaste tiden har ökat med 20–25 procent varje vecka.

– Man behöver inte räkna många veckor framåt i tiden förrän vi kan se en fördubbling i antalet smittade. Och ytterligare ett par veckor fram också i antalet inläggningar (på sjukhus) och dödstal.

Enligt beräkningar från danska Statens Serum Institut kommer Danmark att vara uppe i 4 000 nya bekräftade fall varje dag före jul om smittspridningen fortsätter som den gör nu. Detta framgår av en rapport som lämnades över till regeringen i fredags.

Samtidigt som smittspridningen ökar ligger grannlandet fortsatt på låga tal jämfört med Sverige. Antalet dödsoffer i covid-19 i Danmark är drygt 150 per miljon invånare medan den svenska siffran snart är uppe i 700.

Köpenhamn har i dagsläget 396 smittade per 100 000 invånare – i Skåne är den senaste siffran 518.

Danmark har genomgående under pandemin infört fler och hårdare restriktioner än Sverige.

Under den senaste veckan har påbuden i synnerhet riktats mot landets yngre medborgare. Hälsominister Magnus Heunicke gick nyligen ut med en uppmaning till alla unga mellan 15 och 25 år att testa sig inför julfirandet och nu förbereder flera städer för masstestning av framför allt unga under de kommande veckorna.

Trots måndagens dystra besked försökte Mette Frederiksen ingjuta hopp och framhöll att om färre smittas blir julen bättre för många.

– Genom att vara hemma i stället för att gå ut är du med och bryter smittkedjorna, sade hon och höjde samtidigt ett varningens finger för att det kan bli tal om ännu fler restriktioner före jul om folk inte följer de nya påbuden.

– Vi ger ingen garanti mot ytterligare åtgärder i pandemin.

Hanna Grosshög

riksnatverket@dn.se "

"FAKTA. FÅ GÄSTER TILL JUL I FLERA LÄNDER

Norge. Sedan oktober uppmanas normännen att som mest ha fem gäster i det egna hemmet. Men under jul och nyår får undantag göras under två dagar, meddelade statsminister Erna Solberg tidigare i december.

Om det går att hålla avstånd är det då okej att ha upp till tio gäster i hemmet. Det är upp till var och en att välja vilka dagar undantaget används.

Finland. Institutet för hälsa och välfärd, THL, rekommenderar att fira i grupper mindre än tio personer. Helst ska firandet ske i hemmet med de närmaste. Vid längre besök uppmanas finländarna att bo på hotell i stället för hemma oss nära och kära.

Danmark. Ett maxtal på 10 personer gäller i nuläget för julfiranden i landet. Samtidigt kan fler restriktioner komma att införas beroende på smittspridningens utveckling.

Sverige. Besked om julfirandet väntas komma under veckan.

FAKTA. NYA RESTRIKTIONER I 38 DANSKA KOMMUNER

I morgon, onsdag, införs nya coronarestriktioner i 38 danska kommuner. Det innebär bland annat att:

Restauranger, barer, kaféer, gym, teatrar och andra kulturinstitutioner stängs. Restaurangerna får dock fortfarande lov att erbjuda hämtmat.

Skolelever från årskurs 5 skickas hem för distansundervisning.

Offentliganställda som inte har samhällsviktiga funktioner ska jobba hemifrån.

Restriktionerna gäller till den 3 januari.

Bland kommunerna som påverkas ingår storstäderna Köpenhamn, Odense och Århus samt kommunerna i huvudstadsområdet.

Nationella restriktioner som tidigare införts i Danmark förlängs till den 28 februari. Det innebär bland annat ett maxtak på tio personer i folksamlingar. "

Dagens Nyheter 2020-12-08

”Magnitskij-lag” spikad i EU

EU. Den får inte kallas Magnitskij-lag – men det är i alla fall vad den innebär. EU-länderna har nu enats om ett nytt sanktionssystem för att straffa människorättsbrott över hela världen. Ramverket för EU:s nya globala människorättssanktioner spikades som planerat av medlemsländernas utrikesministrar på måndagen.

Systemet har flitigt kallats för en Magnitskij-lag, syftandes på den lagstiftning som infördes i USA 2012 för att straffa personer som ansågs inblandade i hur den ryske advokaten Sergej Magnitskij avled under högst oklara omständigheter i ett fängelse i Moskva 2009.

TT "

DN 8 dec 2020

"Mystisk sjukdom härjar indisk stad

Indien. Hundratals personer har insjuknat i en ännu oidentifierad sjukdom i staden Eluru i sydöstra Indien, rapporterar indiska och internationella medier. De första fallen noterades i helgen, då mängder av personer sökte vård efter att ha drabbats av yrsel, kramper eller tappat medvetandet. Allt som allt rör det sig om upp emot 400 patienter. En person som fördes till sjukhus med symtom fick senare en hjärtattack och avled.

Myndigheterna misstänkte i ett första skede något slags förgiftning via livsmedel eller vatten, men har sedan inte funnit några tecken på detta i tester.

TT "

DN 8 dec 2020

"Brexitsamtal avbröts efter 90 minuter

Storbritannien lyckades inte komma närmare ett avtal med EU trots ett långt telefonsamtal mellan premiärminister Boris Johnson och EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen på måndagen.

Den 31 december lämnar Storbritannien EU:s inre marknad och tullunion. Om parterna inte kan nå samförstånd sker det utan avtal, en så kallad hård brexit.

Måndagens samtal avbröts för ”en paus” efter 90 minuter men återupptogs inte. I stället lämnade parterna ett skriftligt uttalande:

”Vi var överens om att möjligheterna att enas om ett avtal inte fanns på grund av de återstående tydliga skillnaderna när det gäller tre punkter.”

En av dessa punkter rör vem som får fiska i det som nu blir den brittiska ekonomiska zonen.

Enligt BBC kan Boris Johnson vara på väg till Bryssel på torsdag för att göra ett sista försök att hitta en lösning som kan ge ett avtal. Samtalen kommer att fortsätta, skriver även Ursula von der Leyen på Twitter.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se "

DN 8 dec 2020

"Hoppet ute för demokratin efter Nicolás Maduros valseger

Den sista droppen demokrati har runnit ut ur Venezuela. Endast en minoritet av väljarna röstade i parlamentsvalet när president Nicolás Maduro tog kontroll över parlamentet i helgen. USA och EU godkänner inte valet.

KOMMENTAR.

Ingen kan säga att de inte såg det komma. Ända sedan den före detta busschauffören Nicolás Maduro ärvde makten efter Hugo Chávez död 2013 har kursen varit stadig.

En efter en av Venezuelas demokratiska institutioner har kapats av Maduroregimen. Varken Högsta domstolen, åklagarämbetet, valmyndigheten eller militären är längre oberoende utan ingår i

maktapparaten. Den sista spillran av demokrati var kongressen där oppositionen varit i majoritet sedan 2016. Efter söndagens val är det ett minne blott.

– Dagen har kommit då vi ska rädda parlamentet, sade regimens vicepresident Delcy Rodríguez när vallokalerna öppnades under söndagen.

Hon har fått sina tillgångar strypta i EU-länderna på grund av att hon underminerar demokratin och rättsstatsprincipen i Venezuela och får sedan 2018 inte sätta sin fot i vare sig EU eller USA. För att komma undan sanktionerna försöker hon nu få landets företag att göra affärer med Ryssland, Turkiet och Iran.

Oppositionen bojkottade valet efter att valmyndigheten förbjudit flera av oppositionspartiernas ledare att delta. Oppositionsledaren Juan Guaidó uppmanade befolkningen att stanna hemma som en protest mot att regimen inte efterlever demokratiska principer.

– Diktaturen har inte för avsikt att hålla val. Den vill utplåna en nations hopp, skrev Juan Guaidó på Twitter och visade upp bilder på tomma vallokaler i Venezuela.

Enligt valmyndigheten, som kontrolleras av Maduro, deltog 31 procent av väljarna i valet. Troligtvis är antalet betydligt lägre med tanke på hur tomma vallokalerna ekade i huvudstaden Caracas.

Valmyndigheten hävdar att Maduros kandidater hade 67,6 procent av parlamentets 277 platser när 80 procent av rösterna räknats. Siffrorna går dock inte att lita på.

Men en sak är säker – Venezuela sällar sig nu till Kuba och Nicaragua och blir Amerikas tredje enpartistat. Redan har fem av landets 30 miljoner invånare flytt landet, vilket gör flyktingvågen till den andra största i världen efter Syrien. Landets valuta befinner sig i fritt fall och amerikansk dollar accepteras åter som valuta.

Venezuela har världens största oljereserver och borde egentligen inte befinna sig i denna situation. Landet borde vara ett av världens rikaste. I stället har det blivit ett av världens fattigaste.

Det som försvårar situationen är att det inte finns en tydlig opposition. Juan Guaidó, som för två år sedan utropade sig till Venezuelas president och snabbt fick USA:s och EU:s stöd, har inte längre något större förtroende. Han anses ha misslyckats med att samla befolkningen till att göra uppror mot Maduroregimen.

Det gör att många anser att hoppet är ute för Venezuela som en gång i tiden var ett demokratiskt föredöme i Latinamerika.

Henrik Brandão Jönsson"

"FAKTA.

Nicolás Maduro tog över makten i Venezuela efter Hugo Chávez död i mars 2013.

Han beskrivs som busschauffören som blev fackföreningsman, parlamentsledamot, utrikesminister, vice president och slutligen president efter att han vann valet i april 2013.

USA anklagar presidenten för att samarbeta med colombianska kokainkarteller och erbjuder 125 miljoner kronor till den som lyckas gripa honom.

FN:s råd för mänskliga rättigheter anser att Nicolás Maduros regim gjort sig skyldig till brott mot mänskligheten, vilket gör att Maduro i framtiden kan komma att ställas inför rätta i den internationella domstolen i Haag. "

DN 8 dec 3030

"Bank kan få böta för bristande rutiner

Norges största bank, DNB, riskerar böter för penningtvätt på cirka 400 miljoner svenska kronor, enligt ett uttalande från banken.

Det ska dock, enligt banken, inte röra sig om faktiska penningtvättsbrott, utan om att den norska motsvarigheten till Finansinspektionen anser att DNB inte lever upp till regler och rutiner för att motverka penningtvätt. Det preliminära bötesbeloppet motsvarar ungefär 0,7 procent av bankens årliga intäkter.

TT-Reuters "

DN 8 dec 2020

Huawei berett böja sig för krav

Det kinesiska telekombolaget Huawei är redo att möta alla myndighetskrav för att få sälja telekomutrustning i operatörernas 5G-upphandling, efter det nu överklagade beslutet om förbud från Post- och telestyrelsen.

– Vi är villiga att underkasta oss extraordinära krav, som att exempelvis sätta upp testanläggningar för utrustning i Sverige, om så önskas, säger Huaweis Centraleuropa- och Nordenchef, Kenneth Fredriksen, i en intervju med Reuters på måndagen.

Direkt "

DN 8 dec 2020

Världsekonomiskt forum byter land

Världsekonomiskt forums (WEF) nästa årsmöte kommer att hållas i Singapore i stället för i Schweiz. Orsaken är den nuvarande covid-19-situationen i Europa och att Singapore anses ha varit mer framgångsrikt i sin hantering av smittspridningen. Årsmötet hålls den 13–16 maj.

TT-Reuters "

DN 8 dec 2020

"Uppgifter: Norge avstår alla tävlingar fram till VM

Norge stoppar sina längdskidåkare från att tävla utomlands fram till VM i februari – om inte de norska karantänsbestämmelserna förändras, det skriver den norska tidningen Dagbladet.

Det betyder att inga norska åkare kommer till världscupen i Ulricehamn, Falun eller kommer att delta i Tour de Ski.

De norska karantänsbestämmelserna gör det i stort sett omöjligt för de norska skidåkarna att åka internationellt.

Enligt Dagbladet kommer Norges skidförbund komma med ett officiellt besked om det internationella stoppet inom några dagar.

Det norska skidförbundet kommer enligt tidningen inte jobba för att kravet på tio dagars karantän med stränga restriktioner efter hemkomst från ett rödlistat land upphör.

Förbundet vill på alla sätta undvika att åkarna drabbas av covid-19, en sjukdom som kan sätta sig på lungorna och kan göra att åkarna får en nedsatt lungkapacitet vilket vore förödande i en uthållighetssport som längdskidåkning.

Johannes Høsflot Klæbo gick nyligen ut och berättade om sin rädsla för sjukdomen, den norska stjärnan hoppade av världscupen innan hans eget förbund valde att ställa in deltagande under december månad.

Ändras inte karantänsbestämmelserna blir världscupen av utan de allra bästa åkarna både på herr- och damsidan.

Nyligen gick den ryske stjärnan Sergej Ustjugov ut på Instagram och berättade att han fick corona under träning i Val Senales i slutet av oktober.

”Dessvärre blev konsekvenserna av denna sjukdom allvarliga för kroppen, så allvarliga att jag ännu inte är helt frisk”, sa han.

Det kommande beslutet innebär att inga norska åkare kommer till start i Ulrichehamn, Lathis, Falun och Nove Mesto i januari.

Tour de Ski, som inleder det nya året, måste också bokas av.

De norska åkarna får nu planera in nationella tävlingar fram till avresan till VM i Oberstdorf i februari.

Lars Grimlund

lars.grimlund@dn.se "

DN 9 dec 202

Iransk journalist dömd till döden

Irans högsta domstol fastställer dödsdomen mot journalisten Ruhollah Zam. Journalisten, som lever i exil i Frankrike, greps i Irak under oklara omständigheter och fördes till Iran.

Organisationen Reportrar utan gränser menar att Ruhollah Zam ska ha blivit kidnappad. Zam var en ledande röst i de regimkritiska protester som förekom i Iran 2017. Han drev en oberoende nyhetskanal, Amad News, som hade 1,4 miljoner följare på den krypterade appen Telegram.

Ruhollah Zam döms för ”korruption på jorden”, den brottsrubricering som också den svensk-iranske likaledes dödsdömde forskaren Ahmadreza Djalali anses skyldig till. För en vecka sedan meddelades att verkställandet av dödsstraffet var nära förestående för Djalali, men sedan dess har inget hörts från Iran i fallet.

Erik Ohlsson "

DN 9 dec 20208

8 848,86

meter över havet. Efter många om och men har Kina och Nepal nu enats om hur högt världens högsta berg egentligen är. Mount Everest har fått 86 extra centimeter. Den exakta höjden fastställs till 8 848,86 meter, rapporterar Nepali Times.

TT "

DN 9 dec 2020

"Ursäkt framförs till grönländska barn

Danmark. Regeringen säger formellt förlåt till 22 grönlänningar som drogs in i ett socialt experiment på 1950-talet. Barnen hämtades på Grönland 1951 och tvångsförflyttades till Danmark. De skulle assimileras, lära sig danska och släppa sin bakgrund. Planen var att de senare skulle kunna återvända till Grönland som dansktalande ledare.

Sex av de 22 personerna är ännu i livet. De har mottagit personliga brev från statsminister Mette Frederiksen (S).

”Jag har följt saken i många år och jag blir alltjämt djupt berörd av de mänskliga tragedier som den inrymmer”, säger Frederiksen enligt ett pressmeddelande.

TT-Ritzau

DN 2020-12-09

"Större räd bakom dataintrång

Norge. Ryska aktörer stod bakom det stora dataintrånget hos norska stortinget för tre månader sedan, slår Norges underrättelsetjänst PST fast efter att ha utrett saken, rapporterar NRK. Angreppet var del av en större insats mot fler än tio norska verksamheter, några av dem av stor betydelse för landet.

Underrättelsetjänsten har funnit att två grupper som bedöms ha kopplingar till Rysslands militära underrättelsetjänst GRU utförde angreppet.

TT "

DN 9 dec 2020

"Över 100 appar tas bort i Kina

Kina. Myndigheterna tar i med hårdhandskarna i sin pågående rensningskampanj bland telefonappar. Nu tas 105 appar bort från den kinesiska marknaden, bland dem sajten Tripadvisors app. Insatsen syftar till att rensa bort appar som Kina anser sprider stötande innehåll, däribland pornografi, prostitution, spel om pengar och våld.

Enligt ett uttalande bryter apparna mot en eller flera av landets cyberlagar. Det framgår inte på vilket sätt exempelvis Tripadvisor bryter mot lagen.

TT-Reuters "

DN 9 dec 2020

"Storbritannien är på väg mot en brexitkollaps

Storbritanniens premiärminister Boris Johnson ska resa till Bryssel för att i sista stund försöka få till stånd ett avtal med EU. Men hindren är höga; aldrig tidigare under den segdragna brexitprocessen har en kollaps i förhandlingarna varit så nära.

Den sista januari i år lämnade Storbritannien EU, men var samtidigt kvar i EU:s regelverk under resten av året.

Syftet med denna övergångsperiod har varit att parterna ska träffa ett frihandelsavtal. Men övergångsperioden upphör vid årsskiftet och fortfarande finns inget avtal. Enligt båda sidor finns det ”betydande” hinder för en överenskommelse.

Det är därför Boris Johnson reser till Bryssel under onsdagen (eller torsdagen) för att träffa EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen. Det är troligen sista chansen att träffa ett avtal före årsskiftet.

På torsdag och fredag håller EU:s stats- och regeringschefer sitt sista ordinarie toppmöte för året och de ska ge sitt politiska godkännande till ett eventuellt avtal innan den formella processen tar vid.

Det är inte ovanligt i EU-sammanhang att förhandlingar förs in i det sista. Det brukar vara i elfte timmen som de nödvändiga kompromisserna blir av och då av toppolitikerna.

Det som talar emot ett avtal är att Johnson och von der Leyen redan pratat i timmar i telefon under helgen och på måndagskvällen – utan resultat. Nu satsar de på ett rent fysiskt möte för att se om de kan nå fram till de kompromisser som krävs.

Ett annat skäl emot är att Johnson kan prata för sin regering, men von der Leyen måste ta hänsyn till vad medlemsstaternas regeringar vill – även om de lämnat över förhandlingsmandatet till kommissionen.

Det som talar för ett avtal är insikten om det kaos som kan drabba handeln när plötsligt tullar ska betalas och tulldeklarationer granskas, vilket innebär stora ekonomiska förluster för båda sidor.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se "

DN 9 dec 2020

"Brittiske ministern i tårar när William Shakespeare fick vaccin

Det var Margaret Keenan, 90 år, som blev först i världen (undantaget försökspersonerna) med att få Pfizers och Biontechs vaccin mot covid-19 när det nu är färdigtestat och godkänt.

LONDON. För Storbritannien blev det möjligt att starta vaccineringen först av alla. Landet är som bekant inte längre medlem i EU och kunde självständigt godkänna vaccinet utan att behöva vänta på europeiska myndigheter.

Många britter är stolta över detta.

Å andra sidan produceras vaccinet i Belgien. Det har funnits viss oro för att transporterna av vaccinet därför ska falla offer för det gränskaos som kan vänta i januari när Storbritannien även lämnar EU:s gemensamma marknad.

Det är just nu oklart om detta stora handelspolitiska skifte kommer att ske med ett ordnat avtal, eller en krasch. Förhandlingarna pågår men det är inte mycket tid kvar för Boris Johnson att komma överens med EU.

Man har därför gjort förberedelser för att vaccinet i sådant fall ska kunna flygas in i landet av militären nästa år. Då slipper man eventuella problem i hamnarna och på vägarna.

Med andra ord har brexit inneburit både fördelar och nackdelar för Storbritannien när det gäller vaccinationsprogrammet mot covid-19.

Den brittiske sjukvårdsministern, Matt Hancock, grät hursomhelst glädjetårar i direktsänd brittisk tv.

– Man blir stolt över att vara britt, snyftade han, rörd av bilder på britter som fick sina vaccin.

Men det var inga patriotiska tårar orsakade av att det är brexit som delvis har möjliggjort Storbritanniens tidiga start i det globala massvaccineringsracet. Nej, det var namnet på personen som man just då kunde se vaccineras på skärmen framför sjukvårdsministern.

Han hette nämligen William Shakespeare.

Den andra personen i världen att få det nya vaccinet från Pfizer och Biontech var en William Shakespeare, från Warwickshire i England.

Denne 81-årige man delar namn med den världsberömde brittiska pjäsförfattaren. Detta blev helt enkelt för mycket för sjukvårdsministern som inte kunde hålla tillbaka tårarna. Sjukvårdsministern var också med viss sannolikhet ganska utarbetad.

– Detta har varit ett så svårt år för så många... och nu kommer vi snart att få tillbaka någon form av normalitet i våra liv... så många människor har arbetat så hårt för detta, snyftade Matt Hancock.

Katrine Marçal

katrine.marcal@dn.se "

"Fakta. EU väntar med godkännande

Att Storbritannien är snabbast med vaccineringen beror på att man gjort ett undantag och gett ett nödgodkännande för Pfizers och Biontechs vaccin, vilket innebär att man godkänner en sats i taget.

Den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA har meddelat att det ännu är för tidigt att ge vaccinet klartecken och att granskningen av det är färdig tidigast i slutet av december.

Även USA:s statsepidemiolog, Anthony Fauci, menar att vaccinet måste granskas noggrannare innan det godkänns. Först varnade han för att om det blir ett förhastat godkännande kommer det att skapa tvivel som leder till att folk inte vill vaccinera sig, en kritik som han sedan backade ifrån. ” Jag menade inte att de slarvat. Vår process tar helt enkelt längre tid”, sade han.

Storbritannien är det värst drabbade landet i Europa, med 61 000 döda i covid-19."

DN 9 dec 2020

"Nytt stort japanskt stödpaket

Den japanska ekonomin börjar se ett litet ljus i tunneln efter pandemin. Regeringen sjösätter nu ett nytt stödpaket, omfattande 73,6 biljoner yen.

Det motsvarar 6 000 miljarder kronor, varav ungefär hälften ska spenderas av staten. Men trots de svindlande summorna är detta det minsta av de tre paket som Japan lagt fram hittills under pandemin.

Nnya siffror visar att japanerna öppnat sina plånböcker igen, efter en nedgång tidigare i år. Under oktober ökade hushållens utgifter med 1,9 procent mot samma period 2019, det är första gången på 13 månader som siffran ligger på plus.

Återhämtningen anses dock skakig, och det är för att hjälpa den på traven som premiärminister Yoshihide Suga tar till ännu ett stödpaket.

Bland åtgärderna finns en fond på 2 000 miljarder yen för grön teknik. Yoshihide Suga satte i höstas målet att Japan ska bli koldioxidneutralt till 2050.

TT "

DN 9 dec2020

"Besked om VM i Belarus dröjer

ISHOCKEY. På tisdagen skulle Internationella ishockeyförbundets (IIHF) ordförande René Fasel och generalsekreteraren Horst Lichtner rest till Minsk för möte med Belarus president Aleksandr Lukasjenko. På agendan stod förberedelser inför VM i maj, som ska samarrangeras med Lettland.

Mötet fick dock ställas in med kort varsel sedan både Fasel och Lichtner testat positivt för coronaviruset inför avfärd.

Även fredagens möte med nationsförbunden skjuts upp, och beslutet om VM:s vara eller inte vara i Belarus dröjer därför.

DN "

DN 9 dec 2020

"Kommissarie Wallander är Nobelpristagarens favorit

Litteratur. Louise Glück älskar Henning Mankells deckare. I en intervju i SVT berättar den amerikanska Nobelpristagaren om sin kärlek till den svenske författaren.

– Jag har alltid läst mycket deckare och när jag stötte på Henning Mankell blev jag helt överväldigad. Det är något speciellt med hur hans detektiv på ett ohyfsat och enträget sätt härdar ut, säger hon.

Faktum är att Glück tycker om Mankell så mycket att hon väver in hans verk i sin egen litteratur.

– Jag bestämde mig då för att skriva in en referens till Mankell i varje dikt i den bok som jag då höll på med, säger Louise Glück i intervjun.

Louise Glück tog emot Nobelpriset i litteratur i sin trädgård i Cambridge, Massachusetts, på söndagen.

TT"

DN 9 dec 2020

Sten Bergman drar publik än i dag

För 100 år sedan inledde zoologen Sten Bergman en tre år lång expedition till Kamtjatka. Han var tjugofem år och nygift. Hustrun Dagny som var botanist följde med till den främmande halvön längst bort i Sibirien. Det var Sten Bergmans första forskningsresa och även det unga parets bröllopsresa.

De utsattes för oerhörda påfrestningar i tundralandskapet när de färdades sammanlagt 270 mil på hundsläde för att samla fakta om nomadfolkets levnadsvillkor och kultur och utforska naturen.

Det var ofta snöstorm och det kunde vara fyrtio grader kallt när de sov i tält. Julafton 1920 tillbringade de ensamma i en översnöad stuga på en ödslig strand vid Berings hav, med en liten videbuske som ersättning för julgran

Kamtjatkaexpeditionen var början på Sten Bergmans lysande karriär som upptäckare av jordens minst kända områden. Med sin karaktäristiska fasta stämma

höll han föredrag i radion och han reste runt i landet och föreläste inför fullsatta hus. Sammanlagt höll han omkring 6000 föredrag, han skrev böcker och tidningsartiklar. 1954 valdes han till Sveriges populäraste radioröst.

Än i dag drar Sten Bergmans upptäckter publik. Barnbarnet Maria Zitting Nilsson i Rönninge har som pensionär börjat hålla föreläsningar om morfars och mormors äventyrliga liv och visar upp exotiska föremål: till exempel deras snöskor från Kamtjatka och stenåldersyxor från Nya Guineas urskogar, där Sten Bergman blev adopterad av en kannibalhövding.

– När de kom hem från Nya Guinea med levande paradisfåglar väckte det förstås stor uppmärksamhet. Morfar lyckades få SJ att göra ett extrastopp med tåget i Rönninge där varma taxibilar stod vid stationen för att köra fåglarna till villa Bergalid, berättar Maria.

Jag bodde själv i Rönninge i tjugoåtta år och var till Bergmans och såg de vackra fåglarna som ibland visades för allmänheten. Utflyktsbussar kom till den gula trävillan.

Efter ett farofyllt liv som upptäckare utan allvarliga olyckor blev Sten Bergman 1964 svårt skadad i en bilkrock i hemkommunen. Han avled 1975 i Södertälje.

I Rönninge är en väg uppkallad efter Sten Bergman och för ett par år sedan invigdes konstverket ”Mina paradisfåglar” till hans minne i rondellen vid infarten till samhället.

Sören Löfvenhaft

DN 10 dec 2020

"Ge Polen och Ungern ultimatum

Det var på många sätt stilenligt när Polens nationalkonservativa regering just denna vecka gav pressfriheten ännu en smocka. På torsdagen inleds ett EU-toppmöte där nya ansträngningar ska göras att lösa dödläget kring kravet att Polen och Ungern håller sig till demokrati och rättsstatliga principer.

Polska Press samlar flera dussin regionala och lokala tidningar. Påpassligt nog går nu ett statligt oljebolag, styrt av regeringens hejdukar, in som ägare. En ny propagandakanal uppstår för landets egentlige ledare Jaroslaw Kaczynski.

I Ungern har Viktor Orbán med liknande despotiska metoder strypt domstolarnas oberoende och tagit kontroll över mediebranschen.

Polen och Ungern är också stora mottagare av EU-medel, och skulle få ännu mer bidrag genom den återhämtningsfond som ska hjälpa medlemsländerna att överleva coronapandemin. Resten av unionen ser det som högst rimligt att detta förknippas med villkoret att inte trampa på EU:s grundläggande värderingar.

Kaczynski och Orbán har försökt kidnappa processen genom att lägga in veto mot EU:s budget och möjligheten att använda den som pant för coronafonden. Därmed saboteras också en uppgörelse om att skärpa unionens klimatmål.

Det är rena soppan. Men den blir inte aptitligare av att kravet på en fungerande rättsstat kompromissas bort. EU skulle förlora moralisk legitimitet gentemot omvärlden, unionens medborgare och företag riskera att hamna i godtyckets rike.

EU borde helt enkelt kringgå Polen och Ungern och starta coronabiståndet utan dem. Eroderingen av demokratin har pågått för länge. Nu eller aldrig måste foten sättas ned, och nu finns kraften. Det är också i polackernas och ungrarnas intresse, om än inte i deras sittande regeringars. Alla EU-medborgare behöver skyddas mot korrupta och auktoritära makthavare.

Gunnar Jonsson

gunnar.jonsson@dn.se "

DN 10 dec 2020

"Abou, 15, dog efter tiden på italienska karantänskeppet

15-åriga Abou Diakite hölls kvar på fartyget med hundratals andra asylsökande – trots att han var svårt sjuk.

Bara ett dygn efter att han kommit i land på Sicilien dog han. Hans död har utlöst skarp kritik mot förhållandena på de ”karantänsskepp” där migranter får vänta av coronaskäl.

– Det är oacceptabelt att unga hålls i så osäkra förvar, säger advokat Michele Calantropo, advokat som företräder pojken.

Mitt i blickfånget på havet utanför Palermos hamn ligger skeppet Allegra – som i själva verket är ett flytande förvar.

– Det är inte rätt att hålla folk fångna till sjöss, jag tycker att de borde få komma i land i stället, säger Gaia Zambito, 21, psykologistudent som är på kvällspromenerad med några vänner.

Just denna kväll hålls drygt 300 människor i karantän Allegra.

– Våra politiker hetsar mot migranter. Man försöker utmåla dem som kommer hit som smutsiga och som smittbärare, fortsätter hon.

Det var i april som Italien beslutade att placera nyanlända migranter i 14 dagars karantän på havet innan de får komma i land. Sedan dess har cirka 11 000 personer spenderat tid på något av de fem karantänskeppen. En av dem var Abou Diakite, en 15-årig pojke från Elfenbenskusten som dog under oklara omständigheter efter sin tid ombord. Det man vet är att han inte hade covid-19 eftersom han testade negativt.

Fallet har väckt stor uppmärksamhet och sättet att hantera migranter under rådande pandemi har fått kritik.

Fulvio Vasallo, jurist och professor i asylrätt vid universitetet i Palermo menar, liksom Gaia Zambito, att karantänskeppen är ett uttryck för tilltagande rasistiska strömmar.

– Och med covid-19 har fördomarna ökat, säger han.

Studier har visat att det i praktiken endast är 6 procent av det totala antalet migranter i landet som är smittade – och 1,5 procent om man endast tar med papperslösa.

Trots pandemin har närmare 33 000 migranter och asylsökande tagit sig till Italien i år.

– De möts av ekonomisk kris, stängda hamnar, bristande skydd och medicinsk hjälp på karantänskeppen. Kaos på mottagningscenter och långdragna asylprocesser, säger Fulvio Vassallo.

Ester Russo är psykolog på Läkare utan gränser och jobbade på Lampedusa hela sommaren. Hon är också kritisk mot hanteringen.

– Många vi mötte var extremt medtagna och sårbara efter allt de varit med om och kände stor oro när de fick veta att de skulle tillbaka ut på havet igen.

Ett stort problem har varit bristen på information.

– Många var oroliga för vad som skulle hända dem och rädda att bli smittade ombord. Varför diskriminerar man migranter så? Inga turister sätts i karantän på skepp!

Abou Diakite var bara 13 år när han tillsammans med några vänner började sin resa från Daloa, en liten by på landsbygden i Elfenbenskusten, efter att hans mamma och pappa hade övergivit honom.

Vägen mot Europa gick via Algeriet och Libyen där han blev arresterad, fängslad och under flera månader torterad av människohandlare. När de till sist förstod att han inte hade några pengar släpptes han.

I början av september fick han plats på en liten uppblåsbar båt som skulle ta honom över Medelhavet. Efter två dygn till sjöss räddades han och hans medpassagerare av ett det spanska räddningsfartyget Open Arms, som först efter 22 dagar fick lov att ta dem till italienskt territorium och karantänskeppet Allegra.

Abou Diakite var kraftigt undernärd och led av tortyrskador. Först efter tolv dagar på Allegra, den 30 september, skickades han i land till sjukhuset i Palermo efter nödlarm.

Alessandra Puccio utsågs av myndigheterna till Abous gode man men hann aldrig träffa honom. Bara ett drygt dygn efter att han kommit i land föll han i koma och dog sedan den 5 oktober.

– Det är viktigt att vi får klarhet. Vilka kontroller gjordes på Allegra? Vilken medicinsk behandling fick han på fartyget? säger hon.

Hon har nu lämnat in en anmälan för att få omständigheterna kring hans död utredda.

Flera intresse- och hjälporganisationer har pekat på bristen på insyn, och tidigare passagerare har vittnat om otillräckligt medicinskt och psykologiskt stöd ombord. På skeppet där Abou Diakite hölls fanns bara en doktor på 600 personer.

– Vi har skäl att misstänka att han inte fick den bedömning och omsorg som en minderårig har rätt till, säger Michele Calantropo.

Han påpekar att Abou Diakite hölls i förvar på regeringens fartyg och att det var deras ansvar att han skulle få den omsorg som man som minderårig har rätt till.

Psykologen Filippo Casadei träffade Abou Diakite samma dag som han kom till sjukhuset.

– Han var vaken men mycket svag, orkade inte kommunicera på något sätt, kunde inte gå upp ur sängen. Han följde våra rörelser med ögonen men visade inga tecken på att förstå vad tolken som pratade hans eget språk sa.

– Vi vet inte säkert vad han dog av förrän vi fått resultaten från obduktionen. Det var för sent att rädda honom när han väl kom till sjukhuset.

Obduktionen som genomfördes den 10 oktober ska offentliggöras den 7 januari.

Efter nyår väntas beslut om ifall åtal ska väckas rörande omständigheterna kring Abou Diakites sjukdom och död.

Sophie Arnö

sophie.arno@dn.se

"Fakta. Många dör på vägen hit

De flesta migranter och flyktingar kommer via den västra Medelhavsrutten, från Marocko till Spanien, många har också kommit via den centrala Medelhavsrutten, från Libyen till Italien och Malta.

Totalt 895 personer har under året mist livet i samband med resorna över havet.

Ytterligare 80 irreguljära migranter har dött på land väl framme i EU. Abou Diakite var en av dem.

missingmigrants.iom.int och UNHCR

80 000

migranter och flyk-tingar har hittills i år korsat Medelhavet för att nå Europa. Ytterligare 8 000 har använt landvägen för att resa in i EU irreguljärt. "

DN 10 dec 2020

"Michael Winiarski: Ilskan mot EU växer i polska ledningen – allt fler tar ordet polexit i sin mun

Allt fler i Polen börjar ta ordet polexit i sin mun. Den utlösande faktorn är bråket om EU:s budget. Regeringen i Polen hotar att lägga in sitt veto mot att respekt för demokrati är ett villkor för att få pengar ur coronafonden – och EU hotar med att beröva både Polen och Ungern miljarder euro.

Det drar ihop sig: In i det sista, inför EU:s toppmöte som inleds på torsdagen, har överläggningar pågått mellan EU-ledarna, främst Tysklands förbundskansler Angela Merkel och den polske premiärministern Mateusz Morawiecki, om villkoren för EU:s budget.

Då väntas den hårda dragkampen mellan EU:s majoritet och de polska och ungerska nationalist-regeringarna avgöras.

Striden förs på flera fronter, men den akuta frågan gäller om och hur Ungern och Polen ska få del av de 1 800 miljarder euro som ska fördelas i EU:s sjuårsbudget och i coronastöd.

Från EU-majoritetens sida – 25 av 27 medlemmar – anklagas de två centraleuropeiska länderna för att ha undergrävt rättsstaten och demokratin.

Enligt organisationen Freedom House bör Ungern inte ens längre klassas som en demokrati.

Polen går i samma riktning, i första hand genom den partipolitiska styrningen av landets tidigare oberoende domstolar och public service-massmedier. I måndags stod det klart att den polska staten är på väg att ta kontroll över större delen av landets tidigare privatägda regionala tidningsmarknad.

Som om det inte räckte har den polska regeringen avlägsnat sig allt längre från EU-majoritetens värderingar med angreppen på hbtq-personers rättigheter och med ytterligare inskränkningar av den redan kraftigt begränsade aborträtten.

Den ungerske premiärministern Viktor Orbán och hans polske kollega Morawiecki har inför toppmötet mötts i Warszawa för att dryfta en gemensam hållning. De har lovat att stödja varandra och att stå fast vid ett veto om det andra landet gör det.

EU:s budgetkommissionär Johannes Hahn har svarat med hårda bandage: Om Polen och Ungern försöker blockera budgeten kommer de 25 övriga EU-länderna att skapa en separat coronafond och dela pengarna mellan sig.

En sådan utgång innebär omedelbart att Warszawa och Budapest då går miste om väldiga belopp. Bara i pandemistöd rör det sig om åtskilliga miljarder euro.

Donald Tusk, före detta ordförande i EU-rådet, har sagt att de två ländernas regeringar har behandlat EU som en bankomat, och att det måste bli ett slut på det.

Om Ungern och Polen utesluts från budgetprocessen av rättsstatsskäl kan det få långtgående följder för EU. Ett första steg är att de utgör ett ”B-lag” av auktoritärt styrda stater inom unionen. På längre sikt kan ett EU-medlemskap bli ohållbart.

– Ett veto kan bli starten för en Polexit-process, och premiärminister Morawiecki kan gå till historien som

en ny David Cameron (den dåvarande brittiske premiärministern, red. anm.) som kanske utan att avse det startade brexitprocessen, varnar Boris Budka, ledare för oppositionspartiet Medborgarplattformen PO.

Skulle det gå så långt lär det skapa inrikespolitiska konvulsioner. Omkring 80 procent av väljarna är för fortsatt EU-medlemskap. Dessutom är 72 procent av polackerna för att EU-stödet kopplas till hur länderna uppfyller demokratiska normer.

Det är inte förvånande. Ett Polexit vore lika med en ekonomisk katastrof. Polen har sedan EU-inträdet 2004 fått EU-bidrag på 127 miljarder euro, vilket är mer än något annat land.

Nästa budget är ännu mer förmånlig. Den beräknas ge Polen 139 miljarder euro i bidrag och 34 miljarder i lån.

Till det kommer att förlusten av tillgången till EU:s inre marknad, dit 80 procent av Polens export går i dag, och att miljoner polacker kan berövas rätten att fritt studera och arbeta utomlands.

EU:s ultimatum har blottlagt sprickor inom den polska högerkoalitionen, som leds av Jaroslaw Kaczynskis parti Lag och rättvisa (PIS). Kaczynski, som är regeringens starke man trots att han inte är regeringschef, förklarade i förra månaden att demokrativillkor för budgeten skulle innebära en ”förlust för vårt lands suveränitet”.

I regeringen ingår ett mindre ytterhögerparti som leds av justitieministern Zbigniew Ziobro. Han vill gärna ha miljarderna, men avstår dem hellre än att böja sig för vad han kallar för Bryssels diktat.

På den andra sidan finns den mer moderate vice premiärministern Jaroslaw Gowin, som motsätter sig ett veto mot EU:s budget och vill kompromissa.

I vilken mån Morawiecki är inne på den linjen är oklart. Han brukar förneka att han vill att Polen ska lämna EU. Han framhåller att det han motsätter sig är federalism - en ökad överstatlighet – inom EU.

Det är ändå tydligt att flera PIS-ministrarnas tonläge har blivit allt mer fientligt mot EU. Den regeringsvänliga högertidningen Do Rzeczy driver frågan hårt: ”Vi måste säga till Unionen: Det är nog. Polexit – vi har rätt att tala om det”, hette det nyligen på omslaget.

”Bryssel” framställs i de kretsarna som ett ondskans centrum och jämställs med Sovjettidens ”Moskva”. Alltså en förtryckande, byråkratisk koloss, som vill tvinga på den konservativa och katolska polska nationen främmande vänsterliberala värderingar – av -typen ”hbtq-ideologi” och ”gender”.

Michael Winiarski "

DN 10 dec 2020

"Utegångsförbud efter våldsamma demonstrationer

Irak. Utegångsförbud infördes under onsdagen i Sulaymaniyya och Halabja, två av de fyra provinser som utgör irakiska Kurdistan. Anledningen är våldsamma demonstrationer mot den regionala kurdiska regeringen.

– Det som händer är nära en revolution mot det kurdiska styret för långvariga orättvisor, säger irakiern Abbas Alkoukhe till DN.

Bakgrunden till demonstrationerna den senaste veckan är flera månaders uteblivna löner – samt krav på att regeringen förbättrar ekonomin och kommer med åtgärder mot arbetslösheten.

Under tisdagen eskalerade läget. Minst två demonstranter sköts ihjäl och flera kontor som tillhör stora partier brändes, enligt den irakiska statliga nyhetsbyrån.

– Jo, det finns åsiktsskillnader. Men den kultur som nu finns i det kurdiska samhället att attackera lokaler är oacceptabel, sade Kurdistans premiärminister Masrour Barzani på en presskonferens på onsdagen.

FN i Irak har fördömt våldet mot demonstranterna och uppmanat myndigheterna att skydda yttrandefriheten.

Den ekonomiska kris som lett till uteblivna löner och högre arbetslöshet började när regeringen i Iraks huvudstad Bagdad slutade betala Kurdistans andel av den federala budgeten.

Saeed Alnahhal

saeed.alnahhal@dn.se "

DN 10 dec 2020

"Allergiker varnas för vaccin

Storbritannien. Glädjeyra råder i Storbritannien sedan landet i tisdags påbörjade massvaccinering mot covid-19. Samtidigt går nu det brittiska läkemedelsverket (MHRA) ut och ber personer som tidigare upplevt svåra allergiska reaktioner att avvakta med att ta sprutan sedan två vårdmedarbetare drabbats av allergisk chock.

– Det här är ett förfarande som är vanligt i samband med nya vaccin, säger Stephen Powis, medicinsk chef för det brittiska sjukvårdssystemet NHS.

De två personerna har redan återhämtat sig väl. MHRA ska undersöka vad som hänt.

TT "

"100

klimatneutrala städer om tio år och utsläppsfria flygplan år 2035. Det är några av de tio milstolpar som EU-kommissionen vill sätta ut på vägen mot en klimatneutral union.

Bland milstolparna finns även att minst 30 miljoner utsläppsfria bilar ska finnas på Europas vägar år 2030. Då ska också trafiken med snabbtåg ha fördubblats.

TT "

DN 10 dec 2020

" Facebook stäms för köp av rivaler

USA. USA:s federala handelskommission, FTC, stämmer tillsammans med 46 delstater den sociala medie-jätten Facebook inför domstol för bolagets köp av Instagram och Whatsapp.

Whatsapp köptes 2014 för motsvarande 137 miljarder kronor och Instagram 2012 för motsvarande 7 miljarder kronor.

Enligt stämningen köper Facebook regelmässigt upp mindre företag för att förhindra att dessa ska kunna växa sig starka och bli framtida rivaler. Nu vill man att Facebook ska tvingas sälja de två tjänsterna.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se "

DN 10 dec 2020

"Pristagaren: ”Det är långt ifrån en fungerande demokrati i Myanmar”

Hon har gripits över 20 gånger och dömts till flera långa fängelsestraff. Naw Ohn Hla från Myanmar fortsätter oförtrutet sin kamp för demokrati och mänskliga rättigheter. I dag, torsdag, tilldelas hon människorättsorganisationen Civil rights defenders årliga pris.

DN I ASIEN. Naw Ohn Hla befinner sig i utkanten av Myanmars huvudstad Rangoon när DN når henne för ett videosamtal. Hon är glad för uppmärksamheten som priset från Civil right defenders för med sig.

– Det gör mig motiverad och stärker mig i mitt fortsatta arbete.

Naw Ohn Hla har ägnat i stort sett hela sitt liv åt att kämpa för demokrati och mänskliga rättigheter i Myanmar. Hon tillhör den etniska minoritetsgruppen Karen och trots att hon gripits ett otal gånger slutar hon inte.

– Mitt motto är att alla människor ska behandlas lika. Vi måste kämpa för rättvisa och lika behandling. Därför fortsätter jag.

Till de strider hon har fört hör att frige Aung San Suu Kyi ur den husarrest denna sattes i efter studentprotester i Myanmar 1989, då militären satt vid makten. Då stod de två på samma sida. Båda ville ha ett slut på militärstyret och stred för mänskliga rättigheter. De många åren i husarrest följdes av hela världen. Aung San Suu Kyi blev i det närmaste helgonförklarad och 1991 tilldelades hon Nobels fredspris för sin kamp.

Sedan dess har de två glidit isär. Aung San Suu Kyi släpptes fri 2010 och sedan 2016 är hon Myanmars politiska ledare. Under hennes tid vid makten har över 700 000 ur den muslimska minoritetsgruppen rohingyer drivits ut ur landet efter attacker från militären. Det handlar om etnisk rensning har FN slagit fast och för ett år sedan stod Aung San Suu Kyi i den internationella domstolen i Haag och tillbakavisade anklagelser om folkmord.

Naw Ohn Hla är besviken på den tidigare medkämpen.

– Hon förändrades när hon kom till makten. Det kanske beror på hennes ålder, hon är 75 år och vill inte lida som hon gjorde förut. Det som förargar mig är att hon har klippt allt samarbete med etniska minoriteter.

Röster har höjts för att Aung San Suu Kyis Nobelpris borde dras tillbaka. Naw Ohn Hla säger att hon inte vet om det är möjligt rent praktiskt.

– Men hon fick priset för att hon står för mänskliga rättigheter och fred, vilket hon inte gör i dag. Vad betyder egentligen fred för henne i dag, frågar Naw Ohn Hla sig.

Den regering som Myanmar har i dag är inte annat än en nickedocka åt militären, som har rätt till 25 procent av platserna i parlamentet, anser hon och konstaterar att regeringen aldrig gjorde något för att stoppa militärens etniska rensning i delstaten Rakhine.

Att Aung San Suu Kyis parti National league for democracy, NLD, vann stort i valet som hölls i november i år förklarar hon med att de manipulerar väljarna.

– De åker ut i byarna och skrämmer upp folk genom att säga: om ni inte röstar på oss kommer den militära regimen tillbaka. De ger löften de aldrig infriar och de ljuger.

En av de gånger Naw Ohn Hla greps var när hon brände den kinesiska flaggan utanför dess ambassad i Myanmar. Hon och andra protesterade mot ett kinesiskt företag som inlett kopparbrytning.

– Kina har varit aktivt i Myanmar ända sedan militärjuntan. De tar inte ansvar, varken socialt eller för miljön. Och vi har ingen möjlighet att granska dem. Därför gick jag till den kinesiska ambassaden. När de inte släppte in mig drog jag till mig uppmärksamhet genom att bränna flaggan, säger Naw Ohn Hla och efterlyser lagar som öppnar för granskning av investeringar i landet.

Hon ser framför sig en lång fortsatt kamp, men kan ändå se små ljusglimtar sedan militärjuntan försvann.

– Vi kan jobba mer oberoende än förut, även om det är begränsat, och vi kan hålla fredliga demonstrationer. Men det är långt ifrån en fungerande demokrati.

Marianne Björklund "

"Fakta. ”Gräsrotsaktivist”

Så här motiverar Civil rights defenders styrelse årets pristagare:

"Demokratikämpen Naw Ohn Hla är en av de främsta människorättsförsvararna i Burma. Under sina tre decennier som gräsrotsaktivist har hon gång på gång tvingats ta stora risker och fått betala ett högt pris. Trots det har hon fortsatt sin kamp för demokrati och mänskliga rättigheter."

Priset har delats ut varje år sedan 2013.

Tidigare pristagare kommer från bland annat Belarus, Turkiet och Sydsudan. "

DN 10 dec 2020

"FN-veteranen de Mistura hyllar årets fredspristagare

Nobels fredspris delas ut i dag till ett av de mer anonyma FN-organen, World food programme (WFP). Den svenskitalienske FN-mannen Staffan de Mistura står först i gratulationskön:

– Jag kan inte tänka mig en mer välförtjänt pristagare, säger han till DN.

Ceremonin kring utdelningen av Nobels fredspris brukar innebära ett fullsatt och festklätt Oslo rådhus och känslofyllda tal av pristagarna. Tårar och stående ovationer saknas inte.

Men covidåret 2020 är det förstås annorlunda. Årets pristagare, FN:s livsmedelsprogram World food programme (WFP), tar emot diplom och check i en virtuell ceremoni. WFP:s chef, amerikanen David Beasley, håller i dag tacktalet via länk till Oslo från FN-organets huvudkontor i Rom.

En person som trots de annorlunda omständigheterna gläds extra mycket i dag är FN-veteranen Staffan de Mistura. Den 73-årige svensk-italienaren började sin mer än femtioåriga karriär inom FN på World food programme, som volontär på Cypern år 1966. Därefter har han arbetat för WFP bland annat i Sudan och samarbetat med dem senast i Syrien, där de Mistura var FN-sändebud mellan 2014 och 2019.

– Jag kan inte tänka mig en mer värdig och välförtjänt fredspristagare än World food programme, säger Staffan de Mistura till DN.

– WFP är en ganska diskret organisation, även inom FN-familjen. Men de gör extremt mycket nytta. De talar inte med statistik, tabeller och rapporter, utan med vetesäckar och medicin.

– När en kris eller naturkatastrof inträffar är WFP bland de allra första hjälporganisationerna på plats. Personalen finns ute på fältet, nära civilbefolkningen. Det är ett ibland utsatt och riskfyllt arbete.

När Staffan de Mistura arbetade för WFP i Sudan i början på 1970-talet handlade verksamheten om att fördela överskott från den rika världen - han hade att dela ut konserverad makrill från Norge till hungrande byar i södra Sudan.

I dag sker matbiståndet på ett mer sofistikerat sätt, i samarbete med lokala producenter och med stort fokus på att öka säkerheten i livsmedelsförsörjningen.

FN brukar ju ibland kritiseras för att vara en dyr och topptung organisation. Det gäller även organ som WFP. Vad har du att säga om det?

– Jag kan svara med några sifferuppgifter, säger Staffan de Mistura.

– Förra året hade World food programme en årsbudget på 8 miljarder dollar, vilket naturligtvis är en enormt stor summa. Men för de pengarna har de kunnat hjälpa 100 miljoner människor i över 80 länder med mat och mediciner. Det kan jämföras med kostnaden för att bygga ett enda hangarfartyg: tolv miljarder dollar.

Erik Ohlsson "

"Fakta. Arbetar för att utrota hunger

FN:s världslivsmedelsprogram World food programme (WFP), grundades 1961. Det är världens största humanitära organisation som arbetar för att utrota hunger.

WFP har närmare 20 000 anställda och huvudkontoret ligger i Rom.

Dagligen levererar 5 600 lastbilar, 30 fartyg och nästan 100 flygplan livsmedel och annan hjälp till världens sårbara under WFP:s flagg.

Två tredjedelar av WFP:s arbete sker i konfliktdrabbade länder."

DN 10 dec 2020

" Polisen tvingas ta itu med olagliga glühweinfester

Under veckan har polisen i Tyskland upplöst olagliga glühweinträffar, karaokefester och sexpartyn. Coronapandemin har skapat helt nya brott i landet.

Medan polisen delar ut bötesstraff ökar smittspridningen. Ett nytt dystert rekord i antalet dödsfall registrerades under onsdagen – 590 avlidna inom 24 timmar.

I ett videoklipp som publicerats i sociala medier ses en man med megafon närma sig ett tiotal personer som står och pratar med var sin mugg i handen.

– Varning för glühweinpolisen! Var vänliga och håll er i rörelse!

Skämtvideon anspelar på de tillslag som polisen i Tyskland gjort under de senaste veckorna. Dit hör ingripanden under det som skulle ha varit en

”glühweinpromenad” med avstånd mellan deltagarna i Heidelberg i helgen.

När det stod klart att omkring 200 personer i stället samlats för att äta och dricka, många utan att följa reglerna om att hålla avstånd och bära munskydd, ryckte polisen ut.

Ett annat uppmärksammat ingripande skedde i lördags i en källare i Stuttgart, där åtta personer deltog i vad flera tyska medier beskriver som ett ”sexparty”. Aktiviteten bröt mot de regler som införts under pandemin om att hålla avstånd och bära munskydd.

Men samtidigt som vissa fnissar åt polisens nya arbetsuppgifter är coronasituationen i Tyskland värre än någonsin. Under onsdagen registrerades det högsta antalet dödsfall under 24 timmar hittills under pandemin – 590.

Bayerns regeringschef Markus Söder har utlyst katastrofläge i förbundslandet, vilket ger det lokala styret rätt att införa utegångsförbud. I Sachsen, där tre fjärdedelar av intensivvårdsplatserna är upptagna, håller skolor, förskolor och ett stort antal butiker stängt från och med måndag i nästa vecka.

Under onsdagsmorgonen konstaterade förbundskansler Angela Merkel i ett ovanligt känslofyllt tal i förbundsdagen att invånarna återigen måste anstränga sig för att minska smittspridningen. Merkel argumenterade för att skärpa åtgärderna i hela Tyskland efter jul, bland annat genom att förlänga skolelevernas lov. Innan dess gäller det att vara mycket försiktig, sa Merkel.

– Om vi träffar för många personer innan jul, och det senare visar sig att detta var den sista julen med mor- eller farföräldrarna, då har vi verkligen gått miste om något.

Lovisa Herold

lovisa.herold@dn.se "

"FAKTA. ÖVER 20 000 DÖDSFALL

20 002 personer har avlidit i Tyskland efter att ha smittats med det nya coronaviruset. 1 229 269 bekräftade fall har registrerats under hela pandemin.

Under den första veckan i december registrerades det största antalet smittade och det största antalet dödsfall sedan coronapandemins början. Källa: Johns Hopkins-institutet" DN 10 dec 2020

" Petter Stordalen: ”Danmark har haft det bästa krisstödet”

Den norska investeraren och hotellmagnaten Petter Stordalen står med båda fötterna i besöksnäringens kris. Under året har han sett miljarder gå upp i rök och sagt upp eller permitterat 8 000 anställda.

Nu hyllar han den danska coronastrategin – och riktar en känga mot Sverige.

Petter Stordalen är känd för att ta med sig talepunkter till intervjuer, och den här sällsynt grå decemberdagen utgör inget undantag. Vid ett runt bord på hans eget hotell At Six i Stockholm sitter han med en bunt papper framför sig.

Äsch, säger han. Du kommer säkert fråga om något helt annat. Sedan börjar han prata.

Det den norska investeraren vill framföra just den här dagen, i slutet på coronavirusets år, är att besöksnäringen är i kris och behöver mer stöd. Och att näringen är viktig, inte minst för samhällets mest utsatta.

– Det är hos oss du får den första raden i cv:t, det är hos oss du lär dig språket, det är hos oss du kan få jobb även om du inte har några erfarenheter sedan tidigare, säger han.

Själv började Petter Stordalen sin karriär som jordgubbsförsäljare. I dag äger han elva företag inom koncernen som döpts till just Strawberry, och som värderas till drygt 42 miljarder svenska kronor. Hotellkungen återkommer ofta till de röda bären när han ska förklara sin verksamhet, och det gäller även den situation han nu befinner sig i.

– Jordgubbar är som hotellrum – om man inte säljer dem när de är färska är de ingenting värda. Ett hotell-rum som inte är uthyrt i dag, en restaurangstol som inte har en gäst i dag, är ingenting värda. Så vi har världens bästa jordgubbar – problemet är att jag inte kan sälja dem som jag vill.

Skandinavien är skådeplats för majoriteten av norrmannens verksamheter. Det är länder som i normala fall nästan framstår som ett, men som just det här året snarare bråkat om vem som lyckats bäst med sin coronastrategi. Petter Stordalen vill helst inte lägga

sig i diskussionen, inte ens om vilket land som bäst utformat stöd till företagen.

– Det är som att fråga vilket av mina barn som jag älskar mest. Det går inte att svara på. Men om jag skulle säga något generellt om Sverige, Norge och Danmark så har danskarna varit snabbast med bäst stöd och haft störst förståelse för hur viktigt det är att ta den här branschen genom krisen.

Att danskarna tydligare prioriterat stöd till besöksnäringen tror Stordalen beror på att huvudstaden är en sådan turistmagnet. Trots att besöksnäringen inte är lika stor i Oslo tittade norska politiker på hur danskarna gjorde och gav tidigt förutsägbara ramar, säger han, och riktar en indirekt känga till Sverige.

– Jag tror nog att det hade varit en fördel om de nordiska länderna gjorde mer lika.

I en debattartikel i Aftonbladet nyligen skrev du att ”varje form av restriktion måste komma med ett statligt plåster som stoppar den akuta blödningen”. Har man varit bättre på det i Norge?

– Rent tekniskt är svaret på det ja.

Vill du utveckla?

– Nej, för det blir att gå in i en detaljdiskussion, säger han, men berättar att han tycker att man underskattar vikten av stora aktörer i och med att det finns ett koncerntak för stödet.

– Men bara framtiden kommer att visa vem som gjorde rätt. Det är svårt att berätta historien när man står mitt i krisen.

I slutet av förra året räddade Petter Stordalen resebyrån Ving med dunder och brak. I ett klipp syns han, iklädd företagets karaktäristiska orange pikétröja, utropa varför han älskar företaget han just köpt in sig i. Publiken jublar. För en prislapp på 2,4 miljarder kronor blev han en av tre delägare, knappt ett halvår före coronakrisen. Ändå vill han inte säga att investeringen svider.

– Jag har precis samma syn på Vingköpet nu som jag hade före krisen – ett world class company. Det är ett av de stoltaste ögonblicken i min karriär.

Och visst slutade 2019 på topp. I hotellkoncernen Nordic Choice hotels årsrapport står att det var ett år som präglades av ”spänning, expansion och mycket entusiasm”. Så lär det inte stå i år. Omsättningstappet sedan krisens start är på 6,5 miljarder kronor. Bemanningen är nere på miniminivå, samtidigt som

fastigheterna obönhörligen fortsätter att ticka pengar varje dag.

Stordalen erkänner att det stundtals har känts mörkt. Som vid ett tillfälle i våras när Oslokontoret, som normalt rymmer 200 personer, ekade nästan tomt.

– Då kunde vi inte se slutet på det här, vi hade ingen information om hur lång tid det kan dröja innan ett vaccin kommer. Det gjorde ont långt in i kroppen, man får en fysisk reaktion på det som sker.

Han må vara känd för att predika om kultur och ingjuta hopp i sina anställda, men i år har det stundtals varit personalen som peppat honom.

– Om det är något som har gett mig mer styrka och glädje i den här processen så är det det. Som när jag går ner till receptionen här och de säger till mig att Petter, det här kommer att gå bra, vi kommer att klara det här. Då tänker jag att det är ju jag som borde säga det. Det är mitt jobb att säga till dem att vi kommer att klara det här.

Ändå uppger Petter Stordalen att han är betydligt mer optimistisk nu än för åtta månader sedan.

– Nu börjar vi se ljuset i tunneln, vi är i början av slutet. Nu måste vi bara förbereda oss på att ta oss igenom det här.

Petter Stordalens ”skinny latte” är slut, han ska vidare till nästa möte. På agendan står resebolaget Ving. Med en ny profil förbereder de att öppna för sommarens bokningar. Trots allt som hänt har han inte förlorat hoppet om besöksnäringen. De kommande två åren ska Nordic Choice öppna 11 nya hotell i Sverige, med investeringar på omkring sex miljarder kronor.

– Om du tänker att ett virus från en ”flaggermus” ska ta bort den glädjen från mig, då får du tänka om.

Lovisa Ternby

lovisa.ternby@dn.se "

"FAKTA. KONCERNEN INNEFATTAR HOTELL OCH RESEARRANGÖRER

Petter Stordalen är en norsk miljardär och investerare som främst gjort sig känd som hotellkung.

Genom koncernen Strawberry, som enligt egen uppgift är värderad till 44 miljarder norska kronor, investerar han i olika typer av verksamheter.

Bland hans mest kända verksamheter finns hotellkedjan Nordic Choice Hotels. Sedan i fjol är han även delägare i resebyrån Ving." DN 11 dec 2020

”Jag är stolt över att Ryssland är först med att vaccinera”

"I Ryssland är vaccinet mot corona ett patriotiskt projekt. Stoltheten är stor då man nu börjar vaccinera mot covid-19 med det inhemska vaccinet Sputnik V. Men i praktiken är bara en begränsad grupp kallad.

DN var med då sjukvårdspersonal och lärare blev vaccinerade i Moskva.

MOSKVA. – Lättnad. Det var det första jag kände när jag hörde att vi äntligen har ett vaccin mot corona. Jag slapp äntligen rädslan för att dö, jag slapp utsätta vårdpersonalen för fara. I våras var vi tvungna att skicka folk på jobb, trots att vi visste att riskerna var stora – att vi i vissa fall sände folk i döden.

Chefsläkaren Maria Sokolova på Poliklinik nummer 191 i nordöstra Moskva är allvarlig. Sedan ler hon under munskyddet.

– Jag är stolt över att Ryssland står i främst ledet när det gäller coronavaccinet. Och vi är redo att hjälpa andra länder!

Ryssland inledde coronavaccineringen i lördags, än så länge bara i Moskva. 70 kliniker i staden vaccinerar personer ur riskgrupper med det rysktillverkade vaccinet Sputnik V. President Vladimir Putin har lyft fram att hans egen dotter ställde upp som testperson för vaccinet. Själv låter Putin dock än så länge bli att vaccinera sig, och han är inte den enda.

När vaccineringarna inleddes var det meningen att endast riskgrupper – vårdpersonal, lärare och social-arbetare – skulle delta. Men enligt ryska BBC tar klinikerna emot även personer utanför riskgruppen. Orsaken är troligen att det annars blir för få som vaccinerar sig.

Många inom den ryska vården vägrar att låta vaccinera sig eftersom de inte litar på Sputnik V. Vaccinet har tagits fram i mycket snabb takt och har inte testats lika omfattande som de övriga internationella vaccinerna.

– Jag är inte rädd. Jag tror att vi i Ryssland har det bästa vaccinet. Det är inte vem som helst som har tagit fram det utan väldigt kompetenta och resursstarka forskningsinstitut, säger sjuksköterskan Jelena Arajeva.

Hon tillhör de första som låter vaccinera sig denna onsdag morgon på poliklinik nummer 191.

Det är Nationella forskningsinstitutet N.Gamalei som har tagit fram Sputnik V. Vaccinet har testas på 16 000 personer och enligt forskarna är dess effektivitet 95 procent. Som en jämförelse testade det amerikanska läkemedelsföretaget Pfizer sitt vaccin på 30 000 personer.

Chefsläkaren Maria Sokolova viftar bort frågan om hur säkert det ryska vaccinet är, med tanke på att det har testats mindre omfattande än övriga internationella vacciner.

– Vilka internationella vacciner? Vad jag vet är det bara vi som har börjat vaccinera. Det finns ingenting att jämföra med.

Storbritannien började vaccinera den 8 december. Ryssland hann före med tre dagars marginal, vilket knappast är någon slump. Det är en prestigefråga för Kreml att kunna säga att man är först i världen.

Ett problem i Ryssland är en växande vaccinskepsis. Antivaccinrörelsen är stor och den omfattar även läkare och vårdpersonal.

– Jag har inte lagt märke till något sådant problem. Jag leder en stor vårdmottagning, totalt 230 000 invånare är inskrivna hos oss. Den vanligaste frågan folk ställer till oss är: När ska ni börja vaccinera oss? Människor frågar förstås om vaccinet är säkert, det gör man alltid när man ska bli injicerad. Men för dem är det ännu viktigare att få immunitet och slippa oroa sig för vad som kan hända om de blir smittade med corona, säger Maria Sokolova.

Alla patienter som DN talar med har fått sms i förväg om att de erbjuds en frivillig möjlighet att vaccinera sig. De har registrerat sig på nätet och fått en tid då de ska dyka upp på kliniken. Där genomgår de en tio minuter lång läkarundersökning. Om allt är som det ska får de sin injektion.

– Vi ser till att patienterna kommer olika tider så att det inte blir någon folksamling där viruset kan spridas. Vi vaccinerar bara personer mellan 18 och 60 år som inte har några kroniska sjukdomar. Gravida och ammande kvinnor är uteslutna, säger chefsläkare Maria Sokolova.

Trots dessa ansträngningar uppstår en folksamling i alla fall – på grund av mediebevakningen. Till den här kliniken har Moskva stad bjudit in ett tiotal ryska och internationella medier för att närvara vid vaccineringen. Ryssland vill gärna få ut budskapet att man är före resten av världen när det gäller att skapa immunitet mot corona.

– Det är klart att jag är stolt över att bo i ett land som klarar av det här. Vi hoppades hela tiden på att det snart skulle komma ett vaccin. Hur ska vi annars leva? säger sjuksköterskan Jelena Arajeva efter att hon har fått sin första dos.

– Jag är säker på att väldigt många vanliga medborgare går och vaccinerar sig så snabbt de kan. De vill inte heller bli sjuka, säger hon.

Sputnik V består av två doser, som ges med 21 dagars mellanrum. De ryska läkemedelsföretagen har haft problem med produktionen av dos nummer två, vilket innebär att det just nu bara finns 500 000 vaccindoser i lager i Ryssland, enligt Meduzas källor. Några mass-vaccineringar är det därför inte frågan om – Ryssland har 144 miljoner invånare.

Chefsläkaren Maria Sokolova säger att hon aldrig har hört talas om någon brist på dos nummer två.

– Det har jag ingen information om. Vi är redo att ta emot alla patienter. Vår personal är redan vaccinerad.

Coronasituationen i Ryssland just nu är mycket allvarlig. Ryssland ligger på fjärde plats globalt i antalet smittade och kurvan stiger. Moskva, Sankt Petersburg och området runt Moskva är värst drabbade.

Enligt Aleksandr Belov, guvernör i Sankt Petersburg, är staden just nu mycket nära en total nedstängning. De nuvarande åtgärderna, som sattes in först i november efter att smittan började stiga igen, verkar ha kommit för sent. Både i Moskva och i Sankt Petersburg är det munskyddstvång i kollektivtrafiken. I Moskva måste restauranger och barer sluta med bordsservering klockan 23.

I Sankt Petersburg, som nu hotar att proportionellt bli den största smitthärden i Ryssland, är reglerna ännu strängare. Restauranger och barer måste stänga klockan 19. Mellan den 30 december och 3 januari får de inte hålla öppet alls.

Det här har lett till en ny rörelse i Ryssland, som något missvisande kallas ”covid-oppositionen”. Till Komsomolskaja Pravda säger en restaurangägare öppet och i eget namn att både han och många andra öppnar upp på nytt efter klockan 23, när polisen har avslutat sin kontroll. Hundra restaurangägare i Sankt Petersburg har offentligt meddelat att de vägrar hålla stängt över nyår.

Ute i de ryska regionerna har man kämpat hela hösten med alltför få vårdplatser. Många patienter har fått ligga i korridoren eller placerats i undermåliga utrymmen. Mycket tyder på att även storstäderna, som har mer resurser än regionerna, kan få stora problem med antalet sjukhusplatser.

Behovet av vaccin är med andra ord enormt i Ryssland just nu. Men det kommer i praktiken att ta flera månader innan vaccinet kan börja delas ut till hela befolkningen.

– Jag är trött på att ha det som det är nu. Därför har jag nu vaccinerat mig. Efter mig kommer nästa. Och så blir världen frisk! Det hoppas jag i alla fall, säger ögonläkaren Jekaterina Skudina efter att hon har fått sin vaccindos på kliniken i Moskva.

– Att bara sitta hemma går inte. Nu har de hittat en utväg. Jag är stolt över att vara bland de första som blir vaccinerade.

Anna-Lena Laurén "

"FAKTA. COVID-19 I RYSSLAND

Antalet coronasmittade i Ryssland var på torsdagen 2 569 126. Ryssland ligger på fjärde plats i världsstatistiken, efter USA, Indien och Brasilien.

Ryssland har producerat två olika vacciner mot corona och ett tredje är på väg. Det vaccin som nu används är Sputnik V, som har tagits fram av Nationella forskningsinstitutet N.Gamalei. Enligt institutet är vaccinet effektivt till 95 procent.

Just nu är vaccineringen i Ryssland inte särskilt omfattande. Formellt är det bara riskgrupper som vaccineras.

Enligt BBC:s uppgifter har totalt 100 000 personer i Ryssland vid det här laget vaccinerats, inklusive vårdpersonal, lärare och personer ur Putins närmaste krets.

DN " DN 11 dec 2020

"Marocko knyter band med Israel

Marocko/Israel. Marocko blev på torsdagen den fjärde arabstaten som återupprättat diplomatiska förbindelser med Israel under de senaste månaderna. Beskedet lämnades av USA:s president Donald Trump strax efter klockan 17 svensk tid. I mitten av september skrev Förenade Arabemiraten och Bahrain under ett avtal om att återupprätta diplomatiska förbindelser med Israel.

Trump kallade på Twitter Marockos beslut för ”ännu ett historiskt genombrott”. Trump skrev också att han undertecknat en proklamation som erkänner Marockos överhöghet när det gäller Västsahara, ett område som är föremål för starka spänningar.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se " DN 11 dec 2020

" Fredspristagare varnar för svält

Norge. En hungerpandemi värre än corona-pandemin står för dörren. Det varnar David Beasley, chef för FN:s livsmedelsprogram, för när organisationen tilldelades Nobels fredspris digitalt.

Ett Nobelpris på posten? Ja, så blev det i år när pandemin satte stopp för firandet av fredspriset som vanligtvis sker i Oslo. Diplomet och medaljen postades till WFP:s huvudkontor i Rom, där även prisutdelningen skedde.

I sitt tacktal manade David Beasley till handling med orden ”mat är vägen till fred”. Han påpekade att 270 miljoner människor världen över riskerar att svälta – och så många som 30 miljoner är beroende av hjälp från livsmedelsprogrammet.

– När man vaknar upp i denna rika, moderna, tekniskt avancerade värld är det svårt att tänka sig att vi skulle uppleva en sådan hungersnöd, men det är min tragiska plikt att berätta detta, sade han.

David Beasley påpekade att brist på mat destabiliserar nationer och skapar massemigration. Även om svälten i sig inte får så mycket uppmärksamhet blir konsekvenserna omfattande.

– Om vi inte uppfyller deras behov så kommer de att bli offer för en hungersnödpandemi som kommer att överskugga konsekvenserna av covidpandemin.

TT-NTB " DN 11 dec 2020

"Utegångsförbud från klockan 20

Frankrike. Nationellt utegångsförbud införs från klockan åtta på kvällen till sex på morgonen, meddelar premiärminister Jean Castex.

– Det är av yttersta vikt att reglerna respekteras av alla för att begränsa epidemin, säger Castex enligt Le Monde.

Utegångsförbudet börjar gälla den 15 december, och ska även gälla på nyårsafton. Undantag görs dock för julafton, skriver Castex på Twitter. Brott mot utegångsförbudet utan giltigt skäl kan ge böter på 135 euro, motsvarande runt 1 400 kronor.

Regeringen drar dessutom tillbaka det tidigare beslutet om att återöppna museer, biografer och teatrar den 15 december.

TT " DN 11 dec 2020

"Politiker åtalas för hamnexplosionen

Libanon. Avgående premiärminister Hassan Diab och ytterligare tre exministrar åtalas för försumlighet, enligt en källa i domstolsväsendet. Åtalet hänger ihop med utredningen av explosionen i Beiruts hamn den 4 augusti, som dödade omkring 200 personer, skadade tusentals, och jämnade stora delar av Medelhavsmetropolen med marken.

Åtalet sker med stöd av uppgifter om att politikerna fått flera skriftliga varningar om förvaringen av ammoniumnitrat i hamnen, ett högexplosivt ämne som enligt myndigheterna låg bakom detonationen.

TT-Reuters " DN 11 dec 2020

" Erik Ohlsson: När Marocko närmar sig Israel drabbas västsaharierna

Marocko sällar sig till de arabländer som normaliserar förbindelserna med Israel. Som ett slags kompensation tar USA ställning för Marocko i den långlivade konflikten om Västsahara.

Beskedet på torsdagen från marockanske kung Mohammed VI kom plötsligt men inte helt oväntat: Marocko och Israel kommer att öppna diplomatiska förbindelser, liksom flyglinjer. Åtgärden är en del i president Trumps medlingsoffensiv i arabvärlden. De senaste månaderna har Förenade Arabemiraten, Bahrain och Sudan närmat sig Israel på samma sätt som Marocko.

I samma veva meddelar president Trump, via Twitter, att USA erkänner Marockos anspråk på Västsahara. Konflikten om Västsahara har pågått i snart ett halvsekel. Den forna kolonialmakten Spanien lämnade 1975 över området, en omfångsrik kustremsa i storlek jämförbar med brittiska öarna, till Mauretanien och Marocko.

Kort därefter inledde den västsahariska befrielserörelsen Polisario ett gerillakrig från baser i Algeriet, som hela tiden stött Västsahara. För 29 år sedan enades Marocko och Polisario om en vapenvila, för att låta västsaharierna folkomrösta om självständighet. Men sedan dess har inget hänt, mer än att Marocko fört en målmedveten bosättningspolitik och den ursprungliga befolkningen, saharwierna, hamnat i FN-drivna flyktingläger.

Från västsaharisk sida är harmen stor över Trumps beslut.

– Detta är ren byteshandel: marockansk överhöghet över Västsahara mot politiskt erkännande av Israel, säger journalisten och aktivisten Ahmed Ettanji till sajten Middle East Eye.

Han och andra västsaharier hoppas att Joe Biden river upp beslutet när han tillträder.

Nu riktas blickarna mot Saudiarabien som är under press att också normalisera förbindelserna med Israel.

Om upplägget kan kallas fredsavtal, som Trump vill, är en öppen fråga: många bedömare anser att det snarare handlar om att bygga en front mot Iran.

Erik Ohlsson

erik.ohlsson@dn.se " DN 11 dec 2020

Nya covidfall per 100 000 invånare de senaste 14 dagarna

I EU och Storbritannien (9 dec).

Källa: ECDC. Grafik: DN

Land	Antal
LUXEMB.	1 199,7
KROATIEN	1 149,0
LITAUEN	1 115,3
SLOVENIEN	1 002,3
UNGERN	756,2
SVERIGE	702,2
LIECHTENST.	641,0
ÖSTERRIKE	590,8
BULGARIEN	554,5
PORTUGAL	548,3
TJECKIEN	510,7
ITALIEN	501,0
RUMÄNIEN	484,5
CYPERN	466,6
NEDERL.	443,3
POLEN	440,1
LETTLAND	438,1
ESTLAND	403,9
SLOVAKIEN	398,8
DANMARK	375,1
STORBR.	317,3
TYSKLAND	309,8
MALTA	285,1
BELGIEN	251,6
FRANKRIKE	232,5
SPANIEN	229,0
GREKLAND	213,6
FINLAND	107,9
NORGE	103,6
IRLAND	76,5
ISLAND	58,3

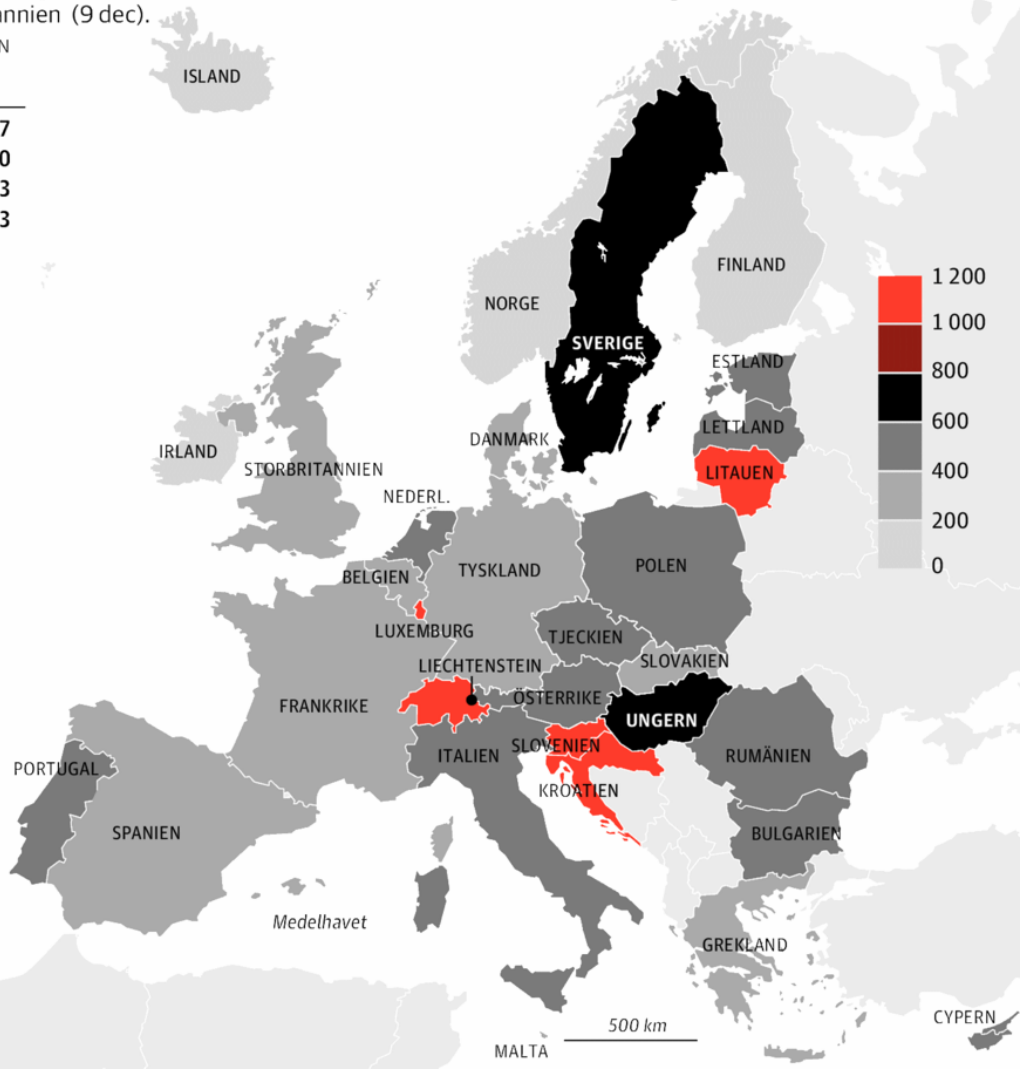

" Anders Tegnell tror på en tuff vinter i Europa

Fyra miljoner människor smittas av coronaviruset varje vecka. Det framgår av Världshälsoorganisationen WHO:s veckorapport. I Europa har smittspridningen minskat, men efter jul och nyår planerar många länder att åter minska sina restriktioner.

– Jag tror att det blir en tuff vinter i Europa, säger statsepidemiolog Anders Tegnell.

WHO:s rapport sträcker sig fram till och med den 6 december och där syns hur antalet avlidna i Europa är på väg nedåt samtidigt som antalet personer som smittas av viruset är fortsatt högt. Sett över en sjudagarsperiod minskade dödsfallen till följd av covid-19 med 3 procent i Europa medan antalet nya bekräftat smittade minskade med 9 procent under samma period en vecka före.

I Frankrike fortsätter antalet avlidna att ligga kring 500 per dygn vilket det har gjort i mer än en månad, i Italien har antalet döda pendlat mellan 500 och 900 sedan början av november och i Storbritannien har antalet varierat mellan 500 och 600 avlidna under samma period.

Men trenden skiljer sig ganska mycket från land till land, konstaterar statsepidemiolog Anders Tegnell:

– Det finns länder som har haft en dramatisk nedgång, som Belgien, Nederländerna och Frankrike medan andra som Tjeckien har haft en stark uppgång. Om den dramatiska nedgången är verklig eller om det finns ett inslag av att man inte testar lika mycket som man tidigare gjort vet vi inte. Men det är klart att nedgången har varit ganska dramatisk i framför allt västra Europa.

Samtidigt konstaterar Tegnell att dödstalen fortsätter att ligga högt på många håll i Europa.

I Turkiet fortsätter antalet avlidna att stiga till nya rekordnivåer för varje dag sett över den senaste veckan med 217 nya registrerade på onsdagen.

I Polen finns tecken på att dödstalen på omkring 600 per dygn kan vara på väg ner.

I Ungern har antalet avlidna under några veckor legat kring 150 och kurvan har stigit brant sedan mitten av oktober.

Så WHO:s siffror som visar att Europa är på väg nedåt ger ändå visst hopp?

– Ja, det tycker jag absolut man får säga. Sedan kan man fråga sig hur hållbart det kommer att vara med tanke på årstiden. Många länder har tagit till väldigt kraftiga åtgärder för att få ned siffrorna, så det har varit tufft i de länder där det nu har vänt. Frågan är vad som händer när man öppnar igen, säger Anders Tegnell.

– Sedan har vi länder som Danmark som nu verkar vara på väg upp ganska sent och Norge som nu ligger på ganska höga siffror, inte jämfört med Sverige, men på en ganska konstant nivå över tid.

Så vad tänker du kring vad som ska hända i Europa under vintern?

– Jag tror att det blir en tuff vinter i Europa. Jag tror inte att man kan hålla sina samhällen stängda så länge den här gången. Man måste nog öppna igen för att inte få väldigt många negativa effekter och då kan det vara svårt att hålla tillbaka smittan.

Enligt Tegnell kommer det att ta mellan tre och fyra månader, även med de mest optimistiska vaccinförhoppningarna, innan vaccinet gör någon skillnad.

I Tyskland stiger antalet avlidna tydligt sett över perioden från början av november till på onsdagen, när 622 nya dödsfall registrerades. Antalet döda har ökat över en längre tid samtidigt som antalet nya smittade legat relativt stabilt sedan början av oktober.

– Vi hade nog inte trott att det skulle bli så här i Tyskland. De klarade sig väldigt bra under våren, men har haft en omfattande spridning nu under hösten och börjar också få allt högre antal döda. Och det visar väl hur svår den här sjukdomen är att hantera. Det finns inga lösningar man kan lita på i längden. Många länder kommer att få det väldigt jobbigt med den här sjukdomen även fortsättningsvis, säger Tegnell.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se " DN 11 dec 2020

" EU gör sig redo för en hård brexit – har aktiverat nödlösningar

Det tydligaste tecknet på att även EU-kommissionen nu tror att det blir en avtalslös ”hård” brexit kom på torsdagen.

Kommissionen aktiverar unionens nödlösningar som bland annat ska se till att det går att flyga till Storbritannien även efter årsskiftet.

Kommissionen har sedan länge förberett ett antal åtgärder för att transporter mellan EU och Storbritannien ska fungera även om det inte blir ett frihandelsavtal mellan parterna.

Flera medlemsländer har också tryckt på för att kommissionen ska aktivera dessa nödlösningar, men den har hållit emot. Den har bedömt att en aktivering skulle störa de känsliga förhandlingarna.

Men på torsdagen, dagen efter ett resultatlöst möte mellan kommissionens ordförande Ursula von der Leyen och den brittiske premiärministern Boris Johnson, satte kommissionen i gång planerna.

Lösningarna är tillfälliga. De handlar om att upprätthålla en ”grundläggande nivå” på flygtrafiken och lastbilstrafiken mellan EU och Storbritannien under sex månader efter årsskiftet, samt att de säkerhetscertifikat som styr flyget fortsätter att gälla. Ett ramverk för ömsesidig tillgång till varandras fiske-vatten som ska gälla under ett år, ska också sättas på plats.

Men dessa lösningar hänger på att britterna kommer med motsvarande åtgärder – vilket i dagsläget är oklart.

Att kommissionen nu går medlemsstaterna till mötes och aktiverar sina nödlösningar är ett tydligt tecken på den pessimism som genomsyrar förhandlingarna.

– Förhandlingarna pågår fortfarande. Men givet att slutet på övergångsperioden är mycket nära finns ingen garanti för att en uppgörelse, när och om den kan nås, hinner träda i kraft i tid. Det är vårt ansvar att vara förberedda för alla eventualiteter, inräknat att inte ha ett avtal på plats med Storbritannien den första januari. Därför lägger vi fram de här åtgärderna i dag, säger EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i ett skriftligt uttalande.

Även statsminister Stefan Löfven, som befinner sig i Bryssel för årets sista EU-toppmöte, lät pessimistisk.

– Vi tycker att ett avtal är bäst, men det är ett uppenbart svårt läge. Det kommer att bli negativa konsekvenser, sade han på en presskonferens före mötets början.

Regeringskansliet och myndigheter har, menade statsministern, förberett sig för olika utfall, även en avtalslös brexit. Men han oroar sig för att så inte har skett i tillräcklig omfattning bland företagen.

– När jag talar med näringslivsrepresentanter så säger de att det är för många företag, framför allt små och medelstora, som inte är tillräckligt förberedda och därför är nu uppmaningen: gör det! Vi måste förbereda oss för det värsta, sade Löfven.

En annan svår fråga som fick sin lösning under EU-toppmötet var den flerårsbudget som ska börja gälla från årsskiftet, samt den gigantiska återhämtningsfond som EU skapat för att få fart på ekonomin efter coronapandemin.

I somras kom EU-ledarna överens om att utbetalningar från budgeten och fonden ska kopplas till att länder visar respekt för rättsstatens principer. Brott mot denna regel innebär att utbetalningarna till den stat det gäller stoppas.

Ungern och Polen, två länder där rättsstaten är satt under press, har velat ha bort regeln och hotade med att blockera budgeten.

Den kompromiss som nåddes under torsdagskvällen handlar bland annat om att EU:s domstol ska konsulteras innan de nya rättsstatsreglerna kan börja gälla. Det innebär att de nya reglerna drar ut på tiden, något som kan tolkas som en eftergift till Ungern och Polen.

Stefan Löfven vill inte kalla det för en kompromiss, utan för ett förtydligande. Han underströk att inget i själva förordningen har ändrats – texten ligger fast. Att förtydligandet innebär att en process mot en stat som bryter mot rättsstatens principer kan förhalas viftade Löfven undan.

– Det är inget konstigt med en domstolsprövning. Det här är en helt ny reglering och det tar tid innan allt har införts. Men det viktiga är att förordningstexten ligger kvar.

Dan Lucas

dan.lucas@dn.se "

" Fakta. Kampen efter brexit

Storbritannien lämnade formellt EU redan den 31 januari i år och deltar efter det inte längre i exempelvis ministerrådsmöten eller i EU-parlamentet. Samtidigt gäller särskilda övergångsregler fram till den 31 december i år för att underlätta för företag och allmänhet att anpassa sig.

Under större delen av 2020 har förhandlingar pågått i hopp om att få till ett omfattande avtal för att reglera handel, fiske och andra samarbeten från den 1 januari. Samtalen har dock störts av både coronapandemin och stor oenighet i tunga frågor.

De största motsättningarna gäller frågan om rättvisa produktionsvillkor. Storbritannien vill ha fri tillgång till EU:s inre marknad, men vill inte automatiskt behöva följa EU:s olika regler. EU-sidan är samtidigt orolig för att det skulle kunna innebära att brittiska produkter tillåts konkurrera med hjälp av exempelvis lägre miljökrav eller enklare produktionsvillkor.

Källa: TT" DN 11 dec 2020

" Svenskar skickar julkort till fängslade Gui Minhai

Under torsdagen 10 december, FN:s internationella dag för mänskliga rättigheter, lämnade författare, politiker, yttrandefrihetsorganisationer och kulturpersonligheter julkort till den svenske poeten Gui Minhai. Han tillbringar i år sin sjätte jul i ett fängelse i Kina.

Gui Minhai, förläggare och poet, är dömd till tio års fängelse för att ha ”tillhandahållit information till utlandet”. Hans påstådda ”brott” är med stor sannolikhet att ha publicerat regimkritiska böcker.

– Vi lämnar in våra julkort gemensamt i brevlådan vid kinesiska ambassaden i Stockholm. Men sedan är det meningen att alla andra svenskar också ska skicka in kort, understryker författaren och initiativtagaren Kurdo Baksi till DN.

Gui Minhai tillbringar nu ännu en jul i fängelse. När fick ni senast ett livstecken från honom?

– En svensk läkare träffade honom i augusti 2018, men sedan dess har vi inte fått någon information om hans tillstånd. Enligt mina uppgiftslämnare sitter han i ett fängelse i staden Ningbo, säger Baksi. En hamnstad i Zhejiangprovinsen i östra Kina där Minhai föddes.

– Det är väldigt oroande att Kina gör allt för att Minhai inte ska få träffa någon människa över huvud taget, inte heller advokater. Han befinner sig i en hemsk situation i ett fängelse där det råder urusla levnadsförhållanden.

Om poeten nås av julkorten från Sverige är högst oklart.

– Jag är inte säker på om Kinas ambassad verkligen lämnar över korten till honom. Myndigheten gör allt för att vi ska glömma honom. Därför är det viktigt att makthavarna vet att vi inte har glömt honom. Det här är en markering mot den kinesiska staten. Författare ska inte sitta i fängelse utan skriva eller ge ut böcker.

Bland avsändarna av julkorten märks förutom Kurdo Baksi och Grethe Rottböll, ordf Sveriges Författarförbund, också Robert Aschberg, ordförande Publicistklubben, Björn Wiman, kulturchef Dagens Nyheter, Karin Olsson, kulturchef och stf ansvarig utgivare Expressen, Anders Q Björkman, bitr kulturchef Svenska Dagbladet, Ulrika Hyllert, ordförande Journalistförbundet, Jesper Monthán, ordförande Svenska Förläggareföreningen, Jonas Sjöstedt, fd partiledare, Kristina Ahlinder generalsekreterare i Svenska Förläggareföreningen samt Martin Kaunitz, Gui Minhais förläggare.

Georg Cederskog

georg.cederskog@dn.se " DN 11 dec 2020

" Låt inte tyrannen spela på din ångest – kräv sjukvård åt alla

Timothy Snyders bok om krisen i den amerikanska sjukvården är ett personligt och stundom rasande manifest. Människor som lider är de mest mottagliga för demagogi. Maciej Zaremba läser ett nyskapande bidrag till den politiska filosofin.

Timothy Snyder

”Frihet och solidaritet. Om hälsa som en mänsklig rättighet”

Övers. Öyvind Vågen, Mondial, 190 sidor

Låt er inte avskräckas av den svenska titeln. Timothy Snyders lilla bok är ingen akademisk uppsats. Den är ett manifest: personlig, passionerad, stundom rasande. Originalets titel fångar dessa kvaliteter: ”Our malady. Lessons in liberty from a hospital diary”. ”Vår sjuka” är det amerikanska sjukvårdsystemet och dess politiska följder.

Kritiska böcker om USA:s kommersiella sjukvård kunde fylla ett mindre bibliotek, så ingen kan skylla på bristande insikter. Som att en nyfödd har större chanser att fylla år i Sarajevo än i Sacramento. Och råkar mamman vara svart är också Kazakstan (och sjuttio andra länder) en tryggare plats att födas på. Och medan världens dyraste sjukvård blir allt dyrare, lever amerikaner allt kortare. Missbruk av mediciner skördar numera flera liv än trafikolyckor.

Det är nog bara på Wall Street detta kan tas med ro. Tjugo procent av sjukvårdsutgifterna är företagens vinster.

Snyders förklaring till varför hans landsmän finner sig i detta är inte ny. Det är baksidan av ”sin egen lyckas smed”, den amerikanska idén om frihet, som skambelägger beroendet – och särskilt det av staten. Den gör det bara alltför lätt att framställa solidariskt finansierad sjukvård som förmynderi.

Det nya är Snyders insikter om hur denna frihetslängtan kan bana väg för tyranniet. För knappt ett år sedan svävade han mellan liv och död på ett amerikanskt sjukhus. Tre läkarmisstag på raken gav honom blodförgiftning. När han kommit ut ur skuggorna var han förändrad. Inte så att han varit ovetande om hur illa det stod till. Men först nu fick han

känna vad det gör med människan. Om jag får spetsa till det: Först på sjukhuset blev Timothy Snyder från Dayton, Ohio, amerikan på riktigt. Och förstod bättre varför så många av hans landsmän tyr sig till Donald Trump.

Man kan se hans manifest som en efterskrift till ”Om tyranni” (2017), där han i katekesform samlat lärdomar av sina studier av kommunismen och nazismen. Att den nu läses världen över måste bero på att hans råd är användbara mot all smygande underkastelse: i USA:s senat, på svenska vårdcentraler och i Facebookbubblor. ”Var aktsam om språket. Undvik ord och fraser som ligger i var mans mun.” ”Håll yrkesetiken högt.” ”Skilj dig från mängden.” ”Lyd inte i förväg.”

Om man kunde sammanfatta ”Our malady” till en förmaning skulle den lyda: ”Låt inte tyrannen spela på din ångest. Kräv sjukvård åt alla.”

Man tänker inte på amerikaner som ett ängsligt folk. Men på sjukhuset drabbades Snyder av en existentiell rädsla han inte känt tidigare. Och när han kom ut var det i ett tillstånd av obegripligt raseri, en vrede utan föremål. Det var inte dödens närhet – det var övergivenheten. Förutom hans närmaste verkade ingen angelägen om hans livhank. Han hade en god försäkring, men det hjälpte föga. Han insåg att man ville skriva ut honom så fort det gick. Läkarna var inte oskickliga, men de gjorde inte sitt bästa, förstod han av journalen. I denna beskrevs inte sjukdomens faktiska förlopp. Där stod mest sådant som kunde faktureras, varför missgrepp följde på missgrepp. Det var alltså inte patienten som var föremålet för sjukvårdens omsorger. Det var aktieägarna. Patienten var bara medlet.

Och läkarna? Snyder skriver om en omyndigförklarad profession, som dock dagligen tvingas låtsas för patienten att det är de som rår över besluten.

Timothy Snyder kan inte säga varför folk i Ohio hade så ont året 2016. Om det var av för hårt arbete, ledsnad, eller för att de inte hade råd med sjukgymnast. Men de var så många att det året dog sju hundra av dem av en överdos av värktabletter, och ytterligare två tusen av heroin eller fentanyl, som de skaffade när recepten på Oxikodon tagit slut.

Ohio och Pennsylvania utgjorde epicentrum i den nationella opioidepidemi som skördade 42 000 döda det året. Snyder skriver att om man velat förutse Trumps seger den gången, skulle man inventera de valkretsar där epidemin härjade som värst. I nästan samtliga flyttade de som tidigare röstat på Obama helt

oväntat sina röster till Donald Trump. Vilket avgjorde valet.

Visst låter det absurt. Trump hade inte någon bättre sjukvård att erbjuda. Nej, skriver Snyder, men han tillhandahöll måltavlor för den vrede som inte förstår sin källa; den som Snyder upptäckt hos sig själv. Människor som lider men förblir ohjälpta är de mest mottagliga för demagogi. De är inte fria, skriver Snyder, har inte kraft att tänka, att se samband, att känna empati. Och just därför är det knappast troligt att Trumps republikaner vill reformera sjukvårdssystemet. De är beroende av ”smärtans politik”, den som sår ångest och skördar fiendskap.

Av samma skäl landar Snyder i slutsatsen att rätten till hälsa (läs: allmän sjukförsäkring) är lika oumbärlig för demokratin som yttrandefrihet och oberoende domstolar. Detta är onekligen ett nyskapande bidrag till politisk filosofi. Men för att ens kräva denna rätt måste amerikaner ompröva sin idé om frihet – och även den om manlighet. De måste inse att deras stolthet manipuleras för att hålla dem ofria. De måste hitta en ny balans mellan *solitude* och *solidarity*.

Hur översätta *solitude* till svenska? Vi har inget positivt ord för den avskildhet som följer på att vara sin egen herre, oberoende av andras välvilja och omdömen. Översättaren Öyvind Vågen tvingas avvända *ensamhet*, *självständighet* och *självtillräcklighet* om vartannat. Ja, vad ska han göra. Men den amerikanska frihetens lyskraft (och elände) ligger just i att dessa tre legerats av historien. *Solitude* ljuder av både stolthet och framsteg, en i våra dagar sällsynt kombination. I inget annat land har så många satsat allt på att gå sin egen väg, inte sällan till gagn för mänskligheten. Solidaritet? Det verkar vara något socialistiskt, för den som inte är karl nog att resa sig på nio. Eller för dessa veklingar som längtar efter att uppgå i massan.

Timothy Snyder är själv ett barn av detta. Man skulle uthärda smärta, tiga, inte be om hjälp, lärde han av sin beundrade farfar, jordbrukare i Ohio. Hans morfar dog på traktorn. Själv tror han inte att han blivit den han är utan sin uppväxt i mellanvästern. (Hans väldiga lärdom, inkluderande nio språk, skaffades under ständiga migränanfall.) Snyder är den siste att håna detta ideal. Han ser dess frihetliga dygder, han fylls av ömhet när han lyssnar till Lucinda Williams ”Car wheels on a gravel road”. Desto mer trovärdig blir han när han nu hävdar att de håller på att förvandlas till lyten.

Amerikanska män, skriver han, rör sig från att förneka smärtan, till att förneka att de har ett problem med

smärtstillande läkemedel. De glider från att klara allt på egen hand och inte ta pillret, till att ge upp allting och bara ta pillret. De fylls av för mycket vrede och för litet medkänsla, av för mycket *solitude* och för litet solidaritet. Men tänk på vad ni gör. Ni som tror er fria – ni står i skuld till solidariteten. Någon har uppoffrat sig för er när ni var små. Självständigheten är bara ett lån. Den ska betalas tillbaka – som solidaritet.

Det är vackert och det är enkelt. En och annan finsmakare rynkar kanske på näsan åt Snyders retoriska omtagningar och emellanåt predikande tonfall. Men det må vara. ”Our malady” är inte skriven för dem. Den vill in mellan pappmuggarna på McDonald’s.

P.S. Dessvärre lär översättaren Öyvind Vågen haft lite väl bråttom. Snyders spänstiga prosa förslappas här och var av onödiga tillägg, otympliga fraser och slarvigt ordval. ”Abnormal” betyder väl ”abnormt”, inte ”avvikande”. Varför utstoffera ”det är lögn” med ”ren och skär”? Garnera ”återkommande” med ”ständigt”? Inte heller redaktören tycks ha varit på sin vakt. Vad är ”en saklig värld”? (factual world). ”Professionella yrkesmänniskor”?

Maciej Zaremba " DN 11 dec 2020

"Hämnd och läkning bland Berlins ruiner

Den svenske regissören Måns Mårlind är tillbaka med en rafflande thriller som utspelar sig i Berlins ruiner efter krigsslutet. Det ser ut som ett lovande försök att belysa öden som skymdes av fredsyran, skriver Jacob Lundström som sett de första två avsnitten.

”The defeated”

Serieskapare: Måns Mårlind, Björn Stein

Regi: Måns Mårlind. rollerna: Taylor Kitsch, Nina Hoss, Logan Marshall-Green, Mala Emde, Sebastian Koch, Michael C Hall, Tuppence Middleton m fl. Språk: engelska, tyska, ryska. Avsnitt 1-8 (recensionen baseras på 1-2). Premiär på Viaplay 13/12.

Måns Mårlinds efterkrigsskildring ”The defeated” inleds med en lycklig journalfilm med bilder från fredsfirande under konfetti, men klipper sedan till ett Berlin där invånarna försöker samla ihop bitarna av staden och sig själva. Det är en upptakt som effektivt besvarar frågan varje berättelse om andra världskriget

måste ställa sig: tillför den något mer än utbudet i kolorerade krigsmagasin som återbrukar rubriker om pansarslag och Hitlers bunkerinredning?

Den ambitiösa samproduktionen ”The defeated”, som på andra marknader visas i en längre director’s cut med titeln ”Shadowland” (kommer enligt uppgift senare till Viaplay), uppehåller sig varken vid fronten eller gör halt vid krigsslutet. I stället sällar sig serien till en tradition filmer som följer förödelsen i spåren, där vi hittar skildringar av överlevare från lägren eller den mer eller mindre juridiskt korrekta jakten på nazister – som i den blodtörstande serien ”Hunters” med Al Pacino.

Ytterligare en kategori filmer utspelar sig mitt bland ruinerna. Roberto Rossellinis neorealistiska ”Tyskland anno noll” och Billy Wilders Marlene Dietrich-komedi ”Det hände i Berlin” från 1948 är två tidiga exempel. Tyska filmer som producerades efter freden brukar benämnas Trümmerfilm: film ur spillrorna. Än i dag återvänder filmskapare till Berlin som reser sig ur askan – titta bara på Christian Petzolds lysande ”Phoenix” från 2014 med Nina Hoss i huvudrollen.

”The defeated” handlar både om hämnd och läkning. Serien saknar förstås den dokumentära förtätningen från 40-talsfilmerna, även om datoranimerade vyer fångar den sepiatonade ödeläggelsen. Här finns inte heller den melodramatiska elegansen från ”Phoenix”, där landets återuppbyggnad speglas i en kvinnas främlingskap inför sig själv.

För Mårlind, som gjorde sig ett internationellt serienamn med ”Bron” och även gjort ”Midnattssol”, är sceneriet däremot en utmärkt utgångspunkt för en rafflande thriller.

Det är en stad där kartorna blivit daterade på grund av utplånade kvarter, men som framför allt blivit uppstyckad av segrarmakterna. Med andra ord finns det gott om utrymme för gränskonflikter och spektakulära skändningar. Och så går den alltid sevärda Nina Hoss återigen omkring i sitt Berlin, bland ruiner.

Hoss spelar chefen för en improviserad polisstation i den splittrade huvudstadens amerikanska sektor. Hon får sällskap av Taylor Kitsch som spelar en New York-kommissarie som inte direkt utgör sinnebilden för en organisationsstrateg, men fått i uppdrag att styra upp polisarbetet. Någonstans i faggorna spökar också hans soldatbror, som börjar lämna blodiga meddelanden efter sig.

Tidigt in i ”The defeated” har dock Hoss bara hunnit skapa konturerna till sitt personporträtt, medan Kitschs rollfigur verkar hämtad ur något typförråd. I mäktigare positioner skymtas givetvis grymma ryssar och amerikaner med misstänkt rynkade ögonbryn. En av seriens förtjänster är dock att den inte fastnar i det geopolitiska intrigspelet, utan i stället rör sig mestadels på dammig marknivå. Där har den potential att tillföra något annat.

Än så länge är visserligen den judiska erfarenheten knappt märkbar, men Mårlind har åtminstone placerat ut många stenar att lyfta på. Genom sitt fokus på våldtäktsepidemin efter freden, samt en ljusskygg exploatering av offren, börjar serien som ett lovande försök att belysa öden som skymdes av fredsyran.

Jacob Lundström

kultur@dn.se " DN 11 dec 2020

" ECB utökar pandemistödet med 500 miljarder euro

Europeiska centralbanken (ECB), med chefen Christine Lagarde, öser på med stödköp i coronakrisen. Programmet förlängs och utökas med 500 miljarder euro.

Räntorna på både två- och tioåriga statsobligationer steg efter beskedet samtidigt som euron stärktes något mot dollarn.

Beslutet, som låg i linje med marknadens förväntningar, innebär ytterligare 500 miljarder euro i stödköp. Totalt utökas det till 1 850 miljarder euro (motsvarande 19 000 miljarder kronor).

Programmet förlängs även till åtminstone mars 2022.

Fler parter kommer även få tillgång till likviditetslån, och ECB lägger även in tre nya omgångar likviditetslån under andra halvåret 2021.

Det råder fortsatt stor osäkerhet kring pandemins utveckling och när vaccinationer kan börja rullas ut på bred front, varnar ECB i samband med beskedet.

TT "DN 11 dec 2020

" EU pustar ut trots kostsam uppgörelse

Efter en lång natt av förhandlingar kunde EU-länderna enas om ett nytt klimatmål: 55 - procents minskning av koldioxidutsläppen till år 2030.

Men överenskommelsen krävde eftergifter till Polen som gör den mindre effektiv, och mer kostsam.

I ett triumferande tweet klockan 8.20 på fredagsmorgonen kunde Europeiska rådets ordförande Charles Michel konstatera att ”Europa är ledaren i kampen mot klimatförändringarna”.

Strax dessförinnan hade de 27 stats- och regeringscheferna nått en kompromiss som fick Polen att skriva på dokumentet som ökar ambitionen i unionens klimatpolitik.

Det tidigare målet på 40 procents utsläppsminskning ersätts med ett nytt: 55 procents minskade utsläpp till år 2030, jämfört med 1990 års nivå.

Men Polen, som framträdde som ledare för en grupp fattiga, kolberoende länder i Öst- och Centraleuropa, gjorde motstånd in i det sista.

Enligt journalister på plats under nattmanglingen ska den polske premiärministern Mateusz Morawiecki ha sagt att han ”kommer att förlora jobbet” om han skriver på klimatöverenskommelsen utan att uppnå några fördelar för Polen.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel ska vid ett tillfälle ha sagt att hon var ”förstummad” över de polska kraven.

De skrivningar som till sist fick polackerna med på båten innebär i praktiken en urvattning av den - gemensamma klimatpolitiken, samtidigt som den blir dyrare.

Tidigt på morgonen lades en formulering till slutdokumentet, där det heter att utsläppsminskningarna ska ske ”på ett sätt som tar hänsyn till medlemsstaternas olika startpunkter och specifika nationella omständigheter”.

Detta är EU-byråkratspråk för att medlemsländerna har stort svängrum i klimatfrågan. Polen, Tjeckien och andra kan ta det som intäkt för mindre ambitiös politik på nationell nivå. Målet om 55 procents minskning gäller ju dessutom unionen som helhet, inte varje enskilt medlemsland.

Dessutom fick de trilskande länderna med en formulering som tillåter dem att öka användningen av kärnkraft – och till och med fossilbränslet naturgas – för att minska sina totala koldioxidutsläpp.

Och i en tydlig eftergift till de polska kraven ber EU-ländernas ledare EU-kommissionen att ta fram extra medel ur EU ETS, det europeiska systemet för handel med utsläppsrätter, för att reducera ”energifattigdom”.

Detta är något Polen – som får 80 procent av sin elektricitet från kol – ständigt betonar.

EU:s miljöministrar väntas formalisera det nya utsläppsmålet vid ett möte den 17 december. Det öppnar vägen för unionens första gemensamma klimatlag.

Men samtidigt måste EU-rådet också komma överens med det folkvalda EU-parlamentet. Parlamentet har högre ambitioner och vill egentligen se ett mål på 60 procents minskning.

Den svenska socialdemokraten Jytte Guteland är EU-parlamentets huvudförhandlare för den nya -

gemensamma klimatlagen. Hon välkomnar toppmötets beslut, men är samtidigt kritisk.

– Det är viktigt att inte lura sig att ett nettomål på 55 procent är tillräckligt för klimatet. Jag har ett starkt mandat från de folkvalda representanterna i parlamentet att driva på för mer klimatambition. Något jag avser göra när vi snart träffas och förhandlar EU:s klimatlag, skriver Jytte Guteland i en kommentar.

För EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen är fredagens beslut en stor framgång. En ”grön omställning” var hennes signalfråga redan när hon tillträdde sin post i december 2019.

Nu kan hon med visst fog skryta med att EU tar täten i klimatarbetet, redan vid ett internationellt klimatmöte i dag, lördag. Mötet, som formellt har Storbritannien som värd, hålls digitalt som uppföljning till Parisavtalet från 2015.

Samtidigt kan hon vänta sig kritik, och inte bara från EU-parlamentet.

De brittiska mötesvärdarna kommer inte att kunna låta bli att påpeka att Storbritanniens mål för minskning av utsläppen – som offentliggjordes nyligen – är långt mer ambitiösa än EU:s, nämligen 68 procent.

Mot detta kan man argumentera att förutsättningarna skiljer sig. EU måste ta hänsyn till många fattiga länder med stort beroende av smutsig energi, medan britterna redan i princip har fasat ut kolet.

Men redan före fredagens överenskommelse fick von der Leyens EU-kommission kritik för vad många kallar ”kreativ bokföring” i klimatfrågan.

För första gången räknas nämligen kolsänkor – alltså koldioxid som binds i skogar – nu in i utsläppsmålen.

Det innebär att kraven på industrin och energiproducenterna att minska sina faktiska utsläpp inte är så hårda som de skulle vara om man räknade som tidigare, utan kolsänkor.

Klimatorganisationer har räknat ut att den faktiska minskningen – om den genomförs – inte blir 55 procent, utan någonstans mellan 50 och 53 procent.

Ingmar Nevéus

FAKTA. KOLKRAFT I EUROPA

Över 40 procent av elen som produceras i EU varje år kommer från fossila bränslen, främst från kol och naturgas.

Island, Sverige, och Schweiz är de länder som har lägst andel fossila bränslen i elproduktionen. Högst är användningen av fossila bränslen i Polen och Estland.

Polen är också det land som efter Tyskland släpper ut mest koldioxid i EU. Landet är till 80 procent beroende av kolkraft. Men en förändring är dock på gång.

Polen är på väg att storsatsa på kärnkraft. Den polska regeringen planerar att bygga sex kärnkraftverk, bland annat har USA undertecknat ett avtal där man lovar ställa upp med finansiering och teknik." DN 11 dec 2020

" Jannike Kihlberg: Ambitionerna har höjts – men det krävs mer om målen ska nås

EU:s beslut om ett nytt mål för utsläppsminskning till 55 procent till 2030 är höjda ambitioner.

Men vetenskapen, miljörörelsen, EU-parlamentet och svenska regeringen hade velat se ännu skarpare mål.

För att EU:s mål skulle vara i linje med 1,5-gradersmålet i Parisavtalet skulle det, enligt - vetenskapen, krävas ett mål på runt 65 procent.

Tidigare i år enades EU-parlamentet om att ställa sig - bakom en minskning av utsläppen på 60 procent – flera parlamentariker, däribland svenska, drev på för ett mål på 65 procent.

Sverige har tillsammans med en grupp andra länder, bland andra Finland och Danmark, också drivit på för

att EU ska minska utsläppen med minst 60 procent med sikte på 65 procent.

Ett nyckelord i EU:s nya mål är att det är ett ”nettomål” vilket gör målet mindre ambitiöst än det ser ut eftersom de upptag av koldioxid som görs av skog och mark ska räknas in.

I praktiken innebär det att de faktiska - utsläppsminskningarna kan hamna några procent-enheter lägre, ända ner till 50,5 procent. Det är också något som bland annat miljörörelsen har kritiserat.

EU:s beslut kommer dagen före den 12 december, då det är exakt fem år sedan Parisavtalet klubbades.

De åtaganden som länderna hittills har lämnat in räcker inte på långa vägar för att nå målet att hålla uppvärmningen väl under 2 grader, med sikte på 1,5 grader.

Häromdagen kom en FN-rapport som visade att ländernas åtaganden inom Parisavtalet måste femfaldigas om klimatmålen ska nås. Om löftena uppfylls hamnar uppvärmningen på drygt 3 grader.

En central del i Parisavtalet är att parterna ska höja sina ambitioner i klimatarbetet vart femte år. Länderna har uppmanats att inför det möte som skulle ha hållits i Glasgow i november lämna in skärpta åtaganden. Det har också en del länder gjort, men långt ifrån alla.

På femårsdagen av avtalet hålls ett virtuellt globalt klimatmöte som bland annat Storbritanniens premiärminister Boris Johnson och FN:s generalsekreterare António Guterres har bjudit in till.

På mötet ska enbart de länder som i år har lanserat höjda ambitioner få tala. Hittills handlar det om drygt 70 länder, nu har även EU kvalificerat sig att för att få ta till orda.

De senaste veckorna har det kommit flera positiva signaler i klimatarbetet. En rad stora utsläppsländer, till exempel Japan, Sydkorea och Kina, har meddelat att de siktar på att bli klimatneutrala till år 2050 respektive 2060.

Dessutom har USA:s blivande president Joe Biden i sin klimatplan ett löfte om att landet ska bli koldioxidneutralt till 2050.

De löftena innebär att länder som står för drygt 60 procent av de globala utsläppen nu har satt mål om att bli koldioxidneutrala. Om dessa löften hålls kan 2-gradersmålet ligga inom räckhåll, enligt forskare.

Men löften räcker inte, det som nu måste till är att alla länder, inklusive EU, redovisar konkreta planer på hur målen ska nås. Och utsläppen måste minskas snabbt, enligt IPCC bör de halveras inom tio år om klimatmålen ska nås.

En annan central del i Parisavtalet handlar om rättvisa, att rika länder har ett ansvar att gå före i klimatarbetet och vara mer ambitiösa än fattiga länder.

FN:s miljöorgan Unep säger i en rapport att de rika har det största ansvaret för att minska utsläppen. En procent av världens befolkning, de rikaste, står för 15 procent av de globala utsläppen. Det är mer än dubbelt så mycket som de 7 procent av utsläppen som hälften av världens befolkning, de fattigaste, är upphov till. De rikaste 10 procenten av världens befolkning, med en årsinkomst som överstiger 320 000 kronor per år, står för närmare hälften, 48 procent, av de globala utsläppen.

För både klimatet och rättvisans skull är det viktigt att EU tar ansvar för höga ambitioner i klimatarbetet.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se " DN 11 dec 2020

"Digitalt klimatmöte ska sporra länder att höja sina ambitioner

Ett digitalt globalt klimatmöte på femårsdagen av Parisavtalet ska sporra världens länder att höja sina ambitioner i klimatarbetet. Alla länder i avtalet är inbjudna men bara de som har gjort nya åtaganden kommer att få tala. Sverige är ett av de länderna.

I november skulle FN:s årliga stora klimatmöte, COP26, ha hållits i Glasgow. Mötet var det viktigaste sedan mötet i Paris då världens länder för första gången enades om ett globalt klimatavtal.

I år förväntades länderna komma in med nya, mer ambitiösa versioner av de nationella åtaganden, så kallade NDC, Nationally determined contributions, som ligger till grund för avtalet. De som redan finns är långt ifrån tillräckliga för att uppfylla klimatmålen.

Om nuvarande åtaganden uppfylls kommer uppvärmningen att hamna på 3,2 grader. Ska 2-gradersmålet nås krävs att ländernas åtaganden

trefaldigas, ska 1,5 gradersmålet nås krävs att de femfaldigas.

Därför har det varit stort tryck på länderna att i år komma in med nya, mer ambitiösa NDC:er.

När coronapandemin gjorde att årets möte sköts upp till november 2021, skapade det en stor oro för att klimatarbetet skulle hamna i skuggan.

För att hålla uppe pressen har världens länder bjudits in till ett digitalt globalt klimatmöte, Climate ambition summit. Mötet hålls i dag, lördag, på dagen fem år efter att den franske utrikesministern Laurent Fabius slog klubban i bordet och deklarerade att världen hade enats om Parisavtalet.

Bakom inbjudan står fem parter: Storbritannien och Italien, som gemensamt skulle hålla i årets möte i Glasgow, nuvarande ordförandelandet Chile, FN:s generalsekreterare António Guterres samt Frankrike som var ordförande för förhandlingarna i Paris.

På mötet kommer endast de länder som har skärpt sina åtaganden att få ta till orda. Hittills har drygt 70 länder uppfyllt kraven.

– För att få tala på mötet ska man signalera en höjd ambition, något som visar på att du som land har vidtagit åtgärder under 2020 som driver på klimatarbetet framåt, säger Mattias Frumerie, Sveriges chefsförhandlare för klimatarbetet.

Sveriges statsminister Stefan Löfven (S) hör till dem som ska framträda. Exakt vad han ska säga avslöjas inte, men det kommer att handla om Sveriges långsiktiga strategi för att uppnå sina åtaganden i Parisavtalet. Regeringen beslutade strategin i torsdags.

– Att länderna ska komma in med långsiktiga strategier är ett av instrumenten i Parisavtalet. För vår del ingår till exempel det klimatpolitiska ramverket, målet att vara koldioxidneutrala 2045, vad vi gör för att komma dit, omställning i industrin och initiativet Fossilfritt Sverige.

I klimatförhandlingarna är Sverige en del av EU. På fredagen beslutade EU att skärpa sina utsläppsminskningar från 40 procent till minst 55 procent år 2030 jämfört med 1990. De flesta framträdanden är inspelade men eftersom EU:s beslut kom så sent är det oklart om ett framträdande hinner spelas in.

– Det är väldigt viktigt för klimatarbetet att EU har skärpt sina mål. Även om flertalet inslag kommer att vara förinspelade är det möjligt att det görs ett

undantag för EU så att vi kan presentera ett åtagande, säger Mattias Frumerie.

Kan ett sådant här möte öka ambitionerna?

– Jag vill ändå tro att det gör det. Jag tror att det är bra med tillfällen där man får komma ihop och gemensamt visa på ambition så att man samlar den kraften. Förhoppningsvis kan den också generera ytterligare ambition.

Den oro som fanns i våras för att ländernas klimatarbete skulle hamna i skuggan när en pandemi måste hanteras har bytts ut mot förhoppningar. Under hösten har stora utsläppsländer som Japan, Sydkorea och Kina meddelat att de siktar på att bli koldioxidneutrala 2050 respektive 2060. EU har - tidigare meddelat att det är 2050 som gäller. Samma årtal gäller även för USA, enligt den blivande presidenten Joe Biden.

– Det märks i de samtal jag har varit med i de senaste veckorna att det är en annan känsla nu än för bara ett halvår sedan. När mötet är klart får vi förhoppningsvis den positiva utveckling vi har sett under hösten bekräftad, säger Frumerie.

USA är sedan en dryg månad inte längre med i Parisavtalet och är därför inte inbjudet till mötet. Men Biden har lovat att snabbt återinträda i avtalet.

– Det faktum att en av världens största utsläppare och världens största ekonomi kommer tillbaka i det globala klimatarbetet kommer att vara betydelsefullt. Det gäller både utifrån deras nationella perspektiv men också hur de jobbar tillsammans andra länder, för att driva på och uppmuntra den globala omställningen, säger Mattias Frumerie.

Alla som vill kan följa mötet på climateambitionsummit2020.org

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se"

"FAKTA. PARISAVTALET

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser.

Dokumenten från Paris består av två delar. En avtalsdel, som är folkrättsligt bindande, och en beslutsdel som inte är bindande. De viktigaste

punkterna som temperaturmålet och de femåriga översynerna finns i den bindande delen, liksom avsnittet om förlust och skador.

En del av det som handlar om finansieringen, till exempel summan 100 miljarder dollar, finns i den icke bindande beslutsdelen.

Det finns inga straffsatser i avtalet. Allt bygger på ett gemensamt ansvar och förtroende, länder som inte sköter sig hamnar i en slags global moralisk skamvrå.

Det finns heller inga konkreta mål för hur utsläppen ska minska.

Här är några av de viktigaste punkterna:

Temperaturmål om att den globala uppvärmningen ska ligga ”väl under 2 grader” med sikte på 1,5 grader.

Avtalets klimatarbete bygger på de nationella klimatplaner, Nationally determined contributions NDC, som länderna har lämnat in, De ska ses över och skärpas vart femte år.

Utvecklade länder bör leda kampen mot klimatförändringar, tillhandahålla finansiella resurser, överföra teknik och öka stödet till kapacitetsuppbyggnadsåtgärder i utvecklingsländer.

Principen är att ansvaret är gemensamt men differentierat efter länders respektive kapacitet och med hänsyn till de olika nationella förhållandena.

Hänsyn ska tas till förlust och irreparabla skador - orsakade av klimatförändringar.

Finansiering: 100 miljarder dollar ska överföras - årligen från de rika nationerna från år 2020. Ett nytt finansieringsmål ska tas fram år 2025."

DN 12 dec 2020

"EU:s dispyt med Polen och Ungern långtifrån över

Alla förklarar sig som vinnare i den kompromiss om EU:s budget som har nåtts med Polen och Ungern, vilka nu sägs ha accepterat mekanismen ”pengar för demokrati”. Men kritiker menar att EU mer sett till sina ekonomiska intressen än att hindra de polska och ungerska regeringarna från att fortsätta att strypa demokratin i sina länder.

Det var enorma summor som stod på spel och kunde ha blockerats av de polska och ungerska regeringarnas hot om veto. I det läget hade troligen de 25 övriga EU-länderna skapat en egen återhämtningsfond. Det skulle ha ställt Ungern och Polen utanför och berövat deras regeringar och företag många miljarder euro.

Nu kan EU:s miljarder få Europas alla hjul att rulla efter den ekonomiska nedgång som pandemin utlöste. Och inte minst finansiera den radikala omställning från fossil energi som krävs för att nå EU:s klimatmål.

Uppgörelsen manglades fram av nuvarande EU-ordföranden, tyska förbundskanslern Angela Merkel, Polens premiärminister Mateusz Morawiecki och Ungerns premiärminister Viktor Orbán.

Som brukligt är har alla parter förklarat sig som segrare. Debatten är i full gång om vem som har rätt.

EU är vinnare i den meningen att budgeten och stödpaketet på 1 800 miljarder euro har spikats för sju år framåt. Problemet med två allt mer odemokratiska medlemsländer som hotade att stoppa budgeten kan därmed anses avklarat.

Men den dispyten är långt ifrån över. Och uppgörelsen betyder inte att Warszawa och Budapest har lagt sig platt för EU:s övriga 25 huvudstäder.

I själva verket går det inte att säkert veta vad uppgörelsen kommer att innebära för demokratin och rättsstaten i Polen och Ungern.

EU:s majoritet hävdar att bara ett land som lever upp till respekt för rättsstaten får del av pengarna från coronafonden.

Men hur blir det i verkligheten?

Ingen klarsynt bedömare kan föreställa sig att Ungerns Viktor Orbán eller Polens de facto-ledare Jaroslaw Kaczynski, som under fem år systematiskt tagit kontroll över tidigare oberoende domstolar och public service-medier, har en tanke på att backa. Inte heller att polsk stats-tv plötsligt upphör att vara en ren propagandamegafon för den nationalistiska regeringen. Eller att domstolsväsendet, där mängder av åklagare och domare har rensats ut och ersatts av partilojala politruker, plötsligt åter blir självständigt.

Polen och Ungern har av EU fått lite socker i botten på sin bittra medicin, men man kan fråga sig: Är det en medicin som biter?

Svaret får sökas i vad ”kompromissen” går ut på. Två nyckelpunkter:

Det uttryckliga villkor som EU-toppmötet stadgar är att ”mekanismen” enbart ska skydda unionens budget från ”fusk, korruption och intressekonflikter”.

Innan avtalet träder i kraft ska EU-domstolen avgöra i vilken mån det är förenligt med EU-rätten. Det beräknas ta upp till två år innan den lagliga processen är avslutad. Först då kommer EU – möjligen – att kunna straffa länder som inte lever upp till de demokratiska spelregler som krävs av en medlemsstat.

För den ungerske premiärministern Orbán innebär det att han får såväl miljarder euro i stöd som fria händer att ända fram till parlamentsvalet 2022 fortsätta att förändra grundlagen som kan göra honom i praktiken oavsättlig.

För Polen har hela processen blivit djupt kompromettterande. För inte så länge sedan var Polen östra Europas demokratiska hopp. Nu har landet ställt sig i skamvrån när dess regering med näbbar och klor försvarar sin ”suveränitet”, det vill säga rätten att kränka elementära demokratiska principer utan inblandning från andra länder.

Uppgörelsen i Bryssel ser dessutom ut att elda på motsättningarna i den polska regeringen. Justitieminister Zbigniew Ziobro, chef för extremhögerpartiet Solidarna Polska i den regerande nationalistiska koalitionen, överväger att lämna regeringen som leds av Kaczynskis parti Lag och rättvisa (PIS).

Men han tröstar sig och sina anhängare med att den framförhandlade ”mekanismen” i Bryssel inte har har någon bindande laglig verkan: ”De har enbart karaktär av ett politiskt ställningstagande”.

Från den polska ultrahögerns sida betraktas uppgörelsen som ett svek. ”Veto eller döden” var länge deras slagord. Att säga nej, hävdade de, var det enda sättet att bevara Polens suveränitet.

Lyssnar man på demokratiaktivister i de två länderna är de besvikna, och många känner sig till och med förrådda av EU. Ungerska och polska medborgargrupper anser att den antagna mekanismen i praktiken är tandlös.

Kritiken gäller inte minst att tillämpningen skjuts upp i väntan på EU-domstolens behandling. Ett uppskov som tillåter de autokratiska ledarna i Ungern och Polen att fortsätta sin nedmontering av de demokratiska systemen.

Michael Winiarski "

"Fakta. EU-stöd kan dras in

Stats- och regeringscheferna för EU:s 27 länder ställde sig vid torsdagens toppmöte bakom ett kompromissförslag om EU:s kommande flerårsbudget och coronafond. Samtidigt drog Ungern och Polen tillbaka sina veton mot budgeten.

Vid mötet antogs en ny mekanism som gör det möjligt att dra in stödet till medlemsländer som bryter mot grundläggande demokratiska principer.

Mekanismen träder inte i kraft omedelbart, utan först ska den godkännas av EU-domstolen.

Eventuella krav på att dra in ett EU-stöd till ett medlemsland som bryter mot rättsstatens principer ska behandlas av EU-ledarna i Europeiska rådet.

18 000 000 000 000

kronor (1 800 miljarder euro) är EU:s kommande budget värd. Den 1 januari 2021 träder den i kraft.

DN 12 dec 2020

" Åtalet mot mediemogulen ett sätt att tysta demokratirörelsen

Peking. En av Hongkongs mest högprofilerade demokratiförespråkare, mediemogulen Jimmy Lai, 73, åtalas för att ha brutit mot Hongkongs kritiserade nationella säkerhetslag. Åtalet är en av en rad händelser på senare tid som visar hur Kina är på väg att kväva Hongkongs friheter och ta full kontroll över den forna brittiska kronkolonin.

KOMMENTAR

Redan när han i somras inför mediernas ögon greps inne på redaktionen för den tidning som han grundat, Apple Daily, och förseddes med handbojor var det tydligt att regimen ville skrämma kritiker till tystnad.

Nu står han åtalad för att enligt åklagaren ha samarbetat med främmande makt och därmed äventyrat den nationella säkerheten. Lagen som används för åtalet är den nya säkerhetslag som under stor internationell kritik infördes i Hongkong i somras. Enligt den är det förbjudet att förespråka separatism, göra sig skyldig till omstörtande verksamhet, terrorism och samarbete med utländsk makt. Den som gör sig skyldig till dessa brott riskerar upp till livstids fängelse.

Att terrorism och omstörtande verksamhet är olagligt låter inte så konstigt. Men den nya säkerhetslagen är så vagt formulerad och spänner så brett att den enligt kritikerna kan användas godtyckligt för att tysta vem som helst som anses vara besvärlig.

Vad Jimmy Lai anklagas för i detalj har ännu inte framgått. Men som ägare till tidningen Apple Daily har han länge varit en nagel i ögat på Peking. Apple Daily hörde till de tidningar som tydligast stod upp för de månadslånga protester som rasade i Hongkong förra året. När andra medier av rädsla för repressalier började väga sina ord på guldvåg fortsatte Apple Daily sin kritik mot regimen i Peking.

Att den förmögne Jimmy Lai dessutom flera gånger rest till USA för att vädja om stöd för Hongkongs demokratirörelse och efterlysa sanktioner mot kinesiska politiker har gjort honom till en besvärlig person i ögonen på det kommunistiska partiet som stämplat honom som en ”förrädare”.

Samtidigt är Jimmy Lai typisk för den typ av framgångssagor som skrivits i den hyperkapitalistiska finansstaden Hongkong. Bara 12 år gammal lämnade han sin by i södra Kina och anlände som fripassagerare på en fiskebåt till Hongkong.

Därefter har han arbetat sig upp från att vara barnarbetare på fabriker, till att skapa ett internationellt klädmärke, Giordano, och starta ett mediehus med bland annat Apple Daily.

Nu är han en förmögen man och sedan länge en stark röst för demokrati. Redan efter massakern på Himmelska fridens torg 1989 höjde han sin röst mot Peking. Då hotade regimen att stänga hans butiker. Jimmy Lai svarade med att sälja företaget och i stället starta ett antal publikationer.

I intervjuer har Jimmy Lai sagt att friheten i Hongkong har gett honom allt och att han betalar tillbaka genom att kämpa för den. Nu är han på väg att förlora den frihet han har aktat så högt.

Och det gäller inte bara honom. Hela Hongkong är på väg att mista de friheter som utlovades vid överlämnandet från Storbritannien till Kina. Pressfrihet, yttrandefrihet och oberoende domstolar. Grundläggande värden som skilde Hongkong från Fastlandskina.

På senare tid har det blivit allt tydligare hur Kina skärper kontrollen och trycker ner demokratirörelsen. Exemplen kan göras många och de kommer med allt mindre mellanrum. Tidigare i veckan grep polisen minst 16 aktivister, varav tre misstänks för brott mot säkerhetslagen. Och förra veckan fängslades demokratiaktivisterna Joshua Wong, Agnes Show och Ivan Lam till sju respektive 13 månader för att ha organiserat olagliga protester utanför polisens högkvarter. Dessutom är numera Hongkongs parlament, Legco, tomt på prodemokratiska ledamöter sedan fyra stängts av och de resterande avgått i protest.

Marianne Björklund " Dn 12 dec 2020

" Sudan kräver visum för syrier – försvårar återförening i Sverige

Många syrier som väntar på återförening med släktingar i Sverige kan ha förlorat den möjligheten. Sudan, det enda landet som syrier obehindrat kunnat besöka för intervjuer på Sveriges ambassad, har börjat kräva visum.

– Jag har väntat på min familj i drygt fem år. Nu kan sista chansen att få se dem här i Sverige ha försvunnit, säger Talal Trad, 28, som bor i Stockholm.

När Trad år 2015 tvingades fly från Syrien var målet att ta sig till Sverige. I staden Deir ez-Zor, i östra Syrien, lämnade han sin fru och nyfödda dotter och tog sig till Sverige via Turkiet, och landvägen genom Europa.

Den nybildade familjen var då så säker på att de skulle återförenas efter drygt två år, då Sverige beviljade syrier permanent uppehållstillstånd och därefter garanterad återförening.

Men sedan dess har den svenska lagstiftningen ändrats. Talal Trad fick i stället ett tillfälligt uppehållstillstånd och familjens återförening begränsades.

– Hade lagen sett ut så här innan jag kommit hit, hade jag valt ett annat land, säger han till DN.

Familjen Trad hade då tre månader på sig för att återförenas, enligt den nya lagen. Men frun och dottern kunde inte lämna Deir ez-Zor som då styrdes av terrorsekten IS. Därefter behövde den nyanlände Talal Trad säkra försörjningskravet – stabil och tillräcklig inkomst och boende – för att familjen skulle få återförenas.

Nu blev han äntligen redo att ta emot familjen. De bokade en tid i februari 2021 för intervju på Sveriges ambassad i Khartoum i Sudan.

Men nu har ytterligare ett hinder uppstått: Sudan kräver sedan i onsdags visum för syrier.

När DN når Talal Trad på torsdagen har han inte hört om de nya reglerna.

– Jag är väldigt chockad och vet inte vad jag ska säga till min fru och dotter. Det här går naturligtvis inte ihop för oss.

Syriska medborgares ansökningar om uppehållstillstånd – bland annat återförening – ska, enligt utrikesförvaltningens föreskrifter, lämnas in till och utredas i svenska beskickningar i Förenade Arabemiraten, Jordanien, Egypten, Sudan, eller Turkiet. Alla dessa länder behöver syrier ett visum för att resa till nu.

Familjen Trad riskerar nu att inte hinna få visum innan mitten av februari då de har intervjutid på Sveriges ambassad i Sudan.

Talal Trads familj kommer att ansöka om visum till Sudan.

– Jag har ägnat mig i fem år för att säkra försörjningskravet. Om min familj inte får visum kommer vår sista chans till återförening att försvinna.

Saeed Alnahhal

saeed.alnahhal@dn.se " Dn 12 dec 2020

" Spaniens höga dödssiffror var egentligen ännu högre

Antalet döda till följd av covid-19 i Spanien var 70 procent fler än vad myndigheterna tidigare rapporterat. Detta under perioden mars till och med maj. Det visar statistik från Spaniens Nationella statistikinstitut, INE.

Spanien blev ett av de värst drabbade länderna när coronapandemin nådde Europa under våren. I slutet av mars avled omkring 900 personer per dag. Men siffrorna var i själva verket betydligt högre enligt ny statistik från INE som publicerades på torsdagen. I stället för de 27 127 som landets hälsodepartement redovisade i slutet av maj anger INE 45 684. Alltså 18 557 fler än vad som tidigare har redovisats.

Dessutom bidrog covid-19 till att ytterligare 4 218 personer avled.

Även data från överdödlighetsregistret visar att de tidigare siffrorna var fel, skriver Reuters. Där framgår att 47 105 fler spanjorer avled under samma period i år

jämfört med förra året och att 97 procent av dödsfallen sannolikt eller säkert orsakades av covid-19.

På fredagen angavs fortfarande 47 344 som det totala antalet avlidna till följd av covid-19.

En talesperson för departementet säger till nyhetsbyrån att de olika siffrorna kan förklaras med olika sätt att samla in uppgifterna och att handlingar som rör avlidna kan ta sex till nio månader att få in.

Den spanska oppositionen riktade på torsdagen hård kritik mot regeringens sätt att redovisa siffror över antalet döda och ledaren för den konservativa oppositionen, Pablo Casado, anklagade regeringen för att försöka dölja de verkliga dödstalen, skriver spanska ABC.

– INE bekräftar vad vi redan visste och som vi har fördömt: 45 684 personer dog i Spanien fram till maj månad, nästan 19 000 fler än den officiella siffran, sa Casado.

Samtidigt visar Spanien just nu en positiv trend med 189 smittade per 100 000 invånare, alltså en minskning jämfört med tidigare. Antalet avlidna under de senaste 24 timmarna var 325 och antalet nya smittade 7 955, skriver El Pais.

Spanien är inte ensamt om att få sina dödssiffror korrigerade av sin egen statistikmyndighet. I november rapporterade den ryska statistikmyndigheten en överdödlighet på omkring 117 000 jämfört med de närmast tidigare åren mätt över perioden mars till och med september. På torsdagen kom siffror också för oktober som visade en överdödlighet på ytterligare nästan 50 000 människor jämfört med oktober förra året.

De ryska siffrorna har trots det ännu inte korrigerats utan anges på fredagen till totalt 45 370 trots att ytterligare 167 000 avlidit.

I Ryssland räknas enbart den som dör som en direkt följd av covid-19 som avliden i sjukdomen. I Sverige är bedömningen mycket vidare: alla människor som har en covid-19-infektion, och även andra som bedöms ha det, och som sedan dör inom 30 dagar räknas som avlidna i covid-19.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se " Dn 12 dec 2020

" Hundratals döda sälar förbryllar

272 utrotningshotade kaspiska sälar, en art i familjen öronlösa sälar som enbart lever i Kaspiska havet, har hittats uppspolade på insjöns stränder.

Ryska myndigheter undersöker nu vad som ligger bakom den plötsliga massdöden. Sälarna påträffades på ett antal platser längs Kaspiska havet – jordens största insjö – i den södra ryska delrepubliken Dagestan, dit ett expertteam från Moskva nu har anlänt.

Några av sälarna var gravida, enligt den ryska fiskemyndigheten som uppger att orsaken antingen kan vara sjukdom eller externa faktorer.

Sälarna i Kaspiska havet har haft det svårt länge. Överfiske, sjunkande vattennivåer och industriella föroreningar har lett till att sälbeståndet är nere i omkring 70 000 individer – från över en miljon sälar i början av 1900-talet.

FN:s miljöprogram (Unep) varnar för att insjön ”lider av en enorm föroreningsbörda”.

TT AFP " Dn 12 dec 2020

" Krav på nedstängning efter dystert rekord

Om smittspridningen i Tyskland fortsätter i nuvarande takt kommer vårdpersonalen inte att klara av att ta hand om alla patienter som behöver akutvård. Det skriver förbundet för akut- och intensivvård, Divi, som kräver att landet stängs ned.

– Fortsätter det så här kommer det inte att fungera, säger talespersonen Nina Meckel.

Vårdpersonalen som sitter i styrelsen för organisationen för akut- och intensivvård brukar inte ställa direkta krav på den tyska regeringen. Nu gör de det.

– Om vi inte inför en total nedstängning nu räknar vi med att smittan om fyra till sex veckor kommer att ha stigit till så höga nivåer att vi inte kommer att kunna se någon nedgång förrän i mars, säger Nina Meckel, presstalesperson på organisationen, som förkortas Divi.

83 procent av alla intensivvårdsplatser i Tyskland är belagda, enligt statistik som organisationen publicerat under fredagen. Under veckan som gått har antalet dödsfall och antalet bekräftade fall av covid-19 nått högre nivåer än någonsin. 4 434 covidpatienter fick intensivvård på fredagen, drygt hälften av dem i respirator.

Nina Meckel säger att bristen på vårdpersonal i landet förvärras av den ovanligt höga sjukfrånvaron.

– Den höga smittspridningen gör att många i personalen smittas, de flesta utanför jobbet. Vi såg hur antalet nya fall exploderade i Kanada och USA efter Thanksgiving, nu är vi oroliga för att detsamma kommer hända i Tyskland under julhelgen.

Flera av Tysklands förbundsländer har infört skarpare restriktioner än de som gäller på nationell nivå. Markus Söder, ministerpresidenten i Sachsen som gjort sig känd som Herr Lockdown, uppmanar regeringen att stänga ned landet så snart som möjligt.

”Varför tvekar vi, när vi vet att det är nödvändigt?”, skrev han på Twitter på fredagen.

I onsdags spreds bilder och filmklipp på en ovanligt känslosam Angela Merkel, som beskrev de höga

dödstalen i coronaviruset och uppmanade invånarna att avstå från att dricka glögg och äta våfflor på julmarknader.

– Jag är verkligen ledsen, men när priset vi betalar är 590 dödsfall per dygn... Det är inte acceptabelt, sa hon.

Oavsett vad regeringen beslutar kan invånarna själva bidra till att minska smittspridningen, påminner Nina Meckler.

– Även om det inte råder lockdown kan människor förhålla sig som om det gjorde det. Stanna hemma, undvik besök, träffa ingen. Det är vår vädjan till befolkningen.

Lovisa Herold

lovisa.herold@dn.se "Dn 12 dec 2020

" Sex poliser skadade i självmordsdåd

Ryssland. En självmordsbombare har sprängt sig själv i den ryska delrepubliken Karatjajen-Tjerkessien i norra Kaukasus, enligt Rysslands nationella antiterrorkommitté.

Sex poliser skadades i explosionen, men ingen av dem rapporteras ha fått svåra skador.

Den hittills oidentifierade gärningsmannen försökte ta sig in på ett område där polisen genomförde undersökningar. Då poliserna skulle gripa honom ska han ha utlöst sin sprängladdning. Dådet inträffade omkring klockan tio på morgonen svensk tid, i byn Usjkeken.

TT-AFP " Dn 12 dec 2020

"Straffet för al-Hariri-mord: fem livstidsdomar

Libanon. Den FN-backade Libanontribunalen i Nederländerna har slagit fast påföljden för Hizbollahmedlemmen Salim Ayyash, som i augusti dömdes för sin inblandning i mordet på dåvarande premiärminister Rafiq al-Hariri i Beirut 2005.

Straffet: livstids fängelse gånger fem – en livstidsdom per brott som Ayyash dömts för, däribland terrorbrott och mord.

Rättsprocessen har varit utdragen. Mordet utlöste en djup kris i Libanon och cementerade motsättningarna mellan landets rivaliserande politiska läger.

TT-AFP " Dn 12 dec 2020

" Putin: Inte självklart att utreda förgiftning

Ryssland. Rysslands president Vladimir Putin säger att förgiftningen av oppositionsledaren Aleksej Navalnyj med nervgiftet novitjok inte i sig motiverar en brottsutredning.

– Om en person nästan dör betyder detta inte att det i varje läge är nödvändigt att inleda en brottsutredning, sade Putin vid ett möte med rättsexperter på fredagen.

Aleksej Navalnyj överlevde mordförsöket.

Tyskland, Frankrike och Storbritannien har pekat ut ryska myndigheter för ”inblandning” i förgiftningen.

TT-AFP " Dn 12 dec 2020

" Åtalet mot mediemogulen ett sätt att tysta demokratirörelsen

Peking. En av Hongkongs mest högprofilerade demokratiförespråkare, mediemogulen Jimmy Lai, 73, åtalas för att ha brutit mot Hongkongs kritiserade nationella säkerhetslag. Åtalet är en av en rad händelser på senare tid som visar hur Kina är på väg att kväva Hongkongs friheter och ta full kontroll över den forna brittiska kronkolonin.

KOMMENTAR

Redan när han i somras inför mediernas ögon greps inne på redaktionen för den tidning som han grundat, Apple Daily, och förseddes med handbojor var det tydligt att regimen ville skrämma kritiker till tystnad.

Nu står han åtalad för att enligt åklagaren ha samarbetat med främmande makt och därmed äventyrat den nationella säkerheten. Lagen som används för åtalet är den nya säkerhetslag som under stor internationell kritik infördes i Hongkong i somras. Enligt den är det förbjudet att förespråka separatism, göra sig skyldig till omstörtande verksamhet, terrorism och samarbete med utländsk makt. Den som gör sig skyldig till dessa brott riskerar upp till livstids fängelse.

Att terrorism och omstörtande verksamhet är olagligt låter inte så konstigt. Men den nya säkerhetslagen är så vagt formulerad och spänner så brett att den enligt kritikerna kan användas godtyckligt för att tysta vem som helst som anses vara besvärlig.

Vad Jimmy Lai anklagas för i detalj har ännu inte framgått. Men som ägare till tidningen Apple Daily har han länge varit en nagel i ögat på Peking. Apple Daily hörde till de tidningar som tydligast stod upp för de månadslånga protester som rasade i Hongkong förra året. När andra medier av rädsla för repressalier började väga sina ord på guldvåg fortsatte Apple Daily sin kritik mot regimen i Peking.

Att den förmögne Jimmy Lai dessutom flera gånger rest till USA för att vädja om stöd för Hongkongs demokratirörelse och efterlysa sanktioner mot kinesiska politiker har gjort honom till en besvärlig person i ögonen på det kommunistiska partiet som stämplat honom som en ”förrädare”.

Samtidigt är Jimmy Lai typisk för den typ av framgångssagor som skrivits i den hyperkapitalistiska finansstaden Hongkong. Bara 12 år gammal lämnade han sin by i södra Kina och anlände som fripassagerare på en fiskebåt till Hongkong.

Därefter har han arbetat sig upp från att vara barnarbetare på fabriker, till att skapa ett internationellt klädmärke, Giordano, och starta ett mediehus med bland annat Apple Daily.

Nu är han en förmögen man och sedan länge en stark röst för demokrati. Redan efter massakern på Himmelska fridens torg 1989 höjde han sin röst mot Peking. Då hotade regimen att stänga hans butiker. Jimmy Lai svarade med att sälja företaget och i stället starta ett antal publikationer.

I intervjuer har Jimmy Lai sagt att friheten i Hongkong har gett honom allt och att han betalar tillbaka genom att kämpa för den. Nu är han på väg att förlora den frihet han har aktat så högt.

Och det gäller inte bara honom. Hela Hongkong är på väg att mista de friheter som utlovades vid överlämnandet från Storbritannien till Kina. Pressfrihet, yttrandefrihet och oberoende domstolar. Grundläggande värden som skilde Hongkong från Fastlandskina.

På senare tid har det blivit allt tydligare hur Kina skärper kontrollen och trycker ner demokratirörelsen. Exemplen kan göras många och de kommer med allt mindre mellanrum. Tidigare i veckan grep polisen minst 16 aktivister, varav tre misstänks för brott mot säkerhetslagen. Och förra veckan fängslades demokratiaktivisterna Joshua Wong, Agnes Show och Ivan Lam till sju respektive 13 månader för att ha organiserat olagliga protester utanför polisens högkvarter. Dessutom är numera Hongkongs parlament, Legco, tomt på prodemokratiska ledamöter sedan fyra stängts av och de resterande avgått i protest.

Marianne Björklund " Dn 12 dec 2020

" Oväntat snabb norsk återhämtning väntas

Den norska ekonomin tar stryk av nya nedstängningar i den andra vågen av covid-19-smitta. Men den kommer ändå återhämta sig snabbare än väntat, enligt den norska statistikbyrån SSB.

Nya utbrott av smittspridning och nedstängningar väntas prägla första halvåret 2021. Men till sommaren vänder det, skriver SSB i sin prognos.

”Från sommaren 2021 väntas den ekonomiska aktiviteten öka markant, då befolkningen är vaccinerad och effekterna av pandemin minskar”, skriver SSB.

I år räknar SSB:s ekonomer med att Norges BNP, exklusive olje- och gassektorn, krymper med 3 procent enligt den uppdaterade prognosen. I senast föregående prognos beräknades nedgången bli 3,2 procent.

Samtidigt höjs tillväxtprognosen för 2021 till 3,7 procent, mot tidigare 3,6 procent. Prognosen för 2022 höjs ännu mer, till 3,6 procent, mot tidigare 2,9 procent.

SSB antar även att styrräntan i Norge kommer att börja höjas från mitten av 2021, i linje med tidigare prognos. Höjningen väntas motiveras av ökad ekonomisk aktivitet, men också mot bakgrund av att bostadspriserna i Norge har fortsatt stiga kraftigt i coronakrisen, upp med 8,3 procent mellan mars och november.

Statistikbyråns ekonomer räknar med att Norges styrränta höjs stegvis från nästa sommar och upp till 1 procent 2023.

Norges centralbank, som ska presentera uppdaterade prognoser för tillväxt och räntor nästa vecka, har tidigare sagt att man räknar med att hålla styrräntan på noll till slutet av 2022.

Den norska kronan stärktes mot euron efter den nya SSB-prognosen, upp 0,2 procent till 10:63 kronor per euro.

TT-NTB "Dn 12 dec 2020

Julia Tsimafejeva. ”I en viss mening har - belarusierna redan vunnit”

”Människor i Belarus har börjat titta sig i - spegeln och finna en identitet”, säger poeten Julia Tsimafejeva i en intervju med DN:s *Michael Winiarksi*. I dagarna kommer hennes dagbok från höstens protester ut på svenska. Hon anser att det är dokumentära texter, inte dikter, som är viktigast att skriva just nu.

I Belarus har revolutionen ett kvinnligt ansikte. De mest namnkunniga motståndarna mot diktaturen bär namn som Svjatlana Tsichanouskaja, Maria Kalesnikava, Svetlana Aleksijevitj.

Och Julia Tsimafejeva, vars dagbok från höstens protester nu kommer ut på svenska.

När jag når Julia Tsimafejeva på telefon har det gått 120 dagar av protester mot Aleksandr Lukasjenkos självhärskardöme. Hon befinner sig sedan några veckor i Graz i Österrike, på ett författarresidens tillsammans med sin man.

Boken ”Dagar i Belarus” – som omfattar händelserna i oktober – skrev hon färdig hemma i Minsk.

– Jag vill att den som läser boken förstår att jag inte sätter mig själv i centrum, att jag inte är någon slags hjältinna. Jag är bara en droppe i protesternas hav. Min berättelse är de hundratusentals andras som gick ut på gatorna. Det jag hade var möjligheten att beskriva mina erfarenheter, och jag använde den. Men som du ser finns där inte mycket av heroism.

I dagboken berättar Julia Tsimafejeva om hur hennes bror grips av polisen, och sedan blir frisläppt. Många andra gick igenom mycket värre saker, betonar hon: svår misshandel, våldtäkt och tortyr utförd av specialstyrkan Omon, en poliskår hon kallar för ”en organiserad kriminell grupp”.

– Belarus styrs nu av något som liknar en junta, och Lukasjenko har placerat militären i kontroll över alla landets regioner. Laglöshet råder, och de uniformerade män som går ut på gatorna och misshandlar och griper folk har inga markeringar för vilken myndighet eller kår de tillhör. De gör som de vill.

Hon ger ett exempel på den totala rättslösheten: Det kan räcka med att någon hänger ett vitt papper i fönstret – en av färgerna i det fria Belarus rödvita, förbjudna flagga – så betraktas det som ett lagbrott.

– De drar åt skruven allt hårdare, många blir av med jobbet, allt som inte passar Lukasjenko och de som inte är lojala ska rensas ut.

I boken ställer Julia Tsimafejeva frågan hur en sådan sadism från polisens sida är möjlig. Men hon har inget svar.

– Nej, jag vet faktiskt inte, säger hon och rösten stockar sig.

– Det finns fasansfulla exempel på att kvinnor har våldtagits av polisen så brutalt att de har fått svåra inre skador. Jag kan bara inte förstå hur en människa kan göra så mot en annan människa. När jag pratade om det med mina vänner efter valet, när uppgifterna om övergreppen började komma fram, kunde vi inte ens finna ord för det.

Lukasjenko säger att de blåmärken och andra spår efter tortyren som visats upp är ”fejk”. Tror människor på honom?

– Han säger det i statlig belarusisk television. Men det är få som litar på vad som sägs där, inte ens en tredjedel av befolkningen gör det. Lukasjenko ljuger hela tiden. Men det fungerar inte, eftersom alla själva kan se bilderna på nätet. De som fortfarande stödjer honom gör det inte för att de tror på vad han säger eller för att han är en bra ledare, utan därför att de fruktar att protesterna ska kollapsa den nuvarande ordningen och att deras lugna livsföring då faller sönder.

Den kategorin människor, som identifierar sig med det gamla och invanda, blir allt mindre, tror hon.

– Vi kallar det som händer i dag för ”värdighetens revolution” eller ”det nationella medvetandets revolution”. Jag tror att revolutionen har fått belarusierna att bli medvetna om sin identitet, och inte enbart den nationella. Belarusierna har börjat titta sig i spegeln och frågar sig: ”Vad är vi för ena?” De ser att vi inte är en grå massa.

Hon menar att revolutionen har aktiverat flera identiteter; som den professionella, där läkare och sjuksköterskor har organiserat sig och klivit fram i demonstrationerna. Eller musiker och restauranganställda. Arbetare på fabriker. Liksom åldersidentiteter: pensionärer, ungdomar och

studenter har marscherat. Och så könsidentiteten, där kvinnorna stått i täten för protesterna.

– Det viktiga är att identiteten inte grundas på hat mot andra nationer. Under protesterna har det varken förekommit antiryska eller europafientliga slagord. Förr var det annorlunda, på oppositionens möten 2006 eller 2010 syntes många EU-flaggor. Men nu vill belarusierna vara goda grannar till alla.

Vi samtalar på ryska, och hon ber om ursäkt för att hon ibland kör fast i sökandet efter något ord. Hennes vardagsspråk är belarusiska. Hon och hennes man skriver främst på belarusiska.

Jag undrar hur hon ser på språkfrågan i dagens frihetsrörelse, en sak som tidigare framhävdes starkt av oppositionens företrädare, inte minst Belarus store författare Vasyl Bykau. När jag intervjuade honom (DN 2000-09-14) talade han om *linguicid*, hans beteckning på makthavarnas metodiska strävan efter att utplåna det tusenåriga belarusiska språket.

Men Julia Tsimafejeva betraktar inte språkfrågan som den centrala beståndsdelen i dagens folkuppror i Belarus.

– Språket är verkligen en viktig fråga, och en del av vår identitet. Men alla ser ju att de torterar alla, oavsett om de talar belarusiska eller ryska.

Hon menar att oppositionen tidigare, särskilt på 1990-talet, hade en tendens att vara exkluderande; i sina led ville man inte riktigt acceptera de som inte talade belarusiska. Det förekom till och med en viss fientlighet mot rysskspråkiga. Omvänt fanns också på den rysskspråkiga sidan en avoghet mot de som talade belarusiska.

– Men gradvis har detta börjat gå över. Vi i den yngre generationen författare ser helt annorlunda på den saken än de äldre. Även de som skriver på ryska är våra författare! Och ute i samhället finns inte heller längre denna uppdelning.

Julia Tsimafejeva har noterat hur det belarusiska språket, liksom av sig självt och utan påtryckningar, börjat krypa in på allt fler områden i samhället.

Det finns många tecken på det: Fler använder belarusiska än tidigare, till exempel på plakat som bärs på demonstrationerna, eller så sjunger de belarusiska sånger. Det är en naturlig process, anser hon, som också är fri och inkluderande.

– Alla förstår att det inte går att förbjuda ryska språket i Belarus, det är ju majoritetens språk och det kommer att finnas kvar. Vår uppgift är att ge det belarusiska språket, som har tryckts ned så länge, likvärdiga möjligheter med ryskan att utvecklas.

Kan du vara optimist mot bakgrund av det fasansfulla som pågår i ditt land?

– I en viss mening har belarusierna redan vunnit. De har övervunnit sin likgiltighet och passivitet, som de pikades för av ukrainarna och andra av Belarus grannar. Det cirkulerade anekdoter om belarusier som särdeles tålmodiga människor, som att de mäktade med att sitta på en spik i all oändlighet. Men nu är tålamodet över och belarusierna har vaknat. Vi har förstått att om vi avstår från att protestera blir vårt land ett nytt Nordkorea mitt i Europa.

Skriver du på nya dikter?

– Jag har försökt göra det, men det som försiggår i Belarus gör att jag inte kan tänka på något annat. Så jag fortsätter att skriva på min dagbok, nu för augusti och september, två viktiga månader av protester som jag också deltog i. I det här skedet anser jag att de viktigaste texterna som kan skrivas är de dokumentära, de som skildrar vad som händer med oss och det som nyligen skedde.

Här ser hon Svetlana Aleksijevitj, ”vår Nobelpristagare”, som en förebild.

– Hon fick priset för sina polyfoniska berättelser om våra trauman och sorger. Vi kan alla fortsätta hennes arbete genom att i de sociala nätverken berätta om vad som händer i vårt land. Och tillsammans skriva boken om vad som har hänt med oss.

Michael Winiarski"

"JULIA TSIMAFEJEVA.

Julia Tsimafejeva, född 1982 i en liten by i södra Belarus, vid gränsen mot Ukraina och inom Tjernobylzonen, är en belarusisk poet. Hon översätter också poesi, främst från engelska och tyska, och är en av grundarna av den litterära nättidskriften - prajdzisvet.org.

Aktuell med boken ”Dagar i Belarus” (Norstedts), en dagbok från de folkliga protesterna i Minsk i oktober, som utkommer den 15 december i översättning av Ida Börjel.

Hon har tidigare gett ut tre diktsamlingar: ”Misstagens bok” (2014), ”Cirkus” (2016) och ”ROT” (2020). Hennes dikter har översatts till engelska, ukrainska, polska, svenska, slovenska och andra språk. " Dn 12 dec 2020

"Museet gick på skattjakt hemma hos stadsborna

Tre år efter invigningen tvingades Zeitzmuseet i Kapstaden att stänga i kampen mot covid-19. När dörrarna sedan öppnades hade turisterna försvunnit. Då bjöd museet in stadens invånare till en kollektiv konstutställning med konst från sina egna vardagsrum. Nu hänger 2 000 verk på väggarna.

Det känns som en annan tid, men det är bara tre år sedan Zeitzmuseet i Kapstaden öppnade portarna till Afrikas största samling av samtidskonst. När museet invigdes var det den enskilt största satsningen i sitt slag på många år på kontinenten, även i Sydafrika där kultursektorn står starkare än i andra länder i Afrika. I ett hörn av den historiska hamnen hade stjärn-arkitekten Thomas Heatherwick konverterat en gammal majssilo i betong till en spektakulär fyrbåk som i sitt inre dolde ett gigantiskt atrium och 6 000 kvadratmeter utställningsyta. Invigningsveckan blev något av en konstfestival i Kapstaden som är navet för visuell konst i landet.

I mars beordrades landet till ”full lockdown” och portarna till Zeitz stängdes för allmänheten under sju månader. Från september kunde de åter öppna med restriktioner men planeringen hade kastats över ända. I pandemins natur ligger en osäkerhet om framtiden som förhindrar en storslagen återgång till det normala. Det blir ett trevande framåt.

Ett bombastiskt nummer skulle vara att elda för kråkorna. I synnerhet som en betydande del av Zeitzmuseets besökare vanligtvis är turister – som nu lyser med sin frånvaro.

Ett stenkast bort kretsar måsarna över terminalen för färjorna till fängelseön Robben Island, där Nelson Mandela och de andra frihetshjältarna satt fängslade. I området finns även ett akvarium och ett stort köpcentrum i sjöstadsstil. V & A Waterfront tar årligen emot runt 25 miljoner turister. Nu är antalet nära noll och kollapsen i besöksnäringen har spridit sig till bostadsmarknaden där Airbnb-lägenheter står tomma.

Zeitz vände blicken inåt – mot staden och dess invånare.

– Vi tänkte på tillfället vi befinner oss i. Hela världen går igenom den här pandemin och många museer är drabbade. Vi ställde oss frågan vad det då innebär att tala till en lokal publik? Och vilken roll spelar konsten och ett museum i samhället när det stängs ned?

Det säger Tandazani Dhlakama, biträdande chefskurator på Zeitzmuseet. Hon är ursprungligen från Zimbabwe och har arbetat på museet sedan strax efter starten för tre år sedan.

Det fanns kritik mot museet vid invigningen – från konstetablissemanget var skepsisen naturlig mot placeringen i turistfällan Waterfront, och kring ägarnas konstnärliga dedikation till projektet över tid. Från andra håll sågs det som elitistiskt att placera denna prestigeinstitution mitt i den dyraste – och vitaste – delen av den segregerade Kapstaden.

Den första chefskuratorn och vd:n, som också byggt upp den tyske filantropen Jochen Zeitz samling som utgjorde grunden till museet, Mark Coetzee, tvingades avgå i svallet av metoovågen och de anställda som var där då har fått skriva under avtal med yppandeförbud. Nu styrs museet av kamerunska chefskuratorn Koyo Kouoh som av ”pandemiska skäl” befinner sig i Basel.

– Det var Koyo som lade fram idén. Vårt långsiktiga tema är nu ”radikal solidaritet”, vi vill få människorna att känna sig representerade inte bara i samhället utan även i kulturen. Hur får vi dem att känna ägarskap för

kulturen? Vi bjöd in vår lokala publik att skicka in sina verk.

En Liljevalchs vårsalong i kubik, utan jury eller annan urvalsprocess. Och utan begränsningar: nyproducerat eller arvegods, eget eller köpt – allt var välkommet. För dem som inte kunde köa med avstånd utanför museet upprättades sex olika uppsamlingsplatser på olika platser i fyramiljonersstaden. Kapstaden är extremt segregerat och majoriteten av stadens invånare bor i de fattiga vindpinade förorterna på Cape Flats, en halvtimmes bilfärd från Zeitz.

Totalt 1 600 personer dök upp med sin konst. Vissa tavlor ingick i serier och totalt handlade det om 2 000 verk.

– Det var ett otroligt gensvar. Bara om ett verk var skadat kunde vi inte ta emot det, men dem kan jag räkna på en hands fingrar, annars hängde vi allt. På sju dagar.

Personalen var lättad över att restriktionerna förbjöd nattarbete under sluttampen och några verk installeras fortfarande efter öppning men i princip hann man klart i tid.

I sju salar på plan tre hängdes utställningen uppdelad i fem teman: trädgården, ute, inne, relationer och tid.

– Av någon anledning fanns det så mycket trädgårdskonst. Jag tror att det är en plats för reflektion, och i dessa tider ett uppehälle.

Första rummet är något av en andningspaus, en stillsam oas, innan det tar fart. En blandning av högt och lågt, ungt och gammalt. Många tigrar. Politiker. Popstjärnor. Hus i bergslandskap med dramatiska moln. Ärret från ett kejsarsnitt fotograferat med kort skärpedjup. Gråtande barn och revolutionär kamp.

I stadsdelen Muizenberg i södra Kapstaden, där surfbutikerna trängs med hipsterkaféer och järnhandlare, var det inte oväntat maritima motiv som dominerade.

– Bland landskapskonsten var det mycket med Taffelberget som motiv, sedan kommer man till Muizenberg och det är bara havet.

I porträttsamlingen hänger, inte oväntat, en hel del porträtt av nationalikonerna Nelson Mandela och Desmond Tutu. Däremot lyser Winnie Mandela, vars mindre försonliga inriktning i dag är mer populär hos

en yngre generation frustrerade sydafrikaner, med sin frånvaro.

Lyckades ni nå ut till en större krets eller var det främst era kärnbesökare som lystrade till uppmaningen?

– Ja och nej – våra uppsamlingsplatser var även i sämre bemedlade områden som förorterna Langa och Khayelitsha och vi samarbetar genom vårt utbildningsprogram med lokala konst- och kulturorganisationer. De hjälpte oss att nå andra grupper, säger Dhlakama.

Hängda som om det vore ett porträttgalleri med 1800-talskonst – från golv till tak, tätt, anonymiseras de enskilda verken. Men ett större motiv – porträttet av en stad – träder fram.

– Först ser det slumpmässigt ut, men när du tittar närmare börjar du se historier. Vi förser varje verk med en kod och historien bakom kommer att presenteras online. Men när du ser konsten på väggarna utan att veta vem, hur eller varför – då träder något annat fram när du ser 2 000 verk från ditt egna lokalsamfund, tillsammans.

Personalens egna förutfattade meningar kom på skam när de första besökarna släpptes in och under skattjaktsliknande former sökte upp sina ”egna” verk i salarna. Ofta var det inte den personen de trott som skickat in respektive verk.

– Vilket fick oss att fråga oss själva varför vi gjort dessa antaganden.

Att bjuda in ”verklighetens folk” till den fina institutionen kan vara en krock som många skulle undvika. Tandazani Dhlakama berättar att man vid tillfällen erbjudit fria visningar till all serverings- och butikspersonal som arbetar på Waterfront – vanliga tider har man också gratis entré på onsdagar för alla besökare från något afrikanskt land – men ändå var det inte många som dök upp. Museer, säger hon, kan i sig själva göra människor obekväma.

– Att sedan komma och överlämna ett konstverk som man har en djup personlig relation till, det är inte alltid lätt. Det var därför särskilt viktigt att bemöta alla värdigt. Och för att ta ett exempel: när en man kom in med en tavla som var den sista hans hustru målade innan hon gick bort i år, då kände vi att vi vunnit en persons förtroende.

I porträttsektionen hänger ett fotografi av en kvinna, taget den sista dagen hon bodde i sitt plåtskjul innan hon tog farväl av sin bostad och flyttade till en lägenhet i allmännyttan. Ett tidsdokument för en individ. Andra verk markerar den märkliga tiden vi befinner oss i detta coronakrisens 2020.

En dag kommer krisen att vara förbi och turisterna kommer att återvända till Zeitzmuseet. Svaret på frågan om hur man förhindrar att detta initiativ blir en engångsföreteelse står inte att finna inom museets väggar, enligt Tandazani Dhlakama.

– Den här utställningen har inlett relationer. Insamlingsplatserna vi använde oss av, hos de lokala - konstcentren – de tror jag blir framtida nyckelpunkter för att leva upp till vårt tema om radikal solidaritet. Det är där vi kan möta nya grupper, säger Tandazani Dhlakama.

Erik Esbjörnsson

erikesbjornsson@gmail.com"

"2 000 verk visas på utställningen.

1 600 personer dök upp med sin konst."

DN 8 dec 2020

DN 13 dec 2020

"Brittiska flottan redo att borda fiskebåtar

Brittiska Royal navy förbereder sig för att - patrullera landets fiskevatten inför en hård brexit som kan bli verklighet efter söndagen. Örlogsflottan har mandat att borda utländska fiskebåtar och gripa dem ombord.

Bryssel har utan framgång bett Storbritannien att förlänga det nuvarande fiskeavtalet med ett år, det vill säga att man ska ha fortsatt tillgång till varandras vatten under en övergångsperiod. I stället sätter britterna nu sin flotta i beredskap för det fall att inget avtal nås före söndagens tidsfrist.

Dels ska den militära grenens poliskår få utökade befogenheter, dels ska fyra 80-metersfartyg stå beredda att patrullera Irländska sjön och Engelska kanalen. Framför allt är det franska fiskefartyg man

avser att avskräcka från att arbeta på brittiska vatten och myndigheterna förbehåller sig rätten att såväl gripa fiskare som konfiskera fartyg.

Fiskerinäringen har varit en av brexitförhandlingarnas största stötestenar och mest infekterat har det varit mellan Storbritannien och Frankrike. Trålare från EU-medlemsstater får omkring 60 procent av sin fångst i brittiska vatten, främst makrill och sill, men det bör påpekas att fiskeindustrin bara står för cirka 0,1 procent av Storbritanniens bnp.

– Vi förstår att Storbritannien strävar efter att kontrollera sina vatten. Storbritannien måste å andra sidan förstå EU:s fiskeriflottors rättmätiga förväntningar som bygger på årtionden, ibland århundraden, av tillgänglighet, sade EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen efter fredagens rådsmöte.

Då var positionerna i förhandlingarna fortsatt så pass låsta att både hon och premiärminister Boris Johnson uttryckte stark skepsis till att man skulle nå en överenskommelse före årsskiftet, då övergångsperioden tar slut, och man lämnar tull-unionen och den inre marknaden.

I praktiken har då europeiska exportörer sex månader på sig att skicka in sina tulldeklarationer till Storbritannien som då är att betrakta som ett så kallat tredjeland.

Ossi Carp

ossi.carp@dn.se "

"FAKTA.

Enligt det brittiska försvarsdepartementet ska fyra skepp – och ett manskap på 14 000 personer – stå redo att patrullera brittiska farvatten från och med den 1 januari vid händelse av en avtalslös brexit."

DN 13 dec 2020

"FN-chefen: Utlys klimatnödläge

De nuvarande klimatmålen är inte tillräckliga, sade FN:s generalsekreterare António Guterres under lördagens digitala klimattoppmöte.

– Kan någon fortfarande förneka att vi står inför en dramatisk nödsituation, frågar sig Guterres retoriskt.

– Därför uppmanar jag samtliga ledare världen över att utlysa klimatnödläge i deras länder tills koldioxidneutralitet är uppnådd, fortsätter han.

Mötet hålls på femårsdagen av Parisavtalet, som togs fram under Förenta nationernas klimatkonferens 2015. Fler än 70 världsledare deltar i toppmötet, däribland Frankrikes Emmanuel Macron, Storbritanniens Boris Johnson och Kinas Xi Jinping.

TT-Reuters "

DN 13 dec 2020

" Vi måste vidta åtgärder de kommande dagarna som är väldigt långtgående och väldigt slagkraftiga.

Tysklands finansminister Olaf Scholz apropå att förbundskansler Angela Merkel under söndagen väntas diskutera en kommande strikt nedstängning med representanter för landets förbundsländer. Fredagens 598 nya covidrelaterade dödsfall och 29 875 nya bekräftade covidfall innebar mörka dygnsrekord.

TT "

DN 13 dec 2020

" Putins klimatpolitik är full med dubbla budskap

President Vladimir Putin har skrivit på Parisavtalet, men tror samtidigt att klimatförändringen kan innebära fördelar. Han påstår att man inte vet om människan ligger bakom uppvärmningen, trots att det är bevisat.

– Teoretiskt kan man tänka sig att Ryssland får vissa fördelar av den globala uppvärmningen. Men de här teoretiska fördelarna är mycket mindre än alla nackdelar den kommer att föra med sig för oss, säger den ryska säkerhetsanalytikern och journalisten Aleksandr Golts.

Cirka 65 procent av Rysslands territorium består av permafrost, evig tjäle. Den håller nu på att tina, på vissa ställen i rekordfart. Resultatet är tilltagande problem med infrastrukturen. Hus och vägar sjunker ner i jorden, och stora skogsbränder rasar på områden där de tidigare aldrig förekommit.

De här förändringarna kommer, enligt Golts, att leda till gigantiska kostnader. Samtidigt kör Kremllojala medier fortfarande ut budskapet att klimatförändringen går att vända till Rysslands fördel. Tv-kanalen Zvezdas reportage från 2019 beskriver ett Ryssland som kommer att blomstra tack vare varmare temperaturer. Inslaget beskriver lyriskt hur många värdefulla mineraler, gas och olja som går att utvinna på Nordpolen då polarisen försvinner.

– Den globala uppvärmningen, som hela världen är så rädd för, kommer enbart att utgöra en fördel för Ryssland. Vårt land har ofrivilligt tilldelats ett mäktigt klimatvapen, utropar journalisten.

Den här uppfattningen är enligt Golts ett uttryck för en förhoppning som fortfarande vårdas i Kreml – nämligen att klimatförändringen blir en oväntad kraft utifrån som plötsligt får gamla problem att försvinna av sig själva.

– Det är som om Kreml hela tiden hoppas på ett under. Att klimatförändringen ska leda till att allt ställs på huvudet, den siste blir den förste. I praktiken: Att Rysslands ekonomiska problem ska få en lösning, vi

kommer att hitta en massa skatter under Nordpolen. Därför hade man så bråttom med att plantera den ryska flaggan på botten av Nordpolen år 2007. Man föreställer sig att alla andra också är inställda på att ta för sig av skatterna under isen, säger Golts.

Under de senaste 15 åren har Ryssland gjort omfattande militära investeringar i Arktis. Orsaken är, enligt Golts, just uppfattningen om Arktis som en potentiell källa till rikedom, som hela världen vill åt.

– Men Ryssland saknar teknologi för att bygga till exempel oljeplattformar som kan fungera i de här förhållandena. Och de här eventuella oljeinkomsterna bleknar i jämförelse med kostnaderna för att bygga ny infrastruktur i Sibirien när permafrosten smälter. Det är helt klart att för Ryssland är det mycket mer fördelaktigt att göra allt för att bromsa klimatförändringen än att försöka dra kortsiktiga fördelar av den.

Vladimir Putin har under de senaste åren sänt ut dubbla budskap om den globala uppvärmningen. Ännu år 2003 skämtade Putin om att ryssarna välkomnar ett varmare klimat, eftersom skördarna blir rikare och man inte längre behöver lägga ned pengar på varma kläder.

På senare tid har Putin dock erkänt att Ryssland kan få stora problem på grund av klimatförändringen. Ryssland har både skrivit på och ratificerat Parisavtalet. Samtidigt påstår Putin att människans påverkan fortfarande inte är klarlagd – något som inte stämmer.

– Ingen vet egentligen vad som ligger bakom den globala uppvärmningen. Vi vet att under planetens historia har vi haft varmare och kallare perioder. Det är mycket svårt, kanske omöjligt, att räkna ut hur människan påverkar klimatet. Men vi får inte förbli passiva. Vi måste anstränga oss maximalt för att klimatet inte ska ändras, sade Putin på en presskonferens år 2019.

Budskapet är motsägelsefullt. Putin påstår alltså att vi inte vet varför jorden blir varmare, vilket är osant. Den internationella panelen för klimatforskare IPPC slog redan för flera år sedan fast att människans påverkan är bevisad bortom all tvivel. Bakom Putins retorik står det faktum att den ryska ekonomin är helt beroende av sin olje- och gasexport.

Samtidigt säger Putin att vi trots detta måste ”anstränga oss maximalt” för att klimatet inte ska förändras (trots att det redan har förändrats). Det här dubbla budskapet påverkar tydligt den ryska

befolkningen. När jag nyligen besökte Teriberka vid Barents hav, där havsvikarna inte längre fryser och det är plusgrader i november, sade ett flertal av invånarna att de visserligen har lagt märke till att det blivit varmare. Ändå tror de inte på någon klimatförändring. Också oberoende ryska medier som Meduza publicerade så sent som ifjol en artikel med rubriken: ”Global uppvärmning – myt eller sanning?”

Samtidigt håller Nordostpassagen över norra Ryssland på att öppnas. Det innebär en ny sjöväg mellan Europa och Asien, som förkortar båttransporterna med två tredjedelar i jämförelse med den tid det tar att köra via Suezkanalen. År 2009 tog sig för första gången två isklassade fraktfartyg genom hela Nordostpassagen, assisterade av en rysk atomisbrytare.

Men enligt experterna kommer det att ta lång tid innan Nordostpassagen blir farbar för reguljär godstrafik. Om det någonsin kommer att ske.

– Norra ishavet är grunt. Det är fortfarande svårt för stora skepp att segla där, vilket påverkar lönsamheten. Och det finns inte tillräckligt med infrastruktur, inga bränsledepåer eller hamnar där skeppen kan repareras. Jag tror inte att vi ska vänta oss stora fraktfartyg i Nordostpassagen inom den närmaste framtiden, säger Andrej Leonov. Han är docent i havshydrografi vid Flottans statliga universitet i Sankt Petersburg.

Under de senaste åren har en mängd nya öar uppstått vid ryska Ishavskusten, framför allt vid Novaja Zemlja. Det är ett resultat av att isen smälter. Enligt Leonov handlar det totalt om ett tjugotal nya öar sedan 2013.

De här öarna presenteras ofta som nytt värdefullt, ryskt territorium i statliga tv-kanaler. Leonov anser däremot att deras territoriella betydelse är försumlig.

– Det handlar om ett område på drygt två kvadratkilometer totalt, lite större än Monaco. Jag ser dem inte som viktiga ur territoriell synvinkel, men de är intressanta att studera eftersom de har varit täckta av is i tusen år. Att de nu finns påverkar också säkerheten, fartygen känner inte till dem och kan gå på grund. Vi måste hinna uppdatera sjökorten.

Den oberoende säkerhetspolitiska experten Pavel Felgenhauer kallar Putins oklara klimatpolitik ”idioti”.

– Att tala om eventuella fördelar med klimatförändring för Rysslands del bevisar att man inte har förstått något alls. När permafrosten har tinat blir Sibirien ett kärr. Där kommer man inte att kunna bygga hus eller

utvinna någon gas eller olja. Det blir en katastrof för Ryssland.

Anna-Lena Laurén"

Inrikes DN-artiklar
8 -12 december 2020

Artiklarna placeras på områden enligt

Sven Wimnell 28 november 2020:

Om fördelningen av artiklar i kapitel 3.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzx.pdf

Riksdagen och de politiska partierna. Och övergripande delar av kuturministerns demokrati och kultur

www.riksdagen.se

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna.

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq14-15.pdf

Sveriges Riksdag och dess utskott, partier och ledamöter

Sveriges riksdag

https://www.riksdagen.se

Start
Ledamöter & partier
Utskotten & EU-nämnden
Debatter & beslut
Dokument & lagar
Så funkar riksdagen
Webb-tv

Riksdagens utskott (14 feb 2019 Från omr40zp)

Klicka på länkarna

Alla utskott och EU-nämnden
http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/#alla-utskott--eu-namnden

Arbetsmarknadsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/arbetsmarknadsutskottet/

Civilutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/civilutskottet/

Finansutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/finansutskottet/

Försvarsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/forsvarsutskottet/

Justitieutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/justitieutskottet/

Konstitutionsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/konstitutionsutskottet/

Kulturutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/kulturutskottet/

Miljö- och jordbruksutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/miljo--och-jordbruksutskottet/

Näringsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/naringsutskottet/

Skatteutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/skatteutskottet/

Socialförsäkringsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/socialforsakringsutskottet/

Socialutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/socialutskottet/

Trafikutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/trafikutskottet/

Utbildningsutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/utbildningsutskottet/

Utrikesutskottet http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/utrikesutskottet/

EU-nämnden http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/eu-namnden/

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet
http://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/sammansatta-utrikes--och-forsvarsutskottet/

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Arbetsmarknadsutskottet ska bereda ärenden om
1. arbetsmarknadspolitik,
2. arbetslivspolitik med arbetsrätt,
3. integration,
4. åtgärder mot diskriminering i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning samt
5. jämställdhet mellan kvinnor och män i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bereds av arbetsmarknadsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Civilutskottet (CU)

Civilutskottet skall bereda ärenden om
1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utsökningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. försäkringsavtalsrätt,
3. bolags- och föreningsrätt,
4. skadeståndsrätt,
5. transporträtt,
6. konkursrätt,
7. konsumentpolitik,
8. internationell privaträtt,
9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
10. bostadspolitik,
11. vattenrätt,
12. bebyggelseplanläggning,
13. byggnadsväsendet,
14. fysisk planering samt
15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av civilutskottet. *Lag (2006:885)*.

Finansutskottet (FiU)

Finansutskottet ska bereda ärenden om
1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa statsbudgeten och granska årsredovisning för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskulds-räntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet. *Lag (2010:1417)*.

Försvarsutskottet (FöU)

Försvarsutskottet ska bereda ärenden om
1. totalförsvar,
2. samhällets räddningstjänst,
3. åtgärder för att minska samhällets sårbarhet,
4. kärnteknisk säkerhet och strålningsskydd samt
5. sjö- och kustövervakning,

allt i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning. Ärenden om anslag till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap bereds av försvarsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Justitieutskottet (JU)

Justitieutskottet skall bereda ärenden om
1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet bereds av justitieutskottet. *Lag (2003:180)*.

Konstitutionsutskottet (KU)

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden om
1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
2. lagstiftning om radio, television och film,
3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
4. press- och partistöd,
5. Riksrevisionen, såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget och åtal mot riksrevisor,
6. riksdagen och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken,
7. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning,
8. den kommunala självstyrelsen samt
9. medgivande från riksdagen att väcka talan mot en riksdagsledamot eller att ingripa i en ledamots personliga frihet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse bereds av konstitutionsutskottet *Lag (2010:1417)*.

Kulturutskottet (KRU)

Kulturutskottet skall bereda ärenden om
1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. trossamfunden i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning samt
7. radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid bereds av kulturutskottet. *Lag (2003:180)*.

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Miljö- och jordbruksutskottet ska bereda ärenden om
1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
2. vädertjänst,
3. naturvård samt
4. miljövård i övrigt som inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bereds av miljö- och jordbruksutskottet. *Lag (2009:928)*.

Näringsutskottet (NU)

Näringsutskottet ska bereda ärenden om
1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
2. industri och hantverk,
3. handel,
4. immaterialrätt,
5. energipolitik,
6. regional tillväxtpolitik,
7. statlig företagsamhet samt
8. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv bereds av näringsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Skatteutskottet (SkU)

Skatteutskottet skall bereda ärenden om
1. taxering och skattebetalning,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bereds av skatteutskottet. *Lag (2003:180)*.

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om
1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. ekonomiskt stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. migration.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Migration, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bereds av socialförsäkringsutskottet. *Lag (2006:885)*.

Socialutskottet (SoU)

Socialutskottet ska bereda ärenden om
1. omsorger om barn och ungdom i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg bereds av socialutskottet. *Lag (2010:867)*.

Trafikutskottet (TU)

Trafikutskottet skall bereda ärenden om
1. vägar och vägtrafik,
2. järnvägar och järnvägstrafik,
3. hamnar och sjöfart,
4. flygplatser och luftfart,
5. post,
6. elektroniska kommunikationer samt
7. IT-politik.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer bereds av trafikutskottet. *Lag (2006:885)*.

Utbildningsutskottet (UbU)

Utbildningsutskottet ska bereda ärenden om
1. skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet,
2. högre utbildning och forskning samt
3. studiestöd.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning bereds av utbildningsutskottet. *Lag (2010:867)*.

Utrikesutskottet (UU)

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om
1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
2. bistånd till andra länders utveckling samt
3. utrikeshandel i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete,
allt i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.
Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd bereds av utrikesutskottet. *Lag (2003:180).*

EU-nämnden

EU-nämnden
9 § För samråd enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).
EU-nämnden ska bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.
Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet. *Lag (2010:1411).*
Tilläggsbestämmelse
10.9.1
Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen. *Lag (2009:1332).*
Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU- nämnden
10 § Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som skall beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför besluten i rådet.
Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.
Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. *Lag (2009:1332).*

"En balansakt mellan kungen och penningpåsen

Moderaternas nya idéprogram genomsyras av en nostalgisk vurm för familjen och nationen. Idéhistorikern Sven-Eric Liedman synar tankarna om liberalkonservatism och finner en skvader.

Sverige har på några få år genomgått en dramatisk ideologisk förändring. Den började med att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010. Budskapet var ett och bara ett: invandringen höll på att förstöra Sverige.

Deras röstläge skruvades upp i falsett när den stora flyktingströmmen kom 2015. Snart var de inte ensamma i sin kritik. Parti efter parti talade om vikten av en stram invandringspolitik, i takt med att SD:s opinionssiffror sköt i höjden.

Både Kristdemokraterna och Moderaterna fick nya partiledare. Den fräna unga Ebba Busch övergav den lite veliga politik som Göran Hägglund fört. Hon drömde om en kristen höger i Sverige, lik den i USA.

Moderaternas Ulf Kristersson gjorde en ännu skarpare gir med sitt parti. Nu skulle det breda välfärdssystem som hans företrädare Reinfeldt försvarat bantas ordentligt. Sverige skulle också bli svenskare.

Jimmie Åkesson började drömma om ett stort högerblock.

I april 2019 tillsatte Moderaterna en grupp som skulle ta fram ett nytt idéprogram för Moderaterna. Sekreterare blev Alice Teodorescu. Hon hade redan gett liberalkonservatismen ett ansikte. Det är också liberalkonservatismen som genomsyrar det programförslag som kommittén nyligen lagt fram. Nationalismen är påfallande. ”Svensk kultur och svensk historia förenar människor över generationerna, men är också en viktig brygga in i det svenska samhället.”

På Reinfeldts tid höll man tyst om svenskhet och nationalstat och judisk-kristen tradition. Desto viktigare har dessa stora ord nu blivit. Vi får veta att ”Sverige är format av ett kristet socialt och kulturellt arv som sträcker sig mycket långt tillbaka”. Ja, ”Sverige är en av världens äldsta nationalstater”.

Gamla tiders högermän skulle ha skrockat belåtet inför sådana meningar, Men kanske hade de blivit lite betänksamma när de läst hyllningen till ”upplysningens och förnuftets tradition”.

Å andra sidan hade de tagit till sig de stränga orden om brott och straff i förslaget och än mer åt allt det vackra som sägs om vikten av ett starkt svenskt försvar (låt vara nu inlemmat i Nato).

I god konservativ anda värnar programförslaget också om familjen. Skribenterna är visserligen inte helt omoderna utan talar om familjen ”i de olika former den kan ha i vårt samhälle idag”. Men det är i familjen som vi framför allt tar ansvar för andra människor. En trygg familj gör barnen till ”starka vuxna”.

Ändå har inte allt återgått till det gamla. Plötsligt får man veta att Moderaterna också är ”individualismens parti”. Så sa man inte i gamla Högerpartiet. I all traditionell konservatism var familjen samhällets minsta beståndsdel. Men här är det fråga om den liberala sidan i det nya liberalkonservativa partiet.

Programförslagets rubrik är ”Frihet och ansvar”.

Vad är då frihet? ”Friheten att välja” står det först. Det är vad alla de gamla alliansspartierna hävdade och fortfarande hävdar. Det är med valfriheten som vårt bisarra skolsystem motiveras. Valfriheten gör människan till konsument. Hon väljer fritt i det utbud som finns till salu.

Kanske har programkommittén funnit att det också krävs något mer. Friheten har ”ett avgörande existentiellt värde”, heter det. Det öppnas en vidare rymd över oss; vi slipper ut från varuhuset. Är det inte lite Jean-Paul Sartre över orden?

Å nej, så roligt ska det inte bli. Friheten är vägen till ”nya vetenskapliga insikter, till ett växande välstånd och till kulturella landvinningar”. Förhållandet mellan den enkla valfriheten och frihetens existentiella sida förblir oklart.

Friheten tillhör individen, men individen har också ett ansvar ”för sig själv, sina nära och vårt samhälle”. Ja, individen måste också göra sig ”anställningsbar” och därmed smidigt anpassa sig till den rådande arbetsmarknaden. Arbetslinjen gäller fortfarande.

När människor flyr från krig och nöd har vi också ett ansvar. Men ansvaret gäller först och främst närområdet, i synnerhet grannländerna. Underförstått: vårt ansvar för syrier och afghaner är begränsat.

Därmed är vi inne på det hetaste området i programmet, invandringen. Invandringen ska vara ”ändamålsenlig”, heter det. Människor som söker sig hit ska vilja arbeta eller ”driva företag”. Massinvandringen har skadat Sverige. Integrationen har under de senaste årtiondena varit usel. Denna integration är en enkelriktad process – kort sagt, de som kommer hit ska anpassa sig efter oss, inte vi efter dem. De ska bli som vi.

Uppenbarligen är detta en norm, ett påbud och inte en beskrivning av hur integration gått till i verkligheten. Kulturer tar färg av varandra. Under hela efterkrigstiden har det svenska samhället påverkats av dem som kommit hit.

Men nu ska det enligt Moderaterna bli slut på detta. Människor långt bortifrån ska anpassa sig efter den uråldriga kristna svenska kulturen. Och helst ska de inte komma hit alls.

I några meningar sammanfattas den moderata versionen av den svenska utvecklingen efter 1945. Fram till slutet av 60-talet genomgick landet en strålande utveckling (inte ett ord om att detta var socialdemokratins stora period). Sedan stagnerade ekonomin under ett kvartssekel, staten blev för stor, vård och skola likriktades. (I själva verket hade det varit så sedan reformationen.)

Så kom räddningen på 90-talet, den alltför stora välfärdsstaten ersattes med entreprenörskap. Arbetslinjen gällde! Men under 10-talet stannade allting åter upp, och brottsligheten blev aggressivare. (Åter en sanning med modifikation: antalet mord ökade inte.)

Och nu är det alltså dags för liberalkonservatismen.

Liberalismen är närmare bestämt nyliberalism. Men en förändring har skett sedan Bildts tid. Då följde man Milton Friedman med hundlik tillgivenhet. Friskolorna var en kopia av Friedmans förslag. ”Voucher” blev ”skolpeng” på svenska.

Nu är det den andre store nyliberalen, Friedrich Hayek, som håller i taktpinnen. Det moderna samhället är ”oöverblickbart”. Därför är det omöjligt att detaljstyra.

Hayek in i detalj!

Men miljö och klimat måste man åtminstone ta tag i. Människan och inte den övriga naturen ska vara utgångspunkten. Vi har ett ”förvaltaransvar” (väl

samma ansvar som Gud gav Adam i Bibeln). Och allt måste förenas med ”ekonomisk tillväxt”.

Himmel och jord må brinna, men tillväxten den står kvar.

Jämlikheten är enbart en jämlikhet inför lagen. Inte ett ord om de skenande sociala, ekonomiska och kulturella skillnaderna i dagens Sverige. De är inte politikens problem.

Till sist är frågan oundviklig: Hur går liberalism och konservatism ihop? Man kan lugnt svara: inte alls! Å ena sidan kungen och altaret, å andra sidan den ständigt mer välfyllda penningpåsen.

Men Sverigedemokrater och Kristdemokrater slickar säkert girigt i sig den kristna och nationalistiska grädden. Ekonomin får man ta på köpet.

Sven-Eric Liedman "

"Idéhistorikern och författaren Sven-Eric Liedman är aktuell med ”Från Platon till demokratins kris” (Albert Bonniers förlag)." DN 10 dec 2020

"Ateism är inte en livsåskådning. Karikatyren av icke--troende skapar inga samtal, skriver Christer Sturmark

Ett stort antal människor – bland andra undertecknad – menar att religion inte spelar någon betydande roll eller någon roll alls i deras liv. Men vi har fel, enligt religionshistorikern Paul Linjamaa (DN Kultur 4/12). Religion, hävdar han, spelar i själva verket fortfarande en central roll i alla människors liv och det är till och med svårt att föreställa sig tillvaron utan den.

Vi behöver ha ett seriöst samtal om livsåskådningsfrågor i den offentliga debatten. Vår samtid präglas av en tilltagande globalisering och migration. Om vi inte förstår varandras livsåskådningar, eller ens vår egen, så kan vi inte heller förstå eller kommunicera med varandra. Det försvårar en fredlig samexistens.

Detta mål gagnas inte av den typ av resonemang som det Paul Linjamaa för där begrepp omdefinieras till oigenkännlighet och resonemang förenklas till halmgubbar (till exempel i kritiken av Björn Ulvaeus).

De flesta människor uppfattar begreppet ”religion” som någon form av tro på övernaturliga fenomen, gudar, andar, transcendenta själar, återfödelse eller liknande, vilket bekräftas av de flesta uppslagsverk.

Men det är uppenbart att vi är ett stort antal – sannolikt ett växande antal – människor, i Sverige och i världen, som inte tror på sådana fenomen. När Linjamaa påstår att religion spelar en central roll även för dem, och att det är svårt att föreställa sig en tillvaro utan religion, så beror det inte på att han i grunden ifrågasätter detta.

I stället utgår påståendet från en omdefiniering av begreppet religion till att vara i det närmaste identiskt med kultur. Man brukar kontrastera kultur mot natur; med kultur i vid bemärkelse avses all mänsklig aktivitet. Till den räknas – för att ta exempel från Linjamaas artikel – litteratur, musik och konst, men också sociala företeelser som att människor gifter sig, ger sina barn namn och begraver sina döda.

Linjamaa låtsas som om dessa ritualer alltid utövas i en religiös kontext, men faktum är att de i växande omfattning sker under helt sekulära former. Allt färre gifter sig i kyrkan eller döper sina barn. Men i Linjamaas värld spelar det ingen roll. Alla dessa mänskliga aktiviteter är enligt honom ett uttryck för religion.

Vi människor har naturligtvis en stor frihet att sätta namn på ting och företeelser. Men kommunikationen oss emellan underlättas om vi är någorlunda överens om definitionerna. Med den etablerade förståelsen av begreppet religion råder det knappast någon tvekan om att ett stort antal människor inte är religiösa, särskilt i Sverige.

Linjamaa vill emellertid omdefiniera religion på ett sätt som innebär att den omfattar precis alla. Om man omdefinierar religion så att det är detsamma som fascination och förundran inför verklighetens natur och alla kulturella uttryck, så inkluderas givetvis fler i begreppet. Men det förlorar samtidigt sin innebörd och relevans, och Linjamaa missar att berätta vilket nytt begrepp han vill använda för det som hittills har kallats religion.

Linjamaa lyfter också fram det kända fenomenet att en grupps samhörighet och identitet ibland i högre grad

formas av gemensamma yttre fiender än av en inre gemenskap. Han hävdar att det här gäller ateister, som enligt honom betraktar religion som en fiende.

Däremot menar han att gudstroende människor genom sin religiositet får både identitet och samhörighet. Det är riktigt, som Linjamaa själv konstaterar, att det enda som förenar ateister är en specifik fråga, nämligen uppfattningen att Gud inte existerar. I andra frågor som rör värderingar, kultur och politik har ateister runt om i världen vitt skilda uppfattningar. Det finns därför knappast någon strävan efter en gemensam identitet.

Men samma motsättningar finns bland religiösa. Den ”identitet och samhörighet” dem emellan som Linjamaa talar om existerar inte. I själva verket råder det, som alla har noterat, starka motsättningar inte bara mellan skilda religioner utan också mellan olika inriktningar inom samma religion. De leder många gånger till krig snarare än samhörighet.

Han skriver vidare att ”oavsett om man är kristen apologet eller ateist finns det anledning att stanna upp och tänka efter exakt vad det är man egentligen diskuterar”. Han myntar begreppet ”bekännande ateist”, ett begrepp som rimligen inte betyder någonting. (Jag tror inte att astrologi fungerar, är jag då en ”bekännande a-astrolog”?)

Linjamaa gör ett kategorifel när han ställer kristendom (en livsåskådning och religion) mot ateism (en uppfattning i en enskild sakfråga). Ateism är inte en livsåskådning. Ateism är tomt på både innehåll och värderingar. En ateist kan tro på astrologi och spöken, kan vara vänster eller höger, demokrat eller antidemokrat. Ateism är förutom uppfattningen att det inte finns någon gud en innehållslös beteckning.

För egen del bekänner jag mig till livsåskådningen sekulär humanism. Den har en specifik kunskapsteoretisk hållning som bland annat leder till uppfattningen att astrologi inte fungerar och att spöken inte finns. Den livsåskådningen har en värdegrund och människosyn som vilar på en sekulärt formulerad etik. Den har också en naturalistisk verklighetsuppfattning: uppfattningen att världen definieras och styrs av naturliga, snarare än övernaturliga, krafter. Av naturalismen följer ateism. Så därmed är jag också ateist, men det är bara en av många konsekvenser av att vara sekulär humanist.

Alla sekulära humanister är således ateister (eller agnostiker), men alla ateister (eller agnostiker) är inte sekulära humanister. Att som Paul Linjamaa betrakta

ateismen som ett kulturbärande och meningsskapande begrepp är bara vilseledande.

Vi behöver tala om kultur och livsåskådningar med respekt och utan att göra karikatyrer av andras livsåskådningar. Först då kan diskussionen bli meningsfull.

Författare, bokförläggare och vd för fackboksförlaget Fri Tanke.

Christer Sturmark " DN 10 dec 2020

"V släpper inte hotet mot Stefan Löfven

Trots att två LO-förbund har sagt ja till förslagen om arbetsrätten, står Vänsterpartiet fast vid hotet om att fälla statsministern. V kräver att LO får ännu mer inflytande.

– Processen är inte över, säger V-ledaren Nooshi Dadgostar.

I fredags meddelade fackförbunden If Metall och Kommunal att de ställer sig bakom uppgörelsen om en ny arbetsrätt som förhandlats fram av Svenskt Näringsliv och PTK. Regeringen gick snabbt ut och välsignade beskedet trots att bara två LO-förbund gått med i överenskommelsen. Nu ska frågan beredas och ny lagstiftning tas fram.

Men Vänsterpartiet är inte nöjda. V har tidigare lovat att försöka fälla regeringen om den lägger fram förslag som försämrar anställningstryggheten för löntagarna. Det löftet gäller fortfarande enligt V-ledaren Nooshi Dadgostar.

– Misstroendelöftet ligger kvar. LO har inte tagit ställning till det här avtalet. Vår utgångspunkt är att LO måsta vara med, säger hon.

Vad som krävs för att V ska släppa sitt hot kan hon dock inte precisera.

– Processen går nu in i ett nytt skede där fler LO-förbund måste få säga sitt. Vi vill också lyssna in vad LO-ledningen har att säga, säger Nooshi Dadgostar.

– Vi vill inte att regeringen ska köra över en stor del av Sveriges löntagare. Det är inte så som jag tycker att svensk arbetsmarknad ska fungera.

If Metall och Kommunal representerar cirka 60 procent av LO-medlemmarna. Dessutom har PTK sagt ja till avtalet, vilket innebär att en klar majoritet av löntagarrepresentanterna står bakom förslaget om ny arbetsrätt. Nooshi Dadgostar tycker inte att det är tillräckligt för att V ska släppa sitt hot.

– Vi ser inte riktigt slutpunkten ännu. Här inleds en ny process där vi får lyssna in vad som händer framåt.

En majoritet av Sveriges löntagarorganisationer står bakom det nya förslaget och en minoritet är emot. Räcker inte det?

– Det är inte riktigt så vi ser på svensk arbetsmarknad. Parterna ska vara med, det har varit vår utgångspunkt från första början. Jag vill nu lyssna in vad alla säger och tycker. Det här är något som blev klart bara för några dagar sedan så jag tycker att det är överilat att nu försöka posera som vinnare.

– För mig är det viktigt att LO finns med och att människor som jobbar i LO-yrken finns med i de här processerna. Inflytandet måste säkras.

Nooshi Dadgostar anser att Vänsterpartiets misstroendehot redan bidragit till att förändringarna av arbetsrätten inte blivit så stora som de annars hade kunna bli. Hon menar att Svenskt Näringsliv tvingats att ta hänsyn till att V:s hot kan leda till en regeringskris och att man därför gått med på en del kompromisser som man annars inte skulle ha gjort.

– Vi kan se att vårt misstroendelöfte steg för steg har förbättrat situationen, säger Nooshi Dadgostar.

– Arbetsgivarna har backat och i det nya avtalet finns det flera saker som Kommunal har kunnat lyfta in. Det handlar om frågor som även vi i V har drivit: visstidsanställningar, hyvling och en stärkt trygghet för bemanningsanställda.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se" DN 9 dec 2020

" Federley lämnar alla politiska uppdrag

EU-parlamentarikern Fredrick Federley (C) lämnar alla sina politiska uppdrag, säger han till Dalarnas tidningar.

Federley meddelade i slutet av november att han är sjukskriven från sitt arbete, sedan det framkommit att en närstående till honom dömts för allvarliga brott. Nu lämnar han alla sina uppdrag.

”Det är ett klokt beslut av Fredrick Federley att lämna sina uppdrag för att fullt ut fokusera på sin hälsa. Det som hänt har medfört enorma svårigheter för Fredrick att fortsätta sina nuvarande politiska uppdrag. Det är en personlig tragedi och är oerhört sorgligt”, skriver Centerpartiets partiledare Annie Lööf i ett sms till DN.

Det var kändissajten Stoppa pressarna som den 24 november avslöjade att Fredrick Federley levt i en relation med en person som dömts för grova sexuella övergrepp och våldtäkter mot barn. I samband med publiceringen meddelade Federley, som representerat Centerpartiet i Europaparlamentet sedan 2014, att han sjukskrivit sig.

– Det är fruktansvärda brott. Jag mår fysiskt illa bara av att tänka på det, säger Fredrick Federley till - Dalarnas tidningar.

Enligt Centerns partisekreterare Michael Arthursson var det Federleys eget beslut att lämna politiken.

Vad säger du om beslutet?

– Jag tror att givet läget så var det ett klokt beslut av Fredrick Federley. Dels behöver han fokusera på sin hälsa och bli frisk från sin psykiska ohälsa. Sedan har det blivit väldigt svårt för honom att kunna fullfölja sina politiska uppdrag givet den allmänna debatten.

Har det framkommit något nytt?

– Det har ju kommit fram olika medieuppgifter. Om den här relationen som han har haft. Det är en personlig tragedi för Fredrick Federley som vi beklagar väldigt mycket.

Har du fått svar på dina frågor om vad Federley vetat, när han fick reda på det och hur han agerade då?

– Vi hade planerat att föra diskussioner med Fredrick Federley i ett läge när han var friskare. Nu känns det inte lika aktuellt att diskutera vidare om

förutsättningar för att hans ska kunna fortsätta sina uppdrag när han själv lämnar.

Vad har det här inneburit för partiet?

– Vi har fått massor av frågor kring detta och det är klart att det har varit en besvärlig situation. Men i synnerhet har det varit problematiskt och väldigt sorgligt för Fredrick Federley själv.

Partisekreterare Michael Arthursson har tidigare uppgett att partiet fick kännedom om relationen med den dömde mannen den 23 november, när lokala centerpartister larmade. Därefter, när uppgifterna blivit offentliga, skrev personer som känt Federley länge ett brev till partiledningen med ytterligare uppgifter.

I brevet står det bland annat att Federley redan i juni ska ha känt till att mannen var dömd för ett grovt brott, men att han i kontakt med vänner och andra i sin omgivning tonat ner brottet.

DN har tagit del av sms och meddelanden som styrker påståendet att Federley ska ha gett en missvisande bild av domen mot mannen, och där det framgår att Federley trodde att han skulle bli av med jobbet om mannens bakgrund blev känd. Enligt personer som umgåtts med Federley och den dömde mannen har de fått instruktioner om att mannen inte får förekomma på bilder i sociala medier.

Fredrick Federley tog beslutet om att lämna politiken på torsdagskvällen, säger han till DT. Han förklarar att han inte fått ro under sjukskrivningen, att han haft svårt att fokusera fullt ut på sin hälsa och att situationen gått ut över hans familj och anhöriga.

– Det finns inget annat sätt att komma vidare, säger han till Dalarnas tidningar.

Det blir Emma Wiesner som stod trea på Centerpartiets lista som tar över Fredrick Federleys plats i Europaparlamentet. Fram till stämman nästa år kommer Federleys plats i partistyrelsen och som andre vice ordförande troligtvis vara vakant. Abir Al-Sahlani (C), Fredrick Federleys kollega i Europarlamentet, beskriver beskedet som en ”förlust”.

DN har sökt Fredrick Federley.

Hanna Jakobson

hanna.jakobson@dn.se

Mikael Delin

mikael.delin@dn.se

Amanda Dahl

amanda.dahl@dn.se

Hugo Ewald

hugo.ewald@dn.se. **DN 9 dec 2020**

" Federleys bekanta i brev till partiet: ”Han sa att partnern var oskyldig”

Europaparlamentarikern Fredrick Federley är sjukskriven sedan det framkommit att en person han levt med under en period är dömd för grova sexualbrott mot barn.

DN kan nu avslöja att det var lokala centerpartister som slog larm till partiledningen.

Partiet har sedan dess fått nya uppgifter om att Federley känt till att mannen var dömd för brott – men sagt att han var oskyldig.

En av Centerpartiets mest framstående företrädare – Europaparlamentarikern Fredrick Federley – har tagit paus från sina uppdrag efter att det avslöjats att han lever med en dömd pedofil. Mannen är villkorligt frigiven och fortfarande under Kriminalvårdens övervakning. Kändissajten Stoppa pressarna var först

med uppgifterna den 24 november och Federley, som också är Centerpartiets andre vice ordförande, bekräftade själv i ett Facebook-meddelande att uppgifterna om mannens brott var sanna.

Centerpartiet har på grund av Federleys sjukskrivning ännu inte tagit ställning till hans framtid, men partisekreterare Michael Arthursson har sagt att förtroendet för Federley är skadat.

– Det har framkommit att han har vetat om vad den här personen har gjort och ändå haft en relation under en tid, vi vet inte exakt hur länge, säger Arthursson.

Enligt Arthursson fick partiet kännedom om relationen till den dömde mannen från sina lokala representanter den 23 november, dagen innan uppgifterna blev offentliga.

”Vi fick information om detta av lokala centerpartister, som sedan bekräftades av Fredrick Federley själv”, skriver Arthursson i en kommentar till DN.

Fredrik Jarl (C), kommunstyrelsens ordförande i Gagnef, känner inte till att partiet lokalt skulle ha larmat och partiets distriktsordförande i Dalarna, Jenny Drugge, avböjer att svara på frågor.

Centerledningen vill inte närmare redogöra för hur de arbetar vidare för att få fram information och för att kunna svara på frågor om det som hänt.

Efter det att de lokala centerpartisterna larmade och uppgifterna blev offentliga har en grupp personer som känt Federley länge skrivit ett brev till Centerpartiets ledning med ytterligare uppgifter. Brevet, som SVT var först med att rapportera om, skickades den 4 december och är adresserat till partiledaren Annie Lööf och - Michael Arthursson.

I brevet, som DN tagit del av, står det bland annat att Federley redan i juni kände till att mannen var dömd för ett grovt brott men tonade då ner brottsligheten och sa till personer i sin omgivning att mannen var oskyldig.

DN har varit i kontakt med personer som skrivit brevet och tagit del av sms och sparade meddelanden som styrker påståendet om att Federley gav en missvisande bild av domen mot mannen. Det framgår också att han visste att domen gällde övergrepp mot barn men det går inte att utifrån det underlaget dra slutsatsen om Federley vid det tillfället själv kände till de faktiska brotten eller inte.

Det framgår också att Federley trodde att han skulle bli av med jobbet om mannens bakgrund blev känd. Enligt personer som umgåtts med honom och den dömde mannen har de fått instruktioner om att mannen inte får förekomma på bilder i sociala medier.

I brevet till Centerpartiets ledning står det även att Federley har sagt att Säkerhetspolisen ska ta reda på vilka som ligger bakom anmälningar som gjorts mot honom till följd av relationen. DN har tagit del av underlag som styrker det, men det framgår inte om det i så fall varit på hans uppmaning.

Wilhelm Agrell, professor i underrättelseanalys, säger till DN att den folkvalde politikerns relation till en dömd brottsling kan vara en säkerhetsrisk.

– Detta är en klassisk säkerhetsrisk eftersom det öppnar för olika slags utpressningssituationer. Samtidigt finns i sammanhang som detta frågor om proportionalitet mellan risk och integritet. Jag tror inte det vore en bra idé om partier började bedriva alltför mycket egen övervakning. Men det finns samtidigt en utbredd aningslöshet om säkerhetsrisker på en rad skilda områden, från informationssäkerhet till nyckelpersoners utsatthet, säger han.

DN har sökt Fredrick Federley. Han har tidigare avböjt intervju och skrivit i ett sms att han är sjukskriven till den sista februari.

”Jag är fast på botten och behöver behandling och tid för att komma upp till ytan igen.”

Josefin Sköld

josefin.skold@dn.se

Hanna Jakobson

hanna.jakobson@dn.se

Mikael Delin

mikael.delin@dn.se

Hugo Ewald

hugo.ewald@dn.se **" DN 9 dec 2020**

" Inre mat- och sovklocka kan vara viktigare än din kost

Kroppens miljarder celler har klockor som tickar på enligt stadiga rytmer, förprogrammerade att optimera vår hälsa. Men många i det moderna samhället motarbetar dem.

DN har pratat med forskaren Satchin Panda som menar att när vi äter kan vara viktigare än vad – och att mikrovågsugnen är den moderna lägerelden.

2017 tilldelades Michael Rosbash, Jeffrey Hall och Michael Young Nobelpriset i fysiologi eller medicin. De fick priset efter att ha kartlagt hur kroppen skapar dygnsrytm, en så kallad cirkadisk rytm.

– Det handlar om en fundamental upptäckt om hur vi är anpassade till att leva på den här planeten, sade Anna Wedell, ordförande i Nobelkommittén för fysiologi eller medicin, då.

Kroppen består av många miljarder celler och varje cell är en liten klocka som styr våra rutiner – när vi ska sova, äta, arbeta och gå på toaletten.

Klockorna kan ticka på enligt plan även utan dagsljus, något som testades i ett experiment på 1950-talet då en man bosatte sig ett par veckor långt inne i en grotta i Anderna. Trots becksvart mörker och med bara stearinljus, mat och lektyr som sällskap, vaknade och somnade han inom en period om 24 timmar och 15 minuter.

I boken ”24-timmarskoden” (Bonnier Fakta) som ges ut vid årsskiftet förklarar den indiska forskaren Satchin Panda, professor vid det amerikanska biomedicinska forskningscentret Salk institute, hur kroppens inre klockor påverkar oss – och de nyttor som kommer av att följa snarare än motarbeta dem.

Boken fokuserar särskilt på rutiner för kost och sömn, enklast sammanfattat: Ät och sov vid rätt tider – då kommer du att må betydligt bättre, bli gladare, mer produktiv och friskare.

Kroppens mat- och sovklocka beskrivs i Satchin Pandas bok ungefär så här: Dygnet börjar redan innan du öppnat ögonen då de inre klockorna stänger av

produktionen av sömnhormonet melatonin, andningen blir snabbare, pulsen går upp och du blir lite varmare.

Stresshormonet kortisol produceras lite extra så att du blir piggare. Kroppen förbereder sig för att producera insulin som kan ta hand om frukosten. Dessutom ökar de hormoner som främjar tarmtömning. Därefter följer de timmar då du kan vara som mest produktiv innan kroppen förbereder sig på att sova: kroppstemperaturen sjunker åter, melatoninet ökar och tarmtömningshormonerna minskar så att du inte ska behöva springa upp mitt i natten.

Under natten tickar klockorna vidare. Kroppen repareras, hjärnan bildar nya synapser för att befästa dina minnen och städas från gifter.

Allt detta – och förstås enormt mycket mer – sker alltså utan att du behöver tänka på det själv, men ändå i en stadig rytm genom livet.

Men om tanken på ett myller av små mat- och sovklockor som styr dig får dig att oroa dig över din fria vilja kommer boken med ett lugnande – men på en gång illavarslande – besked: Vi är inte slavar under klockorna, utan springer i snabb takt från cellernas rytm.

– Vi har levt med den cirkadiska rytmen, som programmerat oss att göra saker vid vissa tider på dygnet, under de senaste 200 000 åren. Ända sedan människan utvecklades. Men framför allt under det postindustriella samhället har vi format vår värld helt utan anpassning till den rytmen, säger Satchin Panda, på länk från San Diego i Kalifornien.

– Det innebär att vi bestämt när vi ska arbeta, hur mycket vi kan jobba över, när vi kan öppna och svara på mejl, helt utan anpassning efter vår dygnsrytm.

Det är kväll i Sverige men för Satchin Panda har dygnet just börjat. Eller, rättar han, det började ju redan i natt – när kroppens klockor ställde om.

– För att få en bra dag i dag lade jag mig klockan 22 i går. Det blir åtta timmar i sängen. Men när vi pratat klart, då blir det frukost.

Han följer den cirkadiska rytmen så gott det går, men medger att det inte alltid är möjligt. Barn, arbetsresor och vänner kommer i vägen. Om det finns någon fördel med pandemin, säger han, är det att färre hinder står för rytmen.

– Det ger oss en paus, tid att reflektera. Sena fredagar med vänner uteblir och åtminstone en del av oss

slipper skynda för att pendla 45 minuter när vi arbetar hemma, säger han.

Satchin Panda är en av forskarna i det ännu ganska lilla forskningsfältet om cirkadiska rytmer. 2002 var han med och upptäckte proteinet melonposin, en slags ljussensor i ögat som känner av ljus och justerar sömn- och vakenhetscykeln.

Han menar att de flesta välfärdssjukdomar, som hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och högt blodtryck, kan spåras tillbaka till rubbade dygnsrytmer.

Samtidigt är en fullkomlig återanpassning till urtidsmänniskans rutiner, efter vilka klockorna är stämda, svårsmält. Så långt är vi lyckligtvis inte tvungna att gå, menar Satchin Panda, men stora vinster står för dörren om vi tar hänsyn till rytmen.

På ett individuellt plan vänder han sig i stället till det gamla vanliga – kosten. Men snarare än att fokusera på vad vi äter är han beredd att säga att det viktiga är när vi gör det.

– Att äta inom tio timmar, det är det bästa du kan göra. Även inom tolv timmar är bra. Det är som att borsta tänderna i en minut i stället för två, det ger fördelar men inte alla säger han.

Principen bygger enligt Satchin Panda på en anpassning till kroppens klockor för hunger, god matsmältning, förbränning och sömn.

Att tidsfönstret begränsas till just tio till tolv timmar kommer av ett försök hans forskningsgrupp gjorde 2012, på två grupper genetiskt identiska möss. Den ena gruppen fick tillgång till en mycket fet kost, när de ville. Den andra gruppen fick samma mängd av samma feta kost, men under åtta timmar. Medan den första gruppen inte höll sig särskilt friska skyddades den senare från sjukdomar. Effekten var kvar även vid fönster på nio, tio och tolv timmar.

Försöken ska, enligt boken, ha upprepats och även utförts på människor, med liknande goda effekter på både viktnedgång och hälsa.

Satchin Panda menar att effekterna kan förklaras av att ett tidsbegränsat matintag ger matsmältningssystemet tillräcklig tid att utföra sina funktioner. Men det för även med sig andra nyttor, säger han.

– Det vi ser är att efter ett par veckor förändas också val av mat. Lång fasta, när man sover, gör smaklökarna mer känsliga och anpassade efter bättre mat och minskar sug efter snacks.

– Dessutom är man benägen att äta en större frukost för att man är hungrig efter fastan. Äter man rejält på morgonen minskar risken att man smääter.

Men kan det vara så enkelt, varför skulle suget efter snacks minska bara för att man begränsar tidsfönstret?

– Det är vad vi ser i vår forskning. Det beror bland annat på att vi blir griniga av sömnbrist. Vi blir känsliga, lätt upprörda, presterar sämre och våra hjärnor kan inte ta rätt beslut. När hjärnan fått för lite sömn tror den också att vi måste arbeta längre. Då är vi programmerade att leta efter energität mat, säger Satchin Panda.

Så långt de personliga förändringarna. Men 24-timmarskoden förespråkar även förändringar på en samhällelig nivå. Det kan handla om ändrad belysning, skol- och arbetstider, policyer för skiftarbete och bättre schemalagda måltider i sjukvården.

Hur enkelt är det att genomföra i ett modernt samhälle, anpassat efter modern dygnsrytm?

– Ja, det är en utmaning. Men det förändras redan, och det är inte helt olikt de utmaningar vi hade kring kvicksilver och asbest på 1970-talet. Vi hade byggt vår värld kring dem men under ett par decennier byggde vi bort dem för att de var skadliga för oss, säger Satchin Panda.

– För ett par år sedan testade man att skjuta skoldagens start från 7.50 till 8.45 i Seattle. Studenterna presterade bättre, kom i tid och var mindre sömniga. Det ledde till att hela Washington införde senare tider, och senare även här i Kalifornien. Det är små förändringar med kaskader av förbättringar, säger Satchin Panda.

Han tror att bättre riktlinjer för skiftarbete är ett kommande område.

– Er sommartid är också ett exempel. Tänk att vi stör rutinerna två gånger per år och minskar produktiviteten med ett par procentenheter varje gång.

Satchin Panda tror att mycket kommer att hända inom de närmaste 30 till 40 åren.

– Men för att komma dit måste vi som samhälle göra saker. Omstrukturera vårt ljus, fundera på hur vi lägger upp skiftarbete och när våra barn ska gå till skolan.

Samtidigt söker vi ständigt efter nya mirakelkurer som lösningar på alla problem och sjukdomar. Är det inte möjligt att överskatta effekterna av det du förespråkar?

– Jag skulle inte säga att det löser alla våra problem. Men det ger människor kontroll över sin hälsa och förståelse för att små förändringar kan ge stora effekter.

En sista sak. Natten är till för att sova säger du. Ändå finner jag och andra bäst ro under kvällarna, hur går det ihop med den cirkadiska rytmen?

– Ja, många upplever att de är mest produktiva då. Det beror delvis på att mycket annat distraherar på dagarna, och på grund av kaffe. Men det ligger också substans i det. När människan tog kontroll över elden och vi samlades runt den på kvällarna skapades en ny och annorlunda värld. Där blev det möjligt att vara kreativ. Tecken, sång, teater, kultur. Allt startade runt elden, där vi kunde vara kreativa och tänka på saker bortom överlevnaden, säger Satchin Panda.

– Det gör vi än i dag. Med skillnaden att vi kanske sitter framför tv:n i stället för bredvid någon vi håller kär. De kanske grillade lite kött och grönsaker, vi har ju mikrovågsugnen.

Josef Svenberg

josef.svenberg@dn.se "

"Så lever du efter 24-timmarskoden

1 Välj ett tidsfönster under vilket du ska äta. Tolv timmar är bra, men tio bättre och åtta ännu bättre.

Åtminstone under en månad eller två. Man kanske inte klarar det varje dag och inte i så långa perioder i taget, men det är bra, säger Satchin Panda.

2 Försök att äta en rejäl frukost. Hellre tidigt än sent.

3 Ät din sista tugga senast tre till fyra timmar före läggdags. Till detta räknas allt utom vatten, eventuella mediciner och tandkräm vid borstningen. Alltså räknas även det sista glaset vin.

4 Begränsa blått ljus under kvällen. Tänd hellre lampor i lägre höjd än uppifrån för att inte lura hjärnan att det är dag.

Källa: 24-timmarskoden

Cirkadisk rytm

Cirkadisk rytm kallas den process som anpassar människan, och sannolikt alla andra organismer, till dygnets rytm. Det handlar bland annat om växling mellan sömn och vakenhet. Rytmen tickar på i såväl konstant mörker som ljus, med en period om lite drygt 24 timmar. " DN 9 dec 2020.

"Klappat och klart? Så kan pandemin ändra vår syn på julgåvor – kanske för alltid

Att minska prylhetsen har varit ett återkommande tema under många jular. Blir det här året vi faktiskt gör det – eller kommer vi att kompensera med fler presenter än vanligt? Vissa, som drabbats av sjukdom eller arbetslöshet, kanske inte har något val.

DN har talat med två experter om hur synen på julklappar förändras av pandemin.

Vad är viktigt i livet? Det är en fråga som Susanne Wigorts Yngvesson, professor i etik vid Enskilda Högskolan Stockholm, tror allt fler ställer sig under pandemin. Situationen – som vi inte har valt – ger oss en chans att tänka över hur vi lever. Med omställningen finns även en möjlighet att tänka över vår konsumtion.

– Behöver vi allt det där? Vi får utrymme för att reflektera över hur våra liv ser ut, vad vi äter, vilka vi umgås med och hur vi beter oss på sociala medier, säger hon.

Mer tid tillbringas hemma för de allra flesta, oavsett om det finns ett jobb att gå till eller inte. Susanne Wigorts Yngvesson tror på färre klappar i år. Sportutrustning som gör det möjligt att ge sig ut på aktiviteter i naturen och klappar som leder till att vi gör saker tillsammans kan få ett uppsving, tror hon. Pussel och matlagningsprodukter är två andra exempel på sådant hon tror blir populära gåvor i år.

– Vi ger bort sådant som känns betydelsefullt i våra liv.

Hon betonar att allt inte behöver handla om prylar.

– Ge bort lite omtanke. Skriv upp tio personer på en lista och ring upp dem.

Konsumtionsforskaren John Magnus Roos ser andra faktorer som styr julhandeln.

– Shopping är en del av svenskarnas fritidsintresse överlag, säger han.

Långt ifrån alla har den möjligheten, men oavsett om man kan lägga pengar på shopping eller inte tror Susanne Wigorts Yngvesson att kvalitativa delar av livet, som symboliserar vad varje relation betyder, blir allt viktigare.

– När tempot dras ned frågar vi oss vad som ger lycka och vad som är meningsfullt.

Vardagen har förändrats och för många har omställningen varit svår. Hur hjälper man en vän som förlorat en familjemedlem i covid-19, någon som är sjuk eller som blivit av med jobbet? Det behöver inte vara så komplicerat, säger Susanne Wigorts Yngvesson.

– Ett vanligt samtal eller videosamtal, ett brev eller en personlig gest som att skicka en julklapp kan vara sätt att visa att man tänker på personen.

Andra sätt att visa att man bryr sig på kan vara att baka saffransbullar eller koka marmelad och ge bort, säger Susanne Wigorts Yngvesson. Eller varför inte ta en promenad tillsammans som avslutas med glögg i termos?

– Sådana handlingar kan vara enkla men fyllda av värme och omsorg. Tänk ut små överraskningar.

– Det är viktigt att visa att man finns där för personen.

Att skänka pengar eller ge annat stöd till organisationer som arbetar med välgörande ändamål kan vara ett sätt att hjälpa de mest utsatta. Men det finns även andra sätt att visa omtanke för personer som inte ingår i den närmaste bekantskapskretsen. Susanne Wigorts Yngvesson minns när hon arbetade som tidningsbud och det hände att någon hade hängt en julklapp till henne på dörren.

– Det finns samhällsservice som vi tar för given. Jag blev extremt glad över julklappen. Något så enkelt kan vara väldigt glädjande.

Julen är gemenskapens högtid som ska ge tid för kärlek och omsorg. För någon som har förlorat en nära anhörig eller är inne i en sorgeperiod kan julen därför kännas särskilt svår.

– Ensamheten och utsattheten kan upplevas extra stark om det finns en idyllisk längtan efter gemenskap och tradition.

Den traditionsrika julen är en tid då även sekulariserade firar gudstjänst eller ser luciatåg i kyrkan. När evenemangen uteblir kan det finnas ytterligare behov av att kompensera på annat sätt.

– Att läsa mer skönlitteratur eller ta del av musik kanske fungerar för stunden, men digitala musikkonserter och julgudstjänster kommer aldrig att kunna ersätta sådana som vi firar tillsammans i samma rum.

Susanne Wigorts Yngvesson hoppas att julen ska bli meningsfull i år, men är bekymrad över att ensamheten kan bli mer påträngande än vanligt. Det gäller framför allt personer som inte har tillgång till digitala hjälpmedel.

– Jag hoppas att det går att hitta någon form av meningsfullhet även i ensamheten. Jag menar inte att det finns särskild storslagenhet i ensamhet men att vi ändå kan hitta vad som gör oss lyckliga i små eller stora sammanhang. Det är bra att inte bara låta tiden gå, utan se detta särskilda år också som en möjlighet.

– Vissa kanske snarare känner sig isolerade än privilegierade om ensamheten blir påträngande. Då är det inte så lätt att vara kreativ, tillägger hon.

Själv ska hon fira julen med färre personer än vanligt.

– Vi får mer tid för oss själva i vår lilla familj. Man kan ta ett bad när man vill. Det handlar om enkla grejer som inte behöver kosta pengar. Det kanske finns tid att lära sig något nytt, att utbilda sig själv. Jag vill göra saker som får mig att upptäcka och hantera frågor som gör mig lycklig.

Med människors förändrade vardag har delar av handeln sett hur kunderna på kort tid försvunnit. Personal har permitterats, öppettider förkortats och många företag gått i konkurs. Analysföretaget HUI, som kontinuerligt följer handelns utveckling, skriver i en rapport att vi aldrig i mannaminne stått inför en så oviss julhandel. Att Folkhälsomyndigheten avråder från butiksbesök gör situationen svårbedömd, enligt HUI. Om handeln står inför en krasch eller ett rekord avgörs av restriktionerna, framgår i rapporten. Julhandeln har ökat under flera år och omsatte förra året över 80 miljarder kronor, i genomsnitt 7 894 kronor per person.

John Magnus Roos är forskare vid Centrum för konsumtionsforskning vid Handelshögskolan, Göteborgs universitet. Han är redaktör för institutionens årliga så kallade Nationella konsumtionsrapport, där köpmönstren under pandemin kartläggs. Den stora skillnaden under smittspridningen är att allt mer köps på nätet och att dagligvaruhandeln (exempelvis matbutiker) gått upp, medan sällanköp (exempelvis kläder) gått ned. Undantaget är heminredning.

– Vi går inte i butiker och använder inte längre lika mycket kläder. Däremot märks det att hemmet är mer viktigt för oss. Det finns också en del lyxprodukter som det sålts mer av, det kan vara konsumenter som känner att de vill unna sig något i en tillvaro som är mindre lustfylld, säger John Magnus Roos.

Det finns saker som tyder på både en ökad och minskad julhandel i år. Att vi inte rör oss i fysiska butiker på samma sätt kan minska konsumtionen, medan den mindre tid som tillbringats med nära och kära under pandemin gör att många kommer vilja visa omtanke med presenter i stället. Det senare skulle kunna innebära fler julklappar än vanligt.

– Julhandeln har en tendens att slå rekord för det finns alltid ett antal personer att köpa klappar till. Men när konsumenter florerar fritt i butiker ökar impulsköpen och om de försvinner går julhandeln förmodligen ner, säger John Magnus Roos.

Med en oviss framtid vill troligtvis färre ge bort julklappar i form av upplevelser. Saker som presentkort på resor och restaurangbesök väntas minska. I stället kan de ersättas med pengar. Att mer pengar skulle läggas på välgörenhet tror John Magnus Roos däremot inte.

– Vi har en tendens att bli mer egoistiska när framtiden är oviss. Intresset för att ge till välgörenhet minskar när det ekonomiska läget är tuffare. Det har vi sett vid andra kriser.

Nyligen utsågs stormköket till Årets julklapp. SOM-institutets nationella befolkningsundersökningar visar att svenskarnas miljö- och klimatintresse har ökat, enligt den preliminära statistik som finns, berättar John Magnus Roos.

– Jag trodde att det skulle ha minskat. Det skrivs inte lika mycket i media men när man frågar hur mycket människor bryr sig om miljöfrågor är de mer intresserade i dag än innan pandemin, säger han.

Det går också att se att konsumtionen av närodlat har gått upp, säger John Magnus Roos.

– Vi vet inte om det är kopplat till hållbarhet eller hänger ihop med någon sorts anti-global trend där vi inte reser lika mycket. Det kan också handla om att när fler håller sig hemma blir man mer mån om miljön som finns nära.

John Magnus Roos tror att produkter som kan användas i naturen och i hemmet kommer bli populära

julklappar, men även leksaker till följd av att många äldre inte kunnat träffa barn och barnbarn på länge.

Trots att många av oss inte kan fira julen tillsammans hoppas John Magnus Roos att det ändå går att hitta sätt att visa varandra kärlek och omtanke. Själv brukar han ofta tillbringa julen i Nederländerna, men i år blir det med de närmaste i Sverige i stället. Som konsumtionsforskare pekar han ändå på att det finns annat i livet än att köpa saker.

– Den privata konsumtionen är halva vårt BNP, men det finns andra faktorer som är viktigare.

– Pandemin genomsyrar vårt beteende som det är nu. Det är inte som vanligt men vi måste försöka hitta sätt att visa omtanke och respekt i den nya världen som har skapats, säger John Magnus Roos.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se" DN 12 dec 2020

"Goda gåvor i stället för myrra

En annorlunda jul stundar. Fler än vanligt kommer att fira den med bara ett fåtal som sällskap, eller helt ensamma. Då gäller det att göra det bästa av situationen. Ett sätt att visa omtanke är att distribuera julmat till släkt och vänner, så att man kan dela en smaklig upplevelse – fast på distans. Mat och dryck blir till klappar.

Jag har tänkt ut ett antal rätter som enkelt kan förpackas och delas. Till min hjälp har jag tagit gamla konserveringstekniker som rimning, torkning, konfitering, sillinlägging, brännvinskryddning och konsten att göra krukost.

Det finns ju gamla traditioner att falla tillbaks på när det gäller gåvor vid jul, men i stället för att ge guld, rökelse och myrra kan man överräcka strömming, röding, revben, rödkål, havtornsnubbe eller fruktterrin – som alla finns beskrivna i dagens recept.

Att dela ut matgåvorna kan förstås vara en utmaning, men med lite tur kan man själv åka och lämna maten till sina kära. Eller be folk som ändå ska ut och fara om

hjälp. Planerar man i god tid löser sig det mesta. Nubbe och shots i plastflaska samt torkad frukt kan sändas med post.

Snygga förpackningar ger extra julklappskänsla. Man kan rota fram en vacker trälåda, fina flaskor och burkar, köpa en japansk bentolåda eller slå in ätbarheterna i silkespapper. Man kan köpa porslin eller krukor som blir en del av gåvan. På landets loppisar, vintagesajter, antikaffärer och secondhandbutiker finns många fynd att göra. Återvunnen skönhet överglänser ofta nytillverkad.

Visst känns det lite bättre om man vet att ens nära smaskar i sig något man gett dem, och så kan man slå en pling eller zooma då och då under jultaffeln och önska varandra en god jul, trots distansen.

Jens Linder

mat@dn.se " DN 12 dec 2020

" Jämföra olika nätbutiker kan ge billigare julmat

Planerar du att handla din julmat från nätet i år? En prisjämförelse visar att det är stor skillnad mellan matbutikerna på nätet. Willys sticker ut med den klart billigaste julmatskassen – medan Mathem har den dyraste.

Som en effekt av coronapandemin och restriktioner om att undvika trängsel har beställning av mat på nätet ökat rejält i popularitet under året.

Enligt svenskt dagligvaruindex ökade hemleveranserna med 60 procent tredje kvartalet av 2020 jämfört med året innan. Det är därför rimligt att anta att många kommer välja att handla sina matvaror inför julhelgen online i år, i stället för att trängas i matbutiker dagar innan jul.

Men vilken nätbutik erbjuder de billigaste julmatsvarorna och bästa pris för hemleverans?

Appen Matpriskollen har jämfört priser mellan olika butiker i Stockholm och Göteborg – både för pris i butik och att beställa hem till dörren. Priserna som jämförts innefattar runt 70 varor som kan tänkas passa på julbordet – däribland rödbetssallad, julmust, bröd, ost, julskinka, sill och köttbullar.

Resultatet visar att de utvalda varorna är klart billigast på Willys, oavsett om man väljer att handla i butik eller på nätet.

I Stockholm kostar den hopplockade kassen från Willys inklusive leveranskostnad 2 141 kronor, att jämföra med den dyraste kassen som landar på 2 480 kronor och kommer från Mathem.se. Det är en skillnad på 16 procent.

Även i Göteborg kommer den billigaste julmatkassen från Willys, och den dyraste från Mathem.se.

– Vi har gjort matprisundersökningar i flera år, och Willys utmärker sig verkligen. Deras affärsidé är att ha Sveriges billigaste matkasse och de lyckas väldigt bra med det. Det är fascinerande att Mathem är så mycket dyrare, vissa produkter är uppåt 50 procent dyrare. Men det kan bero på att människor är vana att handla online där och de har säkert bra service, så man fortsätter ändå och har inte koll på prisskillnaden, säger Ulf Mazur, vd och grundare vid Matpriskollen.

I undersökningen har man även jämfört priser mellan olika typer av Icabutiker, och det visar sig att det är stor prisskillnad mellan dem.

Att beställa hem den hopplockade kassen från Ica Nära Brottbyhallen i Vallentuna kostar med hemleverans 2 224 kronor, att jämföra med Ica Supermarket vid Vanadisplan där priset är 2 451 kronor.

– Jag blev förvånad över hur otroligt stor skillnad det är i pris mellan olika Icabutiker i Stockholm, trots att de packas på samma lager och körs ut av samma chaufförer. Det är lätt att tro Kvantum och Maxi alltid är billigast, men ibland är närbutikerna betydligt billigare, säger Ulf Mazur.

Enligt Johan Littorin, försäljnings- och marknadsdirektör för privatkunder på Mathem, prioriterar företaget andra aspekter före att erbjuda lägst priser.

– På Mathem är vårt främsta fokus inte att vara billigast på marknaden, utan att erbjuda våra kunder en så smidig, enkel och tillgänglig tjänst för hemleverans av matvaror som möjligt. Eftersom vi

alltid levererar direkt från våra lager, och inte från butik, kan vi dessutom erbjuda ett väldigt brett och högkvalitativt sortiment. Vi ser i våra kundundersökningar att både våra trogna och nya kunder gärna betalar för detta.

Han fortsätter:

– I just den här jämförelsen blev vi det dyraste alternativet, men våra priser varierar över tid och kan många gånger vara billigare än våra konkurrenters om man tittar på enskilda varor. Så nästa gång kanske det ser annorlunda ut, säger Johan Littorin.

Maja Andersson

maja.andersson@dn.se"

"FAKTA. UNDERSÖKNING AV 70-TAL JULVAROR

Undersökningen bygger på en jämförelse av varor som kan passa på julbordet, för att få en uppfattning om det totala prisläget mellan olika butiker inför jul.

Priserna är inhämtade den 7–8 december via butikernas hemsidor för onlinebeställning.Totalt har Matpriskollens medarbetare valt ut 74 produkter i Stockholm och 65 i Göteborg." DN 11 dec 2020

Statsrådsberedningen och statsministern

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna.

Sverige styrs av regeringen

Regeringen styr med hundratals myndigeter, med 290 självständiga kommuner och 21 självständiga regioner.

Regeringens politik bestäms av socialdemokrater, miljöpartister, centerpartisteer och liberaler.

Regeroingen har en opposition av vänsterpartister, moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater, som kan påverka regeringen med hjälp av riksdagens utskott,

Regeringen den 30 oktober 2020 har beskrivits i Sven Wimnell 2 november 2020: **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzt.pdf**

Regeringens verksamheter enligt dess hemsida 30 oktober 2020:
Statsrådsberedningen
Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Infrastrukturdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet
Länsstyrelserna

Statsministern styr regeringen

Politikområden för politiken ~~1 oktober 2019~~ 17 dec 2020
Regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för EU
EU-minister Statsrådsberedningen Hans Dahlgren
sb.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister. 17 dec 2020 + bistånd o d
Utrikesminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik och migration.**
Politik för en justitie-och migrations)minister.
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö och klimat.**
Politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner. Politik för klimat.
Miljö- och klimatminister samt vice statsminister Isabella Lövin
m.registrator@regeringskansliet.se Miljödepartementet

*** Transporter och infrastruktur.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Energi- och digitalisering.**
Politik för energi och digitalisering
Energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Internationellt utvecklingssamarbete. Bistånd. Ann Linde**
~~**Minister för internationellt utvecklingssamarbete. Peter Eriksson**~~
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.
Socialminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet.Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**
Politik för en socialförsäkringsminister. som borde ha ansvar för hushållsverksamheter.
Socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jämställdhet. Diskriminering. Segregation**
Politik för jämställdhet och mot diskriminering och segregation
Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utbildning.**
Politik för utbildning i skolor. Ungdomspolitik
Utbildningsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Högre utbildning och forskning.**
Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Information, konst, kultur o d. Demokrati. Idrott.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati och idrott
Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar föridrottsfrågorna Amanda Lind
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jobb.**
Politik för en arbetsmarknadsminister.
Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Näringar.**
Politik för en näringsminister.
Näringsminister Ibrahim Baylan
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Handel.**
Politik för en handelsminiser.
Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d
Inrikesminister Mikael Damberg
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister
Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Lena Micko
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Andra aktörer**
Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Gruppledare för S i riksdagen. annelie.karlsson@riksdagen.se

Karl-Petter Thorwaldsson. F d ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se
Ny ordförande **Susanna Gideonsson@lo.se**

Vänsterpartiledare Nooshi Dadgostar
nooshi.dadgostar@riksdagen.se
F d Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>
Ulla Andersson, vänsterpartiet. <ulla.andersson@riksdagen.se>

Ordf. Annie Lööf. Centerpartiet.se, info@centerpartiet.se

Ordf. Nyamko Sabuni. Liberalerna.se, info@Liberalerna.se
Med på listan finns inte moderater, krisdemokr.Sverigedemokrater som inte hyllar demokratin, motarbetar regeringen och vill störta den

Sven Wimnell 28 november 2020:
Om fördelningen av artiklar i kapitel 3.
Debattartiklar i DN 21 - 27 november 2020. Utrikes och inrikes artiklar 18-24 november 2020.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzzx.pdf

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet.
Om Statsrådsberedningen

Relaterad navigering

- **Rättsliga dokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Stefan Löfven
Statsminister

Hans Dahlgren
EU-minister
Genvägar

Genvägar

- **Globala målen och Agenda 2030**
- **Innovationsrådet**
-

Aktuellt från Statsrådsberedningen

Stefan Löfven

Statsminister

Statsrådsberedningen

”Vårt land ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi sluter klyftor och förverkligar de löften om frihet vi ställt ut till våra barn. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden.”

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW 11/19 Individernas inre verkligheter.

SW 2 Religiösa verksamheter o d.

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

Hans Dahlgren

EU-minister
Statsrådsberedningen
"Sverige ska ha en aktiv roll i den Europeiska unionen. I en tid då vi har många gemensamma utmaningar och när ett land till och med väljer att lämna EU, så vill vi se mer gränsöverskridande samarbete. För fler och bättre jobb, för en ambitiös klimatpolitik och för trygghet och säkerhet för alla som bor här.

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

"Löfvens julhälsning: Fira med max åtta personer

Fira inte med fler än åtta personer och undvik resor. Det är myndigheternas besked inför julen. Den som absolut behöver hälsa på mor- eller farföräldrar ska gå in en strikt bubbla minst tio dagar i förväg för att minska smittrisken.

– I år kan julen inte bli som vanligt, säger statsminister Stefan Löfven.

Med julen bara ett par veckor bort härjar pandemin med full kraft i det svenska samhället. Antalet avlidna har nu stigit till 7 200. Det som brukar vara ett tillfälle att samla släkt och vänner blir nu i stället ett test på om Sverige klarar att begränsa smittan. På tisdagen kom regeringen och Folkhälsomyndigheten med förhållningsorder inför helgerna.

Statsminister Stefan Löfven (S) inskärpte på en pressträff att max åtta personer är den norm som kommer att gälla för sociala situationer av olika slag även över jul och nyår.

– Vi har ett gemensamt ansvar för att Sverige inte går in i det nya året med ökad smittspridning. För alla gäller sunt förnuft, stor försiktighet och ännu större eget ansvar. Undvik nya kontakter, träffa så få du kan och under så kort tid som möjligt. Undvik att resa med tåg eller bussar, säger statsministern.

Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson underströk allvaret.

– Kulmen på pandemin kan komma nu, före eller under julhelgen. Risken är alltså stor för en ökad smittspridning just under helgerna och det kan sluta riktigt illa, säger Johan Carlson och fortsätter:

– Det blir inget stort julfirande. Det blir ingen stor nyårsfest. Det blir inte heller några hemvändarfester där människor från olika delar av landet träffas.

Något absolut stopp för besök hos släktingar under helgerna innebär detta dock inte. Johan Carlson menar att detta kan accepteras om det görs genomtänkt, speciellt om det handlar om äldre som varit isolerade länge.

– Man måste i så fall se till att det sker på ett smittsäkert sätt. Man måste se till att man har hållit sig i sin bubbla. De här dagarna som är kvar till jul måste man vara särskilt noga med att inte springa runt och handla, gå på afterwork och umgås med andra människor.

Om man firar julen på annan ort är det nödvändigt att strikt begränsa även den krets man umgås med där. Särskilt om det inkluderar släktingar som är över 70 år eller på andra sätt tillhör riskgrupperna som kan drabbas särskilt illa av covid 19. Det säkraste sättet att resa är att ta bilen, enligt Johan Carlson. Därefter kommer kollektivtrafik där det går att köpa platsbiljett.

– Det jag tycker att man i första hand ska undvika, om inte helt avstå från, är att tränga i hop sig i trånga bussar, där man inte har någon kontroll över vilka som sitter bredvid, säger Johan Carlson.

Socialminister Lena Hallengren (S) varnar för att julhandeln inte får leda till ökad trängsel som kan späda på smittspridningen. Johan Carlson uppger att Folkhälsomyndigheten har haft en dialog med branschorganisationen Svensk Handel.

– Jag tycker att vi med goda resultat fått på plats många åtgärder från handelns sida. Man signalerar var man kan stå någonstans och köa. Även om vi sett ökad trängsel under den här ”svarta veckan” så är det betydligt lugnare än vad det brukar vara, säger Johan Carlson.

Statsminister Stefan Löfven (S) kunde på pressträffen inte svara på vilka de ekonomiska effekterna blir av minskad handel och minskat resande.

– Jag kan inte svara på det i kronor men vi vet att pandemin påverkar stora sektorer i ekonomin. Därför följer vi det väldigt noga, säger han.

Från och med den 14 december kommer de lokala allmänna råden att ersättas med nationella råd. De handlar bland annat om allas personliga ansvar för att tvätta händerna, hålla avstånd och stanna hemma vid symtom. Så många som möjligt ska arbeta hemifrån. Där finns också särskilda regler för idrotten, kollektivtrafiken, handeln med mera. Ytterligare skärpningar kan göras lokalt om det blir nödvändigt.

Efter dialog med Folkhälsomyndigheten kommer skidorterna att hålla öppet i jul. Enligt myndighetens chefsjurist Bitte Bråstad finns det möjlighet att införa

skärpta lokala restriktioner om läget kräver. Det kan i så fall handla om att skärpa reserestriktionerna.

Besök på äldreboenden kommer att vara tillåtet under julen om inga lokala begränsningar gäller.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se

Hans Rosén

hans.rosen@dn.se"

"Fakta. 133 nya dödsfall

133 nya dödsfall med bekräftad covid-19 har rapporterats i Sverige, meddelar Folkhälsomyndigheten. Sammanlagt har därmed 7 200 smittade avlidit i landet.

Totalt har 297 732 personer bekräftats smittade av covid-19 i Sverige." DN 9 dec 2020

"Ewa Stenberg: Otydligheten består

Mycket står på spel för Sverige om smittspridningen inte bryts snabbt: Liv, jobb, ekonomi och rykte i världen. Regeringen försöker minimera riskerna genom tydliga julråd – men det är oklart vad de egentligen innebär.

Vi skrev 7 200 döda med covid-19 när statsministern kallade till ännu en decembermörk pressträff om coronakrisen. Stefan Löfven (S) inskärpte att vi inte ska fira jul med fler än åtta personer och undvika resor.

Det verkade glasklart. Men när Löfven, vice statsminister Isabella Lövin (MP), socialminister Lena Hallengren (S) och generaldirektör Johan Carlson fick följdfrågor om de alltså menade att man inte fick ta tåget för att resa till en äldre släkting och sova över där blev svaren oklara. Det kan kanske gå bra att resa ändå. Fjällanläggningar fortsätter också att vara öppna och det finns ingen reseavrådan. Man bestämmer själv.

Nästan nio av tio svenskar anser, enligt en opinionsmätning, att de följer rekommendationerna bra. Men troligen tolkas de råden olika, de syns i trånga köpcentrum, på fulla bussar och i statistiken över smittspridningen.

Statsministerns kärva julbudskap följdes av den traditionsenliga presskonferensen på Folkhälsomyndigheten. Den följde den vanliga rutinen – men det var någonting som saknades. Bilden som visade den svenska coronastrategin var borta. Ni minns säkert kurvan som ska plattas till så att sjukvården hinner med.

Här i Sverige trodde inte myndigheter och regering på att försöka slå ner viruset med maximal kraft för att vinna tid, som i de flesta andra länder. I stället skulle smittan få spridas i samhället, men så långsamt att sjukvården skulle klara trycket. Många immuna väntades bli en konsekvens. Sverige skulle därför klara en andra våg bättre än grannländerna.

Nu utmärker sig Sverige åter igen i Norden genom höga smitto- och dödstal. Våra grannländer har sparat många människoliv och deras ekonomi verkar inte ha drabbats nämnvärt mycket hårdare av pandemin än vår.

Vacciner är på ingång och de ser ut att vara effektiva. I så fall lönade det sig att vinna tid. Sjukvårdens framgångar i behandlingen av covidsjuka visar också att förberedelsetid kan rädda liv.

Åter publicerar tidningar i andra länder artiklar om det svenska coronamisslyckandet. Svenskarnas eget förtroende för hanteringen av pandemin har också sjunkit, men från en hög nivå. Det är därför nödvändigt för regeringen att visa att den frivilliga väg man valt ändå kan bryta den negativa trenden, nu när man har haft månader på sig att förbereda. Det handlar inte bara om omvärldens och väljarnas förtroende. Hög smittspridning kostar liv, långtidssjukskrivningar, jobb och tillväxt. Den gamla sanningen från den tillplattade kurvan gäller inte med effektivt vaccin. Enligt bilden skulle ju lika många bli sjuka som utan några åtgärder alls, det skulle bara ta längre tid.

Ewa Stenberg

ewa.stenberg@dn.se " DN 9 dec 2020

Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikes-departementet, för-svarsdeprtementet och miljödepartementet.

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedeparte-mentet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdeparte-mentet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbets-marknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommu-nerna.

Utrikesdepartementet

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för biståndS- och internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.
Områden

Områden

- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Handelspolitik och främjande
- Internationellt utvecklingssamarbete
- Utrikes- och säkerhetspolitik

Om Utrikesdepartementet

Relaterad navigering

- Utrikesdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt
- UD:s reseinformation

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Ann Linde
Utrikesminister
Anna Hallberg
Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor
~~Peter Eriksson~~ **Lämnat regeringen den 17 dec 2020**
Minister för internationellt utvecklingssamarbete
Genvägar

Genvägar

- Sveriges diplomatiska förbindelser
- Swedish Foreign Policy Stories
- Sweden Abroad
- UD: presstjänst
- UD:s internationella presscenter
- UD Legaliseringar
- Misstanke om brott eller oegentligheter
- Klagomål mot utrikesförvaltningen
- UD:s rapporter om mänskliga rättigheter
- Informationsmaterial: Utrikesdepartementet – en kort presentation
- Sverige i FN:s säkerhetsråd

Aktuellt från Utrikesdepartementet

Ann Linde

Utrikesminister
Utrikesdepartementet
”När allt fler demokratier utmanas världen över måste Sverige fortsatt vara en stark och respekterad röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter. Vår utrikespolitik ska bidra till att i samarbete med andra stärka tryggheten och säkerheten, i vårt närområde och globalt. Det är så vi värnar grundläggande demokratiska rättigheter och gemensam säkerhet världen över.”

Ann Lindes områden

- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Folkrätt
- Utrikes- och säkerhetspolitik

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.

Peter Eriksson har lämnat regeringen den 17 dec 2020. Hans arbetsuppgifter har over-tagits av utbildningsminiter Ann Linde

Anna Hallberg

Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor
Utrikesdepartementet
"När exporten ökar och jobben blir fler kan hela Sverige växa och utvecklas. Därför står vi upp för frihandeln och möjliggör för fler svenska företag att ta sig ut i världen. Genom utrikeshandeln kan vi främja hållbara lösningar och svenska värderingar."

Anna Hallbergs områden

- **Handelspolitik och främjande**
- **Nordiska frågor**

SW . 653 Handelsverksamheter.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Peter Eriksson

Peter Eriksson har lämnat regeringen den 17 dec 2020. Hans arbetsuppgifter har övertagits av utbildningsminiter Ann Linde

Minister för internationellt utvecklingssamarbete
Utrikesdepartementet
”Världen står inför stora utmaningar. Vi ser en försvagad demokrati globalt sett, samtidigt som klimatförändringarna blir alltmer akuta och fattigdomen tycks bita sig fast i delar av Afrika. Sveriges bistånd ska stärka demokratin och bidra till att utveckla en mer hållbar och fredlig värld."

Peter Erikssons områden

- **Internationellt**

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Miljödepartementet

Miljödepartementet arbetar med frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur, friluftsliv samt internationellt miljösamarbete. De 16 miljökvalitetsmålen är grunden för regeringens miljöpolitik och miljömålssystemet är den centrala, gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet.

Områden

Områden

- **Miljö och klimat**

Om Miljödepartementet

Relaterad navigering

- **Miljödepartementets delar i statens budget**
- **Rättsliga dokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Isabella Lövin

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister

Genvägar

Genvägar

- **Aktuella regeländringar**

Aktuellt från Miljödepartementet

Isabella Lövin

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister
Miljödepartementet

Isabella Lövins områden

Miljö och klimat

Försvars-departementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.
Områden

Områden

- **Försvar**
- **Militärt försvar**

Om Försvarsdepartementet

Relaterad navigering

- **Försvarsdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsliga dokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**
- **Genomförandet av försvarsbeslutet - regeringens åtgärder på försvarsområdet**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Peter Hultqvist
Försvarsminister

Aktuellt från Försvarsdepartementet

Peter Hultqvist

Försvarsminister
Försvarsdepartementet
"Försvarspolitiken måste ha sin utgångspunkt i ansvaret för Sverige. Det handlar om att hävda vår suveränitet, vår demokratiska samhällsordning och rätten att själva bestämma över vår framtid."

Peter Hultqvists områden

- **Försvar**
- **Militärt försvar**

SW . 6525-6529 Militära verksamheter.

”Rika svenskar måste minska utsläppen med 90 procent”

"Den halva av svenska befolkningen som har lägst inkomster släppte i snitt ut 4 ton koldioxid per person och år. Den rikaste procenten släppte ut 43 ton per person. Det visar vår nya rapport. Nu behöver mål och styrmedel införas som säkerställer att de som släpper ut mest också minskar sina utsläpp mest, skriver Mira Alestig och Robert Höglund, Oxfam Sverige.

DN. DEBATT 201208

Den globala klimatojämlikheten är extrem. Den rikaste procenten släpper ut mer än dubbelt så mycket koldioxid som den fattigaste hälften av jordens befolkning. Men utsläppen är ojämnt fördelade även i Sverige.

Rapporten ”Svensk klimatojämlikhet” som vi på Oxfam släpper i dag tisdag visar att de 10 procenten med högst inkomst i Sverige släpper ut fyra gånger mer per person än de 50 procenten med lägst inkomst, och 24 gånger mer per person än de som befinner sig i den fattigaste hälften av jordens befolkning. Nu krävs kraftfull politisk handling för att få ner de svenska konsumtionsutsläppen.

Tillsammans med Stockholm environment institute har vi undersökt koldioxidutsläpp kopplade till inkomst i 117 länder mellan 1990 och 2015. Rapporten visar att majoriteten av Sveriges befolkning minskat sina utsläpp. Däremot förblev de totala utsläppen för de rikaste 10 procenten i stort sett oförändrade, medan utsläppen från den rikaste procenten ökade (även om per capita-utsläppen minskade något).

Den halva av befolkningen med lägst inkomster släppte i snitt ut 4 ton koldioxid (andra växthusgaser ej inkluderade) per person och år, medan de rikaste 10 procenten släppte ut 17 ton. Den rikaste procenten hade utsläpp på hela 43 ton per person. Det är 430 gånger högre utsläpp än en person som lever i extrem fattigdom i exempelvis Moçambique, ett land som drabbas hårt av klimatkrisen.

För att vara i linje med målet med 1,5 graders uppvärmning behöver koldioxidutsläppen minska till cirka 2,1 ton per capita år 2030. Detta innebär att utsläppen för den rikaste procenten i Sverige måste

minska med 95 procent på mindre än tio år. Utsläppen för de rikaste 10 procenten behöver minska med cirka 87 procent. Minskningstakten per capita för denna grupp behöver vara cirka 20 gånger snabbare än mellan 1990 och 2015.

Utsläppen är starkt kopplade till inkomst. Ju mer pengar en person spenderar, desto mer släpper den i nästan alla fall ut. Men det finns även skillnader i vad olika inkomstgrupper lägger sina pengar på. Den största skillnaden är att höginkomsttagare reser mer, både med bil och flyg. Svenska höginkomsttagare genomför dubbelt så många bilresor per vecka som de med låg inkomst. De med högst inkomst gör också 2,1 flygresor per år medan de med lägst inkomst enbart gör 0,5 flygresor i snitt. Flygresor och bilåkande står för så mycket som hälften av utsläppen för Sveriges rikaste 10 procent.

Det är också de rikaste som har störst möjlighet att minska utsläppen. Den som spenderar större delen av sin inkomst på mat, hyra och det allra nödvändigaste har inte i närheten av lika stora möjligheter att minska sina utsläpp som den som flyger flera gånger om året, äger flera bilar och köper kläder och prylar för tiotusentals kronor.

En utsläppsminskning för de rikaste skulle också göra stor skillnad. Skulle den rikaste femtedelen av svenskarna minska sina utsläpp till samma medelnivå som de övriga 80 procenten skulle också de totala svenska konsumtionsutsläppen minska med cirka 20 procent. Den svenska klimatomställningen behöver ta hänsyn till de ojämlika utsläppsnivåerna och införa styrmedel som gör att de som släpper ut mest också får betala mest för den klimatskada man orsakar.

Ett exempel på ett styrmedel som tar hänsyn till rättviseaspekten är avgift och utdelning: En extra avgift på särskilt utsläppsintensiva varor och tjänster skulle kunna införas där intäkterna sedan delas ut lika till befolkningen. Exempelvis en avgift vid köp av bensin och diesel, flygresor och särskilt utsläppsintensiva varor såsom tunga personbilar. De med höga utsläpp betalar då mer i avgifter än de får tillbaka, men de som har låga utsläpp får mer pengar i plånboken. En sådan åtgärd kan både minska utsläppen då det ger ekonomiska incitament till att släppa ut mindre, och öka klimaträttvisan då det är de med höga utsläpp som får betala mest. I Kanada har en variant av detta införts.

Vi kan också minska konsumtionsutsläppen genom att införa styrmedel som exempelvis sänkt moms på klimatvänliga tjänster, stöd till delningsekonomi,

införa klimatkrav i upphandlingar och i nybyggnation inklusive utsläpp från byggfasen. Att införa förbud för nyförsäljning av bensin- och dieselbilar samt ett stop för försäljning av fossila bränslen kan vara andra tänkbara åtgärder.

Även om åtgärder som framför allt minskar de rikastes utsläpp införs så kvarstår faktumet att ingen av inkomstgrupperna i Sverige ligger på en hållbar utsläppsnivå. De allra flesta svenska medborgare har använt och använder mycket mer än sin rättvisa andel koldioxid. De två grupperna som drabbas värst av orättvisan är de som är minst ansvariga för klimatkrisen – fattigare och marginaliserade människor som kämpar för att klara av klimatförändringarnas effekter, samt kommande generationer.

De totala svenska konsumtionsutsläppen behöver minska kraftigt. Glädjande nog har den parlamentariska miljömålsberedningen i riksdagen fått ett uppdrag om att ta fram en strategi för hållbar konsumtion och ska bereda frågan om mål för konsumtionsutsläppen.

Målet bör utformas så att Sverige agerar för att minska konsumtionsbaserade klimatutsläpp till så nära noll som möjligt, men också ta hänsyn till att utsläppen är ojämlikt fördelade. Måluppfyllelsen kommer att underlättas betydligt om våra största handelspartners uppfyller de mål om nära nollutsläpp som finns till 2050. Ett övergripande långsiktigt svenskt mål för konsumtionsutsläppen bör kompletteras med etappmål för olika konsumtionsområden, så att effekten av styrmedel kan följas upp tätare och mer exakt.

Sverige och andra länder med historiskt höga utsläpp har också ett ansvar att betala för att motverka uppvärmningens effekter. Det är av största vikt att låginkomstländer får tillgång till klimatfinansiering för att kunna bygga upp sina ekonomier på ett hållbart sätt och för att få stöd att hantera klimatkrisens effekter.

Även om Sverige ger relativt stora summor i klimatbistånd är det inte utöver det ordinarie biståndet. Sverige bör åta sig att ge klimatfinansiering i tillägg till biståndsramen på 1 procent av brutto-nationalinkomsten. Betalning för den klimatskada vi ställt till bör inte ske på bekostnad av viktigt bistånd för att uppnå de globala målen och demokratisk utveckling.

Klimatojämlikheten existerar både globalt och i Sverige. Vår konsumtion är ohållbar och ojämlik och kan inte fortsätta som den ser ut i dag. Mål och

styrmedel som säkerställer att både de totala utsläppsnivåerna går ner till hållbara nivåer och att de som släpper ut mest också gör mest behöver nu införas.

Mira Alestig, researcher Oxfam Sverige och författare till rapporten ”Svensk klimatojämlikhet”

Robert Höglund, kommunikationschef Oxfam Sverige"

DN 8 dec 2020

"Jannike Kihlberg: Årets november den varmaste som uppmätts globalt

November var med klar marginal den varmaste novembermånad som har registrerats globalt. Det är det senaste i raden av nya värmerekord som blir allt vanligare i takt med att den globala uppvärmningen fortsätter. För Europa blir 2020 med största sannolikhet det varmaste år som har uppmätts.

Hösten i norra Europa har varit rekordvarm. Med bara några veckor kvar av 2020 står det klart att året inte bara har dominerats av coronapandemin, det kommer även att bli ett av de varmaste år som har uppmätts globalt – kanske till och med det varmaste.

Globalt var november den varmaste november som har uppmätts, enligt EU:s klimatforskningscenter Copernicus. Årets juli var den varmaste julimånad som har uppmätts.

November ligger med tydlig marginal, 0,8 grader, över standarden för perioden 1981–2010. Årets november ligger mer än 0,1 grader över de tidigaste varmaste novembermånaderna som inträffade 2016 och 2019.

De båda åren är de varmaste som hittills har uppmätts. En rekordvarm november gör att år 2020 kan komma att sluta som det varmaste året globalt.

Så sent som förra veckan visade en rapport från Meteorologiska världsorganisationen, WMO, att år 2020 skulle bli ett av de tre varmaste åren som har uppmätts. Då fanns ännu inte data för november, när de nu finns tyder de på att kalenderåret 2020 kommer att vara i nivå med eller marginellt varmare än rekordåret 2016, såvida inte den globala temperaturen sjunker drastiskt från november till december.

När det gäller Europa är det enligt Copernicus nästan säkert att 2020 blir det varmaste kalenderår som har registrerats.

Även om november ”bara” var den näst varmaste som har uppmätts, 0,2 grader under novembertemperaturen 2015, så var perioden januari till november 2020 den varmaste som har registrerats. Den var 0,5 grader varmare än samma period 2019 som hittills är det varmaste kalenderår som har registrerats i Europa.

Att år 2020 blir minst lika varmt är ett tydligt tecken på ett allt varmare klimat. Rekordvarma år brukar sammanfalla med väderfenomenet El Niño som har en uppvärmande effekt, år 2016 var El Niño kraftig. I år råder i stället dess motsats, La Niña som kan sänka den globala medeltemperaturen.

När det gäller klimatkrisen är det trenden i utvecklingen som är väsentlig, eftersom temperaturen varierar och enskilda år växla mellan svalare eller varmare. Trenden när det gäller den globala temperaturen är tydlig. De tio varmaste år som hittills har uppmätts har inträffat de tio senaste åren, och år 2020 kan bli det elfte. De fem senaste åren är de varmaste som har uppmätts.

Någon tiondels grad hit eller dit kanske inte låter mycket, men när det gäller en förändring av den globala medeltemperaturen så gör varje tiondel stor skillnad. FN:s klimatpanel har till exempel konstaterat att delar av koraller i havet kan klara en uppvärmning till 1,5 grader men att de troligen är helt borta vid två graders uppvärmning.

I Arktis är uppvärmningen ungefär dubbelt så hög som den globala medeltemperaturen visar. I år har den arktiska regionen i Europa och stora delar av norra Sibirien haft temperaturer betydligt över genomsnittet under heläret 2020.

Havsisens utbredning i regionen har varit låg sedan i början av sommaren, och nådde sitt lägsta novembervärden sedan satellitövervakningen startade 1979. DN skrev nyligen om byn Teriberka vid Barents hav där mätstationen inte längre skickar in israpporter. Det finns ingen is att rapportera om.

Sibirien har både i år och förra året drabbats av stora skogsbränder till följd av torka och värmeböljor. I juni uppmättes 38 grader i Verkhoyansk. Det är sannolikt den högsta temperaturen som har uppmätts norr om polcirkeln.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se"

"Fakta.

Globalt var november 2020 den varmaste uppmätta novembermånaden.

För hela Europa var månaden den näst varmaste uppmätta.

Temperaturerna var mest över genomsnittet 1981-2010 i ett stort område över norra Europa, Sibirien och Arktiska havet.

De temperaturer som var mest under medelvärdet återfanns I Centralasien och västra Antarktis.

Havsisutbredning i Arktis var den näst lägsta för november sedan satellitdatamätningarna inleddes 1979.

Havsiskoncentrationerna låg mest under genomsnittet i Karahavet och norra Barentshavet.

Antarktis havsisutbredning var nära genomsnittet, men med stora lokala skillnader runt kontinenterna.

Källa: Copernicus, WMO "

DN 8 dec 2020

"Försvaret avslöjar hemliga anläggningar på sin egen hemsida

Hundratals hemliga försvarsanläggningar röjs av Försvarsmakten genom kartor som ligger på dess hemsida. Kartorna gör det möjligt att hitta vapenförråd och topphemliga skyddsobjekt som dolts i skogarna. Experter varnar: detta är en inkörsport för främmande makt, extremister och kriminella.

DN kan avslöja att Försvarsmakten offentliggör kartor som röjer var många av Sveriges hemliga och topphemliga militära anläggningar ligger. Med kartorna, en vanlig dator och söktjänster som Eniro och Google går det enkelt att hitta dessa skyddsobjekt.

I alla Sveriges 21 län finns områden med sekretesskyddade anläggningar inritade på kartorna.

– Detta är allvarligt, säger Johan Wiktorin, ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien och tidigare överstelöjtnant i Försvarsmakten.

– Även om kartorna inte ger hela bilden, så tillhandahåller Försvarsmakten verktyg som gör det mycket enklare för en aktör att samla in den här informationen. Man får överblick och en hygglig bild över hela Sverige, säger Johan Wiktorin.

– Det här är inte bra. Detta är områden som man definitivt inte vill att andra ska veta om och ha tillgång till information om, säger den pensionerade översten Anders Emanuelson.

Översten har varit chef för pansarregementet P7 utanför Lund. DN visar honom försvarets karta över Skånes län som pekar ut tio områden med anläggningar som är hemliga.

– Det är märkligt att sådan här informationen ligger ute. Har man inte gjort en sekretessprövning innan man lägger upp den? Den här borde ha skyddats – absolut, säger Anders Emanuelson.

DN:s granskning visar att ett stort antal områden i hela landet pekas ut på Försvarsmaktens kartor över ”Riksintressen för totalförsvarets militära del”. Det rör sig om anläggningar som ligger utanför kända förband och skjutfält. Områdena med skyddsobjekt är markerade med mörkt lila färg och bokstaven ”Ö”, vilket står för ”påverkansområde övrigt”.

I de öppet redovisade områdena finns skyddsobjekt vars plats och verksamhet är hemlig. ”Det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgifterna röjs”, skriver Försvarsmakten.

Trots det redovisar myndigheten helt öppet en katalog med exempel på vad som kan finnas där i form av centraler och anläggningar för ledning, underrättelser, vapen eller förråd.

Wilhelm Agrell är seniorprofessor i underrättelseanalys. Han påpekar att när det gäller spioneribrott så skjuter lagstiftningen in sig på den som systematiskt samlar in information om skyddsobjekt.

– Sverige är fantastiskt och Försvarsmakten är ännu mer fantastisk. Här bjuder man på systematisk information med fina kartor över alla län. Det är en inkörsport till skyddade objekt. I stället för att leta i hela norra Skåne kan man söka i tre koncentrerade områden. Det är oerhört arbetsbesparande, konstaterar Wilhelm Agrell.

Dessa riksintressen listades tidigare i hemliga handlingar. Men numera lägger Försvarsmakten ut informationen i kartor på sin hemsida och den har också överförts till Boverkets karta över riksintressen. Denna är ännu mer detaljerad. Det gör det lätt att med hjälp av Google hitta hemliga anläggningar.

Det bekräftas av en enkel stickprovskontroll av ett slumpvist valt område som DN gjort på plats någonstans i Sverige. Den ledde fram till en skogsväg med en enkel vägbom. Några hundra meter in på vägen spärras den på hela sin bredd med grindar och stängsel med taggtråd. Gula skyltar varnar om att detta är ett skyddsobjekt. Ingen människa fanns i närheten men färska hjulspår visar att anläggningen används.

Innanför staketet: ett militärt förråd i betong med kraftiga ståldörrar och förbudsskyltar.

På de gula skyltarna står att objektet inte får avbildas eller mätas upp. Men på Lantmäteriets gratistjänst ”Min karta” framgår inte bara förrådets position utan också mått och kvadratmeteryta. Historiska flygbilder visar dessutom det byggdes mellan åren 1960 och 1975.

Förrådet var enkelt att hitta, trots att Försvarsmakten skriver att sådana förråd ”är av avgörande betydelse för rikets försvarsplanering och försvar” och deras geografiska läge är ”skyddsvärt”.

Svenska officerare bekräftar för DN att man kan hitta stora anläggningar, spaningsstationer och funktioner för olika försvarsgrenar.

– Det här är mycket skyddsvärda objekt. En person som fått två timmars utbildning i underrättelseanalys kan lätt tillverka en lista med Sveriges mest hemliga anläggningar, säger en officer som tillägger:

– Försvarsmakten har nog inte förstått vad man har gett bort. Det är skrämmande och märkligt. Detta är minst lika allvarligt som Transportstyrelsen.

Transportstyrelsens it-läcka, som DN avslöjade 2017, orsakades av att myndigheten skulle spara pengar varpå dess it-drift hamnade utomlands. Det ledde till att Sveriges hemliga agenter inom polis, säkerhetspolis och militär röjdes.

Att Försvarsmakten öppet lägger ut liknande information gör den högintressant för obehöriga aktörer av olika slag.

– Främmande makts underrättelsetjänst kan följa förändringar över tid. De kan rikta in sin satellitspaning och mänskliga källor mot utpekade områden. Ännu viktigare är att de kan bekräfta sin underrättelsebild, säger Johan Wiktorin som tillägger:

– Det kan också vara extremistorganisationer eller grov organiserad brottslighet som vill veta var det kan finnas tillgång till exempelvis vapen. Det farligaste är att de kommer över transporter med vapen och ammunition.

– Det finns naturligtvis en risk att grovt kriminella angriper myndigheterna med resurser ur Försvarsmaktens förråd. Man kan också åstadkomma stor skada genom att sabotera de här objekten, säger Wilhelm Agrell.

Under det kalla kriget så tvättades kartor på all militär information och flygfoton granskades. Numera gör satellitteknik och digitalisering det svårt att dölja anläggningar.

– Försvarsmakten gör den här översiktsbilden med ett gott syfte, och man beskriver inte i detalj vad där finns. Men de har inte beaktat risken för att någon bakvägen kan räkna ut mycket mer. Man måste sätta sig in i hur information kan missbrukas av individer eller grupper som har säkerhetshotande syften. Det måste man alltid gardera sig för, säger Agrell som förklarar:

– Det är alldeles onödigt att bjuda på sådana här saker. Detta är samma typ av feltänkande som i fallet Transportstyrelsen. Försvarsmakten borde förstå att

skydda sina egna anläggningar. Någonstans så glappar det i säkerhetstänkandet, säger Wilhelm Agrell.

DN har i god tid kontaktat Försvarsmakten före publiceringen för att ge den möjlighet att vida åtgärder med anledning av uppgifterna.

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Kartor enligt Miljöbalken

Orsaken till att kartorna upprättats är att Försvarsmakten enligt Miljöbalkens 3 kap, 9 paragrafen, ska ange sina riksintressen. Det görs för att länsstyrelser och kommuner ska ta hänsyn till buller och andra störningar från regementen, flottiljer, baser och skjutfält. Samt för att civil verksamhet som nya vindkraftverk inte ska störa militären.

Tidigare angavs riksintressena i hemliga handlingar som sändes ut till länsstyrelserna. Men numera lägger Försvarsmakten ut informationen på sin hemsida.

I de så kallade Ö-områdena finns hemliga anläggningar. " DN 9 dec 2020

"Försvarsmaktens ledning vägrar svara

Försvarsmaktens högsta ledning har inte velat ställa upp på en intervju om varför myndigheten lägger ut kartor som visar områden där det finns hundratals hemliga anläggningar.

Som DN avslöjar visar Försvarsmakten på sin webbplats ett stort antal områden där det finns hemliga och topphemliga skyddsobjekt.

I Sverige gäller vanligen försvarssekretess i 40 års tid. Men fasta anläggningar, byggda för miljardbelopp, kan hemligstämplas i upp till 150 år. Det gäller ”rikets fasta försvarsanläggningar för krigsbruk eller underhållsanläggningar som kan röja försvarets grupperingar”.

När Försvarsmakten tidigare anmälde områden med sådana riksintressen enligt Miljöbalken så skedde det till länsstyrelserna genom sekretessbelagda brev. Så var gången från kalla krigets slut fram till 2013 då myndigheten i stället började lägga ut informationen på hemsidan.

Försvarsmaktens fokus låg då på internationella insatser – inte på anläggningar här hemma. Men 2015 lade riksdagen om försvarspolitiken: huvuduppgiften är åter nationellt försvar. Nästa vecka klubbar riksdagen åter kraftigt höjda anslag till en upprustning som ska vara färdig 2030.

Med ett skärpt säkerhetsläge har privatpersoner sedan förra året åtalats för att de kartlagt militära anläggningar. En man som kartlagt 40 skyddsobjekt i Skåne dömdes i november till en månads fängelse. Under ett arrangemang hos Saab den 19 november ställde DN en fråga till överbefälhavaren Micael Bydén om säkerhetsskyddet.

– Vi har skärpt vår egen verksamhet. Man får komma ihåg att vi har en återupptagen försvarsplanering sedan bara några år tillbaka. Den informationen ska inte delas, det finns anläggningar som vi ska hålla hemliga. Vi är mycket mer noggranna nu än för några år sedan, svarade ÖB.

Trots ÖB:s ord så lade Försvarsmakten i december 2019 åter ut kartorna över riksintressen på sin webbplats. Därför sände DN i god tid före denna publicering intervjufrågor till ÖB och chefen för ledningsstaben. En fråga var om myndigheten skulle vidta några åtgärder med anledning av DN:s publicering. I stället för en intervju kom ett mejl med ”myndighetens samlade svar”:

”Vi lever i ett öppet samhälle och den information som är publicerad på Försvarsmaktens hemsida röjer inga detaljuppgifter om anläggningar eller vilken funktion de har. På de karttjänster som finns på internet anges heller inte vad som är militära anläggningar eller vilken funktion de har.”

Vidare skrev myndigheten: ”Bara för att saker och ting syns på en karttjänst innebär det inte att man får en helhetsförståelse för det man ser. Vad som är skyddsvärt kan vara svårt eller till och med omöjligt för ett otränat öga att se”.

DN hänvisas slutligen till Ulrika Gustafsson, chef för sektionen för fysisk planering vid Produktionsledningen i Högkvarteret.

DN har talat med experter som säger att ni underlättar för främmande makt, för terrorister och kriminella?

– Den beredning som vi har gjort, och där de som är berörda i organisationen har varit med, den har kommit fram till att vi ska markera de här områdena på det här sättet, svarar Ulrika Gustafsson.

Främmande makt har inte ”otränade ögon”. De är ju underrättelsespecialister?

– Det betyder inte att man ser vad som är skyddsvärt. Det är inte nödvändigtvis det faktum att någonting finns på en viss plats som är skyddsvärt.

Har ni funderat på att man bakvägen kan utläsa mycket mer av era kartor än ni kanske tänkt er?

– Som sagt har man gjort en beredning där berörda inom totalförsvarets militära del är delaktiga. Den har inte visat på det, svarar Ulrika Gustafsson.

Att det ändå kan finnas problem medger myndigheten i slutet på sitt skriftliga svar: ”Det finns alltid en risk att information som publiceras på webbplatsen kan missbrukas. En sammanslagning av flera enskilda, även öppna, uppgifter kan generera helt ny information. Genom att kombinera informationen och på så sätt kartlägga skyddsobjekt kan man göra sig skyldig till ett lagbrott.”

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se " DN 9 dec 2020

"Lotta O: Plötsligt händer det. Eller inte.

En ekorre rann blixtsnabbt över vägen på landet, lätt igenkännlig på sin långa ludna svans. Det gick en kvinna med hund en bit bortom ekorren, och hunden for efter ekorren i tre språng.

Sen tog kopplet slut. Ja, livet kan vara sådär, inte bara för hundar.

Vi skrattade medkännande. Vi har sett många hundar jaga ekorrar, och ekorrar är retstickor. De kan sitta still och se förvirrade ut hur länge som helst, och man ser ju hur snålvattnet börjar rinna ur mungiporna på hunden, som får segervittring. Dumma ekorre!

Tänker hunden. Tills ekorren far upp i trädet som en liten brun raket.

Dumma hund.

Plötsligt händer det, sa särbon med gravlik stämma. Vi hade köpt en trisslott dagen innan, som vanligt i den hjälplöst hoppfulla stämning man hamnar i när man köper en trisslott. Plötsligt händer det, säger reklamen.

Ibland drar jag mig till minnes att tecknarna Jan och Maria Berglin, som är oroväckande träffsäkra när det gäller mänsklig dumhet, har sagt något om oddsen. Tydligen är det ungefär lika stor chans att vinna en storvinst som att en koltrast skulle vissla Beethovens femma.

Eller vad det var. Men man vet ju aldrig? Tänk om man plötsligt hör en koltrast som sjunger ”Mack the Knife”? Det skulle kunna hända!

Ekorrar är hundarnas motsvarighet till Svenska Spel. Man anar att hundar som träffas ibland säger till varandra att hördu, du vet den där mesiga franska bulldoggen som går här ibland i en fånig tröja? Han känner en bichon som känner en labrador som fick fast en ekorre en gång. Nä? Är det sant? Ja! Och ekorren var jättegod, sa han, labradoren.

Och så drömmer vi lite, både hunden och vi som ibland köper en lott.

Särbon suckade tungt, i insikten om att ekorrar alltid är för snabba och trisslotter aldrig ger mer än trettio kronor.

Jaja, sa jag. Ekorrar är förmodligen sega och tråkiga, hälften är svans och fastnar i halsen. Och vad skulle vi göra med en massa miljoner? Förmodligen skulle vi bara falla offer för allsköns bedragare som lovade oss tolv ekorrar om vi investerade tre, och sen skulle barnen bli osams om vem som borde få mest pengar eller något annat hemskt.

Vi åkte hem till stan och drack te istället. Fast vi tänker fortsätta ta en lott då och då. Man vet aldrig. Rätt vad det är får ekorren sendrag.

Lotta Olsson

lotta.olsson@dn.se "

"Jaja, sa jag. Ekorrar är förmodligen sega och tråkiga." DN 9 dec 2020

"ÖB kan behöva förklara sig i riksdagen om kartorna

Försvarspolitiker från flera partier reagerar kraftigt på DN:s avslöjande om att Försvarsmakten röjer uppgifter om hemliga anläggningar på nätet. Överbefälhavaren kan kallas till riksdagen för att förklara sig.

– Jag blir rejält förvånad över att all denna information finns att tillgå på Försvarsmaktens hemsida. Är det så att det inte längre finns någonting som är hemligt? Då vore det ju bra att få veta det i så fall, säger Kristdemokraternas försvarspolitiker Mikael Oscarsson.

Som DN rapporterat röjer Försvarsmakten med kartor som går att ladda ner på dess hemsida var i Sverige det finns hemliga skyddsobjekt. Det gäller hundratals anläggningar från topphemliga ledningscentraler till vapenförråd.

Mikael Oscarsson har begärt att överbefälhavaren Micael Bydén och chefen för den Militära säkerhets- och underrättelsetjänsten Must kallas till försvarsutskottet.

– Det är väldigt svårt att förstå för allmänheten och omvärlden varför man kan hamna i fängelse för att man kartlägger skyddsobjekt när Försvarsmakten själv bidrar till att information är så lätt tillgänglig. Hur hänger det ihop?

– Jag förstår inte alls hur man tänker – särskilt inte när vi nu har ett skärpt säkerhetsläge och satsar på att bygga upp vår försvarsförmåga, säger Mikael Oscarsson.

– Utskottet brukar vara generöst när ledamöter vill ha mer information. Jag förväntar mig att Försvarsmakten svarar utförligt, säger försvarsutskottets ordförande Pål Jonson (M).

Liberalernas försvarspolitiker Allan Widman som tidigare var ordförande för försvarsutskottet säger:

– Det är väldigt överraskande att den här typen av uppgifter ligger öppet. Det vittnar om en troskyldighet hos Försvarsmakten att de lagt ut denna information, säger Allan Widman.

Widman reagerar även på hur Försvarsmakten agerade när DN kontaktade myndigheten innan publiceringen

av artikeln. DN begärde en intervju med överbefälhavaren eller chefen för ledningsstaben, men fick ett mejl till svar.

– Myndigheten blir påkommen med en sådan här sak men agerar inte på det – utan den framhärdar i stället. ”Man har inte gjort fel” och vidtar ingen ändring, säger Allan Widman.

– När den här typen av händelser uppenbaras måste de högsta cheferna ge sig till känna och ge besked om vad som gäller, hur man tänkt och vilka åtgärder man ska vidta. Det är av fundamental betydelse för myndighetens trovärdighet, understryker Allan Widman.

I 19 år har Widman varit försvarspolitiker. Han noterar att Försvarsmakten är en stor myndighet där den ena handen inte alltid vet vad den andra gör. Det finns ibland också en bristande förståelse för vad som ska hållas hemligt, och vad som kan redovisas offentligt, enligt Widman.

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) säger i samtal med DN att han behöver sätta sig in mer i frågan innan han uttalar sig.

Personer som är aktiva inom det militära försvaret vittnar om att de uppmärksammat Försvarsmakten på att hemligheter röjs på nätet. De har mejlat Högkvarteret om detta – men aldrig fått något svar.

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se" DN 10 dec 2020

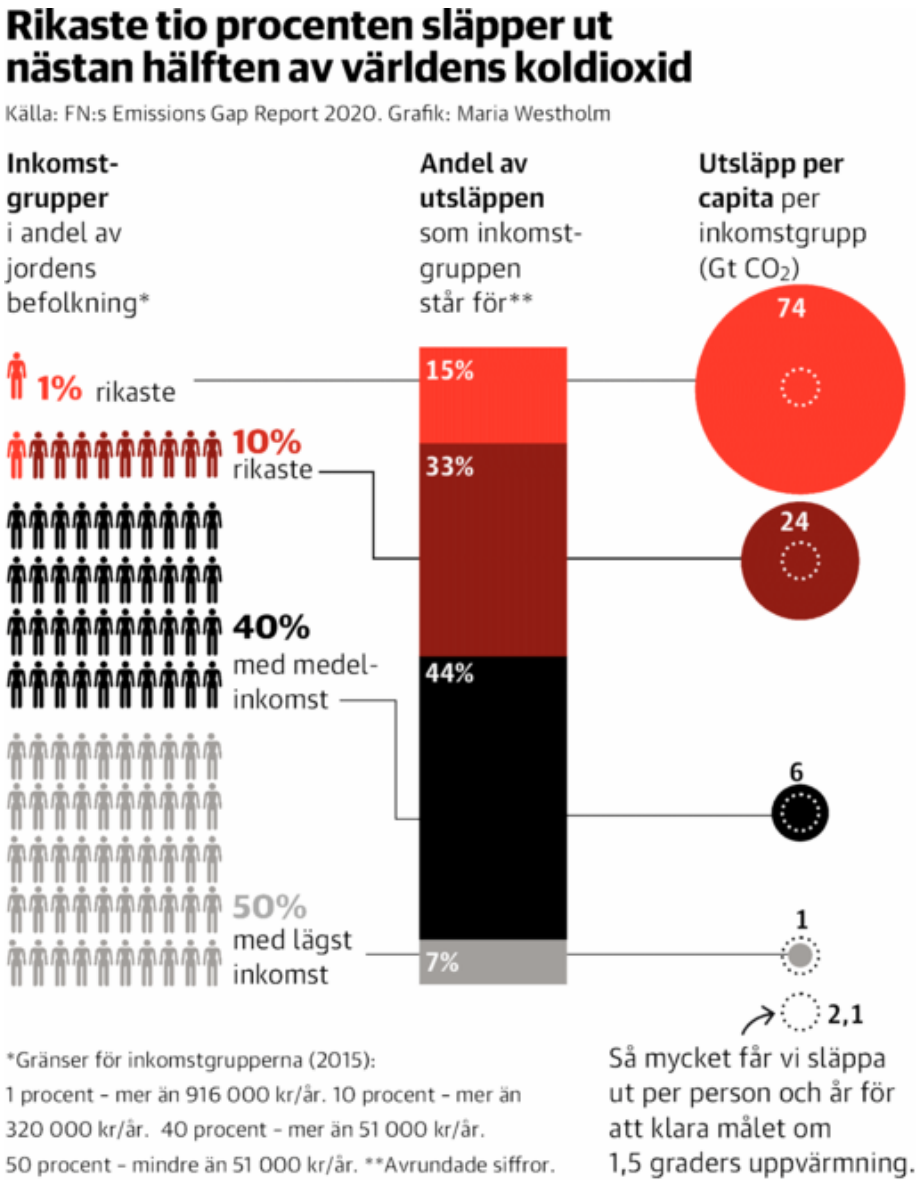

"Rika har störst ansvar att ställa om

Världen är långt ifrån målen i Parisavtalet trots minskade utsläpp under pandemin. Ländernas klimatplaner måste femfaldigas om 1,5-gradersmålet ska nås.

En grön återhämtning efter pandemin krävs för att klara klimatmålen. Rika som står för en stor andel av utsläppen har störst ansvar att ställa om, enligt en ny FN-rapport.

Trots att utsläppen tillfälligt har minskat på grund av coronapandemin är världen långt ifrån att minska utsläppen i den takt som krävs om målen i Parisavtalet ska nås.

Under 2019 nådde utsläppen av växthusgaser, inklusive markanvändning, en ny rekordnivå på 59,1 gigaton koldioxidekvivalenter. Sedan 2010 har utsläppen i genomsnitt ökat med 1,4 procent per år, men under 2019 ökade de med 2,6 procent på grund av den stora ökningen av skogsbränder.

I år beräknas coronapandemin leda till att koldioxidutsläppen minskar uppemot 7 procent. Men den tillfälliga minskningen är försumbar när det gäller att minska uppvärmningen.

Det visar en rapport från FN:s miljöprogram, Unep, om hur stor skillnaden är mellan vad som krävs för att nå klimatmålen och hur mycket växthusgaser världen släpper ut.

De nationella åtaganden som världens länder har gett löften om i Parisavtalet räcker inte på långa vägar för att nå klimatmålen. Även om de fullföljs kommer de att leda till en global uppvärmning på 3,2 grader under detta århundrade.

Ska 2-gradersmålet nås krävs att de trefaldigas, ska 1,5-gradersmålet nås krävs att ländernas åtaganden femfaldigas.

Rapporten konstaterar att en grön återhämtning efter coronapandemin är nödvändig om klimatmålen ska nås. Riktade stimulanser skulle kunna kapa 25 procent av utsläppsnivåerna år 2030 och innebära att världen har 66 procents chans att hålla uppvärmningen under två grader.

– Jag uppmanar regeringar att stötta en grön återhämtning i kommande stödåtgärder efter pandemin och att signifikant höja sina klimat-ambitioner under 2021, säger Inger Andersen, chef för Unep, i ett pressmeddelande.

Åtgärder som kan användas för en grön återhämtning inkluderar stöd till utsläppsfria teknologier och infrastruktur, minskade subventioner till fossil verksamhet, inga nya kolkraftverk, stöd till naturbaserade lösningar som att restaurera landskap och återplantera skog.

Konsumtionen måste förändras om målen ska klaras. Omkring två tredjedelar av de globala utsläppen hänger ihop med privata hushåll.

De rika har störst ansvar, enligt rapporten. Utsläppen från 1 procent av världens befolkning som är de rikaste står för 15 procent av de globala utsläppen, det är mer än dubbelt så mycket som de 7 procent av utsläppen som hälften av världens befolkning, de fattigaste, är upphov till.

De rikaste 10 procenten av världens befolkning, där ingår den rikaste procenten, står för närmare hälften, 48 procent, av de globala utsläppen.

Möjliga åtgärder för att stötta konsumtion med lägre utsläpp är bland annat att ersätta korta flygresor inrikes med tåg, stöd och infrastruktur för att underlätta cykling och bildelning, förbättra energieffektiviteten i bostäder och åtgärder för minskat matsvinn.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se" DN 10 dec 2020

" Inversion har gett noll soltimmar i december

Många svenska orter har haft noll soltimmar under december.

Egentligen är det inte ovanligt med en vecka utan någon soltid i december, men Marie Staerk, meteorolog på SMHI konstaterar ändå att det är väldigt få soltimmar så här långt.

Umeå går i täten bland de lyckliga orter som åtminstone fått skymta solen – hittills fyra soltimmar under december, fram till den åttonde – mest i Sverige. Men i Norrköping, Visby, Tarfala, Storlien, Karlstad, Nordkoster och Stockholm har inte solen synts till alls – mätstationerna har i alla fall inte kunnat registrera över 120 watt solljus per kvadratmeter, vilket är mätvärdet.

Orsaken är ett högtryck över Ryssland som bildat en så kallad inversion, ett speciellt väderläge då varm luft inte kan stiga i höjdled som den brukar.TT

DN 10 dec 2020

" Fem partier öppnar för Nato i framtiden

För första gången finns en majoritet i riksdagen som öppnar för möjligheten att gå med i Nato. Det är Sverigedemokraterna som röstat med de borgerliga. Regeringen är upprörd och säger att partierna skapar osäkerhet.

Beskedet kom under onsdagsmorgonen då regeringens proposition om totalförsvaret justerades i utrikes- och försvarsutskottet. SD anslöt sig till de fyra borgerliga partiernas linje att regeringen ska tillkännage en så kallad Nato-option.

En majoritet av utskottet enades om följande skrivning:

”Utskottet anser att Sverige, i likhet med Finland, bör uttala en tydlig Nato-option i sin säkerhetspolitiska linje. Denna option innebär att Sverige upprätthåller möjligheten att söka medlemskap i Nato och noggrant ger akt på förändringar i den internationella säkerhetspolitiska miljön.”

Mot beslutet reserverade sig S, MP och V. Fram till nu har regeringens säkerhetspolitik haft stöd i sitt Nato-motstånd av SD och V.

– Vi har inte ändrat uppfattning i frågan om Nato, men vi söker ett försvarsförbund med Finland och de har ungefär samma text – om de skulle vilja ansöka ett medlemskap i Nato så känner de sig fria att göra det, förklarar SD:s försvarspolitiker Roger Richthoff.

På Aftonbladet debatt skrev han tillsammans med SD-ledaren Jimmie Åkesson och Björn Söder att man inte kommer tillåta ett medlemskap i Nato om inte Finland också går med.

Regeringen reagerade med ilska och kritik:

– Om man ska ändra något i en säkerhetspolitisk linje så ska det ha föregåtts utav ett omfattande arbete över blockgränsen. Nu har det här snickrats ihop i riksdagen senaste veckan. För vår del ligger regeringens säkerhetspolitiska linje fast, säger försvarsminister Peter Hultqvist (S) som kritiserar riksdagsmajoriteten:

– Det enda detta bidrar till är att skapa osäkerhet. Vi är inte beredda att delta i någon experimentverksamhet där vi har tvära kast, säger ministern.

Centerpartiets Kerstin Lundgren som i flera år motionerat om en svensk Nato-option slår tillbaka:

– Regeringen har haft en tondövhet i frågan, från det att Försvarsberedningen lämnade sitt betänkande förra året till där vi är nu. Jag hoppas att den här signalen är tillräckligt tydlig för regeringen så att den agerar, säger Kerstin Lundgren.

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se

Sebastian Orre

sebastian.orre@dn.se" DN 10 dec 2020

"Stockholmaren som kläckte idén med minusutsläpp

Kenneth Möllersten var först i världen med att lansera idén att koldioxid fångad från bioenergi ger negativa utsläpp. År 2001 insåg få det revolutionerande i stockholmarens idé – i dag är den avgörande för att hejda jordens uppvärmning.

– Jag har alltid vetat att det här skulle bli stort en dag, säger Kenneth Möllersten, forskare vid IVL Svenska miljöinstitutet.

Idén föddes när han forskade om hållbara pappersbruk på KTH 2001. Han hade varit på konferens med bränsleföretag som entusiastiskt såg koldioxidinfångning som en chans att förlänga sin oljeaffär. Tillbaka på KTH resonerade han med sin professor och kom fram till att fånga utsläpp från förnybar biomassa ändå var snäppet bättre.

– De fick fossil energi att låta nästan lika bra som förnybar. Då tänkte jag: De kan fånga hur mycket

koldioxid de vill men det kan ändå inte bli negativa utsläpp som med bioenergi. Det var en revansch, en liten triumf, säger Kenneth Möllersten.

Att bränna biomassa ger lika mycket koldioxidutsläpp som kol och olja. Men eftersom koldioxiden har lagrats i biomassa och ingår i kretsloppet ökar inte koldioxidhalten i atmosfären. Till skillnad från fossilt kol som grävts upp ur jordlagren och därför spär på koldioxidhalten, vilket förstärker växthuseffekten.

När Kenneth Möllersten presenterade sin idé på en konferens i Cambridge blev en österrikisk klimatforskare, Michael Obersteiner, eld och lågor och menade att ingen tänkt på detta tidigare. Han jobbade med globala klimatmodeller och tillsammans skrev de en vetenskaplig artikel om vilken effekt det skulle få på utsläppen globalt.

Rapporten publicerades i vetenskapstidskriften Science och anses i dag vara startskottet till idén om negativa utsläpp från bioenergi, enligt vetenskapssajten Carbonbrief.

– Det var en förklaring av idén att faktiskt kunna reversera människans klimatpåverkan. Vi förstod att vi hade kommit på någonting som kunde få betydelse. Det var en landvinning, säger Kenneth Möllersten.

Han har sedan dess forskat och arbetat med frågan bland annat kopplat till IPCC och FN:s klimat-förhandlingar.

– Negativa utsläpp har gradvis blivit en viktig komponent för att klara våra klimatmål. För tre år sedan var de en förutsättning i de flesta av IPCC:s scenarier för att klara att hålla uppvärmningen till 1,5 grad.

Tekniken att fånga koldioxid från biomassa, BECCS, har ifrågasatts och ansetss vara en ursäkt för att fortsätta öka fossilutsläppen. I USA används den redan för att utvinna mer olja ur sinande oljefält.

Kritiken gäller också att IPCC:s klimatscenarier nu förutsätter så stora volymer negativa utsläpp att marken inte räcker till, enligt vissa forskarberäkningar krävs en yta motsvarande ett till två Indien.

– Det är det stora problemet. Om BECCS ska spela en så stor roll kommer det att kräva oerhörda mängder biomassa. Mot slutet av århundradet tar man bort nära 20 miljarder ton koldioxid årligen med BECCS och skogsplanteringar, hälften av våra utsläpp i dag. Samtidigt har vi en växande befolkning som behöver mer livsmedel, säger Kenneth Möllersten.

Klimatforskaren Johan Rockström som länge hört till skeptikerna har nu sällat sig till kören som menar att negativa utsläppsteknologier behövs om världen ska klara klimatmålen.

– I dag har vi inget val. Vi har bara 300–350 miljarder ton koldioxid att släppa ut. Med dagens utsläppsnivåer har vi sju år för att klara 1,5 gradsmålet och kanske ytterligare 10 år för att hålla oss under två grader. Det gör att vi inte har något annat val än att skala upp CCS- och BECCS-tekniken, säger Johan Rockström, chef för Potsdam institute for climate impact research.

Kenneth Möllersten arbetar i dag som forskare på IVL och på Mälardalens högskola i ett projekt om hur negativa utsläpp kan genomföras hållbart och ansvarsfullt.

– I Sverige har vi goda förutsättningar med ett välfungerande skogsbruk med säkrad återväxt. Ett skräckscenario vore att man använder tekniken med en biomassaproduktion som innebär skogsskövling, det krävs ett bokföringssystem.

Om man fångar koldioxiden från alla biokraftverk i Sverige ger det cirka 20 miljoner ton i negativa utsläpp. Men långt ifrån alla utsläpp är lönsamma att fånga.

– Det går inte att införa BECCS i varenda stuga i Sverige som har vedkamin. Inte ens på alla värmeverk. Det krävs stora anläggningar och bra logistik för transporten av koldioxiden.

Tjugo år efter sin upptäckt är han ganska stolt över bidraget.

– Jag har alltid vetat att det här skulle bli stort en dag. Från något som bara några insnöade forskare höll på med till en stor klimatpolitisk fråga. Stockholm Exergi kan bli först i världen med Värtaverket, det är inspirerande, säger Kenneth Möllersten.

Jessica Ritzén

jessica.ritzen@dn.se "

"FAKTA. HÄR PÅGÅR FLER PROJEKT

Stockholm Exergi

Stockholm Exergi planerar att 2025 ha en anläggning som fångar 800 000 ton koldioxid som ska lagras i Norge.

Helsingborg

Öresundskraft planerar en anläggning vid Filbornaverket för att kunna fånga och lagra koldioxid till 2025.

Stora Enso

Stora Enso utreder att fånga cirka en miljon ton koldioxid i sina pappersbruk i Skutskär och Skoghall.

Uppsala

Vattenfall, Uppsala kommun och Uppsala universitet utreder möjligheten för koldioxidinfångning i kraftvärmeverket i Uppsala. " DN 10 dec 2020

"Sverige arrangerar nytt internationellt toppmöte om miljön

Regeringen planerar för ett internationellt toppmöte om miljö 2022. Då är det 50-årsjubileum för Stockholmskonferensen – världens första internationella miljömöte. Hållbar konsumtion, naturbaserade lösningar och ungas roll blir teman på mötet.

År 1972 hölls världens första miljömöte i Stockholm. Det resulterade i att FN:s miljöprogram UNEP bildades. Initiativet till mötet togs av den dåvarande regeringen med statsminister Olof Palme.

Nu planerar nuvarande regeringen att 50 år senare, år 2022, bjuda in till ett internationellt toppmöte om miljö.

– Det är ett tillfälle att samla hela världen som vi inte får missa. Vi har enormt stora globala utmaningar, här har vi en möjlighet att återigen mobilisera. Sedan Stockholmskonferensen har det definierats och utarbetats en rad konventioner. Nu måste vi

genomföra allt som har definierats, säger Isabella Lövin, miljö- och klimatminister (MP).

Mötet ska hållas i Stockholm i juni 2022. Huvudteman blir hållbar konsumtion och produktion, naturbaserade lösningar för att skapa motståndskraftiga samhällen, grön återhämtning efter pandemin och de ungas roll ska lyftas.

– Vi vill sätta fokus på att vi måste förändra vår relation till naturen. FN:s generalsekreterare höll ett tal häromdagen där han inledde med att säga ”mänskligheten för ett krig mot naturen – vi måste sluta fred med naturen”. Vi måste bygga välstånd och välfärd inom de planetära gränserna, det blir också ett väldigt viktigt budskap för en sådan här konferens.

Hur ska ni se till att det blir resultat och inte bara prat?

– Vi vet att det finns väldigt många luckor i hur vi behandlar problemen. Ta plasten i haven till exempel, där måste vi ta nya tag. Vi kan inte jobba med en konvention i taget, vi har hållbarhetsmålen och vi behöver jobba med att stärka världen i alla de delarna. I det här stadiet är det viktigt att lyssna in de olika länderna och aktörerna och vilka frågor de vill ta upp på global nivå.

Enligt Isabella Lövin har de i det här stadiet inte identifierat vad mötet ska leverera. Hon gör en jämförelse med det extra klimatmöte, Climate action summit, som FN-chefen António Guterres arrangerade förra året. Länder och näringsliv bjöds in och ombads komma in med nya åtaganden. Även ungdomar var inbjudna.

Ansvarig för planeringen inför Stockholmsmötet är Johanna Lissinger Peitz, tidigare Sveriges chefsförhandlare vid internationella klimatmöten. Förberedelserna är redan i gång.

– Det finns intresse och stora förväntningar just för att Stockholmskonferensen 1972 var så viktig. Vi möter stort gehör för inriktningen mot hållbar konsumtion och produktion men också starkt intresse för hur man använder en grön omställning för att ännu mer accelerera de åtgärder som krävs. Det finns också ett stort intresse från vetenskapshåll, säger Johanna Lissinger Peitz.

– Vi ser det som ett tredagars möte, men tiden fram till mötet blir också viktig. Det har vi sett på klimattoppmöten tidigare, för att få momentum är det som sker på vägen till möten minst lika viktigt.

I dagsläget planeras både för ett fysiskt möte men också digital medverkan, de planerna fanns redan innan pandemin ritade om kartan för internationella möten.

– Pandemin har skapat en öppenhet för att tänka i de banorna. Jag tycker det är bra, det gör att man kan ha ett större deltagande och också minska miljö- och klimatavtrycket på ett så här stort möte, säger Isabella Lövin.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se "

"FAKTA.

Stockholm +50 kommer att arrangeras 1–3 juni 2022.

Ett centralt tema planeras vara omställning till hållbar konsumtion och produktion. Arbetet med naturbaserade lösningar för att skapa motståndskraftiga samhällenoch en grön omställning är andra områden.

Ungas roll planeras också att lyftas fram aktivt både inför och under konferensen. Det gäller både i att utforma agendan och att påverka beslutsfattandet.

Källa: Regeringskansliet DN 11 dec 2020

"Med dagens tillväxtmodell kan Parisavtalet aldrig bli verklighet

I morgon har det gått fem år sedan klimatavtalet i Paris undertecknades. Men dess målsättningar ter sig i dag allt mer avlägsna. Bara genom att bryta med dagens tillväxtmodell kan det bli verklighet, skriver Christina Moberg och Anders Wijkman från de europeiska vetenskapsakademiernas organisation.

Det har gått fem år sedan Parisavtalet slöts. Världens länder förband sig att begränsa den globala uppvärmningen till under 2 grader, med sikte på att inte överskrida 1,5 grader. Samma år antogs också FN:s Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling.

De två avtalen är helt avgörande för mänsklighetens framtid. Att besluta om dem är en sak. Att genomföra dem en helt annan. European academies science

advisory council (EASAC), en organisation som samlar Europas vetenskapsakademier, analyserar i en färsk rapport de system- och strukturfel i våra ekonomier och de specifika krafter som driver utvecklingen mot en utarmning av viktiga ekosystem och ett alltmer instabilt klimat. Slutsatsen är dessvärre att med nuvarande takt och inriktning på åtgärder kommer de högt ställda målen inte att kunna infrias.

Rapporten visar föga förvånande att utsläpp från fossila bränslen spelar en avgörande roll. Men omfattande påverkan kommer också från utvinningen och bearbetningen av olika typer av material, bränslen och livsmedel och den har tredubblats sedan 1970. Resursanvändningen dominerar stort i höginkomsländerna, som har ett fotavtryck per capita som är 13 gånger högre än i låginkomstländer. Totalt sett beräknas utvinning och förädling av olika naturresurser förorsaka 90 procent av förlusten av biologisk mångfald och hälften av klimatförändringen.

Slutsatsen är att en snabbt växande befolkning, överkonsumtion och icke hållbara livsstilar, främst i industriländerna, lett till en situation där ekosystemen snabbt utarmas och klimatet destabiliseras.

Möjligheterna att nå Parisavtalets mål ter sig alltmer avlägsna. Gapet mellan det som görs och det som krävs är betydande. Inte ens med den kraftiga nedgång i ekonomierna som råder just nu i och med covid-19 har utsläppen minskat till en nivå som är i överensstämmelse med klimatmålen.

Förlusten av biologisk mångfald och viktiga ekosystem fortsätter på alla kontinenter. Avskogning sker i ökande takt, liksom överfiske och en okontrollerad expansion av jordbruk. Exploateringen av vilda arter och förlusten av tropiska skogar ökar risken för att virus och bakterier från djurriket sprids till människor och ger upphov till nya epidemier.

Väl fungerande ekosystem är själva förutsättningen för välfärd och livskvalitet. De är garanten för produktionen inom jordbruket, pollineringen av växter, mat från haven och de bidrar till naturlig vattenreglering, rening av luften och ett stabilt klimat. Men den snabba utarmning som nu sker undergräver möjligheterna för många av dessa funktioner i framtiden.

Parisavtalet sågs av de flesta som en framgång. Men det fanns kritiska röster. Enligt klimatforskaren Jim Hansen var avtalet ”en bluff”. Den brittiska författaren George Monbiot menade att avtalet ”var ett mirakel jämfört med vad resultatet kunde ha blivit” men

samtidigt ”en katastrof jämfört med vad det borde ha varit.”

Kritiken får ses mot bakgrund av avtalets konstruktion. De mål man ställde upp hade brett stöd. Däremot saknas det mekanismer för att se till att målen nås. Inga bindande beslut om utsläppsminskningar. I stället har medlemsländeena utställt löften om att begränsa utsläppen över tid. Men de löften som hittills avgetts skjuter grovt bredvid målet.

FN:s miljövårdsprogram UNEP gör löpande analyser av möjligheterna att nå målet. I den senaste rapporten (december 2019) konstaterades att de löften som dittills lämnats pekar mot att jorden är på väg mot minst 3,2 graders uppvärmning. För att klara 1,5-gradersmålet skulle det, enligt UNEP, krävas en reduktion av utsläppen globalt med över 7 procent årligen. För att nå 2-gradersmålet skulle det krävas en minskning på nära 3 procent per år.

Ytterligare en FN-rapport i början av december i år – The production gap report – förstärker intrycket av den ”bluff” som Jim Hansen talade om. I studien konstateras att användningen av olja, kol och gas borde minska med minst 6 procent årligen under perioden 2020 till 2030 för att vi ska ha en chans att klara 1,5-gradersmålet. I stället planeras att öka produktionen med i snitt 2 procent per år. Om planerna infrias innebär det att nivån på den samlade fossilproduktionen år 2030 skulle vara 120 respektive 50 procent större än vad som är förenligt med 1,5- respektive 2-gradersmålet. En indikation på att utvecklingen går i denna riktning är att G20-länderna, som ett led i stimulansprogrammen i samband med pandemin, pumpat in över 230 miljarder dollar i fossilberoende aktiviteter.

Faktum är att politiken i ett antal viktiga länder har varit på direkt kollisionskurs med Parisavtalet. Valet av Donald Trump till USA:s president 2016 är det tydligaste exemplet. USA:s regering har gjort allt för att sätta käppar i hjulen på klimatarbetet. Regler kring utsläppen från kraftverk och fordon har mjukats upp. Anslagen till klimatforskningen har reducerats. Trumps beslut att USA ska lämna Parisavtalet blev verklighet dagen efter presidentvalet i november.

Valet av Jair Bolsonaro till president i Brasilien var ett annat bakslag för klimatarbetet. Brasiliens regnskogar spelar en avgörande roll för klimatbalansen på jorden. Bolsonaro har inte bara bagatelliserat klimatförändringen utan därtill satsat på att kraftigt öka avverkningarna i Amazonas.

Men utvecklingen är inte bara mörk. En rad genombrott på teknikområdet har ökat förutsättningarna att minska beroendet av fossila bränslen. Viktigast är de snabba kostnads-minskningarna för elproduktion via sol och vind liksom teknikutvecklingen inom produktionen av stål. Vätgas kan ersätta kol och koks i produktionen och drastiskt reducera utsläppen av koldioxid – i dag 7 procent av de globala – förutsatt att den produceras på ett hållbart sätt. Utvecklingen på it-området – med robotisering och AI – öppnar också möjligheter till tekniksprång på ett antal områden.

På plussidan finns också det snabbt ökande engagemanget i klimatfrågan hos unga människor världen över. Greta Thunberg har medverkat till något av en revolution och satt ökad press på politiken i många länder. Allra tydligast märks detta på EU-nivå där den nya kommissionens initiativ om en ”grön giv” i ett slag har förändrat agendan inom unionen.

Budskapen i rapporten som vi från EASAC har tagit fram är tydliga: den i dag förhärskande tillväxtmodellen kan inte förväntas bryta de negativa trenderna, vare sig det gäller klimatet eller den biologiska mångfalden. Orsakerna är främst:

Dagens ekonomisk-politiska system med kortsiktig vinstmaximering och där få producenter betalar de verkliga kostnaderna (läs miljöskador) för produktionen kan aldrig vara hållbart på sikt.

Diskonteringen av framtida värden gör att vi skjuter kostnaderna för naturförstöringen framför oss och lämnar den till framtida generationer.

Dagens ekonomiska modeller fångar inte upp riskerna med icke-linjära effekter av klimatförändringen och utarmningen av centrala ekosystem.

Vi mäter fel saker. Fixeringen vid ett kvantitativt mål – tillväxt i bnp – var naturlig då våra länder var fattiga. Nu är det annorlunda. Verksamheter som påtagligt bidrar till uppvärmningen eller förlusten av vitala ekosystem är exempel på en tillväxt som är ”oekonomisk”.

Den snabbt ökade efterfrågan på naturresurser leder till risk för brist på vissa kritiska material samt ökande belastning på natursystemen i form av avfall och föroreningar.

Resurseffektiviteten måste förbättras via en övergång från linjära till cirkulära materialflöden. Men chanserna att teknik och innovationer på egen hand

ska lösa spänningen mellan ekonomi och natur är små.

De stora skillnaderna i levnadsstandard talar för att den materiella konsumtionen bör hållas tillbaka i den rika delen av världen för att ge utrymme för världens fattiga att öka sin standard.

Om vi ska nå de uppsatta målen för hållbarhet krävs genomgripande förändringar i vårt sätt att organisera våra samhällen. EASAC:s rapport utmynnar i en stark plädering för transformativa förändringar. Bland de åtgärder som föreslås på kort sikt är:

Sätt stopp för alla perversa bidrag till fossilberoende verksamheter, icke hållbart jordbruk och fiske, ohållbara transporter och skövling av skogar.

Producenter och konsumenter måste betala mer för varor och tjänster som vållar skada på miljö och klimat.

Bnp som mått på framsteg behöver ersättas av indikatorer som mäter välbefinnande i termer av hälsa, meningsfull sysselsättning, rättvis inkomstfördelning, ren miljö, stabilt klimat med mera.

Inför ett mer integrerat beslutsfattande, där sambanden mellan olika frågor beaktas – inte minst på regeringsnivå.

Introducera åtgärder som väger in långsiktigt ansvarstagande i alla viktiga politiska beslut.

Introducera fortbildningsinsatser för befolkningarna för att öka kunskapen om vilka utmaningar vi står inför och vad de kräver.

Nystarten av samhället efter coronapandemin ger oss unika möjligheter till en omställning. Samtidigt vet vi att de förändringar som krävs utmanar rådande uppfattningar om den konventionella tillväxten och synen att tekniska framsteg ensamma kan lösa de utmaningar vi står inför.

Den nödvändiga omställningen kräver ett mer långsiktigt och systemiskt sätt att tänka. Det krävs planering som sträcker sig decennier framåt i tiden, medan folkvalda politiker verkar under en tidshorisont på några få år. Även ledare inom näringslivet måste inse att långsiktigt tänkande och transformativa förändringar kommer att skapa värden, ge vinster och generera arbetstillfällen.

Vetenskapens roll i sammanhanget är central. Det är därför med tillfredställelse vi konstaterar att EU:s gröna giv till betydande del utgår från analyser och förslag från olika vetenskapliga organ. Svenska politiker och företagsledare måste inta en ledarroll i genomförandet av den gröna given.

Anders Wijkman

Ledamot, miljöutskottet EASAC

Christina Moberg

Ordförande för EASAC " DN 11 dec 2020

"Ledare: Nästa år har världen en unik chans att ställa om

Lagom till Parisavtalets femårsjubileum höjde EU ambitionsnivån. Nu är planen att unionens koldioxidutsläpp ska minska med 55 procent till 2030, vilket kan jämföras med den tidigare målsättningen på 40 procent.

Upptrappningen är ingen slump. Redan under FN:s klimatmöte i dag kan EU-kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, använda resultatet som ett bevis för att EU vill vara världsledande i frågan.

Vidare ska samtliga länder senast nästa år berätta hur de tänker göra för att leva upp till Parisavtalet. Det vill säga hur deras planer ser ut för att den globala uppvärmningen ska stanna vid 1,5 grader men framför allt hållas långt under 2, vilket enligt FN:s klimatpanel IPCC är gränsen för vad vår civilisation klarar av att hantera.

Viljan att visa framfötterna finns inte bara i EU. Ingen tidigare amerikansk president har haft en lika ambitiös

klimatplan som Joe Biden och i höstas meddelade världens största utsläppare Kina, om än med stora trovärdighetsproblem, att landet ska bli koldioxidneutralt 2060.

Löftena visar varför Parisavtalet, som visserligen är otillräckligt och har beskrivits som en beige kompromiss, var viktigt att få på plats. Att världens länder för första gången enades om ett globalt klimatavtal var historiskt, och som Barack Obama säger i intervjun i DN Lördag var det i Paris 2015 som många länder övertygades om att erkänna att klimatförändringarna är ett problem och att bidra till lösningen. Dessutom överträffade förhandlingarna i Frankrike förväntningarna, och Parisavtalet är numera den självklara referenspunkten som alla klimatsatsningar relateras till.

Därmed inte sagt att det görs tillräckligt. Sedan Parismötet har världen upplevt de fem varmaste åren någonsin och fina klimatlöften till trots fortsätter utsläppen att öka.

Så sent som i onsdags publicerade FN en rapport om att de samlade klimatplanerna inte kommer att leda till en inbromsning vid 2 grader, utan snarare vid drygt 3. Uträkningen gjordes i och för sig före EU:s nya besked, men som Jytte Guteland (S), EU-parlamentets ansvariga för klimatmålen, understryker räcker det inte med 55 procent. Om EU:s mål ska ligga i linje med 1,5-gradersmålet krävs ytterligare cirka 10 procentenheter, vilket både är ett problem och en möjlighet.

Här kan coronakrisen fungera som utgångspunkt. För på samma sätt som viktiga satsningar riskerar att hamna i skuggan av viruset, erbjuder dagens situation en nystart och en ögonöppnare. Inte minst med tanke på att FN nyligen varnade för att vi står inför ”en era av pandemier”, som bland annat kopplas till klimat-förändringarna, vilket är ett skäl så gott som något att agera.

Även andra händelser – som skogsbränder, torka och skyfall – blir vanligare i klimatkrisens spår. Precis som konflikter och flyktingströmmar, som förstärks när områden blir obeboeliga.

Lägg till att många länder snart kommer att sjösätta betydande stimulanspaket för att kicka i gång ekonomin, samtidigt som det enligt FN-rapporten fortfarande är möjligt att nå 1,5-gradersmålet om riktade stimulanser kombineras med snabba och ambitiösa klimatåtgärder.

Det gör att nästa år inte bara är ett unikt tillfälle att satsa på grön energi, infrastruktur och utfasning av fossila bränslen. Det är troligtvis den bästa chansen vi någonsin har haft.

DN 12/12 2020

"Noll soltimmar på flera håll i landet

Var är solen? På flera håll i landet har den inte setts alls under december. Flest soltimmar har Östersund haft – fyra hittills.

– Det har varit väldigt få soltimmar i Sverige under december. Många av våra mätstationer har visat noll och det är ganska extremt med tanke på att vi är en tredjedel in på månaden, säger SMHI:s meteorolog Jon Jörpeland.

Han räknar upp en rad platser som Visby, Norrköping och Stockholm där solen inte har setts till alls under december. Östersund har haft fyra timmar sol och med det toppar staden landets solliga för månaden. Mörkret förstärks dessutom av bristen på snö.

–Normalt sett brukar det ändå nå upp till 30 eller 40 soltimmar i Svealand och Götaland, och i just Östersund brukar det vara 17 timmar i genomsnitt, säger Jon Jörpeland.

Årets vinter har varit mild, med rekordhöga november-temperaturer i Stockholm och på andra håll i södra

landet. Den meteorologiska vintern – en genomsnittlig dygnstemperatur under noll i fem dagar i följd – har hittills bara nått nordvästra Svealand.

– Vi har fått ett varmare klimat och vintrarna har blivit mildare så sannolikheten för varma extremer är större. Trots att vi har en allt varmare värld måste vi ändå hålla isär väder och klimat, det finns ändå en stor variation från år till år, säger SMHI:s meteorolog Marcus Sjöstedt.

Ossi Carp

ossi.carp@dn.se " DN 12 dec 2020

"Anna-Lena Laurén: Den globala uppvärmningen är för min dotter en ytterst konkret verklighet

En dag när jag gjorde ett i raden av fruktlösa försök att rensa min telefon på onödiga bilder hittade jag ett par bilder på två sjöfåglar. En knipa och en vigg. De var tagna från nätet av min dotter. Vi har gemensamt Apple ID för att hon ska kunna ha whatsapp på sin telefon, så jag ser alla bilder hon tar.

– Fina bilder. Men behöver du ha dem i telefonen? undrade jag. Knipor och viggar kan man när som helst slå upp på nätet.

– Jag ville bara komma ihåg vad det är som skiljer dem åt.

– Viggen har en tofs i nacken.

– Jo, men den ser man inte på avstånd.

Barnet pekade på viggens kolsvarta vinge, vacker avtecknad i en elegant bågig linje mot en snövit buk.

– Vingens linje är mycket tydligare hos viggen. På det sättet ser man en skillnad också på avstånd.

Jag tänkte på det länge efteråt. På hur de vackra sjöfåglarna kan ge ett barn så mycket glädje när hon memorerar deras kännetecken. På den minskade artrikedomen, som hon oroar sig över. Hur det skär i mitt hjärta när hon – nu i åldern när man tycker om att skriva ner saker – sitter och skriver ner alla rödlistade djurarter i Norden. Den globala uppvärmningen är för henne ytterst konkret verklighet. Hon vill helst att vi varken ska åka bil eller flyga.

Klimatförändringen har alltid varit en del av hennes liv. Det är den för alla barn. Själv växte jag upp i en värld där det talades om faran för ett kärnkrig – som jag trodde var ett ”stjärnkrig”. Mina föreställningar om vad det betydde var dimmiga, men jag visste att det handlade om en mycket stor fara.

Faran för ett kärnvapenkrig försvann. Det gick att åtgärda genom att de två största kärnvapenmakterna ingick START-avtalet om att reducera sina kärnvapenarsenaler. Klimatet behöver också ett START-avtal, men där räcker det inte med att två länder kommer överens. Hela världen måste göra det.

Den här sortens kunskap är inget vi kan skydda barnen ifrån. Att inte tala med barn om klimatförändringen är att försöka dra ner dem på samma nivå av förnekelse som vi själva och våra beslutsfattare så länge befunnit oss på. Klimatet är ingen enskild fråga, den genomsyrar allt, och att DN nu börjar behandla klimatet ur just den synvinkeln är ingen satsning. Det är ett skifte. Vi borde ha gjort det tidigare, precis som mycket annat borde ha gjorts för länge sedan i våra samhällen.

– Aha. De är som Cornelius Fudge.

Det var barnets kommentar när vi diskuterade populisterna och klimatförnekarna Trump och Bolsonaro.

Fudge är trolldomsministern i Harry Potter som förnekar att den onda trollkarlen Voldemort är tillbaka. Han klänger sig fast vid sin egen världsbild eftersom alternativet är mycket otrevligt. Fudge investerar hela sin prestige i att Harry Potter har fel och lägger ner stor energi på smutskastning och prestigefrågor, istället för att göra det enda som måste göras.

Den generation som velar och sölar, betraktar sin livsstil och konsumtion som helig och i åratal har stoppat huvudet i sanden är vuxengenerationen. Den stora skillnaden mellan vår generation och Greta Thunbergs är att den senare tror att det går att göra något åt saken.

Den här aspekten tror jag att många vuxna inte förstår. De vill själva inte ändra på något i sin livsstil och tror att barn resonerar på samma sätt. Därför ska barn inte behöva ”bekymra sig” över klimatförändringen. Men för barn är det inte ett problem att göra saker annorlunda än sina föräldrar. De har i motsats till oss inte ett liv bakom sig av oändlig konsumtion och en bergfast övertygelse om rätten att leva över planetens tillgångar.

Den ryska statsvetaren Jekaterina Schulmann säger att dagens unga generation har strängare moraliska normer än den äldre. Det är möjligt att hon har rätt. Men när det gäller klimatet är den stora skillnaden en annan: Att den unga generationen har växt upp med insikten om att problemet måste lösas.

Det har de vetat hela sina liv.

Anna-Lena Laurén " DN 12 dec 2020

”Risker med klimatkrisen kommer allt närmare”

"De ekonomiska riskerna med klimatkrisen kommer allt närmare. Det varnar Anna Breman, vice riksbankschef för.

– Att inte titta på den här frågan skulle vara som att säga att andra risker, som exempelvis bostadsmarknaden, inte är viktig. Det vore jättekonstigt, säger hon.

”Många nationalekonomer och centralbanker missbedömde hur snabbt och hur kraftfullt en felprissättning av risk inom den amerikanska bostadsmarknaden kunde spridas genom det globala finansiella systemet. Vi behöver agera nu för att minska risken att en felprissättning av klimatrelaterade risker utlöser en ny kris”, sa Anna Breman i sitt tal i mars 2020.

Hon har tidigare kritiserat centralbankerna för att vara senfärdiga i frågan. När DN når henne via länk från riksbankshuset sträcker sig kritiken till hela kåren.

– Det har funnits ett synsätt inom hela nationalekonomin att klimatförändringarna är någonting som kommer hända på lång sikt, men man ser nu att det är risker som kommer allt närmare och som kommer att påverka den ekonomiska utvecklingen, säger hon och tillägger att utvecklingen går fort.

Efter Riksbankens senaste räntebesked skrev DN:s Carl Johan von Seth att Riksbanken går i klimatfronten, när de då blev den första centralbanken att kunna välja bort ”bruna” företagsobligationer. En fråga som varit känslig och svår att genomföra på andra centralbanker. Anna Breman menar att det blev mer angeläget på grund av coronakrisen.

– Jag tror att pandemin har bidragit till ett extra fokus på de här riskerna, hur allvarliga saker som händer ganska oväntat, hur stora effekter de har och att vi måste vara förberedda för olika typer av risker.

På vilka grunder obligationerna ska bedömas är något ovisst. Anna Breman berättar att det handlar om hållbarhet ur ett bredare perspektiv, där även sociala faktorer ingår. De har också anlitat ett externt företag som ska hjälpa till med bedömningen.

Bakgrunden är att klimatförändringarna riskerar att göra Riksbankens uppdrag svårt. Anna Breman förklarar att effekter som bränder, orkaner och översvämningar snabbt kan förändra värdet på tillgångar, och i förlängningen utlösa en ekonomisk kris.

I en rapport från november slog Riksbanken fast att 8 procent av Sveriges bostads- och äganderätter löper större risk att drabbas av skador till följd av höjda havsnivåer, eftersom de både ligger nära kusten och inte tillräckligt långt över havet. Det kan leda till fallande bostadspriser eller totalförstörda fastigheter, med potential att påverka hela banksystemet som ofta använder fastigheter som säkerhet.

Men det är inte bara klimat förändringarnas konsekvenser som kan ställa till det för Riksbanken. Det kan även övergången till en mindre fossilbaserad ekonomi. När politiker och klimataktivister talar varmt om den gröna omställningen pekar Riksbanken på riskerna.

– Jag har själv inte tänkt på att det kan framstå som att vi tycker att omställningen är negativ, men så är det inte alls, säger Anna Breman.

I stället syftar de på att företag och sektorer som missgynnas av omställningen kan bli en risk när deras lån inte kommer att kunna betalas tillbaka. Att branscher dör ut är förvisso ingenting nytt – strukturförändringar pågår ständigt i ekonomin. Skillnaden med den gröna omställningen är att den, om den inte påbörjas i tid, kan bli alltför abrupt. Och det är inte positivt för en myndighet som värnar om stabilitet.

– Det önskvärda är en ordnad och gradvis omställning, så att systemen i god tid hinner ställa om. Men det är redan sent att börja, säger Anna Bremer.

Att centralbankerna har anledning att agera verkar logiskt med de argument Anna Breman för fram. Ändå befarar hon att Riksbankens nya klimatfokus är missförstått. Deras mandat är tydligt, och klimatet är bara ytterligare en aspekt att väga in i strävan efter målet om att upprätthålla låg och stabil inflation, menar hon.

– Jag tror att det är väldigt viktigt att påpeka att det här gör vi inte i någon tro om att vi kan åstadkomma någon större förändring när det gäller klimatet, utan vi gör det här för att hantera riskerna med de tillgångar som vi har.

– Vi har över tusen miljarder i tillgångar och vi har en skyldighet att hushålla med statens resurser.

Lovisa Ternby

lovisa.ternby@dn.se

FAKTA. SÅ JOBBAR RIKSBANKEN MED KLIMATFRÅGAN

Riksbanken har sedan januari 2019 en ny investeringspolicy som säger att de ska ta hänsyn till hållbarhet i valet av tillgångar i valutareserven. Policyn har lett till att Riksbanken sålde så kallade delstatsobligationer i Kanada och Australien, eftersom de hade för mycket utsläpp i relation till bnp. I november 2020 meddelade Riksbanken att de inför möjligheten att välja bort företagsobligationer som inte uppfyller vissa hållbarhetskrav.

Källa: Riksbanken " DN 12 dec 2020

Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

ansvarar för rättsväsendets myndigheter, bland annat polisen, åklagarväsendet, domstolarna, kriminalvården samt för migrations- och asylfrågor och krisberedskap. Justitiedepartementet ansvarar för lagstiftningen inom områdena statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt.

Områden

Områden

- Bekämpning av terrorism
- Civilt försvar
- Familjerätt
- Grundlagar och integritet
- Krisberedskap
- Migration och asyl
- Rättsväsendet

Om Justitiedepartementet

Relaterad navigering

- Justitiedepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt
- Internationellt rättsligt samarbete

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Morgan Johansson
Justitie- och migrationsminister

Mikael Damberg
Inrikesminister
Genvägar

Genvägar

- Justitiedepartementets propositioner
- 34-punktsprogrammet mot gängkriminalitet
- Ett tryggare Sverige
- Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism
- Information om viseringar (visum)
- Europeisk e-juridikportal
- Frågor och svar – inreseförbud till EU via Sverige
- Till dig som är student

Aktuellt från Justitiedepartementet

Morgan Johansson

- Migration och asyl
- Rättsväsendet

Justitie- och migrationsminister
Justitiedepartementet
"Som justitie- och migrationsminister vill jag arbeta för att knäcka den organiserade kriminaliteten och förstärka kampen mot terrorismen. Vår migrationspolitik ska vara långsiktigt hållbar och brett förankrad. Jag tror på den välfärdsmodell som vi har i Sverige och på ett samhälle som håller ihop."

SW 32 Statsvetenskap.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Morgan Johanssons områden

- Bekämpning av terrorism
  - Demokrati och mänskliga rättigheter
- Familjerätt
- Grundlagar och integritet

Mikael Damberg

Inrikesminister
Justitiedepartementet

Mikael Dambergs områden

- Bekämpning av terrorism
- Civilt försvar
- Försvar
- Krisberedskap
- Rättsväsendet

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter. (Civilt)

" Försvara Lars Vilks rätt till ett normalt liv

Det finns en fundamental skillnad mellan hur livvakter i Sverige och Danmark tar ansvar för dem de är satta att bevaka. Publicisten Flemming Rose uppmanar den svenska offentligheten att sluta mumla och en gång för alla sluta upp bakom Lars Vilks.

Den svenska bildkonstnären och Muhammedtecknaren Lars Vilks kontaktade mig för ett par år sedan för att utbyta erfarenheter om hur det är att leva med livvakter, ett bisarrt ämne måste man säga. Men det är en belägenhet som det är viktigt att hantera på ett sådant sätt att inte att skyddet leder till att man känner sig inspärrad eller upplever att ens frihet begränsats. Hur det fungerar beror både på en själv och på dem som har till uppgift att skydda en.

Sedan den första kontakten har Lars Vilks och jag träffats några gånger över en kopp kaffe och vi har också haft en mejldialog.

Den 74-årige Vilks har varit utsatt för flera mordförsök och var målet för ett terrorangrepp i Köpenhamn 2015, där en av deltagarna i ett arrangemang kring hädelse och yttrandefrihet mördades. Under vår dialog har det blivit tydligt att det finns en fundamental skillnad mellan hur livvakter i Sverige och Danmark tar sig an uppdraget. Och som dansk kan jag, inte utan att känna både en viss personlig lättnad, och medkänsla med Lars Vilks, säga att mitt eget lands livvaktstjänst är betydligt mer professionell och hänsynsfull än kollegorna i Sydsverige.

Det är ju underligt för på papperet liknar Sverige och Danmark varandra i fråga om rättssäkerhet och medborgarnas fri- och rättigheter. Kanske hänger det samman med att Vilks livvakter inte är fullt ut utbildade i personskydd. Ansvaret för hans säkerhet ligger nämligen inte på Säpo i Stockholm, som skyddar kungahuset och statsministern, utan på den regionala polisen i Sydsverige, där det inte finns den typen av livvaktsutbildning. En konsekvens av detta är att utländska underrättelsetjänster kan vara återhållsamma med att dela information med Vilks livvakter eftersom de normalt bara gör det med kollegor och inte med den vanliga polisen.

Efter att under ett antal år ha levt med livvakter kan jag med viss empirisk auktoritet slå fast att det handlar om ett jobb som kräver utbildning och träning. Det är ett hantverk baserat på ett antal grundregler, men det

kan också vara en konstform eftersom det inte finns bara ett riktigt sätt att göra saker och ting på. Det finns utrymme för improvisation och fasta rutiner ska så långt det är möjligt undvikas. Hur man bör agera varierar från situation till situation och från person till person, men det som utmärker de bästa livvakterna är att de utan att göra avkall på säkerheten anpassar sig efter skyddspersonens behov och vanor.

I den bästa av världar betyder det att den skyddade personen lever sitt liv fullständigt normalt, som om livvakterna inte fanns där. Och livvakterna ingriper inte med råd och anvisningar om vad den skyddade personer ska göra med mindre än att denne ber om det. Och också vid sådana tillfällen är den kompetenta livvakten återhållsam och förklarar att det inte är hans jobb, underförstått: Det är ditt liv. Mitt jobb är att skydda dig, inte att tala om för dig hur du ska leva.

Jag kan inte säga om Lars Vilks är ett offer för bristande professionalism eller trakasserier men resultatet är detsamma: en växande frustration och en känsla av att inte ha kontroll över sitt eget liv.

”Jag är som en hund, som hålls inomhus, och rastas någon gång per dag”, sa han i somras till Dagens Nyheter.

Vari består problemet?

Lars Vilks har sedan slutet av 80-talet en partner. De har aldrig bott ihop eftersom hon har haft sin karriär utomlands. Men nu har hon gått i pension, flyttat hem till Sverige och köpt ett hus som hon och Vilks planerat att bo i tillsammans. Polisen har lagt in veto, med hänvisning till säkerhetssituationen. Förklaringen går ut på att polisen bara har uppdraget att skydda Lars Vilks och skulle han flytta in hos sin partner i hennes hus också måste också hon skyddas.

Det känner jag inte igen från min egen tillvaro. Jag har varit gift med samma kvinna under hela den tid jag varit ”kund” hos PET, den danska motsvarigheten till Säpo, men det har aldrig rått något tvivel om att skyddet bara avser mig, inte den övriga familjen. Det har heller aldrig varit något problem.

Trakasserier eller inkompetens och bristande professionalism?

Kanske en blandning. Redan när Vilks partner arbetade utomlands och kom på weekendbesök till Sverige sa livvakterna nej till att köra honom till flygplatsen för att möta henne. Det låter som mobbing och kan knappast ha med säkerhet att göra. Men det förklaras kanske av att polisen har ett 12-

timmarsschema som fungerar för poliserna på gatan, men inte lämpar sig för uppdraget som livvakt, eller av att vakterna inte har någon större lust att köra en längre sträcka på fredagskvällen när man bara väntar på att det ska bli helg.

Enligt Lars Vilks kan han bara umgås med sin partner utomhus eller i offentliga lokaler. Det förutsätter någorlunda hyggligt väder, något som inte alltid erbjuds i Skåne. Och polisen begränsar Vilks frihet ytterligare genom att kräva att han aviserar sina aktiviteter flera dagar i förväg, vilket är förödande för alla yttringar av spontanitet och alla plötsliga infall, som ett biobesök eller en middag på stan.

Enligt instruktionen för livvakter bör Lars Vilks ha möjlighet att leva ett normalt liv, men verkligheten är allt annat än normal. Inför förra julen informerade Vilks i god tid sina livvakter om att han planerade att fira den med sin partner i hennes hem. Det noterades till en början, men så kallades han till ett möte med chefen för livvakterna, där han ställdes inför ett ultimatum: avstå från planerna på att fira jul med din partner annars drar vi in ditt skydd. Du skriver i så fall under ett papper och flyttar från din skyddade bostad. Det liknar vad man bortom rättsstaten kallar ”An offer you can’t refuse”.

Man undrar hur livvaktstjänsten hade reagerat om en statsminister eller kronprinsessa hade insisterat på att fira jul hos sin partner?

Lars Vilks har som en sista utväg vänt sig till JO, eftersom han anser att hans rätt till privat- och familjeliv har kränkts av de begränsningar polisen har ålagt honom. JO avvisade i första vändan hans anmälan på tekniska grunder, men nu väntar Vilks på utfallet av en ny anmälan. Tidigare ordförande för Publicistklubben, som bland sina medlemmar har prominenta författare och skribenter på både vänster- och högerkanten, har gått i bräschen för Vilks och i ett öppet brev uppmanat myndigheterna att säkra ett värdigt privatliv för honom och hans partner. Hittills utan resultat.

Men även om Vilks naturligtvis är glad för stödet, så upplever han att den svenska kultureliten håller honom på armlängds avstånd, också när den kritiserar behandlingen av honom. Gallerier vill inte ställa ut Vilks, kollegor undviker honom och den svenska offentligheten och kultureliten har dröjt med att otvetydigt fördöma dem som försökt tysta honom.

Den kände konstnären Peter Johansson, som länge var en stor beundrare av Lars Vilks, och öppet förklarat sig ha formats av hans konstteorier och verk, distanserade

sig från sin förebild efter det våld som följde på Vilks Muhammedteckningar. I stället för att försvara Vilks mot hot och våld har Johansson riktat sin kritik mot kollegan och försvarat självcensur.

”Visst är den konstnärliga friheten så viktig men är det alltid vägen att gå? Om man vill få till ett samtal om det man vill berätta om i sin konst, kanske till och med förändra saker, är då provokationen bästa vägen?” frågar Johansson i en text skriven till en utställning i Malmö som ställdes in när andra medverkande konstnärer valde att dra sig ur eller uttryckte tvivel när de hörde att Vilks skulle delta.

Nu förklarar Peter Johansson att han skäms över att ha varit naiv, över att ha stöttat Vilks och trott på konsten och dess möjligheter. Han anklagar utan dokumentation Vilks för muslimhat och judehat och försvarar sitt fördömande med att Vilks har lagt sitt öde i Sverigedemokraternas och den amerikanska högerns händer. På så sätt får Vilks ”frälsta” kollega behändigt sin egen feghet att framstå som moraliskt upphöjd.

Att inta den positionen är vanligt i den svenska kultureliten och man kan inte undgå att reflektera över sambandet mellan å ena sidan detta hyckleri och denna feghet och å andra sidan polisens klandervärda behandling av Vilks. Polisen agerar nämligen inte i ett vakuum. Hur polisen tolkar sin roll och agerar avgörs i stor utsträckning av folkvalda politiker och av opinionsbildningen med kultureliten som central aktör.

Medan Lars Vilks väntar på svar och ännu en jul står för dörren borde polisen i Sydsverige kanske överväga att skicka de ansvariga för hans säkerhet på fortbildning i Danmark.

Flemming Rose är dansk journalist och författare. Som kulturchef på Jyllands-Posten publicerade han 2005 de Muhammedteckningar som utlöste den så kallade karikatyrkrisen. Sedan dess har han levt under dödshot.

Flemming Rose" DN 8 dec 2020

"Häktet utreds – fånge fick prata med ”falsk advokat”

Kriminalvården har inlett en internutredning mot Kronobergshäktet. Enligt misstankarna har bristande rutiner öppnat för att ”falska advokater” kan kringgå restriktionsreglerna och ringa ostört till häktade. DN:s granskning visar att även andra häkten struntat i att kontrollringa offentliga försvarare.

DN kunde nyligen avslöja att en 27-årig man, som sitter frihetsberövad på Kronobergshäktet i Stockholm med fulla restriktioner, lyckats prata i telefon i 45 minuter med en okänd person. Häktespersonalen hade godkänt samtalet i tron att den som ringde var mannens försvarsadvokat. Men under samtalet ringde den verklige försvararen in till häktet och bluffen avslöjades.

Ett fritagningsförsök befarades och den rättegång mannen skulle delta i dagen därpå fick ställas in. Nu har händelsen lett till en internutredning.

– Vi måste gå till botten med vad som har hänt, varför det kunnat ske och vad man bör göra för att undvika att det händer igen, säger Josefin Skoglund, tillförordnad chef inom sektionen för särskilda utredningar.

Chefen för Kronobergshäktet, som är landets största, var den som anmälde händelsen till Kriminalvårdens huvudkontor.

– Det har skett en avvikelse från rutinerna som vi ser allvarligt på. Intagna med restriktioner ska självklart inte kunna prata med okända, säger kriminalvårdschef Fredrik Wallin.

Avvikelsen består i att häktespersonalen kopplade samtalet från ”den falske advokaten” direkt till den häktade 27-åringen – utan att motringa. Personalen hade nöjt sig med att konstatera att det uppringande numret fanns med på en ständigt uppdaterad advokatlista.

– Men personalen ska alltid avsluta samtalet och själva ringa till det godkända numret. Det gäller även om det är poliser eller åklagare som söker en häktad, säger Fredrik Wallin.

Redan innan utredningen är klar finns en teori om vad som kan ha hänt. Flera personer DN pratat med

hävdar att Kronobergshäktet har utsatts för en typ av teknisk manipulation som på engelska kallas ”number spoofing”, det vill säga falsk nummerpresentation.

– Med hjälp av olika mobilappar kan man enkelt dölja sitt eget nummer och i stället få det att se ut som att man ringer från en myndighet, en bank eller, som i det här fallet, från ett advokatkontor, berättar en poliskälla.

– Det här gör att man egentligen aldrig kan lita på det nummer som dyker upp i ens display.

Metoden är inte olaglig i sig. Men flera polisutredningar visar att den använts flitigt som brottsverktyg, exempelvis av bedragare som fått bankkunder att lämna ut sina inloggningsuppgifter. Varken häkteschef Fredrik Wallin, internutredningschefen Josefin Skoglund eller någon annan inom Kriminalvården som DN pratar med har dock hittills varit medveten om risken för ”number spoofing”.

– Det här har varit för mig okänt, säger Andreas Wallin, häkteschef i Malmö.

– Jag hade aldrig hört talas om fenomenet, säger Charlotte Magnusson, som leder verksamheten vid Sveriges modernaste häkte i Sollentuna.

Kriminalvården har nu gått ut med en nationell order om att alltid kontrollringa försvarsadvokaternas nummer. DN:s rundringning visar att åtgärden är påkallad.

– Inom Kriminalvården ligger vi väl alltid lite efter. När det nu visat sig att den här tekniken finns måste vi ju ändra oss, säger kriminalvårdschef Radomir Sarkan, som ansvarar för häktet på anstalten Saltvik i Härnösand.

– Nu har vi fått anledning att kika över om det vi gjort varit tillräckligt, och det var det alltså inte, svarar Charlotte Magnusson, chef för häktet i Sollentuna.

Lasse Wierup

lasse.wierup@dn.se"

"Fakta. Appar med falsk nummerpresentation

Flera företag säljer appar som visar ett falskt nummer på mottagarens skärm. Tjänsten i sig är inte olaglig, men användare som utger sig för att vara någon annan kan dömas för olovlig identitetsanvändning."

DN 8 dec 2020

" Polisteorin: Okänd beställde bilbränder

I våras skakades stadsdelen Södra Ryd i Skövde av en bilbrandsvåg. På bara några veckor anlades ett tiotal bränder i bostadsområdet.

Tre minderåriga ungdomar står åtalade och riskerar skadestånd i miljonklassen om de döms. Enligt en polisteori skulle de anlagda bränderna kunna vara ”beställda” av en fjärde, hittills okänd, person.

De anlagda bränderna, som DN skrivit om tidigare, skedde i de flesta fall kvälls- och nattetid i april och maj i år. Efter att den första brinnande bilen upptäcktes den 27 april, anlades ytterligare 12 bränder. Totalt 27 bilar och flera byggnader skadades.

Kammaråklagare Berit Andreasson var förundersökningsledare i utredningen, som nu mynnat ut i ett åtal om grov mordbrand och flera punkter av mordbrand och grov skadegörelse. Ingen person skadades i någon av bränderna.

– Det har varit en väldigt omfattande utredning, det är många pusselbitar, konstaterar hon.

Polisen fattade tidigt misstankar mot en grupp ungdomar där de tre nu åtalade ingår. Det rör sig bland annat om indicier som att en av dem vid flera tillfällen köpt mindre mängder bensin i närheten av brandplatserna, att klädesplagg indränkta i bensin som tillhört en av ungdomarna hittats gömda, och att trion observerats i anslutning till flera av bränderna. Det har i kombination med att polisen avlyssnat deras telefoner bidragit till åtalet.

De tre ungdomarna har i förhör nekat inblandning i bränderna, och en motivbild är svår att framställa. Men kammaråklagaren anser trots det att bevisläget är tillräckligt starkt.

Utredarna har haft en teori om att fler personer kan ha varit indirekt inblandade i bränderna och att brotten beställts av någon annan. Vad syftet med en sådan beställning skulle vara är dock okänt. I ett samtal mellan två av de åtalade som polisen spelat in verkar det som att de refererar till en fjärde person:

”Han skiter i, bror, varför ska han bry sig. Han fick som han ville, han fick som han ville, han fick bränder och

skit”, ska en av de åtalade ha sagt, enligt en redogörelse i polisens förundersökning.

Socialtjänsten har i yttranden till Åklagarmyndigheten rekommenderat att de tre ungdomarna placeras på hvb-hem för vård vid fällande dom.

Rättegången inleddes i går, måndag.

Ivan Solander

ivan.solander@dn.se" DN 8 dec 2020

"Ett av sprängdådens offer vädjar: ”Samhället ska skydda medborgarna”

Göteborg. Sprängattentatet mot läkarmottagningen har förvandlat livet till ett kaos för ägaren Ali Hajimirsadeghi och hans familj. Nu vill han skapa debatt kring våldet – inte minst det som drabbar tredje part – och efterlyser tydligare åtgärder från samhället.

– Det här handlar inte bara om mig och min familj. Det kommer att komma ett nästa offer, och ett nästa, och ett nästa, om vi inte gör något, säger han.

Det har gått snart en månad sedan den kraftiga explosionen på Hagakliniken i centrala Göteborg. Ali Hajimirsadeghi har tvingats lämna sitt hem och bor med sin fru på hemlig ort under polisskydd.

Läkaren försöker hjälpa sina patienter efter bästa förmåga, men just nu orkar han inte göra det han

brinner för allra mest – jobba och vårda. Våldsdådet har förändrat allt.

Under långa promenader funderar han kring sin situation. Han förklarar att han alltid varit en person som blickar framåt och försöker hitta lösningar.

– Men just nu ser jag ingen framtid. Allting jag skapat är borta. Allting är ett stort svart hål, säger han och rösten brister under telefonintervjun med DN.

Ali Hajimirsadeghi kommer från Iran. Han säger att han under flera perioder satt fängslad i hemlandet på grund av sina politiska åsikter – i en minimal cell, där ljuset var på dygnet runt. Även andra familjemedlemmar fängslades och likt Ali har två av hans bröder också lämnat Iran och blivit läkare, berättar han.

Han upplevde krigets fasor under striderna mellan Iran och Irak och 1986 beslöt han sig för att fly till tryggheten i Sverige. Här lärde han sig språket, bildade familj, utbildade sig till läkare, jobbade på Sahlgrenska universitetssjukhuset, för att senare öppna en privat läkarmottagning och bli prisad som ”Årets pionjär”.

Hans liv har inte varit enkelt, men är en historia om hårt arbete och framgång. Nu har det förvandlats till ett kaos.

Explosionen på Hagakliniken var inte det första angreppet mot familjen i en konflikt som rör en nära anhörig till Ali Hajimirsadeghi och som tog sin början 2017.

I augusti i år exploderade en handgranat i anslutning till familjens villa. I oktober inträffade en explosion vid ytterdörren till läkarkliniken. Ali Hajimirsadeghi tycker att polisen borde ha tagit händelserna på större allvar från början.

Den 11 november exploderade det inne på en toalett på mottagningen. Förödelsen blev stor. Två personer skadades, varav en kvinna i 85-årsåldern allvarligt.

– Hon skulle egentligen inte varit där den dagen. Hon hade kommit till fel mottagning. Och så drabbas hon så här. Det är så fruktansvärt. Hur ska jag kunna se henne i ögonen igen? säger Ali Hajimirsadeghi.

Han är helt övertygad om att det är den anhöriges konflikt som ligger bakom dådet, liksom det misstänkta föremål som orsakade ett stort polispådrag

vid familjens hem knappt två veckor efter sprängningen på läkarkliniken.

En maskerad person fastande på övervakningsbilder i samband med dådet mot Hagakliniken, men polisen säger sig fortfarande inte ha någon misstänkt.

I stället för att angripa den anhörige riktas attentaten mot Ali Hajimirsadeghi och familjen. Han är säker att det handlar om kriminella krafter som vill skrämmas och pressa honom på pengar. Konflikten bottnar i en påstådd skuld, som det enligt en dom i Göteborgs tingsrätt från i somras saknas bevis för att den existerar.

Ali Hajimirsadeghi är arg, ledsen och frustrerad – inte bara över sin egen situation utan också över utvecklingen i Sverige. Han säger att Sverige är möjligheternas land, ett fantastiskt land, som gett honom ett bra liv, men att någonting har hänt de senaste 20–25 åren. Han anser att den senaste tidens sprängningar och dödsskjutningar är en konsekvens av att politiker inte sett vad som varit på väg att hända och inte vidtagit åtgärder. Det grova våldet utsätter tredje part för allt större risker.

– Samhället har en skyldighet att skydda medborgarna. Hur kan det över huvud taget vara möjligt att man spränger en läkarmottagning i Sverige? Nyligen läste jag om polischefen i Göteborg som utsatts för bombhot. Det har gått alldeles för långt utan att någon har reagerat, säger Ali, som vill använda sin situation för att skapa opinion för en större sak.

Han har kontaktat politiker, men saknar en kraftfull reaktion likt den som uppstod i samband med metoo-rörelsen.

– Någon måste ställa sig upp och markera och säga att vi aldrig viker oss för våldet, säger han och fortsätter:

– Det här handlar inte bara om mig och min familj. Det kommer att komma ett nästa offer, och ett nästa, och ett nästa, om vi inte gör något, säger han.

Eftersom mottagningen nu är stängd försöker han hjälpa läkarkollegor på kliniken att komma i gång med egna verksamheter. Han har svårt att se hur han själv ska kunna arbeta vidare. Vad händer om han öppnar mottagningen igen? Kommer det att komma fler explosioner?

Ali Hajimirsadeghi säger att han inget hellre vill än att ta hand om sina patienter igen, men han känner sig handlingsförlamad. Han kan inte tänka klart. För första gången i livet känner han sig hjälplös.

– Det är i det här landet jag känner mig som hemma sedan 34 år, men kanske måste jag nu flytta härifrån, säger han.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se " DN 8 dec 2020

"Nordea den enda storbanken som säljer vidare skulder

Uppköp av förfallna lån är en miljardindustri, och storbankerna har delade åsikter om att sälja vidare sina kunders lån till andra aktörer. SEB och Handelsbanken pekar på att de värnar om långsiktiga kundrelationer och tar fullt ansvar för sin utlåning, medan Swedbank tar in företag som kan efterbevaka kunders ekonomi. Nordea sticker ut som den enda storbanken som säljer vidare lån.

I skuggan av svenskarnas ökade skuldsättning växer den industri som livnär sig på att köpa förfallna skulder, visar en kartläggning som DN gjort . Enligt Katarina Ejergård, budget- och skuldrådgivare på Stockholm stad, säljer snabblåneföretag ofta vidare skulden redan efter tre månader. Bland de största bankerna dominerar en annan princip. Majoriteten påstår sig värna en långsiktig kundrelation där de behåller även de kunder som de en gång beviljat lån.

Det enda undantaget är Nordea. Banken vill inte svara på DN:s frågor per telefon men skriver i ett mejl att de vid vissa tillfällen, senast 2018, sålt vidare portföljer med kundlån som varit förfallna under lång tid.

”Vi har bara sålt dem efter att först ha gjort vårt yttersta, som alltid, för att hitta lösningar med kunderna”, skriver Mikaela Östman, som är presskommunikatör på banken.

Men varken Swedbank, SEB eller Handelsbanken säljer vidare sina lån i lägen där de inte lyckas driva in pengarna från kunder med betalningssvårigheter. Frank Hojem, kommunikationschef på SEB, förtydligar bankens ställningstagande i ett mejl:

”Vi säljer inte vidare några bolån eller konsumentlån. Att erbjuda lån är ju en av bankens kärnuppgifter som vi erbjuder våra kunder och de vill vi gärna ta hand om på egen hand”, skriver han till DN.

Handelsbanken betonar att de tar fullt ansvar för sin utlåning och värnar om kundrelationen.

– En central del i vår affärsfilosofi är ansvarsfull kreditgivning, en stark riskkultur över tid och att kreditgivningen grundas på en bedömning av varje enskild kunds återbetalningsförmåga. Detta är också en viktig förklaring till bankens höga kreditkvalitet och låga kreditförluster. Att vi inte säljer vidare bostadslån eller obetalda fakturor speglar vår omtanke om och långsiktiga relation med våra kunder, säger David Haqvinsson, chef för affärsutveckling på Handelsbankens bolåneinstitut Stadshypotek.

Swedbank har inte sålt vidare lån till utomstående aktörer sedan 2010, enligt bankens presskommunikatör Mattias Elander Forsgren.

– Är det någon bank som inte ska sälja vidare lån, och försöka så långt det går att göra rätt, så är det vi eftersom vi säger att vi är banken för många, säger han.

Men i vissa fall, där de inte kan hitta någon lösning för att få tillbaka pengarna, tar de hjälp av utomstående företag som bevakar kundens ekonomi.

– De tittar på hur kundens betalningsförmåga ser ut, men driver inte in pengarna. Vi har kvar våra fordringar men är inte själva de som gör kollen av kundernas ekonomi, säger Mattias Elander Forsgren.

Han kan inte ge exempel på ärenden som efterbevakas, men menar att det är ovanligt.

– Vi på Swedbank försöker in i det längsta att föra en dialog och hitta en lösning som passar både kunden och banken i det enskilda fallet. Det ska gå väldigt långt innan det blir en sådan typ av efterbevakning, säger Mattias Elander Forsgren.

När DN frågar Nordea om de har ett ansvar för de kunder de beviljat lån, och om de inte borde ha finansiella resurser nog att hantera kunder med betalningssvårigheter med tanke på hur stora de är, svarar Nordea att banken sålt låneportföljer vid några enstaka tillfällen, på väl genomtänkta grunder.

”På Nordea ser vi alltid att vi har ett helhetsansvar för våra kunder, och vi försöker alltid hitta lösningar under lång tid och så långt det är möjligt”, skriver Mikaela Östman.

Att det faktum att banken säljer vidare lån skulle tyda på att Nordea varit för frikostiga med att bevilja lån stämmer inte, menar Östman.

”Om vi ser tillbaka historiskt på Nordeas låneportföljer så har vi haft låga kreditförluster, vilket visar att vi har goda rutiner för kreditgivning”, skriver hon och fortsätter:

”Med det sagt så kan självklart händelser inträffa som förändrar kundens situation och påverkar återbetalningskapaciteten, och då för vi alltid en dialog med kunden där vi gör allt vi kan för att hitta en lösning”.

Enligt budget- och skuldrådgivaren Katarina Ejergård påverkas inte de skuldsatta nämnvärt av att deras skulder säljs vidare.

– Men det kan bli förvirrat, de tappar ju kontrollen över var deras skulder tar vägen när skulderna byter ägare, säger hon.

Maja Andersson

maja.andersson@dn.se

Lovisa Ternby

lovisa.ternby@dn.se"

2FAKTA. DE KÖPER SVENSKARNAS OBETALDA LÅN

Finansjättarna Arvato finance, Alektum capital, Lowell, Sileo kapital och Sergel finans är några av de bolag som köper upp lån och skuldstockar från banker och kreditmarknadsbolag. De drar sammanlagt in mångmiljonbelopp på affärerna."DN 8 dec 2020

" Så ska Stockholms giftiga platser hittas och renas

En ny prioriteringslista över vilka förorenade områden i Stockholms stad som ska åtgärdas kommer att tas fram 2021. Det meddelar klimat- och miljöborgarråd Katarina Luhr (MP).

– Vi vill inte att någon ska riskera att bli sjuk och vi vill att våra vatten ska fortsätta att vara rena.

Gamla industrier, sopstationer och båtuppställningsplatser har under decennier förorenat mark, vatten och luft i Stockholms län.

DN har i tidigare artiklar kunnat berätta om hur 32 historiskt förorenade områden i den högsta riskklassen låg på känsliga ställen, som vattenskyddsområden, i naturreservat eller nära förskolor. 14 av dessa låg i Stockholms stad.

Det finns i dag 48 platser i kommunen som placerats i den högsta riskklassen, vilket innebär ”mycket stor risk för hälsa och miljö”. Men i DN:s granskning framkom att vissa områden i den högsta riskklassen redan var åtgärdade, vid andra platser hade arbetet avstannat efter en första undersökning och en del områden hade uppmätta gifthalter, men lämnades ändå utan åtgärd. I en intervju i november förra året sade Katarina Luhr att en ny genomgång av stadens förorenade områden skulle göras under 2020. Detta har dock inte skett.

– Det har gått lite långsamt. Vi har tillsatt en person extra på miljöförvaltningen, men det har gått lite i stå på grund av corona och annat, säger hon.

Kartläggningen ska i stället inledas nästa år.

– Vi har underlag på områdena. En del är antaganden, en del är provtagna, men på vissa platser skedde det för länge sedan. Tanken är att vi ska ta krafttag runt områdena som har legat vilande.

De senaste åren har historiskt förorenade områden i princip bara tagits om hand i de fall platsen ska bebyggas.

Ett undantag är Vinterviken i Aspudden. Katarina Luhr lyfter fram saneringsprojektet där, som efter tio års utredningar och provtagningar kunde avslutas i år.

– Det är viktigt att vi jobbar med kemikaliefrågan. Det är något som inte syns, men riskerar att drabba oss om vi inte gör något åt det. Vi kommer behöva prioritera kemikaliefrågan mycket mer i framtiden, säger hon.

Arbetet sker inom ramen för målet som staden har satt upp om Giftfritt Stockholm 2030. Miljöförvaltningen och exploateringskontoret har fått ett uppdrag om att ta fram en lista på vilka platser som ska prioriteras i undersökandet och åtgärdandet av föroreningarna.

– Vi har många områden som vi inte utrett tillräckligt. Vi har inte heller utrett ansvarsområdet för alla dem och vi vet att det finns pengar att söka.

Katarina Luhr nämner naturområdet Trekanten och omgivningarna kring Riddersvik som tänkbara kandidater över områden som ska åtgärdas, men säger att det är experterna som ska göra kartläggningen och välja ut objekten.

– Vi vill ta reda på om det är förorenat på riktigt, om man kan ställa någon till svars och sedan vill vi faktiskt göra något åt det. Annars kan människor exponeras och djur och natur komma till skada.

Amanda Lindholm

amanda.lindholm@dn.se "

"FAKTA. FÖRORENADE OMRÅDEN

1 918 områden i Stockholms län har inventerats av Länsstyrelsen och placerats i en riskklass utifrån hur farlig platsen bedöms vara för hälsa och miljö.

Bedömningen av riskklassen grundar sig i bland annat föroreningarnas farlighet, föroreningsmängd, hur lätt de sprids, exponeringssituationen för människor och hur känslig själva platsen är.

Utifrån riskklassningen kan man sedan bedöma om fördjupande undersökningar behöver genomföras, men en riskklass behöver inte innebära att föroreningar faktiskt har uppmätts.

Områdena är platser där det tidigare funnits verksamheter som kan ha släppt ut giftiga ämnen.

Källa: Länsstyrelsen Stockholm" DN 8 dec 2020

"Så vet du om du är utsatt för diskriminering

Det kan vara svårt att förstå vad diskriminering är i juridisk mening. Hanna Gerdes är människorättsjurist och tidigare sakkunnig på Diskrimineringsombudsmannen. För DN förklarar hon vad som gäller.

Vad är diskriminering i juridisk mening?

– I dagligt tal används ordet diskriminering brett i olika sammanhang och situationer. I juridisk - bemärkelse innebär det att någon blir missgynnad eller sämre behandlad jämfört med någon annan som befinner sig i en jämförbar situation.

– Det behöver även finnas ett samband mellan missgynnandet och någon av lagens sju diskrimineringsgrunder – etnicitet, religion, kön, könsidentitet, sexuell läggning, ålder och funktionsnedsättning – för att det ska vara diskriminering i juridisk bemärkelse.

Krävs avsikt för att det ska vara diskriminering?

– När man bedömer diskriminering så ser man till effekten av en viss handling. Det krävs alltså ingen avsikt. Inte helt sällan så kan diskriminering bero på okunskap eller missriktad välvilja.

Kan du ge något konkret exempel på diskriminering i arbetslivet?

– Ett exempel på missgynnande kan vara att man inte blir kallad på en intervju som journalist för att man har en grav synnedsättning. Arbetsgivare har ett ansvar att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder för att person med synnedsättning ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning.

Vem vänder man sig till om man blir utsatt?

– Om du blir diskriminerad i arbetslivet ska du i första hand vända dig till ditt fackförbund om du är fackligt ansluten. Annars kan du vända dig till DO eller en lokal diskrimineringsbyrå.

Vad kan en anmälan leda till?

– Det beror lite på vad för form av diskriminering det handlar om. Om det är trakasserier eller sexuella trakasserier så har en arbetsgivare ett ansvar att

skyndsamt utreda händelsen för att få slut på dem. Är det ett diskrimineringsärende som går vidare till domstol kan den enskilda få diskrimineringsersättning, det vill säga ekonomisk kompensation om det visar sig vara diskriminering.

Vad tror du behöver göras för att minska diskrimineringen i arbetslivet?

– Mer kunskap. Det handlar ofta om svåra gränsdragningar. Diskrimineringslagens syfte är inte att begränsa personens tankar och åsikter. Däremot vill lagen skydda individer från diskriminerande handlingar. Vi får tänka och tycka vad vi vill men vi kan inte säga eller göra vad vi vill på en arbetsplats i korthet.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se" DN 8 dec 2020

"Nya DO möter ökat antal anmälningar om åldersdiskriminering

Diskrimineringsombudsmannen Lars Arrhenius möter ett ökat antal uppgifter om åldersdiskriminering.

– Det beror bland annat på arbetsgivares bristande kunskaper om lagstiftningen, menar han.

Under 2020 har antalet anmälningar och uppgifter om åldersdiskriminering i arbetslivet ökat med nästan 20 procent.

I september var antalet noteringar 133 stycken jämfört med de 109 som inkom under samma period förra året.

Samtidigt visar siffror från Arbetsförmedlingen att personer över 55 år i allt större utsträckning är långtidsarbetslösa under 2020.

Att siffrorna sammantaget rör sig i en negativ riktning ser den nytillträdda diskrimineringsombudsmannen och juristen Lars Arrhenius som allvarligt.

– Även om ett ökat antal anmälningar inte alltid behöver betyda att förekomsten av diskriminering i samhället har ökat så visar detta på ett behov av kraftfulla insatser, säger han.

Lars Arrhenius menar att ett stort problem är bristande kunskaper hos dagens arbetsgivare.

– Dels om att lagstiftning finns, dels om vilka krav lagen ställer på dem.

För att angripa det hindret har DO genomfört en rad insatser med kunskapshöjande syfte, bland annat tagit fram en digital guide som kan vara en hjälp för arbetsgivare att komma igång med det förebyggande och främjande arbetet.

– Jag tror också att det är viktigt med en helhetssyn på frågan och en insikt om att det ofta krävs ett långsiktigt strukturerat arbete där gemensamma insatser görs från myndigheter, arbetstagare- och arbetsgivarorganisationer, civilsamhället och näringsliv för att skapa förändring.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se" DN 8 dec 2020

"Bali ger oss en modern julsaga

Vi är vana att förknippa julen med en skäggig farbror som sprider glädje och gåvor till behövande. Men det är lite överraskande att det denna jul är Moderaternas riksdagsledamot Hanif Bali.

Bali har många följare i sociala medier och han vände sig för några dagar sedan till dem med en uppmaning. Han ville samla in pengar till de två tonåriga pojkar som utsattes för en grov och utdragen misshandel i Solna i ett uppmärksammat fall från i somras. Bali berättade gripande om den ena av pojkarna, som han träffat personligen.

Under helgen har två miljoner kronor skänkts, en välkommen julklapp till två unga människor som verkligen förtjänar en sådan. Pengar kompenserar förstås inte vad de har varit med om, men kan förhoppningsvis vara en hjälp i att bygga upp tillvaron på nytt.

En välkommen julberättelse som gärna får bli normbildande. I den politiska bubblan av sociala medier har denna helg kommit att förknippas med en

julilska som kan mäta sig med Tyko Jonssons i Tage Danielssons saga, över verkliga och upplevda små oförrätter av identitetspolitiskt slag. Sådana konflikter som Hanif Bali gärna har kastat sig in i.

Nu valde han i stället att med hjälp av de som läser hans inlägg sätta färg på denna trista jul med en otvetydigt god handling.

Om Bali kan sägas ha ett ansvar för sin ”svans” när några av hans många följare ger sig på och trakasserar utpekade politiska motståndare, så förtjänar han av samma skäl också beröm när samma ”svans” visar sig bestå av tiotusentals människor kapabla till generositet och välvilja mot två unga brottsoffer.

Det manar till eftertanke. Även hos den som man emellanåt har anledning att kritisera i den politiska debatten, klappar ofta ett stort hjärta för det som är rättfärdigt och gott.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se " DN 9 dec 2020

" Ledare: Sverige duckar undan – Danmarks regering tar ansvar

Någonting är skevt i kungariket Sverige.

I slutet av november berättade Stockholmspolisen Annika Lindahl för SvD om hur hon chockats av att se trängseln på Drottninggatan under Black Friday. Hon var i kvarteren för att bevaka en demonstration så att deltagarna inte blev fler än åtta. Vid behov hade polisen rätt att upplösa manifestationen – som hade tillstånd och egentligen skyddas av den grundlagsgivna rätten att demonstrera.

På Drottninggatan var shopparna närmare 8 000 än åtta. Det var trångt och rushigt. ”Trodde inte att det var möjligt att folk ville trängas på det här viset under pandemin”, sa Annika Lindahl. Men det var det ju. Vad som var omöjligt var att göra något åt det.

Demonstrationsrätten är bara en frihet som garanteras av grundlagen men som nu inskränks av

smittskyddsskäl. Religionsfriheten är en annan. Enligt hemsidan är Stockholms moské på Södermalm stängd sedan i mars. Hos Stockholms synagoga möts potentiella besökare av ”inställt”.

I de kristna församlingarna sker gudstjänster, ljuständningar och konserter nu digitalt – och detta under advent, förberedelsetiden för en av årets stora kristna högtider. Vad innebär det för troende att förnekas denna fundamentala gemenskap, samtidigt som sekulära katedraler som köpcentrum fylls av folk?

På onsdagen stänger stora delar av Danmark till och med nyårsveckan. Statsminister Mette Frederiksen (S) har meddelat att bland annat restauranger, caféer och andra näringsställen ska hållas stängda i 38 kommuner. Offentligt anställda som kan ska jobba hemifrån.

Den danska regeringen tar det ansvar som den svenska duckar undan. När Stefan Löfven, vice statsminister Isabella Lövin (MP) och socialminister Lena Hallengren (S) mötte pressen på tisdagen var budskapet fjäderlätt och fluffigt: Håll avstånd i jul. Träffa bara de närmaste. Ta ansvar.

Så har det sett ut ända sedan pandemins början. Stefan Löfven och hans ministrar har talat med allvarsam röst men släppt fältet fritt. ”Restauranger och affärer får vara öppna, men gå helst inte dit är ni snälla.”

Men skulle inte hårdare restriktioner medföra katastrofala följder för Sveriges ekonomi? Inte om man ska tro flera av de nationalekonomer som i veckan intervjuats av SvD. En mjukare väg, som i Sverige, riskerar att ge ett längre sjukdomsförlopp och därmed större skador på ekonomin. För att inte tala om människorna.

Det är klart att hårda restriktioner och stängningar av delar av samhället svider oerhört. Men lösningen är att regeringen ger ekonomisk kompensation till drabbade. Inte att den viker undan från ansvaret, låter affärslivet ha sin gång under brinnande pandemi och hoppas på det bästa.

På tisdagen upprepade Lena Hallengren att regeringen inte har mandat att stänga restauranger och butiker. Hon hänvisade till den kommande pandemilag som tidigare aviserats till – sommaren 2021.

Så absurt länge behöver vi förstås inte vänta. I en intervju med SVT påminner Mark Klamberg, professor i folkrätt, om den tillfälliga lag som antogs av riksdagen i våras och gav regeringen vidsträckta befogenheter. En ny sådan lag skulle kunna klubbas av

riksdagen på bara fyra, fem dagar, enligt Klamberg. Tillfällig lag, ska poängteras. Inskränkningarna ska inte vara hårdare eller mer långvariga än nödvändigt. Men de ska vara så skarpa att de verkligen gör skillnad.

Det ekonomiska priset är en sak. Den verkliga kostnaden mäts i människoliv."

DN 9/12 2020

" Knarkliga langade bland barnfamiljer i Malmö

Polisen i Malmö har efter en dryg månads spaning sprängt en knarkliga, som flera timmar per dag öppet sålde cannabis mitt framför barnfamiljer vid ett hyreshus.

Åtta män ställs nu inför rätta, misstänkta för att ha varit delaktiga i narkotikahandeln, fyra av dem tros ha haft nyckelroller i nätverket, skriver Sydsvenskan.

– Det här är ett ärende som handlar om gatulangning av cannabis. Det är små mängder vid varje hantering. Men i oerhört stor omfattning och med väldigt hög intensitet, säger kammaråklagare Jeanette Sprimont, till tidningen.

TT" DN 9 dec 2020

" Starka politiska reaktioner efter dådet mot kliniken

Göteborg. Läkaren Ali Hajimirsadeghis berättelse om sin livssituation efter sprängdådet mot hans läkarmottagning väcker starka politiska reaktioner.

– Fruktansvärt. Jag har svårt att sätta ord på vad jag känner, säger Johan Forssell, Moderaternas rättspolitiske talesperson.

I gårdagens tidning berättade Göteborgsläkaren Ali Hajimirsadeghi om sitt liv och den hopplöshet han känner efter att hans läkarmottagning, Hagakliniken, för en knapp månad sedan utsattes för ett sprängdåd.

Han tvingas leva på hemlig ort med polisskydd och kan inte arbeta.

Nu kommer starka politiska reaktioner.

Moderaternas Johan Forssell säger att han har all förståelse för att Hajimirsadeghi funderar på att lämna landet efter 34 år.

– Tyvärr säger det något om situationen. Visst, i jämförelse med vissa andra länder är Sverige tryggt, men när det gäller sprängdåden finns det inget annat land i Europa som har den typen av problem som vi har. Det är ett krisläge, det går inte att beskriva på något annat sätt, säger Forssell, som på eget initiativ tog kontakt med familjen Hajimirsadeghi i förra veckan.

Johan Forssell förstår också att läkaren tycker att politikerna gjort för lite för att stävja våldsutvecklingen och anser att det uppdrag som regeringen i fjol gav till flera myndigheter och som ska vara klart i november 2021 går i för långsam takt.

– När man ser vad Ali och andra varit med om, då är det bara att sätta sig ner och genomföra uppdraget på ett par månader och sedan tar man det genom riksdagen. Jag tycker faktiskt att man kan göra jämförelsen med pandemin, där det vidtagits mycket snabba åtgärder. När det tar flera år tycker jag inte att man tar medborgarnas säkerhet på det allvar som den förtjänar och jag är orolig för att det kommer att inträffa fler sådana här bombdåd, säger Forssell, som kommer att ta upp fallet med justitieminister Morgan Johansson (S) när denne är kallad till justitieutskottet.

Moderaterna har lagt fram ett reformpaket i åtta punkter för att stoppa sprängdåden.

Även Sverigesdemokraternas rättspolitiske talesperson Adam Marttinen reagerar starkt på berättelsen.

– Man blir bestört över att man är så hjälplös i Sverige när man råkar ut för saker som man själv inte är inblandad i, säger Marttinen som tycker det är extra allvarligt när tredje part drabbas.

En kvinna i 85-årsåldern skadades allvarligt vid explosionen på Hagaklinikens toalett.

– Det är ju något vi har påtalat, att den typ av gängkriminalitet som fått växa sig stark i Sverige inte kommer att ta någon hänsyn till att andra personer drabbas. Regeringen har ju tonat ner den här risken, men nu har vi haft skjutningar, sprängningar och även angrepp mot polisstationer, som är ett uttryck för total hänsynslöshet. Situationen har tyvärr blivit så som vi varnade för, säger Marttinen.

Liberalernas partiledare Nyamko Sabuni planerade att ha ett möte med Hajimirsadeghi under tisdagen. I en skriftlig kommentar till DN inför mötet säger hon att hela grunden i samhällskontraktet hotas när kriminella vinner mark.

”Ali och det sprängdåd hans verksamhet utsatts för är tyvärr ett bevis för det. Samhället lyckas inte skydda hans egendom”, säger Sabuni, som ser fler exempel på hur kriminaliteten får konsekvenser för medborgarna.

– När polisen avråder allmänheten från att besöka offentliga platser vissa tider på dygnet, då har samhället delvis tappat kontrollen. För att öka tryggheten och friheten så måste vi stoppa eskaleringen av våldet och omgående stoppa rekryteringen av de unga, säger Sabuni.

DN har sökt justitieminister Morgan Johansson för en kommentar.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se " DN 9 dec 2020

"Krys it-säkerhet granskas – kan bryta mot svensk lag

För tre månader sedan öppnade nätaktören Kry fysiska vårdcentraler i Stockholm. Nu granskar regionen om Krys lagring av patientuppgifter efterlever vårdavtalet och svensk lag.

Det är informationssäkerheten på Krys vårdcentraler i Gallerian och på Sibyllegatan som granskas. Anledningen är att Kry använder molntjänster för att lagra patientuppgifter.

– Kry är ett företag och har en affärsmodell som vi inte tidigare har haft i vårt system. Vi har gjort en egen riskbedömning och vi behöver säkerställa att man följer svensk lag när det gäller informationssäkerhet. Det handlar framför allt om den lagringsteknik som de använder, så kallade molntjänster, säger avdelningschef Anna Ingmanson på hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Hon tillägger att Kry har använt sig av lösningen i många år, och att andra regioner som Skåne och Sörmland har accepterat den.

– 10 000-tals patienter har ju använt Krys tjänster, men vi vill göra en extrakoll för att verkligen säkerställa att de följer svensk lag.

Vad händer om ni kommer fram till att de inte efterlever lagen?

– Om det är så att de inte lever upp till svensk lag så är det otänkbart. Då uppfyller man inte heller avtalet med oss. Det är ju också ett lagbrott, säger Anna Ingmanson.

Alla användare av Kry fyller i personuppgifter, som namn, adress och personnummer, och uppgifter om sin hälsa, samtidigt som vårdgivaren för en patientjournal.

Av Krys integritetspolicy, som finns tillgänglig när användare loggar in i appen, framgår under rubriken ”tredjelandsöverföring” att Kry International (koncernens moderbolag reds anm) och vårdgivaren använder it-leverantörer för till exempel hosting, driftstjänster och support som har sin verksamhet utanför Sverige. Det framgår också att Kry vid

användande av sådana leverantörer ”försöker se till” att dessa ”endast lagrar och behandlar personuppgifter inom EU/EES.”

Och vidare:

”I begränsade fall kan dock Kry International och Vårdgivaren komma att överföra dina personuppgifter till länder utanför EU/EES, för närvarande till USA, där lagar som inte ger dina personuppgifter samma skydd kan förekomma.”

Enligt Kry sker överföring till länder utanför EU bara i undantagsfall, och under förutsättning att överföringen är laglig enligt tillämplig dataskyddslagstiftning. Kry anger att patientjournalen alltid lagras inom EU/EES.

Linn Sandmark, jurist på Datainspektionen, säger att det är den personuppgiftsansvariga, i detta fall Kry, som ansvarar för att dataskyddsförordningen följs, och också visa att den gör det.

Sedan en dom i EU-domstolen i juli bedöms USA inte längre ha adekvat skyddsnivå för överföring av personuppgifter. Det så kallade Privacy Shield-avtalet mellan EU och USA, som tidigare fungerat som rättsligt stöd, anses inte ge tillräckligt skydd.

– Domen innebär att om en personuppgiftsansvarig ska föra över personuppgifter till USA, så måste man hitta en annan juridisk lösning, säger Linn Sandmark.

Datainspektionen har i november startat flera granskningar mot företag om överföring av personuppgifter till tredje land.

EU-kommissionens beslutade standardavtalsklausuler kan fungera som rättsligt stöd för en sådan överföring, vilka även Kry hänvisar till. Men det räcker inte, understryker Linn Sandmark.

– Det behövs ytterligare skyddsåtgärder efter en bedömning i varje enskilt fall. Europeiska dataskyddsstyrelsen har nu tagit fram rekommendationer om sådana skyddsåtgärder, säger Sandmark.

Tidigare har medlemsnätverket för digitalisering e-sam, där 23 myndigheter och även SKR ingår, slagit fast att sekretessbelagda uppgifter som lagras i moln får betraktas som röjda, när de lämnas ut till tredje land.

Kry kritiserades så sent som i förra veckan av Datainspektionen för säkerhetsbrister i behandlingen av personuppgifter i relation till

dataskyddsförordningen, i en större granskning av åtkomst i patientjournaler.

Claes Nyberg, t f presschef på Kry, svarar i ett mejl:

”Vi kan bekräfta att vi blivit kontaktade för att regionen ska genomföra en audit av hur vi lagrar data. Detta sker enligt avtal och ingen särskild händelse.”

Enligt Kry innebär formuleringen i appen att om överföring till land utanför EU sker vidtas ytterligare åtgärder. All överföring av personuppgifter sker på laglig grund och, enligt Kry ställs ”rigorösa krav” på alla leverantörer avseende säkerhet och processer”. Efter sommarens beslut från EU-domstolen ”råder dock viss osäkerhet” kring vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas, skriver Nyberg och hänvisar till EU:s utkast till rekommendationer som publicerades för några veckor sedan.

– Kry bevakar detta noga och kommer att väga in de slutliga rekommendationerna i hur vi jobbar med leverantörer i fortsättningen.

Marijana Dragic

marijana.dragic@dn.se

Anna Gustafsson

anna.gustafsson@dn.se" DN 9 dec 2020

"Polisen: Största mängden kokain som vi beslagtagit

Polisen har gjort ett stort beslag av kokain under en insats i Stockholmsområdet. Det är oklart vilken mängd det handlar om, men enligt polisen ligger gatuvärdet runt 400 miljoner kronor.

”Beslaget är en viktig del i vårt pågående arbete mot den grova organiserade brottsligheten, och bedöms ha påverkat ett internationellt kriminellt nätverk som hanterar narkotika”, säger Christer Nilsson, chef för Utredningsenheten på Noa, i ett uttalande.

– Det är, som jag vet, den största mängden kokain som svensk polis har tagit, säger Christer Nilsson till Sveriges Radio.

Sex personer har häktats. Under insatsen beslagtogs även en större mängd kontanter. Nu utreds ärendet som misstanke om synnerligt grovt narkotikabrott.

TT" DN 9 dec 2020

Hanif Bali samlade in två miljoner till brottsoffer

Sedan i fredags har den moderata riksdagsmannen Hanif Bali samlat in två miljoner kronor till de två 16-pojkar som utsattes för tortyrliknande misshandel på Solna kyrkogård i slutet av augusti.

Det var efter att Hanif Bali träffat en av de 16-åriga pojkarna som han startade en julinsamling.

– De första tio minuterna kom det in 200 000, sedan fortsatte det att accelerera. Det slutade med att mitt swish-konto kraschade, säger Hanif Bali som uppger att det handlar om donationer från tiotusentals människor.

När rättgången inleddes för några veckor sedan mot de två misstänkta gärningsmännen var brottsrubriceringarna människorov, synnerligen grov misshandel, grov våldtäkt, grovt rån och övergrepp i rättssak.

DN" DN 9 dec 2020

”Snälla kom, de har slängt in en granat i pappas lägenhet”

"Tre dagar innan de potentiellt livshotande sprängattentaten mot två bostadshus i Husby och Kista ringer en kvinna till polisen. Hon är livrädd. Hennes systers man har flytt landet och systern har mordhotats på grund av en påstådd skuld.

Nästa gång hon ringer till polisen har det smällt. ”Snälla, ni måste komma nu, de har slängt in en granat i min pappas lägenhet...”

Rättegången mot de två personer som åtalats för att ligga bakom sprängningarna i Husby och Kista pågår för närvarande i Solna tingsrätt. En 22-årig man står åtalad för anstiftan till grov allmänfarlig ödeläggelse, ytterligare en 24-åring står åtalad för försök till grov utpressning.

Den förstnämnde är också, av spansk polis, misstänkt för inblandning i det uppmärksammade tortyrmordet på en svensk medborgare i augusti 2018. Som DN

tidigare berättat kommer även den 29-årige svensk som är huvudmisstänkt och fortfarande frihetsberövad i det spanska mordärendet, att åtalas för inblandning i den grova utpressning som föregick sprängattentaten.

Redan dagen efter sprängdåden, den 22 januari i år, antydde polisen att man hade förhoppningar om att kunna lösa de mycket våldsamma brotten. Under rättegången har det kommit fram varför: redan dagarna innan explosionerna ringde en kvinna till polisen och namngav såväl den person som hoten riktades mot och den person som hon uppfattade låg bakom hoten.

Första gången hon ringer 112 är klockan 17.32 den 18 januari. Hon vill bli kopplad till polis. Operatören undrar vad som hänt. Kvinnan svarar:

– Ingenting än så länge, men jag är rädd för att det ska hända.

I det läget gömmer sig hennes syster och dennes två barn hemma hos henne. Systern är gift med måltavlan för attacken, barnen är deras gemensamma.

Inringaren är tydlig: Hennes syster vill inte att det ska tas någon kontakt med polisen. De som riktat hoten mot henne och hennes barn beskrivs som ”extremt farliga och kriminella”.

Nästa gång hon ringer har sprängladdningarna briserat. Rädslan och desperationen i hennes samtal är påtagliga. Det ska också visa sig att hon har rätt. De som misstänks ha riktat hoten mot hennes systers man är grovt kriminella. Bortsett från ovan nämnda tortyrmord, påstås 29-åringen styra delar av narkotikahandeln i spanska Marbella.

22-åringen är inte dömd för någon allvarlig brottslighet i Sverige sedan tidigare men åklagaren Carl Mellberg hävdar att utredningen visar att han är den som lånat ut pengar till måltavlan för utpressningen, en 34-åring. Något går snett, pengarna förloras. 22-åringen vill ha tillbaka de 300 000 kronor han lånat ut och börjar pressa 34-åringen på pengarna medan räntan tickar.

Till slut blir pressen för stor, 34-åringen flyr till Egypten. Där grips han, misstänkt för narkotikabrott och smuggling. 22-åringen börjar då rikta hoten mot mannens fru och deras barn. Till sin hjälp har han, enligt åklagaren, 24-åringen och den 29-åring som sitter fängslad i Spanien och som av okänd anledning har tillgång till en telefon i det spanska fängelset.

Polisen satte in stora resurser för att utreda och analysera alla digitala spår och den telefontrafik som förkommit. Hemlig övervakning sattes också in – riktat mot den nu åtalade 22-åringen. I flera avlyssnade samtal anser åklagaren Carl Mellberg att 22-åringen själv öppet berättar vad som hänt

22-åringen och den medåtalade 24-åringens advokat hävdar att man feltolkat eller övertolkat allt. 22-åringen har ingenting att göra med utpressningen eller de explosioner som skedde natten mellan den 21 och 22 januari.

Den omfattande polisutredningen har inte kunnat knyta någon till själva brottsplatserna när det gäller sprängningarna.

Måltavlan, den 34-årige mannen, befinner sig på okänd ort. Han har i telefonförhör medgett att han har stora skulder och att det finns en koppling till sprängningarna. Mer än så vill han inte säga.

Rättegången kommer att pågå fram till jul.

Ulrika By

ulrika.by@dn.se " DN 9 dec 2020

" Kvinna tog sig in till misstänkt i häktet – påstod att hon var rumänsk advokat

En misstänkt människohandlare som sitter häktad för att ha drivit lägenhetsbordeller i Stockholm kunde ta emot en kvinna på besök i häktet – trots att han hade fulla restriktioner.

Kvinnan påstod sig vara hans rumänska advokat och släpptes in på Kronobergshäktet vid två tillfällen mitt under en känslig del av utredningen.

– Det är väldigt allvarligt. Att de släpper in folk på det här sättet har jag aldrig varit med om, säger åklagaren Paulina Brandberg.

I tisdags kunde Dagens Nyheter avslöja att Kriminalvården inlett en internutredning mot Kronobergshäktet. Enligt misstankarna har bristande rutiner öppnat för att ”falska advokater” kan kringgå restriktionsreglerna.

Nu kan DN avslöja ännu ett exempel.

I över sex månader har två män från Rumänien suttit häktade misstänkta för att ha drivit lägenhetsbordeller i Stockholm. Männen greps vid Skavsta flygplats i maj när de var på väg att lämna landet. Gripandet skedde strax efter tillslagen i Insats torsk – polisens insats mot sexköpare i Stockholm där bland annat tv-personligheten Paolo Roberto greps för sexköp.

De två häktade männen misstänks för människohandel och grovt koppleri. Några veckor efter gripandet greps också en kvinna – misstänkt för samma brott.

Offentliga försvarare som förordnats av tingsrätten kan besöka sina klienter, men under den inledande fasen av förundersökningen, i början på juni, lyckades en rumänsk kvinna träffa en av de misstänkta människohandlarna i häktet två gånger – trots att mannen redan hade en offentlig försvarare. Det visar en incidentrapport från Kriminalvården som DN har tagit del av.

Kvinnan ska ha visat upp papper på att hon var mannens rumänska advokat och krävt att få träffa honom – något som häktet godkände då hon felaktigt också var inskriven i häktets system som en godkänd besökare. Kvinnan ska också ha talat med den misstänkte per telefon vid ett tillfälle innan det upptäcktes att kvinnan felaktigt godkänts för kontakter med den häktade mannen.

Åklagaren i målet, Paulina Brandberg från Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, säger att det inträffade är mycket allvarligt och ett hot mot rättssäkerheten.

– De är häktade för att de inte ska kunna påverka utredningen och för att misstänkta personer inte ska kunna kommunicera med varandra, säger Paulina Brandberg.

Vid tidpunkten för besöket fanns misstänkta som ännu inte gripits – en person är nu häktad i sin frånvaro och greps i Italien tidigare i höstas. Dessutom hade inte alla berörda kvinnor från lägenhetsbordellerna kunnat förhöras.

Huruvida den rumänska kvinnan verkligen är advokat är okänt.

– Jag vet bara att det var en person som uppgav sig vara rumänsk advokat. Men egentligen spelar det ingen roll – så länge det inte är den personen som är förordnad som offentlig försvarare ska personen inte komma in, säger Paulina Brandberg.

Om en misstänkt som sitter häktad kan prata ihop sig med andra inblandade trots restriktioner kan det få stora konsekvenser för rättegången, enligt Paulina Brandberg.

– Om en person lämnar väldigt samstämmiga uppgifter med någon annan person som man inte borde ha kunnat ha kontakt med så blir det ju väldigt hög trovärdighet på sådana uppgifter, säger hon.

På vilket sätt incidenten påverkat utredningen vill Paulina Brandberg inte kommentera.

– Jag kan inte gå in på utredningen på grund av förundersökningssekretess men jag kan inte heller utesluta att det har påverkat utredningen.

Paulina Brandberg larmade tidigare i somras om problemen med att misstänkta pratar ihop sig.

I Kronobergshäktets första incidentrapport klassades händelsen som mindre allvarlig och ärendet avslutades inom ett par dagar med att information skickades ut till berörda arbetsgrupper och påminde om rutinerna.

Fredrik Wallin, häkteschef på Kronoberg, säger att när ärendet avslutades i juni var han själv på semester. Men senare, i september, och efter kontakter från åklagarmyndigheten togs ärendet upp på nytt.

– När jag fick kännedom om det här så hade jag en annan uppfattning och tyckte att incidenten var allvarligare. Jag skickade in den för prövning till vårt huvudkontor för att reda ut om det antingen ska bli ett disciplinärt ansvar för den här tjänstemannen eller om det ska gå vidare till en åklagare, säger Fredrik Wallin.

Kriminalvårdens grupp för särskilda utredningar tittade på ärendet och lade ner det. Nu har det i stället landat hos Kriminalvårdens hr-avdelning som ska pröva om det ska lämnas över till ansvarsnämnden.

– Jag skriver en bedömning i ärendet som jag lämnar till regionchefen som avgör om ärendet ska lämnas till ansvarsnämnden, säger Jens Köpman, hr-expert på Kriminalvården.

Ansvarsnämnden kan besluta om disciplinära åtgärder mot en anställd, såsom varning och löneavdrag – nämnden kan också göra en åtalsanmälan om nämnden tror att ett brott kan ha begåtts.

– Jag tycker att det är jätteviktigt att man går till botten med hur den här händelsen kunde inträffa. Det här får bara inte hända och jag förutsätter att häktet vidtar åtgärder, säger Paulina Brandberg.

Mattias Carlsson

mattias.carlsson@dn.se" DN 11 dec 2020

" Sex år och stort skadestånd för sexbrott

En 30-årig man döms av Skaraborgs tingsrätt till 6,5 års fängelse för en rad sexbrott, främst mot flickor via Snapchat.

De flesta av offren är flickor som var mellan 10 och 17 år när de utsattes. Skadeståndet, sammanlagt mer än 850 000 kronor plus ränta, fördelas till 68 brottsoffer runt om i landet.

TT " DN 11 dec 2020

" Person försökte ta sig in på Haga slott

En person försökte under torsdagen ta sig in på Haga slott i Solna, uppger Expressen. Säkerhetspolisen ska ha informerats. Hovets presschef Margareta Thorgen bekräftar för tidningen att en incident har ägt rum.

– Det var någon form av incident vid grindarna, men det har inte varit inbrott. Det är en polisfråga, säger hon.

På slottet bor kronprinsessan Victoria med familj. Hovet vill inte uppge om de var hemma vid tillfället. Säkerhetspolisen känner till uppgifterna men hänvisar till polisen. Stockholmspolisen uppger för Expressen att det inte finns misstanke om något brott och att man inte har kontrollerat någon person.

TT " DN 11 dec 2020

" Niklas Orrenius: Typiskt att en judehatande imam även avskyr brobyggande muslimer

Så har det hänt igen. I Malmö, en stad med stolta traditioner av att ta emot judar på flykt, har antisemitismen åter visat ett av sina många, fula ansikten.

Kvällspostens reporter Jenny Strindlöv avslöjade i måndags att Malmöimamen Basem Mahmoud hetsar mot judar i sin källarmoské på Rosengård.

”Alla vet att västländerna styrs av judar. Judarna är deras härskare. Judarna är grisars och apors avkomma”, sa 58-årige Basem Mahmoud i en predikan nyligen.

Apors och grisars avkomma – exakt samma ord som en annan skånsk imam, Samir El Refai, använde häromåret om judar i ett tal på Gustav Adolfs torg i Helsingborg. Han fälldes förra året för hets mot folkgrupp, och det riskerar Basem Mahmoud också att dömas för. Judiska ungdomsförbundet har polisanmält imamen.

Att beskriva judar som ättlingar till apor och svin är vanligt i arabisk och islamistisk antisemitisk propaganda. I somras avgick styrelsen för en av världens största muslimska hjälporganisationer, Islamic Relief, efter att styrelsemedlemmar uttryckt sig antisemitiskt. En av dem, Heshmat Khalifa, använde ordet jude som skällsord och kallade israeler för ”barnbarn till apor och grisar”.

När DN når Basem Mahmoud på telefon avböjer han att intervjuas, och svarar inte på konkreta frågor. ”Kanske nästa vecka”, säger han.

Basem Mahmoud och Samir El Refai är långt ifrån de enda i Sverige som hetsar mot judar i islams namn. I december 2017 skanderade propalestinska demonstranter på Möllevångstorget att de skulle ”skjuta judarna”. På samma demonstration hördes även den så kallade Khaybar-ramsan: ”Khaybar, Khaybar, o judar, Muhammeds armé ska återvända”.

Ramsans hot om våld mot judar refererar till berättelsen om hur Muhammeds styrkor besegrade judarna i Khaybar på den arabiska halvön på 600-talet. Khaybar-ramsan skanderades även på Rosengård i augusti, när en demonstration mot en koranbränning urartade i våldsamt upplopp.

Ord och handling hör ihop. Flera judar i Malmö har de senaste åren vittnat om hur de angrips av antisemiter. Judiska lärarparet Peter och Monica i Malmö berättade förra året i DN om hur de möter våldsamt judehat från skolbarn som indoktrinerats hemifrån. Elevernas familjer kommer ofta från länder där antisemitism är mainstream och där politiska och religiösa ledare angriper judar – i propaganda som även når Sverige.

Som den inflytelserike egyptiske tv-shejken Yusuf al-Qaradawi, som beskrivit Förintelsen som ett gudomligt straff mot judar: ”Genom historien har Allah ålagt vissa personer att straffa judarna för deras korruption. Den senaste bestraffningen utfördes av Hitler”, sa al-Qaradawi och tillade att Hitler ”lyckades sätta dem på plats”.

Det är viktigt att minnas att det i Sverige finns tongivande muslimska ledare som aktivt bekämpar judehatet. Bland det mest hoppfulla som vi Malmöbor upplevt de senaste åren är samarbetet mellan judar och muslimer i projektet Amanah, och vänskapen mellan judiska församlingens rabbin Moshe-David HaCohen och Islamakademins imam Salahuddin Barakat.

Men muslimska imamer som sätter sig till bords med judar är inte riktiga muslimer, menar Basem Mahmoud i Kvällspostens artikel. Deras moské är inte en riktig moské, anser han, utan en synagoga. Imamer som samarbetar med judar och andra grupper ”vill bara behaga de otrogna”.

Det är extremismens kännetecken: Att slå mot mellanrummen, mot brobyggare, mot alla som tror på samexistens mellan grupper. Det är typiskt att demokratiskt sinnade muslimer attackeras och misstänkliggörs av predikanter som Basem Mahmoud.

Och det är typiskt att svenska judar åter drabbas av besinningslöst hat och avhumanisering, i landet där judiska församlingar tvingas befästa sina synagogor och församlingshus som ointagliga fort, med kameror, staket, larm och säkerhetsslussar.

Niklas Orrenius

niklas.orrenius@dn.se" DN 11 dec 2020

" Polisen beslagtog vapen från nazist – ärendet prövas i högsta instans

Kan personer inom politiska extremiströrelser automatiskt förbjudas att äga skjutvapen? Den frågan ska för första gången prövas av Högsta förvaltningsdomstolen – sedan polisen beslagtagit tidigare godkända jakt- och prickskyttevapen hos en organiserad nazist i Västsverige.

I augusti 2019 åkte en polispatrull hem till mannen, som är i 45-årsåldern och bor på en gård i Västergötland. Mannens vapenskåp öppnades och två pistoler plus ett kulgevär omhändertogs, tillsammans med ammunition och tillståndsbevis.

Insatsen skedde eftersom polisen befarade att vapnen riskerade att missbrukas inom ”en våldsbejakande miljö”. 45-åringen tillhör sedan flera år den revolutionära nationalsocialistiska organisationen Nordiska motståndsrörelsen, NMR, och har deltagit i demonstrationer och medverkat som skribent på högerextrema sajter. En av hans hjärtefrågor är väpnat självförsvar.

Besöket på mannens gård ingår i en bred satsning på att avväpna personer med knytning till just våldsbejakande miljöer. DN:s genomgång visar att ett dussintal NMR-anhängare de senaste åren har blivit av med tillståndspliktiga skjutvapen medan andra fått avslag på sina tillståndsansökningar. Även medlemmar och anhängare till så kallade enprocentsorganisationer, däribland Hells Angels MC, har blivit föremål för liknande åtgärder.

Totalt har minst 30 skjutvapen destruerats, lösts in av staten till marknadsvärde eller sålts vidare till personer som bedömts lämpliga.

Det saknas dock fortfarande ett principiellt avgörande för vad som ska gälla för vapeninnehav inom politiska extremistmiljöer. En del av personerna ovan har överklagat till förvaltningsrätten och fått besluten upphävda. Andra gånger har domstolens ledamöter varit oeniga. I ett fall har en kvinnlig NMR-medlem försökt driva ett mål till högsta instans och fått nej.

Men nu har Högsta förvaltningsdomstolen alltså beviljat prövningstillstånd – detta på begäran av den 45-årige NMR-medlemmen i Västergötland.

”Den fråga i målet som har lett till att Högsta förvaltningsdomstolen meddelat prövningstillstånd är om Polismyndigheten har rätt att besluta om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen på grund av enskilds engagemang i en viss politisk organisation”, skriver justitierådet Margit Knutsson.

45-åringen, som fått avslag i både förvaltningsrätten och kammarrätten, hävdar att prickskytte och jakt är viktiga inslag i hans sociala liv. Han säger sig även behöva skydda sina får och höns från rävar och rovfåglar. Vad NMR beträffar menar mannen att han bara ägnar sig ”grundlagsskyddat och lagligt politiskt arbete”. Det finns heller ingen risk att hans vapen kommer i händerna på andra, hävdar 45-åringen och försäkrar att han är pålitlig, omdömesgill och laglydig i vapenlagens mening.

45-åringens juridiska ombud Kevin Theander tycker att frågan om vapen och politisk extremism har ett stort allmänintresse. Är den svenska polisens linje mot NMR-medlemmar verkligen förenlig med EU-konventionen om mänskliga rättigheter och den svenska föreningsfriheten? undrar han i sin skrivelse till Högsta förvaltningsdomstolen.

– Det är de generella frågeställningarna som kommer i första hand, inte det enskilda fallet, säger Kevin Theander.

Polisen har nu till den 21 december på sig att yttra sig.

– Med andra ord kommer det inte att hända något i år, utan det troliga är att ärendet föredras under januari eller februari, säger justitiesekreterare Hanna Sardi Jarlbro.

DN har sökt företrädare för såväl polisen som Säpo. Ingen av myndigheterna har hittills velat kommentera den gemensamma satsningen på att få bort de legala vapnen från den högerextrema miljön.

Lasse Wierup

lasse.wierup@dn.se "

"FAKTA. FÖRENINGSFRIHETEN OCH NMR

Regeringsformen (en svensk grundlag) ger medborgarna rätt att bilda organisationer utan ingrepp från stat, arbetsgivare eller annan. Undantag gäller för militär verksamhet eller förföljelse av etniska

folkgrupper. I början av året tillsattes en utredning som väntas föreslå inskränkningar för sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism.

Nazistiska Nordiska motståndsrörelsen, NMR, bildades 2016 av danska, norska, finska och svenska nazistorganisationer. I Finland har NMR under hösten 2020 förbjudits att existera efter beslut i landets högsta domstol. I övriga länder kan NMR alltjämt verka fritt.

Enligt polisen är NMR den högerextrema organisation som utgör störst hot mot Sveriges inre säkerhet. Av dess cirka 160 svenska medlemmar har ett flertal dömts för brott, däribland bombattentat, grovt vapenbrott, grova våldsbrott och hets mot folkgrupp."

DN 11 dec 2020 .

"Efter rasismanklagelser – DO inleder tillsyn av H&M

I veckan inledde Diskriminerings-ombudsmannen en tillsyn mot H&M efter uppgifter om strukturell rasism i företagets butiker i en Aftonbladet-granskning.

Det var i november som tidningen avslöjade att kunder och anställda upplever rasism och diskriminering i H&M:s butiker. I ett test med dold kamera visades bland annat att kunder med olika etnicitet behandlades olika i samband med att de försökte byta en vara utan kvitto.

Klädjätten vägrade då att ställa upp på en intervju med tidningen, men i DN hävdade H&M:s vd Helena - Helmersson att de tar diskriminering på allvar.

– Kommer det någon som helst signal om att kunder eller anställda inte känner sig lyssnade på eller

välkomna – då har vi ett ansvar att ta det på fullt allvar och se vad mer vi kan göra, sa hon då.

– Det är klart att det som företag inte går att garantera att ett samhällsproblem ska lösas, men däremot måste vi ta vårt ansvar och göra allt som står i vår makt för att driva på en positiv förändring.

Jämställdhetsminister Åsa Lindhagen (MP) kallade H&M:s ledning till ett möte, där hon påpekade att butiksägare har en skyldighet att se till att butikspersonalen inte diskriminerar kunderna.

Nu ska DO utreda om H&M överträtt diskrimineringsförbudet.

H&M kommenterar tillsynen via ett sms till DN.

”Vi har tagit emot information om ärendet från DO och kommer svara dem i enlighet med deras begäran om yttrande”, skriver Andreas Eriksson, presschef på H&M.

Lovisa Ternby

lovisa.ternby@dn.se

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se " DN 11 dec 2020

"Rekordböter för Google

Franska datainspektionen (CNIL) kräver att Google - betalar 100 miljoner euro, drygt en miljard kronor, för brott mot landets regler gällande så kallade cookies. Även näthandelsjätten Amazon får böta 35 miljoner euro, 359 miljoner kronor.

TT-Reuters " DN 11 dec 2020

" Hur känns det att återvända till en kallnad cheeseburgare?

Barn som gråter och ropar på sin pappa när han förs bort. Offer för sexbrott som inte ens verkar medvetna om att de filmas medan de beskriver vad som har hänt dem. En person blott misstänkt för cannabisköp, som får sitt hem förevisat, och som därmed går att identifiera.

Polisens nya realityserie i sociala medier blev snabbt ett fiasko. Och inte undra på det. För själva tanken tycks ha varit att skildra en spännande och fartfylld tillvaro, men det är så mycket med polisarbetet som är känsligt, som balanserar på den personliga avgrundens rand – och ibland också faller ned i den. Dessa trauman lämpar sig väldigt dåligt för underhållnings-tv.

Nog är det lätt att förstå hur idén till ”Ingripandepoliserna” uppstod. Det råder redan personalbrist, och av dem som väl söker utbildningen är många helt enkelt inte tillräckligt bra. Dessutom finns det ett behov av ett synligare polisväsende. Ett som inte bara är förknippat med fara och ond bråd död, utan som finns där hela veckan, också bortom stundens drama, när det inte händer något särskilt.

I ”Ingripandepoliserna” fanns just ansatsen att göra polisen relaterbar, med fokus på kärlek till cheeseburgare – den klyschigaste sortens publikfrieri, javisst, för vem gillar inte cheeseburgare, men ändå. I de där inslagen fanns fröet till något.

För en serie som handlar om polisens vardag bör handla just om polisens vardag, och berätta ingående om vad det faktiskt innebär att vara polis. Visst, via deckarna har vi fått hur många och långa skildringar som helst av grå utredartristess, men detta är alltid underordnat, en kuliss till det spektakulära nakna kvinnoliket.

Jag skulle, för omväxlings skull, i stället vilja ha en verklig reality. En som handlar om hur det känns att återvända till sin kallnade cheeseburgare, inte efter att framgångsrikt ha löst en serie spektakulära mord, utan efter att ha åkt och tagit hand om ett aggressivt fyllo som trakasserat folk utanför Willys. Eller efter att man hittat en gammal kvinna död hemma. Eller efter att

man försökt ta hand om barn vars pappa blivit gripen. Detta går att förmedla utan att filma själva barnen.

Nu är alla avsnitten bortplockade, men utan kommentar, trots att polisens personalbrist framför allt rör fotfolket, kommunikatörer finns det ju gott om inom denna myndighet.

Ändå har alltså ingen av de många kommunikatörerna hittills kommunicerat det som vore den självklara början på en bättre och närmare kontakt med allmänheten, nämligen transparensen i ett: ”Det här blev fel.” De bara tiger. Och det är en del av problemet.

Lisa Magnusson

lisa.magnusson@dn.se " DN 12 dec 2020

" Far och söner döms för hedersmordet i Kiruna

Injagad på en buss och utan möjlighet att fly fick den 20-årige mannen ta emot närmare 100 knivhugg. Nu döms en man och hans två minderåriga söner för hedersmord i centrala Kiruna i somras.

Mannen döms till livstids fängelse medan hans söner, 17 och 15 år gamla, får sluten ungdomsvård, meddelar Gällivare tingsrätt.

Enligt domen hade mannen och hans söner väntat på 20-åringen och gett sig på honom när han cyklade hem från jobbet kvällen den 15 juli i år. Offret sprang ifrån dem och flydde in på en buss, dit de följde efter. ”I bussen har den äldre sonen först börjat slå offret och sedan har pappan och den yngre sonen huggit ihjäl offret med ett stort antal knivhugg. Alla tre har ansetts delaktiga på ett sådant sätt att de ska dömas för mord”, skriver rätten.

Rättsläkaren hittade åtminstone 99 huggskador på 20-åringen.

Tingsrätten slår fast att det varit fråga om ett hedersmotiv, enligt åklagaren var motivet tydligt, då mannen hade fått för sig att hans hustru hade en relation med offret, som hon arbetade tillsammans med.

TT " DN 12 dec 2020

" Svensk kvinna utreds för krigsbrott i Syrien

En 31-åriga kvinna som misstänks ha anslutit sig till terrorgruppen IS utreds för krigsbrott efter att hon kommit hem till Sverige, rapporterar Helsingborgs Dagblad.

Exakt vad för slags krigsbrott det rör sig om vill åklagaren inte uppge – förutom att det rör gärningar som kvinnan begått under sina sex år i den syriska staden Raqqa.

TT " DN 12 dec 2020

"Gick in på apotek med machete

En man i 30-årsåldern greps på torsdagseftermiddagen efter att ha hotat personer med en machete inne på ett apotek i Sveg, skriver Östersunds-Posten. Mannen misstänks för olaga hot och grovt brott mot knivlagen.

TT " DN 12 dec 2020

"Kvinna anhållen efter misshandel

En kvinna i 20-årsåldern vårdas på sjukhus efter att ha utsatts för en grov misshandel av flera maskerade män i Borås under natten mot fredag.

En kvinna som kopplas till offret har anhållits som misstänkt.

TT " DN 12 dec 2020

"Tonåringarna skulle skyddas – ändå blev de mördade

I september 2020 beslutade förvaltningsrätten att David, 18, skulle fortsätta vårdas på ett låst ungdomshem – för sin egen skull.

Två månader senare hittades han ihjälskjuten i södra Stockholm.

– Han var tolv, tretton år när jag var hemma hos honom första gången. Jag minns att jag gick därifrån med en dålig känsla i magen, säger Andreas Gran, operationsledare i lokalpolisområde Globen.

De är unga, de tycks leva utan en tanke på morgondagen. Några försörjer sina familjer genom att sälja narkotika. Andra vill in i de kriminella nätverken, avancera, tjäna mer pengar, få mer ”status”.

Polisen säger att de har bra koll på vilka de är. I nästan alla fall är socialtjänsten inkopplade efter orosanmälningar från såväl skola som polis. I många av fallen har också socialtjänsten erbjudit stöd, vård och behandling – ibland på frivillig basis, ibland genom tvingande beslut enligt lagen om vård av unga (LVU).

För Ahmed och David, som båda var precis 18 år fyllda, spelade det ingen roll att de omhändertagits för att skyddas. De mördades ändå.

David hittades ihjälskjuten i ett skogsområde i höstas. På dagen tre månader efter hans 18-årsdag.

– Katastrof, det finns inget annat ord. Vi hade tagit över ansvaret för den här killen. Det var ”vårt barn”. Vi måste våga se var det gick fel, så att vi kan ta med oss det till nästa gång, säger Ulrika Eklund, socionom och familjebehandlare i en av Enskede-Årsta stadsdels sociala insatsgrupper.

Fram till den 30 november i år hade 22 personer i Stockholm fallit offer för det dödliga skjutvapenvåldet. Förra årets dystra facit – 16 avlidna – passerades redan i september. De flesta av offren var mellan 20 och 30 år.

Ahmed och David var – med undantag från den 12-åriga flicka som sköts till döds i Botkyrka – de yngsta offren. Om Ahmed har DN redan berättat. Han var

skriven i en kommun långt från Stockholm och bodde tillsammans med sin familj när han placerades i ett familjehem i Stockholmsområdet. Han hittades död i Hjulsta i mars i år.

– Död, hur kan han vara död? De tog ju min son för att de skulle hjälpa honom, sa hans mamma till DN efter att hon fått dödsbeskedet av polisen.

I Davids fall har DN inte lyckats få kontakt med anhöriga, varför vi inte går in på några detaljer. Orsaken till att vi ändå lyfter fram hans fall är att hans öde är ett exempel på hur samhället, trots mycket tidiga varningssignaler och många omfattande insatser, misslyckats med att både skydda och hjälpa honom.

– Hade en 18-årig kille mördats när jag började som polis för 16 år sedan hade det varit en jättegrej. Nu kan vi knappt särskilja skjutningarna – eller morden – från varandra, säger Andreas Gran.

Att just David skjutits ihjäl var dock ett besked med en särskild dimension. Andreas Gran har i sin egenskap av polis träffat David flera gånger, varit hemma hos honom, försökt nå fram.

– Först kändes det tomt, det är ju så sorgligt. Sedan blev jag mest av allt irriterad. Både vi och soc hade känt till honom så länge. Han var ingen kaxig kille från början, han utnyttjades av äldre kriminella, han förstod inte bättre och hårdnade med tiden, säger Andreas.

Våren 2013 får skola, socialtjänst och polis för första gången upp ögonen för David. Han är involverad i många konflikter på skolan, både med barn och med vuxna. Skolan har försökt lösa problemen, men lyckas inte nå den då 11-åriga pojken. Han sätter eld på en byggnad i sitt närområde och polisen skriver en orosanmälan.

Senare samma år kliver ingripandepolisen Martin Rylander in i Davids hem efter att grannar ringt 112. Ett grovt våldsbrott har begåtts i lägenheten. David och två yngre syskon, har bevittnat det.

”Jag vill minnas att den äldre pojken krampaktigt höll händerna i fickorna. Han var förlamad och stod rakt upp och ner. Han vägrade närkontakt även med personer han kände. Åtminstone ett av barnen som var där hade blod på sig men de var inte själva var skadade”, säger Martin Rylander vid den rättegången.

Det är första gången som David omnämns i en dom – då som brottsoffer. Han erbjuds samtal för att bearbeta det våld han har bevittnat, men hans anhöriga anser inte att de har tid. En närstående till David döms till fängelse för brottet.

Året därpå är David misstänkt både för stöld av en bil och för misshandel. Familjen tackar åter nej till stöd. För David går det utför. Han misstänks för olaga hot, misshandel och försök till grovt rån.

Fältassistenter flaggar för att de stöter på David på platser där han inte borde vara. De beskriver ett ”eskalerande, destruktivt beteende”.

– Jag vill inte peka finger eller utse några syndabockar. Men i det här läget kan man verkligen ifrågasätta varför vi inte agerade snabbare och mer ingripande, säger Ulrika Eklund.

David omhändertas med stöd av LVU. På ett ungdomshem får han en paus från sitt kaotiska liv. Det går bra, han sköter sig. Efter ett och ett halvt år tar insatsen slut.

– Han kom hem till exakt samma miljö som han lämnade. Samma umgänge, samma torg, samma liv. Det enda som egentligen hänt sedan han omhändertogs är att våldet som utövas i hans kretsar blivit grövre.

– Det är samma sak som att vi kastat bort ett antal miljoner till absolut ingen nytta, säger Ulrika.

Trots allt tal om de senaste årens våldsamma utveckling uppfattar hon att behandlingsmetoderna inte hängt med. Våldskapitalet och det latenta hot som de unga på gränsen till kriminalitet lever med sätter en enorm press på de unga.

Det har också förändrat socialtjänstens möjligheter.

– De unga som befinner sig i riskzonen och hotas måste bort härifrån. Men det är svårt. Vi kan inte flytta hela familjer hur som helst. Bostadssituationen ser ut som den gör, det händer att vi kan fixa en förtur – men då hamnar familjerna ofta i andra utsatta områden, vilket egentligen inte är önskvärt, säger Ulrika.

Dessutom tillkommer att människor kan tvingas leva med skyddade uppgifter, vilket i sig är en process som kräver en del, både av de berörda och av myndigheterna. Vilka hotbilder är relevanta? Var går gränserna?

– Sedan är det ett faktum att det finns ekonomiska aspekter också, vi har en budget att förhålla oss till, säger Ulrika.

Ahmed är död. Socialtjänsten i hans hemkommun övervägde att Ivo-anmäla sig själv efter det, men det blev inte så. David är också död. Ulrika tycker att det fallet borde anmälas, men ur ett bredare perspektiv, för att lyfta hela problematiken, den som rör hela hanteringen av unga människor som är så farligt ute att de riskerar att bli avrättade på öppen gata.

– Vi kan inte skylla på att vi har för mycket att göra när 18-åringar vi omhändertagit blir mördade. Det håller inte, säger hon.

Drygt 11 kilometer sydväst om Globen, fågelvägen, på sektionen för grova brott i Polisområde syd, sitter kriminalinspektör Lars-Erik Hedberg, chef för en av utredningsgrupperna.

Han träffade David för första gången i somras. Då frihetsberövades David, misstänkt för medhjälp till ett mord i slutet av juni. Han satt häktad men häktningen hävdes efter att misstankarna försvagats. Nu utreder Lars-Erik Hedberg i stället mordet på David.

– Ett misslyckande. Jag kände en ledsamhet när jag fick veta att det hänt. En så ung person...

Lars-Erik Hedberg fick beskedet några timmar efter att David mördats. Dagen efter drog han och hans kollegor i gång. Hans inställning är bergfast. Mordet på David ska klaras upp, med metodiskt och strukturerat polisarbete.

– Jag tycker att vi som polisanställda ska sträcka på oss. Innanför polishusets väggar finns det så mycket kompetens, klokskap och vilja att göra rätt. Målet bör vara att vi ska vässa oss, flytta fram positionerna och se till att vi till åklagaren lyckas redovisa robusta utredningar, säger han.

Lars-Erik Hedberg upplever att den lagstiftning vi har, bortsett från ungdomsrabatten, rymmer många verktyg som behövs, det handlar bara om att faktiskt använda sig av den. Hela rättväsendet – polis, åklagare, domstolar – måste se samhällsutvecklingen med öppna ögon.

– I dag sker det mord på öppen gata, tredje man drabbas allt oftare. Vad har vi då om ett år? Tanken på det gör mig väldigt orolig. Inte bara som polis, utan även som privatperson.

Ulrika By

ulrika.by@dn.se 2

"FAKTA. SKJUTNINGAR

Antalet skjutningar och avlidna har ökat mer i Stockholm än i Sverige som helhet. Siffrorna gäller hela 2019 samt till den 30 november 2020.

Stockholm 2019 2020

Antal bekräftade skjutningar

87 138

Antal avlidna 16 22

Antal skottskadade 35 44

Sverige 2019 2020

Antal bekräftade skjutningar

334 339

Antal avlidna 42 42

Antal skottskadade 94 107 DN 12 dec 2020

Infratruktur hanteras av infrastruktur-departementet. Med digitalisering och energi

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Infrastruktur-departementet

Infrastrukturdepartementet ansvarar för frågor som rör transporter och infrastruktur, digitalisering och it, postfrågor samt energifrågor.

Områden

Områden

- Digitaliseringspolitik
- Energi
- Transporter och infrastruktur

Om Infrastrukturdepartementet

Relaterad navigering

- Infrastrukturdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Tomas Eneroth
Infrastrukturminister

Anders Ygeman
Energi- och digitaliseringsminister

Genvägar

Genvägar

- Nationell infrastrukturplan 2018-2029
- Nationell godstransportstrategi
- Digitaliseringsstrategin
- Infrastrukturdepartementet på twitter
- Transportsektorn elektrifieras
-

Aktuellt från Infrastrukturdepartementet

Tomas Eneroth

Infrastrukturminister
Infrastrukturdepartementet
"Vi bygger Sverige. För att klara klimatet och för att jobben ska bli fler investerar vi i infrastruktur. Vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid och satsar på ny konkurrenskraftig teknik. Det är nu det händer!"

Tomas Eneroths områden

- **Transporter och infrastruktur**

SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

Anders Ygeman

Energi- och digitaliseringsminister
Infrastrukturdepartementet

Anders Ygemans områden

- Digitaliseringspolitik
- Energi

SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.
SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

"Körkort för vattenskoter kan krävas från juli

Redan i sommar kan det bli obligatoriskt med utbildning och körkort för att få köra vattenskoter.

”Jag vill se ordning och reda på sjön. Därför föreslår regeringen att krav på obligatoriskt förarbevis införs redan till nästa sommar. Nu är det slutlekt”, säger infrastrukturminister Tomas Eneroth i ett pressmeddelande.

Tidigare i höst föreslog Transportstyrelsen förarbevis för vattenskoter från 2022, men enligt förslaget som nu remitteras ska det gälla redan från den 15 juli 2021. Nya regler för utbildare ska enligt förslaget gälla från den 15 maj.

TT " DN 8 dec 2020

"Andreas Lindberg: Nyheten om rekonstruktion förvånar inte

Flygbolaget Norwegian har ansökt om rekonstruktion i Norge. DN:s Andreas Lindberg svarar på tre frågor om det pressade norska flygbolaget.

1 Hur illa är det ställt i Norwegian?

Norwegian har precis som alla andra flygbolag haft det extremt svårt under pandemin. Man har tidigare under året fått del av visst statligt stöd, men när bolaget nyligen bad den norska staten om mer hjälp blev svaret nej.

Det tvingade flygbolaget till ytterligare permitteringar och 15 av de 21 plan man har haft i drift parkerades tills vidare. Nu flyger bolaget alltså med sex plan på enstaka inrikeslinjer.

Två av dotterbolagen i Irland beviljades tidigare i veckan konkursskydd av en domstol. Att själva moderbolaget nu har ansökt om rekonstruktion i Norge förvånar inte.

2 Påverkar Norwegians kris SAS?

Om den gör det lär det vara till det bättre. Där Norwegian slutar flyga finns förstås öppningar för andra flygbolag att ta över. Samtidigt har SAS sina egna problem. Flygbolaget presenterade nyligen en årsredovisning där sista raden visade minus nio miljarder kronor, och den andra vågen i pandemin har dränkt den senaste tidens försök att få fart på resviljan bland skandinaverna.

3 När kan krisen för flygbranschen vara över?

Det är omöjligt att säga. De olika vaccinerna som just nu är i slutfasen och snart går ut till befolkningar runt om i världen hjälper branschen att se lite ljus i tunneln. Människor som är skyddade mot viruset lär vara mer benägna att kliva ombord på ett flygplan än andra.

Samtidigt har branschen en helt ny verklighet att förhålla sig till efter pandemin. Affärsresandet spås minska kraftigt jämfört med innan pandemin och medvetandet om flygets klimatpåverkan ökar bland nöjesresenärerna. Åtminstone i den här delen av världen.

En högt uppsatt teknikchef på flygtillverkaren Airbus sa vid en flygmässa i Toulouse förra året att hennes dröm är att Greta Thunberg en dag ska vilja resa i ett Airbus-plan. Så behöver nog även flygbolagen tänka så fort de är på fötter igen.

Andreas Lindberg

andreas.lindberg@dn.se" DN 9 dec 2020

”Nytt center ska stärka Sveriges cybersäkerhet”

"Samhällets direkta och indirekta kostnader för cyberangrepp beräknas i dag till miljardbelopp. Detta är en realitet och något Sverige måste förhålla sig till och motverka. Därför är det glädjande att regeringen i dag, torsdag, fattar beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet, skriver cheferna för MSB, Säpo, Must och FRA.

DN. DEBATT 201210

Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder. Vi är även en världsledande nation på flera områden kring innovation och utveckling av nya digitala lösningar. Detta är i många avseenden fantastiskt och något vi ska vara stolta över. Samtidigt är Sverige i dag helt beroende av kontinuerligt fungerande informations- och kommunikationsteknik för att upprätthålla våra samhällsfunktioner. I takt med att detta beroende ökar, ökar också sårbarheten i samhället vid angrepp på dessa system.

Ett stort antal aktörer har i dagsläget förmåga att genomföra cyberangrepp. Vissa statliga aktörer är mycket kvalificerade på området och utför cyber-angrepp som är storskaliga, systematiska och uthålliga för att tillgodose det egna landets intressen.

Cyberangrepp från statliga aktörer mot svenska intressen sker hela tiden, och de blir alltmer avancerade. Underrättelsehotet ligger på en hög nivå och informationsinhämtning genom it- och nätverksoperationer är ett allvarligt och konkret hot mot Sverige. Även angrepp med rent kriminella motiv pågår ständigt, mot såväl samhälleliga verksamheter och företag som mot privatpersoner. Samhällets direkta och indirekta kostnader för cyberangrepp beräknas i dag till miljardbelopp.

Detta är en realitet och något Sverige måste förhålla sig till och motverka.

Utifrån det rådande omvärldsläget och den breddade och alltmer komplexa hotbild vi ser är det därför glädjande att regeringen nu fattar beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet. Det arbete som nu kan inledas kommer, i takt med att centrets verksamhet och förmåga successivt ökar, att göra Sverige säkrare och mer robust på cyberområdet.

Inrättandet av ett nationellt center för cybersäkerhet innebär att de unika kompetenser och förmågor som vi och våra tre samverkansmyndigheter har, än mer effektivt samordnas. Tillsammans med insatser från övriga samhället kommer detta att påtagligt öka Sveriges cybersäkerhet.

Syftet med det nationella centret för cybersäkerhet är att samla och stärka Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige. Vidare ska centret ge ett utvecklat och samordnat stöd om hur olika verksamheter i privat och offentlig sektor kan skydda sig mot cyberattacker.

Verksamheten ska, fullt etablerad, bidra till att förbättra skyddet mot antagonistiska hot och minska de digitala sårbarheterna. En central del i skyddet kommer att vara ett samordnat agerande med gemensamma analyser och lägesbilder om hot, sårbarheter, risker och skyddsförmågor. Centret ska också kunna stödja Regeringskansliet i strategiska frågor rörande cybersäkerhet.

Ett utvecklat cybersäkerhetscenter kommer också att ge möjlighet till en fördjupad näringslivssamverkan. Sammantaget bedömer vi att centret kommer att bli ett kraftfullt stöd i det fortsatta arbetet med att utveckla grunden för ett modernt totalförsvar.

Parallellt med centrets verksamhet bibehåller ingående myndigheter sina respektive ansvarsområden, uppgifter och förmågor på informations- och cybersäkerhetsområdet.

När regeringen nu ger besked om förutsättningarna för inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet innebär det att vi bygger vidare på den goda samverkan som myndigheterna har sedan tidigare.

Det arbete vi redan påbörjat har på ett effektivt sätt, trots de utmaningar som vi alla fått möta under detta väldigt speciella år, stakat ut vägen mot inrättandet av centret. Pågående coronapandemi har gett utveckling och användande av digitala plattformar en skjuts, och mycket data hanteras i hemmanätverk. Med mycket data i luften ökar sårbarheten – vilket gör inrättandet av centret än mer angeläget. Det har i ljuset av pandemin visat sig att hälso- och sjukvård och läkemedelsindustri inte heller är förskonade från antagonistiska attacker. Det rådande världsläget har i praktiken inneburit att vi skyndat på den myndighetsgemensamma samverkan, redan innan centrets faktiska inrättande. I juni 2020 publicerades två myndighetsgemensamma rapporter som ger en god grundläggande förståelse för var vi som nation befinner oss avseende sårbarheter på cyberområdet och hur vi skyddar oss.

Inledningsvis kommer centret att kunna leverera stöd i en begränsad omfattning för att stegvis byggas upp allteftersom resurser kommer på plats. Utveckling av och samverkan inom centret ska ske stegvis 2021–2023 för att sedan utvärderas av regeringen som då tar ställning till hur centrets verksamhet bör inriktas och bedrivas efter 2023.

Men, och detta kan inte nog understrykas, ett center för cybersäkerhet kommer inte ensamt att kunna möta de utmaningar inom informations- och cybersäkerhet som Sverige står inför. Att skydda sig mot cyberangrepp från kvalificerade aktörer är en nationell angelägenhet, och alla samhällets aktörer måste hjälpas åt.

I detta arbete är det avgörande att digitaliseringen stärks med en robust basplatta när det gäller cybersäkerhet. Det innebär att alla har ett ansvar att bidra till ett systematiskt säkerhetsarbete. Det handlar om vardagsrutiner, tekniklösningar, upphandlingsförfaranden och uppföljning av säkerhetsrutiner och så vidare.

Detta arbete kommer att kosta. Sveriges säkerhet måste få kosta. Men det är en nödvändig investering för såväl myndigheter som näringsliv.

Vi vet att säkerhetsarbetet i dag tyvärr är eftersatt på många håll. Kunskapen om sårbarheter och hur de kan motverkas behöver öka, i hela samhället. Det finns sårbarheter som måste täppas till. Angreppen mot oss pågår här och nu.

Kunskap är därmed vår första försvarslinje. Det är av stor vikt att kunskapen om och förståelsen för hoten sprids brett i samhället för att öka medvetenheten och engagera fler i säkerhetsskyddsarbetet. Detta ser vi som en av de viktigaste uppgifterna för den verksamhet som nu inleds inom ramen för inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet.

Våra respektive myndigheters mest fundamentala uppdrag är att skydda liv och hälsa, Sveriges intressen, den svenska demokratin, och våra medborgares fri- och rättigheter. I och med inrättandet av det nationella centret för cybersäkerhet ökar vår möjlighet att effektivt fullgöra detta uppdrag. Gemensamt stärker vi Sveriges motståndskraft mot dagens och morgondagens cyberhot.

FAKTA. NATIONELLT CENTER FÖR CYBERSÄKERHET

Den 10 december fattar regeringen beslut om inrättande av ett nationellt center för cybersäkerhet.

Centret kommer att inrättas av fyra samverkande myndigheter – Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt (FRA), Säkerhetspolisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Centret ska ha en nära samverkan med Post- och telestyrelsen (PTS), Polismyndigheten samt Försvarets materielverk (FMV) som ska ges möjlighet att medverka i centrets verksamhet.

Det övergripande målet för Nationellt center för cybersäkerhet kommer vara att stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige och minska cybersårbarheterna.

Samverkan med privata och offentliga aktörer ska utgöra en central del av uppdraget.

Under 2021 kommer personal i det nyinrättade centret att samlokaliseras i en gemensam lokal. Beslut om var centret ska lokaliseras kommer att fattas i närtid.

Centrets personalstyrka kommer att byggas upp stegvis. År 2023 beräknas ett 100-tal personer arbeta i centret

Dan Eliasson, generaldirektör, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Klas Friberg, generaldirektör, Säkerhetspolisen

L**ena Hallin** chef, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), Försvarsmakten

Björn Lyrvall , generaldirektör Försvarets radioanstalt (FRA"

"Efter bakslagen – Ygeman har nytt elnätsförslag

Efter bakslag i riksdagen om hur elnätsbolagen får använda elavgifter från kunderna går energiminister Anders Ygeman (S) fram med ett nytt förslag. Kraven skärps på bolagen.

– Vi har höjt de så kallade kapitalbaskraven och vi har höjt kraven på egenfinansiering, säger Anders Ygeman till TT.

I oktober tvingades han dra tillbaka en proposition med samma ärende när det var uppenbart att det inte fanns majoritet för den i riksdagen.

Oppositionen, med de borgerliga partierna i spetsen, tyckte att kraven på elnätsbolagen var för lågt ställda. I den departementspromemoria som nu går ut på remiss andra veckan i januari har förslagen anpassats efter de invändningar Ygeman mötte i riksdagen.

Planen är sedan att skriva en ny proposition under vintern med sikte på riksdagsbeslut och ikraftträdande den 1 maj nästa år, fyra månader senare än tidigare planerat.

TT " DN 10 dec 2020

" Brist på chaufförer försvårar paket-leveranserna i jultider

Julklappar och reaköp på nätet når rekordnivåer. Samtidigt saknas närmare 3 000 yrkeschaufförer i Sverige vilket kan försvåra leveranserna för fraktföretagen i jul.

– Folk har blivit som galna hemma i karantän, säger chauffören Charbel El Alam som DN följde med på ett intensivt arbetspass.

Schenkers paketchef Malin Östergren springer fram och tillbaka mellan de olika stationerna för att stötta personalen som sorterar det privatpersoner har klickat hem under Black Friday.

Mängden är överväldigande, menar hon.

– Till och med jag arbetar på golvet i dag, det händer sällan, säger hon med paket i händerna.

Onlineköpen har ökat explosionsartat sedan i fjol, och särskilt under reaveckan då försäljningen ökade med 70 procent under måndagen, jämfört med samma dag under förra året.

Under våren har privatpersoner beställt mängder av målarfärg, parkettgolv och hemmagym. Det berättar Charbel El Alam som arbetar både som chaufför och förman på Schenkers åkeri i Stockholm sedan två år tillbaka.

– Men många beställer även små paket där frakten är dyrare än själva varan, säger han och skrattar.

I dag har han fått den viktiga uppgiften att köra den mindre skåpbilen i Stockholm City – bilen som ska transportera alla paket till privatpersoner. Inför kvällen har han över hundra beställningar att dela ut, förklarar han när DN besöker åkeriet.

– När vi ska lämna paketen direkt till privatpersoner uppstår det ofta problem. Inte nog med att det innebär fler stopp, du ska även synka det med att folk är på plats.

– Yrket blir alltmer tidskrävande då vi ofta får problem när folk kommer med ursäkter som att de har ”glömt” leveranstiden, säger Charbel El Alam.

Arbetet som yrkeschaufför inom fraktföretag kan vara slitsamt och fysiskt krävande, berättar han. Paket-

leverantörerna är tvungna att frakta paket som väger upp till 30 kilo.

– Det är klart att det känns i kroppen. Vi har ännu inga bra lösningar för hur vi ska lyckas bära dessa, säger han.

Samtidigt som mängden paket och leveranser ökar har bristen på yrkeschaufförer blivit ett allt större problem i Sverige.

Det rör främst lastbilsförare och beror bland annat på att det finns få utbildningsplatser inom transportutbildningar, enligt TYA, Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd.

Omkring 3 000 chaufförer behöver utbildas fram till april 2021 och 50 000 inom tio år, det menar TYA som har frågat landets åkeriföretag om hur det går för dem i pandemin.

– Flertalet förare har inte kunnat förnya sitt yrkeskompetensbevis efter regeringens beslut om åtta-personersregeln och får då inte vara verksamma, säger Lasse Holm, projektledare inom kompetensförsörjning hos TYA.

Schenkers platschef Franco Carbaja menar att de ändå lyckas få leveranserna att gå runt trots att Schenker delat ut cirka 75 procent fler paket under dagarna efter Black Friday än under samma dagar i fjol.

– Kurvan har pekat stadigt uppåt sedan i mars, men än så länge har vi inte haft brist på arbetskraft, säger Franco Carbaja.

Utanför lokalen står flera lastbilar på väg att lastas med paketburar. Transportkedjan är lång. Från företag till terminal, vidare till spridningspunkt och sedan till ombud eller hem till mottagaren.

Charbel lastar in det sista i skåpbilen. Han hade aldrig kunnat tro att e-handeln skulle öka så pass mycket som den har gjort.

Första stoppet för Black Friday-leveranserna är på Hagagatan i Vasastan. Charbel El Alam ger sig ut i rusningstrafiken vid 17-tiden – då är det redan mörkt och trafiken är hektisk. Han knappar in telefonnumret till kvällens första kund.

Hon svarar.

– Hej, det är Charbel. Jag ska leverera ditt paket, säger han vänligt.

– Åh nej, det har jag missat. Kan du ställa paketet utanför? frågar kunden.

Charbel El Alam avslutar samtalet trevligt.

– Så här ser det ut, förklarar han med ett leende för DN och kör vidare i mörkret.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se"

"FAKTA. TUSENTALS FÖRARE SAKNAS

I dag har Schenker omkring 5 000 anställda chaufförer på sina åkerier, men saknar 400.

Yrkeskompetensbeviset gäller i fem år. Därefter krävs att föraren går en återkommande fortbildning vart femte år för att förnya beviset.

Sveriges Åkeriföretag har i och med de nya restriktionerna beslutat att ställa in samtliga YKB-kurser. På sin hemsida rapporterar de att åkeri-företagen kan behöva ställa bilar eller låta förare köra med ogiltigt YKB.

Källa: Transportstyrelsen och Sveriges åkeriföretag "

DN 10 dec 2020

"Nya tekniken ska fånga mer koldioxid än vad inrikesflyget släpper ut

Stockholm Exergi skalar nu upp projektet att fånga koldioxid. Värtaverkets BECCS-anläggning är redan skissad och klar för start om fem år, enligt bolaget.

– Vi kan motverka 800 000 ton koldioxid per år, betydligt mer än vad hela inrikesflyget släpper ut, säger Fabian Levihn, chef för forskning och utveckling på Stockholm Exergi.

i träffar forskningschefen i en blå container på Värtaverket i Hjorthagen där man under ett år har avskiljt koldioxid ur kraftvärmeverkets rökgaser. Fabian Levihn visar hur rökgasen först leds in i en kompressor och komprimeras under tryck.

Sedan förs den in i nästa behållare packad med ett stålfilter. Där får den sällskap av vatten blandat med kaliumkarbonat, ett salt som tillsammans med

koldioxid blir kaliumbikarbonat, industrins eget bakpulver.

Kaliumbikarbonatet leds därefter in i nästa behållare som håller 105 grader.

– Det är precis som när du bakar bröd. Vad som gör brödet fluffigt är att bakpulvret släpper ifrån sig koldioxid. Kaliumbikarbonatet ger oss en ren ström med koldioxid, säger Fabian Levihn, som även deltidsforskar i industriell ekonomi och organisation på KTH.

Koldioxiden ska sedan omvandlas till vätska för att ta mindre plats och skeppas från Värtahamnen till Norge för slutdeponi. Likt en sodastream ska koldioxiden pumpas ned i porösa berglager flera tusen meter under Nordsjöns botten. Men än så länge släpps den infångade koldioxiden ut igen i Värtaverkets skorstenar.

– Vi har bevisat att processen fungerar. Vi kan avskilja 90 procent av koldioxiden och har nu bara 2–3 procent i energiförlust eftersom vi tar till vara spillvärmen från själva processen. Då är det en bra affär, säger Fabian Levihn.

Forskningsanläggningen byggs nu ut i hopp om att effektivisera processen ett snäpp till. Dessutom ska den kunna testas på andra utsläpp från pappersverk, avfallsverk eller industrier med fossila utsläpp.

Stockholm Exergi hoppas att en fullskalig anläggning ska vara i drift 2025. På kontorets konferensbord ligger skisser som ska skickas på samråd för miljöprövning. De visar en anläggning med tre stycken sextiofem meter höga kolonner precis intill kraftvärmeverket i Hjorthagen.

– Det vi gör är världsunikt. Vi tar bort 90 procent av koldioxiden och skapar en kolsänka på 800 000 ton. Inrikesflygets utsläpp före coronapandemin var 500 000 ton, så vi kan motverka väsentligt mer än hela inrikesflyget.

Värtaverket har länge varit Stockholms största klimatbov men förra hösten stoppades den sista kolbiten i pannan i det gamla kraftvärmeverket som fick klappa igen, i det nya eldas bara biobränsle.

Därför klassas Värtaverkets utsläpp som koldioxidneutrala. Koldioxiden i biomassa ingår i det naturliga kretsloppet och ökar inte koldioxidhalten i atmosfären som fossila bränslen gör. Tvärtom ger den

negativa utsläpp om den fångas in och begravs i kolsänkor i havet.

Trots att tekniken är under utveckling ser Stockholm Exergi den redan som en högoktanig kommersiell vara. Negativa utsläpp är en förutsättning i alla globala scenarier för att klara Parisavtalets klimatmål.

– Vi ser det som en affärsidé, många bolag är på sikt villiga att betala för att få bort sina utsläpp. Bill Gates har offentligt sagt att han vill köpa sex miljoner ton negativa utsläpp per år för att kompensera för Microsofts alla historiska utsläpp. Vi har kontakt med både internationella och svenska företag som visat intresse, säger Fabian Levihn.

I dag finns ingen utbredd köp- och säljmarknad för negativa utsläpp och de ingår inte i EU:s utsläppshandel. BECCS-teknik är däremot en förutsättning för att Sverige ska nå klimatmålet med nettonollutsläpp till 2045. Koldioxidinfångning antas behöva bidra med 3–10 miljoner ton minusutsläpp årligen.

Energimyndigheten har utsetts till nationellt center för CCS-teknik och ska utforma system för att ge den som fångar in och lagrar koldioxid betalt per ton. Ett driftsstöd på en kvarts miljard ska skynda på utvecklingen och regeringen tänker också jobba för EU-instrument som gör minusutsläpp lönsamma.

Men besked om statliga medel för att bygga Värtaanläggningen väntas tidigast 2022. Byggkostnaden på 2 miljarder kronor och driftskostnaden på cirka 500 miljoner per år kräver finansiering.

BECCS-tekniken har ifrågasatts och setts som ett sätt att skjuta utsläppsminskningar på framtiden.

– FN:s klimatpanel och alla är överens om att det inte ska vara en ursäkt att inte minska utsläppen. Ju mer ambitiösa klimatmål vi har desto större är värdet av att suga upp det sista kvarvarande, säger Fabian Levihn.

Tekniken kräver även stora mängder biomassa vilket ökar konkurrensen med transportbranschen som också törstar efter biobränsle.

– Men vi använder bara resterna, grenar och toppar, smulorna från bordet vill vi ha. Just nu är det överskott på flis i hela Östersjöregionen. Det är mycket biomassa i omlopp som ingen vill ha, som granbarkborreträden. Går vi mot fler elbilar minskar också trycket att använda skogsråvara som bränsle.

Vattenfall och Stora Enso har också BECCS-projekt på gång och fler ligger i startgroparna. Samma teknik testas även för att fånga koldioxid direkt ur atmosfären, så kallad DACCS. Men det är betydligt billigare att suga koldioxid ur skorstenar än att dammsuga luften på koldioxid.

– Vi låter fotosyntesen göra koncentrationen åt oss. I kraftvärmeverket är biomassans koldioxidhalt 18 procent, det är mycket enklare att avskilja den, än direkt från atmosfären vars koldioxidhalt är 0,04 procent. Kostnaden blir cirka 1 000 kronor per ton koldioxid.

Stockholms stad som är delägare i bolaget väntas ha 500 000 ton växthusgasutsläpp kvar 2040. Bland annat från fossil plast i sopavfallet. För att bli en klimatpositiv stad krävs minusutsläpp från koldioxidinfångning.

Koldioxidtvätten i Värtaverket kommer inte att hamna på stockholmarnas värmenota, enligt Stockholm Exergi. Däremot kan den ge pluseffekt på Stockholmsluften.

– Luften kommer att bli något renare, men vi är redan långt under gränsvärdena så ingen kommer sannolikt att märka det, säger Fabian Levihn.

Jessica Ritzén

jessica.ritzen@dn.se"

"FAKTA. TRE TYPER AV KOLDIOXIDINFÅNGNING

1. CCS. Carbon Capture and Storage

Tekniken avskiljer koldioxid ur rökgasen från fossila punktutsläpp från kolkraftverk, gaskraftverk, stålverk och cementindustrier. Koldioxiden lagras i geologiska formationer djupt under markytan eller havsbotten.

2. BECCS. Bio-energy with carbon capture and storage

Teknik som avskiljer koldioxid ur rökgasen från biogena punktutsläpp från biokraftverk, pappersbruk och etanolfabriker. Koldioxiden lagras i geologiska formationer djupt under markytan eller havsbotten.

3. DACCS. Direct air carbon capture and storage

Teknik som avskiljer koldioxid direkt från atmosfären. Tekniken är dyr då koncentrationen koldioxid i luften är 0,04 procent, jämfört med rökgasen vid ett biokraftvärmeverk som innehåller 18 procent koldioxid. " DN 10 dec 2020

" Helmerson: Drömmen stal min bankkod

Är det möjligt att i drömmen känna till en förborgad hemlighet som som man aldrig hört i vaket tillstånd? Denna sanna historia börjar med en dröm och slutar med en annan.

I den första var det min tur att betala i Icakassan och bakom mig stod en lång kö. När jag skulle trycka in kortkoden var den försvunnen. Samma kod som jag haft i jag vet inte hur många år och alltid kommit ihåg tidigare. Jag hörde suckanden och skrapande fötter bakom mig, de harklade sig påtagligt och slamrade med sin kundvagn. Tonåringen i kassan tittade i taket. Jag var svettig och gjorde ett försök, det misslyckades. Två kvar. Då vaknade jag.

Ni vet hur man andas när man tagit sig ut ur en jobbig dröm. När min syresättning till slut var normal tänkte jag: ”Vilken tur ändå att jag aldrig skulle glömma min kod. Den är ju...”

Man kan stirra länge på ett bankkort utan att det ger minsta ledtråd om hur kodsiffrorna såg ut. Men minnet är ju också taktilt; jag tänkte att om jag går till en Bankomat kommer handen att klara det hjärnan misslyckas med. Där stod jag vid Kungsträdgårdens t-bana. Efter första försöket – två kvar – var det bara att inse: Du har ingen jämra aning, kompis.

På banken där jag lämnade in mitt kort vädjade jag: ”Snälla, berätta hur koden var, det ger mig ingen ro, kortet ska ju ändå makuleras.” Tyvärr, sa kassörskan, jag kan inte se den ens om jag ville – och med ett klipp av Kungsholmens längsta sax var mitt kort historia.

Allt detta berättade jag för min gode vän Johan. Han meddelade all den sympati som kan ges mellan två personer varav den ena gjort bort sig och den andra vet att det lika gärna kunnat vara han. En tid senare berättade Johan detta:

Han hade drömt att han stod bakom mig i den där Icakön. När jag glömde min kod lutade han sig fram: ”Det är lugnt, Erik. Jag kan den”, och så hade han gett mig koden.

Johan vaknade ur sin dröm mitt i natten, exalterad. På ett papper bredvid sängen skrev han koden för att ge mig den. Märk väl att han aldrig hört min kod. Det

fanns ingen chans att han kunnat få reda på den. Så somnade han om.

När det var morgon tog Johan fram lappen för att triumferande kunna meddela mig min bankkod.

På papperet hade han skrivit: ERIK.

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se "

"Man kan stirra länge på ett bankkort utan att det ger minsta ledtråd."

DN 10 dec 2020

"Stororder på svensk ellastbil

Svensk-brittiska startupbolaget Volta Trucks har fått sin första stora order – franska Petit Forestier har beställt 1 000 elektrifierade lastbilar.

Men det dröjer till slutet av 2022 innan de nya elfordonen kan lämna fabriken. Volta Trucks har tidigare lyckats kroka upp flera stora aktörer som potentiella kunder, däribland Bring i Sverige och Posten i Norge som testar Volta Zero, men hittills har ingen lagt en beställning i samma storleksordning som franska Petit Forestier.

– Vi är överväldigade och väldigt glada. Vi tror att det är den största affären hittills i Europa inom segmentet stora elektriska fordon, säger Volta Trucks vd Rob Fowler.

Volta Trucks satsar i huvudsak på att sälja lastbilar i storstäder som London och Paris. Den franska huvudstaden är särskilt intressant eftersom dieseldrivna lastbilar förbjuds i innerstaden från och med 2024. TT2 DN 11 dec 2020

"TUI räknar med resande 2021

Resebranschen har kämpat under coronapandemin. Den snabba vaccinutvecklingen har dock ökat optimismen och TUI tror att vaccinet ger ökad efterfrågan på resor nästa år. 2022 räknar TUI med att vara tillbaka på samma nivåer som före pandemin.

TT-AFP" DN 11 dec 2020

" Felparkerade elsparkcyklar städas bort

Felparkerade elsparkcyklar ska flyttas av en särskild patrull i Stockholms innerstad.

Fem bolag som hyr ut elsparkcyklar i Stockholm går nu samman för att rensa upp gator och torg, enligt tidningen Mitt i.

Det är Bird, Bolt, Lime, Tier och Voi som skapar patrullen vars uppgift blir att flytta felparkerade elsparkcyklar.

– Även en person kommer att hinna täcka ett relativt stort område och göra stor skillnad på några timmar. Patrullen ska inte bara ta hand om scootrar som ligger ner eller står i vägen utan den ska också se över platser där det parkerats väldigt många scootrar, säger Eric André, Sverigechef på Voi, till tidningen.

Till en början kommer patrullen att bestå av två till fyra personer som ska arbeta med uppgiften i Stockholms innerstad. Avsikten är att patrullen ska

inleda sitt arbete redan innan jul, och i takt med att fordonen blir fler under våren kan antalet personer som arbetar i patrullerna också bli fler.

Trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP) är positiv till nyheten:

– För många stockholmare är elsparkcyklarna ett smidigt sätt att transportera sig i en komplicerad stad. Samtidigt behöver vi se till att de inte utgör en säkerhetsfara eller försämrar tillgängligheten i Stockholm, skriver han i ett pressmeddelande.

I höstas beslutades att 200 av Stockholms p-vakter ska flytta elsparkcyklar som står illa parkerade. Daniel Helldén har tidigare medgett att den stora mängden felparkerade elsparkcyklar är ett problem.

I Solna fraktar kommunen sedan en tid bort felparkerade elsparkcyklar.

Adam Svensson

adam.svensson@dn.se " DN 11 dec 2020

"El-anslutning vid Stadsgården ska ge minskade utsläpp från fartygen

Nu börjar arbetet med att kunna elansluta de stora kryssningsfartyg som kommer in till Stadsgården i Stockholm.

– Det innebär att fartygen inte behöver köra sina motorer för elproduktion när de ligger vid kaj. Det här är ett centralt läge så det är viktigt för oss att både vinna hälsoeffekter och få tydliga klimatvinster, säger finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M).

Projektet kostar 119 miljoner kronor, delfinansieras av EU och Naturvårdsverket och är ett gemensamt åtagande med de tre Östersjöhamnarna Köpenhamn/Malmö, Aarhus och Helsingfors. Det påbörjas nu och ska pågå till 2024.

– Vi ser två fördelar, dels klimatvinster i form av minskade koldioxidutsläpp och dels att också giftiga

partiklar och kolmonoxid, den typen av cancerframkallande ämnen minskar. De flesta stora städer i världen är hamnstäder men än en gång så går Stockholm före i klimatarbetet. Och vi har ju tydliga visioner om att elektrifiera hela Stockholm, dels vad gäller trafiken men självklart att vi tittar på färjorna också, säger Anna König Jerlmyr.

I Värtahamnen har man redan el-anslutning.

– Kryssarna kommer och går under en begränsad period av året, färjorna kommer och går varje dag, året runt, och därför började vi med att fokusera på Värtapiren. Den stora skillnaden mellan en färja och en kryssare är att det är rätt mycket mer kräm som behövs till en kryssare, säger Thomas Andersson, vd för Stockholms hamnar.

Men kommer det några kryssningsfartyg nu i pandemitider?

– Vi har haft kryssningsfartyg i år, som enda destination i Östersjön, det säger något om hur starkt Stockholm är som kryssningsdestination. Vi har haft 28 anlöp, 25 där de bara har varit inne och vänt och tre där vi har släppt av passagerare vid Frihamnspiren, säger Thomas Andersson.

Ett normalår anlöper ungefär 270 kryssningsfartyg Stockholm.

– De betyder mycket för tillväxten i Stockholm, kryssningsresenärer konsumerar för 600 miljoner varje år. Sammantaget, med hamnavgifter och annat, så är det intäkter på två miljarder om året i Stockholmsregionen – och över 1 000 jobb. Det här är en viktig näring för oss, säger Anna König Jerlmyr.

Stockholms hamnar har en fortlöpande dialog med kundföretagen och Thomas Andersson tror att kryssningsturismen i Stockholm 2021 kommer att vara ungefär hälften av ett normalår.

– Det kommer i huvudsak att handla om europeiska, majoriteten tyska, turister. Vi tror inte så mycket på Amerika nästa år, säger han.

Färjetrafiken över Östersjön ligger inte helt nere under pandemin. Viking Grace till Åbo är den enda färja som fortfarande går till Stadsgården, men Tallink Silja kör också trafik till Mariehamn och Åbo från Värtahamnen. Till Helsingfors, Tallinn och Riga går dock sedan mitten av mars inga färjor.

Mia Tottmar

mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Över 600 000 turister

Under 2019 kom 656 000 kryssningspassagerare och därtill runt 240 000 besättningsmän till Stockholm. Tillsammans spenderade de över 600 miljoner kronor på hotell, mat, sightseeingturer, shopping med mera. Dessutom spenderade kryssningsrederierna sammanlagt 270 miljoner kronor på hamnavgifter, lotsavgifter och farledsavgifter i Stockholm. "

DN 11 dec 2020

"Kinberg Batra ska leda betalmarknads-utredning

Möjligheten att betala är en grundläggande samhällsservice men i takt med ökad digitalisering och att allt färre använder kontanter har marknaden förändrats. Nu ska statens roll på betalningsmarknaden utredas.

Den tidigare M-ledaren Anna Kinberg Batra har utsetts till särskild utredare.

”Sverige ligger i framkant när det gäller digitaliseringen av finanssektorn, inte minst av betalningsmarknaden. När det sker en snabb och omfattande förändring av ett så centralt område som betalningar är det viktigt att statens roll också utvecklas i samma takt”, skriver finansmarknadsminister Per Bolund (MP), i ett pressmeddelande.

TT2 DN 11 dec 2020

"Fords nya elbil ska byggas i Köln

Tyska staden Köln vann dragkampen mot rumänska Craiova om att få bygga Fords kommande elbil. Den ska bygga på Volkswagens MEB-teknik som även ligger till grund för modellerna ID.3 och ID.4. Målsättningen är att bygga över 600 000 elbilar på plattformen under en sexårsperiod. Ford ska investera cirka tio miljarder kronor för att förbereda fabriken för den nya elbilen. Tillverkningen ska starta 2023, till dess ska fabriken fortsätta att bygga småbilen Fiesta.

DN" DN 12 dec 2020

"Nyårsrea på laddbara bilar

Volkswagen vill slippa koldioxidböter och nu reas elbilen ID.3 ut. Andra tillverkare tvingas följa efter. Mercedes, Nissan, Skoda – alla lockar med sänkta priser på laddbara bilar. Men reapriserna döljs som privat-leasingerbjudanden.

När nya Volkswagen ID.3 presenterades i höstas var det många som blev besvikna. Priset låg på 434 900 kronor. Långt över priset för en motsvarande Golf, som tillverkaren lovat vitt och brett. Men privat-leasingpriset lockar desto mer. 3 495 kronor per månad räcker för att leasa en ID.3 i tre år.

Jämför med Volvo XC40 laddhybrid som kostar 459 000 kronor. För den vill Volvo ha 5 995 kronor per månad. Det är 70 procent högre månadshyra för en Volvo som efter bonusavdrag kostar 15 procent mer än en Volkswagen ID.3.

För att få ut än fler bilar har Volkswagen sänkt priset ännu en gång. Nu har handlarna lagt ut annonser där priserna startar på 3 149 kronor för tre års

privatleasing. Men bilen måste vara registrerad och tagen i trafik före årsskiftet.

Fortfarande står emellertid det gamla leasingpriset 3 495 kronor kvar på generalagentens hemsida. Vi frågar Volkswagen varför.

– Det är våra återförsäljare som gör lokala kampanjer. Från vår sida är erbjudandet 3 495 kr per månad på 36 månader, förklarar Marcus Thomasfolk, informationschef på Volkswagen.

Orsaken till att bilarna måste registreras innan årsskiftet är gissningsvis det gigantiska bötesbelopp som koncernen riskerar att avkrävas om man överskrider koldioxidgränsen för 2020.

Enligt uttalanden från koncernchefen Herbert Diess till Financial Times ligger man bara något enstaka gram över gränsen. Men eftersom Volkswagen säljer enorma volymer blir det stora pengar. Varje gram över koldioxidgränsen kostar 95 euro, drygt 1 000 kronor, vilket ska multipliceras med försäljningen.

2019 sålde Volkswagengruppen 3,75 miljoner bilar i Europa. Den senaste analysen av koldioxidutsläppet som vi har tagit del av är en uträkning från T&E, en miljölobbygrupp i EU. De uppger att koncernen ligger sex gram över sitt mål, vilket skulle betyda över 20 miljarder kronor i böter. Där ligger förklaringen till att man pressar ut elbilar och laddhybrider som gör underverk med utsläppsnittet. En elbil släpper ut noll gram koldioxid och varje såld elbil räknas – enligt EU:s övergångsregler – som två bilar i statistiken. Samma formel gäller laddhybrider som släpper ut mindre än 50 gram.

Det nya, låga priset på Volkswagen ID.3 är något som marknaden måste förhålla sig till. Därför ser vi nu för första gången pressade priser på flera laddhybrider och elbilar. Dessutom ligger inte bara Volkswagen på fel sida om koldioxidgränsen. Mercedes, Hyundai och Kia riskerar också dryga böter och har sjösatt reor på lagerbilar.

Men det rör sig inte mycket i de officiella prislistorna, snarare laborerar man med privatleasingkampanjer. Hur små skillnaderna har blivit mellan olika motorer märks bland annat på priserna för Hyundai Ioniq. Där kostar bensinversionen 3 845 kronor per månad, laddhybriden 3 595 kronor och elbilen Electric reas ut för 3 495 kronor per månad fram till årsskiftet.

Jo, du läste rätt – elbilen kostar minst. Skillnaden är att Electric får köras 1 000 mil per år medan

laddhybriden och bensinversionen får köras 1 500 mil per år enligt leasingavtalen.

Privatleasinguppläggen gör det lätt att jämföra de olika motorerna. Trots ibland nedsatta leasingpriser på elversionerna, som förstås är bäst för miljön, är det inte alltid möjligt att motivera dem ekonomiskt. I fallet med Hyundai Ioniq Electric är det dock lätt, är elbilen billigast blir det aldrig fel. Men i andra fall väger det jämnt. En relativt snål bensinbil kostar ungefär 6,50–8,00 kronor mer att tanka per mil. Med tanke på att man bara får köra högst 1 000 mil per år handlar det om 550–650 insparade kronor per månad för elbilen. Är hyresskillnaden större är så är bensin- eller diesel-versionen billigare att äga.

Andra faktorer att ta med i beräkningen är kostnaden för laddningen hemma. Behöver du ändra installationen i huset kan elräkningen skjuta i höjden. Om du kör mycket på landsväg måste du räkna med att behöva ladda elbilen vid en snabbladdare vilket är betydligt dyrare än att ladda hemma.

Skatten ingår inte i privatleasingofferten. En elbil kostar 360 kronor per år i skatt, medan en snål bensinbil kostar 1 500–3 000 kronor per år i skatt. Det ger en fördel för elbilen.

Mikael Stjerna"

"FAKTA. KAMPANJPRISER PÅ ELBILAR OCH LADDHYBRIDER

Modell kWh Räckvidd Mil/år Pris Leasing/månad

Skoda Citigo e iV 36,8 kWh 26,5 1 000 268 400 1 999

Renault Zoe 52 kWh 38,5 1 000 359 990 2 835

Volkswagen e-Golf (2020) 36 kWh 22 1 000 390 000 2 945

Kia Niro Plug-In (Advance Plus) Laddhybrid 4,9 1 500 354 900 2 995

Volkswagen ID.3 life 58 kWh 42 1 000 434 900 3 190

Nissan Leaf 40 kWh 27 1 500 397 000 3 199

Honda E 35,5 kWh 21 1 000 370 200 3 295

Peugeot e-208 (Active Pack) 50 kWh 34 1 500 379 900 3 449

Kia Ceed SW Plug-In Laddhybrid 5 1 500 339 900 3 495

Hyundai Ioniq Electric 39 kWh 31 1 000 379 900 3 495

Hyundai Kona 39 kWh 29 1 000 379 900 3 495

Kia E-Soul 39 kWh 28 1 500 396 900 3 495

Hyundai Ioniq Plug-In Laddhybrid 5,2 1 500 314 900 3 595

Mercedes A 250 e Laddhybrid 7,2 1 000 399 900 3 695

BMW i3 120 Ah 42,2 kWh 28,5 1 000 424 500 3 695

Mazda MX-30 (Advance) 35,5 kWh 20 1 500 347 900 3 795

Hyundai Kona 64 kWh 45 1 000 424 900 3 895

Mini Cooper S E 28,9 kWh netto 23,4 1 000 361 600 3 995

Peugeot e-2008 50 kWh 32 1 500 339 900 3 999

DS 3 E-tense 50 kWh 32 1 500 419 900 4 199

Kia E-Niro (Advance Plus) 64 kWh 45 1 500 506 800 4 395

Citroën C5 Aircross Hybrid 225 Laddhbrid 5,5 1 000 403 990 4 499

Mercedes C 300 e kombi SE Laddhybrid 5,1 1 000 479 900 4 795

BMW X2 xDrive 25e Laddhybrid 5 1 000 478 700 4 995

BMW X1 xDrive 25e Laddhybrid 5,2 1 000 464 600 5 195

Opel Grandland X Plug-In Hybrid Laddhybrid 5,8 2 000 439 900 5 199

DS 7 Crossback E-Tense Laddhybrid 5,8 2 000 469 900 5 449

BMW 330e Touring Laddhybrid 6 1 000 512 700 5 795

Volvo XC40 T4 Recharge Laddhybrid 4,5 1 000 459 000 5 995

Jaguar i-Pace EV320 90 kWh 47 1 000 799 900 6 795

Volvo XC40 P8 Recharge 78 kWh 42 1 500 699 000 7 995

Mercedes EQC 90 kWh 37 1 000 805 900 7 995

BMW X3 xDrive 30e Laddhybrid 4,6 1 000 616 800 8 295

Polestar 2 78 kWh 47 1 500 659 000 9 589

Audi e-tron 50 71 kWh 42 1 000 735 000 11 695

Priserna är hämtade från tillverkarnas hemsidor och bilhandlarannonser i slutet av november 2020.

Fakta. Elbilar som sticker ut

Skoda Citigo e iv

Pris: 1 999 kronor per månad.

Detta är en av de billigaste nya bilarna du kan leasa privat. Med hjälp av billig laddning sparar du cirka 500 kronor per månad på att inte tanka.

Renault Zoe

Pris: 2 835 kr per månad.

Zoe är billig och något av en perfekt storstadsbil. Nätt i formatet men ändå med ett stort batteri på 52 kilowattimmar som ger en bekymmersfri räckvidd.

Nissan Leaf

Pris: 3 199 kr per månad.

Lågt pris på Nissan Leaf med batteri på 40 kilowattimmar. Kort leasingtid på två år och 1 500 mil per år kostar normalt sett extra, men här ingår det. Det gör även vinterhjul.

Mercedes A 250 e

Pris: 3 695 kronor per månad.

Mercedes har ett bra pris på lilla A-klass laddhybrid med det stora batteriet. 7,2 mil räckvidd. 700 kronor dyrare per månad än bensinversionen, men billigare i skatt.

Jaguar i-Pace

Pris: 6 795 kr per månad.

Jaguar har det högsta koldioxidmålet, och kommer att få böter. De behöver sälja fler i-Pace och det lär de göra med den här prislappen.

Volvo XC40 P8 Recharge

Pris: 7 995 kr per månad.

Volvo sägs klara koldioxidmålet och verkar inte anstränga sig för att sälja sin nya elbil, XC40 P8. Med ett leasingpris på 7 995 kronor per månad är den dubbelt så dyr som bensindrivna XC40 T2.

3 199 kronor per månad för Nissan Leaf som har två års leasingtid.

Foto: Patrik Lindgren " DN 12 dec 2020

"Säkerheten i bilar försämrad för äldre personer

Krocksäkerheten har förbättrats i bilar sedan 1980-talet. Siffror från Folksam visar att risken att omkomma har minskat med upp till 70 procent och risken att skadas all- varligt med 50 procent. Kvinnor löper 44 procents högre risk att få en skada som leder till invaliditet jämfört med män. När olyckor med bilmodeller som lanserades mellan 2010 och 2019 jämförs med bilar från 2000 och 2009 visar det sig att risken för svåra skador har ökat för personer över 50 år medan risken har minskat för yngre.

DN " DN 12 dec 2020

"Fler väljer gammal bil framför kollektivtrafik

I Europa väljer allt färre att åka kollektivt och köper i stället en billig, begagnad bil.

Enligt en undersökning som nyhetsbyrån Reuters låtit göra har registreringar av begagnade bilar ökat och fler och fler söker på internet efter äldre bilar. En ansträngd ekonomi har gjort att färre vågar köpa en ny bil, vilket ytterligare ökar efterfrågan på begagnat. Undersökningen visar att priserna stiger på de äldsta och billigaste bilarna, de som är äldre än 15 år. Flera buss- och tågbolag har fått problem då färre vågar åka kollektivt på grund av coronapandemin. I bland annat Tyskland och Frankrike har man tvingats ge resebolag ekonomiskt stöd.

Organisationen Greenpeace har slagit larm och menar att länderna i Europa måste göra allt de kan för att begränsa trafiken. De menar att fler äldre bilar på vägarna är ett större hot mot klimatet än trenden att vi köper allt större bilar som kräver mer och mer energi.

DN " DN 12 dec 2020

"26 571

nya bilar registrerades i Sverige i november. Det är 12,9 procent färre än under samma månad förra året. Laddbara bilar (laddhybrider och rena elbilar) utgjorde 38,7 procent av nyregistreringarna, att jämföra med 14 procent under november förra året. Totalt har det registrerats 77 000 laddbara bilar i Sverige i år.

DN " DN 12 dec 2020

" Mindre miljöpåverkan med begagnade bildelar

Användning av begagnade bildelar i stället för nytillverkade vid bilreparationer kan ge 75 procent lägre utsläpp av växthusgaser, visar en ny studie.

En ny undersökning gjord av Svenska miljöinstitutet (IVL) på uppdrag av Länsförsäkringar har utrett miljökonsekvenserna av att reparera bilskador med återanvända bildelar i stället för nytillverkade reservdelar. Den visar att det skulle vara möjligt att sänka utsläppen av växthusgaser i samband med bil-reparationer med drygt 75 procent.

I undersökningen har man använt sig av en så kallad livscykelanalys. Alltså beräknat miljöpåverkan och utsläpp från råvaruutvinning, tillverkning, transporter, försäljning, konsumtion och avfallshantering.

Den stora skillnaden i miljöpåverkan mellan nya och återanvända bildelar beror till stor del på utsläppen som uppstår vid råmaterialtillverkningen, där bland annat aluminium är ett av de material som bidrar mest till utsläppen av växthusgaser. Nytillverkning av reservdelar inkluderar utvinning av råmaterial, tillverkning av komponenterna och sedan lagerhållning innan reservdelarna packas för transport till verkstaden. Reparationen sker på verkstad där de skadade delarna demonteras och byts ut mot nya reservdelar. Även energiåtgången på verkstaden där arbetet genomförs är inkluderad.

I studien har en typskada på en Volvo V60 av årsmodell 2019 använts, den innefattar byte av höger framskärm, strålkastare höger fram samt ytterhölje till den, samt motorhuv. Lackering och rostskydd av ovanstående bildelar ingår.

Att reparera plåten i stället för att byta den sparar mest på miljön. Men att reparera moderna bilar är inte alltid lätt, att rikta bilplåt och knacka ut bucklor sker för hand och är en konstform som långt ifrån alla verkstäder behärskar.

– Det kommer att behövas ökad kompetens för att reparera aluminiumdelar, och verkstäderna behöver investera i den typen av utrustning, säger Ville Semi, skadespecialist på Länsförsäkringar.

Kommer inte de investeringarna att göra att kostnaden blir högre för verkstaden, och därmed även för försäkringsbolaget och i slutänden kunden?

– Initialt blir kostnaden högre för verkstaden. Både för utbildning och inköp av verktyg och utrustning, men vi betalar en del av det via de pengar vi betalar per timme till verkstaden, säger Ville Semi.

Länsförsäkringar har sedan minst 20 år tillbaka försökt gynna användande av begagnade bildelar hos verkstäderna. På vilket sätt?

– Vi har ett krav i vårt kalkylsystem att verkstäderna måste söka efter begagnade bildelar i första hand, nu är dock efterfrågan större än utbudet på begagnade delar till vissa lite mer speciella bilmodeller så det kan vara svårt att hitta delar för återanvändning.

Man kan ju tänka sig att kunden vill ha en ny bildel i stället för en begagnad eller lagad. Vad säger kunderna om det?

– Förståelsen har ökat hos kunderna. Tidigare ville fler av dem ha en ny del och motiverade det med att de har betalt försäkringen under lång tid och vill ha valuta för pengarna när olyckan varit framme. Men eftersom vi lämnar samma garantier på en återanvänd del som på en ny när det gäller plåtreparationer – och när miljömedvetandet hos kunderna har blivit större – så är acceptansen högre.

Är det inte försäkringsbolagen som har försatt oss i den här slit-och-släng-situationen från början, genom att vilja ha skadorna lagade så fort som möjligt till ett så lågt pris som möjligt?

– Till viss del, reparationstiderna får inte dra ut alltför mycket på tiden. Men det är också därför vi nu vill ta vårt ansvar för mer hållbara reparationer och ta ett miljöansvar och det är det vi försöker visa med den här studien, säger Ville Semi.

Marcus Engström

marcus.engstrom@mag.bonnier.se"

"FAKTA. LIVSCYKELANALYS

Livscykelanalys (LCA) är en metod för att beräkna miljöpåverkan av en produkt, vilket innebär att den också kan används för att identifiera miljöförbättringar som till exempel minskning av avfall och återanvändning av material i ett livscykelperspektiv. "

DN 12 dec 2020

" Erik Wedberg: Volkswagen fattade årets enklaste beslut

De senaste årens framgångar är imponerande: Tre vinster i Dakarrallyt, fyra titlar i rally-VM, tre VM-titlar i rallycross och rekordtider på Nürburgring och Pikes Peak. Problemet är bara att ingen bryr sig.

Har du hört talas om ID.R? Nej, det är väldigt få utanför den innersta kärnan i bilbranschen som har det. ID.R är den allra yttersta spjutspetsen på Volkswagens motorsportsatsning, en eldriven racerbil som har slagit rekord efter rekord på världens racerbanor.

Man kan se den som en teknikuppvisning utöver det vanliga, här kommer en nästan knäpptyst elbil och sopar till de traditionella och högljudda racerbilarna genom att i vissa fall vara flera minuter snabbare på ett varv. Och i den bästa av världar kan man tro att tekniken som utvecklats för ID.R i förlängningen kommer att smitta av sig på Volkswagens personbilar som därmed kan bli bättre.

Men kopplingen är långsökt, lika långsökt som Volkswagens försök att marknadsföra den folkliga elbilen ID.3 genom att lyfta fram racerbilen ID.R:s rekordtider. Få potentiella elbilskunder bryr sig om varvtider.

Nu har Volkswagen bestämt att de ska sluta med all form av motorsport. Inte ens eldrivna ID.R ska vidareutvecklas. Alla anställda och de resurser som har använts inom motorsportavdelningen styrs över till personbilsdelen. Äntligen!

Missförstå mig rätt, världen ska inte göra som Schweiz och totalförbjuda all motorsport. Förra helgen var det till exempel roligt att se världseliten i rally krypa fram längs de italienska alpvägarna men ändå halka ner med rumporna före i dikena eftersom de gjort sämre däckval än en stockholmare i årets första snökaos. Underhållningsvärdet kan vara stort, men för ett märke som Volkswagen, som just nu måste göra allt för att hålla jämna steg med den helt motorsportbefriade elbilspionjären Tesla, är det fel tid att hålla på med underhållning.

Erik Wedberg

erik.wedberg@tmag.bonnier.se "

Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Frågor om individ- och familjeomsorg, stöd till personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg ingår också. Dessutom arbetar departementet med rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och med frågor om premiepensionssystemet.

Områden

Områden

- **Folkhälsa och sjukvård**
- **Funktionshinder**
- **Socialförsäkringar**
- **Socialtjänst inklusive äldreomsorg**

Om Socialdepartementet

Relaterad navigering

- **Socialdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsliga dokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**
- **Överenskommelser inom sjukvård och omsorg**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Lena Hallengren
Socialminister

Ardalan Shekarabi
Socialförsäkringsminister
Genvägar

Genvägar

- Statens budget
- För äldre, sjuka och vård- och omsorgspersonal med anledning av covid-19
- Åtgärder på socialförsäkringsområdet med anledning av coronaviruset
- Statens överenskommelser med SKR
- Brexit och EUs framtida relation med Storbritannien
- Trygghet och livskvalitet för äldre
- Hållbara pensioner
- Vård i rörelse 2020
- Prenumerera på nyheter från regeringen

Aktuellt från Socialdepartementet

Lena Hallengren

SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

Socialminister
Socialdepartementet
"Vården och omsorgen ska funka, oavsett vem du är eller var i landet du bor. Det ser jag som min viktigaste uppgift de kommande åren. Det är en fråga om trygghet, svenska folket förväntar sig vård och omsorg av den allra högsta kvaliteten. Och det ska vi leverera."

Lena Hallengrens områden

- Folkhälsa och sjukvård
- Funktionshinder
- Socialtjänst inklusive äldreomsorg

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

Ardalan Shekarabi

Socialförsäkringsminister
Socialdepartementet
”De som varit med och byggt landet genom sitt arbete har lagt grunden för vår gemensamma välfärd. De har rätt till en trygg ålderdom. Därför är höjda pensioner min främsta prioritering.”

Ardalan Shekarabis områden

- **Socialförsäkringar**
- **Spelpolitik**

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) umgänge o d
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.

krisinformation.se

Nya skärpta nationella råd

Från och med den 14 december gäller skärpta nationella föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19. Alla i samhället, både individer och verksamhetsansvariga, har en skyldighet att vidta åtgärder för att förhindra smittspridning. Det gäller också vid firande av högtider.

DELA INNEHÅLLET PÅ DENNA SIDA:

Twitter Facebook E-post

Du har ett personligt ansvar för att skydda dig själv och andra mot spridningen av covid-19. Särskilt viktigt är att du skyddar personer i riskgrupper mot smitta. Från och med 14 december är du skyldig att:

Stanna hemma vid symtom

- Har du symtom på covid-19 ska du stanna hemma. Du rekommenderas även att testa dig för pågående infektion.

- Läs mer om hur du ska agera om du eller någon i hushållet har symtom eller blivit smittad av covid-19 här.
-

Begränsa nya nära kontakter

- Samlas aldrig fler än åtta personer samtidigt.
- Umgås bara med personer du normalt träffar, personer du bor med eller några få vänner och närstående utanför hushållet.
- Håll alltid avstånd till andra personer du träffar. Umgås helst utomhus.

Hålla avstånd till andra och undvika platser med trängsel

- Håll alltid avstånd till andra människor. Det gäller både inomhus och utomhus.
- Undvik platser som butiker, köpcentrum och kollektivtrafik om det är trångt.
- Handla ensam och vistas inte i butiker under längre tid än nödvändigt.
-

Resa på ett så smittsäkert sätt som möjligt

- Undvik kollektivtrafik och andra färdmedel där det inte går att köpa platsbiljett.

- Undvik att träffa nya kontakter under resan och på resmålet.
- Säkerställ att du kan isolera dig på ditt resmål eller kan ta dig hem utan att smitta andra om du får symtom på covid-19.
-

Arbeta hemifrån så ofta du kan

- Kom överens med din arbetsgivare om att arbeta hemifrån när detta är möjligt.
- Om du måste åka till arbetet bör du anpassa dina arbetstider så du kan undvika trängsel i kollektivtrafiken och på arbetsplatsen.
-

Hålla en god handhygien

- Tvätta händerna regelbundet och noggrant med tvål och vatten.
- Tvätta alltid händerna före måltid och efter toalettbesök samt när du befunnit dig i offentliga miljöer.
-

Vara försiktig när du besöker personer som är 70+ eller tillhör en riskgrupp

- Var extra noga med att följa alla råd och rekommendationer. Folkhälsomyndigheten har information om hur du kan umgås på ett säkert sätt.
- Besök på äldreboenden ska ske under säkra former. Följ boendets besöksrutiner.

- Om du haft covid-19 under våren är det inte säkert att du fortfarande har en mindre risk att smittas och att smitta andra.
-

Läs mer

- Om ditt personliga ansvar i "Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19".
- Om hur du kan umgås och resa smittsäkert under jul och nyår på Folkhälsomyndighetens webbplats.
- Om hur du kan skydda dig själv och andra på Folkhälsomyndighetens webbplats.

"Vinterdestinationer gör sig redo för skidturister

Smittskyddsläkarna i Dalarna och Jämtland-Härjedalen är redo för en jul utan reserestriktioner. Efter lucia börjar Folkhälsomyndighetens riktlinjer för hela landet att gälla.

Smittskyddsläkare, länsstyrelser, handel och andra berörda har haft helgen på sig för att ge synpunkter på Folkhälsomyndighetens förslag till nya nationella regler för att stoppa smittspridningen av covid-19. De allmänna råden och föreskrifterna ersätter den 14 december de lokala råd som gäller i dag.

I både Dalarna och Jämtland-Härjedalen avråds invånarna i dag från att göra onödiga resor. Men i de nya nationella råden finns inga reserestriktioner.

Annika Ersson, smittskyddsläkare i Jämtland-Härjedalen, önskar sig inte tuffare restriktioner, trots att länet kan räkna med besökare från alla håll i landet.

– Att resa med sitt vanliga umgänge till fjällen innebär ingen ökad smittrisk i sig. Men förutsättningen är att inte träffa nya personer på resan, utan att endast umgås med sitt resesällskap och se till att hålla avstånd och agera hänsynsfullt på allmän plats, säger Annika Ersson.

I sitt remissvar lyfter hon och kollegorna fram att det är bra att FHM i sina nya regler skärper tonen om allas personliga ansvar och säger ”du ska”. Till exempel att det sägs: Du ska begränsa nya nära kontakter och endast umgås i en mindre krets.

Det blir lättförståeligt, anser Smittskyddet i Jämtland-Härjedalen, när FHM samtidigt tydliggör med vad det betyder: ”Att endast umgås med de personer som du normalt träffar, exempelvis de du bor tillsammans med eller några få vänner och närstående utanför hushållet.”

I Dalarna säger smittskyddsläkaren Anders Lindblom att huvudsaken är att beskedet kommer så pass tidigt att det går att planera.

– Vi får förhålla oss till det som gäller och göra det bästa av situationen, så att det blir så säkert som möjligt, säger han.

– Vi har haft möjlighet att förbereda oss på ett helt annat sätt nu än vad vi hade i våras inför påsken, eftersom det var en ny sjukdom då.

Bland annat har vårdcentraler och sjukhus i regionen kraftigt ökat testkapaciteten inför skidsäsongen och smittskyddsläkarna har diskussioner med butiker, skiduthyrare och restauranger. Någon afterski blir det inte tal om.

– Vi har förståelse för att folk vill kunna fira jul och kunna resa, och att man i dessa tider har ett behov av att få röra på sig, men det är viktigt att det görs på ett säkert sätt, säger Anders Lindblom.

TT" DN 8 dec 2020

"Covidpatient dog när respirator saknade slangar

En 39-årig covidsjuk man avled sedan personalen på det tillfälliga fältsjukhuset i Göteborg misslyckats med att koppla honom till en respirator som saknade slangar. Personalen kände inte till rutinerna, visar en utredning som SVT tagit del av.

– Det var vårt fel. Vi ber mycket om ursäkt för detta, säger Björn Andersson, chefläkare på Sahlgrenska universitetssjukhuset, till SVT.

Mannen vårdades först på Östra sjukhuset men flyttades över till det tillfälliga fältsjukhus som var i bruk från mars till augusti i år. Då han efter en vecka blev sämre togs beslut att flytta tillbaka honom till sjukhusets intensivvårdsavdelning.

Det var när 39-åringen skulle kopplas från tältets stationära respirator som det gick snett. Personalen upptäckte att slangar saknades i transportrespiratorn. Man försökte använda befintliga slangar från tältets respirator men patientens tillstånd försämrades

snabbt. Han var svårt lungsjuk på grund av covid-19 och avled kort efteråt.

Sjukhuset ska nu genomföra flera åtgärder efter händelsen, bland annat måste transportrespiratorn vara komplett med slangar och man ska se över rutinerna.

TT" DN 8 dec 2020

" 15 000

svenskar drabbas varje år av cancer – helt i onödan till följd av osunda levnadsvanor, som övervikt eller alkohol.

Det konstaterar Institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi (IHE) i en ny rapport.

– Det finns ett 30-tal olika cancerformer där risken att drabbas påverkas av vår livsstil och för första gången har vi nu siffror på hur många fall det rör sig om i Sverige, säger Adam Fridhammar, projektledare vid IHE.

TT " DN 8 dec 2020

" Hård prioritering när invånarna ska massvaccineras

I början av januari räknar regionen med att kunna påbörja vaccineringen mot covid-19. Nu ska planen för hur det ska gå till klubbas och prioriteringarna är hårda.

– Vi kanske inte kommer att vara klara förrän framåt andra halvåret om alla som vill ska få vaccin, säger Anna Starbrink, hälso- och sjukvårdsregionråd i Stockholm.

I dag, tisdag, har hälso- och sjukvårdsnämnden ett extrainsatt möte för att anta planen för hur massvaccineringen ska gå till. Det är ett mastodontarrangemang som ska vara i gång i början av januari – om ett godkänt vaccin är på plats.

Med undantag för barn och unga kommer alla länets drygt 2,3 miljoner invånare att erbjudas covidvaccin.

– Vi ska stå redo när vaccinet väl är på plats men det kommer inte att finnas till alla på en gång, säger Anna Starbrink.

Vaccineringen kommer att genomföras i tre faser. Den första fasen omfattar äldre, personer i riskgrupp och vård- och omsorgspersonal. I den andra fasen hoppas man kunna gå ut bredare förutom de prioriterade grupperna, och i fas tre omfattas hela länets vuxna befolkning. Där kan det bli nödvändigt att anlita externa vaccinatörer och använda okonventionella lokaler, till exempel en idrottshall.

– Hela uppgiften är att skapa en effektiv och smittsäker vaccinering. Fas ett kommer i hög grad ske i människors hem, på äldreboenden eller via bokade tider på vårdcentraler.

Eftersom Sverige ännu inte har ett godkänt vaccin eller vet hur doserna kommer att fördelas över landet är det svårt att göra en exakt plan, framhåller Anna Starbrink.

Totalt behöver regionen ungefär 2 miljoner doser som beräknas kosta 288 miljoner kronor.

– Regeringen har sagt att vaccinet ska vara gratis och vi räknar med att merkostnader för vård kopplat till

covid-19 täcks av staten. Det ska inte vara en pengafråga om att stockholmarna ska kunna vaccineras, därför kommer vi även att fatta ett lokalt beslut om att det ska vara avgiftsfritt, säger Anna Starbrink.

Regionrådet tror att efterfrågan på covidvaccinet kommer att bli stor men hoppas på förståelse för att det krävs prioriteringar. Allmänheten kanske inte kan räkna med att få vaccinera sig förrän efter sommaren.

Samtidigt visar undersökningar att det finns en rädsla för biverkningar som gör att man inte vill ta vaccinet.

– Den rädslan finns och vi får jobba med tilliten för det här vaccinet. Men när vi nu lever med pandemin och alla uppoffringar människor måste göra känns det viktigt att vi vågar vaccinera oss, säger Anna Starbrink.

Katarina Lagerwall

katarina.lagerwall@dn.se "

"FAKTA. STOCKHOLMS PLAN

Fas 1: En begränsad mängd vaccin. Fokus på äldre och riskgrupper nära deras hem för att minska trängsel. Vård- och omsorgspersonal vaccineras i den omfattning som är möjlig.

Fas 2: Bättre vaccintillgång. Fortsatt fokus på vaccination av prioriterade grupper. I denna fas kommer alla vårdgivare inom vårdval Vaccination att erbjudas tillgång till vaccin.

Fas 3: Massvaccination. Tillgången till vaccin beräknas vara så stor att den normala kapaciteten av lokaler och personal inte räcker till. Externa vaccinatörer och lokaler, som till exempel en idrottshall, måste säkerställas." DN 8 dec 2020

" V: Personal bör få coronabonus

Vänsterpartiet vill ge en bonus på 5 000 kronor efter skatt till Stockholms stads anställda inom äldreomsorg, skola och förskola.

– Jag tycker att det vore klädsamt att visa att personalen är värd mer än applåder, säger oppositionsborgarrådet Clara Lindblom (V).

Förslaget kommer att läggas fram på stadens kommunstyrelse den 16 december. Bonusen ska också gälla för visstidsanställda, den som jobbar 50 procent får hälften av summan.

– Det är väldigt många som inte har kunnat jobba hemma. De som arbetar inom äldreomsorgen, skolan och förskolan måste ofta åka kollektivt och i rusningstrafiken. Många känner oro för sin egen och sin familjs hälsa. Inom äldreomsorgen har de också utsatts för psykisk stress med lidande och dödsfall, säger Clara Lindblom.

Äldreomsorgen och förskolan har, enligt Clara Lindblom, också varit konstant underbemannade under pandemin.

– I våras var det värst inom äldreomsorgen, nu i höst är det förskolan som är hårdast drabbad, där är det just nu väldigt ansträngt. Folk är helt utarbetade.

En annan anledning till att betala ut en bonus är, menar Clara Lindblom, att Stockholms stads överskott för 2020 blir större än förväntat.

– Tidigare var överskottet beräknat till 1,5 miljard kronor, enligt den senaste prognosen blir det cirka 2,3 miljarder. Om vi använder 10 procent av överskottet skulle det räcka till en bonus för ungefär 30 000 anställda.

Botkyrka har tidigare beslutat att ge alla kommunens medarbetare 2 000 kronor extra som betalas ut med decemberlönen, som tack för arbetsinsatserna under året med coronapandemin. Gåvan delas ut till alla anställda som arbetat mer än 50 procent sedan i våras, oavsett anställningsform.

– Våra medarbetare är hjältar och inget tack är stort nog. Men ni ska veta att vi ser era insatser. Jag, tillsammans med hela mittenmajoriteten, vill rikta ett

enormt tack för det fantastiska jobb ni gjort och fortsätter att göra, säger Ebba Östlin (S), kommunstyrelsens ordförande, till kommunens hemsida.

Även ett privat hemtjänstföretag i Danderyd har bestämt att dela ut en bonus till de anställda. I Uppsala ska frågan utredas.

Tror du att du kommer att få något gehör hos övriga partier?

– Jag kan tycka att det är sunt förnuft att ge tillbaka 10 procent av överskottet till personalen, säger Clara Lindblom.

Mia Tottmar

mia.tottmar@dn.se " DN 8 dec 2020

”Löfven borde lyssna på utländsk expertis och kräva munskydd”

"Statsminister Stefan Löfven hävdar att användningen av munskydd i trånga utrymmen för att minska spridningen av coronaviruset inte är en politisk fråga, utan något för epidemiologer att fatta beslut om. Detta påstående vilar dock på en ostadig grund.

Statsministern har det mest ansvarsfulla uppdraget, nämligen att leda landet. Vi förväntar oss inte att han har expertkunskap inom alla områden. Däremot kräver vi att han har mod och ödmjukhet att inhämta den expertkunskap som krävs för att kunna fatta de bästa besluten för oss medborgare.

Det känns extra viktigt under en krissituation som pandemin. Vi behöver känna oss trygga med att vår statsminister gör kloka avvägningar.

Han behöver göra sitt yttersta för att inhämta relevant kunskap för sina beslut. I detta fall handlar det om den kunskap som skulle kunna stå som garant för

påståendet om att frågan om munskydd verkligen är en epidemiologisk fråga.

Den svenska Folkhälsomyndigheten är i ett globalt perspektiv rätt ensam om att inte rekommendera munskydd. Det saknas forskning som styrker varför vi svenskar inte kan, bör eller klarar av att bära munskydd. Tvärtom kommer det allt fler internationella studier som tyder på förtjänsterna med att bära skydd för mun och näsa.

Statsministern hänvisar till Folkhälsomyndigheten. Men myndighetens slutsats går inte att koppla samman med aktuell och relevant forskning.

Om frågan om munskydd enbart varit epidemiologisk hade statsministern rekommenderat oss att bära munskydd enligt den forskning och det aktuella kunskapsläge som förmedlas av världshälsoorganisationen WHO, EU:s folkhälsomyndighet ECDC, dess amerikanska motsvarighet CDC, Kungliga Vetenskapsakademiens expertgrupp och Norges statsepidemiolog Frode Forland.

När statsministern väljer att inte ledsagas av rådande vetenskap gör han munskydd till en politisk fråga.

Det saknas vetenskaplig evidens för att inte rekommendera munskydd, medan det däremot finns vetenskaplig evidens för att rekommendera användning. Detta bör statministern beakta i väntan på vaccin.

Marie Kock, filosofie master med socialt arbete som huvudämne och socionom, och Sara Olofsson, studerande på teologprogrammet vid Umeå universitet" DN 8 dec 2020

”Statens sena beslut har bromsat kampen mot viruset”

"När staten har agerat snabbt och resolut under coronakrisen – och i samverkan med SKR, regionerna och kommunerna – så har det gett resultat. Men sena eller uteblivna beslut, liksom långdragna processer, har däremot skapat svårigheter i stället för möjligheter, skriver Sveriges kommuner och regioners tre ordförande.

DN. DEBATT 201209

Vi lär medan vi bekämpar covid-19. Pandemin är fortfarande en ny och utmanande situation för oss alla. Det är därför viktigare att tillsammans dra lärdomar än att försöka två sina händer genom att peka finger mot andra. En nations ledarskap behöver bygga på att samla och kraftsamla, inte på att splittra. Alla vi som har ansvar, behöver ta vår del av ansvaret och vara tydliga i det.

Varje dygn kämpar 1,2 miljoner anställda i välfärden med att vårda sjuka, bekämpa smittspridning och hantera konsekvenserna av pandemin. Även om vi lärde oss mycket under våren, så är utmaningen fortfarande stor. Brister eller misstag, oavsett om de görs av enskilda individer eller är av strukturell karaktär, ska rättas till. Kommuner och regioner tar kritik på allvar.

Regioner och kommuner har ansvaret för välfärden lokalt och regionalt, varje dag oavsett om en kris pågår eller ej. Vi har också att hantera konsekvenserna av den strategi som beslutats nationellt. Staten måste tydliggöra spelreglerna. Just nu tycks det bli fel hur regioner och kommuner än gör. Sätter vi in åtgärder för att minska smittspridning så kritiseras det och avvaktar vi statens agerande, så får vi kritik för det.

Pandemin tas av vissa som intäkt för att ansvaret för vissa kärnverksamheter bör ligga hos staten. Normalt sett har vi en rätt sansad diskussion om den svenska styrmodellen med flernivåstyre, men pandemin har skruvat upp tonläget. Mot en robust, och genom finans- och flyktingkriser beprövad modell, står enkla lösningar om att staten ska kliva in och styra mer. Som vi ser det, bör staten använda sitt mandat till det som är dess monopol: att skapa stabila planeringsförutsättningar och undanröja försvårande

hinder. Tidigare erfarenheter visar att resultaten inte blir så goda om myndigheter som i vanliga fall inte arbetar med en fråga, kommer in för att lösa en fråga under kris. Att upprätthålla ansvarsprincipen – en av krishanteringens grundprinciper – är central.

Ett aktuellt exempel är vaccinationen mot covid-19. Regeringen har gett besked om 300 miljoner kronor i ett startbidrag till regionerna, vilket är bra. Nu behöver vi snabba besked om legala, praktiska och bredare finansiella förutsättningar. De diskussioner om en överenskommelse som nu pågår mellan regeringen och SKR har goda förutsättningar för att snart vara i hamn. Det krävs för att vi i Sverige ska säkra vaccinering med start efter årsskiftet och ger regionerna möjlighet att klara sitt åtagande.

Staten styr över för medborgarna viktiga verksamheter. Är det Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller Polisen som ska stå modell för hur välfärdstjänster ska utformas och ledas regionalt och lokalt? Det tycks som att förespråkarna av mer centralisering ser förebilder i hur dessa statliga verksamheter klarar närvaron och servicen lokalt.

Det är varken sakligt eller professionellt att, med coronakrisen som grund, göra stora omorganiseringar, särskilt inte när de som säger sig förespråka detta inte kan visa på några realistisk alternativ.

Samverkan och tillit mellan region, kommun och stat är en nyckel till framgång. Tilliten brister tyvärr i dag, men det får inte drabba medborgarna. Det är lätt att i en krissituation falla för frestelsen att leta syndabockar, men från stormens mitt blir analysen ofta fel. Därmed inte sagt att allt är perfekt. Men lösningen är inte att gå från lokal demokrati till centralism, från att medborgarna har insyn och närhet till sina politiker. Sveriges 40 000 förtroendevalda regionalt och lokalt är valda för att medborgarna känner tillit, och de har tagit ansvar.

Nu gäller det att vi utvärderar nogsamt, drar lärdomar av krisen och hittar träffsäkra lösningar på gemensamma utmaningar. Coronakommissionen kommer inom kort med sitt första betänkande med äldreomsorgen i fokus, och vi ser fram emot en saklig och framåtsyftande diskussion utifrån detta.

Möjligheten att agera snabbt och resolut är viktigt i en samhällskris. Den regionala och lokala nivån tog tidigt under våren egna beslut för att minska smittspridningen, och upplevde i vissa fall ett bristande stöd från regeringen och dess myndigheter. När staten har agerat snabbt och resolut och dessutom

i tät dialog och samverkan med SKR, regionerna och kommunerna, så har det gett resultat. Snabba beslut om ekonomiskt stöd och viktiga insatser för att stödja branscher som drabbats hårt av pandemins samhällseffekter. Sena eller uteblivna beslut liksom långdragna processer har däremot skapat svårigheter i stället för möjligheter:

1 Tidigt under pandemin ville de först och hårdaste drabbade kommunerna ha nationella besöksförbud i äldreomsorgen. De gick före trots bristande lagstöd, tills regeringen införde besöksförbudet ett par veckor senare. Nu efterfrågar kommunerna återigen möjlighet att införa besöksförbud för att minska smittspridningen och öka tryggheten. Trots att regeringen gav Folkhälsomyndigheten befogenhet att besluta om lokala besöksförbud i mitten av november, finns ännu inte några kriterier eller beslut om långsiktiga besöksförbud.

2 Under hösten ökade smittspridningen och följsamheten till de allmänna rekommendationerna var inte tillräcklig. Folkhälsomyndigheten öppnade för att införa lokala allmänna råd i samråd med regionerna. Men regionerna fick vänta hos myndigheten för att få lov att inför de lokala allmänna råden, fast smittan spreds och behoven av att minska folksamlingar, minska restaurang- och gymbesök var skriande. Folkhälsomyndigheten ville offentliggöra några regioner i taget, så många fick vänta på sin tur.

3 Socialstyrelsen fick regeringens uppdrag att stödja regioner och kommuner i jakten på skyddsutrustning, som det rådde global brist på i mars. Regionerna fick stöd, medan Socialstyrelsens stöd till kommuner dröjde en månad. Samtidigt kritiserade Folkhälsomyndigheten utbildningsnivån och andra strukturella problem i äldreomsorgen, som var omöjliga att göra något åt mitt under krisen. Stödet från myndigheten riktade sig dock nästan enbart till vården.

4 Testningen under våren var kantad av frågetecken och regering och myndigheter ställde höga krav på regionerna, men dröjde med att reda ut syftet med testningen, vilka som skulle testas, ansvarsfördelningen mellan regionerna och myndigheter samt hur finansieringen skulle fungera. SKR och regeringens överenskommelse i början på juni rätade ut dessa frågetecken och testningen sköt fart.

Pandemin har satt ljuset både på vad som fungerar och vad som inte fungerar i vårt land i kristid. Smittskyddslagen har begränsningar och har inte kunnat användas för att lösa problem. En pandemilag skulle behövas, inte minst för att regeringen inte ska

hamna i sena beslut och en otydlig roll. Samarbetet mellan samhällets olika nivåer kan också förbättras, förenklas och förtydligas.

För en sak kan vi med säkerhet veta: vi kommer att möta nya kriser. Oavsett vilken kris, kommer den att kräva både samarbete och tydliga roller och ansvar. Det är samverkan där var part tar sitt ansvar och kraftsamlar som är nyckeln till goda resultat. Där är Sveriges kommuner och regioner redo att ta vår del av ansvaret, hjälpas åt och kroka arm – lokalt, regionalt och nationellt.

Anders Knape (M), ordförande Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Carola Gunnarsson (C), 1:e vice ordförande SKR

Anders Henriksson (S), 2:e vice ordförande SKR "

"Löfvens julhälsning: Fira med max åtta personer

Fira inte med fler än åtta personer och undvik resor. Det är myndigheternas besked inför julen. Den som absolut behöver hälsa på mor- eller farföräldrar ska gå in en strikt bubbla minst tio dagar i förväg för att minska smittrisken.

– I år kan julen inte bli som vanligt, säger statsminister Stefan Löfven.

Med julen bara ett par veckor bort härjar pandemin med full kraft i det svenska samhället. Antalet avlidna har nu stigit till 7 200. Det som brukar vara ett tillfälle att samla släkt och vänner blir nu i stället ett test på om Sverige klarar att begränsa smittan. På tisdagen kom regeringen och Folkhälsomyndigheten med förhållningsorder inför helgerna.

Statsminister Stefan Löfven (S) inskärpte på en pressträff att max åtta personer är den norm som

kommer att gälla för sociala situationer av olika slag även över jul och nyår.

– Vi har ett gemensamt ansvar för att Sverige inte går in i det nya året med ökad smittspridning. För alla gäller sunt förnuft, stor försiktighet och ännu större eget ansvar. Undvik nya kontakter, träffa så få du kan och under så kort tid som möjligt. Undvik att resa med tåg eller bussar, säger statsministern.

Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson underströk allvaret.

– Kulmen på pandemin kan komma nu, före eller under julhelgen. Risken är alltså stor för en ökad smittspridning just under helgerna och det kan sluta riktigt illa, säger Johan Carlson och fortsätter:

– Det blir inget stort julfirande. Det blir ingen stor nyårsfest. Det blir inte heller några hemvändarfester där människor från olika delar av landet träffas.

Något absolut stopp för besök hos släktingar under helgerna innebär detta dock inte. Johan Carlson menar att detta kan accepteras om det görs genomtänkt, speciellt om det handlar om äldre som varit isolerade länge.

– Man måste i så fall se till att det sker på ett smittsäkert sätt. Man måste se till att man har hållit sig i sin bubbla. De här dagarna som är kvar till jul måste man vara särskilt noga med att inte springa runt och handla, gå på afterwork och umgås med andra människor.

Om man firar julen på annan ort är det nödvändigt att strikt begränsa även den krets man umgås med där. Särskilt om det inkluderar släktingar som är över 70 år eller på andra sätt tillhör riskgrupperna som kan drabbas särskilt illa av covid 19. Det säkraste sättet att resa är att ta bilen, enligt Johan Carlson. Därefter kommer kollektivtrafik där det går att köpa platsbiljett.

– Det jag tycker att man i första hand ska undvika, om inte helt avstå från, är att tränga i hop sig i trånga bussar, där man inte har någon kontroll över vilka som sitter bredvid, säger Johan Carlson.

Socialminister Lena Hallengren (S) varnar för att julhandeln inte får leda till ökad trängsel som kan späda på smittspridningen. Johan Carlson uppger att Folkhälsomyndigheten har haft en dialog med branschorganisationen Svensk Handel.

– Jag tycker att vi med goda resultat fått på plats många åtgärder från handelns sida. Man signalerar var man kan stå någonstans och köa. Även om vi sett ökad trängsel under den här ”svarta veckan” så är det betydligt lugnare än vad det brukar vara, säger Johan Carlson.

Statsminister Stefan Löfven (S) kunde på pressträffen inte svara på vilka de ekonomiska effekterna blir av minskad handel och minskat resande.

– Jag kan inte svara på det i kronor men vi vet att pandemin påverkar stora sektorer i ekonomin. Därför följer vi det väldigt noga, säger han.

Från och med den 14 december kommer de lokala allmänna råden att ersättas med nationella råd. De handlar bland annat om allas personliga ansvar för att tvätta händerna, hålla avstånd och stanna hemma vid symtom. Så många som möjligt ska arbeta hemifrån. Där finns också särskilda regler för idrotten, kollektivtrafiken, handeln med mera. Ytterligare skärpningar kan göras lokalt om det blir nödvändigt.

Efter dialog med Folkhälsomyndigheten kommer skidorterna att hålla öppet i jul. Enligt myndighetens chefsjurist Bitte Bråstad finns det möjlighet att införa skärpta lokala restriktioner om läget kräver. Det kan i så fall handla om att skärpa reserestriktionerna.

Besök på äldreboenden kommer att vara tillåtet under julen om inga lokala begränsningar gäller.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se

Hans Rosén

hans.rosen@dn.se"

"Fakta. 133 nya dödsfall

133 nya dödsfall med bekräftad covid-19 har rapporterats i Sverige, meddelar Folkhälsomyndigheten. Sammanlagt har därmed 7 200 smittade avlidit i landet.

Totalt har 297 732 personer bekräftats smittade av covid-19 i Sverige." DN 9 dec 2020

"Ewa Stenberg: Otydligheten består

Mycket står på spel för Sverige om smittspridningen inte bryts snabbt: Liv, jobb, ekonomi och rykte i världen. Regeringen försöker minimera riskerna genom tydliga julråd – men det är oklart vad de egentligen innebär.

Vi skrev 7 200 döda med covid-19 när statsministern kallade till ännu en decembermörk pressträff om coronakrisen. Stefan Löfven (S) inskärpte att vi inte ska fira jul med fler än åtta personer och undvika resor.

Det verkade glasklart. Men när Löfven, vice statsminister Isabella Lövin (MP), socialminister Lena Hallengren (S) och generaldirektör Johan Carlson fick följdfrågor om de alltså menade att man inte fick ta tåget för att resa till en äldre släkting och sova över där blev svaren oklara. Det kan kanske gå bra att resa ändå. Fjällanläggningar fortsätter också att vara öppna och det finns ingen reseavrådan. Man bestämmer själv.

Nästan nio av tio svenskar anser, enligt en opinionsmätning, att de följer rekommendationerna bra. Men troligen tolkas de råden olika, de syns i trånga köpcentrum, på fulla bussar och i statistiken över smittspridningen.

Statsministerns kärva julbudskap följdes av den traditionsenliga presskonferensen på Folkhälsomyndigheten. Den följde den vanliga rutinen – men det var någonting som saknades. Bilden som visade den svenska coronastrategin var borta. Ni minns säkert kurvan som ska plattas till så att sjukvården hinner med.

Här i Sverige trodde inte myndigheter och regering på att försöka slå ner viruset med maximal kraft för att vinna tid, som i de flesta andra länder. I stället skulle smittan få spridas i samhället, men så långsamt att sjukvården skulle klara trycket. Många immuna väntades bli en konsekvens. Sverige skulle därför klara en andra våg bättre än grannländerna.

Nu utmärker sig Sverige åter igen i Norden genom höga smitto- och dödstal. Våra grannländer har sparat många människoliv och deras ekonomi verkar inte ha drabbats nämnvärt mycket hårdare av pandemin än vår.

Vacciner är på ingång och de ser ut att vara effektiva. I så fall lönade det sig att vinna tid. Sjukvårdens framgångar i behandlingen av covidsjuka visar också att förberedelsetid kan rädda liv.

Åter publicerar tidningar i andra länder artiklar om det svenska coronamisslyckandet. Svenskarnas eget förtroende för hanteringen av pandemin har också sjunkit, men från en hög nivå. Det är därför nödvändigt för regeringen att visa att den frivilliga väg man valt ändå kan bryta den negativa trenden, nu när man har haft månader på sig att förbereda. Det handlar inte bara om omvärldens och väljarnas förtroende. Hög smittspridning kostar liv, långtidssjukskrivningar, jobb och tillväxt. Den gamla sanningen från den tillplattade kurvan gäller inte med effektivt vaccin. Enligt bilden skulle ju lika många bli sjuka som utan några åtgärder alls, det skulle bara ta längre tid.

Ewa Stenberg

ewa.stenberg@dn.se " DN 9 dec 2020

"Astra Zenecas vaccin bedöms som säkert och effektivt

Resultaten från studierna av Astra Zenecas vaccin mot covid-19 publicerades på tisdagen i tidskriften The Lancet. Vaccinet bedöms som säkert och har en effektivitet på i genomsnitt 70 procent.

Astra Zenecas vaccin har utvecklats i samarbete med forskare vid Oxforduniversitetet i Storbritannien. De resultat som nu publicerats bygger på så kallade interimsresultat, i det här fallet halvtidsresultat.

Den största skyddseffekten, 90 procent, uppnåddes när försökspersonerna först fått en halv dos som sedan följdes av en hel dos minst en månad senare. 62 procent uppnåddes hos den grupp som fick två hela doser med en månads mellanrum. I genomsnitt var skyddseffekten 70 procent.

Forskargruppen som undersökt vaccinets effektivitet konstaterar att skyddseffekten på 90 procent möjligen kan hänföras till slumpen.

Studien visar också att det är för tidigt att avgöra hur länge vaccinet skyddar och när man i så fall måste ge en andra dos för att upprätthålla skyddet. I en annan artikel i The Lancet konstaterar forskarna att det kan bli komplicerat att ge de olika injektionerna om doserna är olika stora.

”Om de två vaccininjektionerna kräver olika doser kommer det att göra de sjukvårdsanställdas arbete svårare, särskilt som de kan komma att sakna ordentlig utbildning, men det går att komma runt detta genom att förpacka doserna på ett innovativt sätt.”

Slutsatsen är dock att vaccinet från Astra Zeneca och de övriga vaccin som hittills tagits fram ser mycket lovande ut:

”Det är svårt att inte bli upphetsad över dessa rön och att det nu finns tre vaccin som är säkra och effektiva mot covid-19, samt att det finns ytterligare 55 vaccin som redan testas kliniskt”, skriver The Lancet.

Forskarna betecknar också vaccinets säkerhetsprofil som ”acceptabel”. Detta trots att tre fall av allvarligt avvikande händelser inträffade bland de drygt 23 700 deltagarna. Inga sjukhusinläggningar eller svårare fall av covid-19 har dock hittills observerats i de grupper som fått vaccin.

– Våra resultat tyder på att vaccinets effektivitet överstiger hälsomyndigheternas krav och har potential att påverka folkhälsan, säger forskningsledaren Andrew Pollard, professor vid University of Oxford, till tidskriften.

Vaccinet är också gjort för att klara vanlig kylförvaring och kräver inte den extrema kyla som andra vacciner kan behöva.

Clas Svahn " DN 9 dec 2020

" Många vill bo miljövänligt – men tycker det är för dyrt

Sex av tio svenskar vill flytta till en miljöcertifierad bostad, men många tycker att det är för dyrt, visar Skanskas färska bostadsrapport.

Skanskas vice vd Alexandra Lauren menar att det behövs krafttag från politiken för att fördelarna med miljömärkta hem ska bli fler.

– Man kan önska att det tas fram ett bonussystem motsvarande det som i dag finns för bilar, säger hon.

I fastighetsjätten Skanskas undersökning har 2 300 svenskar fått svara på frågor om hur de vill bo i framtiden. Undersökningen är genomförd av Sifo på uppdrag av Skanska, som ville studera svenskarnas intresse för de miljöcertifierade bostäder som företaget bygger och planerar.

Resultatet visar att klimatsmarta hem är här för att stanna: sex av tio av de tillfrågade skulle vilja flytta till en miljöcertifierad bostad i dag.

Men samtidigt som det finns ett stort intresse, finns en stor hake som i dag hindrar personer att välja klimatsmarta hem. Mer än hälften av de tillfrågade tycker att bostäderna i dag är för dyra.

Alexandra Lauren, vice vd på Skanska, menar att de som företag hela tiden försöker hitta lösningar för att få ner kostnaderna på deras bostäder, som sedan 2017 produceras med svanenmärkt miljöcertifiering. Men eftersom miljövänliga lösningar fortfarande är relativt nytt i branschen är det enligt henne en svår ekvation.

För att priserna ska gå ner behöver branschen bli bättre på att optimera sina resurser.

– Att bygga miljövänligt handlar mycket om att hitta nya material, vi tittar exempelvis på återbrukat material, som tyvärr är högre i pris. Att investera i solceller är också en hög kostnad men sänker driftkostnaden över tid. Men utvecklingen går framåt och vi behöver jobba mer med att nyttja resurserna på ett klokare sätt framåt, gör man det på ett smart sätt så kan kostnaderna över tid möta de investeringar man gör, säger Alexandra Lauren.

Men för att det ska bli billigare att bo i miljömärkta bostäder krävs insatser från olika håll, tror Alexandra Lauren. Därför föreslår Skanska ett krafttag från politisk nivå.

Redan i dag finns gröna bolån, ett system som gör att personer som lånar pengar till ett klimatsmart hem får lägre ränta. Men Alexandra Lauren tror att det behövs fler ekonomiska fördelar för att locka kunder till gröna bostadsval.

– Eftersom det är kostsamt att utveckla och hitta nya material och arbetssätt behövs fler lösningar. Man skulle man exempelvis kunna ta fram ett bonussystem motsvarande för det som i dag redan finns för bilar, där köpare av elbilar premieras. Ett annat förslag är en grön flyttbonus vid köp av miljömärkta bostäder, säger hon.

I dag svarar bygg- och fastighetssektorn för cirka 20 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. För att klimatmålen om koldioxidutsläpp ska kunna nås, måste den siffran minskas. Där har Skanska – som en stor aktör inom branschen – ett ansvar att driva på i utvecklingen av hållbara byggen.

– Eftersom vi är de som utvecklar produkterna är det viktigt att vi går före i det här arbetet och pushar arbetet framåt. Vi som företag, och hela branschen, har ett stort ansvar, och det gäller för hela kedjan från att material tillverkas till att fastigheterna är i bruk. Det är viktigt att vi är med och gör skillnad, säger Alexandra Lauren.

Maja Andersson

maja.andersson@dn.se "

" Topp 5.

Detta skulle få svenskarna att flytta till en miljöcertifierad bostad

1. Lägre avgift/hyra på miljöcertifierade bostäder.

2. Lägre priser på miljöcertifierade bostäder.

3. Bättre bolånevillkor vid köp av en miljöcertifierad bostad.

4. Lägre reavinstskatt vid för säljning av befintlig bostad, vid flytt till en miljöcertifierad bostad.

5. Lägre kontantinsats vid val av en miljöcertifierad bostad.

Undersökningen ”Bostadsrapporten 2030: En rapport om framtidens hem” är genomförd av Kantar Sifo på uppdrag av Skanska i februari och mars 2020. Totalt har 2 306 personer i åldrarna 18–65 deltagit i undersökningen. " DN 9 dec 2020

" Stigande virusnivåer i avloppsvattnet

Förekomsten av coronavirus i avloppsvattnet vid tre reningsverk i Stockholm har ökat den senaste tiden. Det rapporterar KTH, som genomför analyserna. Enligt KTH har de påträffade virusnivåerna stigit under vecka 44–48, och är fortsatt på en hög nivå. Det gäller speciellt prover från reningsverket vid Henriksdal i Nacka.

KTH skriver att de under sommaren och hösten förbättrat provmetoden, och att resultaten i första hand ska ses som komplement till övrig corona-information för beslutsfattare. En ökande nivå av viruset i avloppsvattnet kan tyda på stor samhälls-spridning, men att använda proverna som indikation på smittläget har fått kritik av bland andra statsepidemiolog Anders Tegnell.

TT " DN 9 dec 2020

"Hyresförhandlingar med allmännyttan har kört fast

Efter månader av tuffa hyresförhandlingar mellan Hyresgästföreningen och Stockholms stads allmännyttiga bostadsbolag har förhandlingar nu avbrutits.

– Att i en av de största kriserna i svensk modern tid komma med så höga yrkanden på hyreshöjning anser vi är tondövt och helt orimligt, säger Katarina Kalavainen, ordförande i Hyresgästföreningens förhandlingsdelegation.

Förhandlingarna mellan Hyresgästföreningen och bostadsbolagen Svenska Bostäder, Stockholmshem och Familjebostäder om 2021 års hyra har pågått i flera månader.

Bostadsbolagen yrkade på 2,8 procent hyreshöjning från den 1 januari 2021 och deras sista bud hamnade enligt Hyresgästföreningen på 2,4 procent.

Ett oacceptabelt bud, enligt Hyresgästföreningen, som vill att bolagen tar hänsyn till rådande pandemi, särskilt med tanke på att bolagen själva inte påverkats av coronakrisen.

– De allmännyttiga bolagens uppdrag är att agera för det allmänna bästa, säger Yngve Sundblad, ordförande i Hyresgästföreningens förhandlingsdelegation för hyresgästerna i Svenska Bostäder, i ett pressmeddelande.

Förhandlingen ska nu medlas av Hyresmarknadskommittén.

DN" DN 9 dec 2020

"Ändrade råd från FHM öppnar upp för träning

Förändringar i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 öppnar från och med måndag upp för träning för tonåringar och vuxna.

I de allmänna råd som hittills gällt har stått att personer födda tidigare än 2005 (yrkesverksamma idrottare undantagna) ska avstå från att delta i idrottsträningar, matcher och tävlingar. På måndag börjar nya föreskrifter och allmänna råd gälla.

I det nya dokument som Folkhälsomyndigheten publicerat på sin hemsida står det att personer födda 2004 eller tidigare kan träna idrott eller ägna sig åt andra fritidsaktiviteter om man håller avstånd till varanda, inte delar utrustning, undviker gemensamma omklädningsrum, reser till och från aktiviteten individuellt, utför aktiviteten i mindre grupper samt bedriver aktiviteten utomhus om det är möjligt.

Fortsatt är yrkesverksamma idrottare undantagna.

Riksidrottsförbundets ordförande Björn Eriksson kallar förändringen i råden för ”glädjande”, men efterlyser besked om riktlinjer att förhålla sig till vid motionslopp.

– Här behövs beslut om undantag för att genomföra loppen framåt våren och sommaren 2021. Med besked nu kan loppen behålla sina organisationer och arbeta med tydligt mål att loppen ska genomföras.

DN " DN 9 dec 2020

" Inre mat- och sovklocka kan vara viktigare än din kost

Kroppens miljarder celler har klockor som tickar på enligt stadiga rytmer, förprogrammerade att optimera vår hälsa. Men många i det moderna samhället motarbetar dem.

DN har pratat med forskaren Satchin Panda som menar att när vi äter kan vara viktigare än vad – och att mikrovågsugnen är den moderna lägerelden.

2017 tilldelades Michael Rosbash, Jeffrey Hall och Michael Young Nobelpriset i fysiologi eller medicin. De fick priset efter att ha kartlagt hur kroppen skapar dygnsrytm, en så kallad cirkadisk rytm.

– Det handlar om en fundamental upptäckt om hur vi är anpassade till att leva på den här planeten, sade Anna Wedell, ordförande i Nobelkommittén för fysiologi eller medicin, då.

Kroppen består av många miljarder celler och varje cell är en liten klocka som styr våra rutiner – när vi ska sova, äta, arbeta och gå på toaletten.

Klockorna kan ticka på enligt plan även utan dagsljus, något som testades i ett experiment på 1950-talet då en man bosatte sig ett par veckor långt inne i en grotta i Anderna. Trots becksvart mörker och med bara stearinljus, mat och lektyr som sällskap, vaknade och somnade han inom en period om 24 timmar och 15 minuter.

I boken ”24-timmarskoden” (Bonnier Fakta) som ges ut vid årsskiftet förklarar den indiska forskaren Satchin Panda, professor vid det amerikanska biomedicinska forskningscentret Salk institute, hur kroppens inre klockor påverkar oss – och de nyttor som kommer av att följa snarare än motarbeta dem.

Boken fokuserar särskilt på rutiner för kost och sömn, enklast sammanfattat: Ät och sov vid rätt tider – då kommer du att må betydligt bättre, bli gladare, mer produktiv och friskare.

Kroppens mat- och sovklocka beskrivs i Satchin Pandas bok ungefär så här: Dygnet börjar redan innan du öppnat ögonen då de inre klockorna stänger av

produktionen av sömnhormonet melatonin, andningen blir snabbare, pulsen går upp och du blir lite varmare.

Stresshormonet kortisol produceras lite extra så att du blir piggare. Kroppen förbereder sig för att producera insulin som kan ta hand om frukosten. Dessutom ökar de hormoner som främjar tarmtömning. Därefter följer de timmar då du kan vara som mest produktiv innan kroppen förbereder sig på att sova: kroppstemperaturen sjunker åter, melatoninet ökar och tarmtömningshormonerna minskar så att du inte ska behöva springa upp mitt i natten.

Under natten tickar klockorna vidare. Kroppen repareras, hjärnan bildar nya synapser för att befästa dina minnen och städas från gifter.

Allt detta – och förstås enormt mycket mer – sker alltså utan att du behöver tänka på det själv, men ändå i en stadig rytm genom livet.

Men om tanken på ett myller av små mat- och sovklockor som styr dig får dig att oroa dig över din fria vilja kommer boken med ett lugnande – men på en gång illavarslande – besked: Vi är inte slavar under klockorna, utan springer i snabb takt från cellernas rytm.

– Vi har levt med den cirkadiska rytmen, som programmerat oss att göra saker vid vissa tider på dygnet, under de senaste 200 000 åren. Ända sedan människan utvecklades. Men framför allt under det postindustriella samhället har vi format vår värld helt utan anpassning till den rytmen, säger Satchin Panda, på länk från San Diego i Kalifornien.

– Det innebär att vi bestämt när vi ska arbeta, hur mycket vi kan jobba över, när vi kan öppna och svara på mejl, helt utan anpassning efter vår dygnsrytm.

Det är kväll i Sverige men för Satchin Panda har dygnet just börjat. Eller, rättar han, det började ju redan i natt – när kroppens klockor ställde om.

– För att få en bra dag i dag lade jag mig klockan 22 i går. Det blir åtta timmar i sängen. Men när vi pratat klart, då blir det frukost.

Han följer den cirkadiska rytmen så gott det går, men medger att det inte alltid är möjligt. Barn, arbetsresor och vänner kommer i vägen. Om det finns någon fördel med pandemin, säger han, är det att färre hinder står för rytmen.

– Det ger oss en paus, tid att reflektera. Sena fredagar med vänner uteblir och åtminstone en del av oss

slipper skynda för att pendla 45 minuter när vi arbetar hemma, säger han.

Satchin Panda är en av forskarna i det ännu ganska lilla forskningsfältet om cirkadiska rytmer. 2002 var han med och upptäckte proteinet melonposin, en slags ljussensor i ögat som känner av ljus och justerar sömn- och vakenhetscykeln.

Han menar att de flesta välfärdssjukdomar, som hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och högt blodtryck, kan spåras tillbaka till rubbade dygnsrytmer.

Samtidigt är en fullkomlig återanpassning till urtidsmänniskans rutiner, efter vilka klockorna är stämda, svårsmält. Så långt är vi lyckligtvis inte tvungna att gå, menar Satchin Panda, men stora vinster står för dörren om vi tar hänsyn till rytmen.

På ett individuellt plan vänder han sig i stället till det gamla vanliga – kosten. Men snarare än att fokusera på vad vi äter är han beredd att säga att det viktiga är när vi gör det.

– Att äta inom tio timmar, det är det bästa du kan göra. Även inom tolv timmar är bra. Det är som att borsta tänderna i en minut i stället för två, det ger fördelar men inte alla säger han.

Principen bygger enligt Satchin Panda på en anpassning till kroppens klockor för hunger, god matsmältning, förbränning och sömn.

Att tidsfönstret begränsas till just tio till tolv timmar kommer av ett försök hans forskningsgrupp gjorde 2012, på två grupper genetiskt identiska möss. Den ena gruppen fick tillgång till en mycket fet kost, när de ville. Den andra gruppen fick samma mängd av samma feta kost, men under åtta timmar. Medan den första gruppen inte höll sig särskilt friska skyddades den senare från sjukdomar. Effekten var kvar även vid fönster på nio, tio och tolv timmar.

Försöken ska, enligt boken, ha upprepats och även utförts på människor, med liknande goda effekter på både viktnedgång och hälsa.

Satchin Panda menar att effekterna kan förklaras av att ett tidsbegränsat matintag ger matsmältningssystemet tillräcklig tid att utföra sina funktioner. Men det för även med sig andra nyttor, säger han.

– Det vi ser är att efter ett par veckor förändas också val av mat. Lång fasta, när man sover, gör smaklökarna mer känsliga och anpassade efter bättre mat och minskar sug efter snacks.

– Dessutom är man benägen att äta en större frukost för att man är hungrig efter fastan. Äter man rejält på morgonen minskar risken att man smääter.

Men kan det vara så enkelt, varför skulle suget efter snacks minska bara för att man begränsar tidsfönstret?

– Det är vad vi ser i vår forskning. Det beror bland annat på att vi blir griniga av sömnbrist. Vi blir känsliga, lätt upprörda, presterar sämre och våra hjärnor kan inte ta rätt beslut. När hjärnan fått för lite sömn tror den också att vi måste arbeta längre. Då är vi programmerade att leta efter energität mat, säger Satchin Panda.

Så långt de personliga förändringarna. Men 24-timmarskoden förespråkar även förändringar på en samhällelig nivå. Det kan handla om ändrad belysning, skol- och arbetstider, policyer för skiftarbete och bättre schemalagda måltider i sjukvården.

Hur enkelt är det att genomföra i ett modernt samhälle, anpassat efter modern dygnsrytm?

– Ja, det är en utmaning. Men det förändras redan, och det är inte helt olikt de utmaningar vi hade kring kvicksilver och asbest på 1970-talet. Vi hade byggt vår värld kring dem men under ett par decennier byggde vi bort dem för att de var skadliga för oss, säger Satchin Panda.

– För ett par år sedan testade man att skjuta skoldagens start från 7.50 till 8.45 i Seattle. Studenterna presterade bättre, kom i tid och var mindre sömniga. Det ledde till att hela Washington införde senare tider, och senare även här i Kalifornien. Det är små förändringar med kaskader av förbättringar, säger Satchin Panda.

Han tror att bättre riktlinjer för skiftarbete är ett kommande område.

– Er sommartid är också ett exempel. Tänk att vi stör rutinerna två gånger per år och minskar produktiviteten med ett par procentenheter varje gång.

Satchin Panda tror att mycket kommer att hända inom de närmaste 30 till 40 åren.

– Men för att komma dit måste vi som samhälle göra saker. Omstrukturera vårt ljus, fundera på hur vi lägger upp skiftarbete och när våra barn ska gå till skolan.

Samtidigt söker vi ständigt efter nya mirakelkurer som lösningar på alla problem och sjukdomar. Är det inte möjligt att överskatta effekterna av det du förespråkar?

– Jag skulle inte säga att det löser alla våra problem. Men det ger människor kontroll över sin hälsa och förståelse för att små förändringar kan ge stora effekter.

En sista sak. Natten är till för att sova säger du. Ändå finner jag och andra bäst ro under kvällarna, hur går det ihop med den cirkadiska rytmen?

– Ja, många upplever att de är mest produktiva då. Det beror delvis på att mycket annat distraherar på dagarna, och på grund av kaffe. Men det ligger också substans i det. När människan tog kontroll över elden och vi samlades runt den på kvällarna skapades en ny och annorlunda värld. Där blev det möjligt att vara kreativ. Tecken, sång, teater, kultur. Allt startade runt elden, där vi kunde vara kreativa och tänka på saker bortom överlevnaden, säger Satchin Panda.

– Det gör vi än i dag. Med skillnaden att vi kanske sitter framför tv:n i stället för bredvid någon vi håller kär. De kanske grillade lite kött och grönsaker, vi har ju mikrovågsugnen.

Josef Svenberg

josef.svenberg@dn.se "

"Så lever du efter 24-timmarskoden

1 Välj ett tidsfönster under vilket du ska äta. Tolv timmar är bra, men tio bättre och åtta ännu bättre.

Åtminstone under en månad eller två. Man kanske inte klarar det varje dag och inte i så långa perioder i taget, men det är bra, säger Satchin Panda.

2 Försök att äta en rejäl frukost. Hellre tidigt än sent.

3 Ät din sista tugga senast tre till fyra timmar före läggdags. Till detta räknas allt utom vatten, eventuella mediciner och tandkräm vid borstningen. Alltså räknas även det sista glaset vin.

4 Begränsa blått ljus under kvällen. Tänd hellre lampor i lägre höjd än uppifrån för att inte lura hjärnan att det är dag.

Källa: 24-timmarskoden

Cirkadisk rytm

Cirkadisk rytm kallas den process som anpassar människan, och sannolikt alla andra organismer, till dygnets rytm. Det handlar bland annat om växling

mellan sömn och vakenhet. Rytmen tickar på i såväl konstant mörker som ljus, med en period om lite drygt 24 timmar. " DN 9 dec 2020.

"Ledare: Ansvar kan inte bytas mot kurragömmalek

Regionerna sköter sjukvården. Kommunerna har hand om äldreomsorgen. Enkelt. Men när konstruktionens tredje grundpelare är att regeringen tycks ta åt sig äran för det som händelsevis fungerar, och skjuter ifrån sig ansvaret för resten, anar man ett fuskbygge.

De politiska ledarna för SKR, Sveriges kommuner och regioner, beskriver på DN Debatt (9/12) sitt dilemma under coronakrisen så här: ”Sätter vi in åtgärder för att minska smittspridning så kritiseras det, och avvaktar vi statens agerande så får vi kritik för det.” Sena eller uteblivna beslut uppifrån är det som har skapat svårigheter.

Samtidigt kan regioner och kommuner inte prata bort sina egna tillkortakommanden. Sjukhusvården har klarat omställningen väl. Men regionerna struntade i att hålla lager av skyddsutrustning, det var för dyrt. Äldreomsorgen har kvalitetsproblem som inte går att lösa mitt i en pandemi, men som alltså borde ha funderats över tidigare. Som Ivo, Inspektionen för vård

och omsorg, konstaterat är bristerna ungefär desamma över hela landet.

SKR har också viktiga poänger. När kommuner velat införa besöksförbud i sin äldreomsorg har de fått nej. Regioner har fått vänta på nationellt klartecken för lokala restriktioner. Socialstyrelsen behövde en månad för att skapa ett system där kommunerna kunde äska skyddsutrustning.

Och så coronatesterna, som Folkhälsomyndigheten var ointresserad av och som hamnade mellan alla möjliga stolar. Moderatstyrda regioner var ovilliga att bistå en socialdemokratisk socialminister, och tvärtom.

Den svenska förvaltningsmodellen är som gjord för att alla ska skylla på alla. Under normala omständigheter märks inget. I en kris blir det fatalt.

När coronaviruset anlände leasade regeringen raskt ut ansvaret till Folkhälsomyndigheten. Där hade man dessvärre ofta fel. De underskattade hotet i början, precis som riskerna för en andra våg under hösten. Asymtomatisk smitta fanns inte. Masstestning tog för mycket resurser. Därtill hade myndigheten ingen aning om förutsättningarna när ”strategin” att skydda de äldre lades upp.

”Det är vi som har taktpinnen”, sa Folkhälsomyndighetens chef Johan Carlson i mars. Nu vill varken han eller regeringen vidgå att de rört redskapet. Båda tycker att allt som gått snett är regionernas och kommunernas fel, på det att ingen skugga faller över nationella beslutsfattare.

De stolta orden i valrörelserna om att fixa världens bästa vård och omsorg känns Stefan Löfven inte längre vid. Grundlagens devis att regeringen styr riket är inget för regniga dagar.

Kommuner och regioner värnar för sin del sitt självstyre. Här ska ingen stat lägga sig i, dess uppgift är att skicka pengar. ”Stora omorganiseringar” ska inte göras med coronakrisen som grund, skriver SKR i sin debattartikel. Varför inte då?

Nu råkar nästan 7 300 människor ha dött i pandemin i Sverige. Den har avslöjat stora problem i landets krishantering, och de 21 regionerna är ett av dem. Många delar ansvaret. Det får inte misstolkas som att ingen haft ansvaret, eller att inget behöver åtgärdas.

Redan tsunamikatastrofen år 2004 visade att Sverige är felstrukturerat. Den decentraliserade modellen kan verka charmig. Men ”Regeringskansliet saknade en

organisation för att hantera allvarliga kriser”, hette det i Katastrofkommissionens rapport.

Att lägga om allting under brinnande kris går självklart inte. Tyvärr har 16 långa år gått sedan flodvågen i Thailand utan att något har rättats till.

Rikskansler Axel Oxenstierna må ha bestämt på 1600-talet att Sverige skulle se ut så här. Men antagligen hade han aldrig hört talas om coronavirus.

DN 10/12 2020

"Utan uppfinningsrikedom, experiment och nytänkande kan vi inte vara trygga

Det har under coronapandemin uppstått brist på avancerade ansiktsmasker av typen N95, med filter som drar till sig och håller kvar virus. De är med nuvarande metoder dyra och krångliga att tillverka.

En annan metod att tillverka lika skyddande filter billigt och enkelt kan komma från Japan och fysikern Mahesh Bandi. Påsar eller flaskor av plast smälts ner och spinns därefter i samma maskiner som i dag används för att tillverka sockervadd. Bandi har nu låtit publicera metoden så att den snabbt ska kunna användas vid behov.

Från Storbritannien rapporteras att ett forskarteam från olika universitet tagit fram en unik metod för att diagnostisera lungskador på covidpatienter, som tidigare röntgenmetoder inte visat. Detta genom att

patienten får andas in gasen xenon och sedan fotograferas med magnetröntgen.

I Sverige har behandlingstiderna av covidpatienter på landets intensivvårdsavdelningar kortats från 16 till 9 dagar jämfört med i våras (SR 7/12). Det spekuleras i olika anledningar, från tidigare och bättre medicinering till att folk söker vård tidigare i sjukdomsförloppet. Både läkare och patienter har alltså lärt av gjorda erfarenheter.

Till detta ska läggas rekordsnabbt framtagna vacciner som ser ut att verka över förväntan.

Ett mörkt år tycks alltså sluta om inte i dur, så i alla fall med förhoppning om en bättre framtid. Global mobilisering av mänsklig skaparkraft och uppfinningsrikedom har gjort det möjligt att möta en pandemi på rekordtid och med allt bättre metoder.

Som så ofta är lösningarna resultatet av oväntade genombrott och envetet experimenterande. Plast som varit ett miljöproblem, och maskiner för tillverkning av onyttigheter, har plötsligt potentialen att bli livräddande skyddsmasker. En läkemedelsteknik, mRNA, som så sent som förra året ansågs utanför mainstream och riskabel ser ut att skapa räddande vaccin.

Det svenska exemplet visar betydelsen av så kallad tyst kunskap. Läkare har lärt sig hur de ska hantera patienter med denna i våras nya smitta, och den erfarenheten gör skillnad även om den inte alltid kan artikuleras.

Och det utdömda och utskällda EU-samarbetet har när det kommer till inköp, godkännande och samarbete kring vacciner fungerat fläckfritt. Liksom samarbetet i Europa kring det mesta som behöver flyta på och fungera under en pandemi, som rörlighet över stängda gränser för nödvändiga transporter och omistlig arbetskraft.

Ännu en demonstration av att verklig trygghet inte ligger i människors underordning eller i nationell själv-tillräcklighet, utan tvärtom i kreativitet, experimenterande och samarbete.

Mattias Svensson

mattias.svensson@dn.se " DN 10 dec 2020

"Misslyckandet med det förra vaccinet får aldrig upprepas

Det har varit ett svårt och tungt år, men nu tycks vi äntligen gå mot ljusare tider. Slutet på pandemin verkar så nära: Den 29 december förväntas EU godkänna det allra första vaccinet, och sedan sätter vaccinationerna i gång. Så snart tillräckligt många har fått sin dos kommer vi förhoppningsvis att kunna återgå, om inte till vår tidigare tillvaro så till något som åtminstone liknar den.

Men det finns vissa reservationer. En av dem är Sveriges tidigare hantering av pandemivacciner. Vi är många som fortfarande minns svininfluensan 2009: Hur ett vaccin då skyndades fram och massdistribuerades – till godo för de allra flesta, men för vissa fick det förödande konsekvenser.

En bieffekt av vaccinet visade sig nämligen vara narkolepsi, en livslång sjukdom som medför dagliga sömnkollapser. Över 400 svenskar fick narkolepsi efter att ha tagit Pandemrix, grymt nog främst barn och unga. Givet att över 6 miljoner vaccindoser distribuerades är inte det mycket. Men för de drabbade är det förstås allt.

Med vaccinerna mot corona, så här ett decennium senare, ser det annorlunda ut. Nu rör det sig om en betydligt allvarligare smitta, och uppslutningen har varit massiv: Så snart viruset började kartläggas delades rönen frikostigt inom forskningsvärlden. Pengar har östs över projekten, tiotusentals människor har ställt upp i testerna.

Det är angeläget att Sverige inte upprepar misslyckandet i samband med Pandemrix, och att vi verkligen visar att vi lärt oss av det usla sätt på vilket vi hanterade efterräkningarna den gången. Inte bara snålade staten med ersättningen till dem vars liv ödelagts efter att de följt uppmaningen att ta vaccinet. Dessutom fick de och deras anhöriga slåss länge, till och med för den ynka lilla skärven. Det var det futtigaste av svek. Och det får inte ske igen.

Biverkningarna av de tre tidigaste coronavaccinen tycks än så länge milda och övergående. Men för den händelse att en liten minoritet personer återigen drabbas av betydande men måste Sverige redan på förhand lova att gottgöra dem, såsom Liberalerna föreslår (Aftonbladet Debatt 9/12).

Den sortens processer kan ta tid. Inte minst som man kan anta att när en hel befolkning vaccineras så kommer en rad åkommor att uppstå som den enskilda kanske misstänker beror på vaccinet, men som visar sig handla om något annat. När en koppling väl är belagd måste emellertid en generös kompensation utgå.

Vi vaccinerar oss ju nämligen inte bara för vår egen skull utan för allas, det är en solidaritetshandling. Då måste samhället också i sin tur vara solidariskt med dem som far illa.

Lisa Magnusson

lisa.magnusson@dn.se " DN 10 dec 2020

"Regionerna håller inte med om kritiken

Flera regioner slår tillbaka mot hur Ivo har granskat äldrevården under coronapandemin. De menar att myndigheten har dragit alltför långtgående slutsatser av enskilda händelser och att Ivos uppmärksammade rapport inte återspeglar verkligheten.

För drygt två veckor sedan fick landets regioner omfattande kritik av Inspektionen för vård och omsorg, Ivo. Den svidande kritiken handlar om allvarliga brister i covidvården av äldre på särskilda boenden, säbo. Bland annat ska ungefär en femtedel av personerna på de 98 granskade boendena inte ha fått individuell läkarbedömning och journalföringen ska ha brustit.

DN har i en mejlenkät frågat samtliga regioner hur de upplever Ivos kritik. Alla svarar att de välkomnar granskningen och tar till sig av kritiken. Dock anser elva regioner att rapporten är onyanserad och generaliserande.

– Jag tycker att det är bekymmersamt att Ivo drar så långtgående, generaliserande slutsatser utifrån ett ganska hårt selekterat och begränsat urval av journaler och intervjuer, säger Roger Larsson, chefläkare i region Dalarna.

Alla regioner, förutom Värmland och Gotland som inte granskades på grund av för litet underlag respektive låg smittspridning, kritiserades i Ivo-rapporten för brister i journalföringen.

Dessa brister har lett till att Ivo inte kunnat bedöma huruvida de covidsjuka äldre fått individuella bedömningar. I intervjuer med Ivo uppger flera sjuksköterskor och läkare att bristerna hängde samman med att många i personalgruppen varit sjuka samt att det varit brist på tid.

Kristina Seling, medicinsk samordnare för primärvården i Region Jämtland Härjedalen, har själv granskat covidvården i länet under pandemin i våras fram till augusti. Hon berättar att det bland de 51 dödsfallen kopplade till covid-19 i regionen under den perioden endast finns ett fall där det inte går att utesluta att en brukare inte fått en individuell bedömning. Anledningen är att det saknades uppgifter i journalföringen.

Du upplever inte Ivos kritik som rättvis?

– Nej, jag får intryck av att en stor del av utredningen är ”copy-pasted”, att det troligtvis står samma sak i de andra regionernas beslut.

Flera regioner, däribland Uppsala, Skåne, Halland och Stockholm, tar också upp att endast särskilda boenden som fått klagomål eller har ”förhöjd riskprofil” har granskats. De menar att det inte blir representativt.

– Rapporten är mycket kortfattad och ger endast exempel på brister men inte var dessa har konstaterats och i vilken omfattning. Vi kan säga så mycket att våra granskade verksamheter inte känner igen sig i den bild som ges, säger Jan Bleckert, chefläkare i Region Skåne.

Regionerna Uppsala, Västra Götaland, Skåne och Dalarna ifrågasätter också Ivos metod för hur myndigheten har samlat och sammanställt information.

– Vi har frågor kring hur data samlas in då vi befarar att viktig information kan ha missats i och med att Ivo inte tagit del av patientens skriftliga vårdplaner som upprättas i samverkan med kommunen, säger Jan Bleckert.

Roger Larsson önskar att Ivos granskning skulle gå in mer på vilka faktorer som leder till en kraftig smittspridning på de särskilda boendena.

– Hur inverkade bristen på skyddsutrustning och hur inverkade otydlighet och de många förändrade riktlinjer från myndigheter i övrigt? Jag skulle vilja ha ett större grepp om frågan och ta reda på vilka saker, åtminstone identifiera vilka faktorer, som är mest hämmande för en god äldrevård, säger han.

DN har sökt Ivo som avböjer en intervju.

Viviana Canoilas

viviana.canoilas@dn.se 2

"Fakta. Ivo-rapporten

Ivo har granskat Sveriges 21 regioner, som ansvarar för medicinsk vård och behandling.

40 kommuner runt om i landet var särskilt drabbade. De står för nästan 70 procent av andelen dödsfall i covid-19 vid äldreboenden.

Syftet med tillsynen var att se om äldre som bor på särskilt boende har fått vård och behandling utifrån sitt individuella behov vid misstänkt eller konstaterad covid-19.

Rapportens slutsats säger att ingen region har tagit sitt fulla ansvar för att säkerställa en behovsanpassad medicinsk vård för personer som bor på särskilda boenden för äldre.

FAKTA. SÅ GJORDE DN ENKÄTEN

DN har mejlat till ansvariga för äldrevården i landets 21 regioner med frågor hur de upplever Ivos kritik.

En del har endast svarat via mejl medan andra har svarat via telefonintervjuer." DN 10 dec 2020

Ewa Stenberg: I politiken är det alltid någon annans fel

När svåra missförhållanden avslöjas i äldrevården skulle man kunnat tro att politikerna debatterar hur problemen snabbt kan lösas. Men den starkaste politiska reaktionen i coronakrisen blev i stället att säga ”det är någon annans fel”.

Människor på svenska äldreboenden har fått palliativ vård utan att ens ha läkarundersökts.

”Det var bara en person per avdelning som testades. Om den patienten var positiv klassades alla med minsta förkylningssymtom som ’misstänkta’ och fick palliativ vård, utan tillsyn av läkare”, berättar en sjuksköterska på äldreboendet Hammarhus i Göteborg för DN.

Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, har kommit fram till att många äldre vägrats den individuella läkarvård de har laglig rätt till under pandemin.

Ivo har gått igenom patientjournaler för misstänkt covidsjuka på närmare hundra äldreboenden i hela landet och gjort en rad intervjuer. Myndigheten har valt ut boenden där det har funnits larmsignaler. Resultatet chockerade ändå.

En femtedel av patienterna hade inte fått någon individuell läkarbedömning. Läkare besökte mycket sällan boendena och det sattes in palliativ vård utan att diskutera med anhöriga först.

Larmrapporten är inte en total undersökning av svensk äldrevård. Man skulle ändå kunnat tro att en myndighetsgranskning av detta slag skulle utlösa en intensiv politisk debatt om vad som kan göras för att missförhållandena inte ska upprepas. Borde äldreboendena få anställa eller hyra in egna läkare? Behövs det fler sjuksköterskor? Ska staten införa krav på minimibemanning? Och så vidare.

Men debatten så här långt har till stora delar låtit så här:

”Landets regioner bär ansvaret för att gamla människor på äldreboenden inte har fått den vård som de har rätt till under den pågående pandemin”, sade statsminister Stefan Löfven i en DN-intervju förra veckan.

”Ta ansvar Löfven – skyll inte på regionerna”, skrev elva ordförande för Sveriges regioner i en debattartikel i SvD i veckan.

På onsdagens DN debattsida skrev ledningen för Sveriges Kommuner och regioner (SKR) och kritiserade staten för sena eller uteblivna beslut som skapat svårigheter i bland annat äldreomsorgen.

Det har ofta varit oklart var ansvaret legat under coronakrisen. På äldreboendena står regionerna för läkarvården och kommunerna för sköterskor. Socialstyrelsen (alltså staten) har utfärdat rekommendationer och handlat upp skyddsmateriel. När det uppdagas missförhållanden eller brister pekar kommun- och regionföreträdarna på staten och vice versa.

Det är alltid någon annans fel, ingen har hela ansvaret i debatten om coronakrisen. Det som var tänkt att genomsyras av samarbete förvandlas lätt till revirstrider, och nu ser det ut att ha hänt igen.

Ewa Stenberg

ewa.stenberg@dn.se" DN 10 dec 2020

Antal döda på äldreboenden i Angered

2017-2020, till och med vecka 22.

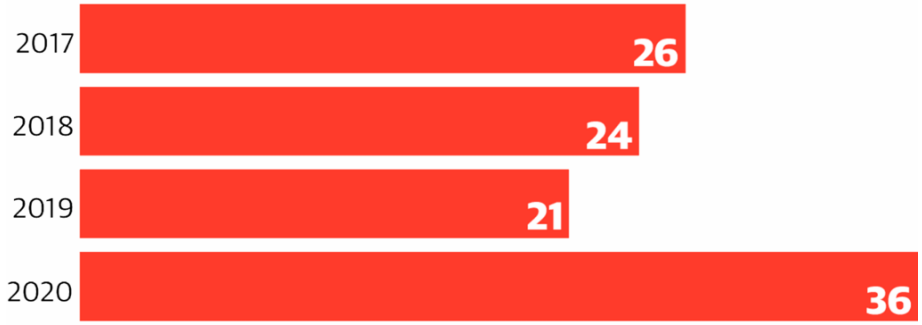

”Misstänkt smittade fick palliativ vård utan covidtest”

Göteborg. Västra Götalandsregionens primärvårdsdirektör Thomas Wallén slår tillbaka mot Ivos kritik av covid-19-vården i äldreomsorgen, men på Hammarhus äldreboende var det mycket som gick väldigt fel när pandemin drog in över Sverige.

– Det hade behövts mer medicinsk personal på plats, säger Anna Hildesson, sektorschef för äldreomsorg i Göteborgsstadsdelen Angered.

Rubriken på den rapport som Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, publicerade den 24 november behöver knappast någon förklaring: ”Ingen region har tagit sitt fulla ansvar för individuell vård och behandling”.

I skarpa ordalag kritiseras hur Sveriges regioner har hanterat vården av covid-19-smittade patienter inom äldreomsorgen. Här framkommer att vården brustit på flera punkter på ett sätt som strider mot hälso- och sjukvårdslagen.

Men flera regioner slår nu tillbaka mot kritiken och menar att Ivo drar för långtgående slutsatser av enskilda händelser

– Jag tycker att Ivo gör fel när man drar slutsatser från ett granskningsformulär som bygger på en dokumentation som de själva säger är bristfällig, i stället för att lyssna på de intervjuade som samstämmigt säger att det har fungerat bra, säger Thomas Wallén, primärvårdsdirektör i Västra Götalandsregionen.

Thomas Wallén håller egentligen bara med om att primärvården i vissa fall har brustit vad gäller journalföring och dokumentation.

– Det är den första punkten där jag håller med Ivo. I 80 procent av granskningen är dokumentationen tillräcklig, men i 20 procent är den inte det. Det är inte bra att vi inte har dokumentation för varje beslut som vi har tagit, säger han.

Så ser verkligheten ut betraktad genom ett fönster på våning elva i det nybyggda regionens hus, ett stenkast från centralstationen i Göteborg. En 15 minuter lång spårvagnsresa därifrån ligger Hammarkullen och äldreboendet Hammarhus. Här kollapsade vården när det nya coronaviruset under några kaotiska vårveckor började sprida sig på boendet.

I underlaget till Ivos beslut gällande Västra Götaland finns en intervju med en sjuksköterska på Hammarhus som berättar för inspektörerna att ”alla patienter som fick symtom på covid-19 blev ordinerade palliativ vård” och vidare att ”läkaren ordinerar palliativa mediciner trots att patienten inte var särskilt sjuk”.

En annan sjuksköterska som DN har talat med vill vara anonym av rädsla för repressalier från sin arbetsgivare. Hennes vittnesmål från Hammarhus stämmer så gott

som ordagrant överens med det underlag som ligger till grund för Ivos kritik.

Hon berättar om en inledningsvis närmast total brist på skyddsutrustning, hur läkare inte ville besöka boendet av rädsla för att bli smittade, hur patienter betraktades om sjuka trots att de inte hade testats och om hur alla som misstänktes vara sjuka i covid-19 behandlades med vård i livets slutskede.

DN:s uppgiftslämnare säger att den pressade situationen tvingade sjuksköterskor att utföra arbetsuppgifter som bryter mot deras yrkesetik.

– Det var bara en person per avdelning som testades. Om den patienten var positiv klassades alla med minsta förkylningssymtom som ”misstänkta” och fick palliativ vård, utan tillsyn av läkare, säger sjuksköterskan till DN.

Hon berättar om en händelse som fick bägaren att rinna över för personalen i Hammarkullen. En dag dök röda lappar upp på dörrarna till de äldres boenden på Hammarhus. Med svarta bokstäver avtecknade sig tydligt ordet ”Smitta”.

– Jag kommer aldrig att glömma en patient. En kollega till mig fick ta samtalet från en anhörig som undrade varför mamma fick palliativ vård, trots att hon inte hade testats för covid. Vad ska man säga? Sjuksköterskorna sattes i en väldigt svår sits. Det var inte värdigt.

Thomas Wallén skakar på huvudet när DN berättar för honom om sjuksköterskans vittnesmål.

– De exempel du nämner är inte acceptabla, men gäller inte Närhälsan. Du kan inte ta ett beslut att om en är smittad så är alla smittade. Däremot om fler får covidsymtom på samma avdelning så måste försiktighetsprincipen gälla innan man får provsvar, säger han.

– När pandemin kom var vi väldigt tydliga från Närhälsan om att man inte får göra massbedömningar. Om enskilda individer har gjort något i strid med detta, ja då är det väldigt allvarligt.

Hammarkullen hör till stadsdelen Angered i nordöstra Göteborg. Ansvarig för stadsdelens fyra kommunala äldreboenden är Anna Hildesson. Hon bekräftar delvis den bild som sjuksköterskan ger DN.

– Vissa av de vanliga rutinerna fungerade bra. Det som inte fungerade initialt var den plötsliga ökningen där många blev sjuka samtidigt. Det hade behövts fler

fysiska läkarbesök. Det fungerade inte under vissa perioder.

Fick alla en individuell läkarbedömning?

– Nej, det var mycket som gjordes på telefon och i backspegeln kan man säga att det hade behövs mer medicinsk personal på plats.

Vad skulle primärvården ha gjort annorlunda?

– Att tillämpa de rutiner som finns sedan tidigare och göra individuella bedömningar, inte generella bedömningar.

– Vi löste det med telefonsamtal, men det hade behövts mycket tätare läkarbesök. Det är den stora bristen som jag ser det. Plus att vissa rutiner för palliativ vård och brytpunktssamtal inte alltid fungerade.

Anna Hildesson vill samtidigt inte lägga alltför stor skuld på regionen och primärvården. Hon konstaterar att när pandemin var ett faktum så räckte inte vårdens resurser till. Thomas Wallén håller med henne om det.

– Ingenstans är det anpassat för detta. Vårt system är anpassat för ett stabilt vårdbehov. Vi är dimensionerade för en normalvariation. Systemet är inte riggat för en pandemi, säger han.

Carl Cato

carl.cato@dn.se"

"Ivos kritik i fyra punkter

Äldre på särskilt boende har inte fått vård och behandling utifrån individuella behov vid misstänkt eller konstaterad covid-19.

Varken äldre på särskilt boende eller deras närstående har gjorts delaktiga vad gäller vård och behandling vid misstänkt eller konstaterad covid-19.

Ställningstagande om och genomförande av vård i livets slutskede har inte skett i enlighet med gällande regelverk.

Dokumentationen brister vad gäller vård och behandling av äldre på särskilt boende som haft misstänkt eller konstaterad smitta av covid-19.2

DN 10 dec 2020

" Regeringen vill kunna tvinga butiker och krogar att stänga

Regeringen föreslår en tillfällig pandemilag som ger möjlighet att stänga butiker, restauranger och kollektivtrafik. Men lagen ska inte träda i kraft förrän i mars nästa år.

– Vi har sett ett behov av åtgärder som är tvingande, säger socialminister Lena Hallengren.

Regeringen har tagit fram ett förslag till en tillfällig pandemilag som nu ska skickas ut på remiss. Svaren ska vara inne senast den 23 december och lagen ska träda i kraft den 15 mars.

– Vi har sett ett behov av åtgärder som är tvingande. Den svenska lagstiftningen är inte skriven för att begränsa covid-19. Vi behöver begränsa trängseln men vi saknar en träffsäker lagstiftning för att åstadkomma just det, säger Lena Hallengren (S).

Den tillfälliga lagen kommer bland annat att ge regeringen möjlighet att begränsa antalet besökare på köpcentrum, i butiker, kollektivtrafik och på allmänna platser. Även gym, campingplatser och badhus omfattas. I sista hand ska regeringen också kunna stänga ned verksamheter som omfattas av lagen.

– Nedstängning är så klart mycket ingripande. Ett sådant beslut kommer att behöva underställas riksdagen, säger Lena Hallengren.

I mitten på mars bedöms en stor del av de mest utsatta riskgrupperna ha blivit vaccinerade. Lena Hallengren menar att det ändå behövs en lagstiftning för att kunna gå in med omfattande åtgärder.

– Det är fortsatt så att vi behöver se till att vi kan hålla de avstånd som krävs och att vi har träffsäkra regleringar. Vi är inte av med pandemin. Även om ett vaccin innebär en ljusning så kommer det att ta tid. Vi räknar med att det kommer att finnas ett behov av att göra regleringar och åtgärder under det kommande året, säger hon.

Regeringen införde en tillfällig lagstiftning i våras men den löpte ut den 30 juni. Enligt Lena Hallengren var den för trubbig för att kunna användas i praktiken.

– Den tog sikte på den situation vi hade precis i början på pandemin där det handlade om att kunna stänga ned verksamheter väldigt akut. Vi har försökt hitta regleringar av verksamheter snarare än nedstängningar av verksamheter, säger hon.

Kulturminister Amanda Lind (MP) framhåller att den stora skillnaden med den tillfälliga lagen blir att åtgärderna kan anpassas efter hur verksamheterna ser ut, inte vilken lagstiftning de sorterar under.

– Det behöver inte gälla samma regler för demonstrationer, motionslopp eller teaterföreställningar, säger Amanda Lind.

– Regeringen får fler verktyg i verktygslådan för att kunna hantera den här pandemin, fortsätter hon.

Regeringen ska nu bjuda in riksdagspartierna för överläggningar om hur den tillfälliga pandemilagen ska utformas.

Anders W Jonsson, Centerpartiets vårdpolitiska talesperson, bedömer att regeringens förslag ger tillräckliga verktyg för att kunna stoppa smitta genom att begränsa eller helt stänga ner verksamheter inom exempelvis kultur, handel och idrott. Däremot saknar han ett löfte om ekonomisk kompensation till de verksamheter som drabbas.

– Det måste finnas en mekanism i lagen för det. Om man säger att ett shoppingcenter bara få ha 200 personer inne samtidigt så måste de kompenseras ekonomiskt. Jag bedömer att det finns en majoritet i riksdagen för det, säger Anders W Jonsson.

Han anklagar regeringen för att ha varit alldeles för långsam med att ta fram en lag som ger de här möjligheterna, men Anders W Jonsson är också självkritisk.

– Det jag kan ångra är att vi inte väckte ett utskottsinitiativ redan i maj för att tvinga regeringen att agera. Då hade vi haft en pandemilag på plats nu, säger Anders W Jonsson.

Moderaternas partiledare Ulf Kristersson välkomnar att det kommer ett förslag om en pandemilag, även om det enligt honom tagit alldeles för lång tid. Men även han är kritisk till att det saknas bestämmelser om ekonomisk kompensation

– Om man i praktiken får näringsförbud på grund av statliga beslut men inte får ersättning, det tycker jag är

orimligt. Vi kommer att framföra den åsikten till regeringen, säger Ulf Kristersson.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se

Hans Rosén

hans.rosen@dn.se"

"Fakta. Förslaget till pandemilag

Regeringen vill införa en tillfällig pandemilag för covid-19.

Syftet: Att ge regeringen och andra myndigheter utökade möjligheter att ta till åtgärder för att bromsa smittspridning, utan att begränsa verksamheter som kan genomföras smittsäkert.

Verksamheter som ska omfattas av lagen är:

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Platser för fritids- eller kulturverksamhet.

Butiker, köpcentrum.

Kollektivtrafik.

Lokaler, till exempel festvåningar, och platser för privata sammankomster.

Vid ”mycket allvarliga lägen” ska beslut kunna tas om nedstängning av exempelvis butiker, kollektivtrafik eller shoppingcentrum.

Regeringen skickar förslagen på remiss till den 23 december.

Lagen föreslås träda i kraft den 15 mars 2021 och gälla till sista mars 2022.

Regeringskansliet " DN 10 dec 2020

"Undantag för sjukintyg förlängs

Regeringen förlänger undantag från krav på läkarintyg vid sjukskrivning. Intyg måste lämnas in först efter två veckor.

– Vården är under stor press och den behöver inte belastas med sjukintyg, säger Per Bolund (MP).

Regeringen med samarbetspartierna förlänger två coronaåtgärder. Den första är att arbetstagare vid sjukskrivning har krav att lämna in läkarintyg efter två veckor, i stället för en vecka som är det normala.

– Det är ett sätt avlasta samhället och det tycker vi är relevant nu när smittan också ökar i samhället igen, säger finansmarknadsminister Per Bolund.

I våras infördes undantaget, vilket förlängdes i september. Vid årsskiftet skulle undantaget ha löpt ut och därför gör samarbetspartierna ytterligare undantag i kravet på sjukintyg. Den nya förlängningen gäller till och med den 30 april 2021 och beräknas kosta 200 miljoner kronor.

Vilken effekt har undantaget från krav på sjukintyg av läkare?

– Vården är satt under stor press och den behöver inte belastas mer med att skriva sjukintyg. Det är att minska administrativa arbetet för den som blir sjuk och för arbetsgivaren samt att vården inte ska administrera sjukintyg. Det vi gör att vi inte kräver läkarintyg för de två första veckorna av sjukskrivningen, säger Per Bolund.

Regeringen förlänger tillsammans med samarbetspartierna också Företagsakuten till den sista juni 2021, som en andra åtgärd. Företagsakuten innebär att staten garanterar 70 procent av de lån som banker kan ge till företag och riktar sig till främst små och medelstora företag.

– Vi har nyligen varit tvungna att införa ytterligare restriktioner och vi vet att det påverkar företagen negativt. Smittan i sig gör att människor stannar hemma, även det påverkar negativt. Därför vill vi att företag ska ha tillgång till krediter för att klara den här svåra perioden, säger Bolund.

Är det tillräckligt för att rädda små och medelstora företag?

– Det är en åtgärd bland många andra. Vi ser att företag använder flera andra stöd som vi har infört, till exempel kortidspermittering. Men det är också 684 lån som har gått ut via Företagsakuten och de företagen har nog fått stor hjälp.

– Det är viktigt att ha den här möjligheten kvar så att företag som behöver ska få en kredit för att kunna klara att överbrygga den här ekonomiska svackan, säger Per Bolund.

Sebastian Orre

sebastian.orre@dn.se " DN 10 dec 2020

"Amina Manzoor: Nya data ger lugnande besked om vaccinet

På mindre än ett år har flera effektiva vaccin mot covid-19 utvecklats. Det är förståeligt att somliga undrar hur säkra dessa vaccin kan vara när det gått så snabbt, men data från studierna ger lugnande besked.

Brittiska 90-åriga Margaret Keenan blev den första personen i väst att vaccineras mot covid-19 utan att ingå i en klinisk studie. Det tog mindre än ett år från att det nya coronaviruset identifierades till att det fanns ett godkänt vaccin i Storbritannien.

Godkännanden rycker närmare även i EU och USA. I dag, torsdag, ska USA:s läkemedelsmyndighet FDA:s rådgivande grupp ge besked om man rekommenderar ett godkännande av Pfizers och Biontechs coronavaccin. EU:s läkemedelsmyndighet EMA ger besked senast den 29 december. Om vaccinet godkänns kan vaccineringarna komma i gång kort därefter. Fler är på gång.

Snart kan vi alltså ha flera godkända vaccin mot covid-19. Nya vaccin tar ofta omkring tio år att utveckla och det är inte alltid säkert att det lyckas. Somliga ställer sig därför frågan hur säkra dessa vaccin kan vara när de utvecklats på så kort tid. Det är rimligt att undra.

Pandemin har vänt upp och ner på vår värld. Forskare, läkemedelsbolag och myndigheter har samarbetat och kämpat för att skynda på utvecklingen av vaccin. Bland annat bygger de nya vaccinerna på tidigare vaccinforskning och kunskap om andra coronavirus. Läkemedelsbolagen har planerat och utfört de kliniska studierna parallellt i stället för att vänta på att en fas ska vara klar och färdiganalyserad innan nästa fas börjar.

Länder och organisationer har gått in med finansiering för att läkemedelsbolagen ska bygga upp produktionen redan innan ett godkännande. De godkännande myndigheterna har löpande granskat data om vaccinkandidaterna.

Dessutom har tiotusentals människor ställt upp och testat om vaccinerna fungerar och är säkra. Att vi har sett resultat så snabbt beror också på att viruset sprids i så stor omfattning i länder där vaccinerna testats att tillräckligt många människor har blivit smittade på kort tid för att kunna dra statistiska slutsatser om skyddseffekten.

I slutet av november började de slutliga resultaten från vaccinstudierna att komma. Pfizer och Biontechs vaccin var först. Två doser med tre veckors mellanrum gav en skyddseffekt på runt 95 procent. Modernas vaccin hade omkring 94 procents skyddseffekt. Astra Zenecas och Oxford Universitys vaccin hade en genomsnittlig skyddseffekt på 70 procent. Men siffrorna från pressmeddelanden var inte särskilt detaljerade.

När företagen ansökte om godkännande lämnade de in massvis med dokument och data till EMA och FDA. Inför dagens vaccinmöte har FDA offentliggjort data om Pfizers och Biontechs vaccin. Resultaten av Astra Zenecas och Oxford Universitys vaccin publicerades samma dag i den vetenskapliga tidskriften Lancet. Nu finns mer information om hur säkra vaccinerna är.

Det finns alltid en risk för biverkningar med läkemedel och vaccin. Men de flesta går över och är inte allvarliga. Med Pfizer och Biontechs vaccin var det ganska vanligt att människor fick ont i huvudet, blev trötta, fick frossa eller ont i musklerna. Fyra personer som fick coronavaccinet fick en ensidig ansiktsförlamning, vilket ingen i placebogruppen fick.

Men skillnaden var inte statistiskt signifikant och det var inte heller ovanligt många som fick ansiktsförlamningen jämfört med befolkningen generellt enligt FDA. En person som fick Astra Zenecas och Oxford Universitys vaccin fick en ovanlig inflammation i ryggmärgen, något som kan ha berott på vaccinet. En annan i studien fick hög feber, men det är oklart om den personen fått vaccinet.

Tiotusentals människor har testat dessa vaccin, många fler än som vanligtvis ingår i kliniska studier. Risken för allvarliga biverkningar är låg, även om det inte går att utesluta att det kommer att dyka upp några efter att miljontals människor har vaccinerats. Storbritannien har nu upptäckt att vaccinet kan ge allergiska reaktioner hos vissa.

När EMA och andra regulatoriska myndigheter granskar data för vaccin och läkemedel gör de en bedömning om nyttan med vaccinet överstiger eventuella risker för biverkningar. Risken att dö av covid-19 ökar med åldern. Enligt en ny studie är risken att dö en på 250 för en 55-åring och en på drygt 20 för en 75-åring.

Risken för eventuella biverkningar av vaccinet verkar alltså vara mycket lägre än risken med sjukdomen. Nu måste vi vänta på myndigheternas bedömning. De granskar all data mycket noggrant och kommer att följa säkerheten även efter ett eventuellt godkännande.

Amina Manzoor

amina.manzoor@dn.se " DN 10 dec 2020

"96 nya dödsfall med covid-19

96 nya dödsfall med bekräftad covid-19 har rapporterats i Sverige, meddelar Folkhälsomyndigheten. Därmed har totalt 7 296 smittade avlidit i landet. Sammanlagt har 304 793 personer bekräftats smittade av covid-19 i Sverige.

TT " DN 10 dec 2020

"Petter Stordalen: ”Danmark har haft det bästa krisstödet”

Den norska investeraren och hotellmagnaten Petter Stordalen står med båda fötterna i besöksnäringens kris. Under året har han sett miljarder gå upp i rök och sagt upp eller permitterat 8 000 anställda.

Nu hyllar han den danska coronastrategin – och riktar en känga mot Sverige.

Petter Stordalen är känd för att ta med sig talepunkter till intervjuer, och den här sällsynt grå decemberdagen utgör inget undantag. Vid ett runt bord på hans eget hotell At Six i Stockholm sitter han med en bunt papper framför sig.

Äsch, säger han. Du kommer säkert fråga om något helt annat. Sedan börjar han prata.

Det den norska investeraren vill framföra just den här dagen, i slutet på coronavirusets år, är att besöksnäringen är i kris och behöver mer stöd. Och att

näringen är viktig, inte minst för samhällets mest utsatta.

– Det är hos oss du får den första raden i cv:t, det är hos oss du lär dig språket, det är hos oss du kan få jobb även om du inte har några erfarenheter sedan tidigare, säger han.

Själv började Petter Stordalen sin karriär som jordgubbsförsäljare. I dag äger han elva företag inom koncernen som döpts till just Strawberry, och som värderas till drygt 42 miljarder svenska kronor. Hotellkungen återkommer ofta till de röda bären när han ska förklara sin verksamhet, och det gäller även den situation han nu befinner sig i.

– Jordgubbar är som hotellrum – om man inte säljer dem när de är färska är de ingenting värda. Ett hotellrum som inte är uthyrt i dag, en restaurangstol som inte har en gäst i dag, är ingenting värda. Så vi har världens bästa jordgubbar – problemet är att jag inte kan sälja dem som jag vill.

Skandinavien är skådeplats för majoriteten av norrmannens verksamheter. Det är länder som i normala fall nästan framstår som ett, men som just det här året snarare bråkat om vem som lyckats bäst med sin coronastrategi. Petter Stordalen vill helst inte lägga sig i diskussionen, inte ens om vilket land som bäst utformat stöd till företagen.

– Det är som att fråga vilket av mina barn som jag älskar mest. Det går inte att svara på. Men om jag skulle säga något generellt om Sverige, Norge och Danmark så har danskarna varit snabbast med bäst stöd och haft störst förståelse för hur viktigt det är att ta den här branschen genom krisen.

Att danskarna tydligare prioriterat stöd till besöksnäringen tror Stordalen beror på att huvudstaden är en sådan turistmagnet. Trots att besöksnäringen inte är lika stor i Oslo tittade norska politiker på hur danskarna gjorde och gav tidigt förutsägbara ramar, säger han, och riktar en indirekt känga till Sverige.

– Jag tror nog att det hade varit en fördel om de nordiska länderna gjorde mer lika.

I en debattartikel i Aftonbladet nyligen skrev du att ”varje form av restriktion måste komma med ett statligt plåster som stoppar den akuta blödningen”. Har man varit bättre på det i Norge?

– Rent tekniskt är svaret på det ja.

Vill du utveckla?

– Nej, för det blir att gå in i en detaljdiskussion, säger han, men berättar att han tycker att man underskattar vikten av stora aktörer i och med att det finns ett koncerntak för stödet.

– Men bara framtiden kommer att visa vem som gjorde rätt. Det är svårt att berätta historien när man står mitt i krisen.

I slutet av förra året räddade Petter Stordalen resebyrån Ving med dunder och brak. I ett klipp syns han, iklädd företagets karaktäristiska orange pikétröja, utropa varför han älskar företaget han just köpt in sig i. Publiken jublar. För en prislapp på 2,4 miljarder kronor blev han en av tre delägare, knappt ett halvår före coronakrisen. Ändå vill han inte säga att investeringen svider.

– Jag har precis samma syn på Vingköpet nu som jag hade före krisen – ett world class company. Det är ett av de stoltaste ögonblicken i min karriär.

Och visst slutade 2019 på topp. I hotellkoncernen Nordic Choice hotels årsrapport står att det var ett år som präglades av ”spänning, expansion och mycket entusiasm”. Så lär det inte stå i år. Omsättningstappet sedan krisens start är på 6,5 miljarder kronor. Bemanningen är nere på miniminivå, samtidigt som fastigheterna obönhörligen fortsätter att ticka pengar varje dag.

Stordalen erkänner att det stundtals har känts mörkt. Som vid ett tillfälle i våras när Oslokontoret, som normalt rymmer 200 personer, ekade nästan tomt.

– Då kunde vi inte se slutet på det här, vi hade ingen information om hur lång tid det kan dröja innan ett vaccin kommer. Det gjorde ont långt in i kroppen, man får en fysisk reaktion på det som sker.

Han må vara känd för att predika om kultur och ingjuta hopp i sina anställda, men i år har det stundtals varit personalen som peppat honom.

– Om det är något som har gett mig mer styrka och glädje i den här processen så är det det. Som när jag går ner till receptionen här och de säger till mig att Petter, det här kommer att gå bra, vi kommer att klara det här. Då tänker jag att det är ju jag som borde säga det. Det är mitt jobb att säga till dem att vi kommer att klara det här.

Ändå uppger Petter Stordalen att han är betydligt mer optimistisk nu än för åtta månader sedan.

– Nu börjar vi se ljuset i tunneln, vi är i början av slutet. Nu måste vi bara förbereda oss på att ta oss igenom det här.

Petter Stordalens ”skinny latte” är slut, han ska vidare till nästa möte. På agendan står resebolaget Ving. Med en ny profil förbereder de att öppna för sommarens bokningar. Trots allt som hänt har han inte förlorat hoppet om besöksnäringen. De kommande två åren ska Nordic Choice öppna 11 nya hotell i Sverige, med investeringar på omkring sex miljarder kronor.

– Om du tänker att ett virus från en ”flaggermus” ska ta bort den glädjen från mig, då får du tänka om.

Lovisa Ternby

lovisa.ternby@dn.se "

"FAKTA. KONCERNEN INNEFATTAR HOTELL OCH RESEARRANGÖRER

Petter Stordalen är en norsk miljardär och investerare som främst gjort sig känd som hotellkung.

Genom koncernen Strawberry, som enligt egen uppgift är värderad till 44 miljarder norska kronor, investerar han i olika typer av verksamheter.

Bland hans mest kända verksamheter finns hotellkedjan Nordic Choice Hotels. Sedan i fjol är han även delägare i resebyrån Ving. " DN 10 dec 2020.

99-procent av iva-platserna används

Intensivvården i Region Stockholm är under hård press. Under tisdagen var intensivvårdsplatserna fyllda till 99 procent.

– Det är verksamhet som handlar om liv och död, så läget är mycket allvarligt, säger verksamhetschefen Björn Persson på Karolinska.

Regionens hälso- och sjukvårdsdirektör säger att han vänt sig till Socialstyrelsen för personalförstärkning.

I region Stockholm fanns på tisdagen 160 intensivvårdsplatser, inklusive intensivvård för barn, som var fulla till 99 procent av patienter som behöver vård för covid-19 eller andra sjukdomar.

– Det betyder att om det kommer en till patient, så måste vi ändå ordna plats. Men intensivvården är ju det sista skyddsnätet, så det är ett väldigt allvarligt läge, säger Björn Persson, verksamhetschef för perioperativ medicin och intensivvård.

På en pressträff på onsdagen sa hälso- och sjukvårdsdirektör Björn Eriksson att regionen behöver hjälp och att man nu vänt sig till Socialstyrelsen för personalförstärkning.

– Det vi trodde var en platå och en början till en nedgång har bytts mot dess raka motsats. Det var just den här utvecklingen vi inte ville se. Vi stockholmare har trängts för mycket och umgåtts utanför våra hushåll, säger han.

– Nu får det vara nog. Det kan inte vara värt det här för att ha after work. För att trängas för julklappsshopping eller ses för en adventsfika. Konsekvenserna blir fruktansvärda.

Enligt regionen vårdas på onsdagen 814 covidpatienter på sjukhus, varav 83 får intensivvård. En skillnad mot i våras är att trycket även på vanliga intensivvården är högt.

– Nu söker fler vård för annan sjukdom. Det är bra, för risken att inte söka om man exempelvis har hjärtproblem kan innebära komplikationer. Men det här ställer ökade krav, säger Björn Eriksson.

Som mest vårdades 1 100 konstaterat covidpatienter samtidigt på regionens sjukhus i våras, 230 inom

intensivvården. Men då ställdes vården om helt för att kunna vårda covidsjuka patienter medan större andel vanlig sjukvård nu bedrivs parallellt. I Stockholm har den andra covidvågen slagit hårdare än väntat, och det totala antalet sjukhusinläggningar har redan passerat 75 procent av vårens maximalt antal inlagda.

Även personalläget är ansträngt. I veckan har Karolinska haft förstärkning av intensivvårdspersonal från Blekinge, men de går snart av sina sista pass. Om personal är sjuk är det svårt att fylla luckorna, säger Björn Persson.

– Vi glesar ut bemanningen, så att det blir fler patienter per sköterskor, men det har vi redan gjort så mycket det går. Då får vi ringa in personal för att jobba övertid, eller hålla kvar personal som just går av sina pass.

En försvårande omständighet är en sviktande samordning av vårdplatser, avtal och överenskommelser för personal i regionen.

– Vi har till exempel tvingats återinföra 12,5 timmars pass, men alla har inte gjort det. Vi riskerar att belastningen mellan sjukhusen blir skev.

Under julen kommer intensivvården på Karolinska inte att minskas.

– I år räknar vi med att vi kommer att behöva ha samma stora antal som i dag, säger Björn Persson.

Även Håkan Kalzén, chef för intensivvården på ett av länets mindre sjukhus i Södertälje, vittnar om en ansträngd situation. Patienter skickas till de större sjukhusen varje dag.

– Vi är ett litet sjukhus och med stor lokal smittspridning helt beroende av att få hjälp, säger han.

På tisdagen slog sjukhusets kapacitet i taket.

– Vi vred och vände på det då tillsammans med Karolinska, som lyckades minska trycket något genom att skaka fram några intermediärvårdsplatser. Då är vi glada över att samarbetet mellan sjukhusen funkar.

Anna Gustafsson

anna.gustafsson@dn.se " DN 10 dec 2020

" Så gick det till när Sverige nästan blev nyktert

Svenskarnas relation till alkohol är en lång och komplicerad historia.

I dag är det svårt att tänka sig att nykterhet har stått i fokus för den politiska debatten – och att det var nära att hela landet torrlades.

Det här är vad som hände när Sverige nästan blev nyktert.

En sup till frukost. En sup på jobbet. Så kunde en vanlig arbetsdag för framför allt män se ut under bondesamhället i Sverige. Så länge människor bodde på landsbygden och det fanns en social kontroll fungerade drickandet någorlunda. Åtminstone utanför hemmet. En kraftig befolkningsökning gjorde att mängden fattiga ökade, unga män drevs till städerna för att arbeta under industrialiseringen och alkoholproblemen började synas på samhällsnivå. Dessutom blev spriten billigare och mer lättillgänglig när produktionen ökade i samband med att alkohol började tillverkas i fabriker.

– Alkoholen, spriten, kom alltmer att uppfattas som ett stort samhällsproblem. Man började organisera sig och nykterhetsrörelsen som startar redan tidigt 1800-tal blir allt starkare, säger Eva Lenneman, intendent på Spritmuseum, som arbetar med svensk alkoholkultur.

Supandet ses som ett så stort problem att samhället tvingas gripa in. Medborgarnas moral och skötsamhet är hotad – i kampen mot spriten ställs kvinnor mot män och vårt moderna samhälle växer fram.

Allt kulminerar i 1922 års folkomröstning om alkohol. Men debatten har pågått under lång tid och skapar stora klyftor.

Under 1800-talet diskuteras alkoholfrågan i flera delar av världen. I Sverige har det funnits en reglering av den så kallade rusdrycksförsäljningen sedan år 1855, nykterhetsrörelsen är från 1880-talet och framåt absolutistisk och i början på 1900-talet finns en internationell trend med en alltmer restriktiv syn på alkohol. I Norge, Finland och i flera delstater i USA ses liknande mönster.

Alkoholfrågan hänger ihop med samhällsutvecklingen och de folkrörelser som finns. Den goda, skötsamma medborgaren hyllas. Folkhemmet, arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen och den frireligiösa rörelsen i Sverige är starka.

Så vem är egentligen en god medborgare? Ett antal förändringar i samhället stakar ut riktningen. Allmän värnplikt för män införs år 1901. Kvinnorörelsen växer sig stark och resulterar i kvinnlig rösträtt år 1919, som prövas första gången år 1921. Det är framför allt kvinnor och barn som lider av männens drickande så när kvinnors ställning ökar i samhället blir alkoholfrågan allt mer central.

– Det är en intressant tid. Vår tid börjar där.

Det säger Richard Tellström, etnolog och måltidsforskare som forskar om svensk matkulturhistoria.

Frågan om hur alkohol ska få konsumeras hamnar i centrum för den politiska debatten och det finns olika inställning till hur den ska lösas. Även inom partierna går åsikterna isär. Ett av förslagen är att införa ett totalförbud av alkohol.

– När befolkningen visar tecken på demoralisering och förlorar sin vilja till arbete kommer frågan om ett totalförbud upp på tapeten, säger Eva Lenneman.

Vid den här tiden finns en stor acceptans för statlig kontroll av medborgarna.

– I sann demokratisk anda bestämmer man sig då för att ha en folkomröstning för att låta folket tycka till, säger Eva Lenneman.

Söndagen den 27 augusti 1922 hålls folkomröstningen om att införa ett rusdrycksförbud i Sverige. DN skriver dagen därpå om ett ”kolossalt deltagande” och beskriver hur morgonsolen strålade på den klarblå himlen i huvudstaden efter månader av dåligt väder. Drygt hälften av alla röstberättigade i Sverige deltar. Röstsedlarna är olika för män och kvinnor.

Redan innan lokalerna slår upp portarna klockan nio på morgonen köar medborgarna för att få lägga sin röst. Ett foto visar hur människor väntar på sin tur utanför Svenska handelsbanken vid Kungsträdgårdsgatan i Stockholm. Intresset hos kvinnorna är stort över hela landet, skriver DN.

Klockan tre på morgonen dagen därpå visas preliminära siffror på Operans fasad i Stockholm, men

det tar fyra dagar innan det slutgiltiga resultatet presenterades.

När alla röster är räknade är resultatet mycket jämnt: 49 procent röstade för ett förbud, 51 procent emot. De regionala skillnaderna är påtagligt stora. Stort motstånd mot ett förbud finns i Stockholm och i Skåne, där över 80 procent av rösterna var emot ett förbud. I Västerbotten och Jönköping var siffrorna omvända, där ville över 80 procent ha ett förbud.

– Klassiskt frireligiösa områden som Västerbotten, Ångermanland, Jönköping, Kronoberg och Småland var också mycket mer för ett torrläggande av Sverige, säger Richard Tellström.

Men det finns andra metoder som används för att begränsa medborgarnas drickande.

En central figur i alkoholfrågan vid den här tiden är läkaren Ivan Bratt, vars idéer kallas för Brattsystemet. Ivan Bratt är själv emot ett förbud eftersom han tror att det leder till en ökning av spritsmuggling och svartklubbar. I stället bygger det system han driver igenom på att medborgarna får en motbok – en individuellt utprovad ranson.

– När du gick till det lokala Systembolaget lämnade du fram motboken och fick handla den ranson som du blivit tilldelad, säger Richard Tellström.

Han liknar tendenserna med åsikter om hur andra ska leva sina liv med dagens diskussion om sockerskatt, läskskatt och att skolorna ska ha vegetariska dagar.

– Människor ville vara nyktra och ville att även andra skulle vara det. Det är en del av folkhemmets moraliska fostran av medborgare. Det är inte så ifrågasatt i Sverige. Vi tycker att det är okej att staten har synpunkter på mat och dryck, säger Richard Tellström.

Men motbokssystemet är mycket orättvist, berättar han.

– Paradoxalt nog blir det ett stort bakslag för kvinnorna, säger Richard Tellström.

I praktiken får kvinnor ingen motbok och många män utesluts ur systemet till följd av kraven på skötsamhet, arbete och straffrihet.

– Om du hade varit berusad, blivit omhändertagen, förlorat ditt arbete eller fått någon dom mot dig kunde du bli av med den ranson du blivit tilldelad.

Bara män över 25 år med god inkomst får full ranson. Kvinnor med liknande förutsättningar får ungefär en halv ranson. Gifta kvinnor får ingen motbok och kvinnors ranson på restauranger motsvarade bara ungefär hälften av männens.

Richard Tellström fortsätter:

– Det som är intressant med motboken är också att det är en klasslag.

Motboken ransonerar nämligen främst arbetarklassens spritdrickande. Vin är dyrare och är en dryck som främst borgarklassen köper.

– Som tjänsteman kunde du handla hur många pavor vin du ville i månaden, åtminstone 100 utan att det blev några problem, säger Richard Tellström.

På den här tiden är det inte särskilt vanligt att umgås i hemmet, framför allt inte hos arbetarklassen. Det förekommer däremot hos borgerskapet. Det är först på 1930-, 40- och 50-talen som det blir vanligare att ses hemma även hos andra klasser.

Då blir det också vanligare att kvinnor tar plats i det offentliga rummet. Innan dess har det främst varit män som gått ut för att dricka öl på lokal.

– Tidigare har vi en väldig skillnad i manligt och kvinnligt offentligt umgänge, säger Richard Tellström.

Men under 1950-talets stora byggnadsperiod och med folkhemmets ideal ställs frågan om motboken på sin spets.

– Man inser att det inte går att ha ett sådant här system. Det går inte att ha sådana olikheter om man ska få människor att ställa upp på folkhemmet. Det är därför det försvinner.

Det har också visat sig att systemet haft andra oönskade effekter. Smugglingen från Estland och hembränningen har ökat, och antalet fyllerister som blivit omhändertagna av polis under motboksåren har ökat, berättar Richard Tellström. Medborgarna har också funnit kreativa sätt att kringgå systemet, genom att exempelvis byta restaurang eller avdelning för att bli serverad av någon annan med förhoppningen om att få en ny ranson.

– Förtroendet mellan stat och medborgare var lågt, säger han.

– Men absolut, visst sjunker konsumtionen av alkohol, tillägger Richard Tellström.

Varför dracks det så mycket?

– Det dracks egentligen inte mer då. Den stora skillnaden är att vi slutat dricka sprit, i stället dricker vi vin och öl. Vi dricker mer starköl och starkare öl i dag än vi drack förr.

Motboken gäller till år 1955. Det dröjer alltså ytterligare ungefär 30 år innan systemet jämnas ut. Men det är fortfarande strikta regler kring hur många krogar på varje plats som får tillåtelse att servera alkohol fram till 1980-talet.

Richard Tellström ser slopandet av motbokssystemet som ett tecken i tiden.

– Det är intressant för det berättar om kvinnans roll i folkhemsbygget. Den blir en symbol för hur man ser på vad kvinnan ska göra. Systemet tas bort samtidigt som kvinnor går ut i yrkeslivet. På något sätt var det här systemet ett sätt att konservera kvinnans roll, säger Richard Tellström.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se

Fakta. Så röstade svenskarna om ett rusdrycksförbud

○ 49 procent röstade ja till ett förbud mot rusdrycker.

Totalt 889 116 röster.

○ 51 procent röstade nej.

Totalt 924 974 röster

Män

Ja 40,9%

Nej 59,1%

Kvinnor

Ja 58,5%

Nej 41,5%

Källa: NE, Wikipedia

FAKTA. ALKOHOLFÖRSÄLJNING DÅ OCH NU.

Per invånare och år, 15 år och äldre:

År 1920:

Sprit: 4,2 liter. Vin: 0,2 liter. Folköl: 1,1 liter. Totalt: 5,5 liter per person.

År 1921:

Sprit: 3,4 liter. Vin: 0,1 liter. Folköl: 1,1 liter. Totalt: 4,6 liter per person.

År 1922:

Sprit: 2,7 liter. Vin: 0,1 liter. Folköl: 0,9 liter. Totalt: 3,7 liter.

Per invånare och år, 15 år och äldre.

År 2017:

Sprit: 0,99 liter. Vin: 3,36 liter. Starköl: 2,13 liter. Folköl: 0,44 liter. Cider: 0,12 liter. Totalt: 7,03 liter.

År 2018:

Sprit: 1,0 liter. Vin: 3,38 liter. Starköl: 2,25 liter. Folköl: 0,43 liter. Cider: 0,13 liter. Totalt: 7,2 liter.

År 2019:

Sprit: 1,01 liter. Vin: 3,34 liter. Starköl: 2,24 liter. Folköl: 0,40 liter. Cider: 0,13 liter. Totalt: 7,13 liter.

*Siffrorna för de senaste tre åren redovisar den registrerade alkoholen som köpts i Sverige men en stor andel uppskattas vara oregistrerad. För sprit uppskattas 38 procent av den totala konsumtionen vara oregistrerad, för övriga kategorier mellan 10-20 procent (år 2019). Den oregistrerade alkoholen består av resandeinförsel, smugglad alkohol och i viss mån hemtillverkning och köp på internet.

Källa: Can, Folkhälsomyndigheten, Monitormätningarna gjorda av Can, Sveriges Bryggerier och Systembolaget.

Så mycket dricker vi i dag

Tre av fyra vuxna angav att de hade druckit alkohol under den senaste månaden, enligt en mätning som gjordes 2017. Bland kvinnor angav 75 procent att de druckit den senaste månaden, för män var siffran 81 procent. Andelen hade då hållit sig på samma nivå under tio års tid, men skillnaden mellan könen minskade.

Färre dricker för mycket nu än tidigare, visar statistiken. År 2004 ansågs 18 procent ha en

riskkonsumtion av alkohol, år 2018 hade riskkonsumtionen sjunkit till 16 procent.

Flera undersökningar visar att ungas alkoholkonsumtion minskat och antalet skolelever som druckit sig berusade har halverats. År 2017/18 hade 22 procent av de 15-åriga flickorna varit berusade och 17 procent av pojkarna. När mätningen började 1985/86 hade 52 procent av pojkarna varit berusade och 44 procent av flickorna.

Källa: Nationella folkhälsoenkäten – Hälsa på lika villkor från Folkhälsomyndigheten" DN 10 dec 2020

.

"Inför covid är vi inte alla lika

Det är inte sant att alla är lika inför döden. Fram till graven finns fördelar med att vara rik, eftersom det förlänger livet med flera år, och utsatta grupper i regel drabbas hårdare av samhällskriser.

Det gäller även i mötet med corona. ”På individnivå är inkomst den socioekonomiska faktor som förklarar mest covid-19-dödlighet”, står det i rapporten ”Socioekonomiska faktorer och covid-19 i Stockholms län”, från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, CES. Under den första vågen var risken att dö fyra gånger så hög i låginkomstgruppen jämfört med höginkomstgruppen (avlidna på äldreboenden undantagna), och det handlar inte om okunnighet eller nonchalans.

Tvärtom är tolkningen att stockholmarna ville göra rätt i våras. Däremot satte materiella orsaker upp hinder för vissa, som att bo trångt och att inte kunna jobba hemifrån.

Vidare spelade det roll var man bodde, vilket märktes i statistiken. I början av april var förekomsten av

covid-19 upp till tre gånger högre i Rinkeby-Kista och Tensta-Spånga än i övriga länet.

Nu ser vi samma tendens igen. På ett seminarium som Röda korset nyligen arrangerade berättade CES:s representant att områden som drabbades hårt under våren verkar göra det även nu. Samtidigt förklarar yttre faktorer som yrke och bostadsort inte hela skillnaden mellan inkomstgrupper, vilket innebär att det finns ytterligare förklaringar.

Det skulle kunna vara att låginkomsttagare är mer exponerade för trängsel i mataffärer, vilket en utländsk studie pekar på. En annan tanke är att man oftare åker buss eller tunnelbana till jobbet. En tredje handlar om trångboddhet.

Oavsett vilket måste lösningen vara att underlätta för alla att följa riktlinjerna, oberoende av vilken ekonomi man har, så att vårens siffror inte går i repris. Chansen att överleva vintern ska inte avgöras av vad det står på lönebeskedet.

Susanne Nyström

susanne.nystrom@dn.se" DN 11 dec 2020

"Ledare: Människor dör för att andra julhandlar

Nu får det vara nog. Det säger hälso- och sjukvårdsdirektör Björn Eriksson.

Stockholmarna följer inte riktlinjerna, utan trängs med varandra i julhandeln. I veckan kom rapporter om att 99 procent av regionens iva-platser är fyllda, vilket betyder att personer som i vanliga fall hade fått intensivvård riskerar att bli utan.

En lika dyster utveckling märks i Skåne, där antalet inlagda på iva nyligen satte nytt rekord, och i Helsingborg ökade antalet covid-patienter märkbart efter Black Friday.

Läget i landet är nu nästan lika ansträngt som när det var som värst i våras. Över jul och nyår, och långt in i januari, fruktar Stockholm en jättebelastning på sjukvården, eftersom smittan inte ser ut att avta, vilket är det enda sättet att minska trycket på intensiven.

Som en läkare sa i onsdagens Aktuellt går det inte att ha så här stor smittspridning i samhället – det blir för många patienter som får ett allvarligt sjukdomsförlopp.

Därefter bad han om en tidig julklapp från svenska folket och Anders Tegnell: Tvingande åtgärder samt att varje person överväger om det verkligen är nödvändigt att gå ut och julhandla.

Det är två helt rimliga önskemål. Konsekvenserna som vi ser i dag är fruktansvärda, och det kan inte vara värt det här för att ha after work, julklappsshoppa eller ta en adventsfika, för att använda Björn Erikssons ord.

Därför bör alla som är inblandade i Sveriges strategi släppa prestigen. Det är regeringen som måste hålla i taktpinnen, precis som när maxgränsen för folksamlingar sattes till åtta personer och alkoholförsäljning efter klockan 22 förbjöds.

Men åtgärderna räcker uppenbarligen inte och det är dags att ta ytterligare steg så att så få som möjligt – och det gäller både sjukvårdspersonal och övriga – tvingas fira jul på intensiven.

Enligt Mark Klamberg, professor i folkrätt, kan riksdagen klubba igenom en tillfällig lag, lik den som antogs i våras, på ungefär fem dagar. En sådan regel, som så långt det är möjligt ger regeringen befogenhet att stänga exempelvis barer och köpcentrum, bör sjösättas omgående, eftersom vi inte kan låta människor dö i väntan på den tillfälliga pandemilag som är tänkt att träda i kraft den 15 mars nästa år.

Utöver det finns mycket som regeringen, regionerna och Folkhälsomyndigheten redan får göra. Personal på äldreboenden borde testas regelbundet, även om de inte har symtom, då de i flera fall visat sig vara smittade. Smittskyddsläkaren i Skåne rekommenderar regionens skolor att tidigarelägga jullovet. Och många röster höjs för att Folkhälsomyndigheten inför rekommendationer om att bära munskydd på platser där det inte går att hålla avstånd.

Dessutom kan budskapet inte bankas in tillräckligt: situationen i vinter handlar om att hålla ut. Vaccin är på väg och som Tegnell påpekar är prio ett att vaccinera de som bor och jobbar på äldreboenden, vilket inte är särskilt många: ”Så det borde vi kunna göra relativt snabbt”, varpå dödstalen sannolikt dalar.

Till dess är de flesta svenskars främsta uppgift att sitta still i båten. Vid varje katastrof är det några liv som går förlorade precis innan faran är över. Vad vi som medmänniskor kan göra medan vi väntar, både för

riskgrupper och den överbelastade sjukvårdspersonalen, är att hålla avstånd och minimera umgänget, så att så få som möjligt faller på målsnöret.

Den respekten måste vi visa varandra under jul och nyår.

DN 11/12 2020

"Hur ska nästa års julkalender kunna klå den här misären?

En sak som är så kul med Sverige är hur högt vi håller socialrealismen, det vill säga råa skildringar av livet när det är som sämst. Kanske är det ett omedvetet arv från de stora arbetarförfattarna, från folkhemsgiganter som Moa Martinson, Ivar Lo-Johansson och Vilhelm Moberg? Hårt och slitigt ska det hur som helst vara, det anses mer äkta. Och äkta, det är den största hedersmedalj som finns.

Inte ens SVT:s julkalender för barn är fredad. Det är ju annars en så fin tradition: varje år en tv-serie som börjar den 1 december och fortsätter fram till julafton. Man kunde tro att dessa kalendrar skulle präglas av flykt från midvinterns vardagstristess. Lite skimrande julstämning, inte är det för mycket begärt? Jo, tydligen.

Titeln på årets kalender, ”Mirakel”, andas visserligen av en förtrollad värld. Serien inleds vidare med tjaa … kanske inte ett mysterium, men väl en sorts barn-science fiction. Något går rejält fel med en

rymdmaskin, exakt vad är oklart, men det har med svarta hål att göra. Snart kommer dock den allra bistraste verklighet i kapp. Vi får möta huvudpersonen: en tjej som bor på ett otroligt deppigt hvb-hem.

Vad är hvb-hem? Undrar förstås genast de små som sitter framför tv:n.

Jo, alltså ... Det är ett ställe för barn som inte kan bo med sina föräldrar. Det kanske har varit problem. Eller föräldrarna kanske inte har tagit hand om dem på ett bra sätt.

Jaha.

Alldeles ensam är vår stackars hjältinna. Två främlingar kommer för att adoptera henne, men efter inspektion ratar de henne för att hon är alldeles för konstig. Vilket beror på att hon just har råkat byta själ med en tjej som levde för 100 år sedan, och som minsann inte heller hade det så kul.

Det var inte bättre förr. I början, på 60-talet, hette kalendrarna visserligen saker som ”Tomtefamiljen i Storskogen”, men av arkiven framgår att socialrealismen snart trängde igenom. Det blev deppigt miljonprogramsliv, frånvarande fäder som vägrar betala underhåll, miljöförstöring ovanpå det, och över allt en hinna av hopplöst grådask.

Jag vet inte hur årets julkalender slutar, men som i varje berättelse måste väl allt bli ännu värre innan det blir bättre. Frågan är hur det ska gå till, när det börjat så tungt?

Och hur ska nästa års julkalender kunna klå den här misären? ”Vilja är 12 år. Hennes pappa blev avrättad i en gänguppgörelse, och nu måste hon få ihop pengar både till hans obetalda gamla skulder och till mammas helgranson heroin. Ska hon lyckas säkra julefriden utan att tvingas börja sälja sex igen? Del 1 av 24.”

Lisa Magnusson

lisa.magnusson@dn.se " DN 11 dec 2020

”Svensk krisberedskap har inte fungerat som den borde”

Om kriser och olyckor finns en mängd olika bestämmelser i svenska lagar och förordningar. Men bristande systematik och samordning försvagar krisberedskapen. Den rättsliga regleringen bör därför arbetas om för att skapa ett överskådligt och tydligt regelverk som är praktiskt användbart också i en fredstida kris, skriver Johan Hirschfeldt och Olof Petersson.

DN. DEBATT 201211

Under tillväxtens och välfärdsreformernas årtionden fanns visserligen kalla krigets yttre hot. Men Sverige var länge lyckligt förskonat från större kriser och katastrofer.

Sedan dess har situationen förändrats. Terroristattentat under 1970-talet, Palmemordet 1986, Estonias förlisning 1994, tsunamikatastrofen 2004, terrordådet på Drottninggatan 2017 och skogsbränderna 2014 och 2018 är några exempel. Dessutom ökar riskerna för cyberattacker och andra så kallade gråzonshot eller hybridhot.

Under fredliga och normala förhållanden fungerar Sveriges statsskick jämförelsevis väl. Demokratins grundprinciper är fast förankrade och rättsstatens garantier för grundläggande fri- och rättigheter samt den offentliga maktens lagbundenhet håller minst lika hög standard som i andra europeiska demokratier.

Men det har visat sig att den offentliga makten inte fungerar lika väl när det inträffar allvarliga kriser. Det är i sådana lägen som statsmakterna sätts på särskilt hårda prov.

Tsunamikommissionen slog fast att den grundläggande bristen i statsförvaltningen var att det vid denna tidpunkt saknades en fungerande organisation för hantering av större kriser. I samband med den pågående coronapandemin konstaterar socialministern att det har blivit uppenbart att den ordning som gäller i Sverige, att varje myndighet och region själv tar ansvar för sin krisberedskap, inte har fungerat som den ska.

”Riksrevisionens samlade bedömning är att regeringen och ansvariga statliga myndigheter inte

säkerställer en god beredskap för hantering av ett utbrott av en pandemisk influensa”, var huvudslutsatsen i en granskningsrapport 2008.

Det är inte så att Sverige saknar en krisberedskap. Problemet är snarast det motsatta. Det finns i olika lagar och förordningar en mängd olika bestämmelser om kriser och olyckor. Men dessa bestämmelser har tillkommit vid olika tidpunkter och för olika situationer.

När vi för vår nya bok har inventerat regelverket har vi funnit ett stort antal krisbegrepp som är helt eller delvis överlappande: utomordentliga förhållanden, utomordentliga händelser, extraordinära förhållanden, extraordinära situationer, extraordinära händelser i fredstid, fredstida krissituationer, påtaglig fara, allvarliga händelser, allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, allvarliga kriser och påfrestningar, katastrofer, gråzon, hybridhot, oförutsedda händelser och yttre påverkningar, orostider, samhällsstörningar och svåra påfrestningar på samhället i fred.

Det finns brister vad gäller systematik och samordning. Dessa svagheter riskerar att försvaga krisberedskap och räddningstjänst. Om anvisningarna är oklara och motsägelsefulla kan det leda till praktiska problem när beslutsfattare på olika samhällsnivåer ska fatta snabba, samordnade och kloka beslut i akuta krissituationer.

Den rättsliga regleringen bör därför arbetas om för att skapa ett överskådligt och tydligt regelverk som är praktiskt användbart också för en fredstida kris.

Men det räcker inte. En del fredstida kriser kan komma helt oförutsett och ställa krav på snabba beslut och åtgärder. Mycket kan förberedas genom en god författningsberedskap. Det förutsätter att de olika fackdepartementen, under en stark ledning och samordning, förbereder ett enhetligt system av rättsregler som kan sättas i kraft i händelse av en kris. Den svenska riksdagen har möjlighet att fatta snabba beslut.

Det kan ändå hända att det inte finns tid att invänta riksdagens beslut. Då faller ansvaret på regeringen. Vår regeringsform innehåller redan en sådan möjlighet i händelse av krig och krigsfara. Regeringen kan då ytterst ta över det mesta av riksdagens lagstiftningsmakt. Regeringen får dock aldrig ändra grundlagarna, riksdagsordningen eller vallagen.

Det är en svaghet att Sverige saknar en liknande möjlighet för allvarliga kriser i fred. Ett förslag till en sådan bestämmelse i regeringsformen lades fram av

Grundlagsutredningen 2008. Regeringens roll skulle enligt detta förslag kontrolleras av riksdagen. Regeringens krisföreskrifter skulle få gälla i högst tolv dagar. Sedan måste riksdagen ta över. Men efter viss remisskritik valde den dåvarande alliansregeringen att inte gå vidare med förslaget.

Ett tillägg till regeringsformen ersätter inte behovet av att se över andra rättsregler för den fredstida krisberedskapen. Däremot skulle en ny grundlagsbestämmelse kunna bidra till att ge enhetlighet och stadga åt det samlade regelverket. En beredskapslag för fredstida kriser, som baseras på en ny grundlagsbestämmelse, kan användas för att, under riksdagens kontroll, hålla samman systemet och inrymma startsignaler eller omslagspunkter för att sätta beredskapsreglerna i kraft.

En översyn av rättsreglerna för fredstida krissituationer är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för en välfungerande krisberedskap. Att besluta om nya lagar och förordningar är en sak. Men frågan är om besluten kommer att få åsyftad verkan.

Flera av de senaste årtiondenas reformer av det svenska statsskicket har visserligen gått ut på att stärka de granskande funktionerna. Men kontrollmakten letar ändå efter sina former. Inom en del områden finns en noggrann uppföljning av myndigheternas verksamhet men inom andra områden kan missförhållanden pågå länge utan att upptäckas.

En välfungerande kontrollmakt är av vikt för hela den offentliga verksamheten men särskilt för ett krisläge. En akut kris ställer krav på snabba och precisa beslut och åtgärder. Då är det av extra stor betydelse att myndigheterna faktiskt fungerar som det är tänkt.

Ett sätt att stärka kontrollmakten är att ge Riksrevisionen ett vidgat uppdrag. Som det nu är granskar Riksrevisionen endast den statliga sektorn. Mandatet borde i stället, liksom för JO, omfatta hela den offentliga verksamheten, inklusive regioner och kommuner. Tanken är inte att ersätta utan att komplettera dagens system för kommunal revision. Ett vidgat uppdrag för Riksrevisionen skulle göra det möjligt att systematiskt och kontinuerligt följa hur riksdagens och regeringens mål faktiskt förverkligas av den offentliga sektorns myndigheter, oavsett om de har staten, regionerna eller kommunerna som huvudman.

Demokratin bygger ytterst på förtroende. Om statsmakterna inte har förmåga att i en akut kris skydda landets befolkning och vitala samhällsfunktioner så riskerar förtroendet för det

demokratiska systemet att undergrävas. Uppgiften är att skapa en mer robust statsmakt.

Johan Hirschfeldt, tidigare rättschef i Statsrådsberedningen, justitiekansler och hovrättspresident i Svea hovrätt, var ordförande i Tsunamikommissionen och ledamot i Grundlagsutredningen.

Olof Petersson, tidigare professor i statskunskap vid Uppsala universitet, var ordförande i Maktutredningen, ledamot i Ekonomikommissionen och rådgivare i Utredningen om en ny myndighet för psykologiskt försvar

Artikelförfattarna utkommer i dag med boken ”Rättsregler i kris” (Dialogos Förlag) "

”Vi skrämdes av det vi sett från resten av Europa”

"Oslo blev ett epicentrum för coronasmittan precis som Stockholm. Men norska äldreboenden lyckades snabbt slå tillbaka viruset.

– Bilderna från Europa skrämde oss att göra allt, säger en chef vid ett äldreboende i den norska huvudstaden.

– Vi blev också tagna på sängen av att boendena drabbades så hårt, men så fick vi ett fullständigt besöksförbud den 15 mars. Och då blev det enklare att veta hur vi fick in smittan eftersom bara de anställda var kvar, påpekar Siri Seterelv, överläkare vid Sykehjemsetaten i Oslo.

Sykehjemsetaten är den myndighet i Oslo som sedan 2007 har ansvar för att driva äldreboenden i staden och följa upp kommunens avtal med privata boenden för äldre. Totalt omfattar myndighetens ansvar runt 4 100 boende och patienter och 10 000 anställda.

Ordningen med denna särskilt avdelade myndighet för äldreboenden ses som en av faktorerna bakom den snabba mobiliseringen och det relativt låga antalet döda i covid-19.

Mellan den 1 juli och mitten av november dog inte en enda boende vid Oslos äldreboenden. Sedan pandemins början har sammanlagt 38 patienter avlidit på den norska huvudstadens äldreboende, och ytterligare en efter att ha förts till sjukhus, enligt myndigheten

Motsvarande siffra i Stockholm är 1 224, enligt Region Stockholm.

När coronautbrottet drabbade Oslo i mars tog sig viruset in på Økernhjemmet. Sex boende smittades, två avled. En rad åtgärder sattes då omedelbart in på boendet för demenssjuka.

– Det var som att stänga en port, det fanns inga tveksamheter, säger Turid Mood, chef vid Økernhjemmet.

Nio månader senare har ingen mer av de boende smittats.

Efter besöksförbudet fick Oslo snart upp kapaciteten för att testa alla boende och anställda på institutionerna. Tidigt skedde det även för lätta och annorlunda symtom.

– Det är ju känt att äldre kan reagera med andra symtom vid infektion, inte nödvändigtvis med feber eller smärta. De kan till exempel bli förvirrade. Vi började testa tidigt och märkte att många av våra patienter hade atypiska symtom, säger Siri Seterelv.

Överläkaren vid myndigheten berättar om en storrökare vid ett av Oslos äldreboende som en dag slutade att gå ut för att röka så ofta som tidigare. Han testade positivt.

– Det handlade om nedsatt smaksinne. Att röka smakade inte längre lika gott, påpekar hon.

På liknande sätt har de fasta läkare och sjuksköterskor som finns på varje äldreboende i Oslo varit en avgörande fördel. De har identifierat förändringar hos de patienter som de under lång tid lärt känna.

En man på ett boende som fick svårt att andas en lördag och som testade positiv hade tappat matlusten redan på måndagen. Då togs måndagen som utgångspunkt för när han kunde ha börjat sprida smitta – och då påträffades alla som han hade smittat.

– Vi lärde oss tidigt under virus utbrottet att vi måste vara väldigt alerta. Så fort vi får en anställd som testar positivt går vi i gång och testar alla de boende på den avdelningen och alla anställda. Vi testar dem dag ett, tre, sex och nio och det gör att vi fångar upp många tidigt, säger Siri Seterelv.

Inne i den luftiga receptionen på Økernhjemmet i Oslo, som har 56 patienter, berättar institutionschefen Turid Mood en tidig decembermorgon hur de sex smittade patienterna i mars månad alla placerades tillsammans i en enhet. Personalen som arbetade med dem jobbade bara där. Också på nätterna fanns under den perioden anställda som bara arbetade därinne.

– De demenssjuka på vårt boende kan inte förhålla sig till smittskyddsreglerna, de gillar fysisk kontakt och reagerar om det händer något oväntat. Med tanke på det var det fantastiskt att vi klarade att stoppa smittan och bara förlora två boende, säger hon.

Oslos äldrevårdsmyndighet jobbade fram regler som blev en gemensam plattform för alla boenden i huvudstaden. Skyddsutrustning kom tidigt på plats: glasögon, munskydd, handskar och skyddsrock.

De anställda drillades dag efter dag i att ta på och ta av utrustning. Det svåra, beskriver Turid Mood, är inte att ta på utrustningen utan att befria sig från den på rätt sätt efter ett arbetspass, när man jobbat länge, är trött, kanske törstig eller måste gå på toaletten.

Hon säger att eftersom de flesta av Økernhjemmets demenssjuka patienter inte skulle förstå varför de blev isolerade i väntan på provsvar hyrdes personal in som satt på rummet och höll dem sällskap.

– Och om de boende inte klarade att vara kvar på rummet så hyrde vi in personal dygnet runt som följde dem vart de än gick och spritade och tvättade ytor och gjorde allt för att viruset inte skulle spridas. Det höll vi på med länge och kostnaderna var enorma, säger institutionschefen vid äldreboendet.

– Men jag hörde aldrig någon säga att det inte fanns resurser att göra det. Alla bara tänkte att det här måste vi göra. Och sen får vi hitta ett sätt att hantera det på.

I morgonmörkret på sin arbetsplats är det Turid Mood själv som ställer frågan: Hur kunde vi vara så lydiga och följa alla regler från myndigheten?

Hon har funderat på det mer än en gång och svaret kommer utan betänketid.

– Jag tror det beror på att vi var uppskrämda av några av de saker vi sett från resten av Europa. Vi hade talat mycket om coronan innan vi hade fått in smittan.

En av avdelningscheferna på boendet sökte upp henne när det stod klart att även Norge stod inför ett smittutbrott.

– Hon sa att hon var livrädd. Hur ska vi stoppa det här? Vi visste inte hur det skulle gå. Det var rädslan för det okända som gav oss motivation att göra allt. Därför reagerade vi omedelbart, förklarar Turid Mood.

Sammanlagt har Økernhjemmet haft 100 personer i karantän, anställda som var smittade eller hade närkontakt med smittade under våren. I höst har en medarbetare smittats under sin fritid.

Sedan pandemins start har dödligheten på Oslos äldreboenden varit mindre än en åttondel av den på liknande institutioner i Stockholm, om hänsyn tas till storleken på befolkning.

Samtidigt är andelen coronadödsfall som skett på äldreboenden, jämfört med det totala antalet döda, högre i Norge än i Sverige.

Det beror till stor del på att det, trots alla åtgärder, är svårt att hålla viruset utanför institutionerna om smittspridningen är stor ute i samhället, menar Siri Seterlev.

Och sådan var situationen både i Norge och i Sverige i början av pandemin – då många av utbrotten skedde på norska äldreboenden. Därefter stannade dödstalen nästan upp i Norge, där totalt 361 invånare hittills dött i covid-19 i hela landet, mot 7 354 i Sverige, där vågen har fortsatt.

Dagligen redogör de norska tidningarna för uppgifterna från den svenska Folkhälsomyndigheten om hur många svenskar som dött till följd av viruset det senaste dygnet.

– Jag tycker väldigt synd om personalen som står mitt i den situationen, det gäller både dem i Norge och Sverige. Även Norge har utbrott på äldreboenden. Att stå med dessa sårbara äldre invånare och se att det inte går att göra något – den upplevelsen är densamma i Norge och Sverige, säger Turid Mood.

En sak oroar henne en smula, trots den strikta kontrollen av smittspridningen vid Økernhjemmet. Det är hur Norge ser ut efter jul- och nyårshelgen. Regeringen gav nyligen klartecken till hushåll att tio gäster kan bjudas hem två gånger under jul- och nyårshelgen.

– Jag tycker det är konstigt, säger Turid Mood. I det ögonblicket det här sker mister vi den kontroll vi har haft.

Torbjörn Petersson

torbjorn.petersson@dn.se "

"FAKTA. SÅ FUNGERAR ÄLDREVÅRDEN I NORGE

har ansvar för äldreomsorgen i Norge. De har organiserat uppgiften på olika sätt, men i Oslo och Bergen finns en särskild sykehjemsetat, som leder arbetet på äldreboenden.

Rekommendationerna från Folkehelseinstituttet är desamma för hela landet. Det norska folkhälsoinstitutet är tillgängligt på telefon för smittskyddsrådgivning för landets alla kommuner och arrangerar regelbundet digitala möten för kommunerna, bland annat riktade mot äldreboenden.

Det finns en lång rad regler för äldreboenden att följa under coronapandemin, bland annat smittskyddsåtgärder, behandling av misstänkta fall, testning, isolering, organisering av arbetet och förebyggande åtgärder.

Det kan vara svårt att rakt av jämföra statistik mellan Norge och Sverige eftersom det finns skillnader i hur äldreomsorgen är organiserad. I Norge finns det två faser i äldreboendet – omsorgsboenden då den boende fortfarande inte har så stort vårdbehov och sjukhem, där de äldsta och mest sjukliga bor.

I Sverige flyttar i genomsnitt den boende in senare och är sjukare, och dör sedan på kortare tid än i Norge.

" DN 11 dec 2020

"Centern vill införa munskydd i de värst drabbade områdena

Centerpartiet vill att munskydd införs i trånga miljöer i de områden där smittspridningen är som värst.

– Vi har en mycket bekymmersam situation, säger Anders W Jonsson (C).

Under torsdagens möte i socialutskottet begärde Anders W Jonsson (C), sjukvårdspolitisk talesperson, att Folkhälsomyndigheten bör införa rekommendationer om att bära munskydd i de områden där smittspridningen är som störst, till exempel i Stockholm och i Helsingborg. Anledningen är att sjukvården börjar nå en kritisk belastning och att allt som kan dämpa spridningen bör övervägas.

– Vi har en mycket bekymmersam situation. Det finns studier som visar att om man inför munskydd i trånga situationer så har det en påverkan på smittspridningen. Folkhälsomyndigheten bör därför fundera på om det inte är dags att rekommendera munskydd i de situationerna, säger Anders W Jonsson.

Samtidigt vill han inte att riksdagen ska tvinga Folkhälsomyndigheten att införa munskydd och kommer inte att agera i utskottet för att ta något sådant initiativ.

– Det är ändå de som har kompetensen på området som ska fatta besluten. Jag tycker att det är viktig att jag som ledande sjukvårdpolitiker uttalar en klar åsikt, säger Anders W Jonsson.

– Jag är väl medveten om att det här inte kommer att ha någon dramatisk effekt. Men i ett läge som är så bekymmersamt tycker jag att man kan fundera på det här, fortsätter han.

Kristdemokraterna anser också att rekommendationer på munskydd bör införas.

– Vi lyfte munskydd redan den 17 november i en skrivelse till regeringen. Den viktigaste åtgärden är att hålla avstånd och vara hemma vid sjukdom. Men det finns också försiktighetsåtgärder och bland de studier som finns har munskydd en liten och marginell betydelse, säger Acko Ankarberg Johansson (KD), riksdagsledamot och ordförande i socialutskottet.

Hon menar att situationen i exempelvis Skåne borde innebära rekommendationer på munskydd.

– I det skedet vi är nu i Helsingborg och andra delar av Skåne måste man vidta alla åtgärder man kan – och då måste munskydd vara en möjlighet. Vi beklagar att regeringen vid riktigt allvarliga tillfällen inte vidtar några försiktighetsåtgärder. Munskydd behöver användas vid allvarliga situationer, säger Acko Ankarberg Johansson.

Moderaternas socialpolitiska talesperson, Camilla Waltersson Grönwall, lämnar en skriftlig kommentar:

”Vi har en tid krävt att regeringen tydligt ska redovisa övertygande skäl till varför rekommendationerna om munskydd är annorlunda i Sverige jämfört med andra länder. Det har regeringen fortfarande inte gjort och det är hög tid att den gör det.”

Efter Centerpartiets besked är det nu tre partier i riksdagen som vill införa rekommendationer på munskydd i vissa situationer. Förutom Kristdemokraterna förespråkar också Sverigedemokraterna munskydd, vilket de var först med.

Sebastian Orre

sebastian.orre@dn.se

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se " DN 11 dec 2020

"Bris: Barn lever med ångest under pandemin

Under pandemin har många barns liv präglats av ångest, visar en färsk undersökning som Bris genomfört.

– Den här situationen är påfrestande och många mår dåligt, säger Magnus Jägerskog, generalsekreterare för Bris.

När Bris, Barnens rätt i samhället, undersökte vilka sökningar som gör att barn klickat sig vidare till organisationens sajt förra året var det ”hjälp”, ”mobbad i skolan” och ”panikångest” som låg i topp.

I år är det ångest som är den i särklass vanligaste sökningen. Den har ökat med 218 procent.

TT " DN 11 dec 2020

”Viruset är lurigare än vad vi trott”

"Trots att nästan nio av tio svenskar säger att de följer coronarestriktionerna fortsätter smittan att öka. Enligt Karin Tegmark Wisell, avdelningschef på Folkhälsomyndigheten, är en förklaring att den mesta smittspridningen under hösten har skett i hemmen där det inte går att undvika nära sociala kontakter.

Coronasituationen i Sverige är fortfarande väldigt allvarligt, även om uppgången har varit något lägre de senaste veckorna. Sammanlagt har 312 728 personer bekräftats smittade av covid-19.

– Vi har ett mycket stort antal fall i landet, och det forstätter att se ut på det sättet, sade Karin Tegmark Wisell på torsdagens pressträff.

Även antalet dödsfall och de smittade som vårdas på iva fortsätter att öka. Det senaste dygnet har 58 nya dödsfall registrerats, till totalt 7 354.

I den opinionsundersökning som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap återkommande

redovisar svarar nästan 90 procent att de följer restriktionerna. Trots det har smittspridningen tagit fart de senaste två månaderna samtidigt som FHM har skärpt råden i flera omgångar. Enligt Karin Tegmark Wisell är en förklaring att en stor del av smittspridningen sker i hemmet. Eftersom sociala kontakter med familjen inte kan undvikas, tar det längre tid för åtgärderna att få genomslag.

Med facit i hand efter hösten, borde vi ha haft andra restriktioner?

– Det har i grunden funnits råd hela tiden om hur man ska förhålla sig, men eftersom smittan har ökat har det funnits anledning att anpassa råden och det har vi gjort allteftersom smittan har ändrats och ökat.

Är viruset lurigare än ni tidigare trott?

– Ja, det är lurigare på så sätt att det har varit mycket svårt att förutsäga utvecklingen.

Enligt Tegmark Wisell har det kommit ny kunskap om viruset under hösten, bland annat om hur länge immunförsvaret ligger kvar i kroppen. Det är dock ännu inte tillräckligt för att dra några slutsatser om nivåer av antikroppar och typ av antikroppar.

Vad är det viktigaste att ta med sig till våren?

– Att det kan gå väldigt, väldigt fort när spridningen förändrar sig. Det tycks finnas en grundläggande smitta i samhället som håller sig på en låg nivå fram till dess att förutsättningarna på något sätt blir mer gynnsamma, att det är flera faktorer som samverkar. Det har gått oerhört fort med ökningen, det hade vi inte förväntat oss. Vi hade trott på ett lite långsammare förlopp.

Mia Holmgren

mia.holmgren@dn.se "DN 11 dec 2020

"530 transpersoner får ersättning av staten

530 av totalt 573 sökande får ersättning av staten på 225 000 kronor efter att de tvingats sterilisera sig vid ändring av juridiskt kön. Det visar en redovisning från Kammarkollegiet, rapporterar P3 Nyheter.

2013 togs kravet om sterilisering bort från könstillhörighetslagen. Enligt beräkningar från Kammarkollegiet har 650 personer varit berättigade att ansöka om ersättningen fram till maj 2020. För de 43 personer som fått avslag är den främsta orsaken att de inte ansökt om ändrat juridiskt kön när steriliseringskravet gällde.

TT " DN 11 dec 2020

" Efter Lilla hjärtats död – första lagarna har röstats igenom

På torsdagen röstade riksdagen igenom de fyra första lagarna kopplade till fallet Lilla hjärtat.

Det handlar bland annat om större fokus på barnets bästa när frågan om vårdnadsöverflytt prövas av socialnämnden och särskilda lämplighetskrav på offentliga biträden som företräder barn.

– Det här ett viktigt steg i rätt riktning, säger Lilla hjärtats familjehemsmamma Melinda Jacobs.

Det har snart gått elva månader sedan flickan som kallades Lilla hjärtat hittades död under sin säng i en lägenhet i Norrköping med över 100 skador på kroppen. Hennes korta liv har berört hela Sverige.

Det som hände Lilla hjärtat ska inte hända igen, har upprepats av flera partiledare under året.

På torsdagseftermiddagen röstade riksdagen igenom fyra nya lagförslag som ska stärka placerade barns rättigheter och möjligheter att växa upp i en trygg familj.

Det handlar bland annat om att införa särskilda lämplighetskrav på offentliga biträden som företräder tvångsvårdade barn i domstol. Kravet ska stärka rättssäkerheten kring tvångsvårdade barn.

Enligt den nya lagstiftningen ska socialnämnden överväga frågan om en vårdnadsöverflytt – att familjehemmet tar över vårdnaden om barnet – när barnet varit placerat i samma familjehem i tre år och därefter årligen. Dessutom ska barnets bästa och barnets relation till familjehemmet prioriteras när nämnden prövar frågan.

– Det handlar om att förskjuta perspektivet från tidigare rättspraxis där de biologiska föräldrarnas rätt till barnet blivit vägledande – nu ska i stället barnets bästa vara bärande, säger Camilla Waltersson Grönvall, socialpolitisk talesperson för Moderaterna.

Lagstiftningen innehåller också krav på att det placerade barnets vårdplan ska revideras efter två år och fokusera på barnets långsiktiga boende.

Ulf Kristersson, Moderaternas partiledare, säger att gårdagens omröstning i riksdagen är en historisk händelse.

– De nya lagarna innebär en förändrad grundsyn på hela frågan där barnets bästa ska stå i fokus, säger han.

– Jag tänker mycket på bakgrunden till det här, det är en så oerhört tragisk händelse. Men det är också första gången på många år som de här frågorna hamnar i politikens centrum. Det hedrar hennes minne, tycker jag. I lagsammanhang har det gått fort och nu ser vi en bred politisk enighet kring det här. Det vill jag ta fasta på.

De nya lagarna kommer att gälla från den 1 mars nästa år.

Melinda Jacobs, Lilla hjärtats familjehemsmamma, är glad över att politikerna tagit frågan på allvar – men poängterar att mycket arbete återstår.

– Det har gått elva månader sedan hon dog och vi sörjer henne hela tiden. Att det nu börjar hända saker med lagstiftningen är det viktigaste för mig, även om det inte är tillräckligt på långa vägar, säger hon.

I februari ska regeringens utredare presentera ytterligare lagförslag, en Lex Lilla hjärtat, för att stärka

placerade och tvångsvårdade barns ställning i domstolsprocessen. Även socialutskottet arbetar med en förändring som innebär att barnets relation till familjehemsföräldrarna ska vara en viktig faktor när frågan prövas i domstol.

Josefin Sköld

josefin.skold@dn.se " DN 11 dec 2020

"Familj vräks från lägenhet på grund av barnens lek

Grannarna klagade och hyresvärden sade upp kontraktet.

När sju barn leker hörs det – trots det lät hyresnämnden i Malmö inte sjubarnsfamiljen bo kvar, rapporterar Hem och Hyra.

Familjen överklagade beslutet, men Svea hovrätts dom lyder likadant. Ljudet från barnens lek tyder på misskötsel, enligt domstolen som anser att vittnena, det vill säga de klagande grannarna, varit trovärdiga. Hyresvärden Victoria Parks försök att dämpa ljudet har också varit tillräckliga, enligt rätten.

Nu måste sjubarnsfamiljen i Malmö flytta inom tre månader.

TT " DN 11 dec 2020

”Avgörande att covidvaccin fördelas rättvist och effektivt”

"Hur samordnar man tusentals aktörer som alla vill ha del av samma kaka samtidigt? - Svaret kan vara en jättelik auktion.

Men årets Ekonomipristagare Paul Milgrom, vars arbete ibland beskrivs som ekonomisk ingenjörskonst, pekar också på andra alternativ. Till exempel när det gäller covidvaccinerna.

Auktionen är en uråldrig företeelse. Men från den romerska ekonomin fram till relativt nyligen fyllde den en begränsad funktion. Främst för att hitta ett pris på olika unika föremål. Konst och kreatur, till exempel.

– Det vi gör är att vi hittar nya användningsområden för auktioner. Vi har vidgat vad de kan göra, säger Stanfordprofessorn Paul Milgrom.

Han delar årets Ekonomipris med sin tidigare handledare Robert Wilson för, som det heter i priskommittén motivering, ”förbättringar av auktionsteorin och uppfinningar av nya auktionsformat”.

De har arbetat ihop sedan 1970-talet och är grannar med varandra i Stanford, Kalifornien. Milgroms hus – dit Robert Wilson fick gå mitt i natten för att väcka honom med prisbeskedet – köptes i en upptrissad budgivning. Förmodligen till överpris, enligt honom själv.

Men insatserna har varit betydligt större i de auktioner som han har varit med och utformat.

Den allra största av dem, som hölls 2016 och kallades Auction 1001, inbringade drygt 20 miljarder dollar till den amerikanska statskassan. En stor portion av USA:s radiofrekvensband behövde då stuvas om, delas upp i nya block och säljas för att ge plats åt ny digital teknik.

– Det är den mest komplexa auktionen som någonsin har hållits, med god marginal. Vi var tvungna att uppfinna nya algoritmer och en ny auktionsdesign. Det var ungefär 2 400 tv-stationer som var tvungna att byta frekvens. Det var matematiskt omöjligt att optimera. Men det gick bra, säger han.

När Paul Milgrom talar om nya användningsområden för auktioner är det just sådant han menar: Lägen där många aktörer vill ha en och samma unika resurs samtidigt, och där målet kanske inte bara är rent ekonomiskt.

I Auction 1001 ville staten frigöra utrymme i etern för mobilt bredband, få skäligt betalt för besväret och samtidigt värna den lokala tv-journalistiken. Det handlar alltså om trassliga samordningsproblem med både ekonomiska och tekniska nyanser.

Auktionsupplägg är, enligt Milgrom, ofta ett överlägset verktyg.

– Ett tag hade vi lotterier för att dela ut radiolicenser i USA. Vem som helst kunde delta i lotteriet och vinna rättigheterna att erbjuda telefonitjänster i Detroit, till exempel. De kunde ju bara sälja vidare rättigheten och tjäna en massa pengar. Staten fick inget, och det blev en massa andra problem.

Paul Milgroms och Robert Wilsons teorier och speciella auktionsupplägg återfinns numera i många sammanhang. Kunskapen används när länder stramar åt sina fiskekvoter, och av Google när de säljer annonsplatser på nätet. I många fall kallas Milgrom in som expert.

Den här kombinationen av tekniskt hantverk och avancerade matematiska modeller och spelteori gör att auktionsteoretikernas arbete betraktas som en form av ekonomisk ingenjörskonst.

Teorierna är nära besläktade med marknadsdesign, som handlar om hur man kan matcha olika behov även utan budgivning eller utan att över huvud taget sätta ett pris.

Världen står nu inför ett ofantligt samordningsproblem som handlar om resursbrist och effektiv fördelning av covidvaccin. Kan ditt forskningsfält bidra något här?

– En del av mina kolleger arbetar med att lösa just den här typen av komplexa problem. Vaccinerna blir tillgängliga successivt i olika takt, och de har olika egenskaper. Vissa kräver väldigt kall förvaring som inte är möjlig överallt. Vårt fält kan bidra till att hitta en lösning på hur man fördelar vaccinerna både effektivt och rättvist, säger Paul Milgrom.

Carl Johan von Seth

carljohan.vonseth@dn.se "

"FAKTA. PRISTAGARNA

Paul Milgrom är född 1948 i Detroit och disputerade vid Stanford 1979. Han träffade sin fru Eva Meyersson Milgrom på Nobelbanketten 1996. Tillsammans har de en lägenhet i Stockholm och ett lantställe på Sandhamn.

Robert Wilson är född 1937 i Geneva, Nebraska. Han är professor vid Stanford och Paul Milgrom var tidigare hans doktorand.

FAKTA. AUKTION OM 5G-NÄTET EFTER PRISTAGARNAS MODELL

Influerad av årets ekonomipristagare håller Post- och telestyrelsen (PTS) en så kallad klockauktion för att fördela frekvenserna i det svenska 5G-nätet.

Fyra operatörer budar om 15 frekvensblock i en första auktion. Utropspriset ligger på 100 miljoner kronor per block.

Alla operatörer ska samtidigt lämna varsitt ”bud” om hur många block de vill ha. PTS förväntar sig att alla operatörer på utropsprisnivån kommer att efterfråga alla block.

PTS höjer sedan priset i omgångar, till dess att varje operatörs efterfrågan sänkts och att de tillsammans motsvarar de tillgängliga blocken.

Därefter innehåller auktionen flera tekniska steg och en mindre, kompletterande auktion.

Förutom att det offentliga ska få skäligt betalt syftar upplägget till att främja konkurrens och låga konsumentpriser, och att tillgodose skiftande behov hos operatörerna." DN 11 dec 2020

" Jämföra olika nätbutiker kan ge billigare julmat

Planerar du att handla din julmat från nätet i år? En prisjämförelse visar att det är stor skillnad mellan matbutikerna på nätet. Willys sticker ut med den klart billigaste julmatskassen – medan Mathem har den dyraste.

Som en effekt av coronapandemin och restriktioner om att undvika trängsel har beställning av mat på nätet ökat rejält i popularitet under året.

Enligt svenskt dagligvaruindex ökade hemleveranserna med 60 procent tredje kvartalet av 2020 jämfört med året innan. Det är därför rimligt att anta att många kommer välja att handla sina matvaror inför julhelgen online i år, i stället för att trängas i matbutiker dagar innan jul.

Men vilken nätbutik erbjuder de billigaste julmatsvarorna och bästa pris för hemleverans?

Appen Matpriskollen har jämfört priser mellan olika butiker i Stockholm och Göteborg – både för pris i butik och att beställa hem till dörren. Priserna som jämförts innefattar runt 70 varor som kan tänkas passa på julbordet – däribland rödbetssallad, julmust, bröd, ost, julskinka, sill och köttbullar.

Resultatet visar att de utvalda varorna är klart billigast på Willys, oavsett om man väljer att handla i butik eller på nätet.

I Stockholm kostar den hopplockade kassen från Willys inklusive leveranskostnad 2 141 kronor, att jämföra med den dyraste kassen som landar på 2 480 kronor och kommer från Mathem.se. Det är en skillnad på 16 procent.

Även i Göteborg kommer den billigaste julmatkassen från Willys, och den dyraste från Mathem.se.

– Vi har gjort matprisundersökningar i flera år, och Willys utmärker sig verkligen. Deras affärsidé är att ha Sveriges billigaste matkasse och de lyckas väldigt bra med det. Det är fascinerande att Mathem är så mycket dyrare, vissa produkter är uppåt 50 procent dyrare. Men det kan bero på att människor är vana att handla online där och de har säkert bra service, så man

fortsätter ändå och har inte koll på prisskillnaden, säger Ulf Mazur, vd och grundare vid Matpriskollen.

I undersökningen har man även jämfört priser mellan olika typer av Icabutiker, och det visar sig att det är stor prisskillnad mellan dem.

Att beställa hem den hopplockade kassen från Ica Nära Brottbyhallen i Vallentuna kostar med hemleverans 2 224 kronor, att jämföra med Ica Supermarket vid Vanadisplan där priset är 2 451 kronor.

– Jag blev förvånad över hur otroligt stor skillnad det är i pris mellan olika Icabutiker i Stockholm, trots att de packas på samma lager och körs ut av samma chaufförer. Det är lätt att tro Kvantum och Maxi alltid är billigast, men ibland är närbutikerna betydligt billigare, säger Ulf Mazur.

Enligt Johan Littorin, försäljnings- och marknadsdirektör för privatkunder på Mathem, prioriterar företaget andra aspekter före att erbjuda lägst priser.

– På Mathem är vårt främsta fokus inte att vara billigast på marknaden, utan att erbjuda våra kunder en så smidig, enkel och tillgänglig tjänst för hemleverans av matvaror som möjligt. Eftersom vi alltid levererar direkt från våra lager, och inte från butik, kan vi dessutom erbjuda ett väldigt brett och högkvalitativt sortiment. Vi ser i våra kundundersökningar att både våra trogna och nya kunder gärna betalar för detta.

Han fortsätter:

– I just den här jämförelsen blev vi det dyraste alternativet, men våra priser varierar över tid och kan många gånger vara billigare än våra konkurrenters om man tittar på enskilda varor. Så nästa gång kanske det ser annorlunda ut, säger Johan Littorin.

Maja Andersson

maja.andersson@dn.se"

"FAKTA. UNDERSÖKNING AV 70-TAL JULVAROR

Undersökningen bygger på en jämförelse av varor som kan passa på julbordet, för att få en uppfattning om det totala prisläget mellan olika butiker inför jul.

Priserna är inhämtade den 7–8 december via butikernas hemsidor för onlinebeställning.Totalt har Matpriskollens medarbetare valt ut 74 produkter i Stockholm och 65 i Göteborg." DN 11 dec 2020

" 55 000 stockholmare kan få vaccin i januari

Planeringsarbetet pågår för fullt. Enligt regionens preliminära bedömning kommer 55 000 stockholmare kunna vaccineras i januari.

– Vi är ödmjuka inför att det här är en komplicerad process, säger hälso- och sjukvårdsförvaltningens avdelningschef Magnus Thyberg.

Samtidigt som coronatrycket på vården ökar förbereder sig nu Region Stockholm för att börja vaccinera riskgrupper efter årsskiftet. Regionen räknar med att ett vaccin godkänns av Europeiska läkemedelsverket i december och finns tillgängligt i början av januari.

– Vi planerar för att erbjuda vaccin så snart de första doserna är här, säger Magnus Thyberg.

Enligt en preliminär bedömning kommer 113 000 doser till regionen i januari. Flera av de aktuella vaccinen kommer att behöva ges i två doser. Eftersom det finns en osäkerhet om när nästa vaccinleverans anländer kommer regionen att spara en del doser i den första leveransen.

– Det gör att vi kommer att erbjuda 55 000 vacciner i en första omgång och spara vaccin så att de verkligen säkert kan få en andra dos, säger Magnus Thyberg.

Vaccinationerna kommer till att börja med att riktas mot äldre personer på äldreboenden, och personer med hemtjänst, liksom till vård- och omsorgspersonal som arbetar nära dessa personer. Och i viss mån anhöriga.

– Folkhälsomyndigheten har hjälpt oss att lyfta fram de grupper som vi ska prioritera.

Sammantaget är det 740 000 personer som regionen identifierat som prioriterade för vaccinationer, och där både äldre på äldreboenden och med hemtjänst är först ut.

– De är en del av den prioriterade gruppen på 740 000 medborgare. Dem vill vi erbjuda vaccination så fort som det går. Om vi får bredare tillgång till vaccin, så kommer vi så klart att börja vaccinera vår personal på bred front. Men nu har Folkhälsomyndigheten hjälpt oss med prioriteringen var vi ska börja någonstans.

Bedömningen är att övrig sjukvårdspersonal kommer att börja vaccineras i februari och mars tillsammans med övriga riskgrupper och äldre.

Regionen planerar nu för vårdinsatsen i samband med vaccinationen. Enligt Magnus Thyberg är processen komplicerad och måste genomföras både effektivt och smittsäkert.

I november och december vaccinerar regionen äldre mot säsongsinfluensan. Man har då behövt säkerställa att vaccinationerna går att genomföra smittsäkert, bland annat genom skyddsutrustning och tidsbokning. Lärdomarna från hösten kommer regionen att ta med sig in i vaccinationskampanjen mot covid-19, säger Magnus Thyberg.

Det är också samma vårdgivare som utför vaccinationerna mot säsonginfluensan som nu ska utföra covid-vaccinationer.

– Vi har väldigt många vaccinatörer i vårt vårdval vaccination – från husläkarmottagningar, vaccinationsmottagningar och apotek som utför vaccinationer av säsongsinfluensan. Och vi vill klara av den här vaccinationen med hjälp av dem.

Flera av vaccinen som kan bli aktuella i januari kräver lagring vid låga temperaturer, vilket ställer krav på förvaringen.

– Vi förbereder för att kunna lagra på det sättet vi behöver och vi förbereder vår distribution genom etablerade logistikkanaler som vet hur man transporterar, distribuerar och expedierar vacciner, säger Magnus Thyberg.

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se

Anna Gustafsson

anna.gustafsson@dn.se "

"Komplicerad lagring

Region Stockholm beräknar att 55 000 stockholmare ska kunna vaccineras i januari. Eftersom lagringsprocessen är komplicerad kommer det inte gå att välja mellan olika typer av vaccin på en vårdcentral. Dessa ska bara behöva hantera en typ för att underlätta förvaring och hantering. " DN 11 dec 2020

" Snabbfilen för virustesterna blev snabbt överfull

Snabbfilen för coronatester för samhällsviktig personal har slagit i maxtaket. De första tre veckorna har drygt 8 000 personer använt genvägen för att få testa sig.

– Det är ett högt tryck, regionen kämpar för att hitta laboratoriekapacitet, säger Johnny Kjellström, projektledare för provtagning på länsstyrelsen.

Stockholm var först i landet med att erbjuda snabbfil för coronatester till personer med samhällsviktig tjänst. Sedan den 17 november kan arbetsgivare med verksamhet som räknas till gruppen få förtur. Men de första tre veckorna har testkapaciteten för snabbspåret slagit i taket.

– De 400 testerna som erbjöds varje dag första veckan tog slut redan tidig eftermiddag. Man har nu successivt ökat upp provtagningen till 800 tester per dag, en fördubbling, men det tar fortfarande slut, säger Johnny Kjellström.

Svarstiderna ligger i dag på hela två dygn. För att klara trycket hoppas man nästa vecka kunna erbjuda fler tester via vårdgivaren doktor.se.

– Ambitionen att öka upp till 1 000 tester per dag inom kort. Region Stockholm kämpar för att hitta laboratoriekapacitet. Men vi tror att snabbspåret kommer att räcka eftersom det nu finns en ökad kapacitet för tester för allmänheten också, säger Johnny Kjellström.

I Stockholmsregionen arbetar uppskattningsvis 250 000 personer inom samhällsviktiga verksamheter, enligt MSB:s definition.

– De flesta jobbar inom barnomsorg, äldreomsorg och skola. Det handlar även om polis, räddningstjänst, kollektivtrafik och elförsörjning bland annat. Liksom begravningstjänster eftersom många tyvärr avlider, säger Johnny Kjellström.

Snabbspåret gäller inte alla anställda i verksamheterna.

– I barnomsorgen och skolan är i stort sätt alla anställda inräknade. Men i taxibranschen räknas bara

de som kör färdtjänst och skolskjuts, inte nöjesresor. Inom industrin ingår läkemedelsindustrin och till exempel jästfabriken i Sollentuna som är den enda i landet. Om den stannar så stannar alla bagerier och då blir hela Sverige utan bröd.

Länsstyrelsens uppgift är att hjälpa arbetsgivare att avväga vilka personalgrupper som ska få utnyttja snabbspåret för testning.

– Från näringslivets sida tar man det på största allvar, man ser det som en förmån. Det är en möjlighet som man vill värna så att den inte missbrukas.

Om snabbspår för samhällsviktig tjänst kommer att erbjudas även under den kommande vaccineringen nästa år är oklart.

– Det är inga beslut fattade, initialt är det ju patienter och de som jobbar i vård och omsorg som får förtur. Men det förs diskussioner, det handlar om hur god tillgång på vaccin det blir, säger Johnny Kjellström.

Jessica Ritzén

jessica.ritzen@dn.se2

"Fakta. Utförda snabbtester

Sedan 17 november har region Stockholm erbjudit snabbspår till personer med samhällsviktig tjänst, som är priogrupp 3.

Antal utförda tester:

17–21 november: 400 tester/dag, totalt 2 000 tester.

23–28 november: 500 tester/dag, totalt 3 000 tester. (26 % positiva)

30 nov–5 dec: 500 tester/dag, totalt 3 000 tester (19 % positiva)

Samhällsviktiga tjänster:

Energiförsörjning

Finanssektor

Handel och industri

Hälso- och sjukvård samt omsorg

Information och kommunikation

Kommunalteknisk försörjning

Livsmedel

Försvaret

Offentlig förvaltning

Blåljusverksamhet

Socialförsäkringar

Transporter

Källa: Länsstyrelsen och MSB"

DN 11 dec 2020

"Alla älskar Bali

Den moderate riksdagsmannen Hanif Bali har samlat in mer än två miljoner kronor till offren för det ovanligt vidriga rånet mot två 16-åriga pojkar i Solna. För detta överöstes Hanif Bali med kärlek, också från politiska motståndare som vanligtvis motorsågar honom så snart chansen ges. Det var mycket fint att se.

Visst fanns sporadisk kritik. V-riksdagsmannen Daniel Riazat muttrade på Twitter om ”fascism” (han tog sedermera bort tweeten). En vänstertwittrare raljerade ”jättegulligt” och föreslog att Bali också skulle samla in pengar till den isolerade mannen och hans mamma. Några andra har kört ungefär samma grepp: ”Ja ja, men varför ger du inte pengar till den utrotningshotade tibetanska svansvesslan?”

Detta gav omedelbart upphov till en mängd motreaktioner: ”Typiskt att vänstern kritiserar Bali och pratar om fascism!”

Men ”vänstern” kritiserade inte alls Hanif Bali. Kanske några dussin individer gjorde det.

Detta är min tes: Två procent av mänskligheten är… Jag vill inte säga psykopater, eller onda, eller något

annat kränkande, men de är i vissa givna lägen mindre trevliga än vad de skulle kunna vara. De två procenten är förstås inte alltid desamma, när vi har en dålig dag kan jag – kanske till och med du – ingå i dem.

Ett vanligt och farligt misstag är att göra dessa två procent representativa för hela kollektivet. Ja, titta, sådana är de, de vita medelålders männen, bilisterna, högern, vänstern, polisen...

Men sanningen är att de allra flesta på denna gröna jord är ganska vettiga människor. Det är de som är representativa, det är dem vi borde bedöma kollektivet efter.

Och nästan alla, även till vänster, tyckte att Hanif Bali gjorde en fantastisk insats och berättade det. Det är nyheten – den goda nyheten. Inte att två procent som vanligt var sura.

Erik Helmerson

erik.helmerson@dn.se" DN 12 dec 2020

”Smittspridningen i samhället drev smittan på äldreboenden”

"Det finns ett mycket tydligt samband mellan smittspridning i det omgivande samhället och på äldreboendena. Det visar vår analys av smittspridningen på äldreboenden. Men samband saknas för flera faktorer som lyfts i debatten – till exempel basala hygienrutiner och anställningsformer, skriver Eva Nilsson Bågenholm och Antje Dedering , Vårdföretagarna .

DN. DEBATT 201212

För att äldreomsorgen ska stå bättre rustad för framtida pandemier har Vårdföretagarna låtit ett oberoende analysföretag göra en genomlysning av smittspridningen på landets äldreboenden. Resultaten visar ett mycket tydligt samband mellan smittspridning i det omgivande samhället och på äldreboendena, medan samband saknas för flera faktorer som i debatten lyfts som orsaker till att smittan drabbat äldreomsorgen – till exempel basala

hygienrutiner och anställningsformer. Analysen är ett viktigt kunskapsunderlag när politik och myndigheter fattar beslut om äldreomsorgens utveckling, och för vår förmåga att hantera framtida pandemier.

Sambandet mellan smittspridning i samhället och smitta på äldreboenden bekräftas ytterligare om man också studerar offentlig statistik från Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen för samtliga kommuner i riket. Kommuner som har haft hög smitta i samhället har haft en hög smitta på sina äldreboenden och kommuner som har haft låg smitta i samhället har haft låg smitta på sina äldreboenden.

Analysen stärker vad flera experter redan pekat på: att samhällsspridningen tycks vara den viktigaste förklaringen till att så många på äldreboenden drabbades av covid-19. Äldreomsorgen är en del av samhället – och det är svårt att förhindra att smittan tar sig in om den är etablerad i det kringliggande samhället. Det är med andra ord en riskfylld strategi att tillåta samhällsspridning om målsättningen är att skydda de sköraste äldre.

Analysen visar också att storleken på boendet samvarierar med att få in smittan på boendet. En naturlig förklaring till det är sannolikt att fler personer går ut och in på ett större äldreboende där det finns fler medarbetare, fler äldre och fler anhöriga. Äldreboendets storlek tycks dock inte ha någon betydelse för förmågan att hantera smittan när den väl kommit in.

Det finns också ett tydligt samband mellan smitta hos personalen och att smittan kommit in på ett äldreboende. När Vårdföretagarnas medlemsföretag redovisat de troliga orsakerna till hur smittan kommit in på boenden nämns bland annat spridning från medarbetare utan symtom. Karolinska universitetssjukhuset har i en studie visat att 7 procent av nära 600 testade medarbetare i ett äldreomsorgsföretag hade en pågående covid 19-infektion, trots att de var symtomfria.

Minst lika viktigt som att studera de faktorer som har samband med smittan, är att studera de faktorer som inte uppvisar någon korrelation.

Under våren har andelen visstidsanställda på äldreboenden pekats ut som en orsak till smittspridningen. Det motsägs av vår analys. Det finns inte något statistiskt samband mellan andelen fast anställda och smitta. Inte heller hur många som smittats. Påståendet att andelen visstidsanställda har varit en orsak till smittspridningen på äldreboenden har baserats på andelen vikarier under pandemin. Det

är ett logiskt felslut. Under pandemins värsta veckor, när personal var tvungna att stanna hemma vid minsta symtom, var vikarier i själva verket en förutsättning för att klara omvårdnaden. Detta bekräftas av Vårdföretagarnas medlemsföretag. På boenden med smitta hade man något svårare att hitta personal under de svåra vårveckorna. Boenden som inte har haft smitta har, liksom före pandemin, haft en god personaltillgång.

Analysen visar inte något samband mellan basala hygienrutiner och smittspridning, något som varit ett flitigt förekommande påstående i debatten. Detta resultat bekräftas också av offentlig statistik.

Om man ser till hur smittspridningen sett ut i kommunerna och jämför detta med kommunernas resultat i SKR:s mätning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler ser man inget samband. Det finns kommuner som noterats ha en hög efterlevnad av basala hygienrutiner men där smittan på boendena varit mycket hög. Det finns också exempel där kommunen har en låg efterlevnad av basala hygienrutiner men där smittan varit låg.

God hygien är absolut nödvändigt att tillämpa för att förhindra smittspridning i äldreomsorgen och våra medlemsföretag vittnar om att de utbildningsinsatser som gjorts under året har varit omfattande. Men vår slutsats är att det sannolikt inte är bristande följsamhet till hygienrutiner som varit drivande för smittspridningen.

Ytterligare ett antal parametrar såsom utbildningsgrad och närvaro av sjuksköterskor och läkare har studerats utan att studien kunde påvisa något entydigt samband.

Smittspridningen till och inom äldreboenden är en komplex fråga. Vi hoppas att vår analys bidrar till att bygga kunskap. Men det är av största vikt att fortsätta analysera och studera vilka faktorer som bidrar till smittspridning i samhället generellt, och inom äldreomsorgen. Här behövs studier som kan ge en bättre förståelse och därmed underlag för att bedöma vad som faktiskt leder till ökad eller minskad smittspridning. Sverige befinner sig just nu i en andra våg av pandemin, med en pressad sjukvård och ökande smitta inom äldreomsorgen. Effekterna av ett eventuellt vaccin ligger månader bort. Därför är analysen betydelsefull redan nu.

Diskussionen framåt bör i högre utsträckning baseras på fakta och data och mindre på spekulation och gissningar.

Eva Nilsson Bågenholm, ordförande Vårdföretagarna

Antje Dedering, förbundsdirektör Vårdföretagarna "

"FAKTA. ANALYSEN

Analysen bygger på:

Data från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.

Enkätundersökning på 133 äldreboenden i 62 kommuner, med sammanlagt 6 763 äldre.

Analysen visar att:

Kommuner som har fler smittade i samhället har fler smittade på äldreboenden.

Det finns ingen korrelation mellan smittspridningen till äldreboenden och anställningsform eller hygienrutiner.

Enkätundersökning och analys av Sirona AB, på uppdrag av Vårdföretagarna." DN 12 dec 2020

"Så många kan vaccineras i januari – region för region

Efter årsskiftet levereras de första coronavaccinen till Sverige. Nu har regionerna fått besked om hur många doser de kan räkna med under början av 2021.

DN har gått igenom hur vaccinen kommer att fördelas i landet – region för region.

Flera läkemedelsföretag väntas få sina vaccin mot covid-19 godkända under december och januari. När ett godkännande finns på plats kommer leveranserna i gång och både Folkhälsomyndigheten och Sveriges nationella vaccinsamordnare Richard Bergström har gjort klart att regionerna måste stå redo att vaccinera efter nyår.

I veckan lämnade Folkhälsomyndigheten besked om hur många vaccindoser regionerna kan vänta sig i januari och februari. Fördelningen bygger på leveransprognoser från läkemedelsföretagen och

andelen av befolkningen i regionerna som är 70 år eller äldre.

Störst leveranser får Region Stockholm, med totalt 680 700 doser under årets första två månader. Därefter följer Västra Götalandsregionen med 607 900 doser, och region Skåne med 490 200. Sammanlagt kommer omkring 3,8 miljoner doser att fördelas i Sverige under perioden. Antalet är preliminärt och beror på när vaccinen godkänns samt tillverkarnas förmåga att producera och leverera doserna.

Pfizers vaccin väntas bli levererade från och med vecka 2 och Modernas därpå. De första doserna av Astra Zenecas vaccin beräknas nå Sverige i början av februari, skriver Folkhälsomyndigheten i utskicket till regionerna.

Samtliga vaccin där ett godkännande ligger nära i tiden måste ges i två doser. Med tanke på osäkerheten i leveranserna har Region Stockholm tagit höjd för förseningar och kommer därför att spara 1 500 doser ur den första leveransen. Syftet är att säkerställa att alla som inlett en vaccination också får sin andra dos.

Region Jönköping skissar på ett liknande tillvägagångssätt.

– De första doserna är så pass många att de förmodligen kommer att räcka till den allra sköraste gruppen. Då håller vi kvar ett par doser så de garanterat kan få även en andra dos, säger David Edenvik, biträdande smittskyddsläkare i regionen.

Men alla regioner resonerar inte likadant. På Gotland väntas 4 600 doser levereras i januari – och regionen planerar för att då vaccinera lika många personer.

”Det finns förstås en osäkerhet i planeringen, men vi uppfattar att vi av Folkhälsomyndigheten har fått uppmaningen att inte spara på vaccin. Vi ska kunna känna oss trygga i att det kommer nya leveranser”, skriver regionens vaccinsamordnare Christine Senter i ett mejl till DN.

Hon betonar samtidigt att planen kan komma att ändras om regionen får indikationer på att leveranserna inte fungerar som väntat.

Flera av regionerna lyfter fram att det finns stora utmaningar med den kommande vaccinations-kampanjen. Det handlar både om att få logistiken att fungera och att genomföra vaccinationerna smittsäkert.

– En stor utmaning är logistiken, att få flödet av leveranser att fungera. Det är två doser som varje patient ska ha, samtidigt som det finns flera olika typer av vaccin som alla ska förvaras på olika sätt. Det är ett pussel som ska läggas, säger David Edenvik.

Högst prioriterade i vaccineringen är äldre över 70 år, personer i riskgrupp och anställda inom vård och omsorg. Enligt Folkhälsomyndigheten handlar det om omkring 2,6 miljoner personer.

När vaccinationerna kommit i gång hoppas stadsepidemiolog Anders Tegnell att dödligheten i Sverige kommer att sjunka.

– Det borde få ned dödstalen relativt snabbt om vaccinet fungerar så bra som det är sagt på den gruppen. Men innan vi får en effekt på samhället tar det säkert ett antal månader till. Kanske någonstans framåt nästa sommar om allting fungerar optimalt, säger han i en DN-intervju.

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se" DN 12 dec 2020

" Experter om smittan. Läkarnas svar på läsarnas frågor om covid-19

Hur länge är man immun och hur påverkas gravida? En panel med läkare med olika specialistkunskaper på DN-läsarnas frågor om covid-19.

Jag har läst immuniteten efter vaccin bara är cirka ett år. Vad betyder det? Behöver vi leva med restriktioner och årlig vaccinering för alltid?

Stefan James: Hur länge immuniteten varar är osäkert, men troligen ganska länge. Ju fler som vaccineras desto mindre smittspridning. Vi tvingas nog leva med viruset länge men med låg smittspridning och sporadiska fall om vaccinering kan genomföras.

Jag undrar om man kan se antikroppar hos barn? Min dotter har haft flera vaga symtom under hösten, först ett enerverande halsont

som tog veckor innan den gick över och nu har hon problem med magont och illamående. Vi ska träffa läkare på måndag men jag undrar om det kan vara covid? Tyvärr kan vi inte testa då vår region har stopp sedan en och en halv månad tillbaka.

Åsa Gylfe: Barn utvecklar antikroppar mot detta virus men det är vanligare att testerna inte upptäcker barnens antikroppar

Min 13-åring har testat positivt för covid-19. Både jag och det nioåriga syskonet är sjuka med liknande symtom. Vi har också testat oss. Själv har jag inte fått svar ännu, men nioåringen testade negativt, trots närhet till sitt sjuka syskon. Är det vanligt att inte smittas trots att man är nära varandra i en familj?

Tobias Alfvén: Det är inte helt ovanligt att flera, men inte alla i en familj blir sjuka. Vi vet inte varför det är så. Detta inträffar också vid andra infektioner som maginfluensa och liknande. I vissa fall kan den som inte varit sjuk vid första tillfället bli sjuk vid ett annat tillfälle.

Finns det forskning kring påståendet att ens blodgrupp har betydelse för hur man utvecklar sjukdomen?

Ardavan Khoshnood: Ja, det finns faktiskt lite studier kring det som visar att de som har blodgrupp A är mer utsatta och de som har blodgrupp 0 är mer skyddade.

Jag har haft covid-19 och klarade mig bra, även familjen. Men nu är folk rädda att vi ändå ska smitta, alltså att vi skulle råka få virus på oss och råka överföra den.

Anna Sarkadi: Människors rädsla är inte alltid rationell. När ni väl är friska, så som ni har varit länge nu, är det ingen risk att ni smittar med just covid-19. Om ni och de ni träffar beaktar god handhygien, man kan ju plocka upp virus på sina händer trots att man är immun, så går det utmärkt bra att träffa er.

Hur kan covid påverka gravida och fostrets utveckling?

Karin MA Pettersson: Inga data talar för att covid-19 påverkar tidig graviditet eller fosterutvecklingen men fler studier behövs, liksom långtidsuppföljning. Inget talar för ökad risk för missfall. De flesta gravida får en lindrig sjukdom men det finns en viss, om än liten, risk

för allvarlig sjukdom med behov av intensivvård i senare delen av graviditeten, framför allt om den gravida kvinnan har riskfaktorer som fetma, högt blodtryck eller diabetes. Alla ska vara extra försiktiga framför allt i slutet av graviditeten då det är jättetungt att föda under pågående infektion.

Kommer coronavaccinet vara obligatoriskt eller kan man vägra ta det?

Magnus Isacson: Du kan såklart vägra, men vår rekommendation är att man tar det. Samtliga vacciner har genomgått noggranna prövningar på stora grupper. Det är viktigt för att minska spridningen i befolkningen att så många som möjligt är vaccinerade för att man ska uppnå flockimmunitet, precis som våra vacciner som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet, såsom mässling.

Om samtliga i familjen har antikroppar är det då säkert att fira julafton med äldre farmor i riskgruppen?

Hedvig Glans: Antikroppar säger att man har varit sjuk i covid-19 tidigare men inte om man är immun. Har man varit sjuk i höstas har man säkert ett bättre skydd än om man var sjuk i våras. Risken är troligtvis lägre att smitta andra om man har antikroppar men hur länge antikropparna skyddar vet vi inte.

Min 18-åriga son som träffat vänner med covid. Han insjuknade i lördags i en lätt förkylning och sedan i går har han tappat smak och lukt. Kan jag gå till mitt arbete på måndag om jag själv inte har några symtom?

Henriettæ Ståhlbrandt: Din son ska förstås provta sig, men då han haft kontakt med bekräftade covid-19-fall och nu har symtom tyder mycket på att han har det. Om du bor tillsammans med din son eller i övrigt haft nära kontakt med honom bör du stanna hemma åtminstone till han fått sitt provsvar, och om han har bekräftad covid skall du vara hemma en vecka från hans provtagningsdatum även utan symtom. Det är viktigt att då inte heller gå i affärer eller utsätta andra för potentiell smitta.

Nyligen sa Lena Hallengren att alla vuxna över 18 år ska få vaccin under första halvan av 2021. Samtidigt säger Folkhälsomyndigheten att detta inte kommer få så snabb effekt på smittospridningen som folk tror, och att restriktioner kommer ligga kvar till hösten 2021, troligen ännu längre. Hur går det ihop? Varför ser man ingen effekt direkt?

Hedvig Glans: När det gäller vaccinationer så tar det tid innan man ser effekten på gruppnivå i samhället. Det kommer ta tid att vaccinera alla och vaccinationen kommer att pågå under flera månader för att alla ska få. Därför kan vi nog räkna med den stora effekten av vaccinet kommer först efter sommaren.

Många i min närhet är tveksamma till att ta vaccinet eftersom det inte finns några data på långtidsbiverkningar kopplade till vaccinet. Hur fungerar det med vaccin i vanliga fall, brukar man samla in långtidsdata innan vaccinet godkänns och distribueras?

Stefan James: Man vill naturligtvis ha så många och långa studier som möjligt men för den aktuella situationen går det inte att vänta för länge. Läkemedelsverket gör noggranna genomgångar av effekter och bieffekter och det är viktigt att så många som möjligt vaccinerar sig. Risken för biverkningar är trots allt liten. Risken för allvarlig sjukdom är större.

Vad vet vi om de olika vaccinernas effekt på äldre? Är det något vaccin som sticker ut som det mest effektiva?

Soo Aleman: Publika data, det vill säga det som är publicerat, på olika vacciners effekt på äldre är begränsade för närvarande så det går inte säga vilket vaccin som är bäst. Så länge olika vacciner inte har ingått i samma studie och personer har slumpmässigt lottats till olika vaccin, går detta inte att säga säkert heller. I vaccinprövningar har äldre ingått, och i en av studierna visade det bra effekt även hos äldre. Sedan så är kanske det inte är de mest sjuka äldre som brukar ingå i kliniska prövningar, så bäst data kommer vi att få när vi börjar vaccinera i befolkningen och förhoppningsvis då kan jämföra olika vacciners effekt.

Hugo Ewald

hugo.ewald@dn.se "

"Fakta. De svarade på dn.se

Infektion

Soo Aleman, överläkare, infektion, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm.

Hedvig Glans, överläkare, Infektion, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm.

Allmänmedicin

Magnus Isacson, allmänläkare och ordförande för Svensk förening för allmänmedicin, SFAM.

Klinisk mikrobiologi

Åsa Gylfe, biträdande lektor och specialistläkare, Institutionen för klinisk mikrobiologi, Umeå universitet.

Obstetrik

Karin MA Pettersson, docent, överläkare Sektionschef graviditet och förlossning, Karolinska Huddinge.

Barn

Tobias Alfvén, barnläkare Sachsska barn- och ungdomssjukhuset, docent Karolinska Institutet, Stockholm, ordförande Svenska läkaresällskapet.

Kardiologi

Stefan James, professor, överläkare, kardiologi, Akademiska sjukhuset och Uppsala Universitet, ordförande för Svenska kardiologföreningen.

Röntgen

Henriettæ Ståhlbrandt, överläkare, medicine doktor, biträdande verksamhetschef, region Jönköpings län.

Akutsjukvård

Ardavan Khoshnood, docent, specialistläkare, akutsjukvård, Skånes universitetssjukhus i Lund.

Socialmedicin

Anna Sarkadi, professor i socialmedicin, ordförande Svensk socialmedicinsk förening."DN 12 dec 2020

"Pfizers vaccin på väg mot godkännande

En rådgivande grupp inom USA:s läkemedelsmyndighet FDA har röstat för att godkänna Pfizers och Biontechs vaccin mot covid-19. Det handlar om ett nödgodkännande som nu bara ska få klartecken från FDA centralt innan de första 6,4 miljonerna doser kan skickas ut.

För en knapp vecka sedan fick Pfizers och Biontechs vaccin ett liknande grönt ljus i Storbritannien som då kunde börja fördela de 40 miljoner doser man beställt. Prioriteringen går från boende och personal på äldreboenden till personer över 80 år och sedan sjukvårdspersonal samt socialarbetare.

Vaccinet uppges vara 95 procent effektivt, men kommer med en logistisk utmaning. Bland annat handlar det om att få personer att komma tillbaka för en andra dos efter 21 dagar och preparatet måste förvaras i 70 minusgrader.

DN" DN 12 dec 2020

"Eventuella vaccinskador bekostas av staten

Om någon skadas eller får en allvarlig biverkning av de kommande covid-19-vaccinen ska staten stå för kostnaderna, uppger socialminister Lena Hallengren (S) för Sveriges Radio Ekot. Detta gäller vaccin från Curevac och Moderna, företag som tidigare inte haft verksamhet i Sverige och därmed inte omfattas av Läkemedelsförsäkringen.

– Vi är förstås väldigt angelägna om att människor känner en trygghet att vaccinera sig. Om det skulle vara så att Läkemedelsförsäkringen inte räcker till, eller att något vaccin inte omfattas, så är vår avsikt att lösa frågorna och gå in med motsvarande skydd från statens sida, säger Hallengren till radion.

Ett lagförslag är på gång och tanken är att de nya reglerna ska gälla när vaccinationerna i Sverige påbörjas – trots att frågan kanske inte hunnit avgöras i riksdagen.

– Vi vet inte när vi kan fatta beslut om den här lagen, men det ska inte vara avgörande, säger Lena Hallengren.

TT " DN 12 dec 2020

”Vaccin till äldrevården kan minska dödstalen”

"Anders Tegnell hoppas att de höga svenska dödstalen ska minska när personal och boende inom den svenska äldrevården får sitt vaccin.

– Det är inga stora grupper så det borde vi kunna göra relativt snabbt, säger statsepidemiologen.

Just nu är smittspridningen stor på flera håll i Sverige. Intensivvården i Region Stockholm är satt under mycket hård press med 99 procent fyllda platser.

– Jag förstår att man är väldigt orolig i Stockholm och spridningen av smittan är stor i Sverige. Men det finns också ljusare tecken. Tittar man på antalet fall verkar det ha börjat stabiliseras och i många delar av Sverige har det också börjat vända nedåt ganska tydligt. Flera av de mindre regionerna visar detta och även i Västra Götaland går det nedåt. Skåne är väl den region som är på väg uppåt fortfarande.

Enligt Anders Tegnell finns det nya studier som påvisar svårigheten med att skydda sig mot sjukdomen.

– I dag finns det flera rapporter om att 80–90 procent av de som blir sjuka inte smittar någon annan över huvud taget. De sista 10–20 procenten smittar i stället väldigt många personer. Den ojämnheten i spridningen har gjort det svårt att hantera smittan, framför allt har detta gjort det väldigt svårt att utvärdera vad som är effektivt när det gäller att bromsa smittan när det verkar som att slumpen är en så viktig faktor. Om personer inte smittar i nio fall av tio då spelar det naturligtvis ingen roll vilka åtgärder just dessa vidtar.

– Jag tror inte att det finns någon annan sjukdom som är så extrem.

Vad har du för förhoppning om när samhället ska kunna börja återgå till någon sorts ny normalitet nu när vi ser att vaccin börjar bli en realitet?

– Det första vi förhoppningsvis märker är att de särskilda äldreboendena ska skyddas bättre. Det är prio ett att vaccinera de som bor där och personalen som jobbar där så att vi får ned den smittspridningen snabbt. Det är inga stora grupper så det borde vi kunna göra relativt snabbt.

Ska man se detta som att det gäller att rädda liv eftersom de som bor där är så utsatta?

– Precis. Det borde få ned dödstalen relativt snabbt om vaccinet fungerar så bra som det är sagt på den gruppen.

Men innan vi får en effekt på samhället tar det säkert ett antal månader till. Kanske någonstans framåt nästa sommar om allting fungerar optimalt.

Och under den tiden måste vi fortsätta tänka som i dag?

– Ja. Det tror jag vi ska räkna med.

Clas Svahn

clas.svahn@dn.se " DN 12 dec 2020

" Kravet på läkarintyg ändras igen – behövs inte fram till dag 22

Försäkringskassan slopar åter kravet på läkarintyg för dem som ansöker om sjukpenning och ersättning för vård av barn.

– Vi behöver hjälpa till att minska smittspridningen och avlasta vården, säger Nils Öberg, generaldirektör för Försäkringskassan.

Förändringen kommer att börja gälla från och med nästa vecka. Först vid dag 22 måste ett intyg lämnas in till Försäkringskassan.

– Vi har de senaste två veckorna haft en direktdialog med samtliga regioner för att förstå hur trycket ser ut nu och man kan bara konstatera att trycket är väldigt högt. Vi behöver hjälpa till att minska smittspridningen, avlasta vården och förbättra förutsättningarna för den omfattande massvaccinering som ska sätta igång efter nyår, säger Nils Öberg.

Det är dock inte första gången Försäkringskassan skjuter på tidsgränsen för att lämna in läkarintyg. I våras när pandemin bröt ut beslutade Försäkringskassan att ta bort kravet på läkarintyg vid dag åtta avseende ansökningar om tillfällig föräldrapenning och att skjuta på gränsen för krav på läkarintyg till dag 22 i sjukpenningen. Detta för att underlätta för vården.

Men den 1 november återgick Försäkringskassan till de regler som fanns före pandemin. Det vill säga läkarintyg vid den 15:e dagen för att få sjukersättning och för föräldrar till sjuka barn ett läkarintyg vid dag åtta.

Var det ett förhastat beslut att återgå till normala rutiner den 1 november?

– Nej, det var ett betydlig lägre tryck på sjukvården då. Det som har hänt har ju hänt med en väldig hastighet, säger Nils Öberg.

Försäkringskassan kommer också att föreslå en förordningsändring till regeringen gällande smittbärarpenning. Den som ansöker om smittbärarpenning för att man själv är smittad, eller lever tillsammans med någon som är smittad, behöver i dag ha läkarintyg från första dagen.

Vården har också lyft att läkarintygen kopplat till smittbärarpenningen är belastande och svåra att hinna med. Enligt lagen kan inte myndigheten själv skrota kravet på läkarintyg. Men om regeringen beslutar att ändra i förordningen behöver vårdgivaren bara skicka ett provsvar och smittspårningsinformation digitalt till Försäkringskassan.

– Jag har inga besked om hur regeringen ställer sig det.

Hur ser det ut hos er, är ni också pressade av pandemin?

– Det är ett väldigt tryck i vår organisation just nu. Men vi håller näsan över vattenytan, men inte mycket mer än så. Vi har just nu ett inflöde på 3 000 smittbärarpenningärenden i veckan, vilket är långt över prognos. Vi har gjort omfördelning av resurser i vår organisation för att klara av att handlägga det. Men framför allt för att människor ska få sina utbetalningar före jul, säger Nils Öberg.

Viviana Canoilas

viviana.canoilas@dn.se "

"Fakta. De nya reglerna

Från och med nästa vecka behöver inte en sjuk person lämna in läkarintyg vid ansökan om sjukpenning vid dag 15. Utan det är först vid dag 22 i sin sjukdom.

Vid tillfällig föräldrapenning, även kallad vab, behöver en förälder inte längre lämna intyg från läkare eller sjuksköterska för sitt sjuka barn vid dag åtta, utan först vid dag 22.

Reglerna ska gälla fram till och med mars månad. "

DN 12 dec 2020

"160 nya dödsfall i Sverige

Ytterligare 160 personer har rapporterats döda med covid-19, enligt Folkhälsomyndighetens uppdatering på fredagen. Totalt har nu 7 514 dödsfall registrerats i Sverige.

90 procent av dödsfallen har skett bland personer som är 70 år eller äldre. Cirka 54 procent av de avlidna är män.

På fredagen rapporterades även 27 nya inläggningar på intensivvårdsavdelning och 7 370 nya bekräftade covidfall.

De 160 dödsfallen har rapporterats till Folkhälsomyndigheten mellan 11.00 på torsdagen och samma tid på fredagen. Myndigheten sorterar sedan fallen utifrån dödsdatum. Fredagens siffror berör framför allt perioden 26 november till 10 december.

Myndigheten registrerar alla som dött inom 30 dagar efter att de bekräftats sjuka i covid-19 som döda i sjukdomen. Det ger en snabb siffra, men inte lika exakt som Socialstyrelsens, som grundas på läkarnas dödsorsaksintyg.

Amanda Dahl

amanda.dahl@dn.se "

DN 12 dec 2020

"Astra överväger ryskt vaccinsamarbete

Astra Zeneca öppnar för att testa sitt vaccin mot covid-19 ihop med ryska Sputnik – något ryska forskare förslog för några veckor sedan i hopp om att de två vaccinen tillsammans skulle öka effektiviteten. I fredags meddelade läkemedelsbolaget att det överväger att undersöka hur två olika vacciner kan förbättra resultatet, och att man avser att kontakta ryska Gamaleyainstitutet som står bakom Sputnik-vaccinet.TT-Reuters " DN 12 dec 2020

"ÅRETS BÄSTA BARN- OCH UNGDOMSBÖCKER.

Humlan Hanssons värld är något utöver det vanliga

Från Augustprisvinnaren till Astrid Lindgrens ”Mio, min Mio”, från en polarexpedition till en klimatkatastrof, från vardagsliv till féer – årets bästa barn- och ungdomsböcker innehåller det mesta.

1. Kristina Sigunsdotter och Ester Eriksson

”Humlan Hanssons hemligheter”

Natur & Kultur, från 9 år

Vad är det som gör en barnbok extra bra? ”Humlan Hanssons hemligheter” fick Augustpriset den 26 november, och DN:s kritiker är lika positiva. Det är något speciellt med den här boken. Men vad?

Humlan är en elvaåring som går i femman och är bästis med Nour, eller åtminstone var det tills vattkopporna och hästtjejerna kom emellan. Humlan

fick vattkoppor som gick över rätt snabbt, och Nour fick hästtjejer som tycks vara längre, upptäcker Humlan när hon kommer tillbaka till skolan och har förlorat sin bästa vän till konstiga klasskamrater med hästdille.

I stället får hon umgås med Vanten, som luktar illa och är rädd för allt möjligt, till exempel naglar och presentsnören.

Kristina Sigunsdotter skriver om vardagslivet för ett barn i en genomgående kavat ton av rättfram saklighet, som låter känslorna få utrymme utan att det blir deppigt. Ja: ensamhet och sorg, men också en ilsken förmåga att uttrycka sig. Man behöver inte låtsas som om allt är bra, det blir lättare om man bara är ärlig i stället.

Det handlar också om Humlans faster Fanny, konstnären som har psykiska problem och blir intagen på sjukhus i början av boken. Humlan går och hälsar på henne, för de brukar göra konst tillsammans, och underliga maträtter som ibland blir oätliga men ibland fantastiskt goda. Fannys kris får spegla Humlans kris, i en självklar koppling där drömmar och konstnärligt uttryck är räddningen för den som är känslig.

Ester Erikssons spretiga teckningar är en viktig del av boken, och illustrerar framgångsrikt Humlans värld. Hästtjejerna avbildas självklart med hästhuvuden och svansar, och vargtimmen beledsagas av en skock lätt förvånade vargar.

”Humlan Hanssons hemligheter” har liknats vid Barbro Lindgrens böcker, och nog finns det ett släktskap. Men framför allt är Humlan sin egen: med ett självklart, klarögt barnperspektiv på en samtid där mammor kan laga superäcklig stenåldersmat och fastrar kan bli bannlysta som barnvakter efter konstprojektet Fanny och Humlan gjorde i trädgården med en burk svart färg.

2. Julia Hansson

”Billie, Korven och havet”

Natur & Kultur, från 3 år

Skenbart vardaglig sommarskildring om hur Billie tillsammans med sin mamma och hunden Korven åker till stranden. Korven far runt som ett lyckligt jehu på stranden, nosar på allt och gräver så att sanden sprätter. Billie tar det mer försiktigt, för meningen är ju att hon ska våga sig ut i vattnet. Vad döljer sig i havet och hur obehagligt kan det bli?

Det blir, som många strandskildringar för barn, en utvecklingsberättelse om att till slut ta mod till sig och ge sig ut i det okända. Julia Hansson gör det både roligt och lättigenkännligt verkligt, med svettigt blekgul sand, blekblå sommarhimmel, och exotiskt havsdjupsblått under ytan.

3. Thomas och Anna-Clara Tidholm

”Isresan”

Alfabeta, från 6 år

En ovanlig, fantasieggande kapitelbok om en ofrivillig polarexpedition. Barnen Ida, Jock och Max är nere vid Rönnbäcken en dag, och går ut på isen där de tror att den håller. Fast det gör den inte. Deras isflak flyter iväg nerför ån, ut på en flod och vidare på havet. Vad ska de göra? Thomas Tidholms text är muntert saklig, och Anna-Clara Tidholm låter skönheten snarare än oron prägla de kontrastrika bilderna med mörkt hav, vit is och en kylig måne på natthimlen. Barnen flyter iland på en ö med pingviner, men hittar som tur är ett hus att bo i med gott om konserver. En vacker robinsonad med djupa underströmmar, som aldrig blir för farliga.

4. Eva Lindström

”Bron”

Alfabeta, från 3 år

Det är en bilderbokssaga som både roar och oroar, om den lilla grisen som glatt kommer brummande i sin gula bil och ska åka över en bro. Vilket inte alls går, för grisen blir stoppad av en varg som meddelar att bron är avstängd, det kan ta ett tag. Men grisen är välkommen hem till vargen så länge! Ett tag verkar det bli rena skräckfilmen för barn, för vargen ler med vassa tänder och i vargens hem finns ytterligare en varg. Alla som kan sina folksagor blir nervösa, och Eva Lindström understryker Hitchcockstämningen genom sneda perspektiv och oroväckande inslag. Varför syns yxan så tydligt utanför fönstret? Sen går det inte alls som man tror, som tur är.

5. Astrid Lindgren

”Mio, min Mio”

Ill. Johan Egerkrans, Rabén & Sjögren

Astrid Lindgrens ”Mio, min Mio” från 1954 är en av de stora klassikerna, och vi är många som har vuxit upp med Ilon Wiklands illustrationer. Men med nya, fantasieggande fyrfärgsillustrationer av Johan Egerkrans blir det en berättelse mer tillgänglig i vår tid, om föräldralöse Bo Vilhelm Olsson som sitter

ensam på en bänk i Tegnérlunden en kväll och längtar så innerligt efter en egen pappa.

Med hjälp av en ande förflyttas han till Landet i Fjärran, möter sin fader Konungen och får ett nytt namn, Mio. Men idyllen varar inte. Tillsammans med sin bästa vän, Jum-Jum, måste Mio bege sig till Landet Utanför där den grymme Riddar Kato bor.

6. Elin Nilsson

”Världar under vatten”

Alfabeta, från 9 år

Novellsamling om det som är riktigt svårt. Om bröderna vars pappa får ett nytt barn med sin nya tjej, om Lilja vars kompis Saga ska åka utomlands på lovet, som vanligt, medan hon själv hamnar i en ful husvagn. Om Frans som åker till morfar när mamma och pappa diskuterar skilsmässa, om loppisen där Tildas föräldrar inte förstår vad som hänt mellan Tilda och Mira. Om vem som räknas och vem som inte räknas i klassen, om Aleks som kommer hem efter fem veckor i Kroatien och upptäcker att spelpjäserna har flyttats om. Om att kunna anpassa sig till att världen har ändrats, och om att inte stå ut att vara förloraren som måste lämna spelplanen.

7. Baek Heena

”En fe på badhuset”

Övers. Sun-Kyoung Choi, Trasten, från 3 år

Sydkoreanska Baek Heena arbetar fram sina böcker med en speciell teknik, genom att omsorgsfullt bygga små miniatyrvärldar och fotografera av dem. Förra året kom hennes ”Molnbullar” på svenska, och nu i höst har det kommit två till, ”Magiska godiskulor” och ”En fe på badhuset”.

Den sistnämnda är en poetisk bildberättelse om Dukji som följer med sin mamma till badhuset och leker för sig själv, tills hon träffar en gammal kvinna som visar sig vara en utomordentlig lekkamrat och dessutom en magisk fe. Det är som att läsa en animerad film, begåvad och vardagligt fantasifull. Baek Heena fick årets Astrid Lindgren Memorial Award.

8. Jakob Wegelius

”Den falska rosen”

Bonnier Carlsen, från 12 år

Tredje boken om gorillan Sally Jones, som nu bor i Lissabon med Chiefen och en samling goda vänner. De

hittar ett pärlhalsband gömt på sitt skepp ”Hudson Queen”, men var kommer det ifrån? Spåren leder till Shetland Jack, som lär ha fiskat pärlorna utanför Australien och gjort ett pärlhalsband åt sin dotter. Som han inte ens hade träffat.

Chiefen och Sally Jones reser till Glasgow på jakt efter dottern, men hamnar i klorna på organiserad brottslighet. Jakob Wegelius, som fick Augustpris för båda de tidigare böckerna om Sally Jones, är en unik bildkonstnär med sina detaljerade, nostalgiska bilder från en äventyrsvärld av ångbåtar och sjömän.

9. Linda Bondestam

”Mitt bottenliv – en ensam axolotl berättar”

Berghs förlag, från 3 år

En sällsynt charmig, förvånansvärt söt och optimistisk historia om klimatkrisen. Det gulliga djuret axolotlen (som finns på riktigt och ser ut som Linda Bondestam har ritat det) bor på botten av en sjö, där det alltsomoftast seglar ner intressanta föremål från lunsarnas värld.

Lunsarna, det är några av de där som klev upp på land en gång. En del gick det inte så bra för, som drontar, dinosaurier och mammutar, men lunsarna blev med tiden väldigt många. Sen går det inte så bra för dem heller, och man blir lite orolig även för axolotlernas framtid när vågorna går höga över jorden. Men det finns hopp! Åtminstone för axolotlen.

10. Tamara Mivelli

”Jag klyver er itu”

Rabén & Sjögren, unga vuxna

En ordknapp, lovande debut som är både prosa och lyrik, eller kanske ingetdera. Mary befinner sig mellan allt i livet: hon har slutat skolan men inte börjat plugga vidare eller jobba, föräldrarna är skilda och hon kan inte bo hos någondera. I stället har hon flyttat in hos pojkvännen Filip och är inte riktigt hemma där heller. Även kulturellt befinner hon sig mellan två världar, där Sverige är det enda land hon känner men ändå inte riktigt hör hemma i, och föräldrarnas hemland inte är hennes. Rotlöshet, alltså, men knivskarpt skildrat i korta, effektiva rader som understryker identitetssökandet. Om man fastnar mittemellan allt, vem är man då?

NOVELLER.

En lillebror berättar. - Godmodig skildring av familjelivets olika sidor

Bart Moeyaert

”Bröder”

Övers. Annika Johansson, Gilla böcker, från 12 år.

I en intervju i samband med att han tilldelades Almapriset förra året berättade Bart Moeyaert om hur han som yngst av sju bröder hade svårt att få ordet i familjen. Vid middagsbordet skulle var och en berätta om sin dag, men han var alltid sist och hann sällan säga något. Berättat med värme och med glimten i ögat kan man ändå ana att behovet att äntligen få tala till punkt fanns där tidigt. Och att historieberättandet sitter i ryggraden.

Belgiske Bart Moeyaert har ett gediget författarskap bakom sig, med en bibliografi på över femtio titlar. Det handlar om relationer, det mellanmänskliga, och dramat kokar mellan raderna snarare än i tillspetsade händelseförlopp. ”Bröder”, som i originalspråk gavs ut för 20 år sedan, består av korta noveller som samtliga utgår från familjen och inte minst brödraskapet. De ger inblick i det lilla universum som en familj kan vara, med alla dess regler, roller och traditioner.

Sinnligt, och med få ord, frammanar Bart Moeyaert personerna som seglar förbi i berättelserna: hos mamma samlas lukterna från dagen, hos pappa ljuden, när fröken Stevens kommer på besök krymper huset. Bröderna beskrivs alltid som ”min bror”, ”min andre bror”, aldrig med namn. Det är stilistiskt elegant och fyller en tydlig funktion: det är en skildring av gruppen som enhet och inte porträtt av enskilda individer. Mindre vikt läggs på persongestaltning, mer på stämning och miljö. Bröderna förblir lite lösa i kanterna, vilket i några av novellerna kan kännas otillräckligt för att man ska engagera sig. Även om enheten ofta beskrivs med ett ”vi”, så är det ett vi med modifikation.

Utanförskapet är ett återkommande element, som när berättarjaget vaknar och märker att alla varit uppe utan honom. Eller när bröderna så tydligt, och lite motvilligt, spelar med i fantasin om att Kungen varit på besök. Eller när den som inte får plats i den nyinköpta optimistjollen såklart är den yngste.

Bart Moeyaert skildrar dessa händelser utan att dröja vid orättvisorna, tvärtom tycks berättarjaget vara ganska till freds i sin roll. Kanske för att han är den av bröderna som upptäckt språket, fantasin och skönheten i det lilla. Som när bröderna tillsammans betraktar hur vattnet sugs upp ur jorden på baksidan av huset:

”Det såg vackert ut. Jag pekade på lukten som steg upp ur jorden och trängde in i näsan. Det luktade grönt, trä och gödsel men mina bröder missförstod mig. De trodde att jag pekade på en daggmask som höll på att drunkna.”

Parallellt med känslan av att vara del av någonting mycket större finns hos Bart Moeyaert något annat som gör livet uthärdligt. Nämligen humor.

Emma Holm " DN 12 dec 2020

"5 kul julpyssel!

Gör granen grann. Elva dagar kvar att maxa julstämningen! Här är pysslen som hjälper till med det.

Gubben i granen

Med mössa och mysig halsduk är den här

lilla snögubben redo för vintern!

Du behöver:

En gammal

led-lampa

Hobbyfärg i olika kulörer

Glitter

Tyg/band

Lim

Snöre

Gör så här:

1. Måla lampan vit. Måla sedan toppen

i en annan färg och strö på lite glitter innan färgen torkar. Limma gärna en liten tygbit längst upp, som tofs på mössan.

2. Dags att måla

detaljer – ögon,

mun, kanske några knappar och så klart en - morotsnäsa!

3. Klipp ut en tygremsa och limma fast. Nu har din - snögubbe fått en fin och varm halsduk! Fäst snöret runt

”huvudet”.

Stjärnflingor

Julig stjärna eller snöflinga? Som prydnad i granen eller hängande i fönstret? Vad du än väljer kommer detta pynt att göra succé.

Du behöver:

8 klädnypor av trä

Trälim eller limpistol

Hobbyfärg

Glitter

Snöre

Gör så här:

1. Dra isär de två trädelarna i klädnypan och ta bort metallfjädern. Limma ihop trädelarna, ”rygg mot rygg”. Gör likadant med de andra nyporna.

2. Limma ihop fyra nypor. Sätt dem som ett kors, med ”huvudena” ihop. Limma fast de övriga fyra i mellanrummen (kolla noga på bilden så förstår du).

3. Dags att pynta! Måla i en färg du gillar och strö på glitter. När stjärnflingan har torkat binder du fast snöret så att den går att hänga upp.

Glimmande 3d-granar

Fram med papper, alla origami-älskare! Den här granen behöver inte vara perfekt vikt, inget träd är ju spikrakt.

Du behöver:

A4-papper

Sax

Batteridrivet ljus

Gör så här:

1. Lägg papperet framför dig som en stående rektangel. Vik ner övre högra hörnet mot vänsterkanten. Klipp bort den delen av papperet som är under ”viket”. Nu har du en dubbelvikt triangel.

2. Vik triangeln på mitten. Och sedan ännu en gång!

3. Lägg triangeln med långsidan åt höger (den vikta kortsidan ska vara uppåt). Vik ner den vänstra spetsen så att den möter högerkanten. Klipp bort det som är under ”viket”.

4. Klipp sex jack i triangelns ena långsida (den sida som går att öppna). Jacken ska gå snett nedåt. Gör dem längre ju längre ner du kommer.

5. Klipp nu ut fem trianglar på andra långsidan. Börja med en liten överst, och gör dem sedan större ju längre ner du kommer (se bild). Veckla ut papperet.

6. Nu blir det pilligt! Papperet ska formas till en gran. Vik in alla de veck där du klippt trianglar. Vik ut vecken som har jacken (se bild).

7. Dags att fixa snygga grenar. De pappersdelar som är mellan jacken du klippte ska du vika åt vänster. Gör likadant runt hela granen.

8. Ställ ett batteriljus under och låt granen glimma!

Bubbelgum-maskin

En tuggummiautomat som prydnad i granen? Varför inte? Detta pyssel kommer garanterat att bli omtyckt.

Du behöver:

Liten kruka eller pappmugg

Röd och svart hobbyfärg

Flärp (den lilla metallgrej man öppnar läskburken med)

Lim

Genomskinlig julgranskula i plast

Pompomps eller pärlor

Kork (från en liten plastflaska eller ett mjölkpaket)

Band

Gör så här:

1. Måla krukan/muggen röd. Låt torka. Limma fast flärpen på sidan av krukan och måla det nedre hålet svart.

2. Ta bort toppen på julgranskulan. Fyll med pompoms eller pärlor.

3. Limma fast kulan i krukan, med öppningen uppåt.

4. Stick ett hål genom korken. Gör en knut i änden på en bit band. Dra bandet genom korken. Limma fast korken (med knuten nedåt) i öppningen av kulan.

Piffiga presentaskar

Somliga julklappar vill man ge bort i en extra snygg förpackning. Här är två varianter.

Lilla asken

Du behöver

Toarulle

Dekoration (till exempel färg, band, presentpapper eller dekorationstejp)

Gör så här:

1. Platta till pappersrullen. Vik in någon centimeter av toppens ena kant mot mitten av öppningen. Vik sedan över den andra kanten. Gör likadant i andra änden.

2. Dekorera som du vill. Måla med hobbyfärg, limma på paljetter, limma på fint papper eller knyt ett vackert band runt.

Stora asken

Du behöver:

Mjölkkartong (1 liter)

Dekoration (present- papper, färg eller snöre)

Tejp

Gör så här:

1. Skölj ur och torka mjölkkartongen. Gör ett vågrätt streck 10 centimeter upp från botten på tre av sidorna. På en sida gör du strecket 17 centimeter upp (den extra biten kommer att bli askens lock).

2. Klipp efter strecken. Runda av de två hörnen på locket.

3. Vik in mitten längst upp på askens högra och vänstra sida (se bilden). Dekorera som du vill. För att stänga - asken viker du ner locket och fäster med en bit tejp.

Tips! Använd 2 liters-kartonger om du vill göra en större ask. Men kom då ihåg att locket måste vara längre.

Sandra Nordin" DN 12 dec 2020

När vi lussade hemma hos Erlander

Det började dra ihop sig till lucia 1963. Om ett halvår skulle vi, den första årskullen på skolan med även manliga elever, ta studenten på vad som då fortfarande hette Högre Allmänna Läroverket för Flickor på

Södermalm – ”Södra Flick” på Bohusgatan (i dag Frans Schartaus gymnasium).

På skolan fanns en tradition att avgångsklassernas elever skulle ”lussa” hemma hos sina klassföreståndare. För vår del kristendomsläraren (det hette så på den tiden) teol dr Hjalmar Sundén, ”Sudden” kallad. En stark personlighet vars intellektuella och akademiska storhet vi elever hade föga begrepp om.

Jodå, det gick för sig att komma och lussa i hans villa i Bromma.

Nu kläckte något ljushuvud en djärv idé: ”Kan vi inte fråga vår kemilärare också?” Vänliga, lågmälda och något disträ Aina Erlander. Gift med landets statsminister Tage och alltså vad man i dag skulle kalla rikets första dam. Kul idé tyckte klassen.

Det föll på min lott att fråga och i stället för det artiga avvisande jag väntat mig blev svaret ”Ja, det går väl bra”.

Tidigt på Luciamorgonen kom klassen sålunda tågande till det nybyggda, veckade höghus på Kungsholmen som snabbt kommit att gå under namnet ”Erlander-huset”. Inte en människa syntes till. Där stod vi, ett drygt tjugotal aningslösa tonåringar i vita särkar, tills någon kände på porten och fann att det var bara att kliva på. Efter en blick på namntavlan i entrén travade hela gänget upp och hittade dörren med ”Erlander” på.

”Jaha, hur gör vi nu då?” Någon känner försiktigt på dörrhandtaget. Dörren är olåst. Vi trevar oss in i den nedsläckta och tysta lägenheten. Först när förtruppen hittar sovrummet vaknar statsministerparet som legat och sovit.

Det blev ett mycket trevligt och opretentiöst besök, med Tage och Aina i pyjamas, nattlinne och morgonrock. Statsministern visade sig vara en vänlig och underhållande farbror som förtjust förevisande sin samling av inramade Erlander-karikatyrer som täckte en hel vägg.

Själv passade jag på att föreviga stunden med några foton, varvid Tage diskret kommenterade ”Du behöver väl inte gå till kvällspressen med dom där bilderna?”

Det lovade jag, och det löftet har jag hållit. Men någon gång förtjänar väl denna, i dagens ljus osannolika, historia att berättas?

Thomas Nordberg, elev 1960 – 1964"

DN 12 dec 2020

"Bengt Ohlsson: Jag ser en man som vill fly från allt han har önskat sig

Barnet kom och det var en glädje, och en ändlös rad av skriknätter och föräldrapoddar och middagshäng med polare som har barn i samma ålder.

Och han förstår inte varför han bara vill bort från hela skiten.

En grådaskig söndagsförmiddag går jag Nybrogatan norrut, och på trottoaren utanför en av de tungt fylleslumrande uteserveringarna möter jag ett ungt par, strax över trettio, hon med en bebis i famnen, han manövrerande en kräkfläckig paraplyvagn, och under den sekund vi möts bränner sig pappans ansikte in och stannar kvar.

Ta mig härifrån, ser han ut att tänka. Var som helst, men inte här.

De är på väg någonstans, en aktivitet för att få frisk luft, ett fjärilshus eller en parklek eller en utvilad mor- eller farförälder, och han vill verkligen inte. Och han plågas av det. Skäms för det. Begriper det inte.

Jag är ju här för att jag ville det själv, tänker han. Jag går här med min tjej som jag älskar och vi har tagit oss igenom en massa svårigheter, som man gör och måste göra. Det har funnits tusen tillfällen när jag hade kunnat backa ur, men det har jag inte gjort. Och min tjej blev gravid och vi gladdes åt det och jag gick på pappakurser och tröstade henne när hon mådde illa, och jag skaffade all mat hon var sugen på och låg bredvid henne i sängen och tittade upp i taket och bollade namn, och vi förkastade varandras förslag med den där aningen pressade uppsluppenheten och berättade om associationer som namnen väckte.

Sen kom barnet och det var en glädje, och en ändlös rad av vardagar och livspussel och skriknätter och föräldrapoddar och middagshäng med polare som har barn i samma ålder och det var avspänt och mysbyxigt och alla blev trötta tidigt och stökade med overaller och vantar i hallen innan de äntligen drog hem.

Och han förstår inte varför han bara vill bort från hela skiten.

Han hoppas att hans tjej inte ska märka någonting och därför överkompenserar han och försöker hålla i gång

ett hurtigt samtal, och om hon genomskådar honom och ser hans missmod känner han sig skuldmedveten och blir snäsig och sen får han dåligt samvete för det, och om hon inte genomskådar honom och han får vara ifred med sitt missmod känner han sig ensammare än någonsin och driver allt längre bort på sitt isflak.

Han känner sig existentiellt obegriplig. Ja, oduglig. Det här är inte ett läge i livet där det finns utrymme för någon genomgripande ambivalens. Eller ambivalens ... Om det vore så väl. Ambivalens är väl synonymt med kluvenhet? Vilket skulle betyda att han med en del av sig själv ser fram emot den här lediga söndagen med familjen, och med en del inte gör det.

Men han vill bara härifrån, mer och mer för varje steg, för varje trottoarkant han måste vicka upp den satans paraplyvagnen på. Och ju starkare insikten växer i honom, desto mer måste han anstränga sig för att dölja den.

Så han försöker resonera sig bort från den. Var skulle du hellre vilja vara då, undrar han retoriskt. Om du fick välja fritt. Skulle du kanske vilja vara ute på nån ”resa”? Eller sitta i en bar med en immig bärs och inte behöva tänka på någon annan än dig själv? Du vet att du kan få det. När som helst skulle du kunna yppa denna önskan till din tjej, och hon skulle förstå dig. Du skulle kunna säga att det är lite mycket nu. Är det okej om jag går ut ikväll några timmar? Och hon skulle säga att självklart är det okej. Sen kan du gå iväg och sätta dig i den där baren, och ni vet visserligen att snart är det dags för *henne* att unna sig samma sak, en ensam kväll utan att behöva tänka på barn eller disk, men det är ju inte mer än rätt, för ni lever i en jämställd relation och du vill inte ha det på något annat sätt.

Men du vet lika väl som jag att när du sitter i den där baren och tar upp din pocketbok eller kollar på något Premier League-halabaloo på storbildsskärmen kommer den där gnagande känslan av meningslöshet. Och du tvingar i dig din Guinness för att döva insikten att det inte var det här du behövde. Du kommer att lomma hemåt på den söndagstomma trottoaren och veta att ingenting har förändrats.

Frågan kvarstår: du är där du vill vara. Du har haft tusen tillfällen att backa ur detta, men inte gjort det. Så varför vill du bara långt härifrån?

Eller så tänkte han på något helt annat.

Bengt Ohlsson

benke@swipnet.se "

"Bengt Ohlsson bor i Stockholm. Han är född i Östersund och har medverkat i DN sedan 1984. Han tilldelades Augustpriset 2004 för sin bok ”Gregorius”. Hans senaste roman, kritikerrosade ”Midsommarnattsdrömmar”, kom våren 2020. " DN 12 dec 2020

"Klappat och klart? Så kan pandemin ändra vår syn på julgåvor – kanske för alltid

Att minska prylhetsen har varit ett återkommande tema under många jular. Blir det här året vi faktiskt gör det – eller kommer vi att kompensera med fler presenter än vanligt? Vissa, som drabbats av sjukdom eller arbetslöshet, kanske inte har något val.

DN har talat med två experter om hur synen på julklappar förändras av pandemin.

Vad är viktigt i livet? Det är en fråga som Susanne Wigorts Yngvesson, professor i etik vid Enskilda Högskolan Stockholm, tror allt fler ställer sig under pandemin. Situationen – som vi inte har valt – ger oss en chans att tänka över hur vi lever. Med omställningen finns även en möjlighet att tänka över vår konsumtion.

– Behöver vi allt det där? Vi får utrymme för att reflektera över hur våra liv ser ut, vad vi äter, vilka vi umgås med och hur vi beter oss på sociala medier, säger hon.

Mer tid tillbringas hemma för de allra flesta, oavsett om det finns ett jobb att gå till eller inte. Susanne Wigorts Yngvesson tror på färre klappar i år. Sportutrustning som gör det möjligt att ge sig ut på aktiviteter i naturen och klappar som leder till att vi gör saker tillsammans kan få ett uppsving, tror hon. Pussel och matlagningsprodukter är två andra exempel på sådant hon tror blir populära gåvor i år.

– Vi ger bort sådant som känns betydelsefullt i våra liv.

Hon betonar att allt inte behöver handla om prylar.

– Ge bort lite omtanke. Skriv upp tio personer på en lista och ring upp dem.

Konsumtionsforskaren John Magnus Roos ser andra faktorer som styr julhandeln.

– Shopping är en del av svenskarnas fritidsintresse överlag, säger han.

Långt ifrån alla har den möjligheten, men oavsett om man kan lägga pengar på shopping eller inte tror Susanne Wigorts Yngvesson att kvalitativa delar av livet, som symboliserar vad varje relation betyder, blir allt viktigare.

– När tempot dras ned frågar vi oss vad som ger lycka och vad som är meningsfullt.

Vardagen har förändrats och för många har omställningen varit svår. Hur hjälper man en vän som förlorat en familjemedlem i covid-19, någon som är sjuk eller som blivit av med jobbet? Det behöver inte vara så komplicerat, säger Susanne Wigorts Yngvesson.

– Ett vanligt samtal eller videosamtal, ett brev eller en personlig gest som att skicka en julklapp kan vara sätt att visa att man tänker på personen.

Andra sätt att visa att man bryr sig på kan vara att baka saffransbullar eller koka marmelad och ge bort, säger Susanne Wigorts Yngvesson. Eller varför inte ta en promenad tillsammans som avslutas med glögg i termos?

– Sådana handlingar kan vara enkla men fyllda av värme och omsorg. Tänk ut små överraskningar.

– Det är viktigt att visa att man finns där för personen.

Att skänka pengar eller ge annat stöd till organisationer som arbetar med välgörande ändamål kan vara ett sätt att hjälpa de mest utsatta. Men det finns även andra sätt att visa omtanke för personer som inte ingår i den närmaste bekantskapskretsen. Susanne Wigorts Yngvesson minns när hon arbetade som tidningsbud och det hände att någon hade hängt en julklapp till henne på dörren.

– Det finns samhällsservice som vi tar för given. Jag blev extremt glad över julklappen. Något så enkelt kan vara väldigt glädjande.

Julen är gemenskapens högtid som ska ge tid för kärlek och omsorg. För någon som har förlorat en nära anhörig eller är inne i en sorgeperiod kan julen därför kännas särskilt svår.

– Ensamheten och utsattheten kan upplevas extra stark om det finns en idyllisk längtan efter gemenskap och tradition.

Den traditionsrika julen är en tid då även sekulariserade firar gudstjänst eller ser luciatåg i kyrkan. När evenemangen uteblir kan det finnas ytterligare behov av att kompensera på annat sätt.

– Att läsa mer skönlitteratur eller ta del av musik kanske fungerar för stunden, men digitala musikkonserter och julgudstjänster kommer aldrig att kunna ersätta sådana som vi firar tillsammans i samma rum.

Susanne Wigorts Yngvesson hoppas att julen ska bli meningsfull i år, men är bekymrad över att ensamheten kan bli mer påträngande än vanligt. Det gäller framför allt personer som inte har tillgång till digitala hjälpmedel.

– Jag hoppas att det går att hitta någon form av meningsfullhet även i ensamheten. Jag menar inte att det finns särskild storslagenhet i ensamhet men att vi ändå kan hitta vad som gör oss lyckliga i små eller stora sammanhang. Det är bra att inte bara låta tiden gå, utan se detta särskilda år också som en möjlighet.

– Vissa kanske snarare känner sig isolerade än privilegierade om ensamheten blir påträngande. Då är det inte så lätt att vara kreativ, tillägger hon.

Själv ska hon fira julen med färre personer än vanligt.

– Vi får mer tid för oss själva i vår lilla familj. Man kan ta ett bad när man vill. Det handlar om enkla grejer som inte behöver kosta pengar. Det kanske finns tid att

lära sig något nytt, att utbilda sig själv. Jag vill göra saker som får mig att upptäcka och hantera frågor som gör mig lycklig.

Med människors förändrade vardag har delar av handeln sett hur kunderna på kort tid försvunnit. Personal har permitterats, öppettider förkortats och många företag gått i konkurs. Analysföretaget HUI, som kontinuerligt följer handelns utveckling, skriver i en rapport att vi aldrig i mannaminne stått inför en så oviss julhandel. Att Folkhälsomyndigheten avråder från butiksbesök gör situationen svårbedömd, enligt HUI. Om handeln står inför en krasch eller ett rekord avgörs av restriktionerna, framgår i rapporten. Julhandeln har ökat under flera år och omsatte förra året över 80 miljarder kronor, i genomsnitt 7 894 kronor per person.

John Magnus Roos är forskare vid Centrum för konsumtionsforskning vid Handelshögskolan, Göteborgs universitet. Han är redaktör för institutionens årliga så kallade Nationella konsumtionsrapport, där köpmönstren under pandemin kartläggs. Den stora skillnaden under smittspridningen är att allt mer köps på nätet och att dagligvaruhandeln (exempelvis matbutiker) gått upp, medan sällanköp (exempelvis kläder) gått ned. Undantaget är heminredning.

– Vi går inte i butiker och använder inte längre lika mycket kläder. Däremot märks det att hemmet är mer viktigt för oss. Det finns också en del lyxprodukter som det sålts mer av, det kan vara konsumenter som känner att de vill unna sig något i en tillvaro som är mindre lustfylld, säger John Magnus Roos.

Det finns saker som tyder på både en ökad och minskad julhandel i år. Att vi inte rör oss i fysiska butiker på samma sätt kan minska konsumtionen, medan den mindre tid som tillbringats med nära och kära under pandemin gör att många kommer vilja visa omtanke med presenter i stället. Det senare skulle kunna innebära fler julklappar än vanligt.

– Julhandeln har en tendens att slå rekord för det finns alltid ett antal personer att köpa klappar till. Men när konsumenter florerar fritt i butiker ökar impulsköpen och om de försvinner går julhandeln förmodligen ner, säger John Magnus Roos.

Med en oviss framtid vill troligtvis färre ge bort julklappar i form av upplevelser. Saker som presentkort på resor och restaurangbesök väntas minska. I stället kan de ersättas med pengar. Att mer pengar skulle läggas på välgörenhet tror John Magnus Roos däremot inte.

– Vi har en tendens att bli mer egoistiska när framtiden är oviss. Intresset för att ge till välgörenhet minskar när det ekonomiska läget är tuffare. Det har vi sett vid andra kriser.

Nyligen utsågs stormköket till Årets julklapp. SOM-institutets nationella befolkningsundersökningar visar att svenskarnas miljö- och klimatintresse har ökat, enligt den preliminära statistik som finns, berättar John Magnus Roos.

– Jag trodde att det skulle ha minskat. Det skrivs inte lika mycket i media men när man frågar hur mycket människor bryr sig om miljöfrågor är de mer intresserade i dag än innan pandemin, säger han.

Det går också att se att konsumtionen av närodlat har gått upp, säger John Magnus Roos.

– Vi vet inte om det är kopplat till hållbarhet eller hänger ihop med någon sorts anti-global trend där vi inte reser lika mycket. Det kan också handla om att när fler håller sig hemma blir man mer mån om miljön som finns nära.

John Magnus Roos tror att produkter som kan användas i naturen och i hemmet kommer bli populära julklappar, men även leksaker till följd av att många äldre inte kunnat träffa barn och barnbarn på länge.

Trots att många av oss inte kan fira julen tillsammans hoppas John Magnus Roos att det ändå går att hitta sätt att visa varandra kärlek och omtanke. Själv brukar han ofta tillbringa julen i Nederländerna, men i år blir det med de närmaste i Sverige i stället. Som konsumtionsforskare pekar han ändå på att det finns annat i livet än att köpa saker.

– Den privata konsumtionen är halva vårt BNP, men det finns andra faktorer som är viktigare.

– Pandemin genomsyrar vårt beteende som det är nu. Det är inte som vanligt men vi måste försöka hitta sätt att visa omtanke och respekt i den nya världen som har skapats, säger John Magnus Roos.

Ida Yttergren

ida.yttergren@dn.se" DN 12 dec 2020

"Goda gåvor i stället för myrra

En annorlunda jul stundar. Fler än vanligt kommer att fira den med bara ett fåtal som sällskap, eller helt ensamma. Då gäller det att göra det bästa av situationen. Ett sätt att visa omtanke är att distribuera julmat till släkt och vänner, så att man kan dela en smaklig upplevelse – fast på distans. Mat och dryck blir till klappar.

Jag har tänkt ut ett antal rätter som enkelt kan förpackas och delas. Till min hjälp har jag tagit gamla konserveringstekniker som rimning, torkning, konfitering, sillinlägging, brännvinskryddning och konsten att göra krukost.

Det finns ju gamla traditioner att falla tillbaks på när det gäller gåvor vid jul, men i stället för att ge guld, rökelse och myrra kan man överräcka strömming, röding, revben, rödkål, havtornsnubbe eller fruktterrin – som alla finns beskrivna i dagens recept.

Att dela ut matgåvorna kan förstås vara en utmaning, men med lite tur kan man själv åka och lämna maten till sina kära. Eller be folk som ändå ska ut och fara om hjälp. Planerar man i god tid löser sig det mesta. Nubbe och shots i plastflaska samt torkad frukt kan sändas med post.

Snygga förpackningar ger extra julklappskänsla. Man kan rota fram en vacker trälåda, fina flaskor och burkar, köpa en japansk bentolåda eller slå in ätbarheterna i silkespapper. Man kan köpa porslin eller krukor som blir en del av gåvan. På landets loppisar, vintagesajter, antikaffärer och secondhandbutiker finns många fynd att göra. Återvunnen skönhet överglänser ofta nytillverkad.

Visst känns det lite bättre om man vet att ens nära smaskar i sig något man gett dem, och så kan man slå en pling eller zooma då och då under jultaffeln och önska varandra en god jul, trots distansen.

Jens Linder

mat@dn.se " DN 12 dec 2020

Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.

Övergripande delar av kulturministerns demokrati och kultur läggs i området för riksdag m m

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Utbildnings-departementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings- och forskningspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarnas villkor och studiefinansiering.

Områden

Områden

- Barn- och ungdomsutbildning
- Folkbildning
- Högskola och forskning
- Studiefinansiering
- Vuxenutbildning

Om Utbildningsdepartementet

Relaterad navigering

- Utbildningsdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Anna Ekström
Utbildningsminister

Matilda Ernkrans
Minister för högre utbildning och forskning

Genvägar

Genvägar

- Arbete inom utbildningsområdet med anledning av nya coronaviruset

Aktuellt från Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

Utbildningsminister
Utbildningsdepartementet
"Vi har haft ett av de mest högpresterande och jämlika skolsystemen i världen. Dit ska vi igen. Då krävs ordning och studiero, kunskap och bildning. Vi ska skapa en skola där varje elevs ansträngning avgör hur långt hon kan nå i sina studier – inte vilka föräldrar hon råkar ha eller vilken skola hon valt."

Anna Ekströms områden

- Barn- och ungdomsutbildning
- Folkbildning
- Vuxenutbildning

Matilda Ernkrans

Minister för högre utbildning och forskning
Utbildningsdepartementet
”Oavsett var du bor i vårt land ska det finnas goda möjligheter att studera vidare. Vi ska se till att Sveriges studenter får bra förutsättningar och en trygg studietid. Vi investerar i utbildning och forskning för att bygga ett starkare samhälle.”

Matilda Ernkrans områden

- **Högskola och forskning**
- **Studiefinansiering**

SW . 7957 Undervisning o d. Forskning

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, demokrati, medier, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för idrott och ungdomspolitik samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.

Områden

Områden

- Civila samhället och idrott
- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Kultur
- Medier
- Ungdomspolitik

Om Kulturdepartementet

Relaterad navigering

- Kulturdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Organisation
- Kontakt

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Amanda Lind

Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar för idrottsfrågorna

Genvägar

Genvägar

- Amanda Linds möten angående nya coronavirusets effekter
- Regeringens strategi för romsk inkludering
- Demokratin 100 år
- Kulturrådsbloggen

Aktuellt från Kulturdepartementet

Amanda Lind

Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar för idrottsfrågorna
Kulturdepartementet
”Vår demokrati ska främjas, journalister och konstnärers frihet skyddas och oavsett om du bor i storstad eller på landsbygden ska du ha tillgång till att utöva och uppleva kultur och idrott.”

Amanda Linds områden

- Civila samhället och idrott
  - Demokrati och mänskliga rättigheter
- Kultur
- Medier
- Ungdomspolitik

SW 70 Allmänt om konst o kultur.
SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)
SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
SW 796/799 Sport, idrott o d.
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od. SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW 32 Statsvetenskap.

"Sofia Nyblom: Dags att ta frågan om kultursponsring på allvar

Vad kostar kulturen? Och vad är den egentligen värd? Aldrig har väl den frågan varit så laddad som nu, när det ena krisstödet efter det andra rullas ut och pengarna fortfarande inte räcker.

”Ersättningsnivåerna måste höjas”, ropar branschorganisationen Svensk Live när Kulturrådet delar ut 400 nya miljoner (DN 3/12). I sociala medier ser jag desperata artister fråga varför hembygdsföreningar eller nykterhetsloger tilldelas slantar som kunnat rädda ett produktionsbolag eller en teatergrupp på fallrepet.

Ja, hur mäter man vilka verksamheter som är värda en livboj? Vilka måste sjunka för att stödet inte räcker till? Det blir onekligen något av en Titanic-fråga. Men frågan skulle kunna ställas annorlunda. För hur ska statliga stöd räcka på längre sikt? Alla prognoser pekar på att pandemin kommer tvinga fram en ny livsstil. Och nya sätt att konsumera kultur.

Men vem ska betala för ombyggnationen, den nya tekniken, distributionskanalerna? Staten? Klimatbovarna? En miljardärskatt i paritet med den som argentinska staten just klubbat? Kanhända kommer vi se klockan skruvas tillbaka och konserthusen utrustas med smittsäkra loger i plexiglas, tillgängliga bara för en penningstark elit. Kanske gör krinolin och puffbyxor comeback på scen, i försök att garantera minst 1,5 meters socialt avstånd.

Det enda som är säkert är att cyberkulturen som konsumeras i hemmet flyttat in för gott. Och vi behöver knappast invänta nästa valrörelse för att se en hetsig debatt med garanterat populistiska inslag om prioriteringar sinsemellan vård av långtidssjuka i covid-19, och vård av en dödssjuk kultursektor.

Vad göra? Ragga upp en mecenat? Konkurrensen är hårdare än någonsin, och den kulturmecenat som skulle vilja rädda sitt favoritband kan heller inte räkna med skattelättnader i Sverige utan krav på motprestation. Det företag som har pengar att ge stöttar hellre Zlatan eller ökar sin goodwill med välgörenhet. Kultursponsring är i Sverige en icke-fråga.

Men det borde vara läge att ändra på det – utan att dra ner på statens roll.

Ser man till USA är sponsring avgörande för kulturen, och det statliga stödet obefintligt. I ett ”vinna-eller-försvinna” klimat är det förstås knepigt att en sponsor kan peka på sin favoritsopran för att villkora sitt stöd. Å andra sidan möjliggör kreativa partnerskap det skenbart omöjliga. Förra kulturrådet i Washington, Linda Zachrison, vittnar om motståndskraften i amerikanskt kulturliv:

”Inte minst har attityden hos kulturlivet imponerat enormt under denna förödande vår och sommar, så präglad av pandemin”, skriver Zachrison på Kulturrådsbloggen.

Det finns ett ännu starkare argument för kulturstöd på privat nivå: en demokratisk dimension. Möjligheten att vara delaktig i tillblivandet av ett konstverk. Uppgå i en vision. Höra musiken, innan den skrivs ner.

Ett ovanligt exempel är den franska stiftelse som matchar enskilda medborgare med konstnärer och filantroper. Genom Fondation de France kunde föräldrarna till Stéphane Albertini, 39 år, som miste livet vid terrordådet i Bataclan för fem år sedan, beställa ett verk som gestaltade hans minne och den kollektiva tragedin.

Modern Louise berättar i tidningen Le Figaro hur hon upplevt processen kring fransk-libanesiske tonsättaren Bechara El-Khourys arbete, fram till uruppförandet av tondikten ”November i min själ” fredagen den 13 november i Philharmonie de Paris.

”Det är magiskt. Vi är så tacksamma.”

Sofia Nyblom " DN 8 dec 2020

" Män upplever sig ha makt – men inte i sina privatliv

Vilka har mest makt, män eller kvinnor? Det beror på: Makt över vad?

Båda könen upplever att män har mer makt i offentligheten, men kvinnor i det privata livet – vilket både män och kvinnor uppfattar som viktigare, enligt en ny studie.

– Egentligen tycker jag att det förändrar den syn vi har på makt och genus, säger Sverker Sikström, professor i kognitiv psykologi vid Lunds universitet.

Forskning om jämställdhet är ett nytt område för Sverker Sikström, som tidigare bland annat forskat om hur artificiell intelligens kan användas för att mäta hur folk mår. Men idén till den nya studien har han burit länge.

– Det är egentligen inget jag jobbat med tidigare. Men det här är något jag tänkt på hela mitt vuxna liv, säger han till DN.

– Jag har ofta känt att i privatlivet har kvinnor mycket makt – i att välja partner, de har starkare vänskapsrelationer och så vidare. Därför har det känts konstigt för mig att man alltid talar om manlig makt, då det privata livet alltid har varit väsentligt för mig.

Studien, som gjorts av forskare vid universiteten i Lund, Stockholm och Högskolan i Gävle, genomfördes i två delar. Deltagarna rekryterades via en webbtjänst och bodde framför allt i USA.

I den första studien ombads en grupp om 445 deltagare att skriva ned ord de associerade med makt inom olika områden, som relationer och arbetslivet, och områden där kvinnor respektive män upplevs ha makt. De ombads även skriva ned ord som beskriver områden som är viktiga i livet.

I nästa studie ombads en ny grupp om 538 deltagare att värdera de ord som i den första studien mest frekvent beskrev vad som var viktigt i livet, efter tre frågeställningar: Hur mycket makt de upplevde sig ha inom dessa områden, hur viktiga områdena var för dem och hur viktigt det var att ha makt inom dem.

När de båda studierna vägts samman pekade resultatet mot att kvinnor upplever sig ha mindre makt i det offentliga livet, medan män upplevde sig ha mindre makt i det privata. Samtidigt värderade både män och kvinnor privatlivet som viktigare.

När kvinnors och mäns upplevda makt inom de båda områdena vägdes samman antydde resultatet dessutom att maktbalansen i princip gick jämnt ut – männens upplevda brist på makt i det privata balanserades upp av makten i det offentliga, och vice versa för de kvinnliga deltagarna.

Sverker Sikström menar att resultatet, som publicerats i den vetenskapliga tidsskriften Plos One, ställer jämställdhetsdebatten i ett delvis nytt ljus.

– Jag tycker att det förändrar den syn vi bör ha kring makt och genus, säger han till DN och fortsätter:

– Män uppfattar sig faktiskt ha mindre makt än vad kvinnor uppfattar sig ha i de områden som både män och kvinnor tycker är de mest väsentliga i livet.

Han betonar att studien undersöker upplevd snarare än faktisk makt. Samtidigt menar han att studiens resultat visar att människor ofta glömmer bort privatlivet när de tänker på makt, trots att privatlivet i studien upplevdes som viktigast av både männen och kvinnorna.

– Den offentliga debatten har glömt bort makten i det privata livet. Det område som folk tycker är väsentligast. Det kan handla om att hur lätt det är att skaffa en romantisk partner, vem som tar ut skilsmässa, styrkan och storlek på nätverk av vänner, och vem som har kontakt med sina barn.

Sverker Sikström menar att debatten och incitamenten för förändring påverkas starkt av hur genus och makt beskrivs. Men medan kvinnors problem är tydligt definierade i genusdebatten, är det inte lika självklart för män, säger han.

– När man säger att kvinnor har lite makt i det offentliga rummet så påverkar det ju kvinnors identitet samtidigt som det ger incitament för jämlikhet på de områdena. Samma sak gäller i det privata livet. Om vi förtydligar att män upplever att de har mindre makt i relationer är det kunskap som utgör en förutsättning för att förbättra en situation.

De två studierna är samtidigt nästan uteslutande genomförda med deltagare bosatta i USA, rekryterade via en webbtjänst. Trots de båda ländernas olikheter

tror Sverker Sikström att resultaten hade kunnat vara liknande om studien utförts i Sverige.

– Vi har byggt vår välfärdsstat på ett sätt som gör att man inte ska vara beroende av sin partner för att klara ekonomi, barnpassning och så vidare. Men i och med det så är inte kvinnor lika beroende av män i dag. Det gör att det är lätt för en kvinna i Sverige att leva utan en man. Och det gör att män får det väldigt svårt i det privata livet, säger Sverker Sikström.

Som ett extremt exempel tar han det stundtals omtalade fenomenet med incels, män som lever i ofrivilligt celibat och inte sällan förknippas med kvinnohatande internetforum.

– De uttrycker ett starkt missnöje över att inte få ha relationer med kvinnor. Så vill vi ju inte att det ska vara, men det är ett exempel på att det här är något som ligger och kokar under ytan.

Samtidigt kvarstår skillnaderna mellan USA och Sverige. Kan inte utbredd pappaledighet och fler kvinnor i maktposition påverka maktbalansen?

– Det skulle kunna vara så. Men bara för att Sverige prioriterar jämlikhet i yrkeslivet, genererar det inte nödvändigtvis jämlikhet även i privatlivet. Det kan till och med vara tvärtom. En jämlikhet i yrkeslivet kan öka ojämlikhet i privatlivet. Men det måste undersökas vidare, säger Sverker Sikström.

Han tror att många svenska män upplever att de har för lite inflytande i frågor som rör privatlivet, men att få vågar tala om det.

– Det kan vara väldigt pinsamt för en man att erkänna att han inte har tillräcklig makt i privata relationer, det skulle ju visa att han inte är tillräckligt bra på något sätt.

Sverker Sikström understryker samtidigt att det inte handlar om att ställa män mot kvinnor, utan att vidga jämställdhets- och genusfrågan.

– Jag är inte intresserad av något slags genuskrig här. Det väsentliga är att män och kvinnor ska ha förståelse för hur det ser ut, att män är svaga i det privata och kvinnor i det offentliga.

Josef Svenberg

josef.svenberg@dn.se"

"SÅ GJORDES STUDIEN.

Studien utfördes i två delar. Deltagare från främst USA rekryterades i två omgångar via en webbtjänst.

Den första gruppen ombads skriva ned fem ord de associerade med olika områden. Dessa var: generell makt, områden där kvinnor respektive män har makt, ord relaterade till makt i relationer och därefter till makt i arbetslivet.

Deltagarna fick även skriva ned ord för områden som beskrev vad de värderade som viktigt i livet och därefter ytterligare ord som beskrev områden där de själva upplevde sig ha makt. För privatlivet var vanligast förekommande familj, kärlek, vänner, hälsa, glädje och barn. För den offentliga sfären ansågs pengar, arbete, karriär och utbildning viktigast.

I studiens nästa del rekryterades ytterligare en grupp via samma webbtjänst, också dessa främst boende i USA. Den nya gruppen fick skatta de tio områdena från studie ett, utifrån frågor om hur mycket makt de upplevde sig ha och hur viktigt området var i deras liv.

Resultaten från studiens båda delar har sedan vägts samman för att skapa en bild av upplevd makt och brist på sådan. " DN 8 dec 2020

"Gärna satir, men bara mot islam

Danskarna är djärva av sig, det har de ofta och gärna gjort klart för andra. De tar minsann ingen hänsyn till de lättkränkta. Nej, ordet måste få vara fritt, och konsten, och friast av allt ska satiren vara!

Åtminstone vad gäller satir med udden vänd mot islam och profeten Muhammed. Ja, egentligen bara då.

För gud nåde den som driver med nationalklenoden ”Den lille havfrue”: Häromveckan fälldes dagstidningen Berlingske av dansk domstol för en teckning där sjöjungfrun framställs som en zombie. 400 000 kronor är ett rimligt vite för att ha publicerat detta verk som, menar domstolen, ”demoniserar den kända statyn”. Därtill utgör sjöjungfruzombien faktiskt ett upphovsrättsbrott.

Upphovsrätten tillkom för att skydda konstnärer från att andra kopierade deras verk och tjänade pengar på dem. Det är också det enda rimliga användningsområdet.

Numera har emellertid nöjesbranschens penningstarka lobby sett till att vidga upphovsrätten så att den ska fortsätta inbringa sköna slantar i generationer framöver, inte till upphovspersonen, utan till upphovsrättsinnehavaren – det vill säga ofta industrin själv. Möjligheten att citera verk och att leka med dem har därmed också fått stryka på foten. För varför bjuda någon på denna enda smula när man kan ta betalt också för den?

Mentaliteten är tydlig i USA, såväl som i EU. I Sverige bestämde riksdagen nyligen även att maxstraffet för upphovsrättsintrång ska höjas till sex års fängelse – så hårda straff reserveras annars bara för riktigt grova brott.

Uppenbarligen har även Danmark, som gärna berömmer sig med att vara så frejdigt och frigjort, gått i samma fälla. Det är synd och skam. För rätten att leka med referenser och att driva också med det heligaste är en del av yttrandefriheten som vi noga borde slå vakt om, inte inskränka.

Lisa Magnusson

lisa.magnusson@dn.se " DN 8 dec 2020

" Professor: Mattelärare måste ta en mer aktiv roll i klassrummet

Spänningen är stor inför tisdagens presentation av Timss – en internationell mätning av elevers prestationer i matematik och naturvetenskap.

Förra gången låg de svenska eleverna strax under genomsnittet i matte.

I dag, tisdag, får vi veta hur svenska elever i årskurs fyra och åtta presterar i matematik och naturvetenskap jämfört med i andra länder som ingår i EU eller OECD.

Då presenteras Timss för 2019. Det är en av de största internationella kunskapsmätningarna och genomförs precis som Pisa vart fjärde år.

Vid den förra mätningen, som gjordes 2015, låg de svenska eleverna under genomsnittet i matematik.

Andreas Ryve är professor i matematikdidaktik vid Mälardalens högskola och har under många år forskat om resultatet och attityderna som framkommit vid Timss.

– Vi har försökt se vad som kan förklara skillnaderna utifrån vad som händer i klassrummen i olika länder, säger Andreas Ryve.

Till exempel vill man se hur det stora matematiklyftet, som gick ut på att kompetensutveckla alla matematiklärare, föll ut.

Enligt Andreas Ryve har undervisningen i Sverige varit alldeles för fokuserad på att barn ska sitta och räkna själva och för lite på att lärare ska leda undervisningen i klassrummet.

Timss-kurvan visar att de svenska elevernas resultat har sjunkit konstant sedan 1995 men planat ut 2011 för att sedan vända något uppåt igen.

Nedgången handlar sannolikt om den passiva roll som läraren intog i de svenska klassrummen under den här tiden, enligt Andreas Ryve.

– Det är såklart bra om eleverna är aktiva. Men om du går för första gången på ett museum eller cricketmatch så kommer du inte att förstå så mycket om du inte har någon expertkommentator eller guide som kan förklara för dig. På samma sätt är det med matte.

En konsekvens av att eleverna skulle arbeta självständigt blev att lärarens roll blev att försöka motivera dem. Det gjorde att undervisningen utgick orimligt mycket från olika vardagsexempel, menar Andreas Ryve.

– När vi tittar på detta i vår forskning ser vi att det finns en negativ korrelation mellan detta och hur mycket eleverna lär sig.

Det kan kännas logiskt att använda olika vardagsexempel men det finns många fallgropar, säger han och ger några exempel.

Exempelvis kan läraren prata om solrosor och hur de växer dag för dag för att eleverna ska räkna ut hur långa de blev efter en vecka.

– Men då börjar man lätt prata om andra saker, till exempel om eleverna har solrosfrön i frukostfilen, och tappar fokus på det matematiska problemet.

Andra vardagsexempel som riskerar att leda fel kan handla om att eleverna får räkna ut hur snabbt Lisa springer en kilometer, utifrån hur snabbt hon springer på hundra meter.

– Men då tar man inte hänsyn till att hon blir trött och springer sakta på slutet och så blir det diskussioner om det i stället, säger Andreas Ryve.

Peter Letmark

peter.letmark@dn.se "

"Fakta.

Timss är en förkortning för Trends in International Mathematics and Science Study.

Undersöker elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap i årskurs 4 och 8.

Resultaten, antal poäng, i varje delprov är inte jämförbara mellan ämnena och inte heller mellan årskurserna. Det går alltså inte att jämföra poängen i matematik årskurs 4 med dito i årskurs 8.

Ansvarig är forskningsorganisationen The International Association för the Evaluation of Educational Achievement (IEA). Skolverket är ansvarigt för det svenska genomförandet.

IEA undersöker också gymnasieelevers kunskaper i avancerad matematik och fysik: Timss Advanced. Den genomförs mer sällan och var inte aktuell 2019.

Källor: IEA och Skolverket" DN 8 dec 2020

" Det är inte elevernas fel att de inte kan räkna

Matematik är inte svensk skolas bästa gren. Det säger Skolverkets generaldirektör, Peter Fredriksson, och tillägger att han är besviken över att Sverige ligger under snittet i EU och OECD.

Resultatet kommer från den internationella studien Timss, som presenterades på tisdagen, men konstaterandet är ingen nyhet. Bortsett från svenska som andraspråk är matte det ämne där niondeklassarna har lägst genomsnittligt betyg och lärarna delar ut minst antal A.

Därför kommer den här texten inte att handla om eleverna. Det är inte deras fel att de räknar sämre än generationskamraterna i Asien.

När årskull efter årskull underpresterar finns orsaken och lösningen inte hos enskilda barn i fyran och åttan, som ingår i undersökningen, utan i klassrummen. Och här tyder mycket på att Sveriges

matematikundervisning inte är ändamålsenlig, vilket bland annat verkar bero på tradition.

Många gör helt enkelt som man alltid har gjort.

Det vill säga: först presenteras en metod – kanske ett exempel på hur man räknar ut procent. Därefter tränar eleverna självständigt genom att lösa uppgifter i läroboken, vilket ofta går bra där och då.

Problemet kommer senare, eftersom barnen inte vet varför de gjorde som de gjorde eller när de ska använda procent. Dessutom glömmer de snabbt bort kunskaperna, eftersom de inte har förstått dem på djupet (Svenska Dagbladet 6/9 2019).

Sett ur det perspektivet är det inte särskilt konstigt att de svenska eleverna ligger efter, men det går att förändra. Enligt Johan Sidenvall, som skrivit en avhandling i frågan, skulle elevernas kunskaper förbättras om de i större utsträckning fick arbeta med problemlösning, i stället för att memorera fakta och procedurer.

Det betyder att de ska ställas inför en uppgift och själva komma fram till hur den bör lösas – givetvis med rätt stöd och vägledning – vilket är modellen som Singapore använt sig av för att gå från att ligga långt ner i internationella mätningar till att slå världen med häpnad.

Den sortens undervisning kräver mer av lärarna och rektorerna. Men framför allt förutsätter lektioner som snarare består av ett samtal och ett problematiserande kring matematik välutbildade matematiklärare, och i dag är bara cirka 70 procent av dem som undervisar i ämnet på högstadiet behöriga.

Om resultaten ska höjas är det här utbildnings-Sverige måste börja. Man kommer långt med rätt läromedel och kunniga lärare.

Susanne Nyström

susanne.nystrom@dn.se" DN 9 dec 2020

" Trots skolsatsningar – svenska elever under snittet i matematik

Svenska elever presterar bättre än genomsnittet i naturvetenskap men sämre i matematik.

Den svenska skolan har också fortsatt stora problem med segregation.

Det visar den stora Timss-rapporten som presenterades på tisdagen.

Studien Timss är en av de största internationella kunskapsmätningarna för skolelever och genomförs vart fjärde år.

På tisdagen presenterade Skolverket resultatet i den senaste jämförelsen mellan svenska elever och resten av EU och OECD.

Skolverkets generaldirektör Peter Fredriksson är glad för att resultaten i matematik och naturvetenskap hos svenska elever i årskurs 4 och 8 ligger kvar på samma nivå som vid det positiva trendbrottet 2015.

– Det var skönt att få det bekräftat. Vi vill inte tillbaka till den nivån vi var på i början av 2000-talet.

Även utbildningsminister Anna Ekström (S) uttrycker glädje över att den negativa trenden är fortsatt bruten.

– Det är styrkebesked för svensk skola och sammantaget mycket glädjande.

Samtidigt presterar svenska elever fortfarande sämre än genomsnittet i EU och OECD i matematik. I naturvetenskap är Sverige däremot bättre än snittet.

Anna Ekström beklagar att svensk skola inte är en skola i världsklass och menar att de här resultaten bekräftar att det finns mycket kvar att göra, särskilt när det gäller skillnaderna mellan hög- och lågpresterande elever.

– Vi måste fortsätta att stärka kunskapsresultaten och framför allt måste vi arbeta för att bryta den bristande likvärdigheten. Inget land har mig veterligen uthålligt kunnat höja sina kunskapsresultat om man inte samtidigt har förbättrat likvärdigheten, säger Anna Ekström.

Borde inte Sverige ligga bättre till med tanke på de insatser som ändå gjorts, som matematiklyftet och läsa, skriva, räkna-garantin.

– Jo, det finns anledning att vara särskilt bekymrad för matematiken. Men vad gäller de olika satsningar som gjorts så är det för tidigt att se effekterna av dem, säger Peter Fredriksson.

Tillgången på kvalificerade lärare är också avgörande för att bryta den segregation mellan hög- och lågpresterande elever som man kan se i Timss 2019 men också i förra årets Pisaundersökning, menar Peter Fredriksson.

– Vi vet att skolor som har problem på grund av en elevsammansättning också har en sämre tillgång till kvalificerade lärare.

Åsa Fahlén, som är ordförande för Lärarnas riksförbund, undrar när polletten ska trilla ned hos de politiker som styr den svenska skolpolitiken så de inser att det är segrationen som gör att eleverna inte presterar.

Hon lyfter några av de förslag som föreslås i utredningen ”En likvärdig skola” och som ligger på regeringens bord.

– Staten behöver ta ett större statligt ansvar för en likvärdig finansiering eftersom man har väldigt olika ambitionsnivå i olika delar av landet, säger hon.

Åsa Fahlén är också kritisk till skolvalssystemet och menar att kö som urvalsmetod till populära skolor bidrar till uppdelningen i ett a- och ett b-lag.

När det kommer till bortfallet i Timss 2019, elever som borde men av olika anledningar inte har genomfört undersökningen, ligger Sverige på den genomsnittliga nivån i OECD: 5 procents bortfall i årskurs fyra och 9 procent i årskurs åtta.

Den andel som exkluderats och inte fått göra provet, till exempel för att de har funktionshinder eller är så nyanlända att de inte kan språket, ligger på 6,3 procent i årskurs åtta och 5,4 procent i årskurs fyra.

Det är marginellt över genomsnittet i OECD, enligt Peter Fredriksson.

Peter Letmark

peter.letmark@dn.se

Sebastian Orre

sebastian.orre@dn.se

Gustav Olsson

gustav.olsson@dn.se "

"FAKTA. STÖRSTA MÄTNINGEN JÄMTE PISA

Timss är en internationell studie som undersöker kunskaper i och attityder till matematik och naturvetenskap hos elever i årskurs 4 och 8.

Jämte Pisa är det den största internationella kunskapsmätningen och båda genomförs vart fjärde år.

Jämfört med de andra deltagande länderna som ingår i EU eller OECD presterade svenska elever i årskurs 4 och 8 under genomsnittet i matematik men över genomsnittet i naturvetenskap i Timss 2019.

Det svenska resultatet för Timss 2019 ligger kvar på samma nivå som Timss 2015.

580 000 elever från 64 länder har deltagit.

Singapore har bäst resultat. I toppen ligger också Taiwan, Sydkorea och Japan.

Källa: Skolverket " DN 9 dec 2020

"Därför köpte hans riskkapitalbolag friskolornas kronjuvel

När debatten om friskolekoncernernas vinster är som hetast köper plötsligt ett riskkapitalbolag i Luxemburg hela innehavet i Engelska skolan – och avregistrerar bolaget från börsen.

Vad vill den svenske finansmannen som ligger bakom miljardaffären – och vad händer om Engelska skolan inte genererar den vinst som investerarna har räknat med?

ör några veckor sedan chockade finansmannen Jan Hummel den svenska skolmarknaden genom att köpa hela innehavet i Internationella engelska skolan, kronjuvelen bland friskolorna i Sverige.

Därefter avregistrerade han den vinstdrivande koncernen från börsen.

När vi ringer upp honom för en intervju på Teams upptäcker vi att han pratar dalmål. Han är uppväxt i

Borlänge men bosatt i München där han nu sitter vid ett stort skrivbord och ett vackert fönster och pratar med oss genom ett headset.

Båda hans föräldrar var rektorer på yrkesgymnasier i Borlänge. Jan läste affärstidningar och investerade i svenska företag redan som barn, får vi veta.

– Den första gången jag köpte en aktie var jag 16 år, säger han och berättar att den visade sig ha en snabb tillväxt.

Så småningom gick han Handelshögskolan i Stockholm och han har även tagit en masterexamen vid Harvard business school i Boston, USA.

2001 grundade han Paradigm capital AG som förvaltar en miljard dollar – och som är placerat i Luxemburg eftersom det är mest fördelaktigt för investerarna.

Ett riskkapitalbolag?

– Det är ett begrepp som används i Sverige men vi är en fond som investerar i börsnoterade företag, bara en liten del kan vara icke-noterade företag, förklarar han.

Paradigm capital siktar in sig på små till medelstora företag som har mellan en och femtio miljarder i marknadsvärde och som finns i norra Europa såsom Tyskland, Storbritannien och Skandinavien.

Fonden har följt och successivt ökat sitt ägande i Engelska skolan sedan skolkoncernen kom in på börsen 2016.

2018 blev Paradigm capital tredje största ägaren och fick även in en fot i styrelsen.

Den 25 september i år skickade så Paradigm capital ut det smått dramatiska pressmeddelandet om att konsortiet Peutinger, som ägs av Paradigm capital, hade förvärvat en majoritet av aktierna i friskolekoncernen.

Därmed blev det budplikt och Paradigm capital tvingades lägga bud på hela Internationella engelska skolan.

En miljardaffär eftersom värdet av hela bolaget skattades till 3,3 miljarder kronor.

Jag läste någonstans att du, genom dina investeringar, är van att få tillbaka 6–7 gånger dina satsade pengar. Hur mycket räknar du med att få tillbaka här?

– Jag tror inte vi har räknat alls på det sättet här, säger Jan Hummel och förklarar att Paradigm capital ser

Engelska skolan som en ”väldigt stabil investering med god tillväxt”.

– Vi har inga som helst exitplaner utan kommer att fortsätta med det här under en lång tid framöver.

Sedan förklarar han hur viktigt det är med kvalitet och långsiktighet för att det ska bli klirr i kassan på sikt.

– Många som investerar hos oss tittar på den aspekten som kallas just uthållighet, vad som leder till en kvalitativ investering. Man vill inte vara i vissa branscher och vi investerar väldigt sällan i sådant som krigsmateriel, tobak eller liknande.

I Engelska skolan anser han att det finns stora möjligheter till tillväxt eftersom det redan i dag går 28 000 barn i skolorna samtidigt som koncernen har över 200 000 köregistreringar.

Men samma barn kan vara registrerade flera gånger och hur många egentliga barn som köar till någon av de 39 skolorna i Sverige kan eller vill inte bolaget svara på, det är heller ingen offentlig uppgift som vi kan kontrollera.

Planen är i alla fall att öppna ytterligare 15–20 skolor i Sverige bara inom de närmaste fem åren så att fler av alla de som köar ska få en plats.

Jan Hummel räknar med en investeringskostnad på ungefär 30 miljoner per skola och det är dessa kostnader som bidragit till att han avregistrerat Engelska skolan från börsen.

Aktiemarknaden uppskattar inte investeringar som belastar resultatet även om de kan ge lönsamhet på sikt, menar han.

– Det finns en otålighet som gör att det blir en snedvridning som vi inte vill ha. Vi måste investera i lokaler och utrustning och det kan ta flera år innan vi har ett tillräckligt stort elevunderlag för att det ska vara lönsamt, säger han.

Att Engelska skolan togs bort från börsen gör också att transparensen minskar. Det spär på den minskade insyn som kommer av en dom i kammarrätten som nyligen slog fast att uppgifter om antalet behöriga lärare och elevresultat inte längre ska vara offentliga.

De är att betrakta som affärshemligheter enligt den tolkning av aktiebolagslagen som gjordes. Trots att skolorna drivs med offentliga medel.

Hur ser du på det?

– Vi är relativt transparenta. Jag kan inte se att det finns enorma problem vad gäller affärshemligheter i det här.

Engelska skolan har ett intresse av att elevernas resultat finns tillgängliga eftersom det är det som genererar det stora intresset för skolan, menar Jan Hummel.

Men om friskolor kan välja själva vad de vill kommunicera så blir ju även Engelska skolans information värdelös – eftersom den inte kan granskas av utomstående och heller inte jämföras med andra skolors resultat.

– Jo, det har du naturligtvis rätt i, men bara delvis eftersom statistikproblemet har blivit löst, säger han och hänvisar till den tillfälliga lösning som är osäker och som ska gälla från och med juli 2021 tills ett robustare lagförslag kan komma till stånd.

Han menar att föräldrar själva klarar att ta reda på vilka skolor som är bra och dåliga eftersom deras barns skolgång är så viktig.

Han ber mig också att referera till vad han benämner som ”kvalificerade vetenskapliga studier” och som ska visa att elever som går i en IES-skola utvecklas bättre än om de gått i någon annan skola.

Men när Engelska skolans stab skickar studien i fråga visar det sig att den bygger på rättningen av nationella prov som har utförts av Engelska skolan själv. Den visar sig också vara beställd och finansierad av Engelska skolan så DN avstår från att redovisa resultaten.

Flera partier har föreslagit att offentlighetsprincipen ska gälla i friskolorna eftersom de som alla skolor har ett myndighetsuppdrag och dessutom tar emot mycket skattepengar.

Men förslaget har röstats ned av en majoritet i riksdagens utbildningsutskott.

Jan Hummel tycker inte att offentlighetsprincipen är rätt väg att gå.

– Det finns tillfällen där företag har affärsverksamhet som de inte vill dela med konkurrenter, säger han.

När friskolereformen genomfördes 1992 av den dåvarande regeringen Bildt liknades motståndet mot friskolorna vid Davids kamp mot Goliat.

Mindre alternativa uppstickare ställdes mot den tröghet som fanns i det kommunala systemet.

I dag är debatten omvänd. Det blev tydligt av allt det breda stöd som gymnasieläraren Filippa Mannerheim fick efter att hon för någon vecka sedan skrev en artikel i Expressen med rubriken ”Svenska skolan är en skam”.

Hon anklagade politikerna för att friskolekoncernerna kan göra stora vinster genom att välja enkla elever som inte kostar lika mycket som elever i den kommunala skolan men ändå ta emot hela skolpengen.

Jan Hummel avstår från att kommentera påståendet om att Sverige är ett av få länder som tillåter friskolor att ta emot allmänna medel och sedan dela ut vinstpengar till ägarna.

– Det är inte vår uppgift att recensera vad andra säger om den här branschen.

I januariavtalet finns en skrivning om att regeringen under den här mandatperioden inte får driva ”förslag med syftet att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden”.

Hur mycket har den skrivningen betytt för ditt beslut att göra den här affären?

– Vi köpte en stor aktiepost i Engelska skolan redan i maj 2018 och vi har fortsatt att förvärva aktier sedan dess, så den där skrivningen har inte haft någon stor betydelse.

I våras lade utredningen ”En likvärdig skola” fram en rad förslag på regeringens bord som syftar till att minska segregationen i den svenska skolan.

En del av förslagen har skakat om de stora friskolekoncernerna och deras företrädare att döma av deras remissvar.

Hur allvarlig är skolsegregationen, enligt dig?

– Den är allvarlig, och något som man måste fortsätta kämpa emot. Det kommer inte att vara något unikt för Sverige.

Det viktigaste receptet mot segregationen är att ha bra lärare och att det ställs grundläggande disciplinära krav på eleverna, enligt Jan Hummel.

– Det är det första steget för att minska segregationen. Sedan är naturligtvis läraren oerhört viktig för dem som kommer från mindre privilegierade hushåll.

Här nämner Jan Hummel koncernens egna siffror som visar att 97–98 procent av dem som lämnar Engelska

skolan uppnår behörighet att gå vidare till gymnasiet medan genomsnittet är 85 procent.

Att det, som kritiker brukar nämna, kan bero på att Engelska skolan har ett enklare elevunderlag köper han inte.

– Jag tror inte att det finns fakta som stödjer det. 41 procent av eleverna i Engelska skolan har en utländsk bakgrund jämfört med 26 procent som är snittet i Sverige. I våra skolor är den dominerande hemspråksundervisningen arabiska och somaliska.

Jonas Vlachos är nationalekonom och skolforskare vid Stockholm universitet. Han tar fram underlag från Skolverkets databas (Salsa) som visar att Internationella engelska skolan har ett lättare elevunderlag generellt sett jämfört med både kommunala skolor och andra friskolor.

Måttet som används är socioekonomiskt index som beräknas utifrån andelen nyanlända och föräldrars utbildningsnivå.

– Av de drygt 700, det vill säga hälften av landets alla 1 400 högstadieskolor, som har det svagaste elevunderlaget så finns inte en enda IES-skola, säger Jonas Vlachos.

Varför är det så?

– Det är svårt att veta, men man vet från forskning i andra länder att när man har undervisning på engelska, och det inte är landets officiella språk, så lockar det socioekonomiskt starka familjer, säger Jonas Vlachos.

– Det är också troligt att urvalssystemet, det vill säga kötiden, spelar en betydande roll. Exakt hur går dock inte att svara på, bland annat för att friskolorna och deras köregistreringar inte omfattas av offentlighetsprincipen.

Jonas Vlachos är även utredningssekreterare i ”En likvärdig skola” som föreslår att kö som urvalsmetod tas bort just för att man tror att det skapar ett a- och ett b-lag.

Är du orolig för att förslaget att ta bort köerna ska bli verklighet, med tanke på att det är de som ligger bakom dina prognoser och satsningar framåt?

– Nej, det oroar mig inte eftersom de inte har presenterat något alternativ som är bättre, säger Jan Hummel.

Jämfört med andra länder i Europa gör det svenska systemet med kö att alla barn har större möjlighet att gå i den skola de önskar, menar han.

– Det enda deras föräldrar behöver göra är att ställa sina barn på en väntelista. Vi håller stenhårt på att ingen ska kunna gå före någon annan, oavsett hur välsituerade de är, säger Jan Hummel och jämför med brittiska privatskolor.

– När hade Storbritannien senast en premiärminister som inte hade gått i en elitskola som bara privilegierade barn kan gå i?

Peter Letmark

peter.letmark@dn.se"

2Fakta. Ägarna till Internationella engelska skolan

Grundades 1993 av Barbara Bergström och Joan Wohlner som ägde hälften var av aktierna.

2000 bryts partnerskapet och Barbara Bergström blir enda ägare av bolaget som nu får namnet Engelska skolan söder.

Joan Wohlner grundar i stället Engelska skolan norr som senare köps upp av den snabbväxande skolkoncernen Atvexa.

Namnet ändras till Internationella engelska skolan i Sverige AB år 2005.

I augusti 2012 köps företaget av amerikanska TA Associates som har koppling till amerikanska universitet.

Efter återinvestering kommer Barbara Bergström att äga 25 procent av företaget, och TA Associates 75 procent.

I september 2016 börsnoteras företaget på Nasdaq Stockholm. 28,75 procent av ägandet säljs i en IPO. Tredje AP-fonden, Swedbank Robur, Öresund, AMF Pension och Luxemburgbaserade Paradigm capital AG går in som delägare.

2020, september. TA säljer sitt ägande till Paradigm capital AG som företräds av Jan Hummel. Ett konsortium, Peutinger, som leds av Paradigm capital lägger sedan bud på hela bolaget.

2020, november. Konsortiet har nu över 90 procent av aktieinnehavet i IES och bolaget avlistas från börsen.

Hans och Barbara Bergström donerar alla sina aktier, värda 300 miljoner kronor, till stiftelsen The Hans and Barbara Bergstrom Foundation, som är största enskilda ägare i konsortiet vid sidan av Paradigm och dess fonder.

Stiftelsens ändamål är att stödja projekt för upplysning, utbildning och forskning baserade i Sverige.

Den 4 december i år blir den sista dagen för börshandel med aktier i Internationella engelska skolan.

Källa: IES, DN " DN 9 dec 2020

”Förbjud vinstdrivande aktiebolag att bedriva friskolor”

"DN har under den senaste tiden haft en rad intressanta artiklar om skolsystemet, vilka har uppmärksammat flera problem i nuvarande system, inte minst när det gäller friskolor.

Filippa Mannerheim, lärare och skoldebattör, skrev för en tid sedan ett öppet brev till landets politiker på Expressens kultursida om detta. Artikeln är en förödande kritik av det nuvarande systemet, där framför allt de stora ägarna, det vill säga riskkapitalbolag med deras stora vinster och utnyttjande av skattemedel, kritiseras.

Mannerheim tar också upp hur systemet med friskolor, som i stort sett vem som helst kan etablera, bidragit till att ojämlikheten mellan olika grupper av elever ökat. Hon ser framför sig ett Sverige som kommer att utarmas genom att många elever inte kommer att få med sig de kunskaper som de behöver.

Hur kunde vi införa ett sådant system som inte finns i något annat land? Var det ren naivitet och godtrogenhet – eller tänkte ansvariga redan när friskolorna tilläts etablera sig att det skulle bli möjligt för aktiebolag att tjäna lättförtjänta pengar?

Mannerheim framhåller att alla har ett ansvar för den utveckling som vi sett. Hon är orolig för framtiden och för barn och barnbarn om ojämlikheten växer och vi får en stor del av den svenska befolkningen med bristande kunskaper. Hur går det då för högre utbildning och forskning? Och för offentlig sektor och näringsliv?

Jag har alltid varit emot friskolor och framfört detta till kollegor och politiker. Det var emellertid inte möjligt för mig med mitt ansvar på utbildningsdepartementet för högre utbildning och forskning 2004–2006 att driva en fråga som låg utanför mitt ansvar.

Hade det funnits någon chans att i riksdagen få igenom ett beslut om att förbjuda friskolor hade den dåvarande socialdemokratiska regeringen kanske försökt. Dessutom var situationen annorlunda vid den tidpunkten. Vi hade ännu inte sett de vinster som de stora skolbolagen gör.

Men det största problemet är inte existensen av friskolor. Det är aktiebolagsformen, till skillnad mot andra ägandeformer som till exempel stiftelser. Eventuella vinster måste där återinvesteras i verksamheten eller gå till särskilt definierade ändamål.

Aktiebolag är till för verksamheter där man skapar en produktion av en vara eller en tjänst som kräver ett kapital och där man förväntas få en avkastning som kan delas ut till aktieägarna. Aktiebolag har med risk att göra, och den risk man tar bör ge avkastning.

Men vilken risk har ägarna tagit? I stort sett ingen. Det hela är finansierat med skattemedel, det vill säga dina och mina pengar.

Man kan ha olika uppfattningar om friskolornas vara eller icke vara. Men det är fel att tillåta aktiebolag som ägare till skolor som finansieras med skattemedel. Om inte det kan ändras måste man införa begränsningar i utdelningen och i stället kräva återinvesteringar i verksamheten.

Alternativet är att i fortsättningen endast tillåta kommuner som ägare till skolan eller att förstatliga skolväsendet. Något måste göras!

Kerstin Eliasson, socialdemokratisk statssekreterare för högre utbildning och forskning 2004–2006 "

DN 9 dec 2020

"Regeringen backar från sänkta försörjningskrav

Regeringen backar från att sänka försörjningskravet för ensamkommande som studerar på gymnasiet. Med röstsiffrorna 30–23 beslutade riksdagen att uppmana regeringen att avstå från en aviserad lättnad för ensamkommande som studerat på gymnasiet. Uppmaningen gäller en förordning som skulle ha trätt i kraft 3 december.

Bakom riksdagsbeslutet om att uppmana regeringen att backa står, M, KD, L och SD. C lade ned sina röster.

Förordningen skulle ha inneburit att ensamkommande som har beviljats tillfälliga uppehållstillstånd för att läsa in gymnasiet kan få permanenta uppehållstillstånd om de skaffar en anställning för minst ett år. För närvarande är kravet två år." DN 10 dec 2020

"Johan Esk: Fotbollen spelade en påminnande roll om vardaglig rasism

Europeisk toppfotboll har fått sin BLM-händelse och tisdagens rasismskandal lämnar efter sig påminnelsen:

Ord har betydelse. Bara mottagaren kan avgöra vad de spelar för roll.

Rasism är det världsomspännande kulturfenomen som finns i de flesta religioner och regioner, samhällen och samhällsskikt. Därför är det logiskt att ett världsomspännande kulturfenomen som fotboll har rasismen som ett ständigt problem att jobba med.

Är rumänske fjärdedomaren Sebastian Coltescu rasist?

Ingen aning.

Uttryckte han sig rasistiskt under Champions League-matchen Paris Saint Germain–Istanbul Basaksehir?

Ja, eftersom den han pratade om tyckte det.

Om ett uttryck är rasistiskt kan aldrig avgöras av avsändaren eller en observatör som aldrig brukar träffas av liknande ord.

Alla har sitt eget ansvar att tänka efter hur ord som sägs landar.

Rasism inom fotbollen behöver inte handla om apljud – sånt läktarna på 1980-talet var förpestade med.

Det behöver inte handla om verbala attacker – sånt fotbollsplaner på höga och låga nivåer sett och hört genom åren.

Rasism kan vara ett ord. Ett vanligt ord i en vardaglig ton. Ord som skickas i väg med en axelryckning utan ont uppsåt men landar som ett mentalt piskrapp hos mottagaren.

Fjärdedomaren ska ha hänvisat till Pierre Webe, Basaksehirs andreträ̈nare, som ”den svarte” och det skapade kaoset i Paris. Spelarna gick av planen och det turkiska laget ville inte komma tillbaka om inte fjärdedomaren var ersatt. Eftersom det inte gick att lösa praktiskt (låter märkligt, om han blivit sjuk då?) så sköts matchen upp till onsdagen.

Hur ska du veta vilka ord som inte ska sägas? Om du ens funderar – säg det inte.

Det är som med skämt och uttryck. Domaren Martin Strömbergsson sade till Östersunds målvakt Aly Keita:

”Sluta prata. Hoppa in i buren så ska jag ge dig en banan.”

Strömbergsson försvarade och förklarade efteråt att det var en gammal Gävle-floskel som han kan säga till målvakter. Det hade inte med Keitas hudfärg att göra, sade domaren som direkt insett sitt misstag och bett om ursäkt. Keita insåg först efteråt hur sjuk kommentaren var.

Det är bra att fotbollen spelar den här påminnande rollen. Fotboll är det världsomspännande kulturfenomen som når dit andra inte får uppmärksamhet.

Sedan blev det en del tragikomiska följder av händelsen i Paris.

Som att Uefas slitna slagord ”No to racism” ekar ihåligt när inte ens en egen domare kan leva upp till orden.

Som att rumänska förbundet säger att man ska utreda sin domare, samma förbund som viftade bort uppgifterna om rasism som kom från svenska spelare under kvalmatchen i Bukarest 2019.

Och som att Turkiets president Recep Tayyip Erdogan efter dramat framställer sig som den store antirasisten och humanisten.

Basaksehir är Erdogans favoritklubb och står hans parti AKP nära. Erdogan skrev på tisdagskvällen på Twitter:

”Vi är villkorslöst mot diskriminering inom idrott och alla delar av livet.”

Tack, då vet världen det.

Johan Esk

johan.esk@dn.se"

"Skandalmatchen mellan Paris SG och Basaksehir (5–1 till PSG) återupptogs på onsdagen med ett nytt domarteam. Före avspark samlades båda lagens spelare runt mittcirkeln i en knäböjning mot rasismen inom fotbollen." DN 10 dec 2020

”Nobelpristagarna förtjänar större hyllningar än Maradona”

"Hur ska man förklara att en hel värld sörjer och landssorg utlyses vid frånfället av en benådad fotbollsspelare? Att Diego Maradona bli förlåten för sina många karaktärsbrister – från barnslighet, ansvarslöshet, otrohet, obildning och fuskande till missbruk – är en sak. Han bjöd ju på storartat artisteri.

Men att skickligt fotarbete konsekvent åtnjuter större uppmärksamhet och beundran än kreativ hjärnverksamhet är svårare att förstå. Detta kan förvisso förklaras av att det förra är lättfattligt och det senare svårfattligt.

Jämför prestationerna av Maradona och Einstein! Någon med unik förmåga kan uppenbarligen bli helgonförklarad oavsett syfte och betydelse, givet stort underhållningsvärde.

Vi vill alla bli roade, men ändå inte hur som helst. Det är svårare för en cirkusartist som suveränt kan balansera tallrikar på en pinne på näsan att uppnå ikonstatus och bli geniförklarad. För det senare krävs uppenbarligen skicklig bollbehandling, medan excellens i gymnastik, rodd eller höjdhopp knappast räcker.

Kanske viktigast är personlig erfarenhet av en aktivitet. Hur många har inte prövat på lite bollsparkande? Detta ger en skaplig insyn i svårighetsgraden av utövandet, men kräver som sagt ingen större intellektuell ansträngning.

Alla 30 000 åskådare på läktaren får nog ses som lika stora experter som kommentatorerna i medierna. Därför borde begreppet geni användas med försiktighet inom idrotten, om ens någonsin. Definitionen handlar ju om unik intellektuell begåvning.

Denna hysteriska dyrkan av en fotbollsartist, som vi bevittnat sedan hans bortgång, är inget nytt. Dess förutsättning är myten och den stora massans villkor, drömmar och projektioner, som i långa stycken tycks kunna materialiseras och uttryckas på fotbollsarenan.

Redan romarna insåg att ”bröd och skådespel” var bästa metoden att roa folket och därmed avleda från strävan till kunskap och makt. Gladiatorerna fick därmed den uppmärksamhet de styrande helst ville undvika.

Denna typ av distraktion utnyttjas alltjämt för politiska syften. Nytt är den kommersiella aspekten. Massunderhållning via reklam-tv förstärker mytbildningen, helgon- och geniförklaringarna.

Som åskådare hamnar vi lätt snett och blir rejält avtrubbade med god hjälp av sportjournalistiken, som matar oss med tveksamma förebilder. Att de som verkligen uträttat något viktigt och bestående för mänskligheten inte får samma uppskattning och erkännande som underhållarna får vi nog leva med, men bör likväl leda till eftertanke kring livets väsentligheter.

Märkligast är att så många tycks finna en existentiell mening i engagemanget och beskådandet av idrottsutövning som det manifesteras genom klubbmärkessymboler i dödsannonser. Folkbildningen borde rimligen kunna erbjuda alternativ och förebilder utanför underhållningsindustrin, som väcker intresse för viktiga behov i nutid och framtid.

Årets Nobelpristagare kan därvidlag erbjuda väsentligt mer än Maradona.

Andris Kreicbergs, Sollentuna" DN 10 dec 2020.

"De vill slopa förskoleavgift under pandemin

Föräldrar i Åre kommun som väljer att inte ha sina barn på förskola kan få sin förskoleavgift slopad nästa år, rapporterar P4 Jämtland.

Förslaget kommer från Åre kommun i en tid då drygt 30 procent av förskolepersonalen är frånvarande på grund av covid-19.

Annelie Thelin, verksamhetschef för Åre kommuns förskolor, säger att idén om slopad avgift väcktes bland föräldrar redan i våras, då många självmant valde att hålla barnen hemma på grund av exempelvis distansarbete.

TT " DN 11 dec 2020

"Rekordmånga antagna till högskolan

Totalt 206 422 sökande har antagits till vårens högskoleutbildningar. Nytt rekord och en tydlig coronaeffekt, menar Universitets- och högskolerådet.

– Den främsta förklaringen tror vi är pandemin och de effekter den fått på arbetsmarknaden, säger Andreas Sandberg, enhetschef på UHR.

Antalet antagna till våren 2021 har ökat med 10 procent jämfört med förra våren. Tydligast är uppgången i gruppen 20-åringar och yngre.

TT " DN 11 dec 2020

"Fler gymnasieelever tar examen inom tre år

För sjätte året i rad ökar andelen elever i gymnasiet som tar examen inom tre år. Ökningen sker på samtliga högskoleförberedande program och på de allra flesta yrkesprogram.

I år klarade 78,2 procent av eleverna gymnasieskolan med examen inom tre år. Andelen 2019 var motsvarande 76,6 procent.

”Det är givetvis positivt att fler gymnasieelever tar examen och att ökningen fortsätter år efter år. Med en gymnasieexamen kan ungdomarna söka högre utbildningar och lättare få jobb”, skriver Torun Rudin, chef för gymnasieenheten på Skolverket, i ett pressmeddelande.

TT " DN 11 dec 2020

" Det har svenskarna googlat på under året

Det nya coronaviruset toppar föga förvånande listan över vad svenskarna sökt mest efter under året, enligt Googles genomgång. Men även ”Vad betyder simp?” och ”Skandiamannen” var populära söktermer under året.

Under veckan presenterade sökjätten Google, som dagligen används av över 60 procent av svenskarna, sin statistik över vilka termer svenskarna sökt efter under 2020. Statistiken innehåller både de populäraste termerna överlag men också till exempel statistik över vilka recept som flest sökt efter.

Siffrorna visar framför allt tydligt att den pågående coronapandemin dominerat svenskarnas informationshämtning, då just sökningar om coronaviruset ökat mest mellan 2019 och 2020.

Den term som hade näst störst ökning är USA-valet, följt av Folkhälsomyndigheten.

Svenskarna har också intresserat sig för den så kallade Skandiamannen, Estonia och Belarus.

Intresset för den pågående pandemin märks till och med i statistiken över vilka receptsökningar som ökat mest jämfört med föregående år – högst på topplistan ligger nämligen sökningar efter recept på handsprit, följt av blåbärspaj, surdegsbröd, hjortronsylt och keso-recept.

Svenskarna har också försökt få svar på en serie olika frågor under året. Den fråga som ökat mest jämfört med tidigare år handlar om simp, en slangterm som ofta används för att kritisera män som anses vara för mesiga i relation till kvinnor de är intresserade av. Svenskarna har också velat få svar på vad ordet Shurda betyder (ungefär som kille). Ordet användes frekvent i Anis don Deminas låt ”Vem e som oss” som han framförde i Melodifestivalen 2020.

Siffrorna i Sverige motsvarar i hög grad siffrorna globalt, enligt Googles statistik. Även globalt är det coronaviruset och USA-valet som har dominerat, men liksom i Sverige även till exempel spelet Among Us och Netflix-serien Tiger King.

Hugo Ewald hugo.ewald@dn.se "

" Fakta. Årets mest trendande sökningar 2020

1. Coronavirus

2. USA-valet

3. Folkhälsomyndigheten

4. Paolo Roberto

5. Coronavirus Sverige

6. Adam Alsing

7. Joe Biden

8. Kobe Bryant

9. Disney Plus

10. Corona symptom

Källa: Google"

DN 11 dec 2020

”Pandemin visar hur mycket vi behöver grundforskning”

"Kemipristagaren Emmanuelle Charpentier och fysikpristagaren Andrea Ghez är eniga om att coronapandemin visar hur viktig grundläggande forskning är.

Det blev ingen prisutdelning i Konserthuset, och ingen Nobelfest på Stockholms stadshus i år. Kemipristagaren Emmanuelle Charpentier fick ta emot sitt pris på svenska ambassadörens residens i Berlin i måndags och fysikpristagaren Andrea Ghez fick medalj och diplom utanför sitt hem i Los Angeles i onsdags.

– Jag har ju aldrig fått något Nobelpris tidigare, så detta är min enda erfarenhet av det. Så jag vet inte om det har några nackdelar, säger Andrea Ghez.

Emmanuelle Charpentier, som gjorde sina upptäckter vid Umeå universitet, önskar däremot att det hade varit möjligt att komma till Stockholm.

– Jag skulle verkligen ha älskat att kunna fira med mina svenska vänner och kollegor. Jag hoppas vi kan göra det nästa år. Det här är lite frustrerande, eftersom det är så mycket en svensk historia för mig, säger hon.

Emmanuelle Charpentier kom till Umeå universitet från en tjänst i New York som 40-åring, vid en tidpunkt då de flesta av hennes forskarkollegor skulle ha valt att återvända till sina hemländer för att få en fast tjänst.

– Jag bestämde mig i stället för att åka till norra Sverige för ett femårskontrakt. Men det var viktigt för mig. Jag var i ett läge i min karriär där jag behövde komma till en plats där jag kunde få perspektiv och fokusera på min forskning. Vid Umeå universitet finns en stark grupp av molekylärbiologer, och ett nytt laboratorium för infektionsmedicin alldeles i närheten. Tiden där var precis vad jag behövde för att få struktur på forskningen, säger hon.

Under tiden vid Umeå universitet inledde Emmanuelle Charpentier sitt samarbete med Jennifer Doudna vid Berkeleyuniversitetet i Kalifornien. Tillsammans kunde de mycket snart omvandla en bakteries försvarssystem mot virus, Crispr/Cas9, till en exakt gensax som kan klippa upp dna-spiralen och byta ut eller stänga av bitar av arvsmassan. Gensaxen har

revolutionerat hela forskningsfält, och Emmanuelle Charpentier och Jennifer Doudna har länge varit storfavoriter till Nobelpriset. Nu blev de också de två första kvinnorna någonsin att dela på ett naturvetenskapligt Nobelpris.

Andrea Ghez leder en forskargrupp som använde avancerad teknik och ett av världens största teleskop, Keck-observatoriet på Hawaii, för att se igenom de stora molnen av stoft som omger Vintergatans centrum och alla orenheter och störningar i jordens atmosfär. De kunde visa att det finns något mycket tungt och kompakt i mitten av vår galax. Det är mycket troligt att det är ett svart hål.

Tack vare den bedriften blev Andrea Ghez den fjärde kvinnan som får Nobelpriset i fysik, efter Marie Curie 1903, Maria Goeppert-Mayer 1963 och Donna Strickland 2018.

Coronapandemin påverkar inte bara hur Nobelprisen delas ut, utan även forskningen.

– Vårt arbete är ganska säsongsbetonat. Det är bara under vissa delar av året vi kan få data. När USA stängde ner i mars skulle vi precis börja samla in data. Så vi tappade halva säsongen på Keck-observatoriet, säger Andrea Ghez.

Men pandemin gav också forskarna möjlighet att utveckla nya sätt att sköta teleskopen på avstånd, något som de annars inte skulle ha haft tid att prioritera.

– I juni kunde vi öppna observatoriet igen. Det är helt fantastiskt att man mitt i en pandemi kan samla in data från en bergstopp på Hawaii, på distans. Vi har en person där, och resten av oss sitter hemma. Men det är ganska bisarrt att sitta uppe hela natten framför sin dator i vardagsrummet i Los Angeles och styra något som finns många mil därifrån, säger Andrea Ghez.

Emmanuelle Charpentier fick stänga sitt forskningsinstitut i fem veckor.

– Det var egentligen inget stort problem. Det är bra att få möjlighet att reflektera över sina projekt och få tid att läsa in sig på vad andra har publicerat, säger hon.

De unga forskarna drabbas däremot hårt av restriktionerna.

– Forskning bedrivs ju framför allt av unga forskare. Det är svårt för dem när de inte kan träffa andra och åka på konferenser och bygga nätverk. Sociala aktiviteter är mycket viktiga inom vetenskapen, för att skapa teamkänsla, lära känna varandra, kunna

samarbeta, ställa frågor och få nya idéer. Det är verkligen avgörande i början av karriären. Så detta kan få riktigt dramatiska följder för unga forskare, säger Emmanuelle Charpentier.

En viktig lärdom av pandemin är hur beroende vi är av forskning och vetenskap.

– När vi ser med vilken hastighet olika vacciner mot sars-cov2 har utvecklats, på mindre än ett år, visar det hur mycket vi behöver grundforskning, inte bara för det som händer nu utan också för att alltid kunna reagera snabbt när något händer, säger Emmanuelle Charpentier.

– Vi vet inte alltid vilka tillämpningarna kommer att bli. Därför är det viktigt att vi som samhälle investerar i grundforskning inom alla områden. Detta visar också vikten av att lära allmänheten om den vetenskapliga processen och vetenskapligt tänkande, och att vi uppmuntrar nästa generation att ägna sig åt vetenskap, vetenskapligt tänkande, kritiskt tänkande och äkta och djupa samtal, säger Andrea Ghez.

Maria Gunther

maria.gunther@dn.se"

" FAKTA.

Andrea Ghez föddes 1965 i New York, USA. Hon är professor vid University of California, Los Angeles, i USA.

Hon delar halva 2020 års Nobelpris i fysik med Reinhard Genzel för ”upptäckten av ett supermassivt kompakt objekt i Vintergatans centrum”.

Den andra halvan av priset går till Roger Penrose för ”upptäckten att bildandet av svarta hål är en robust förutsägelse av den allmänna relativitetsteorin”.

Andrea Ghez är den fjärde kvinnan någonsin som får Nobelpriset i fysik.

Källa: Kungliga Vetenskapsakademien

FAKTA.

Emmanuelle Charpentier föddes 1968 i Juvisy-sur-Orge i Frankrike. Hon är verksam vid Max Planck Unit for the Science of Pathogens i Berlin, Tyskland. Hon var verksam vid Umeå universitet när hon gjorde sina upptäckter.

Hon delar 2020 års Nobelpris i kemi med Jennifer Doudna ”för utveckling av en metod för genomeditering”.

Emmanuelle Charpentier har fått ett stort antal priser tidigare, ensam och tillsammans med Jennifer Doudna.

Det är första gången någonsin som två kvinnor delar på ett naturvetenskapligt Nobelpris. " DN 11 dec 2020

" Sverige världstvåa på framtidsteknik

Europa tappar, men Sverige håller sig väl framme i jakten på framtidens nya tekniska landvinningar. Andelen patentansökningar inom fjärde industrirevolutionen per invånare placerar Sverige som näst bästa land i världen – efter Finland. Artificiell intelligens (AI), sakernas internet, big data och den pågående utvecklingen av femte generationens telekommunikation (5G) klassas in i det som kallas fjärde industrirevolutionen.

USA toppar ligan med flest så kallade internationella patentfamiljer inom den fjärde industrirevolutionen, följt av Japan och Europa.

TT 2 DN 11 dec 2020.

"Efter satsning på litterära miljöer – Taube tillbaka på Prästgatan

”Undan, gardin! Fram, min blondin! Skynda, mitt hjärta förblöder!” Kulturborgarrådet Jonas Naddebo (C) tog ton när han återinvigde Evert Taubes skylt på Prästgatan 39 i Gamla stan. Detta som ett tecken på att de litterära miljöerna nu ska lyftas fram.

I den budget som behandlas i Stockholms stadshus nästa vecka har det avsatts 300 000 kronor för ändamålet.

– Det känns otroligt roligt att få inviga skyltarna, sa Naddebo, som är både kultur- och stadsmiljöborgarråd när han hade avslutat allsången i Gamla stan.

– Skyltarna har en väldigt bra kombination med både kulturen och stadsmiljön och jag hoppas att satsningen gör att vi kommer att kunna både ersätta de skyltar som har försvunnit, sätta upp nya och göra dem mer tillgängliga

I förstone handlar det om att ersätta de 17 som är borta av någon anledning (oftast på grund av renoveringar eller stöld). Som Olle Adolphsons vid Tegelbacken, August Strindbergs vid Mosebacke och Observatoriekullen, Bo Bergmans vid Sagerska, August Blanches vid Brunkebergstorg och Evert Taubes på Prästgatan.

Taubes skylt med refrängen ur ”Serenaden i Prästgatan” invigdes första söndagen i advent 1999. Det var i samband med att det var 75-årsjubileum av att Den Gyllene Fredens Ballader” kom ut. Där ingår denna serenad om blondinen med de rosende kinderna och det gyllne, böljande håret och de fyra trånande kavaljererna Figge, Göran, Stubben och Nisse.

Herrarna var på väg hem från krogen, lätt beskänkta, som man sa förr och upptäckte den okända skönheten tre trappor upp i kvarteret Venus.

När Jonas Naddebo gjorde en symbolisk återinvigning tidigare i veckan var det med en skylt i hårdplast. Den av emalj kommer upp i januari.

Till de 17 emaljskyltar som ska nytillverkas hör även ett antal befintliga som ska bytas ut, skyltar som har blivit illa åtgångna. Hit hör Astrid Lindgrens i Tegnérlunden och Vilgot Sjömans i Vitabergsparken.

Förutom detta kommer ett antal helt nya miljöer att märkas ut och främst då i ytterstaden. Hur många eller vilka miljöer det handlar om är oklart. Det är något den nya organisationen ska ta itu med, enligt kulturborgarrådet. För en ny organisation blir det. Flera personer i den ideellt arbetande skyltgruppen, som har arbetat i många år med detta, byts ut. Detta för att som kulturborgarrådet uttrycker det koppla gruppen närmare biblioteksorganisationen.

– Nu finns resurserna så nu hoppas vi att den nya organisationen ska få kraft av detta och skyltarna kommer att föras in i stockholmskällan, säger Naddebo som är mycket glad över att 20 av de 78 redan finns i stockholmskällan.se.

– Det kommer att leda till att även skolbarn kommer att hitta sina lokala skyltar och att biblioteken kommer att kunna jobba mer med sina lokala skyltar och uppmärksamma dem ännu mer i sitt arbete med litteraturen, säger han.

För sex år sedan kom boken ”Vägvisaren till litterära skyltar i Stockholm” ut. Här finns de 72 första skyltarna beskrivna. Sedan dess har ytterligare sex satts upp. Boken är snart slutsåld.

Kommer pengarna som nu avsatts att räcka till en ny bok också?

– Ja, det har vi planer på, men exakt i vilket format det blir kan jag inte säga, men vi kommer att fylla på den bok som finns.

Och hemsida?

– Vi kommer att jobba med stockholmskällan för att koppla det till annat historiskt material, säger Naddebo som var mycket nöjd med att skyltprojektet fått ny fart.

Den senaste skylten som invigdes var Sara Stridsbergs ”Beckomberga – ode till min familj” i Klockhusparken i Beckomberga 2017. Nästa invigning blir på Narvavägen framåt våren: Niklas Rådströms ”Spårvagn på Vintergatan”.

Eva-Karin Gyllenberg

eva-karin.gyllenberg@dn.se " DN 11 dec 2020

" Riggade matcher och maffiastämpel – så har boxningen förlorat sin heder

Ekonomiskt kaos, en riggad OS-turnering och en före detta ordförande som pekas ut som maffiaboss och står på USA:s sanktionslista.

Till slut tröttnade IOK på Internationella boxningsförbundet (Aiba).

Det är inte bara helgens ordförandeval som avgör om Aiba får komma tillbaka in i den olympiska gemenskapen.

Michael Conlan sträckte ena handen i luften, för att markera att han tyckte sig ha vunnit den olympiska kvartsfinalen i bantamvikt i Rio 2016 mot ryssen Vladimir Nikitin. Egentligen var det inget anmärkningsvärt med irländarens beteende. Många boxare före honom har i väntan på domarnas beslut visat hur de tycker att matchen slutat, kanske i ett försök att påverka dem.

Nu var Conlan liksom många runt ringen övertygad om att han varit den bäste boxaren, till och med den överlägset bäste. Å andra sidan gick ju ryktena om att domarna inte bara tog hänsyn till vem som fått in de flesta träffarna, utan att de påverkats av helt andra krafter.

Dagen före matchen hade en ansvarig för det irländska boxningslandslaget fått information via en rysk tränare om att medaljörerna i 56-kilos och andra klasser var bestämda på förhand. Den förstaseedade regerande världsmästaren Conlan skulle förlora.

När domarna runt ringen i Rio enhälligt förklarade Vladimir Nikitin som segrare höll Michael Conlan upp båda nävarna och vecklade ut sina långfingrar. Hans ansiktsutryck präglades av misstro och ilska. Efter att ha lämnat ringen passerade han bakom domarna och funderade först på att spotta mot dem, men ångrade sig. I stället gick han fram till irländsk tv och meddelade i direktsändning vad han tyckte om Internationella boxningsförbundet (Aiba).

”Aiba fuskar. De betalar alla. Amatörboxningen stinker ända från kärnan upp till toppen”, sade Conlan.

Hans förlust var bara en av många märkliga resultat under OS-turneringen. Det fanns fler boxare och

nationer som hade anledning att vara missnöjda och misstänksamma. Hur kunde så många till synes klara segrare förvandlas till förlorare?

Joe Hennigan, ledare för den irländska boxningstruppen i Rio, kom senare att beskriva händelserna i en rapport – en av flera som pekade på mygel och korruption i Aiba. Anklagelserna kom att tas på fullaste allvar av Internationella olympiska kommittén (IOK). Efter misstankar om riggade resultat stängdes alla 36 domarna i Rio av.

Året därpå genomförde Aiba en utredning kring OS-turneringen. Man kom till slutsatsen att inga matcher hade varit uppgjorda och föreslog att domarna efter särskild prövning skulle få möjlighet att återinträda i tjänst. Det tyckte inte IOK (Internationella olympiska kommittén) var någon bra idé. Med stöd av ett nytt reglemente förklarade man att de 36 inte skulle tillåtas att döma i OS i Tokyo.

Den konflikt som länge pågått mellan en av de äldsta olympiska sporterna och det olympiska högkvarteret i Lausanne fick ny näring. Och den skulle bli djupare.

I maj 2019 gick IOK steget längre. Det är de internationella förbunden som ansvarar för respektive sports OS-turneringar. Men efter att en utredning av revisionsfirman Deloitte riktat förödande kritik mot Aiba, beskrivit ett ekonomiskt kaos och varnat för att förbundet skapade ”ekonomiska, juridiska och ryktesmässiga risker” för IOK meddelade IOK-basen Thomas Bach att Aiba skulle kastas ut och inte få driva den olympiska boxningen i Tokyo.

– Aiba kommer inte tillåtas att komma tillbaka om man inte genomgår radikal förändring, förklarade Thomas Bach.

Ett starkt skäl till den drastiska åtgärden var Aibas ordförande. Gafur Rakhimov från Uzbekistan tog plats i förbundets styrelse redan 1998 och verkade länge i kulisserna. När ordföranden Wu Ching-kuo från Taiwan avgick 2017 efterträddes han av italienaren Franco Falcinelli, men han blev inte långvarig. Vid en extrakongress i januari 2018 trädde Falcinelli tillbaka och lämnade dörren öppen för Rakhimov, som lovat att betala Aibas skuldberg. Pengar saknar han inte.

Deloitterapporten identifierade Gafur Rakhimov som medlem av ”Bratski Krug” (Brödracirkeln), en grupp som utgörs av höga ledare för flera kriminella nätverk baserade i Europa och Asien. Enligt det amerikanska justitiedepartementet är Rakhimov en av ledarna för den organiserade brottsligheten i Uzbekistan,

inblandad i heroinhandel, och man har därför placerat honom på en sanktionslista.

Mannen som anses ha spelat en viktig roll när det gällde att få asiatiska länder att lägga sin röst på ryska Sotji vid omröstningen om vinter-OS 2007 har ett starkt inflytande. Kanske inte så konstigt att det uppstod misstankar när medaljligan i de korrupta boxningstävlingarna i Rio-OS toppades av just Uzbekistan. Landet tog tre guld, två silver och två brons. I London fyra år tidigare fick man nöja sig med en bronsmedalj.

Även London-OS omgärdades av en Aiba-skandal. Brittiska BBC avslöjade året före spelen att ett bolag kopplat till Aiba tagit emot motsvarande nära 90 miljoner kronor från Azerbajdzjan. I utbyte skulle man ”få” två guldmedaljer i OS. Aiba hävdade att pengarna var ett lån. Några guld blev det heller inte, men väl två bronsmedaljer.

Gafur Rakhimov, som varit inblandad i en lång rad rättsfall i sitt hemland, har tillbakavisat anklagelserna och hävdar att det handlar om en kampanj mot honom som orkestrerats av Gulnara Karimova, dotter till Uzbekistans tidigare president. Enligt Rakhimov har Karimova försökt få hans företag att stötta henne finansiellt, något han inte gått med på. Karimova, som var djupt inblandad i Telia Soneras mutskandal i Uzbekistan, dömdes i mars i år till 13 års fängelse för utpressning och förskingring.

I mars i fjol valde Rakhimov att avgå som Aiba-ordförande. En domstol i USA har slagit fast att han ska stå kvar på sanktionslistan och även om Uzbekistans nye president, Shavkat Mirziyoyev, skrivit brev till Aiba och krävt att den gamle basen ska få komma tillbaka lär det inte bli så.

Många känner sig manade att ta vid. Inte mindre än sju kandidater har anmält intresse för att bli ordförande vid kongressen den 12–13 december. De är: Mohamed Moustahsane från Marocko, som fungerat som interimistisk ordförande efter att Rakhimov hoppade av, Anas Al OtAiba, Förenade Arabemiraten, Umar Kremlev, Ryssland, Suleyman Mikaijlov, Azerbajdzjan, Domingo Solano, Dominikanska republiken, Ramie Al-Masri, Tyskland och Boris van der Vorst, Nederländerna.

Antalet säger en del om hur splittrat förbundet är och IOK meddelade tidigare i år att det inte kommer att räcka att Aiba byter ordförande. Den utvärderingsgrupp som IOK tillsatt är inte nöjd med takten på det reformprogram som Aiba presenterade i januari.

Så sent som i oktober konstaterade Thomas Bach:

– Det talas om ordförandeval, men vi ser inte några framsteg i de reformer kring styrningen som är mycket viktiga. Jag kan summera det med att vi är mycket oroliga.

Boxningen har varit med på det olympiska programmet sedan 1904, med undantag för solskensolympiaden i Stockholm 1912. Damboxningen kom med i London 2012. Det kommer att bli en boxningsturnering i Tokyo till sommaren också, det vill säga om inte pandemin sätter stopp för spelen. Om inte Aiba uppfyller kraven som arrangör har IOK aviserat att man kommer att driva tävlingen själva.

Patrick Wheeler är verksamhetsansvarig på Svenska boxningsförbundet och tidigare förbundsordförande. Han var med vid kongressen i Moskva 2018, där Gafur Rakhimov valdes till ordförande och säger att det inte är en hemlighet att Sverige röstade på motkandidaten, såsom IOK uppmanat nationsförbunden att göra.

Wheeler konstaterar att flera ansvariga i Aiba:s ledning nu lämnat förbundet och tror att pandemin är en orsak till att farten på reformerna dämpats. Han tycker att den uppkomna situationen är olycklig.

– Det är klart att det aldrig kan vara bra för ett förbunds anseende att man blir utkickad från OS. Jag hoppas att alla nu förstår hur viktigt det här är och vad som är rätt för att få den här internationella organisationen att komma vidare, säger Wheeler.

Sverige har liksom övriga nordiska länder bestämt sig för att rösta på Boris van der Vorst, som kandiderar under parollen ”A clean break för World boxning”.

”Det är dags för ett helt nytt ledarskap, nytt management och kultur inom vår sport”, säger den 48-årige ordföranden för det nederländska boxningsförbundet i sitt manifest.

– Jag har själv jobbat med honom under min tid som ordförande och han står för rakhet och ärlighet. Vi tror dessutom att det vore bra med en ordförande från Europa. Det har inte varit så många, säger Patrick Wheeler, som menar att det inte har så stor betydelse om det är Aiba eller IOK som arrangerar OS-turneringen i Tokyo.

Det viktiga är att boxarna kan lita på att deras prestationer i ringen bedöms på ett oberoende sätt.

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se " DN 11 dec 2020

"Fem förbund fyllda av fiffel

Internationella boxningsförbundet är långt ifrån det första förbundet som under senare år varit drabbat av korruption och haft ifrågasatta ledare.

Fotbollförbundet (Fifa)

I en gryningsräd mot ett lyxhotell i Zürich greps en lång rad Fifahöjdare mitt under förbundskongressen 2015. Det blev också början till slutet för Sepp Blatters 34 år långa styre som generalsekreterare och ordförande, präglat av mutmisstankar, korruption och usel transparens. En majoritet av de medlemmar av Fifas exekutivkommitté som beslöt att förlägga VM-turneringarna till Ryssland och Qatar har blivit avstängda. I USA och Frankrike fortsätter polisutredningarna.

Friidrott (World Athletics)

Förbundets förre ordförande, Lamine Diack, dömdes tidigare i år till två års fängelse och över fem miljoner kronor i böter efter att ha tagit emot mutor för att dölja rysk dopning. Enligt den franska domstolen gick pengarna bland annat till att finansiera en presidentvalskampanj för kandidaten Macky Sall i hemlandet Senegal. Även Diacks son Papa Massata Diack, förbundets tidigare dopningsansvarige, Gabriel Dollé, samt ytterligare två personer från Ryssland fälldes av domstolen.

Tyngdlyftningsförbundet (IWF)

Den i svensk tv nyligen visade dokumentären från tyska ARD avslöjade med all önskvärd tydlighet korruptionen inom ett förbund som fram till i år styrdes av den 81-årige ungraren Tamas Ajan. Köpta mästerskapsmedaljer, ett korrumperat antidopningsarbete och olympiska bidragsmiljoner som hamnade på hemliga bankkonton i Schweiz var bara något av det som avslöjades.

Skidskytte (IBU)

Norsk polis har tagit över utredningen kring förbundet, dess mångårige ordförande, norrmannen Anders Besseberg, och den tidigare generalsekreteraren, tyskan Nicole Resch. I maj 2018 genomförde österrikisk polis en razzia mot förbundskansliet i Salzburg med nisstanke att de båda hade tagit emot motsvarande 2,5 miljoner kronor för att mörka

positiva ryska dopningsprov. Besseberg var IBU:s förste ordförande och stannade i 25 år.

Schack (Fide)

Ett förbund som genom åren präglats av storpolitik och omstridda omröstningar och där Ryssland har velat dominera. Den tidigare världsmästaren och Vladimir Putin-kritikern Garry Kasparov blev tillsammans med dåvarande generalsekreteraren Ignatius Leong avstängd 2015 då han ansågs ha försökt köpa röster i valet 2014. Vid senaste ordförandevalet 2018 lyckades Kreml efter en kampanj fylld av politiska påtryckningar få landets tidigare vice premiärminister Arkadij Dvorkovitj vald. Jens Littorin

Jens Littorin

jens.littorin@dn.se " DN 11 dec 2020

”Karl XII:s likfärd” av Gustaf Cederström.

" Man åtalas för grov skadegörelse mot Nationalmuseum

En 30-årig man åtalas misstänkt för grov skadegörelse sedan han klistrat en lapp på ramen till Gustaf Cederströms ”Karl XII:s likfärd” på museet. Åklagaren skriver i stämningsansökan att ”tavlan med tillhörande ram har ett stort kulturellt och historiskt värde”.

30-åringen beskriver själv i förhör hur han och en vän varit ute på stan och druckit alkohol innan de besökte Nationalmuseum en dag i december förra året. Väl på plats bestämde den misstänkte sig för att sätta en klisterlapp på plaketten till tavlans ram.

– Det vore väldigt roligt att sätta en klisterlapp på tavlan och ta en bild för att sedan skicka den till personen som har gjort klisterlappen, säger den misstänkte i förhör.

Handlingen uppmärksammas av väktare och 30-åringen säger att han då försökte avlägsna lappen från ramen.

– Jag gillar själv konst så jag klistrade inte på själva tavlan utan på skylten på ramen, säger 30-åringen.

Därefter förde väktarna honom ut ur lokalen innan de beslutade sig för att gripa mannen och tillkalla polis. Klisterlappen som placerades på tavlans ram har texten ”Antifa” och ”It’s ok to kill nazis”.

– Det är ju Karl XII på tavlan och han är ju ganska stor inom nazismen så jag tyckte det vore roligt att klistra dit klisterlappen, berättar den misstänkte.

Nyligen väcktes åtal mot mannen som misstänks för grov skadegörelse, vilket Aftonbladet var först att rapportera. Mannen nekar till brott.

Historieförfattaren och journalisten Herman Lindqvist säger att händelsen visar att det finns brister i säkerheten på museet.

– Den så kallade skadegörelsen var ganska ringa, men det var nära ögat. Nästa gång kan det vara en dåre som klistrar märket rakt på tavlan. Det visar hur sköra och oskyddade de här är, säger Herman Lindqvist och tillägger:

– Sverige har alltid lidit av att det är för lite bevakning och för lite folk överallt. I andra kulturländer har man vaktmästare i varje rum.

Han beskriver att tavlan har fått ett starkt symboliskt och historiskt värde. Den sammanfattar, säger Lindqvist, den svenska historien på ett laddat vis, även om den inte skildrar den sanningsenligt.

– Det uppstår ofta väldigt laddad stämning kring kända tavlor, det händer i hela världen. Folk får ibland någon slags kollaps när de får se tavlan de hört talas om hela livet, som ”Mona Lisa”, eller tavlor av Rembrandt, säger han.

DN har sökt åklagaren. Nationalmuseum har avböjt att kommentera åtalet.

Agnes Laurell

agnes.laurell@dn.se " DN 11 dec 2020

" Ola Larsmo: Bryr sig socialdemokratiska Tiden inte längre om mänskliga rättigheter?

När Sverigedemokraterna 2016 gav ett stort pris till Tjeckiens förre president Vaclav Klaus väckte det visst rabalder. Främst för att galan på Grand Hotel formade sig till ett avståndstagande från idén om mänskliga rättigheter. I sitt tacktal sade Klaus bland annat:

”Vi underskattade att förhärligandet av mänskliga rättigheter var ett revolutionärt förnekande av medborgerliga rättigheter ... Mänskliga rättigheter behöver inte medborgarskap, därför efterfrågar ismen för mänskliga rättigheter förstörandet av den nationella suveräniteten, speciellt i dagens Europa.” (Expressen, 5/11 2016)

Nu var det dags att göra upp med 1948 års FN-deklaration om de mänskliga rättigheterna. När SD ställt mänskliga rättigheter mot medborgerliga har de tidigare skilt ut sig från de andra riksdagspartierna. Framförallt har det då handlat om asylrätten, som slås

fast i 1948-deklarationens artikel 14. (Denna artikel ger rätt att söka asyl – inte att automatiskt få den.) Det behöver inte påminnas om att Deklarationen skrevs som en del i bygget av en ny värld efter andra världskriget, efter Förintelsen, i en samtid präglad av krigets enorma flyktingströmmar.

Jag borde väl inte bli förvånad när jag finner Klaus argumentation, nästan ord för ord, publicerad på den socialdemokratiska tankesmedjan Tiden, nu signerad av professorn i finansrätt Roger Persson Österman. Rubriken är ”Absoluta rättigheter – en borgerlig mytbildning” och Österman skriver:

”Det hävdas av vissa att flyktingens rättighet skulle vara absolut och okränkbar. Enligt min mening är det inte i linje med den rättighetsfilosofi som arbetarrörelsen är grundad i. Ingen individuell rättighet är absolut. Vad mera är, flyktingens individuella rätt måste brytas mot den starka kollektiva rättigheten av att den svenska välfärdspolitiken de facto kan upprätthållas.”

Tiden är inte vilken tidskrift som helst, utan ett fönster för partiets hållningar i idéfrågor. Det är heller ingen hemlighet att en stark falang inom S drivit på för att partiet ska ta efter vad man ser som en framgångsrik linje hos det danska systerpartiet, som anses vinna tillbaka väljare från Dansk Folkeparti genom att mima deras flyktingpolitik.

Vi skulle kunna göra det här till ett filosofiseminarium och tala om den rättspositivistiska tradition inom svensk juridik som Österman ger uttryck för. Men viktigare i sammanhanget är att påminna om att hans text är ett tydligt avståndstagande från 1948 års deklaration om de mänskliga rättigheterna. Denna är nämligen konstruerad som en helhet: lyfter du ut en rättighet faller de andra. Tar du bort asylrätten försvinner avståndstagandet från tortyr i artikel fem liksom den starka skrivningen om jämlikhet i artikel ett.

Märk väl: har man synpunkter på hur asylrätten hanteras i praktiken och vilka följdproblem flyktingströmmar skapar är det något helt annat än att tala om ett avskaffande av grundläggande mänskliga rättigheter. Men Tiden talar klarspråk. ”Absoluta rättigheter” avfärdas som en borgerlig myt. Kan bli svårt för socialdemokrater att sjunga om det där människovärdet man fordrar tillbaka på första maj.

Den här sortens glidningar ska inte passera obemärkta. Det kan tyckas perifert att SD och KD i Uppsala motionerar om att vi inte längre ska flagga med FN-flaggan. Men tendensen är tydlig. Därför uppmanar jag

alla som bryr sig om detta med de mänskliga rättigheterna som rättesnöre i politiken: avkräv med mig partiledarna klarspråk – hur ställer ni er till FN:s deklaration från 1948? Säkra kan vi inte längre vara. För mig avgör det hur jag röstar.

Ola Larsmo

kultur@dn.se " DN 11 dec 2020

”Vår film blev som en socialrealistisk musikal”

"Hybridfilmen ”Spring Uje, spring” bygger på Uje Brandelius succépjäs om vardagen med Parkinsons sjukdom. Filmfredags *Georg Cederskog* träffade frontmannen bakom Doktor Kosmos tillsammans med regissören Henrik Schyffert.

För fem år sedan gjorde popartisten Uje Brandelius succé med den ambulerande teaterpjäsen ”Spring Uje, spring” som kretsade kring hans vardagsliv med Parkinsons sjukdom. Han hade också funderat länge på att skriva filmmanus men inte kommit på vad hans långfilm skulle handla om.

– Men när jag fick den här sjukdomen i knät kändes den som något naturligt att göra ett manus om. Så jag gjorde om min pjäs till en film och så ringde vi Henrik och så började allt rulla, ungefär så, säger Uje Brandelius.

Intill honom i soffan i hans arbetslokal i Bredäng – sitter Henrik Schyffert, filmens regissör. Under ett halvår växte filmens historia fram här bland böcker, kaffekoppar, allehanda musikinstrument och skrynkliga konsertaffischer.

Schyffert var innan dess en medieperson som han bara ”halvkände” sedan tidigare.

– Vi har rört oss i samma cirklar, vi har väl stått på samma releasefest för någon Brainpoolsingel, tippar Schyffert.

Uje Brandelius har arbetat som radiojournalist och skrivit mycket text, inte minst alla sina låttexter. Att skapa ett manus för 79 minuter långfilm var ändå en annan utmaning.

– Om man analyserar den här filmen så kan man ju se att det är trettio, fyrtio, låtar som är hopsatta till en story. För mig var det ett ganska bekant arbetssätt, att skapa ett slags scener med något slags poäng, säger Brandelius som också är filmens självklara huvudperson.

– Det som var svårt var att få ihop allt till en berättelse och att det också skulle vara personer som talar med varandra, dialog. Henrik hjälpte mig mycket med manusets sista hälft.

”Spring Uje, spring” är en film med mycket musik som växlar stil mellan traditionella filmscener och partier som skulle kunna vara autentiska, klippta ur Brandelius vardag i Bredäng.

– Absolut, det är väl en hybrid av på låtsas och på riktigt helt enkelt. Mycket i ”Spring Uje, spring” är plockat från mitt riktiga liv och annat har vi hittat på. Den är faktiskt en hybrid av mycket – som en social-realistisk musikal ... Jag tror aldrig att jag har sett något liknande faktiskt, säger Brandelius.

Henrik Schyffert talar om filmens fria tilltal. Något som går igen både i de oväntade scenerna och musikens framträdande roll:

– Ujes musik är så lekfull. Och den vågar vara det i en värld där allt måste tas på blodigt allvar om det ska lyssnas på eller bli omskrivet. Jag tänkte att filmen skulle ha samma lekfulla ton, säger han.

Inför inspelningen beslöt de dessutom att arbetet skulle genomföras helt utan regler. (En chansning medger båda i efterhand). På filmmanusets omslag skrev de för säkerhets skull ”Fega inte nu!”.

– Vill vi göra en rockvideo här, säger Schyffert och börjar måtta i luften medan han fortsätter:

– ... och ett jätteallvarligt diskbänksbråk där och en kärlekshistoria eller sketch här. Vill vi ha med en socialrealistisk dagislämning och en jättekonstig David Lynch-scen på slutet så gör vi det också. Vi ville våga ta sådana grepp. Om bara de enskilda bitarna är tillräckligt bra gjorda så köper biopubliken dem.

Några scener är drömska. Som svepet över familjen Brandelius höga grannhus där livet bakom fönstren pågår i alla former – matlagning, leda, sex, ensamhet och lycka.

– Det där var en väldigt tydlig 70-talsreferens, julkalendern med höghuset. Jag tänkte jättemycket på den och färgtemat i den är ju lite Uje tycker jag, säger Schyffert om inspirationen från regissören Leif Krantz adventskalender ”Barnen i höjden” från 1972.

Uje Brandelius ständiga närvaro i filmen gör berättelsen också märkvärdigt ljus. ”Spring Uje, spring” är alls inte en sorgesång i enbart mörkgrå moll.

– Jag ville att den skulle vara en skratt och gråt-film liksom. Att den skulle ha hopp.

Ordet hopp återkom de ofta till under det halvår de satt tillsammans och arbetade med långfilmen i Brandelius källare.

– Filmen skulle vara både och – ha något roligt också för att jag är det. Jag vill inte kalla den för en komedi, men det är roligt om publiken skrattar också, säger Brandelius.

Oroade ni er inte över hur ni skulle kunna få ihop det?

– Inte alls, inte ett dugg, svarar Brandelius på studs. Han säger att reaktionerna han fick under de fyra åren som han turnerade med sin scenföreställning ”Spring Uje, spring” och talade om Parkinsons sjukdom var övertygande.

– Jag har aldrig mött någon som varit sur för att jag också skämtar om ett allvarligt ämne. Och jag vet ju att jag har rätt att skriva och prata om den här sjukdomen så här ärevördigt utifrån min position. Utan den så hade jag aldrig gjort det.

Henrik Schyffert ville med ”Spring Uje, spring”-filmen visa sin respekt för huvudpersonen. Han medger att han länge var väldigt rädd för att ”sabba filmen”.

– Det Uje gör är jävligt modigt. Han lägger inte bara upp sig själv på diskbänken, utan också sina

närstående och sina absolut svåraste, innersta, problem. Han öppnar sin bröstkorg – ”titta på det här”.

Publikens respons på förhandsvisningarna av filmen har varit positiv.

– Till mig säger folk att det är en fantastisk film, om jag ska vara helt ärlig, svarar Brandelius och ser aningen obekväm ut.

– Fast det är ju vad de säger till mig – vad skulle de annars säga?

Själv tänker han mest på vad filmen kan betyda för hans familj.

– Kommer vi att kunna ta en fika på Södermalm det närmaste halvåret – eller kommer jag att bli någon som man pekar på och tycker synd om? Jag vet inte...

Georg Cederskog

georg.cederskog@dn.se "

"Uje Brandelius

Född 1971, uppvuxen i Gävle, har gjort nio album med popbandet Doktor Kosmos och soloskivan ”Spring, Uje, spring”, har varit pressekreterare i Vänsterpartiet och programledare i Sveriges Radio.

Hans barnbok ”Hemma hos Harald Henriksson” nominerades till Augustpriset. Brandelius självbiografiska scenföreställning av ”Spring, Uje, spring” sattes upp på scener runt om i Sverige. Radioversionen kom på silverplats i tävlingen Prix Europa.

Henrik Schyffert

Född 1968, uppvuxen i Rosersberg, film- och tv-skådespelare, ståuppkomiker, manusförfattare, regissör, hörts och synts i radio med ”Hassan”, Z-TV-serien ”Knesset” och gjort humorshowerna ”Ljust och fräscht” och ”Ägd” med Fredrik Lindström.

Med Killinggänget har han medverkat i ”Nile City 105,6”, ”I manegen med Glenn Killing”, ”Percy tårar”, ”Torsk på Tallinn”, ”Fyra små filmer” och ”Fyra nyanser av brunt” samt medverkat i SVT-serien ”Landet brunsås” med Erik Haag och Lotta Lundgren.

DN 11 dec 2020

"Filmlistan. Vecka 51

DN:s kritiker listar de bästa filmerna just nu.

1. ”Wolfwalkers”

Animerad familjefilm. Regi: Ross Stewart, Tomm Moore

Mästerligt och magiskt äventyr om girlpower och respekt för naturen i flödande linjer.

2. ”Andrej Tarkovskij – en filmares bön”

Dokumentär. Regi: Andrej A Tarkovskij

En intim, vacker och renande resa in i Tarkovskijs unika konstnärskap, regisserad av den ryska mästarens son.

3. ”Saint Maud”

Skräck. Regi: Rose Glass

Med: Morfydd Clark, Jennifer Ehle m fl.

Effektfull skräckskildring av en ung kvinna i gränslandet mellan tro och galenskap.

4. ”Greta”

Dokumentär. Regi: Nathan Grossman

Närgånget och känslomässigt om Greta Thunberg, världens mest kända miljöaktivist.

5. ”De Gaulle”

Drama. Regi: Gabriel Le Bomin

Med: Lambert Wilson, Isabelle Carré m fl.

Intimt kostymdrama om människan och maken bakom nationalhelgonet general de Gaulle.

6. ”Falling”

Drama. Regi: Viggo Mortensen

Med: Viggo Mortensen, Sverrir Gudnason m fl.

Laddat far–son-drama om demens, familjekonflikter och kamp för försoning.

7. ”Rocks”

Drama. Regi: Sarah Gavron

Med: Bukky Bakray, D’angelou Osei Kissiedu m fl.

Vänskap, kärlek och kamp bland unga och utsätta i det mångkulturella östra London.

8. Yung Lean: In my head”

Dokumentär. Regi: Henrik Burman

Emotsedd film om den svenska rapparen Yung Lean, alias Jonatan Håstad Leandoer, som skildrar stjärnans uppgång, fall och rehabilitering.

9. ”Merry Christmas, Yiwu”

Dokumentär. Regi: Mladen Kovacevic

Avslöjande och poetiskt om underbetalda kinesiska fabriksarbetare som får vår jul att gnistra och glimma.

10. ”En natt på Louvren – Leonardo da Vinci”

Dokumentär: Regi: Hubert Matin

Missade ni den mäktiga Leonardoutställningen? Ingen fara, här är en natt på museet med mästarens vackraste verk.

Topplistan sammanställs av Filmfredags redaktörer Helena Lindblad och Nicholas Wennö. Den utgår från biofilmer på svenska biografer och baseras på DN:s filmrecensioner.

Bland kritikerna ingår Wanda Bendjelloul, Mårten Blomkvist, Eva af Geijerstam, Kerstin Gezelius, Helena Lindblad, Jacob Lundström och Jane Magnusson. "

DN 11 dec 2020

" Strålande ljusglimtar i biomörkret 2020

En svidande vidräkning med dödsstraffet i Iran, ett urstarkt norskt sorgedrama och ett nostalgiskt Hollywoodparty utgör några av de mest sevärda filmer som haft svenska premiärer 2020. DN:s filmredaktion listar årets femton bästa internationella filmer.

”There is no evil”

Regi: Mohammad Rasoulof.

1 Två svenska medborgare med rötterna i Iran, läkaren Ahmadreza Djalali och trebarnspappa Habib Chaab, hotas just nu av dödsstraff i Iran efter förmodad tortyr och summariska rättegångar. Enligt Amnesty sker ”en skrämmande ökning av dödsstraffen” i Iran och avrättningar anses fungera som ett förtryckande verktyg.

Den Guldbjörnsprisade iranska ”There is no evil” – givetvis totalförbjuden i hemlandet – griper rakt in i den människorättsliga debatten om det rättsvidriga och omänskliga systemet i landet, men från ett mer oväntat håll.

Den modiga regissören Mohammad Rasoulof har trotsat sitt arbetsförbud och skapat en mäktig och mörk kvartett med berättelser som går till storms mot dödsstraffet i hemlandet. Fokuset ligger på bödlarna. De som finns längst ner i kedjan. De som ska sparka undan stolen för att de dömda ska hänga fritt.

Vi möter den oförvitlige tjänstemannen Heshmat som blundar, sköter sitt förfärliga nattjobb och betalas med ett gott liv. Efter honom kommer historien om en förtvivlad ung soldat som inte kan förmå sig att bli den som tar någon annans liv. En annan ung värnpliktig inser för sent att han ovetande varit med och avrättat någon som står hans fästmös förtvivlade familj mycket nära. I en fjärde berättartråd, som väver samman historien, återser en dödssjuk läkare och biodlare sin unga dotter som han varit tvungen att lämna bort på grund av sina livsval.

Liksom flera av sina landsmän, särskilt kanske man tänker på den bortgångna mästaren Abbas Kiarostami, tar Rasoulof god tid på sig och målar med breda penseldrag. ”Visionen av ett extremt motsägelsefullt Iran växer fram... Från Teherans aggressiva trafikkaos och konsumtionsvilliga medelklass till vindlande

vackra landsbygdsvägar och förfallna bondgårdar”, skrev DN:s Eva af Geijerstam.

Men den stora styrkan i den mörka och paradoxalt vackra ”There is no evil” är att visa hur allt hänger ihop, mördandets förödande följder och hur ett människoliv aldrig går att ersätta.

”Barn”

Regi: Dag Johan Haugerud.

2 En skolgårdstragedi som förvandlas till politiskt sprängstoff är utgångspunkten för denna norska fullträff som är en subtil studie i hur vi kommunicerar med varandra. En katastrofal skolrast triggar i gång en historia som skapar spänningar i ett av Oslos välbeställda medelklassområden. Den norska regissören utnyttjar filmkonstens förtätade format fullt ut för att skapa detta månghövdade relationsdrama som vann toppriset på Göteborgs filmfestival i början av året: ”Att Haugerud lyckas göra ’Barn’ både moraliskt överblickande och känslomässigt närgående är en förunderlig bedrift i unikt filmisk dramatik”, skrev DN:s Jacob Lundström.

”Mank”

Regi: David Fincher.

3 ”Mank” är David Finchers kärleksbrev till 30-talets drömfabrik. I centrum finns den begåvade men svårt alkoholiserade manusförfattaren Herman J Mankiewicz. Han är mest känd för manuset till alla tiders stora klassiker ”Citizen Kane”. Svartvita ”Mank” må avsluta med den Oscarsstatyett som Mankiewicz vann till sist, men det är den fyllevingliga resan dit (Orson Welles är en ren bifigur) som verkligen intresserar Fincher. ”Mank” är en cineastisk supercocktail av filmhistoria, kreativt hantverk, Hollywoodmoguler, det judiska arvet och politik med dagsaktuell sprängkraft. Den briljanta britten Gary Oldman är i toppform och har fått guldkornen i det grymt välskrivna manuset, men även Amanda Seyfried är ett fynd.

”The painted bird”

Regi: Vaclav Marhoul.

4 Brutalpoetisk filmatisering av Jerzy Kosinskis romanklassiker som målar upp en nattsvart bild av mänskligheten fast där undertexten är kärlek, godhet och hopp. I dagens filmlandskap är ”The painted bird” en ovanlig fågel som är lika vacker som plågsam att titta på – som en rörlig Hieronymus Bosch-målning med expressionistiskt svartvitt foto. Precis som den allegoriska boken kretsar filmen kring en övergiven

judisk pojke (Petr Kotlar) som tvingas ut på en fasansfull odyssé genom Östeuropa under andra världskrigets blodiga slutskede: ”Den siktar djupare, in mot benmärgen. Delvis ett sömlöst mästerverk”, skrev DN:s Kerstin Gezelius om den första filmen någonsin som använder slavisk esperanto.

”Uncut gems”

Regi: Benny Safdie och Josh Safdie.

5 Diamanthandlaren Howard får med hjälp av en oslipad opal från Etiopien chans på sitt livs deal, men när ädelstenen hamnar på vift börjar en jakt där den redan sönderstressade juveleraren är lika mycket villebråd som jägare. Adam Sandler briljerar i rollen som nervig newyorkare på gränsen till nervsammanbrott och man påminns om hur bra han kan vara i rätt sammanhang. ”Imponerande nog lyckas ’Uncut gems’ rikta nya kameraögon på staden som aldrig sover. Till sin hjälp har regissörerna en av världens skickligaste filmfotografer, Darius Khondji, som fått experimentera med kontraster och zoomobjektiv”, skrev DN:s Jacob Lundström om en andlös film som befinner sig i ständig rörelse.

”The king of Staten Island”

Regi: Judd Apatow.

6 Judd Apatow (”This is 40”, ”Funny people”) har aldrig varit så nära en fullträff som med den här verklighetsbaserade dramakomedin. Komikern Pete Davidson spelar delvis sig själv i rollen som sorgtyngd hobbytatuerare som inte lyckas få spinn på livet trots att han är 24 år. Dagarna går medan han röker på med sina lika sysslolösa kompisar, ända tills mammas nya kille vänder uppochner på tillvaron. ”Det är en svår konst att berätta trovärdigt om människor som har det jobbigt utan att vare sig frossa i deras undergång eller skydda dem från allt ont. Vägen dit är hur som helst gripande, komisk och full av sinnrika förskjutningar och oväntade replikskiften”, skrev DN:s Kerstin Gezelius.

”Bait”

Regi: Mark Jenkin.

7 Fantastisk lågbudgetrulle i raspig svart-vit retrostil som blivit en omedelbar kultklassiker. ”Bait” kretsar kring två barska bröder i en fiskarby i Cornwall som får bevittna hur deras gamla barndomshem med havsutsikt har sålts till några välbeställda Londonbor som kör de dyraste Land Rover-modellerna och har champagne som husvin. Med hjälp av en bisarr humor

lyckas regissören trycka på brexiterans ömmaste punkter – gentrifiering, segregation, klasspänningar och växande ekonomiska klyftor. Extra imponerande att Mark Jenkin har filmat, regisserat, framkallat för hand, klippt och gjort allt ljudarbete själv. Att allt ljud – inklusive replikerna – har lagts på i efterhand skapar en extra effekt.

”En officer och spion”

Regi: Roman Polanski.

8 Roman Polanskis skildring av Dreyfusaffären har rört upp starka känslor ända sedan premiären i Venedig. Protesterna i samband med Césargalan, Frankrikes egen Oscarsgala, fick hela det franska filmetablissemanget att skaka och symboliken i Polanskis ämnesval gick ingen förbi. ”Det är ironiskt, för många Polanskifilmer har varit mycket mer provocerande än ’En officer och spion’”, skrev DN:s Mårten Blomkvist. Här är det snarare den hantverksdrivna, den diaboliskt skickliga Polanski som har skapat ett elegant kostymdrama. En vacker film med perfekt parisisk fin-de-siècle-atmosfär och stark blick för den antisemitism som ledde fram till ”rättsskandalernas rättsskandal”.

”Babyteeth”

Regi: Shannon Murphy.

9 Den australiska indiesuccén ”Babyteeth” lever upp till sitt goda rykte. En ärlig, välspelad, briljant iscensatt debut. Sjuka sextonåriga Milla (Eliza Scanlen från ”Unga kvinnor”) står på tröskeln till vuxenlivet samtidigt som hennes tid på jorden är utmätt. Allt ställs på sin spets när familjeflickan blir galet förälskad i en bångstyrig narkoman. ”Babyteeth” formar sig till en bitterljuv uppväxtkomedi som skildrar hur det är när den första stormande kärleken måste bli den sista. ”Det som är absolut unikt med ’Babyteeth’ är att den hela tiden gör det oförväntade. Varje scen vänder mitt i eller i slutet och levererar något man inte alls tänkt sig”, skrev DN:s Jane Magnusson.

”Corpus Christi”

Regi: Jan Komasa.

10 Fenomenet med falska präster i Polen är utgångspunkten i ”Corpus Christi” – en publiksuccé i hemlandet – där en morddömd men nyss frigiven kille får ingivelsen att låtsas vara präst när han dimper ner i en liten olycksdrabbad by. En bedragare besatt av det som fängelseprästen sade under en mässa: ”Var och en av er är Kristus predikant.” Karismatiska Bartosz Bielenia är perfekt i rollen som amoralisk falsk profet

som trots allt lyckas gjuta nytt liv och hopp i den prövade församlingen där hat och hot är vardag. Komasa har jämförts med Lars von Trier. Hans sätt att mixa genrer som tragedi, komedi och thriller med ett prövande förhållningssätt till behovet av andlighet är oavlåtligt fascinerande.

”I’m thinking of ending things”

Regi: Charlie Kaufman.

11 Allt är osäkrat. Vad som helst tycks kunna hända i Charlie Kaufmans surrealistiska filmatisering av Iain Reids roman från 2016. Och det gör det. Grundhistorien handlar om ett ungt par, som åker ut på landet för att träffa killens föräldrar. Mötet mellan generationerna på den dystra bondgården doftar social ångest hämtad från ”Vem är rädd för Virginia Woolf?” i kombination med en nervpirrande ”Get out”-känsla. Men snart löses berättartrådarna upp och ett suggestivt, murrigt pussel tar plats, späckat med kulturella referenser med allt från Wordsworth till Pauline Kael. Jessie Buckley, Jesse Plemons, Toni Collette, David Thewlis bildar en apart kvartett vars pregnanta skådespeleri stannar kvar i minnet länge.

”So long my son”

Regi: Wang Xiaoshuai.

12 Ett mäktigt melankoliskt mästarprov från Wang Xiaoshuai som tillsammans med Zhang Ming, Jia Zhangke och Zhang Yuan brukar stämplas som den ”sjätte generationen” i kinesisk film. ”So long my son” är ett episkt drama om två familjer vars livsöden för alltid är sammanlänkade av en tragisk olycka. ”Blicken är ständigt fäst på den smärtsamma motsättningen mellan kollektiv och individ, i synnerhet på sviterna av den den påbjudna ettbarns-politiken. En lika intim som svepande skildring av kärlek, sorg och politiskt förtryck”, skrev DN:s Eva af Geijerstam om detta sorgespel som speglar det moderna Kinas omvälvande framväxt genom att sicksacka sig fram från decennierna efter kulturrevolutionen till våra dagar.

”Wolfwalkers”

Regi: Ross Stewart, Tomm Moore.

13 Irlandsproducerade ”Wolfwalkers” är årets animerade utropstecken. En fantasifull legering av keltisk folklore, girlpower, kamp för ekologisk mångfald, kolonialkritik och vilt magiskt tänkande. Animationsstudion Cartoon Saloon är van vid Oscarsnomineringar men här tar de verkligen ut svängarna i ett far–dotter-drama som utspelar sig i det

ockuperade Irland under 1600-talet. Huvudpersonen Robyn tvingas försöka rädda såväl utrotningshotade vargar som sin bästa vän. ”’Wolfwalkers’ är ett underbart äventyr för hela familjen som lyckas vara både tidlöst och brännande aktuellt – och med en skyhög konstnärlig verkshöjd i bildberättandet. En blivande klassiker”, skrev DN:s kritiker Helena Lindblad.

”Ash is purest white”

Regi: Jia Zhangke.

14 Efter Venedigvinnaren ”Stilla liv” (2006) återvänder Jia Zhangke med en ny berättelse som speglar Kina i våldsam förändring. Detta ömsinta ödesdrama börjar i gangsterkretsar i en gruvstad på dekis. Efter en skottlossning splittras ett kärlekspar sedan båda hamnar i fängelse. När Quin släpps fri väntar hennes man Bin inte utanför fängelsegrindarna. Ändå beslutar hon sig för att söka upp honom – som i tidigare filmer av samma regissör: ”Trots déjà vu är ’Ash is purest white’ ingen självmedveten återvändsgränd, som urartar i en referensbingo för Jias trogna fans. Inte bara miljöer utan också människor verkar gå igen, men filmen går utmärkt att titta på utan att ha sett vare sig ’Stilla liv’, ’Unknown pleasures’ eller ’24 city’”, skrev Jacob Lundström.

”David Copperfields fantastiska äventyr…”

Regi: Armando Iannucci.

15 Sprudlande Dickensfilmatisering med ett stort bultande hjärta och mycket humor där titelpersonens med- och motgångar betas av i rasande takt. I den briljante britten Armando Iannuccis tolkning av den sönderälskade romanen kommer denna gång ett helt skepp lastat med stjärnor. Ett underhållande frosseri i kufar på vita duken anförda av bland andra Tilda Swinton och Hugh Laurie som båda är i högform. Indiskättade Dev Patel spelar den hårt prövade titelpersonen i en ”färgblind” rollista som på ett befriande sätt varken bryr sig om hudfärg och etnicitet: ”’David Copperfield…’ 2020 är en föregångare i att göra plats för icke-vita skådespelare”, skriver DN:s Mårten Blomkvist. " DN 11 dec 2020

"Årets bästa svenska - filmer

Från Amanda Kernells alternativa sällskapsresa till Ellen Fiskes socialrealistiska skotska uppväxtskildring. DN:s film-redaktörer, *Helena Lindblad* och *Nicholas - Wennö*, listar årets bästa svenska spelfilmer och dokumentärer.

Svenska spelfilmer

”Charter”

Regi: Amanda Kernell.

1 Guldbaggebelönade Amanda Kernell följer upp sin kritiker- och publiksuccé ”Sameblod” med ännu ett högspänt drama om en uppslitande familjeseparation. En sårig vårdnadstvist i ett vintrigt Norrbotten leder till att mamman olovligen tar med sig barnen till Kanarieöarna. Kan hennes flykt till solen och värmen läka såren, eller bara riva upp dem ännu mer? Den starkt kondenserade och nakna ”Charter” ger få svar men gestaltar problematiken på ett sällsynt skarpt och visuellt anslående sätt med stilrena bilder signerade den begåvade fotografen Sophia Olsson. Även skådespeleriet är av hög klass. ”Norska Ane Dahl Torp är ett fynd i huvudrollen som Alice. Den norskfödda aktrisen är ständigt i blickpunkten och balanserar skickligt mellan rollfigurens många olika sinnesstämningar som skiftar lika snabbt som ett trafikljus”, skrev DN:s Helena Lindblad i sin recension om årets självklara svenska Oscarsbidrag.

”Orca”

Regi: Josephine Bornebusch.

2 Sveriges första coronafilm korsklipper på att Altmanskt sätt mellan en rad livsöden i den kreativa medelklassen. Här finns en gravid influerare och en wannabeskådespelare men också en döende mor ensam på hospice. Alla relationer äger rum via skärmar, fyllda av en hjärtskärande längtan efter närhet som väl alla kan relatera till. ”Orca” och ”Älska mig” är bara början för Bornebusch.

”Spring Uje, spring”

Regi: Henrik Schyffert.

3 Efter den bejublade premiären på Göteborgs filmfestival kommer nu Schyfferts gränsöverskridande regidebut som skildrar Doktor Kosmos-sångarens

tillvaro efter ett parkinsonbesked. Grunden är en scenföreställning. Filmen – där Brandelius, familjen och vännerna i stort sätt spelar sig själva – värmer gott. En ömsint melankolisk men också rolig film om konsten att hantera en livskris.

”Inuti diamanten”

Regi: Viktor Johansson.

4 En nedlagd fabrik i västerbottniska Robertsfors utgör det mörka hjärtat i denna surrealistiska hybridfilm som rör sig i drömska vinterlandskap, mellan fiktion och dokumentär. Här finns plats för såväl besjälade byggnader som akut akvariebesatthet. Teman som avfolkning och alienerade nyanlända hanteras med ett säreget och svart humoristiskt filmspråk. En unik röst i svensk film.

”Min pappa Marianne”

Regi: Mårten Klingberg.

5 ”Det är svårt att komma på en mer älskvärd skådespelare än Rolf Lassgård”, skrev DN:s kritiker. Och vem faller inte för Lassgårds hemlighetstyngda präst här? En kyrkans man som visar sig trivas bäst i blommig tantklänning samtidigt som den vuxna dottern (Hedda Stiernstedt) kraschlandar hemma i småstaden. Årets bästa svenska feel good är en berörande transberättelse med brett tilltal.

Svenska dokumentärer

”Scheme birds”

Regi: Ellen Fiske, Ellinor Hallin

1 En socialrealistisk fullträff som blandar kärlek och uppror med duvor och boxning. ”Scheme birds” är en intim, lyhörd och brutalt rak uppväxtskildring om den struliga tonårsbruden Gemma som bor med sin duvuppfödande farfar. På tröskeln till moderskapet försöker hon ta sig ur en tillvaro som präglas av våld och alkohol i den bedagade skotska stålverkstaden Motherwell som aldrig glömmer åren med Margaret Thatcher. De tycks alla vara födda att bli kvar på en plats där ”you either get knocked up or locked up” – man antingen blir på smällen eller inlåst.

Ellinor Hallin och Ellen Fiskes (”Josefin & Florin”, ”Lone dads”) har skapat en stark dokumentär som går att relatera till överallt: ”Med lyhörd närvaro och ett exemplariskt klipparbete förvandlar de berättelsen om Gemma och bakgrunden till hennes tatuering ’Let the free birds fly’ till en allmängiltig historia om den svåra

konsten att skapa sig ett hyggligt liv”, skrev DN:s Eva af Geijerstam.

”Greta”

Regi: Nathan Grossman

2 Gripande, ärligt och humoristiskt porträtt av den svenska klimataktivisten. Nathan Grossman har skuggat Greta Thunberg från fredagsstrejkerna vid Riksdagshuset till världsturnén för att prata i FN och med världens mäktigaste politiker. Bit för bit framträder en sammansatt bild av en tonåring med asperger som känner sig tvingad att vara den vuxna i rummet när hon känner att världen sviker.

”Tiny Tim”

Regi: Johan von Sydow

3 Hjärtskärande och levande om pophistoriens största outsider och excentriker. Med arkivmaterial. animationer och nya intervjuer berättar von Sydow historien om Herbert Khaury som föddes i en kärlekslös judisk-arabisk familj i New York mitt under depressionen. Under artistnamnet Tiny Tim kom han att iscensätta en av musikhistoriens mest aparta och osannolika karriärer.

”Idomeni”

Regi: David Aronowitsch

4 Folkmordet på yazidierna, i skuggan av Syrienkriget, står i fokus för ”Idomeni” som lånat titeln från det omtalade flyktinglägret i norra Grekland. Här möter Aronowitsch (”Slavar”, Sharaf” och ”Jag är Dublin”) två flyktingfamiljer som fått sina liv sönderslagna av IS genom mord och kidnappningar. En intim, omedelbar och stark flugan-på-väggen-film som innehåller sprängstoff under den lågmälda ytan.

”Samtidigt på jorden”

Regi: Carl Olsson

5 Årets märkligaste nära-döden-upplevelse i dokumentärklassen. Olsson skildrar de vanliga rutinerna bakom svenskarnas sista farväl på ett unikt sätt – genom likbilsförarna, patologerna, krematoriet, begravningsceremonierna och kyrkogården. ”I bilderna framträder det Sverige som Lars Tunbjörk och Roy Andersson visat upp i sina verk”, skrev DN:s Mårten Blomkvist i sin recension.

Helena Lindblad

helena.lindblad@dn.se

Nicholas Wennö

nicholas.wenno@dn.se " DN 11 dec 2020

"Mälardalen får nytt universitet

Mälardalens högskola blir Mälardalens universitet från 2022.

– En strategisk satsning för att stärka regionens utvecklingskraft men också Sverige som ledande forskningsnation, säger minister Matilda Ernkrans (S).

TT " DN 12 dec 2020

”Brutalt, förfärligt, katastrofår”

"Glöm kanderade äpplen, glögg och gröna julkaniner. Den här julen kommer Liseberg att vara öde.

– Det känns väldigt tomt, en tom nöjespark är förfärligt, säger vd:n Andreas Andersen som nu tvingas se tillbaka på ett år helt utan besökare.

Ett vanligt år skulle det råda febril aktivitet på Liseberg i Göteborg just nu. Julmarknaden lockar vanligtvis mängder av besökare.

Men 2020 är inget vanligt år och coronapandemin har inneburit en total nedstängning för Sveriges stora nöjesparker.

– Vanligtvis mellan säsongerna så bygger vi eller gör om, eller underhåller och förbereder, men just nu är det bara en park som står helt stilla. Det är första gången i Lisebergs snart hundraåriga historia som det varit stängt så länge, säger vd:n Andreas Andersen.

Han kallar nedstängningen ”ett misstag” och ”ett lagtekniskt problem” och syftar på att liknande verksamheter, såsom djurparker, har kunnat hålla öppet under pandemin.

Magnus Widell, vd på Gröna Lund, är inne på samma spår.

– Det har varit ett riktigt brutalt katastrofår för oss eftersom vi inte fick öppna alls. Det har varit oerhört tufft och vi jobbar för vår överlevnad. Det vi vill se är att alla utomhusparker behandlas lika, det kan ju inte vara så att vissa får ha öppet och andra får stänga. Tittar man på Europa där 26 av 27 länder har haft sina nöjesparker öppna så finns det inget som tyder på att det skulle vara en källa för smittspridning, säger Magnus Widell.

Skara Sommarland har en kortare säsong än Liseberg och Gröna Lund. För deras del handlar den stora oron om huruvida de kommer att få hålla öppet nästa sommar eller inte. Enligt vd:n Janne Nilsson skulle parken inte klara ännu en stängd sommar ekonomiskt.

– Än så länge lever vi på hoppet. Vi måste börja fundera på scenario B som är en senare öppning eller att inte alls öppna, då har vi en jättetråkig framtid framför oss med likviditetsproblem. Det verkar inte

spela någon roll hur vi försöker att hjälpa till att tänka på ett annat sätt, vi får precis som många andra gör sätta vårt hopp till att vaccineringen kommer i gång och att vi ser en nedgång i smittotalen, säger vd:n Janne Nilsson.

I november meddelade regeringen att Folkhälsomyndigheten ska se över nöjesparkernas situation och överväga ändringar i lagen. Företrädarna för parkerna som DN talat med vill att de ska kunna undantas från den så kallade ordningslagen som används för att begränsa offentliga tillställningar under pandemin. Samtidigt är de alla tydliga med att de inte vill förminska virusets faror, men menar att de skulle kunna driva parkerna på ett enligt dem smittsäkert sätt.

– Vi tror självklart på att vi får öppna till våren, vi är de enda nöjesparkerna i Europa som har varit stängda över sommaren. Jag kan inte föreställa mig att man håller oss stängda en säsong till, för gör man det så stänger man de facto ner branschen i Sverige, det tror jag inte att man har för avsikt att göra. Vi ser fram emot att ta emot gäster i vår, säger Andreas Andersen.

De tre parkerna arbetar nu utifrån olika tänkbara scenarion inför kommande säsong, där det värsta tänkbara är att de inte tillåts öppna alls. Medan Gröna Lund och Skara Sommarland gått back omkring 100 respektive 35 miljoner kronor under 2020, har Liseberg förlorat omkring en halv miljard kronor, enligt parkernas egna uppskattningar.

Klarar ni en säsong till utan besökare?

– Ja och nej, rent ekonomiskt skulle vi säkert kunna klara det, vi har en ganska stark balansräkning. Men organisatoriskt skulle det innebära att vi i stort sett tvingades nedmontera hela organisationen, att vi inte skulle kunna ha personal kvar i någon form. Vi har redan sagt farväl till nästan en tredjedel av våra medarbetare, ska vi skära ner ännu mer så blir det väldigt kritiskt, säger Andreas Andersen.

Ivan Solander

ivan.solander@dn.se "

"FAKTA. DÄRFÖR MÅSTE PARKERNA HÅLLA STÄNGT

Verksamheterna på Liseberg, Gröna Lund och Skara sommarland omfattas av det som i ordningslagen kallas för ”tivolinöjen”. Dessa är enligt lagen att betrakta som offentliga tillställningar och på grund av rådande förbud mot evenemang och offentliga tillställningar om fler än 50 personer – som i

november sänktes till åtta personer – har nöjesparkerna tvingats hålla stängt.

Parker som exempelvis Kolmården eller High Chaparral, utan åkattraktioner och som inte tekniskt räknas som tivolin, faller inte under samma regelverk som Liseberg, Gröna Lund och Skara Sommarland, och har därför kunnat hålla öppet och välkomna gäster. "

DN 12 dec 2020

"Kristina Hedberg: Inget är så tomt som när det är tomt på Liseberg

Göteborg. Inte en enda gäst släpptes in på Liseberg säsongen 2020. Det blev de inställda premiärernas år.

Trots att planteringarna stod i förväntansfull blom i våras grusades hela sommarsäsongen av pandemin. Sedan följde inställd halloween och inställd jul på Liseberg. Och rabatterna sloknade.

En grå novemberkväll släpps DN:s team ensamma in bakom grindarna till den öde nöjesparken.

Det finns olika sorters tomt. En ensam tränare med en ensam spelare och tretti bollar på ett för övrigt soprent Heden är ett slags tomhet.

En enda spagäst som dinglar med benen i Gothias höghöjdspool samma dag som ytterligare 100 anställda i byggnaden varslats om uppsägning är också en bild av övergivenhet.

Och en avlövad Allé i jämngrå fuktighet där matbud med jättekuber på ryggarna står för den enda formen av rusningstrafik är sannerligen en ödslig gatubild.

Men inget är så tomt när det är tomt som Liseberg.

Här ska det finnas musik, blinkande ljus och folkliv. Men nu hänger en grå presenning som en tung ridå runt hela Ponnykarusellen, det glatta radiobilsgolvet är täckt av packlårar, slänggungan deppar och alla stockarna i Flumeride har pallats upp på asfalten. Inget spelar, inget forsar, inget far.

Hade julmarknaden kunnat äga rum här så skulle besökarna uppenbarligen fått mötas av ett livfullt snögubbemingel i konstgjord granskog. Precis innanför entrén är det som om att parken tar lite sats för en publik som vi nu vet aldrig kommer att komma det här året. Och de stora gråvita gestalterna som står där för att säga välkommen till vintersagan, signalerar bara uppgivenhet med sina raka leenden och tomma småstensögon.

Stora scenen blockeras av enorma samlingar med dekorationer för lite olika högtider. Skrämmande halloweenfigurer och värmande julpynt om vartannat. Lårarna har körts fram ur förråden, men stannat halvvägs. Paketerade jippon. En elefant på jul stirrar in i väggen vid karamellbutiken. Nöjesparken vänder sig bort.

En flakmoppe vrålar genom skymningen vid chokladhjulet. Föraren är lika skärrad som DN:s team över att plötsligt möta någon annan människa på området. Vi ser en ordningsvakt på patrull, en lövblåsare och en värdshusvärd.

Den som just nu verkar ha mest att göra är mekaniska avdelningens vikarierande arbetsledare som snart går upp på hundra procent efter många månaders permission. Nu ska all utrustning gås igenom i detalj för att åtgärda eventuellt slitage inför nästa säsong. Slitage? Minimalt sådant, men allt har testkörts mellan varven för att vara redo utifall.

När mörkret sänker sig glimmar ett enda litet ljusslingat träd invid ån som rinner genom parken. Och en blå pergola tänds upp över huvudgatan och leder oss ut. ”Vi ses snart igen” meddelar skylten ovanför stora porten, men man får fokusera för att kunna läsa budskapet. Tavlan är släckt.

Kristina Hedberg

kristina.hedberg@dn.se " **DN 12 dec 2020**

" Högstadieskolor stängs fram till jul

Alla högstadier i region Stockholm bör övergå till distansundervisning de sista dagarna av höstterminen, uppmanar smittskyddsläkare Maria Rotzén Östlund.

Flera kommuner, däribland, Huddinge, Sollentuna och Stockholms stad, har meddelat att högstadieeleverna ska stanna hemma efter helgen.

På fredagen rekommenderade Stockholms smittskydd att alla regionens högstadier ska gå över till distansundervisning resten av höstterminen.

– Det är en signal om att det är ett allvarligt läge nu. Att vi låter barnen vara hemma är inte ett lätt beslut men vi hoppas att vi ska kunna bryta några smittkedjor på det här sättet, säger Maria Rotzén Östlund, smittskyddsläkare i regionen.

Omkring 11 000 nya fall av covid-19 bekräftas i veckan i Stockholm. Cirka 90 personer vårdas inom intensivvården och runt 800 patienter är inneliggande

på sjukhus för sjukdomen, enligt Stockholms smittskyddsläkare.

– Vi måste göra vad vi kan för att minska smittspridningen och minska våra sociala kontakter. Vi har hela tiden värnat om skolan om barns har rätt till undervisning, men nu är det också så kort kvar till jullovet att vi tror att det här kan genomföras utan lika stora konsekvenser, säger Maria Rotzén Östlund.

Maria Rotzén Östlund förklarar att det hon som självständigt fattat beslutet om högstadierna och att hon sedan informerat Folkhälsomyndigheten om åtgärden.

Hon diskuterar nu frågan med kommunerna, som har ansvar för att informera skolorna. Skolorna kommer i sin tur kunna ge besked till personal och elever hur distansundervisningen kommer att hanteras på vardera skola.

Barn är inte drivande i smittspridningen, enligt bland andra Folkhälsomyndigheten och Världshälsoorganisationen WHO. Barns smittsamhet har inte omvärderats, säger Maria Rotzén Östlund.

– Vi står fast vid det, men samtidigt förekommer det smitta i de här åldrarna. När barnen går mellan skolan och sina familjer resulterar det i många sociala kontakter och utöver det är det också vuxen personal på plats, säger hon.

Tidigare i december meddelade regeringen att gymnasieskolorna i hela Sverige bör stänga för undervisning på plats under resten av höstterminen, för att minska smittspridningen. Men det här är första gången man gör en liknande åtgärd på högstadier i Stockholm.

Flera av regionens kommuner, däribland Stockholms stad, Huddinge, Haninge och Sollentuna gick redan på fredagseftermiddagen ut med att alla kommunala högstadieskolor kommer att stängas i enlighet med den nya rekommendationen.

Flera grundskolor i region Stockholm är redan stängda, som ett resultat av utbrott av smittspridning. I vissa fall stängs skolorna av huvudmannen, till exempel om verksamheten inte kan fungera på grund av många sjukskrivningar bland personalen. I de fall då regionens smittskydd är med och beslutar om stängning är det oftast även elever som smittats.

Maria Rotzén Östlund trycker på att distansundervisningen inte räcker, om stockholmarna inte även minskar sina sociala kontakter på fritiden.

Hon rekommenderar också starkt alla arbetsgivare att arbeta för att deras personal arbetar hemifrån ”så långt det över huvudtaget är möjligt”.

Hur ser du på risken för att högstadieelever ser det här som ett längre jullov, med mer tid för att umgås med vänner?

– De ska ju ha distansundervisning också, så de kommer inte ha ledigt. Men sedan hoppas vi att även högstadieeleverna ska ta sitt ansvar. Vi vill att de ska ha så få sociala kontakter som möjligt och även om de träffar några vänner blir det troligen färre kontakter än i skolan.

Amanda Dahl

amanda.dahl@dn.se " DN 12 dec 2020

"Fel i statistik över dödade journalister

42 journalister har dödats i tjänsten under 2020, uppger Internationella Journalistfederationen, IFJ. Statistiken innehåller ett dödsfall i Uppsala. Men förundersökningen i det ärendet är nedlagd sedan flera månader.

IFJ:s statistik över journalister som dödats i tjänsten fick bred internationell uppmärksamhet under gårdagen. Enligt statistiken dödades flest journalister, 13, i Mexiko, följt av Pakistan, fem, och Afghanistan, Indien, Irak, Somalia och Nigeria där tre journalister dödats i varje land.

Med på listan över var journalister dödats fanns även Sverige, där en journalist uppgavs ha dödats under 2020. När DN ställer frågor till IFJ om vilken journalist man syftar på framkommer att organisationen tagit med fallet med den 39-årige journalist som hittades död i Uppsala i slutet av april.

Mannen, som var chefredaktör för en regeringskritisk nyhetssajt i Pakistan, fick asyl i Sverige för ett par år

sedan. Han fortsatte i Sverige sitt arbete och var också medarbetare vid Uppsala universitet. När han hittades död hade han varit försvunnen i knappt två månader.

Händelsen i Uppsala uppmärksammades både i Sverige och internationellt under våren, och polisen inledde en förundersökning om misstänkt mord. Men i juli meddelade åklagaren Ulrika Lindsö, vid Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, att förundersökningen lagts ned.

Ulrika Lindsö hänvisade beslutet till att utredningsåtgärderna som genomförts försvagat misstanken om brott. ”Sammanfattningsvis saknas det numera anledning att anta att brott under allmänt åtal har förövats”, skrev åklagaren i ett mejl till SVT Nyheter Uppsala. Efter beslutet uppgav familjemedlemmar att man fortfarande var övertygade om att han bragts om livet.

IFJ hänvisar, i mejl till DN, till information man tagit del av genom medierapportering under våren i bland annat Al-Jazira och The Guardian samt till ett uttalande från den svenska regeringen i maj till Europarådets plattform för skydd av journalistiken och journalisters säkerhet.

I det uttalandet skrev regeringen att en preliminär förundersökning hade inletts i fallet samt att ansvaret för den helt låg på det oberoende rättssystemet. IFJ bekräftar för DN att man efter det inte tagit del av mer information kring fallet förutom via Europarådets plattform, samt att man inte haft vetskap om att förundersökningen var nedlagd.

IFJ uppger att statistiken kan komma att ändras om det inte längre finns uppgifter om brott, eller om mannens död inte är kopplad till hans journalistiska verksamhet.

Hur påverkar det här trovärdigheten för IFJ:s lista?

– Jag tycker att det säger mycket om det här fallet, att det har varit väldigt svårt att utröna vad som har hänt, säger Tove Carlén som är jurist och internationell sekreterare på Journalistförbundet.

Agnes Laurell

agnes.laurell@dn.se

Hugo Lindkvist

hugo.lindkvist@dn.se **" DN 12 dec 2020**

"Boklistan.

DN:s kritiker listar de bästa böckerna just nu.

1. Louise Glück

”Vild iris”

Övers. Jonas Brun. Rámus, 77 sidor (4)

Årets Nobelpristagare i litteratur tecknar det konkreta och det drömda, det allvarliga och det lätta.

2. Agota Kristof

”I går”

Övers. Marianne Tufvesson. W&W, 102 sidor (2)

Egna erfarenheter av flykt och exil blir till en rik, modern variant av Dantes helvetestratt.

3. Klas Östergren

”Renegater”

Polaris, 747 sidor (1)

En mäktig prosakatedral som blottar konspirationer och hemligheter i svenskt samhälls- och kulturliv.

4. Vanessa Springora

”Samtycket”

Övers. Marianne Tufvesson. Albert Bonniers förlag, 176 sidor (6)

Den självbiografiska metoo-boken som skakade det kulturella Frankrike och mer än så.

5. Lars Norén

”En dramatikers dagbok 20152019”

Albert Bonniers förlag, 1100 sidor (3)

Dramatikerns nya dagbok fortsätter redovisa skapelse-processer, inspirationer och antipatier.

6. Anne Applebaum

”Demokratins skymning”

Övers: Margareta Eklöf. Albert Bonniers förlag, 228 sidor (5)

Mångfasetterad essä om politisk polarisering och den auktoritära världsbildens lockelser.

7. Kristofer Flensmarck

”In i smärtan”

Natur & Kultur, 238 sidor (9)

Tredelad, svart roman om en familj som hanterar smärtan medan det lackar mot jul.

8. Nina Burton

”Livets tunna väggar”

Albert Bonniers förlag, 259 sidor (8)

En av Sveriges skickligaste essäister utgår från en sommarstuga och dyker ned i naturens liv.

9. Theodor Kallifatides

”Kärlek och främlingskap”

Albert Bonniers förlag, 230 sidor (7)

Oemotståndlig och intagande skildring av en ung mans väg från främlingskap till gemenskap.

10. Agneta Pleijel

”Dubbelporträtt”

Norstedts, 204 sidor (10)

Underbart befriat om ett möte mellan Agatha Christie och konstnären Oskar Kokoschka.

Kritikerlistan innehåller böcker utkomna efter den 1 september. Förra veckans placering inom parentes. Listan röstas fram av DN-kritikerna Åsa Beckman, Jan Eklund, Ingrid Elam, Rebecka Kärde, Kristina Lindquist, Maria Schottenius, Per Svensson, Jonas Thente, Malin Ullgren och Björn Wiman. Alla recensioner finns att läsa på dn.se/kultur"

DN 12 dec 2020

Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknads-departementet och näringsdepartementet

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Arbetsmarknads-departementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och mänskliga rättigheter på nationell nivå. Dessutom ansvarar departementet för arbetet för integration, mot segregation, rasism och diskriminering samt för att stärka hbtq-personers och barns rättigheter.

Områden

Områden

- **Arbete mot segregation**
- **Arbetsmarknad**
- **Arbetsrätt och arbetsmiljö**
- **Barnets rättigheter**
- **Demokrati och mänskliga rättigheter**
- **Jämställdhet**
- **Nyanländas etablering**

Om Arbetsmarknadsdepartementet

Relaterad navigering

- **Arbetsmarknadsdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsliga dokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Eva Nordmark
Arbetsmarknadsminister

Åsa Lindhagen
Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation
Genvägar

Genvägar

- Följ Arbetsmarknadsdepartementet på Twitter
- Prenumerera på nyhetsbrev om regeringens arbetsmarknadspolitik
- Prenumerera på nyhetsbrev om regeringens jämställdhetspolitik
- Reformering av Arbetsförmedlingen
- En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016-2020
- Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Samlat grepp mot rasism och hatbrott
- Ordning och reda på arbetsmarknaden

Aktuellt från Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark

Arbetsmarknadsminister
Arbetsmarknadsdepartementet
"Alla som kan arbeta ska arbeta. Det är grunden för vår gemensamma välfärd. När arbetslivet förändras gör vi en nystart i arbetsmarknadspolitiken. Regeringen fortsätter föra en politik för fler jobb och nya satsningar på kompetensutveckling. Vi bygger ett tryggare arbetsliv med goda utvecklingsmöjligheter. Så möter vi framtiden tillsammans."

Eva Nordmarks områden

- **Arbetsmarknad**
- **Arbetsrätt och arbetsmiljö**
- **Nyanländas etablering**

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Åsa Lindhagen

Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation

Arbetsmarknadsdepartementet

"Vi kan aldrig acceptera att människor inte har makten över sina egna liv. Regeringen jobbar för ökad jämställdhet på alla nivåer, att stärka barns rättigheter, att bekämpa våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Vi står tydligt upp för alla människors lika värde."

Åsa Lindhagens områden

- Arbete mot segregation
- Barnets rättigheter
  - Demokrati och mänskliga rättigheter
- Jämställdhet
- Nyanländas etablering

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör bolag med statligt ägande, näringsliv, innovation, landsbygd, livsmedel och regional utveckling.

Områden

Områden

- Bolag med statligt ägande
- Innovation
- Landsbygd, livsmedel och areella näringar
- Näringspolitik
- Regional utveckling

Om Näringsdepartementet

Relaterad navigering

- Näringsdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Ibrahim Baylan
Näringsminister

Jennie Nilsson
Landsbygdsminister

Genvägar

Genvägar

- Information in English from the Ministry of Enterprise and Innovation
- Regeringens strategiska samverkansprogram
- En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet
- Ett nationellt skogsprogram för Sverige

Aktuellt från Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan

Näringsminister
Näringsdepartementet

Ibrahim Baylans områden

- Bolag med statligt ägande
- Innovation
- Näringspolitik

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.
SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

Jennie Nilsson

Landsbygdsminister
Näringsdepartementet

Jennie Nilssons områden

- Landsbygd, livsmedel och areella näringar
- Regional tillväxt

"Per Svensson: Ikea-katalogen bar på drömmar om ett hägrande paradis

Efter 70 år läggs den klassiska Ikeakatalogen ned. Det är den sista, och kanske mest inflytelserika smakfostraren, som nu går i graven, skriver Per Svensson.

Döden har länge gått vid dess sida och nu har stunden kommit: Ikeakatalogen läggs ner. Digitaliseringen skonar inget och ingen. Allt som var roligt och festligt på den gamla goda tiden faller offer för den skoningslösa dräparen. Zoom, sa det bara, och allt var borta: först skivbutikerna, sedan skivorna, sedan butiker i största allmänhet. Och nu, ett land som tidigt gjorde ”att bo” till religion förlorar sin bibel.

I någon mening har Ikeakatalogen, trots olika förnyelseförsök, länge omgetts av en lätt antikvarisk aura. Som så många andra heliga skrifter har den inte bara varit en bärare av drömmar om ett hägrande paradis utan också haft en strängare sida, eller snarare strängare sidor. Den har varit en uppfostrare som visualiserat en svensk modell (som också inte utan framgång gått på export). Nyckelorden för identitetsbygget har varit: Praktiskt. Modernt. Funktionellt. Smakfullt, men inte skrytsamt. Prisvärt. Für alle. Den slitna klyschan om Per Albin som byggde folkhemmet och Ingvar Kamprad som möblerade det bär, måste man säga, på ett mått av sanning (platta paket både i stort och i smått, Farsta och bokhyllan Billy). Ikeakatalogen illustrerade bokstavligen ambitionen att förvandla ett Sverige till ett land där man utan att riskera att snubbla över muggiga schäslonger kunde navigera sig fram i snart sagt vilket hem som helst med förbundna ögon. Modernisering och homogenisering var under möbeljättens första decennier det svenska kulturbyggets medel och mål.

Ikeakatalogen var kanske sista, och mest inflytelserika, smakfostraren i ett lärarkollegium där man också hittar Ellen Key, Carl Larsson och 30-talets funktionalister. Är dess död inte bara ett verk av digitaliseringen? Har kulten av det garanterat individuella och originella också ett finger med i spelet? Vem vill vara en katalogmänniska 2020?

Ja, det kan man fråga sig; och mäklarannonserna och ”homestajlisterna” ger svar: Ganska många. Fast det är ju skillnad förstås. Att bara vilja bo i sin bostad är ju

sááå mycket 1900-tal. Ambitionen nu är att snarare att få den börsnoterad.

Per Svensson

per.svensson@dn.se ! DN 8 dec 2020

" Ledare: Las-frågan är löst – dags att ta tag i skatterna

Förra veckan gick förhandlingarna om villkoren på arbetsmarknaden i lås och det pågår åtminstone två utredningar om bostadsmarknaden. Det betyder att det är dags för nästa tunga punkt i januariavtalet: skattereformen.

Här kan två rapporter som presenterats under året fungera som utgångspunkt. Först ut var Finans-politiska rådet som i somras bland annat föreslog lägre skatt på arbete, enhetlig moms och höjd fastighetsskatt. Ett par av dessa slutsatser drogs även i november av skatteutredaren Klas Eklund, som exempelvis menade att alla inkomster från arbete på upp till 95 000 kronor om året ska vara skattefria.

Därutöver bör kommunalskatten bli lika för alla. Gärna genom att den tas in av staten och delas ut till kommuner och regioner utifrån invånarantal och de parametrar som utjämningssystemet är tänkt att kompensera för.

Då får skolan och äldreomsorgen mer likvärdiga förutsättningar oavsett var verksamheterna bedrivs och kommunalskatten slutar att ticka uppåt. I dag är den i snitt nästan 2 kronor högre per intjänad hundralapp än för 20 år sedan och ingenting tyder på att kurvan är på väg att vända, vilket är ett problem som måste lösas i grunden. Inte genom att lappa och laga.

För Klas Eklund har en poäng när han skriver att ”sänkt skatt är bättre än mer avdrag”. Då får var och en bestämma vad pengarna ska läggas på – städning, renovering, restaurangbesök eller hemmabio – i stället för att staten går in och pekar ut vilka branscher och vilken sorts konsumtion som ska premieras.

Dessutom finns en rättviseaspekt i att skatten på pengar som en person har tjänat ihop sänks, medan skatten på kapital höjs. Det är även bland annat av fördelningspolitiska skäl som bostadsbeskattningen bör ses över, då det är orimligt att subventionera ägande i så hög grad jämfört med att hyra.

Ytterligare en orsak till att det är viktigt att regeringens och samarbetspartiernas skattereform blir av är att få av de här förslagen går att införa separat. Dels eftersom plus och minus måste gå ihop. Dels för att det finns starka särintressen som kommer att skicka ut beräkningar på hur mycket mer snickaren Markus och lågstadieläraren Anna tvingas betala i moms och fastighetsskatt, utan att nämna ett ord om hur mycket mer de får behålla av sina löner.

Den sortens ensidiga kalkyler är en dålig utgångspunkt för att utforma ett skattesystem som alltid måste ses i sin helhet. Ingen medborgare är enbart villaägare, bilägare, pensionssparare eller löntagare, för att tala med Klas Eklund: ”Vi är hela människor, inte endimensionella stuprör med ett enda intresse” (DN 6/11).

Därför behöver den nya skattereformen baseras på principer. Som att strävsamhet, ambition och eget arbete inte ska värderas lägre än att äga och låna. Att det är bättre att sänka skatten generellt än att subventionera viss konsumtion eller vissa branscher. Och att modellen ska vara enkel och lättöverskådlig, samt svår att hitta kryphål i.

Här har även politikerna ett ansvar: Kritisera gärna motståndarnas förslag – men ryck inte ut enskilda delar från sina sammanhang.

DN 8/12 2020

" Politisk strid om Göteborgs mark väntar

Göteborg behöver fler bönder. Efter att en stor del av alla kor försvunnit bör staden sälja jordbruksmark till dem som själva vill äga sin åker.

Det har den styrande alliansen enats om att föreslå. Men de kan räkna med ideologisk strid.

GÖTEBORG. – Ur ett rent matperspektiv finns ett stort intresse av att äta mer närodlad mat. Det ger också kortare transporter och är därför även en åtgärd för klimatets skull. Dessutom är det bra om Göteborg kan bli mer självförsörjande.

Det säger Emmyly Bönfors, kommunalråd för Centerpartiet i staden. Hon har drivit fram att den styrande alliansen på onsdag hoppas få majoritet i kommunstyrelsen för en omläggning av hur Göteborg ska hantera all sin jordbruksmark.

Det sker i form av ett motförslag till en motion som Miljöpartiet skrivit om att säkra jordbruksmarken för just odling och ökad självförsörjning.

I Göteborg, som växer så det knakar, pyr nämligen en begynnande kamp om vad den mark som staden äger ska användas till. Inte minst Moderaterna pekar på att utflyttningen av barnfamiljer till kranskommunerna behöver hejdas genom ett ökat byggande av småhus. I stadens budget för nästa år sägs därför att det ska ”möjliggöras för 500 småhus/stadsradhus”.

Därför har det inom alliansen inte varit helt enkelt att enas om förslaget att samtidigt driva frågan om att staden ska verka för fler bönder, och att det ska ske genom att sälja ut en del av den jordbruksmark om 5 000 hektar som nu arrenderas ut eller kanske inte brukas alls.

Göteborgs jordbruk har sett en dramatisk förändring sedan 1980-talet. Jordbruksmarken anses tillhöra den bördigaste i landet, men åkerarealen har minskat med en tredjedel sedan 1985 och den åkermark som används för odling av bland annat säd har minskat med 80 procent, enligt stadens utredning.

Samtidigt har antalet mjölkkor gått från 600 djur 1981 till drygt 190 i fjol.

I kommunstyrelsen har MP fått Vänsterpartiet med sig på motionen. Socialdemokraterna säger nej till den, främst med hänvisning till att jordbruksmarken ”kan komma behöva tas i anspråk för bostäder”.

Gemensamt för partierna till vänster är också att de generellt inte vill sälja ut kommunal mark till privata ägare. Men det är alltså vad alliansen nu hoppas få stöd för. Eller som det heter: ”Fastighetsnämnden får i uppdrag att avyttra jordbruksmark som inte är föremål för någon form av framtida stadsutveckling (...)”.

Medveten om balansgången gentemot behovet av småhusbyggande säger Emmyly Bönfors:

– Ja, vi ska bygga 500 småhus, som i Biskopsgården och i Skra Bro i Björlanda. Men poängen här är att värna den biologiska mångfalden. Vi vill också förtäta staden inifrån och därmed slippa använda jordbruksmark.

I dag arrenderar 200 jordbruksföretag stadens mark. Fungerar det inte bra som det är? Varför är det bättre att sälja marken?

– De som arrenderar har kanske inte möjlighet att göra de investeringar som behövs för att vara livskraftiga och följa med in i framtiden. De får svårare att gå till banken och låna. Dessutom kunde det bli många fler som brukar jorden om de fick äga sin egen mark. Kom ihåg att det var så Centerpartiet en gång bildades.

Lars Näslund

lars.naslund@dn.se " DN 8 dec 2020

" Ikeakatalogen går i graven

I 70 år har den varit en del av inredningen i svenska hem, men nu slutar möbeljätten Ikea med sin katalog.

– Det är ett väldigt rationellt, men också ett känslomässigt beslut, säger Konrad Grüss, vd på Inter Ikea Systems.

– Konsumentbeteenden har förändrats dramatiskt. Katalogen används mindre och mindre. Innehållet är något människor har älskat, men de vill ha det på ett annat sätt.

År 1951 satte Ikeas grundare Ingvar Kamprad själv ihop den första katalogen som trycktes i 285 000 exemplar. År 2016 trycktes 200 miljoner kataloger – den högsta noteringen någonsin – i 69 olika versioner på 32 språk och till fler än 50 marknader.

TT " DN 8 dec 2020

"8,7

procent var arbetslösheten i Sverige förra veckan, vilket är oförändrat jämfört med veckan innan och betyder att de hårdare restriktionerna inte slagit igenom. Över 12 000 nya skrev in sig och totalt är därmed cirka 452 400 registrerade som arbetslösa. 1 480 personer varslades om uppsägning i förra veckan, i nivå med antalet veckan före.

TT " DN 8 dec 2020

" Kommunals ordförande: ”Jag ber inte om lov att strida för medlemmarna”

Kvinnodominerade Kommunal går emot strömmen och ökar antalet medlemmar kraftigt. Samtidigt anklagas man för att splittra enigheten i LO.

– Det här blir det nya normala, ett Kommunal som inte backar tillbaka, säger ordförande Tobias Baudin.

Beslutet att IF Metall och Kommunal hoppar på las-överenskommelsen med PTK och Svenskt näringsliv fick oenigheten i LO att blossa upp igen och blev ett huvudämne när LO-styrelsen möttes på måndagen. Bland annat Byggnads, Transport och Seko har varit mycket kritiska, det har talats om ett djupt svek mot sammanhållningen. Men Kommunals ordförande Tobias Baudin anser att man har agerat efter sina medlemmars intressen.

– Vi som förbund har en del att ta igen. Det finns våldsamma skillnader inom LO vad gäller löner, pensioner och anställningsvillkor. Ibland måste kvinnorna få vara vinnare, det blir de genom det här avtalet.

Kommunal är LO:s överlägset största förbund, där åtta av tio medlemmar är kvinnor. Och förbundet har i år på allvar vänt den nedåtgående trend som satte i gång med representationsskandalen 2016.

Vid senaste månadsskiftet hade förbundet 517 500 yrkesaktiva medlemmar – mot 500 500 i december i fjol. Baudin har som mål att nå 600 000 om nio år. Det skulle i så fall gå tvärtemot det fortsatta medlemstapp som DN skrev om i förra veckan.

Ni gick emot samordningen i lönerörelsen, nu går ni er egen väg om las. Behöver ni LO?

– Jag tror ändå att LO behövs, inte minst av solidariska skäl, många små förbund har det tufft, man blir starkare om man är enade. Men när arbetsmarknaden förändras, med en växande välfärdssektor, är det också rimligt att maktbalansen i facket ändras. Jag sade redan när jag tillträdde att jag tyckte att Kommunals frågor vägde för lätt.

Men nu beskylls ni för att vara osolidariska?

– Det är tråkigt, men den kritiken kommer bara från vissa håll. Med den här överenskommelsen kommer vi och IF Metall att få vara med och bestämma om nya lagar, i stället för att bara sitta på läktaren och tycka. För första gången får kvinnorna i äldreomsorgen uppleva en förbättring av las. Det är jag stolt över.

För en månad sedan sade Kommunal ”blankt nej” till en överenskommelse med Svenskt näringsliv, i fredags blev det i stället ett övertygat ja.

– Vi var inställda på att fortsätta verka för våra medlemmar på politisk väg. Men sporadiska samtal med arbetsgivarna ledde till riktiga förhandlingar där vi kunde förbättra villkoren som fanns i överenskommelsen med PTK.

– Nu behöver man vara visstidsanställd max 12 månader för att få fast jobb, och den så kallade hyvlingen, att plötsligt kunna sänka arbetstiden för dem man vill, regleras. Det, tillsammans med kompetensutveckling för alla, gjorde att uppsidan övervägde markant.

Hur ska ni läka LO?

– Ansvaret ligger tungt på oss i styrelsen. Vi försökte gemensamt med las, men det gick inte. Självklart är det inget självändamål att vi får ett svagare LO, men vi kommer inte att be om lov att strida för våra medlemmars intressen.

Hans Strandberg

hans.strandberg@dn.se " DN 8 dec 2020

”Alla måste fråga sig om turen till köpcentret är så viktig”

"Antalet smittade och avlidna fortsätter att ligga på en hög nivå i Region Stockholm och riskerar nu att stiga än mer.

– Alla måste nu ställa sig frågan om glöggfesten eller turen till köpcentret är så viktig att det är värt att utsätta sitt och andras liv för risk, säger hälso- och sjukvårdsdirektör Björn Eriksson.

Sjukvården i Region Stockholm är hårt belastad av pandemin. Under förra veckan upptäcktes 11 124 nya fall av covid-19 i regionen, en betydande ökning från de två senaste veckorna då de nya fallen var cirka 9 500, skriver regionen i ett pressmeddelande.

Ökningen ser ut att fortsätta även denna vecka, trots rekommendationer om att bara umgås med de som bor i det egna hushållet, att undvika trängsel utomhus och arbeta hemma om man kan.

Sedan förra fredagen har ytterligare över 100 stockholmare rapporterats avlidna med covid-19 och enligt hälso- och sjukvårdsdirektör Björn Eriksson tyder mycket på att siffrorna med sjuka och döda kommer fortsätta att stiga.

– Vår bedömning är att vi kommer att behöva vårda lika många covidsjuka under de närmaste veckorna, kanske kommer antalet till och med att stiga, säger Björn Eriksson.

För sjukvården märks det höga antalet smittade och sjuka tydligt, framför allt inom intensivvården och ambulanssjukvården. När DN förra veckan besökte Karolinskas covidavdelning beskrev en decimerad personalstyrka hur den drar ett tungt lass när intensivvården växlar upp på nytt för att klara den andra vågen.

– Jag har slagits sida vid sida med kollegor från hela Sverige. Jag hade velat slippa göra om det, men min plats är ju här, sa intensivvårdssjuksköterskan Lena Raftevold.

Akutsjukhusen fortsätter arbetet med att bemanna sina covidplatser och att skjuta fram planerad vård. I veckan kommer medarbetare från Blekinge att förstärka intensivvården på Karolinska Universitetssjukhuset.

– Vi ser en kombination av stort behov av covidvård, sjuka medarbetare och att fler än i våras söker för akuta besvär. Det är väldigt viktigt att patienter fortsätter att söka vård när de har akuta behov så vår uppgift blir att ha tät kontakt med alla vårdgivare och förstärka på alla sätt som är möjliga, säger chefläkare Johan Bratt.

Smittskyddsläkare Maria Rotzén Östlund säger att hon ser allvarligt på smittökningen.

– Särskilt med tanke på att vi nu går in i en period då vi är vana att träffas och umgås med många olika människor, och detta ofta i inomhusmiljöer där det kan bli trångt. I år kan det inte bli så. Vi måste be stockholmarna att följa råden och dessutom påminna varandra om hur viktigt detta är.

Linda Hjertén

linda.hjerten@dn.se "

" FAKTA. SÅ PÅVERKAS VÅRDEN I REGION STOCKHOLM

Statistiken från november visar att de planerade slutenvårdstillfällena är färre än samma månad förra året både hos akutsjukhus och hos vårdgivare utanför akutsjukhusen. Ett tecken på att viss planerad vård skjutits fram.

November 2020 7 598

November 2019 8 908

Planerade besök i specialistvård, på bland annat akutsjukhus, var färre än samma månad förra året och färre än i oktober.

November 2020 343 414

November 2019 391 270

Antal besök till husläkarmottagningar inklusive videobesök har minskat igen, precis som under våren.

November 2020 220 349

November 2019 263 106

Den avancerade sjukvården i hemmet har ökat och det var drygt 200 fler inskrivna i genomsnitt i november jämfört med förra året.

November 2020 2 888

November 2019 2 665

Källa: Region Stockholm " DN 8 dec 2020

"De lär sig att våga prata om hudfärg på arbetsplatsen

Afrosvenskar har lägre lön och betydligt svårare att få chefstjänster jämfört med övriga svenskar med samma utbildningsnivå.

Nu har länsstyrelsen fått i uppdrag att motarbeta rasism på arbetsmarknaden.

DN var med när de utbildade anställda på Huddinge kommun.

– Varför är hudfärg aldrig en del av diskussionen på en arbetsplats?

Det är Yonnas Seyoum, utvecklingsledare på Länsstyrelsen Stockholm, som ställer frågan till personer som arbetar inom gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen på Huddinge kommun.

– Svenskar ser sig som människor som inte låter sig influeras av hudfärg när de gör bedömningar om människor, men det gör vi. Och denna färgblindhet låter rasismen fortgå, säger han.

Deltagarna i det dunkla klassrummet är knäpptysta. I dag har omkring 20 av de anställda samlats för att utbildas i att främja lika rättigheter och möjligheter kopplat till hudfärg på arbetsplatsen.

Det var i början av juli som regeringen beslutade att Sveriges länsstyrelser skulle ta sig an ett nationellt uppdrag mot rasism.

Beslutet grundar sig bland annat på rapporten ”Antisvart rasism och diskriminering på arbetsmarknaden”, som tagits fram på uppdrag av Länsstyrelsen Stockholm.

Den visar att afrosvenskar har lägre lön än övriga svenskar med samma utbildningsnivå – och att de sällan får kvalificerade jobb.

Samtidigt ökar antalet anmälningar och uppgifter om diskriminering av etnisk tillhörighet i arbetslivet, enligt Diskrimineringsombudsmannen (DO). I september inkom 35 uppgifter jämfört med 15 inkomna ärenden under samma månad 2019.

Yonnas Seyoum och Marie Cham har utbildat organisationer genom projektet Vidga normen i praktiken, sedan 2018. Deras vision är att Sverige ska tillvarata akademisk kompetens oavsett hudfärg.

– Jag vet ingen arbetsgivare som jobbar systematiskt med åtgärder kopplat till hudfärg i dag, säger Marie Cham.

Yonnas Seyoum berättar att intresset för utbildningen har ökat stadigt under de senaste månaderna. De har utbildat 22 verksamheter bara under hösten.

– Men stämningen blir ändå ofta obekväm när vi håller i vår utbildning. Rasism och hudfärg är fortfarande ett tabubelagt ämne som är svårt att prata om, säger han.

Personerna som har samlats under torsdagens utbildning i Huddinge kommun följer kursen med nyfikna blickar. På en stor skärm dyker det så kallade diskrimineringshjulet upp där fyra aktiva åtgärder listas. Det handlar om att undersöka, analysera, åtgärda och sedan följa upp och utvärdera i arbetet mot diskriminering, förklarar Yonnas Seyoum och pekar på bilden.

Det är ännu tyst i klassrummet när han berättar att det i dag är få arbetsplatser som aktivt arbetar mot samtliga diskrimineringsgrunder, där kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, religion och annan trosuppfattning ingår.

– Det här trots att man som arbetsplats måste göra det enligt diskrimineringslagen.

– Är det någon som är förvånad, kan det även dyka upp här? frågar han serviceförvaltningens anställda.

27-åriga Nicole Charro som arbetar som socialsekreterare inom Huddinge kommun räcker upp handen.

– Det är inte en omöjlighet, säger hon.

Hon har arbetat inom den kommunala sektorn, men även för olika ideella uppdrag under större delen av sitt arbetsliv och har tidigare stött på att man pratat nedvärderande om olika minoriteter.

– Vi behöver alla få oss en tankeställare. Vi måste diskutera hur vi pratar om saker och vad som händer om vi inte pratar om dem alls.

Vanja Möller Zouzouho är utvecklingsledare för jämlikhet i Huddinge kommun. Hon har nästan tio års erfarenhet av yrket även inom andra kommuner och ser även hon att det saknas en systematik inom det antirasistiska arbetet i Sverige.

– Det tenderar ofta att ersättas med ett diffust mångfaldsarbete utan tydliga mål och uppföljning. Det

räcker inte med att ta fram värdegrunder eller olika policier. Jag önskar att det fanns en nationell politik och nationella mål som man kan förhålla sig till som kommun för att få en långsiktighet i arbetet, säger hon.

Kursdeltagarna i Huddinge har nu fått varsitt häfte utdelat – rubriken på uppgiften är ”kategorier”. Tanken är att de ska inspireras av bland annat USA:s och Storbritanniens arbete med att mäta diskriminering och ojämlikhet kopplat till hudfärg, precis som man gör för diskrimineringsgrunden kön.

Deltagarna blir obekväma och är till en början tysta i grupperna. Sedan startar diskussionerna.

– Jag vet inte om jag vill identifiera mig med en hudfärg, säger en av deltagarna.

I en annan grupp skriver man först upp flera förslag på olika kategoriseringar för människor utifrån etnicitet – men vid lektionens slut står pappret tomt.

– Det här var otroligt obekvämt, men lärorikt, uttrycker flera i gruppen när de åter samlas.

– Det är inte meningen att vi ska hitta ett facit utan att vi ska våga föra ett samtal, förklarar kursledarna.

Genom enkäter som bygger på självidentifiering kan man i dag kartlägga diskriminering utifrån hudfärg. Uppgifterna används som grund för olika jämförelser av lön, arbetsvillkor, möjligheter till kompetensutveckling och befordran.

– Detta bör ske lika systematiskt som arbetet med lönekartläggningar mellan könen, säger Marie Cham.

Socialsekreteraren Erica Björklund berättar om hur hennes grupp kämpat för att lösa uppgiften de har blivit tilldelade.

– Det är bra för dessa utbildningstillfällen ger utrymme för alla typer av diskussioner. Men vi alla har lite olika lätt för att prata om den här typen av frågor då vi alla har olika bakgrund.

– Jag tror att det ligger djupt rotat i svensk kultur att försöka se individen och då väljer man att inte prata hudfärg i rädsla att det ska bli fel, säger hon.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se"

"FAKTA. DE SJU GRUNDERNA FÖR DISKRIMINERING

Kön: Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck: Avser trans-personer, människor vars könsidentitet eller könsuttryck tidvis eller alltid skiljer sig från normen för det kön som registrerats för dem när de föddes.

Etnisk tillhörighet: Avser en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning: Avser religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam.

Funktionsnedsättning: Avser varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga.

Sexuell läggning: Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning.

Ålder: Avser uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

Källa: DO2 DN 8 dec 2020

"Hans nya jobb efter sju år som arbetslös: hjälpa andra arbetslösa

Åldersdiskrimineringen i arbetslivet slår tidigt. Michael Nilheim blev arbetslös som 50-åring och fick inte jobb förrän sju år senare.

– Jag är stolt över att jag inte gav upp, säger han.

Klockan är åtta på morgonen och flertalet nyanställda har samlats i den sfäriska insidan av Globen. På schemat står ”introduktionsdag” för de som ska komma att bli nya beslutshandläggare hos Arbetsförmedlingen. En av dem är 58-åriga Michael Nilheim som nu ska hjälpa arbetslösa med stöd och matchning i arbetslivet.

För ett par veckor sedan trodde han att arbetslivet var över för hans egen del. Men sen såg han tjänsten som beslutshandläggare i Facebookgruppen AddAge. Det gick snabbt och han berättar hur tårarna kom när han fick beskedet om att han var anställd.

Michael Nilheim blev långtidsarbetslös efter en framgångsrik karriär inom ledande och administrativa roller inom bank och finans. Det är sju år sedan.

– Jag tröttnade och ville byta bana, men sedan jag slutat fick jag aldrig något nytt jobb, berättar han.

Trots hundratals jobbansökningar tog han sig aldrig vidare i rekryteringsprocessen.

– Jag fick ofta höra att jag var överkvalificerad men jag förstod att det till stor del handlade om att jag hunnit fylla 51.

I oktober i år stod närmare 40 000 personer över 55 år inskrivna som långtidsarbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Siffran har ökat med över 20 procent sedan i fjol. Chansen att bli kontaktad av en arbetsgivare minskar kraftigt redan från 40-årsåldern och nedgången är brantare för kvinnor än för män, det visar en rapport från Delegationen för senior arbetskraft.

Jonas Mauritzson är rådgivare hos Trygghetsrådet, TRR, som stöttar uppsagda tjänstemän över hela Sverige.

– Vi ser att det tar längre tid att hitta ny sysselsättning ju äldre man blir, säger han.

I åldersgruppen 50–59 år går en större andel till visstidsanställning än i någon annan åldersgrupp. När det gäller 60 plus så är det färre som över huvudtaget går till nytt arbete.

Men myndigheter och offentliga verksamheter ligger längre fram när det gäller att välkomna alla åldrar och kön, berättar Jonas Mauritzon.

– De är inte så konjunkturkänsliga och de rekryterar ganska mycket generellt, säger han.

Det är något som Mona, 60 år, har haft glädje av. Efter 38 år inom it förlorade hon jobbet och fick sadla om till textillärare.

– Jag var så glad att rektorn på den här skolan vågade satsa på mig trots att jag aldrig undervisat i en skola tidigare, säger hon.

I dag är hon glad över sin arbetssituation men drömmer fortfarande om att återvända till it-branschen.

– De största utmaningarna är att arbetsgivare inte ger oss som är över 50 chansen att komma på intervju eller ens orkar svara på våra ansökningar. Omgivningen tror att man gjort något fel eftersom man är uppsagd och det är svårt att upprätthålla entusiasm och självförtroende.

Både Mona och Michael Nilheim berättar att de ofta fått frågor om sin ålder i rekryteringsprocessen.

– Men arbetsgivaren framför sällan åldern som skäl till att man inte blir anställd, säger han.

Lunchrasten på Globen är över och Michael Nilheim är stolt över att han aldrig gav upp.

– Jag vet att många hamnar i depressioner när vardagliga rutiner och det arbetsrelaterade nätverket försvinner.

Nu ser han fram emot att själv hjälpa andra som är vilsna på arbetsmarknaden att hitta rätt.

– Det känns fint.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se "

"Fakta. 6 tips till dig som söker arbete

1 Var aktiv, sök många jobb, nätverka och ge dig själv därigenom många möjligheter.

2 Visa att du verkligen vill. Var tydlig med VARFÖR du söker ett speciellt jobb.

3 Var tydlig med att du är intresserad av att lära dig nya saker.

4 Gör dig själv intressant och relevant när du söker jobb. Våga sticka ut, våga glittra, våga tro på dig själv!

5 Gör din kompetens och ditt erbjudande tydligt för arbetsgivare.

6 Titta mer framåt än bakåt.

Källa: Jonas Mauritzon, rådgivare Trygghetsrådet

" DN 8 dec 2020

" Kinnevik satsar stort på mångfald: ”Vi har en helt balanserad styrelse”

Inte ett enda börsbolag lyckas nå målen om en inkluderande arbetsplats mätt ur ett mångfaldsperspektiv, konstaterar stiftelsen Allbright som verkar för jämställdhet i näringslivet.

Men investmentbolaget Kinnevik hyllas för att ha ökat jämställdheten i ledningsgruppen med 29 procentenheter det senaste året.

För DN berättar de hur det gick till – och varför.

Coronakrisen har fått jämställdheten att backa på börsen – andelen bolag som inte har en enda kvinna i ledningsgruppen ökar för första gången på åtta år, enligt den senaste Allbrightrapporten.

Amanda Lundeteg, vd på Allbright, ser en ny typ av stillestånd och tillbakagång i arbetet för en inkluderande arbetsplats i skuggan av pandemin.

– Trenden vi har sett inom jämställdhetsarbetet är djupt oroväckande. Vi har inte heller kunnat se att ett enda bolag har tillräckligt bra mångfald enligt våra krav, säger hon.

Amanda Lundeteg anser att flera arbetsplatser kan dra lärdomar från uppropet på Sveriges Radio, där medarbetare under hösten stod upp mot vad de upplevde som rasism, diskriminering och brist på representation på arbetsplatsen.

– Som arbetsgivare måste du också se till att ha en bra kultur på plats, det räcker inte med att bara se över representationen.

I oktober delades Allbrightpriset ut till det börsbolag som uppvisat bäst resultat och som arbetar mest seriöst med jämställdhet och mångfald. Där kammade forskningsbolaget Bioarctic hem vinsten.

En annan finalist var investmentbolaget Kinnevik som Amanda Lundeteg särskilt lyfter fram som en förebild.

– Kinnevik har vaknat och införde i fjol ett nytt ramverk för jämställdhet och mångfald som har gett avtryck i ledningsgruppen där jämställdheten har ökat med 29 procent, säger hon.

Georgi Ganev, vd på Kinnevik, menar att de fortfarande bara är i startgroparna av sitt arbete för att skapa en inkluderande arbetsplats.

– Vi har granskat den interna kulturen och utbildat anställda i både Sverige och Storbritannien, säger han när DN besöker kontoret i Gamla stan.

Georgi Ganev har i knappt tre år varit vd för bolaget som grundades 1936. Trappstegen i den anrika lokalen tycks aldrig ta slut – och det gör inte heller arbetet för jämställdhet och mångfald, menar han.

– Inom näringslivet har flera börjat nå en jämn könsfördelning, men det verkar vara svårare i vår bransch. Vi ser en del goda exempel i till exempel USA, där bland annat etnicitet är en stor debatt.

Dagens industri skrev i september att bara 6,4 procent av storbolagens styrelsemedlemmar folkbokförda i Sverige har utländsk bakgrund.

Anna Stenberg ansvarar för Kinneviks rekryteringar. Hon säger att hon är medveten om att Sverige och övriga Norden fortfarande trevar bland mångfaldsparametrar.

– Kön är legitimt att mäta och utvärdera medan andra bitar är svårare att klassificera: Vad får man ställa för frågor när en ny medarbetare börjar? Hur definierar man huruvida en person har internationell bakgrund eller inte?

Kinneviks satte förra året som mål att ha en ledningsgrupp med minst 40 procent kvinnor senast 2022 och 10 procent av investeringsbudgeten skulle gå till bolag som är grundade eller ledda av kvinnor. Dessa mål har man redan uppnått.

– Anledningen till det är att globalt sett så är det ungefär 1 procent av kapitalet som går till bolag grundade av en kvinna. Nu har vi investerat mer än 10 procent till dessa bolag, säger Georgi Ganev.

Bolaget gör enbart uppföljningsinvesteringar i företag som de anser ha gjort framsteg i relation till mångfald och inkludering.

– Det är en affärskritisk fråga. Siffror visar att bolag med diversifierade ledningar uppnår 41 procent högre aktieavkastning och 60 procent bättre resultat.

En av de största utmaningarna ser Anna Stenberg i att näringslivet än i dag använder argumentet att det inte finns några kvinnliga entreprenörer att investera i.

– I dag har vi gått från 16 till 43 procent kvinnor i vårt investeringsteam. Vi har en helt balanserad styrelse. Men i branschen finns ”sanningar” som inte stämmer, ”sanningar” som att det inte går att anställa kvinnliga entreprenörer för att de inte existerar, säger hon.

Johanna Sundbeck

johanna.sundbeck@dn.se "

"Fakta. Så satsar Kinnevik på ökad jämställdhet

Kinnevik ska ha en ledningsgrupp med minst 40 procent kvinnor senast 2022.

Från och med i år och framåt kommer 10 procent av den årliga investeringsbudgeten reserveras för investeringar i företag grundade eller ledda av kvinnor.

Kinnevik kommer från och med nu också bara överväga att göra uppföljningsinvesteringar i företag som Kinnevik anser ha gjort framsteg i relation till mångfald och inkludering.

Dessutom ska investment- bolagets chefer mätas på mångfald och inkludering – resultaten kommer att kopplas till deras lön.

Just nu saknar en fjärdedel av börsens bolag helt kvinnor i ledningsgruppen. Åtta av tio ledningsgrupper domineras av män. Kinneviks styrelse består i dag av fyra män och tre kvinnor. " DN 8 dec 2020

"V släpper inte hotet mot Stefan Löfven

Trots att två LO-förbund har sagt ja till förslagen om arbetsrätten, står Vänsterpartiet fast vid hotet om att fälla statsministern. V kräver att LO får ännu mer inflytande.

– Processen är inte över, säger V-ledaren Nooshi Dadgostar.

I fredags meddelade fackförbunden If Metall och Kommunal att de ställer sig bakom uppgörelsen om en ny arbetsrätt som förhandlats fram av Svenskt Näringsliv och PTK. Regeringen gick snabbt ut och välsignade beskedet trots att bara två LO-förbund gått med i överenskommelsen. Nu ska frågan beredas och ny lagstiftning tas fram.

Men Vänsterpartiet är inte nöjda. V har tidigare lovat att försöka fälla regeringen om den lägger fram förslag som försämrar anställningstryggheten för löntagarna. Det löftet gäller fortfarande enligt V-ledaren Nooshi Dadgostar.

– Misstroendelöftet ligger kvar. LO har inte tagit ställning till det här avtalet. Vår utgångspunkt är att LO måsta vara med, säger hon.

Vad som krävs för att V ska släppa sitt hot kan hon dock inte precisera.

– Processen går nu in i ett nytt skede där fler LO-förbund måste få säga sitt. Vi vill också lyssna in vad LO-ledningen har att säga, säger Nooshi Dadgostar.

– Vi vill inte att regeringen ska köra över en stor del av Sveriges löntagare. Det är inte så som jag tycker att svensk arbetsmarknad ska fungera.

If Metall och Kommunal representerar cirka 60 procent av LO-medlemmarna. Dessutom har PTK sagt ja till avtalet, vilket innebär att en klar majoritet av löntagarrepresentanterna står bakom förslaget om ny arbetsrätt. Nooshi Dadgostar tycker inte att det är tillräckligt för att V ska släppa sitt hot.

– Vi ser inte riktigt slutpunkten ännu. Här inleds en ny process där vi får lyssna in vad som händer framåt.

En majoritet av Sveriges löntagarorganisationer står bakom det nya förslaget och en minoritet är emot. Räcker inte det?

– Det är inte riktigt så vi ser på svensk arbetsmarknad. Parterna ska vara med, det har varit vår utgångspunkt från första början. Jag vill nu lyssna in vad alla säger och tycker. Det här är något som blev klart bara för några dagar sedan så jag tycker att det är överilat att nu försöka posera som vinnare.

– För mig är det viktigt att LO finns med och att människor som jobbar i LO-yrken finns med i de här processerna. Inflytandet måste säkras.

Nooshi Dadgostar anser att Vänsterpartiets misstroendehot redan bidragit till att förändringarna av arbetsrätten inte blivit så stora som de annars hade kunna bli. Hon menar att Svenskt Näringsliv tvingats att ta hänsyn till att V:s hot kan leda till en regeringskris och att man därför gått med på en del kompromisser som man annars inte skulle ha gjort.

– Vi kan se att vårt misstroendelöfte steg för steg har förbättrat situationen, säger Nooshi Dadgostar.

– Arbetsgivarna har backat och i det nya avtalet finns det flera saker som Kommunal har kunnat lyfta in. Det handlar om frågor som även vi i V har drivit: visstidsanställningar, hyvling och en stärkt trygghet för bemanningsanställda.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se" DN 9 dec 2020

"Cheferna och konsulterna mördade arbetsglädjen med sina diagram

Den skånska polisen Per-Åke Åkesson ger intryck av att aldrig ha dragit på munnen i hela sitt liv, men nu ser han dystrare ut än någonsin. ”Är det inte bättre att jag gör det jag är bra på?” frågar han.

Jag minns inte exakt vad som krävs av honom denna gång. Måste han redovisa planen för samtliga 1 700 arbetstimmar det kommande året? Delta i en kreativitetsövning där man ska skriva ner 50 av organisationens värdeord och rita små blommor kring de viktigaste? Sitta åtta timmar på en kurs om organisationens nya styrmodeller?

Men jag minns att det brister för Per-Åke Åkesson. ”Är det inte bättre att jag gör det jag är bra på?”

Som att fånga bovar. Det är han som är spaningsledare och huvudperson i Michael Marcimains serie ”Jakten på en mördare”, som just nu makligt vindlar sig fram

genom SVT-tablån. I fokus står utredningen av mordet på den 10-åriga flickan Helén Nilsson i skånska Hörby 1989, men det är, som klyschan säger, också en berättelse om Sverige.

Poliserna befinner sig i en brytpunkt. Serien börjar när det gamla Sverige slutade. Det bruna Sverige (med syftning på färgskalor, inte politik). Fläskkorv och potatis-Sverige. Landet där S-regeringar röstades bort men deras politik satt kvar, och där den offentliga sektorns ineffektivitet var föremål för vrede, sorg och svart humor.

Denna midgårdsorm till kultur kom under 1980- och 90-talen att möta dels en avreglering, dels det administrativa tänkande som kallas ”new public management” (NPM) där den offentliga sektorn skulle härma näringslivet.

Mitt i kollisionen befinner sig Per-Åke Åkesson och hans kollegor. Som i de flesta trafikolyckor går ingen därifrån oskadd.

Det trumpetande intåg som NPM gjorde i Sverige var inte bara av ondo. Det förde med sig ökad effektivitet och en medvetenhet om att skattepengar inte strömmar ur ett ymnighetshorn. Den offentliga sektorn kunde för några decennier sedan vara en ångvält som minsann inte tänkte anpassa kursen efter eventuella mänskliga ojämnheter på vägen.

Men vad ”Jakten på en mördare” skildrar är vad managementtänk gör med människor vars främsta tillgång inte är att fylla i tidrapporter utan att utföra det de är bra på.

”Det är en sån där värdeordsdag. Man ska skriva ner värdeord på ett papper”, säger en av rollfigurerna. ”I stället för att jobba?” frågar en annan, förmodligen Per-Åke Åkesson. Ja, än en gång har någon chef för dyra pengar hyrt in en Percy Nilegård-konsult som vill att de anställda ska stärka sin teamkänsla genom att beskriva varandra som djur eller frukter.

Poliserna vill lösa mordfall och sätta handfängsel på folk. De vill inte gå på kurser, titta på diagram eller ha uppföljande uppföljningssamtal. Kurserna och dagarna mal ner deras kropp – som behärskar de rörelser som jobbet kräver – och själ – som har den där intuitionen som kommer med ett långt yrkesliv.

Vill man döda kreativiteten på en arbetsplats är det bästa sättet att skicka in en konsult som skriver ”kreativitet” på en whiteboard.

Det finns ett talesätt om katolska kyrkan: ”Italienarna skrev lagen, tyskarna lyder den.” Det innebär att

prästerna var tvungna att säga åt de tillbakalutade italienarna att gå i kyrkan varenda söndag, annars skulle det bära rätt åt helvete. Med det i bakhuvudet kanske italienaren masade sig dit åtminstone till jul och påsk.

Men samma regler nådde med kyrkans spridning de plikttrogna tyskarna. De fick omedelbar panik om de inte satt i kyrkan på varenda helgondag – det var ju lagen!

I Sverige är vi av hävd reservtyskar, och jag inbillar mig att påhitt som NPM slår extra hårt hos oss. Vi vill göra allt enligt boken och sitter snällt där man placerar oss. ”Det är säkrast att vi har tre värdeordsdagar i år så att orden verkligen fäster i organisationen.”

Kriminalbokserien ”Roman om ett brott” av Maj Sjöwall och Per Wahlöö handlar som bekant om det stora brott som ska ha begåtts mot välfärdsstaten Sverige. Det är inte svårt att tolka titeln ”Jakten på en mördare” på exakt samma sätt – vem var det egentligen som slog ihjäl arbetsglädjen?

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se

DN 11 dec 2020

" Företag kan ansöka om korttidsstöd först i vår

Regeringens förlängning av korttidsstödet till företag träder i kraft den 15 februari. Men Tillväxtverket kommer inte att kunna behandla nya ansökningar förrän upp till två månader efter det datumet.

– Vi kommer att behöva tid för att utveckla system och utbilda handläggare, säger generaldirektör Gunilla Nordlöf till TT.

Stöd kan beviljas till och med den 30 juni 2021 från den 1 december i år.

TT " DN 11 dec 2020

" Miljötänk kan ge robotgräsklippare lyft

Husqvarna ligger i framkant inom robotgräsklippare för proffssegmentet, en marknad som i stor utsträckning är orörd och uppskattas vara värd minst 40 miljarder kronor, skriver SEB i en analys.

”Vi räknar med en genomsnittlig årlig tillväxttakt på 15 procent för Husqvarnas robotförsäljning under 2020–2030”, skriver SEB.

Man menar att lägre miljöpåverkan och mindre oväsen kan göra att kunder satsar på robotar.

Direkt " DN 11 dec 2020

"Bygge i Södertälje stoppades efter tillsyn

I tisdags genomförde polisen tillsammans med flera myndigheter tillsyn på tre byggen i området Glasberga i Södertälje.

På en arbetsplats påträffades nio personer av utländsk härkomst som saknade arbetstillstånd i Sverige. Polisen fattade beslut om avvisning som verkställdes på en gång av gränspolisen i region Stockholm. En anmälan om brott mot utlänningslagen upprättades också eftersom arbetsgivaren hade anställda som saknade arbetstillstånd.

Ett företag fick 400000 kronor i sanktionsavgift av Arbetsmiljöverket på grund av brister i arbetsmiljön och ett bygge stoppades helt då en anställd arbetat på en avsats utan skyddsräcke.

Andreas Nordström

andreas.nordstrom@dn.se " DN 11 dec 2020

"Pensionsfond slänger ut företag i kolindustrin

Pensionsfonden AP7 slopar kolet i sina investeringar. Tio bolag som tänker sig en expansion inom kolindustrin har kastats ut. AP7, som förvaltar runt 700 miljarder kronor i pensionspengar för dem som inte har gjort något aktivt val, har nu utökat sin svartlistning av bolag som inte lever upp till Paris-avtalet krav.

– Vi började redan 2016 med att införliva Parisavtalet i vår norm för vilka bolag vi investerar i. Nu har vi utvecklat den metoden för att påverka bolag, säger Richard Gröttheim, vd för AP7.

De senaste dagarna har AP7 sålt ut aktierna i de tio kolbolagen. Totalt handlar det om innehav för 273 miljoner kronor.

Men även om AP7 med sina dryga 700 miljarder kronor i pensionspengar är relativt stor i Sverige så är det en liten investerare, globalt sett. Frågan är vad svartlistan gör för skillnad.

– Vi samarbetar med andra storägare, säger Gröttheim, och pekar på att det är skammen i att svartlistas som ska få bolag att ändra sig.

TT " DN 12 dec 2020

"Ericsson stämmer Samsung

Telekomjätten Ericsson stämmer sydkoreanska Samsung för patentbrott i en domstol i Texas, USA. Enligt Ericsson finns risk för tillfälligt försämrat resultat på mellan 1 och 1,5 miljarder kronor per kvartal till följd av ”förnyelser av flera kontrakt och potentiella kostnader för rättstvister”, skriver bolaget i ett pressmeddelande.

Stämningsansökan baseras på att Ericsson anser att Samsung bryter mot ”avtalsenliga åtaganden att förhandla i god tro” kring licensiering av patent.

TT " DN 12 dec 2020

" Stort sug efter Airbnb-aktier

Bostadsuthyraren Airbnb:s aktie rusade i samband med börsintroduktionen. Hos svenska småsparare var också suget stort. Hos Nordnet var aktien den mest nettoköpta med totalt 2 100 affärer under kvällen varav 86 procent var köp, enligt bankens sparekonom Frida Bratt.

”Noteringen och det stora intresset från investerare säger en hel del om riskaptiten där ute. Airbnb kryssar i två teman just nu: techbolag samt pandemiförlorare och pandemiförlorare har gått starkt sedan vaccinnyheterna i november”, skriver Frida Bratt i en kommentar.

Aktien fick också en smakstart på New York-börserna och hade vid stängning rusat 113 procent till en stängningskurs på 144 dollar per aktie. Det gav ett börsvärde som vida överstiger stora hotellkedjor som Marriott, Hilton och Intercontinental.

TT 2 DN 12 dec 2020

"Kritikstorm mot succéföretaget efter uppror i sociala medier

Stark kritik riktas mot modeföretaget Na-kd efter att tidigare anställda och praktikanter vittnat om ohållbar stress, mobbning och utskällningar från chefer.

Den senaste tiden har det stormat kring den svenska nätsuccén.

– Jag kände mig totalt värdelös och förminskad, säger den tidigare praktikanten Elif Abay.

Företagets vd, Jarno Vanhatapio, pekar på att många händelser är gamla men menar att det finns saker som kan förbättras.

Vad hände med det framgångsrika svenska bolaget?

Modesajten Na-kd är en snabbt växande aktör inom e-handeln. En stor del av deras strategi bygger på samarbeten med influerare i sociala medier, och företaget har kommit att kallas för ett succékoncept som på bara några år blivit en jätte inom modeindustrin.

Nu visar det sig att succésagan tycks ha en baksida. Under de senaste dagarna har praktikanter och tidigare anställda på Na-kd delat historier på sociala medier om hur de behandlats illa under sin tid i företaget. Vittnesmålen blir fler och fler, och nu riktas kritiska blickar mot företagets ledning. Många uppmanar till bojkott och flera influerare skriver att de inte kommer samarbeta med Na-kd.

Vittnesmålen började efter att influeraren Rodja Pazooki uppmanade sina runt 25 000 följare att dela sina erfarenheter av Na-kd.

Nu vittnar personer om en arbetsplats med ohållbar stress, orimliga krav från ledningen och en utpräglad mobbningskultur. Flera beskriver att man hamnar på chefens svarta lista om man inte jobbar obetald övertid, och att man inte vågar säga emot chefer eftersom de menar att man ska vara tacksam att man får jobba i företaget. Andra vittnar om sexism, rasism, utskällningar från chefer, mobbning och minimilöner.

DN har pratat med personer som upplevt sig blivit illa behandlade under sin tid i företaget.

Elif Abay från Göteborg var en av de första personerna som delade sin historia om företaget på Instagram. I höstas fick hon praktikplats på företagets marknadsföringsavdelning för influerare, och hon såg fram emot att börja på en av landets mest eftertraktade arbetsplatser inom mode.

Men bara ett par dagar in i praktiken började hon känna att något var fel.

När Elif Abay enligt cheferna inte skötte sina uppgifter tillräckligt snabbt blev hon kallad till krismöte. Hon installerade jobbmejlen i sin privata telefon och började jobba på helger för att hinna med sina sysslor. Hon var hela tiden rädd för vad som skulle hända om hon gjorde något fel.

När hon fick som mål att på en månad få igenom 160 samarbeten med influerare och dra in en miljon kronor till företaget, växte stressklumpen i magen.

– När jag gjort 96 samarbeten kallade de in mig till möte eftersom de tyckte jag inte gjort tillräckligt. De sa att de förlorade pengar på att ha mig där, jag kände mig totalt värdelös och förminskad. Nu i efterhand förstår jag att det inte är rimligt att ställa de här kraven på en praktikant som varit där i några veckor, som aldrig jobbat med det här förut. Jag var ju där för att lära mig, men de såg bara praktikanter som gratis arbetskraft, säger Elif Abay.

DN har pratat med en person som arbetat på företagets marknadsföringsavdelning, som vill vara anonym. Personen vittnar om en arbetskultur där man förväntades stanna kvar timmar efter att passet var slut utan betalt, annars hamnade man på chefernas svarta lista.

– Jag kunde aldrig planera något med mina vänner, för jag visste aldrig när jag kunde gå. När jag tänker tillbaka var det en väldigt mörk period, jag fick magkatarr för att jag var så stressad. De tyckte att man skulle vara tacksam att få vara där, men ingen ska behöva må dåligt på sin arbetsplats, säger personen.

Na-kd:s vd Jarno Vanhatapio menar att de flesta historier som nu delas är från personer som jobbade i företaget för två till fyra år sedan.

2018 genomförde företaget åtgärder för att förbättra praktikantupplägget, som nu inkluderar tydlig introduktion, vidareutbildning, och regelbunden uppföljning, enligt Na-kd:s vd Jarno Vanhatapio.

– Numera är 80 procent av våra praktikanter och 95 procent av våra anställda nöjda eller mycket nöjda med

sin praktik och anställning hos oss, enligt de oberoende medarbetarundersökningar som vi gör regelbundet, så sent som i november detta år. Det är högre betyg än branschsnittet. Men det kan självklart fortfarande finnas saker att förbättra, och berättelserna på sociala medier är ett tecken på det. Det är givetvis jättetråkigt om någon har mått dåligt under sin tid hos oss, skriver Jarno Vanhatapio i ett mejl till DN.

Han menar att övertid inte är något som förväntas och att ledningen påminner om det regelbundet.

Personer har beskrivit att rasism förekommer på kontoret. Hur ställer ni er till det?

– Vi accepterar inte någon form av rasism. Som arbetsgivare främjar och lever vi efter att alla ska få samma möjligheter oberoende av etnicitet, hudfärg, kön eller sexuell läggning. Detta gäller både för våra anställda och för våra praktikanter.

Personer har beskrivit att de blivit utskällda av sina chefer. Hur ser ni på det?

– Det är givetvis jättetråkigt om någon har mått dåligt av hur de har bemötts av sina chefer. Ibland måste chefer vara väldigt tydliga mot medarbetare och praktikanter – så är det på alla arbetsplatser – men en sansad dialog är mest effektiv i de allra flesta lägen.

Maja Andersson

maja.andersson@dn.se " DN 12 dec 2020.

"Arbetsgivare vill snabba upp Tillväxtverkets handläggning

Arbetsgivarorganisationen Almega vill att regeringen ålägger Tillväxtverket att klara granskningen av korttidsstödet på max en månad.

Systemet med korttidspermittering, där de anställda kan vara kvar på drabbade företag med hjälp av statsstöd, har blivit en stomme i regeringens krisbekämpning. Hittills har cirka 73 000 bolag fått 32 miljarder i bidrag.

Samtidigt vill regeringen ha koll på att pengarna används som de ska. Därför ska företagen lämna in en så kallad avstämning efter tre månader från det att man beviljades stöd. Under tiden Tillväxtverket granskar avstämningen får företagen inte stöd för en ny period.

Men arbetsgivarorganisationen Almega och fackförbundet Sveriges ingenjörer anser att den handläggningen tar alldeles för lång tid. I en så kallad hemställan till finansdepartementet skriver de att mer än 4 000 företag väntade på besked i mitten av november på avstämningar som gjordes under juni och juli.

– Vi vill ha en gräns på 30 dagar och att departementet gör de ändringar som krävs i förordningen. Den här situationen är inte acceptabel, den riskerar att leda till uppsägningar och i vissa fall konkurs, hävdar Almegas vd Thomas Erséus.

– Systemet skulle ju vara som en brygga över krisen, men det fungerar inte med så lång väntan. Antingen måste Tillväxtverket få mer resurser eller helt enkelt betala ut pengarna under tiden, och sedan justera detta vid vid en slutlig avstämning, säger Thomas Erséus.

Laura Brandell Tham är chef för Tillväxtverkets korttidssekretariat, hon känner väl till klagomålen.

– Vi jobbar intensivt med att hålla rimliga handläggningstider. Vi har bemannat med 100 nya handläggare i höst, och får fler efter årsskiftet när vi får mer budgetmedel.

Hon säger att det i dag finns 2 800 avstämningar från juni och juli som ännu inte lett till beslut.

Är det en rimlig handläggningstid?

– Våra regler kräver mycket noggranna undersökningar, vi måste till exempel granska varje anställd som omfattas av stödet. Vi har automatiserade system, vilket gör att två tredjedelar av avstämningar under hösten har gått på tre veckor. Men i resten av fallen måste vi göra extra kontroller.

Vad är det för fall?

– En stor del handlar om oklarheter kring inbetalda arbetsgivareavgifter, en del företag har skickat in flera ansökningar, andra har haft ökad omsättning trots pandemin.

Kan ni komma ner till 30 dagars handläggning?

– Inte för de allra mest komplicerade ärendena. Men vi hoppas att vi genom fler medarbetare och ökad automatisering komma ner mot de nivåerna. Där är vi inte i dag.

Finansminister Magdalena Andersson kommenterar klagomålen skriftligt till DN:

”Jag förstår frustrationen att vänta på besked. Många företag har fått besked, men allt för många återstår. Samtidigt kommer skattebetalarna inte att acceptera att deras pengar betalas ut helt utan kontroll och riskera att göda den organiserade kriminaliteten.”

Hans Strandberg

hans.strandberg@dn.se "

" Fakta. Så fungerar korttidsarbetet

Stödet är till för företag som i grunden är ekonomiskt sunda men har hamnat under ett tillfälligt ekonomiskt hot. Man har kunnat kan få stöd i sex månader, med möjlighet till tre månaders förlängning. De anställda har kunnat gå ned 20.40 eller 60 procent i arbetstid.

Korttidsstödet är en permanent reform, men under pandemin har generösare regler gällt. regeringen har bestämt att de ska gälla under första kvartalet nästa år, därefter sjunker lönekompensationen.

32 000 000 000

kronor har hittills betalats ut i stöd av Tillväxtverket. "

DN 12 dec 2020

"5 313

miljarder kronor var den samlande fondförmögenheten i Sverige i slutet av november – en ny rekordnivå, enligt Fondbolagens förening.

”Detta om något visar vikten av långsiktighet och värdet av att inte gripas av panik även om det för stunden kan se mörkt ut”, säger Johanna Englundh, sparekonom på föreningen, i ett pressmeddelande.

Ökningen för fondförmögenheten i november var 340 miljarder.

TT ! DN 11 dec 2020

Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.

Kommentarer kan ingå i de andra områdena

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, bostäder och samhällsplanering samt konsumentlagstiftning.

Områden

Områden

- Bostäder och samhällsplanering
- Ekonomisk politik
- Finansmarknad
- Kommuner och regioner
- Konsumentpolitik
- Offentlig upphandling
- Skatt och tull
- Spelpolitik
- Statlig förvaltning

Om Finansdepartementet

Relaterad navigering

- Finansdepartementets delar i statens budget
- Rättsliga dokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Magdalena Andersson
Finansminister
Lena Micko
Civilminister
Per Bolund
Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister

Genvägar

Genvägar

- Statens budget
- Prognoser för den ekonomiska utvecklingen
- Ekonomiska åtgärder för 2020 till följd av virusutbrottet
- För företagare med anledning av covid-19

Aktuellt från Finansdepartementet

Magdalena Andersson

Finansminister
Finansdepartementet
"Att tillväxten skapas på ett sätt som är socialt och ekologiskt hållbart och fördelas rättvist är en av vår tids ödesfrågor, men också en fråga där Sverige har goda möjligheter att ligga i framkant".

Magdalena Anderssons områden

- Ekonomisk politik
- Skatt och tull

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d. (Tull)
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Lena Micko

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Civilminister
Finansdepartementet
”Som civilminister är en av mina viktigaste uppgifter att se till att kommuner och regioner har de förutsättningar de behöver för att klara sina uppgifter, inte minst att kunna erbjuda medborgarna en god och tillgänglig välfärd. För ett Sverige som håller ihop är det också viktigt med en statlig närvaro över hela landet”

Lena Mickos områden

- Kommuner och regioner
- Konsumentpolitik
- Offentlig upphandling
- Statlig förvaltning

Per Bolund

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister
Finansdepartementet
”Jag är en oroad optimist. Vår generations viktigaste uppdrag är att skapa ett samhälle som håller även för de som ska leva långt efter oss. Därför arbetar jag för finansiell stabilitet och ett stabilt bostadsbyggande. Ekonomin ska gynna den som fattar klimatsmarta val.”

Per Bolunds områden

- Bostäder och samhällsplanering
- Finansmarknad

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.Länsstyrelser hör till regeringen

De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna.

Kommentarer kan ingå i de andra områdena

Sida	Inrikes ariklar i kapitel 3:
355	Riksdagen
392	Statsrådsberedningen och statsministern
403	Utrikesförhållanden, försvar och klimat hanteras av utrikesdepartementet, försvarsdepartementet och miljödepartementet.
449	Inre ordning och säkerhet hanteras av justitiedepartementet
501	Infratruktur hanteras av infrastrukturdepartementet. Med digitalisering och energi
534	Hälso- och sjukvård och hushållens problem hanteras av socialdepartementet. Coronakrisen och hushållens problem
670	Utbildning och forskning hanteras av utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Med kulturella verksamheter och idrott.
747	Arbetsmarknad och företagare hanteras av arbetsmarknadsdepartementet och näringsdepartementet.
788	Penningverksamheter hanteras av finansdepartementet m fl.
793	De 21 länsstyrelserna, de 21 regionerna och 290 kommunerna. Sida Inrikesartiklar i Kapitel 3

Länsstyrelserna

Uppdaterad 05 februari 2015

Sverige är indelat i 21 län som alla har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet, en servicemyndighet, en överklagandeinstans och med tillsynsansvar. Länsstyrelsen står som garant för att de av regeringen beslutade nationella målen genomförs.

Länsstyrelsernas webbplats

- **Facebook** **Twitter**
- **LinkedIn** **E-post**

Sidan är uppmärkt med följande kategorier:

- **Finansdepartementet**
- **Statlig förvaltnin**
-

De 21 Regionerna

De 290 Kommunerna

Regeringens ministrar styr inte kommuner och regioner men har något inflytande genom länsstyrelserna. Det inflytandet är oklart. Regeringen har inflytande över kommuner och regioner genom statliga myndigheter men myndigheterna är självständiga och regeringen styr dem bara genom allmänna instruktioner.

Därför behövs ett område för länsstyrelsers, kommuners och regioners verksamheter.

Frånhttp://wimnell.com/omr36-39zzzzzq14-15.pdf

Under regeringen lyder Landshövdingar med Länsstyrelser.

Här från Sven Wimnell 1 maj 2019:
Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

Länsstyrelserna

Sverige är indelat i 21 län som alla har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet, en servicemyndighet, en överklagandeinstans och med tillsynsansvar. Länsstyrelsen står som garant för att de av regeringen beslutade nationella målen genomförs.
Länsstyrelsernas webbplats

Publicerad 17 december 2014 · Uppdaterad 05 februari 2015

Länsstyrelsen Blekinge län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa våra senaste nyheter Läsa mer om oss Besöka ett naturreservat Våra remisser Ring rätt telefonnummer vid kriser

Dalarnas län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Kontakta oss Sök i Länsstyrelsens diarium Hitta publikationer Hitta ett naturreservat Läs om landshövding och länsledning

Gotlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Få utflyktstips Kontakta oss Anmäla bristande djurhållning Ansöka om stöd i Landsbygdsprogrammet Jobba hos oss

Gävleborgs län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Anmäla bristande djurhållning Söka solcellsstöd Titta i vårt diarium Veta mer om motortrafik i naturen Veta mer om hotade arter (ÅGP) Läsa våra nyheter

Hallands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa våra nyheter Söka jobb Söka stöd till solceller Läsa våra kungörelser Kontakta oss Ansöka om strandskyddsdispens Anmäl för miljöprövning av vattenkraft

Jämtlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Jobba hos oss Evenemang på gång Kungörelser Aktuella jaktbeslut och domar Komplettering eller yttrande i ärende

Jönköpings län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Jobba hos oss Evenemang på gång Kungörelser Aktuella jaktbeslut och domar Komplettering eller yttrande i ärende

Kalmar län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa nyheter Kontakta oss Anmäla att djur far illa Söka karta eller geotjänster Läsa fiskeregler Ansöka om medborgarskap Publikationer

Kronobergs län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Anmäla vattenkraft till miljöprövning Ta del av kungörelser Anmälan om vattenverksamhet Söka stöd till solceller Kolla lediga jobb

Norrbottens län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Jobba hos oss Veta mer om årets älgjakt Söka i diariet Läsa våra senaste nyheter Veta mer om landshövdingen

Skåne län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Söka solcellsstöd Överklaga kommuns beslut Ansöka om tillstånd för djurverksamhet Söka stiftelser och stipendier Ansöka om medborgarskap

Stockholms län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Registrera stiftelse Anmäla att djur far illa Kontakta Länsstyrelsen Jobba hos oss

Södermanlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa våra senaste nyheter Jobba hos oss Veta mer om Länsstyrelsen Anmäla vattenverksamhet Ansöka om tillstånd för djurverksamhet Ansöka om förprövning av djurstallar

Uppsala län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa nyheter Söka jobb Läsa kungörelser Skaffa en digital brevlåda Söka stöd för naturvård Överklaga kommunens beslut Hyra boende i naturreservat

Värmlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Se om vi har lediga tjänster Läsa om nya regler för vattenkraft 2019 Hitta ett naturreservat Läsa nyheter Söka energistöd Delta i Regional samverkanskurs - RSK - 2019

Västerbottens län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Anmäla bristande djurhållning Anmäla vattenkraft till nationell plan för miljöprövning Söka i Länsstyrelsens diarium Läsa våra nyheter Ladda ner en publikation Jobba hos oss

Västernorrlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Besöka ett naturreservat Läsa våra publikationer Hitta en författning Söka i vårt diarium

Västra Götalands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa våra nyheter Kolla status på vattnet och musslor i Västerhavet Ansöka om medborgarskap Registrera stiftelse Jobba hos oss Komplettera ditt ärende Söka i våra karttjänster och geodata

Örebro län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Läsa nyheter Kontakta oss Söka jobb Ladda ner en publikation Använda karttjänster och geodata Hitta naturreservat eller kulturmiljö

Östergötlands län

Privat Företag Förening Lantbruk och landsbygd Stat och kommun Besök och upptäck

Bygga och bo
Djur och natur
Jakt och fiske
Livshändelser

Ansöka om bidrag för vård av kulturhistoriska miljöer Ansöka om bidrag till solceller Hitta en vigselförrättare Söka stiftelser i vår stiftelsedatabas Samråd för ändring i naturmiljön

Kommuner och landsting (regioner)

Kommunallag (2017:725)

Svensk författningssamling 2017:725
SFS nr: 2017:725
Departement/myndighet: Finansdepartementet K
Utfärdad: 2017-06-22
Ändringsregister: SFSR (Lagrummet)
Källa: Regeringskansliet / Lagrummet.se

SFS-nummer · 2017:725 · Visa fulltext

Innehåll:

- 1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten
- 2 kap. Kommunala angelägenheter
- 3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och
- 4 kap. Förtroendevalda
- 5 kap. Fullmäktige
- 6 kap. Styrelsen och övriga nämnder
- 7 kap. Anställda
- 8 kap. Delaktighet och insyn
- 9 kap. Kommunal samverkan
- 10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter
- 11 kap. Ekonomisk förvaltning
- 12 kap. Revision
- 13 kap. Laglighetsprövning
- Övergångsbestämmelser

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016:

Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.

http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Sveriges regioner.**

10 **Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp**.
Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016:
För varje län har lagts till:
* Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.
* Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.
* Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.
* Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.
* Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.
* Arbetsförmedlingarna i länen.
* Handelsbanken

11 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

29 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

55 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

74 4) Gotlands och Stockholms län.

84 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

106 6) Blekinge och Skåne län.

119 **Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)**

121 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

144 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

177 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

200 4) Gotlands och Stockholms län.

212 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

246 6) Blekinge och Skåne län.

267 **Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.**

277 **Några kommentarer den 14 maj 2016.**

280 **Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.**

293 **Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.**

294 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

297 Utvecklingens krafter

298 Systemet för mänskliga verksamheter

301 Den fundamentala påverkanskedjan

303 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

305 Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.

307 Näringslivet.

308 Svenskt Näringaliv

317 Arbetsförmedlingen

324 Handelsbanken

Från SKR.se 28 dec 2019

Sveriges kommuner och regioner

Meny

Arbetsgivare, kollektivavtal

Demokrati, ledning, styrning

Ekonomi, juridik, statistik

Hälsa, sjukvård

Integration, social omsorg

Näringsliv, arbete, digitalisering

Samhällsplanering, infrastruktur

Skola, kultur, fritid

Förskola, grund- och gymnasieskola

Kultur, fritid

Om SKR

- Lediga jobb Remisser Styrelsehandlingar och beslut Styrelse och beredningar Kansliorganisation Om SKR

Mer från SKR

- Kurser och konferenser Rapporter och skrifter Cirkulär Webbsändningar Nyhetsbrev Press Lärande exempel Bloggar

Kommuner, regioner

- Kort om kommuner och regioner Kommuner, lista Fakta kommuner och regioner Regioner, lista

Hjälp

English pages
Lättlästa sidor
Webbkarta
A-Ö index

Webbhandboken

I webbhandboken samlar vi alla riktlinjer, instruktioner och annat som krävs för att kunna göra ett bra jobb med sidorna på SKR:s webbplatser.
Sök i webbhandboken
Om webbhandboken

Om SKR

SKR är en arbetsgivar- och intresseorganisation. Vi är en medlems-organisation för alla kommuner och regioner.

SKR:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och regioners verksamhet. Vi fungerar som ett nätverk för kunskapsutbyte och samordning. I vår roll ingår att ge service och professionell rådgivning till tjänstepersoner och förtroendevalda i kommuner och regioner inom alla de frågor som kommuner och regioner är verksamma inom. Vi erbjuder även kurser och konferenser inom många ämnen.
SKR:s medlemmar

Sveriges största arbetsgivarorganisation
SKR är arbetsgivarorganisation för alla kommuner och regioner. De är tillsammans arbetsgivare för mer än en miljon människor. SKR har till uppgift att teckna centrala kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor.
Arbetsgivarfrågor

Det går att göra skillnad
SKR:s ambition är att ligga steget före och belysa viktiga omvärldsförändringar. På så vis kan vi påverka utvecklingen i den riktning som ger störst nytta för våra medlemmar, och som i förlängningen bäst gynnar allmänheten. Genom intressebevakning arbetar vi för att påverka beslutsfattare såväl nationellt som internationellt.
Internationellt
Lättläst information om Sveriges Kommuner och Regioner

Fakta om kommuner och regioner

Antal kommuner och regioner
Det finns 290 kommuner och 21 regioner i Sverige. Gotlands kommun räknas in både under kommuner och regioner. Gotland är kommun med landstingsuppgifter och regionalt utvecklingsansvar och har också rätt att kalla sig region.

Så styrs regionerna
Regionerna styrs av politiker som valts direkt av länets invånare. Det betyder att medborgarna har stora möjligheter att påverka och kontrollera hur regionerna utför sina uppdrag.
Så styrs regionerna

Så styrs kommunerna
Kommunerna ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns där vi bor. Bland de viktigaste uppgifterna är förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. Kommunerna styrs av politiker som valts direkt av medborgarna. Det betyder att medborgarna har stora möjligheter att påverka och kontrollera hur kommuner utför sina uppdrag.
Så styrs kommunerna

Kommungruppsindelning
Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning 2017. Här finns en beskrivning av den reviderade kommungruppsindelning som gäller från 1 januari 2017.
Kommungruppsindelning
Läns- och kommunregister

Här finner du en lista över alla län och vilka kommuner de innefattar samt en lista med landets alla kommunkoder och en karta över Sveriges kommuner.
Länsregister
Kommunkoder
Kommunindelning, karta från SCB (PDF, nytt fönster)

Kostnader och intäkter för kommuner och regioner
Vi har sammanställt statistik kring hur kommunernas och regionernas kostnader och intäkter är fördelade. Du finner bland annat tabeller med övergripande uppgifter om kommunernas och landstingens resultat, de siffror som diagrammen bygger på samt utvecklingen av statsbidragen.
Fakta om kommunernas och regionernas kostnader och intäkter

Antal anställda i kommuner och regioner
Sveriges kommuner och regioner är tillsammans arbetsgivare för mer än en miljon människor. Mer exaka och uppdaterade uppgifter hittar du på våra statistik-sidor.
Personalstatistik

Rena fakta om kommuner och regioner
Det finns många föreställningar och uppfattningar om kommuner och regioner och den verksamhet som de ansvarar för.
Många gånger är uppfattningarna korrekta och relevanta och bidrar till att förbättra våra välfärdstjänster. Andra gånger baseras de på bristfällig fakta, onyanserade resonemang och oproportionerliga slutsatser. Orsaker och verkan, resultat och resursfördelning – det är inte alltid det låter sig förklaras i korta, slagkraftiga rubriker.
Vi har därför tagit fram en skrift där vi samlat fakta om kommuner och regioner i ett försök att ge hela bilden, eller den bild som sällan visas.
Välfärden i siffror

Läs vidare
Därför är självstyrelse bra
Styra Sverige, så fungerar det
Lista på kommuner som återtagit benämningen stad
Stads- och kommunhistoriska institutet
Kartor, SCB:s webbplats

Informationsansvarig
- **Björn Kullander Handläggare**

Sveriges Kommuner och RegionerSKR är en medlems- och arbetsgivarorganisation för landets alla kommuner och regioner. Vi är en politiskt styrd organisation och vår styrelse består av förtroende-valda från kommuner och regioner. Sveriges Kommuner och Regioner hette tidigare Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Kontakta SKR
Adress och övrig kontaktinformation
08-452 70 00
info@skr.se

- Facebook
- Twitter
- YouTube
- RSS
- Prenumerera på webbinnehåll
- SKR:s webbhandbok
- Om webbplatsen
- Kakor
- Personuppgifter - GDPR
- Förbättra webbplatsen

Kommungruppsindelning 2017

Här är en beskrivning av SKLs kommungruppsindelning 2017 som gäller från den 1 januari 2017. Det är en omarbetning av den tidigare kommungruppsindelningen från 2011.

Kommungruppsindelningen används för att underlätta jämförelser och analyser i olika statistiska sammanhang och är utarbetad på Statistiksektionen, SKL.

Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper, där kommunerna grupperats utifrån vissa kriterier som tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Dataunderlaget är hämtat från SCB:s olika databaser.

Förändringar jämfört med tidigare indelning
Huvudprincipen för den nya indelningen har varit storlek på tätorten, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Grupperna storstad och större städer bygger nu på antal invånare i den största tätorten i kommunen istället för som tidigare, invånarantalet i hela kommunen.

En ny grupp, mindre stad/tätort, har tillkommit och pendlingsmönstren i omkringliggande kommuner har fått ökad betydelse. Grupperna varuproducerande kommuner och kommuner i tätbefolkad respektive glesbefolkad region har utgått. Gruppen turism-och besöksnärings-kommuner finns kvar, men med förändrad definition.

Beskrivning av grupperna
För en mer utförlig och detaljerad beskrivning, se publikationen Kommungruppsindelning 2017.

A. Storstäder och storstadsnära kommuner
A1. **Storstäder** - kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten.

A2. **Pendlingskommun nära storstad** - kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.

B. Större städer och kommuner nära större stad
B3. Större stad - kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
B4. Pendlingskommun nära större stad - kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
B5. Lågpendlingskommun nära större stad - kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.

C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner
C6. Mindre stad/tätort - kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort - kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun.
C8. Landsbygdskommun - kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30 procent).
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring - landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, dvs antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/ restaurang i förhållande till invånarantalet.

Översiktstabell och lista på indelning 2017 (Excel, nytt fönster)
Classification of Swedish municipalities 2017 (engelsk översättning) (PDF, nytt fönster)

Publikationer
Kommungruppsindelning 2017 (PDF, nytt fönster)

https://skr.se/tjanster/omwebbplatsen/omkakor/webbkarta.16.html

Webbkartan visar alla sidor som finns på webbplatsen.

Myndigheter

Utredningar: sök under deparementen

Under regeringen lyder Myndigheter

Här från Sven Wimnell 1 maj 2019:
Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

Genom att klicka får man veta vad de gör. De sysslar med gemensamma problem och privata problem

Statsrådsberedningen

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/statsradsberedningen/

Myndigheter

- **Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)**
  18 december 2014 från Statsrådsberedningen

- **Harpsundsnämnden**
  18 december 2014 från Statsrådsberedningen

Utrikesdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/

Myndigheter

- **Business Sweden**
  02 september 2015 från Utrikesdepartementet

- **Sweden House**
  10 augusti 2015 från Utrikesdepartementet

- **Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC**
  26 maj 2015 från Utrikesdepartementet

- **Nordiska Afrikainstitutet**
  09 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Svenska institutet, SI**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Kommerskollegium**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Exportkreditnämnden (EKN)**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Folke Bernadotteakademin**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

Justitiedepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/

Myndigheter

- **Revisorsinspektionen (RI)**
  19 april 2017 från Justitiedepartementet

- **Polismyndigheten**
  11 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Inspektionen för strategiska produkter, ISP**
  06 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum**
  05 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Justitiekanslern (JK)**
  05 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Statens haverikommission (SHK)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Sveriges Domstolar**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Rättshjälpsmyndigheten**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Migrationsverket**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

-
- **Kriminalvården**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Ekobrottsmyndigheten (EBM)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Domarnämnden**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Brottsoffermyndigheten (BrOM)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Brottsförebyggande rådet (Brå)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Åklagarmyndigheten**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Kustbevakningen (KBV)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)**
  02 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Säkerhetspolisen**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

- **Rättsmedicinalverket (RMV)**
  05 januari 2015 från JustitiedepartementetMorgan Johansson
-
- **Genteknikmnden**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

- **Datainspektionen**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

Försvarsdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/

Myndigheter

- **Myndigheten för digital förvaltning**
  07 september 2018 från Finansdepartementet

- **Totalförsvarets rekryteringsmyndighet**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarsunderrättelsedomstolen**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarsmakten**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarets radioanstalt (FRA)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarets materielverk (FMV)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

Miljö- och energidepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/miljodepartementet/

Myndigheter

- **Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, SIVL**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **De lokala säkerhetsnämnderna vid kärntekniska anläggningar**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Svenska Miljöinstitutet AB, IVL**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI**
  02 februari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Kemikalieinspektionen, KemI**
  27 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Energimyndigheten**
  27 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Statens geotekniska institut (SGI)**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Strålsäkerhetsmyndigheten**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Oljekrisnämnden**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Naturvårdsverket**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Kärnavfallsfonden**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Havs- och vattenmyndigheten, HaV**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Energimarknadsinspektionen**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Elsäkerhetsverket**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Statens va-nämnd**
  19 december 2014 från Miljö- och energidepartementet

- **Svenska kraftnät**
  08 december 2014 från Miljö- och energidepartementet

Socialdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/socialdepartementet/

Myndigheter

- **Jämställdhetsmyndigheten**
  21 mars 2018 från Socialdepartementet

- **Myndigheten för vård- och omsorgsanalys**
  06 februari 2015 från Socialdepartementet

- **Läkemedelsverket (LV)**
  06 februari 2015 från Socialdepartementet

- **Stiftelsen WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Provinsialläkarstiftelsen**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Systembolaget Aktiebolag**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Statens institutionsstyrelse (SiS)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

  Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Pensionsmyndigheten**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Myndigheten för delaktighet**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Försäkringskassan**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Folkhälsomyndigheten**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

E-hälsomyndigheten
19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Barnombudsmannen (BO)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Arvsfonden**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Alkoholsortimentsnämnden**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Inspektionen för vård och omsorg (IVO)**
  18 december 2014 från Socialdepartementet

Utbildningsdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utbildningsdepartementet/

Myndigheter

- **Etikprövningsmyndigheten**
  24 januari 2019 från Utbildningsdepartementet

- **Karlstads universitet**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Högskolan i Skövde**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Högskolan i Halmstad**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Högskolan i Borås**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Högskolan Dalarna**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Göteborgs universitet**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Försvarshögskolan**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Centrala studiestödsnämnden (CSN)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Blekinge tekniska högskola (BTH)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Överklagandenämnden för högskolan**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Örebro universitet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Vetenskapsrådet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Uppsala universitet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Universitetskanslersämbetet (UKÄ)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Universitets- och högskolerådet (UHR)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Södertörns högskola**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Stockholms universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Stockholms konstnärliga högskola (SKH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Statens skolverk**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Statens skolinspektion**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Skolforskningsinstitutet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Sameskolstyrelsen**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Rymdstyrelsen**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Polarforskningssekretariatet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Mälardalens högskola (MDH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Mittuniversitetet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Malmö universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Lunds universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Luleå tekniska universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Linnéuniversitetet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Linköpings universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Tekniska högskolan (KTH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Konsthögskolan**
  13 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. biblioteket (KB)**
  13 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Konstfack**
  12 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Karolinska institutet (KI)**
  12 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Institutet för rymdfysik**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan Väst**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan i Kristianstad (HKR)**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Umeå universitet**
  05 februari 2015 från Utbildningsdepartementet
- **Skolväsendets överklagandenämnd**
  05 februari 2015 från Utbildningsdepartementet

Kulturdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/kulturdepartementet/

Myndigheter

- **Nationalmuseum**
  02 januari 2018 från Kulturdepartementet

- **Delegationen mot segregation**
  02 januari 2018 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för stöd till trossamfund**
  01 juli 2017 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Fängelsemuseum**
  02 januari 2017 från Kulturdepartementet

- **Nämnden för hemslöjdsfrågor**
  21 november 2016 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för press, radio och tv**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för tillgängliga medier**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens musikverk**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens konstråd**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens försvarshistoriska museer**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet
- **Riksantikvarieämbetet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Naturhistoriska riksmuseet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för kulturanalys**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Moderna museet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Konstnärsnämnden**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Institutet för språk och folkminnen**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Forum för levande historia**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Svenska Artisters och Musikers Intresseförening (SAMI)**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Dansmuseifonden**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Radio**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Nordicom**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Riksteatern**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Valmyndigheten**
  05 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Zornsamlingarna**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Thielska galleriet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Tekniska museet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Strindbergsmuseet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Skansen**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Nordiska museet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Arbetets museum**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Riksförbundet Sveriges museer**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Nobelmuseet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Judiska museet i Stockholm**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Áttje, Svenskt fjäll- och samemuseum**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Voksenåsen AS**
  21 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Drottningholms Slottsteater**
  21 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Kungliga Operan AB (Operan)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Föreningen Svensk Form**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Diskrimineringsombudsmannen, DO**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Utbildningsradion**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Television**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges författarfond**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Svenska Filminstitutet**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Dansens Hus**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens museer för världskultur**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens medieråd**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens maritima museer**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet
- **Statens kulturråd**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens historiska museer**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens centrum för arkitektur och design**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sametinget**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Röhsska museet i Göteborg**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Riksarkivet**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Nämnden mot diskriminering**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Författarförbund**
  11 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Bildmuseet i Umeå**
  11 december 2014 från Kulturdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/arbetsmarknadsdepartementet/

Myndigheter

- **Myndigheten för arbetsmiljökunskap**
  16 augusti 2018 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Arbetsmiljöverket**
  07 mars 2016 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar, SNAU**
  15 oktober 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Arbetsdomstolen**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Svenska ILO-kommittén**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Svenska ESF-rådet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Nämnden för styrelserepresentationsfrågor**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Arbetsförmedlingen**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet
- **Medlingsinstitutet**
  03 december 2014 från Arbetsmarknadsdepartementet

Näringsdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/naringsdepartementet/

Myndigheter

- **Teracom Group AB (Teracom)**
  22 november 2017 från Näringsdepartementet
- **European company for the financing of railroad rolling stock (EUROFIMA)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet
- **Stiftelsen Norrlandsfonden (Norrlandsfonden)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet
- **Stiftelsen Industrifonden (Industrifonden)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet
- **Centrala djurförsöksetiska nämnden**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Skogsstyrelsen**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Livsmedelsverket (SLV)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens jordbruksverk (SJV)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Lernia AB (Lernia)**
  05 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Orio AB (Orio)**
  05 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Verket för innovationssystem (Vinnova)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Vattenfall AB (Vattenfall)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Vasallen AB (Vasallen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **V.S. VisitSweden AB (VisitSweden)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Transportstyrelsen**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Trafikverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Trafikanalys**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Tillväxtverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **TeliaSonera Aktiebolag (TeliaSonera)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svevia AB (publ) (Svevia)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sveriges geologiska undersökning (SGU)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB (Svedab)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svenska skeppshypotekskassan (Svenska Skeppshypotek)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svenska rymdaktiebolaget (SSC)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedfund International AB (Swedfund)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedesurvey Aktiebolag (Swedesurvey)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedavia AB (Swedavia)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sveaskog AB (Sveaskog)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens Bostadsomvandling AB (Sbo)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Specialfastigheter Sverige Aktiebolag (Specialfastigheter)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sjöfartsverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SJ AB (SJ)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SBAB Bank AB (publ) (SBAB)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SAS AB (SAS)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Samhall Aktiebolag (Samhall)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **PostNord AB (PostNord)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Post- och telestyrelsen (PTS)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Patentombudsnämnden**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Patent- och registreringsverket (PRV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar (Tillväxtanalys)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Metria AB (Metria)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Luftfartsverket (LFV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Konkurrensverket (KKV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Jernhusen AB (Jernhusen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Inlandsinnovation AB (Inlandsinnovation)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Infranord AB (Infranord)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Green Cargo AB (Green Cargo)**
  04 februari 2015 från

- **Fouriertransform Aktiebolag (Fouriertransform)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Bolagsverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Arlandabanan Infrastructure AB (Arlandabanan)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Apoteksgruppen i Sverige Holding AB (Apoteksgruppen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Apoteket AB (Apoteket)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **ALMI Företagspartner AB (ALMI)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Svensk Exportkredit (SEK)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Svensk Bilprovning**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Bostadsgaranti (AB Bostadsgaranti)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Akademiska Hus Aktiebolag (Akademiska Hus)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **AB Svenska Spel (Svenska spel)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **AB Göta kanalbolag (Götakanal)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Styrelsen för samefonden**
  19 december 2014 från Näringsdepartementet

- **Lantmäteriet**
  19 december 2014 från Näringsdepartementet

- **Boverket**
  19 december 2014 från Näringsdepartementet

Finansdepartementet

https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/

Myndigheter

- **Myndigheten för digital förvaltning**
  07 september 2018 från Finansdepartementet

- **Upphandlingsmyndigheten**
  25 november 2015 från Finansdepartementet

- **Trygghetsstiftelsen**
  25 juni 2015 från Finansdepartementet

- **Miljömärkning Sverige AB (Miljömärkning Sverige)**
  19 maj 2015 från Finansdepartementet

- **Statistiska centralbyrån**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Statens skadereglerings nämnd**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Statens Personadressregisternämnd**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Resegarantinämnden**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Kammarkollegiet**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Fastighetsmäklarinspektionen**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Allmänna reklamationsnämnden (ARN)**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Första AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Stipendiestiftelsen för studier av japanskt näringsliv**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Tredje AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Tullverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Sparbankernas säkerhetskassa**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Skatteverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Skatterättsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Sjätte AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Sjunde AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Riksgälden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Länsstyrelserna**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Lotteriinspektionen**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Krigsförsäkringsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Konsumentverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Kronofogdemyndigheten**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Konjunkturinstitutet**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Forskarskattenämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Fjärde AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
-
- **Finanspolitiska rådet**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Finansinspektionen**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Ekonomistyrningsverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Bokföringsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Arbetsgivarverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Andra AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Statskontoret**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens överklagandenämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens servicecenter**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens fastighetsverk (SFV)**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens ansvarsnämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Fortifikationsverket**
  19 december 2014 från Finansdepartementet

- **Statens tjänstepensionsverk (SPV)**
  18 december 2014 från Finansdepartementet

- **Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor**
  18 december 2014 från Finansdepartementet

- **Offentliga sektorns särskilda nämnd**
  18 december 2014 från Finansdepartementet